Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

UDVALG FOR FOLKEMAALS PUBLIKATIONER . SERIE A NR. 23

ET BJERREHERREDSMÅL

UDTRYKSSYSTEMET
I DIALEKTEN I BARRIT, KLAKRING
OG AS SOGNE

AF

BENT JUL NIELSEN

AKADEMISK FORLAG . KØBENHAVN
1968

ET BJERREHERREDSMÅL

UDTRYKSSYSTEMET
I DIALEKTEN I BARRIT, KLAKRING
OG AS SOGNE

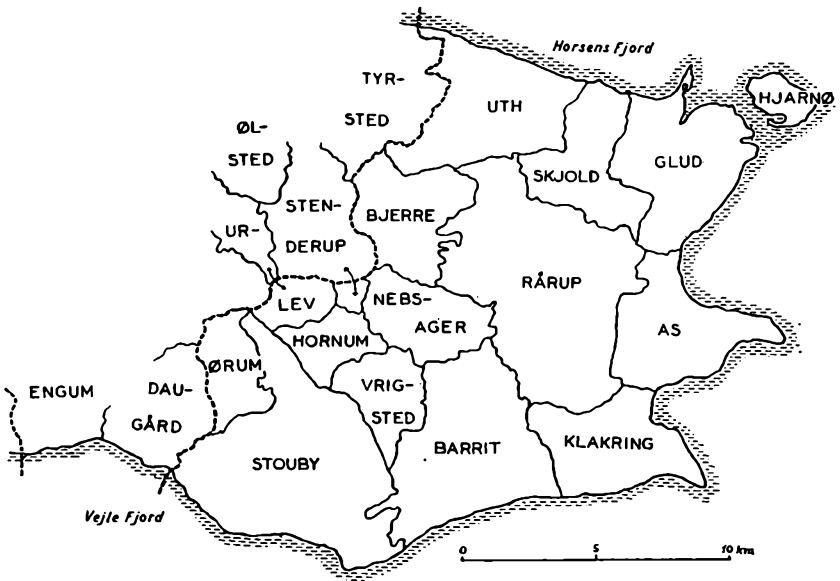

Bjerre herred og tilgrænsende sogne i Hatting herred

UDVALG FOR FOLKEMAALS PUBLIKATIONER . SERIE A NR. 23

ET BJERREHERREDSMÅL

UDTRYKSSYSTEMET
I DIALEKTEN I BARRIT, KLAKRING
OG AS SOGNE

AF

BENT JUL NIELSEN

AKADEMISK FORLAG . KØBENHAVN
1968

Udgivet som
Nr. 425
i
Universitets-Jubilæets danske Samfunds Skriftserie
og fremstillet med Tilskud fra
STATENS ALMINDELIGE VIDENSKABSFOND

© Universitets-Jubilæets danske Samfund
Printed in Denmark by
ANDELSBOGTRYKKERIET I ODENSE

INDHOLD

Indledning 9
Tidligere behandlinger af dialekten 11
Liste over meddelerne 12
Forkortelser 13
Lydskrift 14
Terminologi 16

Kap. 1. Prosodiske forhold 17
Tryk og ordtyper 17
Anm. 1. Stavelsesgrænsen i flerstavelsesord, der indeholder infortis-stavelser 18
Anm. 2. Stavelsesantallet i ord på final konsonantgruppe, hvis sidste konsonant manifesteres ved stemt lyd 19
Flerstavelsesordenes tryktyper 20
Stød 21
Fællesdansk stød 21
Stød på vokal 21
Stød på konsonant 23
a. Stød på enkeltkonsonant 23
b. Stød i konsonantgrupper 24
Stød i enklise 25
Stødets fonetiske karakter. Stødets plads 28
Vestjysk stød 29
Vestjysk stød på vokal 29
Anm. 1. Sammenligning af fællesdansk og vestjysk stød . . . 31
Anm. 2. Det vestjyske støds fordeling over ordstoffet 32
Anm. 3. Om brugen af vestjysk stød i Bjerre herred uden for Barrit-Klakring-As samt i tidligere tid 32
Vestjysk stød på konsonant 34
Anm. 1. Om brugen af vestjysk stød i Bjerre herred uden for Barrit-Klakring-As 34
Anm. 2. Vestlige træk hos dialekttalende fra Rårup sogn . . . 35
Konsonantlængde 36
Enkelt konsonant i absolut udlyd 36
Simpleksord 36
Anm. 1. Forholdet til tilgrænsende dialektområder 37
Anm. 2. Afvigelser inden for Bjerre herred 38
Sammensætninger 38

Stemt + ustemt konsonant i absolut udlyd 39
Simpleksord 39
Anm. Om en mulig semantisk bestemt regulering af sammenfaldstendenserne 41
Sammensætninger 42
Konsonant(gruppe) i intervokalisk stilling 43
Oversigt over længdefænomenets relevans 43
Afsluttende bemærkninger om dialektens prosodiske forhold 44

Kap. 2. Vokaler 46
Vokaler i trykstærk stilling 46
Kommutationsliste 46
Vokalsystemet 50
Diftongernes manifestationsforhold og deres sproglige modsætninger 51
Anm. 1. Diftongernes fordeling, historisk betragtet 53
Anm. 2. Geografisk bestemte afvigelser m.h.t. diftongernes fordeling 54
Glidernes manifestationsforhold og deres sproglige modsætninger . 55
Anm. 1. Glidernes fordeling, historisk betragtet 56
Anm. 2. Geografisk bestemte afvigelser m.h.t. glidernes fordeling. Ligheder med fynsk 56
De øvrige vokalers manifestationsforhold og sproglige modsætninger 59
1. Lange vokaler 59
2. Korte vokaler 60
Positionsbestemte indskrænkninger i antallet af vokalmodsætninger (synkretisme, defektivisme) 63
Modsætninger mellem lange og korte vokaler 63
Modsætninger mellem de korte vokaler indbyrdes 63
1. M.h.t. åbningsgrad 63
2. M.h.t. labialisering 65
3. M.h.t. palatalitet : velaritet 65
Anm. 1. Vokalen *a* 66
Anm. 2. *-w-* og *-j-*forbindelser 66
Skematisk oversigt over sammenfald og ubenyttede muligheder inden for de korte vokaler 66
Modsætninger mellem de lange vokaler indbyrdes 67
Skematisk oversigt over sammenfald og ubenyttede muligheder inden for de lange vokaler 68
Vokaler i tryksvag stilling 68
Vokalinventaret 69
ə i infortisstavelse 69
i i infortisstavelse 69
y i infortisstavelse 70

u i infortisstavelse 70
o i infortisstavelse 70
a i infortisstavelse 71
å i infortisstavelse 71
Forholdet mellem *ə* og nul i visse stillinger 71
Lang vokal + *ə* + udlydende konsonant 71
Lang vokal + *ə* + konsonant + *ə* 72
ə i stillingen mellem to konsonanter, hvoraf den sidste manifesteres ved stemt lyd 72
Typen (vokal +) kons. + *ə* + kons. 72
Typen (vokal +) kons. + *ə* + kons. + *ə* 73
Forholdet mellem *i*, *ə* og nul i visse stillinger 74
Forholdet mellem *ə* og *-ɹ* i udlyd efter lang vokal 75

Kap. 3. Konsonanter 77
Konsonanter i trykstærk stilling 77
Konsonantismen i initial stilling 77
Kommutationsliste 77
Initialkonsonanternes manifestation 80
Det initiale konsonantsystem 81
Initiale konsonantgrupper 81
Anm. Forholdet *sp-*, *st-*, *sk-* : *sb-*, *sd-*, *sg-* 82
Konsonantismen i final stilling 83
Kommutationsliste 84
Finalkonsonanternes manifestationer 87
Anm. Forholdet *-j* : *-ð* uden for Barrit-Klakring-As 89
Det finale konsonantsystem 91
Positionsbestemte suspenderinger af konsonantmodsætninger i final stilling 92
Forholdet mellem finalt *-ɹ* og nul 92
Finale konsonantgrupper 94
»Ægte« konsonantgrupper 94
»Uægte« konsonantgrupper 97
Anm. 1. *-ŋd*, *-ŋg*, *-ɻd* 98
Anm. 2. Et eller to konsonantsystemer? 99
Konsonanter i tryksvag stilling 99
Forholdet mellem *-ɹ* og nul i stillingen efter *ə* 100

Kap. 4. Opstillingen af materialet 102

Noter 266
Resumé (Summary in English) 278
Ordregister 283

Indledning

Emnet er dialekten i den sydøstlige del af Bjerre herred, Vejle amt. Materialet stammer i alt væsentlig fra sognene Barrit, Klakring og As; af disse sogne er Barrit bedst repræsenteret i samlingen. Da der ikke inden for området findes større dialektale forskelle, har det været anset for berettiget at behandle det som ét dialektområde. Dette skal dog hverken forstås således, at der ikke kan påvises enkelte forskelle mellem disse sognedialekter, eller således, at de tre sogne dialektalt udgør et fra omgivelserne skarpt afgrænset område; beskrivelsen omfatter både redegørelser for visse indbyrdes afvigelser inden for området og bidrag til belysning af de dialektale forhold over den øvrige del af halvøen.

Materialet består hovedsagelig af egne optegnelser; desuden har Ella Jensens deltagelse i flere optegnelsesrejser givet mindre, men væsentlige bidrag hertil (der henvises til den detaillerede redegørelse nedenfor i forbindelse med meddelerlisten).

Af de tidligere, nedenfor anførte, behandlinger af dialekten er der særlig grund til at fremhæve Jean Fischers ret omfattende lydlige og morfologiske notater samt samlingen af ordsedler; dette arbejdes største værdi ligger imidlertid på det leksikalske område. Såvel Jean Fischers papirer som de af Jens Sørensen under Ella Jensens vejledning udarbejdede ordlister er under arbejdet løbende konsulteret, men indgår ikke umiddelbart som materiale for nærværende beskrivelse.

Ved afslutningen af dette arbejde er det mig magtpåliggende at takke de personer og institutioner, uden hvis støtte det ikke havde kunnet udføres.

Jeg takker medarbejderne ved Institut for dansk Dialektforskning for deres hjælpsomhed og for den interesse, de har vist mit arbejde, specielt instituttets forstander, professor, dr. phil. Poul Andersen, og lederen af dets jyske afdeling, afdelingsleder, mag. art. Ella Jensen. De har begge på mangfoldige måder (bl.a. ved en gennemlæsning af manuskriptet) ydet mig uvurderlig støtte. Ella Jensen takker jeg særligt, fordi hun fra først af tog initiativet til Bjerre herred-undersøgelsen, for hendes medvirken ved optegnelserne i arbejdets første fase samt for hendes fortsatte hjælp og vejledning i de senere.

Den faglige gæld, hvori jeg iøvrigt står til de nævnte og andre forskere, vil den kyndige læser med lethed kunne konstatere.

Jeg takker desuden alle de Bjerre herred-boer, som så venligt har modtaget mig i deres hjem og svaret på mine mange spørgsmål, naturligvis ikke mindst dem (fortrinsvis fra Barrit sogn), som jeg er kommet hos gennem meget lang tid, men som dog ikke lod sig afskrække af spørgelisternes længde.

Endvidere retter jeg en ærbødig tak til Statens almindelige Videnskabsfond, hvis bevillinger har muliggjort mit arbejde, både som studentermedarbejder fra 1959 til 1962 og som halvtidsansat videnskabelig assistent fra 1962 til 1967; fondet har desuden afholdt udgifterne til bogens trykning.

Endelig takker jeg Universitetsjubilæets danske Samfund, der har optaget bogen i sin skriftserie.

Bent Jul Nielsen

Tidligere behandlinger af dialekten.

Trykte arbejder:

Jean Fischer: Folkeliv i Bjerre herred (Fra Dansk Folkemindesamling. I. (1908). 41–52).

Samme: Nyt og gammelt fra Bjerre herred (Danske Studier. 1909. 109–116).

Frands Holm: Sproget [i Bjerre og Hatting herreder] (sa. forf.: Fra Bjerge og Hatting Herreder. Hjemstavnsbog. (1922). 18–23).

Samme: Målet [i Vejle amt] (Vejle Amt. En Hjemstavnsbog. (1934). 121–131).

K. Ringgaard: Sproget i Bjerre Herred (Bjerre Herreds Bogen. (1963). 344–356). – Mange af artiklens eksempler er hentet fra en utrykt specialeafhandling (Gjedved Seminarium) af *Maren Parkum:* Studier over dialekten på Barritegnen (Institut for jysk Sprog- og Kulturforskning. Ms. 159.0). – I Bjerre Herreds Bogen findes andre artikler af dialektologisk interesse, især *Jens Sørensen* (se JS i meddelerlisten ndf.): En landsbyhåndværker fortæller minder fra 1880–90 (p. 567–571), *Margrethe Hald:* Mindet lader som ingenting (p. 319–341) og *S. Stenhøj:* Anekdoter, »sejer« og overtro (p. 262–290).

Bent Jul Nielsen: [Lydskreven tekst efter båndoptagelse af JPO] (Danske Dialekttekster. I. Jyske Tekster. (1967). 56–74).

Ikke trykte arbejder:

Jean Fischers samling i IDD (Udvalg for Folkemaals Manuskriptsaml. acc. nr. 68_{1-6}), bestående af ca. 30 læg med udkast til en beskrivelse af Bjerre herred-dialekten (lydlære, bøjningslære m.m.): »Bjerreherredsmålet som det lød circa år 1880« samt en ordseddelsamling (ca. 3500 sedler).

En af tømrer *Jens Sørensen* (se JS i meddelerlisten) udarbejdet lydskreven ordliste (90 kvartblade), UfF's ms.saml. acc.nr. 138, indg. 20/1 1948. – Udarbejdelsen er sket på *Ella Jensens* initiativ. Opstillingen følger principperne i Houlbjergmålet. Listen er til dels revideret af Ella Jensen i forbindelse med efterhøring hos Jens Sørensen.

Liste over meddelerne.

Til grund for beskrivelsen ligger optegnelser (på A4-blade), der er skrevet ud på ordsedler. Ialt omfatter samlingen ca. 24000 ordsedler, heraf vedrørende Barrit sogn: ca. 14000, Klakring sogn: ca. 6300, As sogn: ca. 2300, andre sogne: ca. 1500; fra »andre sogne« foreligger endvidere optegnelser på ca. 70 A4-blade, der er udnyttet, men ikke udskrevet på ordsedler. De fleste optegnelser er foretaget af forf., men i nogle tilfælde har også Ella Jensen (EJ) medvirket (se nærmere under de enkelte meddelere ndf.). Meddelerne er alle bosat i Bjerre herred, og hvor intet andet oplyses, har de i alt væsentligt ikke opholdt sig uden for fødesognet. For flere gælder dog, at de i en moden alder er flyttet til et nabosogn.

Meddelere, hvis navne i forkortet form er anført i beskrivelsen:

AKØ: *Vrigsted.* Frk. Anna Kathrine Østergaard-Hansen, f. 1898. Opt. v. EJ og BJN (ca. 450 sedler).

AKr: *Barrit* (*Klakring*). Fhv. gdr. Anton Krogh, f. 1880 i Klakring sogn, fra 1909 bosat i Barrit sogn (ca. 1800 sedler).

BKr: *Barrit.* Fhv. gdr. Bernt Kramer, Staksrode, f. 1887 (ca. 1700 sedler).

HaH: *Stouby.* Radiorep. Hans Hansen, Hostrup, f. 1893.

JMJ: *Barrit.* Gdr. Jens Martin Jensen, f. 1876. Opt. v. EJ og BJN (ca. 100 sedler), v. BJN (ca. 350 sedler).

JPO: *Barrit.* Fhv. væver og gdr. Jens Peter Olesen, f. 1877, d. 1963. Opt. v. EJ (ca. 300 sedler) og BJN (ca. 3100 sedler).

JS: *As.* Tømrer Jens Sørensen, Hosby, f. 1870, d. 1961. Opt. v. EJ (ca. 50 sedler) og BJN (ca. 2000 sedler).

JøJ: *Klakring.* Fhv. gdr. Jørgen Jørgensen, f. 1888 (ca. 4100 sedler).

KJ: *Rårup.* Frk. Kristiane Jørgensen, f. 1886.

MB: *Klakring.* Fhv. gdr. Martin Buhl, f. 1883 (ca. 500 sedler).

MTh: *Barrit.* Fru Maren Thorborg, f. 1894. Opt. v. EJ og BJN (ca. 200 sedler), v. BJN (ca. 3300 sedler).

NHj: *Stouby.* Sognef. Niels Hjerrild, f. 1893.

NJD: *Klakring.* Gdr. Niels Juhl Damgaard, f. 1879. Opt. v. EJ og BJN (ca. 500 sedler), v. BJN (ca. 1000 sedler).

ORO: *Barrit.* Gdr. Ole Ravn Olesen, søn af JPO, f. 1912, d. 1966. Opt. v. EJ og BJN (ca. 75 sedler), v. BJN (ca. 1300 sedler).

SJ: *Rårup.* Fru Stine Jensen, f. Kristensen, f. 1884.

Andre meddelere, hos hvem der kun er foretaget mindre optegnelser:

Barrit: Fru Maren Jensen, fru Lene Jensen, f. 1874 (sm. m. EJ), fru Maren Bjerremand, f. 1872, sognef. Aage Thorborg, fhv. gdr. Peter Røjkjær, f. 1887, Karetm. Malm, f. 1889.

Klakring: Fru Kjerkegaard, Vrigsted, f. 1886 (sm. m. EJ).

As: Fhv. gdr. Ole Røjkjær, As Løkke, f. 1871, fru Anna Dam, As Løkke, f. 1875 (sm. m. EJ), fru Maren Skødt, f. 1879 (sm. m. EJ).

Nebsager: Frk. Susanne Skovgaard, f. 1883 (sm. m. EJ), fhv. gdr. Johs. Rasmussen, f. 1897 (sm. m. EJ).

Urlev: Gdr. Niels Sørensen, Spettrup, f. 1895.

Ørum: Aage Rosenmaj, f. 1896.

Stouby: Fhv. gdr. Jens Jensen, Gramtangegård, f. 1874 (ca. 850 sedler).

Vrigsted: Hr. Kjerkemand Smidstrup, f. 1877 (sm. m. EJ), fru Maren Nielsen, f. 1875.

Rårup: Fru Caroline Rasmussen, f. 1880.

Skjold: Fhv. ringer Eli Mortensen, f. 1896.

Tyrsted: Sognef. Ove Hjerrild, f. 1906.

Ølsted: Kristian Iversen, f. 1887 (opt. af EJ), Karl Bitsch, f. 1873 (opt. af EJ).

Daugård: Gdr. Kristian Knudsen, f. 1906.

Engum: Hans Chr. Buch, Assendrup, f. 1885.

Forkortelser.

adj. = adjektiv. – *adv.* = adverbium, adverbiel. – *adv.f.* = adverbiel form (af adjektiver). – *PoulAndersen.Østfynsk* = Poul Andersen. Fonemsystemet i Østfynsk. (1958). – *anv.* = anvendelse. – *attrib.* = attributiv(t). – *bet.* = betydning. – *b.f.* = bestemt (bekendt) form. – *ABjerrum.Fjm.* = Anders Bjerrum. Fjoldemålets Lydsystem. (1944). – *br.* = brugelig(t). – *c.* = en hvilkensomhelst konsonant. – *cas.obl.* = casus obliquus. – *d.s.(s.)* = det samme (som). – *IngerEjskjær.Brm.* = Inger Ejskjær. Brøndum-Målet. (1954). – *ell.* = eller. – *Feilb.* = H. F. Feilberg. Ordbog over jyske almuesmål. I–IV. (1886–1914). – *fk.* = fælleskøn. – *gen.* = genitiv. – *gl.* = gammel(t), ɔ: ordet ell. formen bruges ikke af meddeleren selv, men huskes fra tidligere generationers sprog. – *IDD* = Institut for dansk Dialektforskning (Udvalg for Folkemål), København. – *imp.* = imperativ. – *EllaJensen.Hbm.* = Ella Jensen. Houlbjergmålet. (1944). – *EllaJensen.NSams.* = samme. Nordsamsisk (1959). – *konj.* = konjunktion. –

Kort etc. (*&c*). = Valdemar Bennike & Marius Kristensen. Kort over de danske folkemål med forklaringer. (1898–1912). – *n.* = neutrum. – *nedsæt.* = nedsættende. – *num.* = numerale. – *ODS* = Ordbog over det danske sprog. I–XXVIII. (1918–1954). – *opt.* = optegnet, optegnelse. – *overf.* = overført (betydning). – *pass.* = passiv. – *part.adj.* = participiumlignende adjektiv. – *pers.n.* = personnavn. – *pl.* (ved substantiver) = 1. ordet forekommer tilsyneladende kun i pluralis, 2. ordet er grammatisk, men ikke indholdsmæssigt pluralis (plurale tantum). – *pl. af* = pluralis af (en singularisform). – *pp.* = præteritum participium. – *propr.* = proprium (om navn, der ikke er pers.n. ell. stn., f.eks. hunde-, hestenavn). – *prs.* = præsens. – *prs.part.* = præsens participium. – *prt.* = præteritum. – *præp.* = præposition(el). – *KRinggaard.Vstød.* = K. Ringgaard. Vestjysk stød. (1960). – *sb.* = substantiv. – *sg.* = singularis. – *sj.* = sjælden(t), ɔ: ordet eller formen bruges sjældent. – *spec. t-form* (ved adjj.) = en på *-t* (*-d*) endende form, som kun bruges prædikativt i sætninger med »det« ell. »der« på subjektpladsen, enten som formelt subjekt ell., for »det«s vedkommende, når ordet anvendes som »upersonligt pronomen« (jvf. Ella Jensen. Houlbjergmålets Bøjningslære. (1956). 35f.). De således betegnede former findes altså ikke i adjektivisk (hverken attrib. ell. prædikativt) ell. i alm. adv. anvendelse. – *spøg.* = spøgende. – *stn.* = stednavn. – *subst.* = substantivisk. – *sup.* = superlativ. – *udtr.* = udtryk(ket). – *v.* = 1. verbum, 2. en hvilkensomhelst vokal. – *vbs.* = verbalsubstantiv.

'...' sættes om (forklarende) betydningsangivelser.

»...« sættes om mindre kendte skriftsprogsformer, herunder sådanne som er en blot omsættelse (overførelse) af et dialektord.

|| bruges mellem kommutable størrelser ell. mellem minimale ordpar.

/ bruges mellem varianter ell. to størrelser, der indgår synkretisme.

≀ bruges mellem ordpar, der p.gr.a. en enkelt lydlig uoverensstemmelse ikke »rimer«.

~ bruges mellem ordpar, der »rimer«, dvs. af (meddeler og) optegner opfattes som lydligt og fonematisk identiske, bortset fra evt. indledningskonsonant(er) (jvf. PoulAndersen.Østfynsk.48f.).

Lydskrift.

Der anvendes to arter af lydskrift, en overvejende fonetisk (I) og en grovere, »systematisk« lydskrift (II):

I.

Ved optegnelsen er brugt følgende lydskrifttegn, der i hovedsagen er identiske med Dania's lydskrift (tegn, der kun er brugt sjældent eller rent undtagelsesvis, er sat i parentes).

Vokoider:

Korte [*i*, (*į*), *e*, *ɛ*, *æ*, *ǽ*, *y*, (*ų*), *ø*, *ǫ*, (*ɐ*), *ö*, *u*, (*ʊ*), *o*, *0*, *å*, *ɔ*, *a*, (*ɑ*) og *ə*].

Lange: [*iˑ*, *eˑ*, *ɛˑ*, *æˑ*, *yˑ*, *øˑ*, *ɐˑ*, *öˑ*, *uˑ*, *oˑ*, *åˑ*, *aˑ*, *iə*/*įə*/*i͡e*, *yə*/*y͡ø*, *uə*/*uo*/*ʊo*/*u͡o*/*ʊ͡o*, *ij*(ˑ), *yj*(ˑ), *eu*(ˑ)].

Buen over diftongkomponenterne angiver »svævende« diftong, se p. 51.

Desuden er brugt ° over [*i* og *e*(*ɛ*)] til betegnelse af (svag) labialisering, · over [*ə*] til betegnelse af palatalisering, der er forbundet med delabialisering.

Kontoider:

Initialt: [*p*, *t*, *k*, *b*, *d*, *g*, *v*, *w*, *j*, *s*, *f*, *h*, *m*, *n*, *l*, *ɬ*, *ɽ*, *r*, (*ʁ*)].

Finalt: [*p*, *t*, *ʈ*, *k*, *b*, *d*, *ɖ*, *g*, *v*, *ð*, *q*, *w*, *j*, *s*, *f*, *m*, *n*, *ɳ*, *ŋ*, *l*, *ɬ*, *ɭ*, *ɻ*, *ʌ*].

[*ʈ*] og [*ɖ*] bruges kun i nægtelsen [*eʈ* (*eɖ*)] ikke.

Endvidere tegn for hoved- og bitryk: [ˈ ˌ], stød: [ʾ og ˀ] og længde: [ˑ].

Parentes om et tegn er anvendt i tilfælde, hvor der har været tvivl om en lyds (et accentfænomens) tilstedeværelse, eller hvor det ved gentagelse af et ord har forekommet optegneren, at den pågældende taledel snart var til stede, snart ikke.

Lydskriftformer fra optegnelsen anføres i []. Disse vil naturligvis i ret høj grad afspejle »det hørte« i det enkelte tilfælde. Undertiden er dog (uheldigvis) et ventet analyseresultat foregrebet under optegnelsen, således at der blandt de i [] opførte ord kan forekomme former, der afviger noget fra den fonetiske virkelighed. F.eks. er der næsten altid – også initialt – optegnet [*sp st sk*], skønt udtalen er [*sb sd sg*]; også intervokalisk er normalt skrevet [*p t k*] for udtalen [*b d g*]. Forb. *e*/*æ* + *j* er i begyndelsen af optegnelsen normalt betegnet [*ɛj*], senere [*æj* (*æj*)].

II.

I kap. 4 (materialefremlæggelsen) og lejlighedsvis også i kapp. 1–3 er benyttet en grov lydskrift (i kursiv), der er søgt indrettet sådan, at netop alle umiddelbare fonematiske modsætninger kommer til udtryk. Den skal med andre ord rumme et tegn for hver primitiv invariant. Til en evt. identifikation af initiale

og finale konsonantenheder med væsentlig forskellig udtale ([*g*] – [*q*]; [*d*] – [*ð*]; [*b*] – [*v*]; [*w*], [*v*] – [*w*]) tager lydskriften ingen hensyn. Hvor der foreligger synkretisme (sammenfald) mellem to størrelser, er valgt tegnet for den ene; dette tegn er ikke kursiveret.

En parentes om et lydskrifttegn i den systematiske lydskrift angiver, at oppositionen mellem det til tegnet svarende sprogelement og nul ikke er fuldt stabil, se nærmere p. 31, 43, 73f. Parentes i denne systematiske lydskrift bruges altså ikke til at betegne fri substitution eller fuldstændigt sammenfald; et udtryk som *dre(')g* v. drikke angiver f.eks.: ordet kan udtales med vestjysk stød og er derfor kun delvis sammenfaldet med *dreg* imp. af drikke, der aldrig kan have stød.

Den systematiske lydskrifts vokaltegn er opført p. 50, konsonanttegnene p. 81 og 91f., tegn for synkretismer p. 103.

Der er brugt tegn for fortis og semifortis ($^{|}$ og $_{|}$). Der angives ikke tryk i isolerede enstavelsesord; her er altid fortis. Infortis er ubetegnet.

Terminologi.

Terminologien stemmer i alt væsentligt overens med den, der er anvendt i de tidligere af IDD udgivne strukturbeskrivelser; om disse gælder, at den vigtigste forudsætning for terminologi (og metode) er Louis Hjelmslevs skrifter, men at den heri brugte terminologi ikke følges i alle detaljer[1]. M.h.t. nærværende beskrivelse skal særlig gøres opmærksom på, at der principielt sondres mellem på den ene side betegnelserne vokoid og kontoid (om substansstørrelserne) og på den anden side vokal og konsonant (om formstørrelserne); det må erkendes, at sondringen ikke er helt konsekvent gennemført, men der afviges dog ikke fra denne terminologi på en sådan måde, at der skulle kunne opstå misforståelser; som eksempel kan nævnes, at der undertiden i stedet for »en ved stemt lyd manifesteret konsonant« bruges det kortere udtryk »stemt konsonant«. Som følge af mangel på passende betegnelser kan der desuden påvises en terminologisk uklarhed ved omtalen af konsonantlængde og stød; disse betegnelser anvendes både om de pågældende fænomener opfattet som formstørrelser (prosodemer) og opfattet som substansstørrelser (manifestationer). Betegnelserne forlyd, indlyd og udlyd anvendes undertiden ikke blot på det fonetiske, men også på det fonematiske plan.

Kap. 1. Prosodiske forhold.

Tryk og ordtyper.

Ordstoffet kan deles i enstavelsesord, f.eks. *sdu:l* stol, *sduol* stole, *law* lag, *law·* lave, *viŋd* ventet, *viŋ(·)d* vente, *tæ(')g* tække, *sæg* sæk, og flerstavelsesord, f.eks. *ˈhawə* havre, *ˈlawəd* lavede, *ˈfrawnəɹə* fregnerig, dvs. fregnet, *ˈtræsgu* træsko, *ˈdaw(·)sˌræ:n* dagsregn.

Ved inddeling af flerstavelsesordene benyttes som hovedkriterium forholdet mellem de enkelte stavelsers tryk. Der kan skelnes mellem tre forskellige grader af dynamisk accent: fortis, semifortis og infortis.

Fortis og semifortis. Fortis er karakteriseret derved, at enhver af de andre trykgrader forudsætter denne. Desuden gælder, at de i dialekten forekommende sproglige modsætninger (spec. stød : ikke-stød, konsonantlængde : korthed, modsætningerne mellem forskellige vokalkvaliteter og -kvantiteter) alle er i kraft under denne trykgrad. Dette gælder også semifortis, der iøvrigt er karakteriseret ved såvel svagere dynamisk tryk som lavere tone sammenlignet med den (forudgående) fortisstavelse, hvoraf den er domineret.

Infortis. Infortis er normalt ved direkte sammenligning nogenlunde let skelnelig fra semifortis (eks. [*swinsti*] svinesti : [*ˈsyk(ə)lˌsti*] cykelsti). Et vigtigt hjælpemiddel til at skelne typerne fra hinanden har man (ved en stor del af ordstoffet) i den omstændighed, at et ord der i trykstærk stilling (fortis eller semifortis) har stød, mister dette, når det placeres i tryksvag stilling; ekss.: [*go:ɹ*] gård : [*o·lg0*] ålegård, [*bu:ɹ*] bord : [*kaŋ·bo, kaŋ·bə*] kandebord, [*bro:ə*] broder : [*faɹ·bro, faɹ·broɹ, faɹ·brə*] farbroder, ligesom også andre svækkelsesfænomener kan indtræffe: udlyds-*ɹ* kan bortfalde og fuldvokal svækkes til *ə* som i eksemplerne; jvf. også [*mað*] mad : [*meˌməð, meˌmə*] (dog oftest [*ˈmæˌ·ˌmað*]) mellemmad, [*daw'*] dag : [*ˈgaməldəs*] ell. [*gaməldaws, ˈgaməlˌdaws*] gammeldags. Hvor stødkriteriet ikke kan bringes i anvendelse, fordi der til den pågældende stavelse ikke svarer en simpleksform med stød (evt. slet ikke svarer en simpleksform), kan bestemmelse af trykgraden være vanskelig, og der findes i optegnelserne i disse tilfælde undertiden vaklen mellem semifortis og infortis. Ekss.: Ordet »ligeglad« er optegnet både som [*li·gla*] og som [*ˈliˌ·ˌgłað, -ˌgla*].

Trykangivelsen i denne type sammensætningsled må derfor tages med et vist forbehold. Dog må der her gøres opmærksom på, at usikkerhed også kan skyldes dialekten selv (spec.: forskellige personers forskellige usus): iflg. AKr, hos hvem der var optegnet [*ˈmæʃ·ˌmað*] mellemmad, kan man udmærket høre udtalen [*mæʃ·mað, -məð*]; han mente dog ikke, at han selv ville kunne sige sådan. Andre eksempler på vaklende trykangivelse er [*tr̥0fast*] Trofast (JPO): [*ˈtr0ˌfast*] (AKr), [*al·bo*] albu (MB): [*ˈalˌb0*] (JøJ), [*tim'ian*] timian (MB, JPO, MTh): [*ˈtim'iˌan*] (MB, MTh, AKr).

NB: Syntaktiske forhold kan være afgørende for, om sidsteleddet i et kompositum får semifortis eller infortis. F.eks. vil et adjektivkompositum, der fungerer som adled i genstandshypotagme, ofte have relativt svagt tryk på sidsteleddet: [*ən ˈgaməldaws ˈfæsd*].

Når man ser bort fra infortisstavelser, der udgøres af andetled af komposita, der selv indgår som første led i et kompositum (f.eks. [*kjo̤ð*] i [*ˈhönsəkjo̤ðˌs0'p*], [*teŋs*] i [*ˈlaŋsteŋsˌmaŋ'*], landstingsmand, [*kwols*] i [*ˈstinkwolsˌtjeˑə*] stenkulstjære, er der i infortis optegnet flg. korte vokoider: [*i, y, u, o, ɔ* og *a*], der må antages at repræsentere vokalerne *i, y, u, o, å* og *a*, samt endelig den i trykstærk stilling ikke forekommende midttungevokoid [*ə*]. Af disse er [*ə*] og [*i*] (i denne rækkefølge) langt de hyppigst forekommende. Se iøvrigt videre under vokalismen (p. 68ff.).

Anm. 1. Stavelsesgrænsen i flerstavelsesord, der indeholder infortisstavelser. M.h.t. det vanskelige spørgsmål om stavelsesgrænsen i fortis-infortisord vil vi her indskrænke os til at følge den praktiske regel, at stavelsesgrænsen altid bør lægges så sent som muligt, dvs. efter enhver konsonant(gruppe), der – med den pågældende manifestation – kendes fra absolut udlyd. I almindelighed vil dette være ensbetydende med, at der ikke i svagtryksstavelsen forekommer nogen initial konsonant. Ekss.: *ˈnyð-i* nødde, 'svær kølle', *ˈsgyˑqˑi* skygge, *ˈlen-əd* linned, *ˈhaw-ə* havre, *ˈtås-id* tosset, *ˈfif-i* fiffig, *ˈtæˑsg-ə* tærsker, *ˈhål-ansg* hollandsk, *ˈjun-o* Juno (hestenavn), *ˈoˑn-i* orne. Specielt bemærkes, at da vi vil betragte de ofte i indlyd forekommende klusiler [*b, d* og *g*] som identiske med de i absolut udlyd forekommende [*p, t* og *k*] (se ndf. p. 83 og 87), må vi iflg. ovenstående regel om at placere stavelsesgrænsen så sent som muligt ikke blot dele ord som [*vɛɹˑgə*] virker, [*krømˑbət*] krympet i en første stavelse med udlydende konsonantgruppe og en *ə*-stavelse (*ˈveɹg-ə, ˈkrømb-əd*), men også i tilfælde som [*syŋˑdə*] søndag, [*joˑbə*] jordbær, [*alˑbo*] albue henregne den indlydende media til første stavelse: *ˈsyŋd-ə* (ordet rimer iflg. optegnelserne på [*pyŋˑdə*] pynter, ligesom [*wonsdə*] onsdag ~ [*konsdə*] kunster, [*kjɛsbə*] kirsebær ~ [*jɛsbə*] Jesper, [*bromˑbə*] brombær ~ [*homˑbə*] humper), *ˈjoˑbˑə, ˈalb-o.* –

Derimod må et ord som [*man·də*] mandag deles: ˈ*man-də*, da konsonantforbindelsen *n* + *d* ikke kendes fra absolut udlyd.

I en del tilfælde er det imidlertid ikke muligt at henregne den intervokaliske konsonant ((alle) de intervokaliske konsonanter) til stærktrykstavelsen:

Kontoiderne [*p*, *t* og *k*] kan i intervokalisk stilling kun være manifestationer af initialkonsonanterne *p-*, *t-* og *k-*; i følgende eksempler må stavelsesgrænsen derfor placeres foran konsonanten: [*eɬkjə*] stn. Elkær, [*sǫkjə*] stn. Søkær, [ˈ*ko·kosˌgɑ̊ːn*], hvor [*k*] overalt står med værdien aspireret klusil; altså: ˈ*el-kjə*, ˈ*sø-kjə*, ˈ*ko·-kos-*.

I intervokalisk stilling forekommer undertiden konsonantgrupper, der må deles, fordi de ikke kendes fra absolut udlyd. F. eks. som nævnt i ˈ*man-də* mandag, endvidere: ˈ*slaw-bə* slagbord, ˈ*triŋ-bə* trendebord, ˈ*hiŋ-bə* hindbær, ˈ*kaŋ-bə* kandebord, ˈ*haŋ-fiɻ* håndfuld.

Specielt vil det være hensigtsmæssigt at dele enhver intervokalisk konsonantgruppe, hvis sidste konsonant manifesteres ved stemt lyd, i en første, udlydende del og en sidste, forlydende, der kun består af den stemte konsonant, idet man derved undgår at operere med en række konsonantforbindelser, der må anses for tvivlsomme (se nærmere ndf. p. 72f, 97f.). F.eks. ˈ*as-ma* astma, ˈ*ras-mus* Rasmus, ˈ*jæn-lə* enlig, ˈ*baq-lə* baglig, ˈ*tis-lə* tisler, ˈ*sdæŋ'-lə* stængler, ˈ*gro(')d-nəŋ* grutning, ˈ*næɹ'mə* nærmer, ˈ*bes-mə* bismer, ˈ*låw-li* lovlig, ˈ*øsd-li* østlig.

Endelig kan stødforhold indicere, at stavelsesgrænsen ligger foran en konsonant. Da man ikke i absolut udlyd kender stød på forbindelser som *-wd*, *-mb*, *-ŋd*, *-ŋd*, *-ɹb*, *-ɹd*, *-ɹg*, må ord som [*hew'də*] højde, [*dəˈsæm'bə*] december, [*noˈvæm'bə*] november, [*læŋ'dən*] længde, [*aŋ'drək*] andrik, [*raˈbaɹ'brə*] rabarber, [*ɔɹ'dən*] orden, [*mæɹ'gəl*] mergel deles på flg. måde: ˈ*hew'-də*, *dəˈsæm'-bə*, *noˈvæm'-bə*, ˈ*læŋ'-dən*, ˈ*aŋ'-dreg*, *raˈbaɹ'-brə*, ˈ*åɹ'-dən*, ˈ*mæɹ'-gəl*. På ganske samme måde kan man opfatte formerne [*mæɹ'kiŋ*] marked, [ˈ*aw'tən*] aften osv. (se p. 34): Da der ikke fra absolut udlyd kendes stød på *-ɹg*, *-wd*, vil det være hensigtsmæssigt at opfatte disse former som ˈ*mæɹ'-giŋ*, ˈ*aw'-dən*. Det bemærkes, at disse stødformer (der dialektgeografisk set må betragtes som en udløber af vestjysk stød på konsonant) har sideformer uden stød. Et ord som »aften« kan altså have både formen ˈ*awd-ən* og ˈ*aw'-dən*.

Anm. 2. Stavelsesantallet i ord på final konsonantgruppe, hvis sidste konsonant manifesteres ved en stemt lyd.

Betragter man følgende ordpar:

(a) [*væjə*] prs. af veje || [*væj*] sb. vej
(b) [*bæŋki*] pl. af bænk || [*bæŋk*] sb. bænk
(c) [*sawəs*] pass. af save ≀ [*saws*] sb. saks
(d) [*tɔsit*] adj. tosset ≀ [*frɔst*] sb. frost

er det klart, at det distinktive element overalt er en svagtryksvokoid ([*ə*] eller [*i*]). I tilfældet c kunne man måske på forhånd tænke sig, at [*ə*] kunne »erstattes

af« stavelsesbærende længde på [*w*]; dette er dog formentlig ikke tilfældet, i al fald er der hos de meddelere, der skelner mellem [*saws*] saks og [*saw·s*] pl. af d.s., kommutation mellem [*saw·s*] og [*sawəs*].

Det kan altså fastslås, at ordtyperne a–d (ɔ: tostavelsesord med svagtryksvokal i udlyd eller svagtryksvokal efterfulgt af ustemt manifesteret konsonant) står i kommutationsforhold til de tilsvarende enstavelsesord. Stavelsesantallet er her en sprogligt gyldig størrelse, hvadenten man ved »stavelse« forstår »fonetisk stavelse« eller »pseudostavelse« (L. Hjelmslev. Almindelig fonetik[2]. (1961). 292).

Helt anderledes forholder det sig med ord, i hvilke der efter stærktryksvokalen følger to (ell. flere) konsonanter, hvoraf den sidste (en af de senere) manifesteres ved stemt lyd, eks. [*dɔ̀w'ən*] doven, [*dɔ̀wən*] pl. af d.s., [*jaw'n*] jævn, [*jawən*] pl. af d.s., [*ɛj'n*] egn/egen, [*ɛj'n*] pl. af d.s., [*frɔsən*] frossen, [*m0fəl*] mufle. I denne type vil der formentlig – uanset de forskellige ovf. repræsenterede skrivemåder (-cc, -cəc, -c·c) – altid foreligge fonetiske tostavelsesord (to tryktoppe), således at der allerede af denne grund ikke kan påvises kommutationspar, hvor forskel i stavelsestal er det distinktive element.

Som de ovenanførte skrivemåder viser, er manifestationen af disse forbindelser svingende, specielt bemærkes, at de både kan optræde med [*ə*] og nul. Dette forhold kan, når det gælder at fastslå antallet af stavelser forstået som pseudostavelser, tolkes således, at der her er sammenfald af *ə* og nul. Noteres dette sammenfald som ə (ikke-kursiveret), får vi flg. skrivemåder af ovennævnte ord: *dåw'ən, dåwən, jaw'ən, jawən, æj'ən, æjən, fråsən, mofəl.* Se også p. 71 ff.

I ord med konsonanterne *ŋ* eller *l* i stillingen efter en anden konsonant er der sammenfald mellem interkonsonantisk *i*, *ə* og nul (se p. 74 f.), typeeksempler: [*glɔ̀wiŋ*] gloende, [*pasəŋ, pasiŋ*] passende, [*av'il*] abild. Noteres dette sammenfald som i (ikke-kursiveret), får vi flg. skrivemåder: *glåwiŋ, pasiŋ, av'il.*

I de ovenfor (p. 19) nævnte tilfælde, hvor den (de) på den trykstærke vokal følgende konsonant(er) ikke (alle) kan henregnes til samme stavelse, er det dog udelukket at ansætte sammenfald af én- og tostavelsesord: da stavelsesskellet i f.eks. [*ɔʌ'dən*] orden skal ligge foran [*d*], må ordet skrives *ˈåʌ'dən*, ikke *åʌ'dən*; ligeledes f.eks. *ˈgro(')dnəŋ* grutning, ikke *gro(')dnəŋ*, *ˈdomnəŋ* dumling, ikke *domnəŋ.*

Flerstavelsesordenes tryktyper.

Af de tre typer af flerstavelsesord, fortis-fortis, fortis-semifortis og fortis-infortis (der ses her bort fra evt. foran den trykstærke stavelse forekommende svagtryksstavelser) er den sidste eksemplificeret på de foregående sider. Fortis-semifortis er den almindelige trykfordeling i sammensætninger; eksempler herpå frembyder ordlisterne i kap. IV i rigt mål.

Trykfordelingen fortis-fortis er relativt sjælden i dialekten (i modsætning til

nordligere (og vestligere) dialekter, se herom især IngerEjskjær.Brm.13ff.). Almindeligst synes den at være i en type ord, fra hvilken den også kendes i rigssproget (se Knud Hjortø. Skrift og tale. (1936). 59f. o.fl.st.), nemlig sammensætninger med forstærkende forled, f.eks. [*ˈgjɛməlˈkoːl̩*] gennemkold, [*ˈgjɛməlˈpr̥ɑqlət*] gennempryglet, [*ˈhuŋəˈkuɭˈ*] hundekulde, [*ˈstiwˑˈfrɔsən*] stivfrossen, [*ˈmoqbəˈskit*] møgbeskidt, [*ˈlomaˈvæɹˑm*] lummervarme, men i sådanne ord er også optegnet fortis-semifortis: [*ˈgjɛməlˌwoðˈ*] gennemvåd, [*ˈpeɬˌrəðˈən*] pilrådden. Andre ekss.: [*di ˈhieˈ ˈtæˈkiˈmiŋˈ*] de her tækkemænd, [*haŋ føl̩ ˈfɔrˈɛwˈə*] han faldt forover, [*ˈwalˈkomən*] velkommen! [*haɬˈfæmsiŋsˈtiwˑ*] halvfemsindstyve (men: [*ˈfödɹəˌtiwˑ*] fyrretyve).

Anm. Selv om fortis-fortis-typen vel nok forekommer noget hyppigere i denne dialekt end i rigssproget (ømålene), vil det ses af den her givne fremstilling, at man næppe i Bjerre herred-dialekten finder bekræftelse på den af Poul Andersen (i Det danske Sprogs Udforskning i det 20. Årh., p. 97) fremsatte anskuelse, at denne type (»der auditivt medfører Indtrykket af to selvstændige Ord«) er den type, der »overalt i Jysk er karakteristisk for den fulde Sammensætning.«. Efter min opfattelse svarer den normale trykfordeling i ssgr. ganske nøje til rigssprogets, dvs. det »svagere tryk« og den lavere tone på andetleddet karakteriserer dette som stærkt knyttet til førsteleddet (eller omvendt), og man får netop ikke indtrykket af to selvstændige ord.

Stød.

I dialekten findes både »fællesdansk stød«, dvs. stød på lang vokal og på konsonant, og »vestjysk stød«, dvs. stød på kort vokal foran klusil samt stød på stemt konsonant efterfulgt af klusil. (Det sidstnævnte stød er dog kun sporadisk forekommende, se ndf.).

Fællesdansk stød.

Stød på vokal.

Som eksempler på langvokalstødet og som bevis for dets sproglige relevans opføres flg. ordpar:

[*skriˈːq*] sb. skrig	‖	[*skriˑq*] v. skrige
[*fryˈːs*] prs. af fryse	‖	[*fryˑs*] v. fryse
[*ruˈːð*] sb. rod	‖	[*ruˑð*] sb. rude

[*sij'ə*] prs. af si	||	[*sijə*] pl. af side
[*byj'ə*] pl. af by	||	[*byjə*] prs. af byde
[*sneu'*] v. sno	||	[*sneu·*] prt. af sno
[*lɪ̄ə'*] adj. led	||	[*lɪ̄ə*] sb. led (på legemet)
[*rʊ̄ə's*] sb. ros	||	[*rʊ̄əs*] 1) sb. rose, 2) v. rose
[*ve'ð*] prs. af vide	||	[*ve·ð*] v. vide
[*ø'*] sb. ø	||	[*ø·*] adj. øde
[*ro'ɹ*] pp. af røre	||	[*ro·ɹ*] prt. af røre
[*tæ'ŋ*] pp. af tænde	||	[*tæ·ŋ*] prt. af tænde
[*sø'm*] sb. søm	||	[*sø·m*] v. sømme
[*gå'n*] sb. garn	||	[*gå·n*] sb. gane
[*ra'q*] adj. »rag«	||	[*ra·q*] v. rage

Ved de snævre, glidende langvokaler i stillingen foran *s* findes ingen modsætning mellem stød og stødløshed. Ord som gris, is, hus, mus (opr. enstavelsesord med lang, snæver vokal + s) udtales enten med stød: [*gṛij's*], [*ij's*], [*heu's*], [*meu's*], hvilket er tilfældet hos meddelere fra As sogn, eller uden stød: [*gṛijs*], [*ijs*], [*heus*,] [*meus*], hvilket er tilfældet hos meddelere fra Barrit; i Klakring kan høres både stød og ikke-stød: MB har ikke stød, NJD har altid stød, JøJ vakler. Uden stød overalt er, som det var at vente, former som grise, (på) ise, huse, muse- (opr. tostavelsesord (-former) med lang, snæver vokal + s). Det distinktive element ved ordpar som gris : grise, hus : huse bliver nu ikke stødet, men vokalkvalitet (og til dels -kvantitet), således:

glider, relativt kort	ikke-glider, lang, dynamisk totoppet
[*gṛijs*] ell. [*gṛij's*]	[*gṛi·s*]
[*heus*] ell. [*heu's*]	[*hu·s*]

og videre f.eks.

[*ijs*] ell. [*ij's*]	[*skṛij o ˈi·s*]
[*meus*] ell. [*meu's*]	[ˈ*mu·s*ˌ*hwoɬ*]

At den stødløse glider foran *s* udtales relativt kort (idet der f.eks. er stor forskel på vokallængden i [*gṛijs*] gris og [*rij·*] ride), medfører, at langvokalen kun ved modsætningen glidning : ikke-glidning her holdes ude fra kortvokalen: man kan sammenligne [*rijs*] ris med [*ris*] ridse og [*leus*] lus med [*blus*] blus.

Anm. Udvider vi synsvinklen geografisk, viser det sig, at det er den stødløse form af de opr. enstavelsesord der er den »normale« Bjerre herred-form. Samme

udtale, som er anført ovenfor for Barrit, er desuden optegnet i følgende sogne: Stouby, Vrigsted, Ørum, Bjerre, Stenderup, Tyrsted, Skjold. Det er m.a.o. As sogn (med visse tilgrænsende områder) der i denne henseende afviger fra dialekten i herredet iøvrigt. Går man vestpå, møder man stødform (og for bagtungegliderens vedkommende ikke-afrundet og ikke-fremskudt førstekomponent) i Daugård: [*grij'ˢ*], [*prij'ˢ*] pris, [*huːˢ*], [*muːˢ*], Engum: [*griːˢ*], [*huw'ˢ*], [*muw'ˢ*], Ølsted: [*grij'ˢ*], [*huw'ˢ*]. Om lignende forhold i andre dialekter, se ndf. u. vokalismen (p. 57).

Stød på konsonant.

Stød kan forekomme på enkeltkonsonant samt på konsonant, der indgår som 1. komponent i visse konsonantgrupper.

a. Stød på enkeltkonsonant, der manifesteres ved stemt lyd.

[*piv'ə*] prs. af pibe	‖	[*pivə*] pl. af pibe
[*soð'*] pp. af så	‖	[*soð*] prt. af d.s.
[*brǫq'əs*] sb. bryggers	‖	[*brǫqəs*] pass. af brygge
[*l̥ɔw'*] sb. lo	‖	[*lɔwˑ*] sb. lue
[*sɛj'*] adj. sej	‖	[*sɛjˑ*] v. sige
[*bom'*] sb. bom	‖	[*bomˑ*] v. bomme
[*skɛn'*] prs. af skinne	‖	[*skɛnˑ*] sb. skinne
[*l0ŋ'*] adj. lang	‖	[*l0ŋˑ*] sb. lunge
[*huŋ'*] sb. hund	‖	[*huŋˑ*] pl. af hund
[*gw0l'*] sb. gulv	‖	[*gw0lˑ*] pl. af gulv
[*il̥'*] sb. ild	‖	[*il̥ˑ*] v. ilde
[*knoɹ'*] sb. »knur«, dvs. 'knurrende lyd'	‖	[*knoɹˑ*] v. knurre.

Som det ses, kan der ved de fleste konsonanter påvises en betydningsbærende modsætning mellem konsonant med stød og konsonant med længde. Imidlertid eksisterer ingen længdemodsætning ved *-v*, *-ð* og *-q*, der altid[2] forekommer som korte kontoider, hvorfor modsætningen her etableres af på den ene side konsonant med stød, på den anden side konsonant uden stød.

Hertil kommer yderligere, at *-q* aldrig og *-v* næsten aldrig forekommer med stød i absolut udlyd; af denne grund er som kommutationspar ovenfor anvendt tostavelsesord. Men om den stødløse type: vok. + kons. + *ə* gælder generelt, at nogen modsætning mellem lang og kort konsonant ikke opretholdes. Allerede

af denne grund er det ikke muligt at påvise en modsætning stød : længde ved de ovennævnte konsonanter.

b. Stød i konsonantgrupper.

I konsonantgrupper forekommer kun stød på stemt konsonant, der står på 1. plads i gruppen.

1. Stemt konsonant på andenpladsen (»uægte konsonantgrupper«)[3]. (Her har kun en del af grupperne kunnet eksemplificeres).

-vəl: [*kɔv'əl*] sb. kobbel	‖ [*kɔvəl*] pl. »kobler« (på vogn)
-viɭ: [*trav'əɭt*] travlt, [*dɔv'iɭt*] dobbelt. Ord uden stød mangler.	
-ðəl: [*sað'əl*] sb. saddel	‖ [*saðəl*] v. sadle
-ðən: [*rəð'ən*] adj. rådden	‖ [*rəðən*] v. rådne
-qəl: [*løq'əl*] sv. »løgel«, dvs. nøgle	‖ [*løqəl*] pl. af d.s.
-qən: [*sǫq'n*] adj. søgn	‖ [*sǫqən*] pl. af d.s.
-wəl: [*fɔw'l*] sb. fugl	‖ [*fɔwəl*] pl. af d.s.
-wən: [*gaw'n*] sb. gavn	‖ [*gawən*] v. gavne
-jəl: [*kɛj'l*] sb. kedel	‖ [*kɛj·l*] pl. af d.s.
-jən: [*hɛj'n*] sb. hegn	‖ [*hɛj·n*] v. hegne
-məl: [*skam'əɬ*] sb. skammel	‖ [*skaməl*] pl. af d.s.
-ləm: [*haɬ'm*] sb. halm	≀ [*fal·m*] v. falme
-ləŋ: [*kjɛl'əŋ*] sb. kælling	≀ [*jɛləŋ*] stn. Jelling
-ɹəm: [*aɹ'm*] sb. arm	‖ [*aɹ·m*] pl. af d.s.
-ɹən: [*tɔɹ'n*] sb. tårn	‖ [*tɔɹ·n*] sb. torden
-ŋəl: [*haŋ'əl*] sb. handel	‖ [*haŋəl*] v. handle
-ŋəl: [*sweŋ'əl*] sb. svingel (blomsternavn)	‖ [*sweŋəl*] sb. svingel (på vogn).

2. Ustemt konsonant på andenpladsen (»ægte konsonantgrupper«).

I konsonantgrupper bestående af stemt + ustemt konsonant findes i almindelighed ikke stød[4]: [*haɬˈfæms*] num., [*hõns*] sb., [*øŋst*] adj.sup., [*miŋst*] adj.sup., [*haɬs*] sb., [*hæɭst*] adv.sup., [*damp*] sb., [*kaŋt*] sb., [*kalk*] sb., [*gɔɭt*] sb. galt, [*blaŋk*] adj., [*hjælp*] sb. hjælp. Dette gælder også, modsat midtøstjysk, se Ella Jensen.Hbm.24, når de pågældende ord er pp. af svage verber, imperativer eller neutrumsformer af adjektiver: [*miŋt*] ment, [*tiŋt*] tjent, [*bəˈgyŋt*] begyndt, [*stæjt*] stegt, [*drõmt*] drømt, [*tõmt*] tømt, [*tæŋt*] tænkt, [*lɔŋt*] lånt, [*glæmt*] glemt,

[*hæl't*] hældt, [*smæl't*] smeltet, [*æl't*] æltet, [*hɔl't*] holdt, [*ramt*] ramt, [*val't*] valgt; [*flöjt*] fløjt! [*boŋk*] bank! [*tæŋk*] tænk! [*hjælp*] hjælp! [*stamp*] stamp! [*hiŋt*] hent! [*viŋt*] vent!; [*hewt*] højt, [*roŋt*] rundt, [*lawt*] lavt.

Stød findes dog i følgende typer, der alle har *-s* som 2. konsonant i konsonantgruppen:

1) Imp., prs. og pp. af nogle verber på *-js, -ws, -ms, -ns, -ŋs* (jvf. IngerEjskjær. Brm.20): [*ræj's*] rejs! [*hæj's*] hejs! [*hɔw's*] »hovs«! (husk), [*bræm's*] brems! [*ræn's*] rens! [*sdaŋ's*] stands! [*bæj's*] bisser, [*blæj's*] blæser, [*dæj's*] dejser, [*væj's*] vokser, [*hɔw's*] husker, [*blæj'st*] blæst, [*ræj'st*] rejst, [*væj'st*] vokset, [*hɔw'st*] husket.

2) (Til dels stivnede) genitivformer som [*maŋ's*] gen. af mand, f.eks. [*æ ˈmaŋ's ˈhat*] mandens hat, en [*te ˈmaŋ's*] en til mands, [*waŋ's*] gen. af vand: [*trækət te ˈwaŋ's*] trukket til vands, [*hjal's*] gen. af hjald, i udtr. flyve [*tə ˈhjal's*] flyve til hjalds, [*te ˈboŋ's*] til bunds; [*dæŋ's*] gen. af pron. den (om ikke-menneskelige væsener); dette er formentlig en nyere form, som genitiv til »den« fungerer i jysk alm. »sin«. I sammensætninger: [ˈ*huŋ's*ˌ*rêw*'] stn. Hundsrøv, [ˈ*stΘŋ's*ˌ*aq'ə*] markn. Stangsager, [*hewəˈrom's*ˌ*baŋk*] stn. Højreomsbanke, [*soˈvɛj's*ˌ*daŋ's*] st. Vejtsdans. Adj. [*wɔl's*] voldsom, brydsk.

3) Ord som [*fjɔl's*] fjols, [*pul's*] puls, [*sɔ̀w's*] sovs er formentlig nyere ord i dialekten og følger derfor rigssproget m.h.t. stød.

Mærkeligere er stødformerne [*pon's*] punch (pl. [*pon'sə*]), [*pɛsti'læŋ's*] pestilens, [*liw's*] sb. lys.[5]

Ordene [*dâ:ŋs*] dans, [*sâ:ŋs*] sans, [*fṛâ:ŋs*] Frands, [*krâ:ŋs*] krans udtales i nyeste tid hyppigt med kort vokal og stød på *ŋ*: [*daŋ's*] osv. Ordet [*glaŋ's*] glans er kun optegnet i denne form.

Eksempler på kommutation stød : stødløshed i denne type:

[*blæj's*] prs. af blæse	‖ [*blæjs*] (andre: [*blæj·s*]) v. blæse
[*hɔw's*] prs. af huske	‖ [*hɔws*] (andre: [*hɔw·s*]) v. huske
[*liw's*] sb. lys	‖ [*liws*] adj. lys.

Anm. Stød på ustemt konsonant forekommer ikke.

Stød i enklise.

Enstavelsesord, der ved almindelig leksikalsk udtale (= udtalen i sætningsudlyd) mangler stød, kan undertiden, når de i enklitisk forbindelse med det i

sætningen påfølgende ord (artikel, pronomen, konjunktion, verbum el. adverbium med initial stemt lyd) bærer sætningstryk (hoved- eller bitryk), udtales med stød.

Eksempler fra optegnelsen og fra lydbånd (IDD's båndsamling, bånd nr. 1141–43, indtalt af JPO og ORO):

Præpositioner:

mæ, med (der dog oftest hedder *mœj*): [*ˈdie ˈhɔɻt ət ən ˈkɑ̈ːl ˈmæːt spiŋ ˈhæˑst*] der holdt der en karl med et spand heste, [*ˈsnaˈkət ˈmæːə ˈpiˑq*] snakkede med pigen.

te, til: [*ˈsɔ sæjə haŋ ˈteː ə ˈkɑ̈ːɬ*] så siger han til karlen, [*ˈdiə̃ ˈkomˈə haŋ jo ˈsɔ ˈteː ɔ ˈgoː*] der kommer han jo så til at gå, [*ˈno komə˕ a ˈteːt*] nu kommer jeg til det, [*teːt*] til det ~ [*kaˈskeːt*] kasket.

ve, ved: [*hon viɻ ˈeɻ væ ˌveːt*] hun ville ikke være ved det, dvs. indrømme det.

a, ad (dog som adv. *að*): [*ˈaː ə ˈgoŋˑ*] ad gangen.

få⟨ɹ⟩, for: [*ˈfɔ˕ˈ ɔ æɻt ət ˈsamˈəɬ*] for at ælte det sammen.

Adverbier:

så, så: [*ˈnæː di ˈhɑ̊ˑð ˈsɔːt ˈdiwˈə*] når de havde så et dyr, [*haŋ ˈkjoˑɹ jo ˈsɔː ə ˈhæˑst*] han kørte jo så hestene, [*ɔ ˈsɔˈən ˈkwast*] og så en kvast.

jo, jo: [*ˈsɔ fæk ˈhaŋ ˈjoːn ˈhiːl masə ˈfesk*] så fik han jo en hel masse fisk, [*ˈsɔ stak di ˈjoː ə ˈnoːl ... ˈuːð*] så stak de jo nålen ... ud.

no, nu: [*ˈde wə ˈnoːn ˈswamp*] det var nu en svamp, dvs. en drukkenbolt.

da, da: [*ˈsɛkə ˈdaːt ˈvɛjəˌlaw*] sikke da et vejrlag, dvs. -lig. [*ˈde wə ˈdaːn ˈguː fəˈklɑ̈ːɹəŋ*] det var da en god forklaring.

Pronominer:

de, det: [*ˈdeːə ˈɔ ˈliˑ ˌmõjˀ*] det er også lige meget, [*ˈdeːl ˈsæjˑ*] det vil sige.

di, de: [*da ˈbruqt ˈdiːt ˈfasˌtræː*] da brugte de et læssetræ.

i, I: [*hwoˈdan ˈhɑ̈ːɹ ˈiːət*] Hvordan har I det? [*ˈsoː ˌiːən*] ell. [*ˈsoː ˌiˑən*] så I den?

Verber:

wa⟨ɹ⟩, præt. af være: [*də ˈwaːn ˈkɻyˑvˌskøˈtə*] der var en krybskytte, [*de ˈwaː a jo*] det var jeg jo, [*ˈsɔ ˈwaɹˈət jo ˈeɻ ˈnem*ˀ] så var det jo ikke nemt.

æ⟨ɹ⟩, prs. af være: [*hwa ˈæɹˈət do fəˈtæːl*] hvad er det du fortæller? [*no ˈæːət tǫð ˈɔp*] nu er det tøet op.

fo, få: [*ˈsɔ ku haŋ ˈsɑ̈ːn ˈfoːt ˈte ɔ løv ˈroŋt*] så kunne han sådan få det til at løbe rundt, [*haŋ ku ˈfoːn o ˈræt ˈkøɬˀ*] han kunne få den på ret køl.

ga, prt. af give: [*de ˈgaːət ˈhiːl ˈsæt ˈi həm*] det gav et helt sæt i ham.

ha, have: [*ˈsɔ sku vi ˈhaːə ˈstæmpəl ˈɔp*] så skulle vi have stemplet op, [*ve do ˈhaːn*] vil du have den? ~ [*kwaːn*] kværn.

ta, tage: [*de ku sku ˈnæstən ˈtaːn ˈhal' ˈdaw'*] det kunne s'gu næsten tage en halv dag.

sga, prs. af skulle: [*ˈhuððən ˈskaː a ˈno ˈklaˑɹ ˈdæŋ'*] hvordan skal jeg nu klare den?

ku, prt. af kunne: [*ˈde ˈkuːn*] det kunne en (dvs. man) = [*kuːn*] korn.

gi, give: [*... ɔ ˈgiː (ə) fəˈsoːn*] ... og give faconen.

vel, prs. af ville: [*de ˈvel' a ˈeɟ*] det vil jeg ikke.

Når det første af de to ord, der indgår enklitisk forbindelse, ender på vokal og det sidste begynder med en konsonant, der realiseres ved stemt lyd, falder stødet på denne sidste. Det må her bemærkes, at de adverbielle og pronominale småord (»der«, »den«, »du« med bøjningsformer), der i leksikalsk udtale har ustemt [*d*] i forlyd, ofte i sammenhængende tale mellem stemte lyd indledes med stemt [*d*], der da kan blive bærer af enklisestød. Ekss.:

a, ad: [*haŋ ˈliː ˈa m'ə*] han ler ad mig.

te, til: [*a hå ˈeɟ kjɛŋ ˈte d'jɛ ...*] jeg har ikke kendt til deres ...

ve, ved: [*ta ˈve d'əm*] tage ved dem, [*di ku kjøˈɽ om' ˈve w'əs*] de kunne køre om ved os.

få⟨ɹ⟩, for: [*de wə ən ˈlæˑtəls ˈfɔ m'ə*] det var en lettelse for mig.

de, n. af den: [*de w'ə ...*] det var ....

wa⟨ɹ⟩, prt. af være: [*de ˈwa j'o ˈgal'*] det var jo galt, [*ˈdiẽ ˈwa d'i ˈet ˈbɽeˑ*] der var de lidt brede, [*de ˈskiˑ ilaw a ˈwa d'ə*] det skete ilag (dvs. mens) jeg var der, [*hwes de ˈwa n'o ˈhuˑs*] hvis der var nogen huse, [*no ˈwa v'i jo sɔ ˈhæɭdi*] nu var vi jo så heldige.

ta, v. tage: [*ˈno ska do ˈta d'ə ˌnuðð*] nu skal du tage dig noget.

fo, v. få: [*di ku ˈfo d'əm ɔ ˈkjøˑv*] de kunne få dem at købe.

ha, v. have: [*di məˑt ˈha n'ɔ(ð) ˈsæj' ˈhawəˌhal'm*] de måtte have noget sej havrehalm, [*ˈiŋ' ɔ ˈha w'o ˈdɔwə*] ind og have vor davre, [*vi sku ˈha n'o ˈkafə*] vi skulle have noget kaffe, [*de mɔ ˈda ˈhaw'ən ən ˈmasə ˈfɔlk*] det må da have været en masse folk.

gjø⟨ɹ⟩, prs. af gøre: [*de ˈgjø v'i baˑɹ*] det gør vi bare.

må, prs. af måtte: [*de ˈmå d'o ˈekə*] det må du ikke.

ku, prt. af kunne: [*de ˈku j'o ˈtræf*] det kunne jo træffe.

ga, prt. af give: [*haŋ ˈga m'ə ˈåɭ' ˈde haŋ ˈhåˑð*] han gav mig alt det, han havde.

Ord som *fræ:* fra, *o:* på, *i:* i, *åw'* af, *om'* om, der undertiden er stødløse ([*haŋ æ gawən ˈfræ si fəˈstå:ŋ*] han er gået fra sin forstand), forsynes i enklitisk forbindelse med pron., konj. eller art., der har initial stemt lyd, med stød efter samme regler som de for de ovenfor anførte stødløse småord gældende.

Ekss. med stød på præpositionen:

[*nīẽ ˈfɾæ: ə ˈskɔw*] nede fra skoven, [*de ˈwa jo ˈså:n ˈom' ɔ kom ˈfɾæ:t*] det var jo sådan om at komme fra det, [ˈ*iŋ' ˈi: ə ˈgja·ɹ*] ind i gærdet, [ˈ*ø·vət ˈi:t*] øvet i det, [ˈ*ɔ'p ˈo: ə ˈheus*] oppe på huset, [*haŋ ˈtaw' ˈlet ˈɔw'ən*] han tog lidt af den.

Ekss. med stød på efterfølgende ord:

[ˈ*metˌvæjs ˈo d'əm*] midtvejs på dem, [*baŋ ə ˈtɔp ˈsam'əl ˈo d'əm*] bandt toppen sammen på dem, [ˈ*hoq'ət ən ˈmūðˌha·q ˈi d'əm*] hugget en modhage i dem, [*haŋ taw ən ˈfræ m'ə*] han tog den fra mig.

Stødets fonetiske karakter. Stødets plads.

I sammenligning med forholdene i nørrejysk i almindelighed udtales stødet i Bjerre herred vistnok temmelig svagt, fra et fysisk synspunkt altså med relativt ringe og ofte kortvarig amplitudeformindskelse. I hvert fald har det ved aflæsning af bånd vist sig, at der både ved stød på indlydende vokoid og på udlydende kontoid undertiden kunne opstå tvivl om stødets tilstedeværelse.

Iøvrigt er det auditive indtryk af stødet noget forskelligt efter stillingen.

Stødet på lang vokoid efterfulgt af stemt kontoid falder normalt »inde i« vokoiden, dvs. vokoidfonationen afbrydes af stødfasen for derefter at fortsætte. Hos flere meddelere er der dog en tendens til at lade stødet falde relativt sent i vokoidforløbet, undertiden så udpræget, at det auditive indtryk bliver, at stødet falder på helheden vokoid + stemt kontoid. Denne udtale er især almindelig ved lang vokoid + *ɹ*. Den afspejles i flg. lydskriftformer, der er optegnet efter NJD og BKr: [*bu·ŋ'*] bånd, [*bu͡i:ɹ*] bord, [*li͡i'*] ler, [*iq'*] eg, [*di͡l'*] del, [*ky͡ɹ'*] køer, [*swe·ð'*] sved, [*bo·ð'*] båd, [*bo͡:q*] bog, [*ko·m'*] kam, [*fo͡ɹ'*] får, [*go͡ɹ'*] gård, [*dø͡:ɹ*] prs. af dø, [*hø͡:ɹ*] imp. af høre, [*kjǫ͡·ɹ'*] kører, [*rǫ͡ɹ'*] rører, [*grø͡:ð*] grød, [*flå·ð'*] flad, [*hå(·)ð'*] haft, [*kå͡:l'*] karl, [*bɛ͡:ɹ*] bærer, [*lɛ͡ɹ'*] lærer (prs.), [*rå·ɹ'*] rar, [*dɑ͡:ɹ*] dør, [*la͡:ɹ*] lært. (Med bue er her angivet, at hele det lydkompleks den omfatter er bærer af stødet; det falder ikke klart på vokoiden alene, endsige midt i vokoiden). Imidlertid vil selv i sådanne tilfælde vokoiden opfattes som relativt lang, og hos de samme meddelere høres desuden de »normale« former side om side med de anførte. Om sammenfald mellem typerne lang vokoid m. stød +

kontoid og kort vokoid + kontoid m. stød bliver der derfor ikke tale: [*bu·ŋ'*] ≀ [*huŋ'*] hund, [*sme'ð*] prt. af smide || [*smeð'*] smedet, [*ko·m'*] kam ≀ [*bom'*] bom, [*flå·ð'*] flad || [*flɔð'*] flået, [*kå͡ɔ't*] karl ≀ [*tɔt'*] tolv.

Stødet på udlydsvokoid placeres altid sidst i vokoiden, hvis længde da bliver ret ringe, hvorfor den fonetisk mest virkelighedstro skrivemåde ville være vokoidtegn + stødtegn uden længdeprik; men da stødtegnet alene (jvf. ndf.) må reserveres til angivelse af vestjysk stød, bruges for fællesdansk stød på vokal overalt stødtegnet med prik.

Stødet på vokoid i stillingen foran ustemt kontoid [*s, b, d* ell. *g*] falder oftest sidst i vokoidartikulationen (som i udlyd), men *kan* falde inde i vokoiden (som normalt i tilfældet vokoid + stemt kontoid).

Konsonantstødet falder sidst i kontoiden; der er ingen tendens til vokalisk efterslag (som i fynsk, se PoulAndersen.Østfynsk.66, 91).

Vestjysk stød.

Bjerre herred er et grænseområde for fænomenet vestjysk stød, se herom især Kort &c. pp. 151–152 og KRinggaard.Vstød. pp. 37–41.

Vestjysk stød på vokal.

Hos alle de meddelere, på hvis sprog nærværende beskrivelse bygger, træffes kortvokalstød foran *-b, -d, -g* såvel i enstavelses- som i flerstavelsesord. Der er imidlertid betydelig forskel mellem meddelerne i henseende til den konsekvens, hvormed de benytter sig af dette stød. Hos ingen er konsekvensen fuldstændig; nedenstående eksempelpar beviser derfor kun, at fænomenet har en delvis sproglig relevans:

[*snit*] sb. snit	|| [*sni't*] ell. [*snit*] v. snitte
[*tyk*] adj. tyk	|| [*ty'k*] ell. [*tyk*] pl./b.f. af tyk
[*skruk*] adj. skruk	|| [*skru'k*] ell. [*skruk*] v. skrukke
[*slep*] sb. slip/imp. af slippe	|| [*sle'p*] ell. [*slep*] v. slippe
[*røk*] sb. ryk/imp. af rykke	|| [*rø'k*] ell. [*røk*] sb. ryg/v. rykke
[*l0t*] pp. af lukke	|| [*l0't*] ell. [*l0t*] prt. af d.s.
[*mæt*] adj. mæt	|| [*mæ't*] ell. [*mæt*] pl. af d.s.

(*ō* forekommer i materialet ikke i forbindelse med *-b, -d, -g*).

[*mɔt*] pp. af måtte || [*mɔ't*] prt. af d.s. (ikke opt. u. stød)

[*klʼap*] sb. klap || [*kla'p*] v. klappe (ikke opt. u. stød).

Blandt flerstavelsesordene er der ikke fundet kommutable ordpar; forholdene er iøvrigt ganske som ved enstavelsesordene: der findes ord, der aldrig har stød, f. eks. [*fætə*] sb. fætter, og ord, der kan have stød, f.eks. [*sæ(')tə*] prs. af sætte.

Som nævnt er der forskel på meddelernes sprog på dette punkt; hos nogle udnyttes oppositionen mellem stød og ikke-stød sjældent, hos andre betydelig hyppigere. Til nærmere belysning af dette spørgsmål, der må siges at have en vis interesse for undersøgelser over dialektpåvirkninger i grænseområder, skal anføres følgende optællinger:

Mest gennemført synes brugen af vestjysk stød at være i det vestligste af de tre sogne As, Klakring og Barrit. I optegnelserne efter JPO, Barrit sogn, f. 1877, findes således stød i 169 af 216 mulige tilfælde (78%). (I en båndoptagelse efter JPO er talt 56 tilfælde af vestjysk stød ud af 66 mulige (85%)). En sammenligning mellem enstavelsesord og flerstavelsesord viser ingen signifikant forskel i stødhyppighed. Hos ORO, JPO's søn, f. 1912, er optegnet stød i 137 tilfælde af 175 mulige (ligeledes 78%). En endnu højere procentsats er fundet hos MTh, ligeledes Barrit sogn, f. 1894: 137 tilfælde af 149 mulige (92%).

Hos meddeleren JøJ, f. 1888, fra Klakring sogn, øst for Barrit, er optalt 80 tilfælde af vestjysk stød ud af 207 mulige, dvs. 39%, altså en betydelig lavere hyppighed end hos meddelerne fra Barrit.

Endelig udviser optegnelserne efter JS, f. 1870, fra As sogn nord for Klakring kun vestjysk stød i 31% af de 89 mulige tilfælde.

Oversigten viser altså en tydelig geografisk forskel: det vestjyske stød er hyppigst mod (syd)vest, sjældnest mod (nord)øst.

Til denne optælling må føjes et forbehold. Kortvokalstødet, hvis modsætning til ikke-stød altså fakultativt kan suspenderes, er nemlig heller ikke i selve sin manifestation en klar og let genkendelig størrelse. Dets artikulation *kan* i tydelighed nærme sig artikulationen hos de egentlige vestjyder, men er almindeligvis noget svagere og ikke sjældent ganske svag, atypisk, endog i den grad, at grænsen mellem stød og stødløshed må siges at være flydende; der er ingen tvivl om, at den optegner, der har beskæftiget sig længe med dialekten, vil høre flere stød end den, der kun kender det typiske vestjyske stød som det udtales vestpå. Når f.eks. optællingen af stød på båndoptagelsen efter JPO har givet et højere

resultat end optællingen efter de direkte optegnelser, kan det skyldes, at båndaflæsningen er foretaget på et senere tidspunkt end størsteparten af markoptegnelserne. Endelig må det bemærkes, at det, der her er optalt, er de af optegneren hørte stød, ikke tilfælde af meddelerautoriserede oppositioner mellem ord med og ord uden stød. Dette sidste ville i strengere forstand have givet et billede af den pågældende sproglige modsætnings relative gyldighed. Dog er det min overbevisning, at resultatet ikke ville afvige meget fra, hvad man kan læse ud af den med dialekten fortrolige filologs optegnelser. Under optegnelser i 1967 hos meddelere med sparsom brug af vestjysk stød (sognene Skjold og Urlev) viste der sig overordentlig god overensstemmelse mellem meddelernes og optegnerens fornemmelse m.h.t. sammenfald-ikke sammenfald af ord med og uden vestjysk stød. Især må det fremhæves, at meddelerne i samme omfang som optegneren var af den mening, at de og de ord ikke lød forskelligt (eks. [*tap*] tap og tappe, [*sdek*] stik og stikke).

Det ustabile modsætningsforhold mellem stød og nul kan beskrives som vikariering: nul kan vikariere for stød; i den systematiske lydskrift betegnes dette ved parentes om stødtegnet.

Anm. 1. Sammenligning af fællesdansk og vestjysk stød.

Da fællesdansk stød meget sjældent forekommer på vokaler, der efterfølges af *-b* og *-g*, må sammenligning af fællesdansk stød med vestjysk stød foretages mellem ord på lang vokal + *-d* og ord på kort vokal + *-d*. Trods det fællesdanske støds ret svage artikulation og dets tendens til at placere sig sidst i vokoiden (og den dermed sammenhængende relativt korte langvokalmanifestation, jvf. ovf. p. 29) viser dog følgende eksempelrække, at den sproglige modsætning mellem de to slags stød er opretholdt:

[*puˀt*] port	≀ [*suˀt*], [*sʁˀt*] sutte
[*vɛˀt*] vægt	≀ [*mæˀt*] mætte
[*idiˈoˀt*] idiot	≀ [*lOˀt*] lukkede
[*påˀt*] part	‖ [*pɔˀt*] potte
[*saˈtaˀt*] salat	≀ [*gtαˀt*] glatte.

Om det vestjyske stød gælder i almindelighed, at det på auditivt grundlag kan karakteriseres som værende endnu lettere, flygtigere end det fællesdanske (ligesom det jo helt kan mangle); ved direkte sammenligning mellem de to typer af ord når man desuden oftest til det resultat, at vokalen udtales kortere i ord med vestjysk stød end i ord med fællesdansk stød, ligesom det i reglen er muligt på grundlag af vokalkvaliteten at skelne mellem langvokal og kortvokal, selv ved en høj vokal som *u*.

M.h.t. den postvokaliske klusils artikulation, hvorom K. Ringgaard hævder, at den undtagelsesløst er uaspireret efter vestjysk stød (hos dialekttalende fra Give, Ål, Tvis mm. – se KRinggaard. VStød. 71ff., spektrogrammer p. 74f.), mener jeg på grundlag af auditive undersøgelser, især v.hj. af et lydbånd (IDD's båndsaml., bånd nr. 1194, MTh), hvorpå jeg har optaget ordrækker specielt med henblik på sammenligning af de to slags stød, at kunne fastslå, at den af Ringgaard anførte regel ikke gælder for Bjerre herred. Såvel for ord med fællesdansk som for ord med vestjysk stød (samt ord uden stød) gælder den næsten ufravigelige regel, at en klusil udtales aspireret i absolut udlyd, ikke-aspireret i indlyd mellem vokaler. I dette forhold er altså ingen hjælp at hente for den, der skal afgøre, om han hører et vestjysk stød eller et fællesdansk stød. Eksempler: [*sdu'ːt*] stort, [*plɔ't*] plukkede, [*su't*] sut, [*pɔ'də*] putter, [*smu'də*] smutter, [*fe'ːbə*] feber, [*le'bə*] læber, [*hø'ːgə*] høker, [*sø'gə*] søkker, [*sø'k*] søkke.

Anm. 2. Det vestjyske stød er fordelt over ordstoffet, således at oprindelige flerstavelsesord har (kan have) stød, oprindelige enstavelsesord mangler stød. Som undtagelser fra hovedreglen kan følgende anføres.

Af oprindelige enstavelsesord, der kan forekomme med vestjysk stød, skal især nævnes:

1) *pi(')g*, pig, *by(')g*, byg, *my(')g*, myg, *le(')g*, læg, *sge(')g*, skæg, *rø(')g*, ryg, *ho(')g*, hug (dvs. prygl), *ve(')g*, væg, *e(')g*, 1) et æg, 2) en æg (alle med glda. -gg), *næ(')b*, næb (glda. -bb), *li(')g*, lig, *ri(')g*, rig, *sy(')g*, syg (glda. -k). Om disse former, der findes over et større vestjysk område, se nærmere f. eks. Hans Veirup i Sprog og Kultur *24* (1958): 107–110.

2) *dje(')d* (v.s.a. *djes*), gen.pl. af den, selvstændig stilling, *je(')d* (v.s.a. *jes*), gen. af I, selvstændig stilling, *vo(')d*, gen. af vi, selvst. still., *me(')d*, *de(')d*, *se(')d*, sg.n. af min, din, sin, selvst. still. Vestjysk stød i t-former af disse pronominer forekommer også i andre øst-vestjyske dialekter, se Dialektstudier. I. (1964) (Danske Folkemaal XVIII, tillæg). 160.

En del (nyere) låneord af den type, hvori der skulle ventes vestjysk stød, er aldrig optegnet med vestjysk stød, f.eks.: *kubəl*, kuppel, *muˈsigə*, musiker, *kygən*, køkken (også *kjøgən*), ˈ*segə*, sikker, *pogəl*, pukkel, *knogəl*, knokkel, ˈ*fædə*, fætter, ˈ*lægə*, lækker, *påbəl*, poppel, ˈ*fadə* sb. fatter, *sbeˈtagəl*, spektakel (alle nævnt blandt undtagelserne hos Ringgaard.VStød.11,13; derimod kan ordet sukker, der også nævnes blandt undtagelserne hos Ringgaard, optræde med vestjysk stød; også Feilb. har denne form fra vestj.). Desuden f.eks. ˈ*budiˌpå(')d*, buddipotte, *sygəl*, cykel, *dugəɹd*, dukkert, *slobəɹd*, slubbert, *vegəl*, vikle, *hågən*, »hokken«, *pasdəˈnagə*, pastinakker.

Ordet tæppe er kun optegnet uden stød (pl.: *tæ(')b*; jvf. IngerEjskjær.Brm. 108); det samme gælder »stykke« (mange eksempler).

Endelig kan nævnes, at ordet *eɖ*, ikke, intet, ikke har vestjysk stød i dialekten, jvf. Kort etc., kort nr. 79.

Anm. 3. Forskellige mindre optegnelser i andre sogne end de tre sydøstlige

har givet et lille materiale til belysning af brugen af vestjysk stød på vokal uden for undersøgelsens hovedområde. Som nævnt er det vestligste sogn, Barrit, det »sikreste« m.h.t. vestjysk stød; går man herfra vestpå, skulle man vente, at stødanvendelsen bliver stadig sikrere. Dette synes stort set også at være tilfældet: I Stouby sogn er forholdene omtrent som i Barrit, dvs. høj stødfrekvens, men dog ikke 100%; uden stød er optegnet f.eks.: [*mæt*] (v.s.a. [*mæ't*]) mætte, [*pɔt*] potte, men med stød: [*tr0't*] trykkede, [*so't*] sank, [*sœ't*] sætte, [*pl0't*] plukkede, [*ro't*] rykkede, [*lo'gəls*] lukkelse. Daugård (hvorfra materialet er meget sparsomt) synes også at have stor stødfrekvens, eks. [*su't*] sutte, [*mæ't*] mætte, [*pɔ't*] potte, og endelig er stødet i Engum fuldstændig fast. Går man derimod en smule nordpå, træffer man hyppigere udeladelse af stød; fra Ørum: [*snit*] snit og snitte, [*røk*] ryk og ryg, [*sg0b*] skubbe, [*tap*] tap og tappe, men [*fløt*] flyttet || [*flø'd*] flytte, [*pl0't*] plukkede || [*pl0t*] plukket, [*s0'd*] sank || [*s0d*] sunket; fra Urlev (Spettrup): [*slep*] slip og slippe, [*røk*] ryk og ryg, [*tøt*] tykt og tykte, [*s0d*] sank og sunket, derimod [*flø'd*] flyttede || [*flød*] flyttet, [*sgek*] skik || [*sge'k*] skæg, [*ha'gəls*] hakkelse, [*sde(')gə*] stikker ≀ [*segə*] sikker (ved dette ordpar er der gjort bemærkning om, at forskellen var lille og stødet tvivlsomt, men meddeleren har dog ment, at der var forskel), [*kjæ'bə*] kæppe, [*hɔ(')p*] hoppe, [*ɔ'p*] oppe, [*sna'k*] snakke || [*snak*] snak. I Tyrsted sogn synes stødet at mangle, således i ordene sutte, mætte, lukkede, potte, glatte, pig, byg, myg, læg, næb, lig, rig, syg. I Skjold manglede det som oftest: tykke, snitte, skrukke, slippe, ryg, lukkede, måtte, mætte, datter ofl.; dog optegnedes her [*sme(')də*] smitter.

Disse stikprøver kan altså kun bekræfte resultatet af den ovenfor refererede undersøgelse over stødhyppighed i Barrit, Klakring og As (p. 30). Endvidere er de i hovedsagen i udmærket overensstemmelse med Ringgaards redegørelse (cit. værk p. 37–41).

Efter at det nu er vist, at forholdene vedrørende det vestjyske stød ud fra et synkronisk synspunkt er meget labile (omend der ved en geografisk oversigt viser sig et vist mønster), kunne det være rimeligt at overveje, om man med fordel kan anskue problemet ud fra et diakronisk synspunkt. Spørgsmålet bliver væsentlig, om stødet i disse egne er en novation eller en arkaisme. Svaret herpå er iflg. K.Ringgaard (VStød. p. 37), at det er en arkaisme: »v-stødet (synes) at være stærkt på retur, og man får et indtryk af opløsning« og »v-stødets opgivelse sker etapevis«. Alt materiale (Ringgaards og mit eget) taget i betragtning finder jeg det imidlertid uvist, om man kan drage en sådan konklusion. Alt hvad man kan sige er, at forholdene er labile. Ringgaard har i Barrit talt med en fader og en søn, af hvilke faderen havde stød i flere tilfælde end sønnen. Efter mine erfaringer kan man lige så vel komme ud for det modsatte, hvilket var tilfældet i Stouby hos NHj, hvor en søn også var til stede (herfra dog kun et lille materiale); se endvidere om stødfrekvensen hos JPO og sønnen ORO, Barrit, ovf.

Man må formentlig affinde sig med, at en sådan labil tilstand kan have

bestået i århundreder. Allerede fra Kort etc. ved vi, at den i al fald har strakt sig over et halvt århundrede, og det lader sig med nogenlunde sikkerhed fastslå, at den forelå endnu 50 eller 75 år tidligere. Gennemlæser man nemlig K.J.Lyngbys optegnelser fra Rårup (1856; NykglSaml. 812 kg. 4°. I.110–111, reg. hos Bjerrum. K.J.Lyngbys jyske grammatik. (1942). som nr. 64), viser det sig, at

1. Alle enstavelsesord, hvori man skulle vente vestjysk stød på vokal ganske vist er optegnet med stød: [6] *so't, plo'k, lo'k, lo't, slo't, la't* m.fl., men at

2. Flerstavelsesordene, i hvilke man skulle vente vestjysk stød på vokal, snart er optegnet med stød, snart uden, og NB, at Lyngby har undret sig og været i tvivl m.h.t. stødforholdene i disse ord: *la'tər, ha'tə, sta'kə, kjæ'pə, pi'kə*, men *drekə, drokən* (med tegn for løbende tonehold under *o*), *lokə* (ligeledes), *slokə* (ligeledes), og med udtrykt tvivl: *søkə* [*sø'kə*], *plokə* (med stødtegn + spørgsmålstegn under *k*); i flg. tilfælde er der både anbragt tegn for løbende tonehold og for stød samt spørgsmålstegn: *klåkə, slopən*; ordet akselstokke er optegnet 2 gange med kort mellemrum, den ene gang som *åwsəlståkə* (med tegn for løbende tonehold under det sidste *å*), den anden gang som *åw·səlstå'kə* (med stødtegn under *k*).

Vestjysk stød på konsonant.

Vestjysk stød på konsonant forekommer kun undtagelsesvis og kun i flerstavelsesord. Ialt er det hørt et halvt hundrede gange, mærkværdigvis tiest og i flest typer hos JøJ, hvis kortvokalstødfrekvens (se ovf.) var relativt lav. Stødet er hørt i forbindelserne *-ɹg-* (eks. [*mæɹ'kiŋ*] marked), *-lg-* (eks. [*ˈfɔl'kə-teŋsˌmaŋ'*] folketingsmand), *-ŋd-* (kun ét eksempel: [*loŋ'təŋ*] luntende), *-wd-* (eks. [*aw'tən*] aften). Da frekvensen af stød i disse typer er så forsvindende, betragtes stødet her som et systemet uvedkommende fænomen. De få optegnede former vil kunne betragtes som sideformer til de stødløse og iøvrigt tolkes som havende »almindeligt« stød på konsonant; eks.: »aften« kan hedde *awdən* ell. *ˈaw'-dən* (se også p. 19).

Anm. 1. Også her skal gives en kort oversigt over de resultater, der er nået ved efterhøring i sogne uden for Barrit, Klakring og As. I Stouby er stød på konsonant kun hørt i ganske enkelte ord: [*i ˈjaw'dən*] i aften, [*hwæɹ'gən*] og [*hwæɹgən*] hverken, men [*mæɹ·giŋ*] marked, [*lewt*] løfte, [*tæŋgə*] tænker, [*sdæɹ·g*] stærke, [*sgaɹ·p*] skarpe, [*bjeɬk*] bjælke osv. I Daugård forekommer stødet temmelig hyppigt: [*məl'gəd*] malkede (men [*məlgə*] malker), [*gav't*] gabte, [*tav't*] tabte, [*lew't*] løfte, [*lew'də*] løfter, [*lo̤j't*] (og [*lo̤jt*]) lygte, [ˈ*sɛj'dəˌbrø:*] sigtebrød. I Engum endelig er stødet helt fast. I Ørum hørtes ikke stød, f.eks. ikke i gabte, tabte, smagte, lygte, sigtebrød, skvulpe, malker, fyldte, skarpe; i Urlev (Spettrup) heller ikke, f.eks. ikke i løfte, lygte, lampe, tænke, bjælke, skarpe, venter, hverken; undtagelse: [*əd ˈfɔɹ'gəl*] et forklæde. I de nordlige sogne Tyrsted og Skjold er ikke optegnet et eneste tilfælde af vestjysk stød på konsonant.

Sammenligner man ovenstående med Ringgaards redegørelse anf. værk p. 37–41, ses en lidt større afvigelse mellem vore resultater end i tilfældet vestjysk stød på vokal, således især hvad angår sognene Urlev og Ørum. Man må åbenbart gøre sig klart, at de individuelle forskelligheder på dette område er så store, at en enkelt eller nogle enkelte meddelere i endnu mindre grad end det ellers er tilfældet kan siges at være repræsentative for sognedialekten. For at få et nogenlunde dækkende billede af sprogtilstanden udkræves der altså større og flere optegnelser fra hvert sogn. Herved eliminerer man jo også i højest mulig grad fejlkilder i form af udensogns eller udenherreds påvirkning hos den enkelte meddeler, en fejlkilde, som man naturligvis må søge at gardere sig imod ved valget af meddelere, men som det ved enkeltbesøg kan være vanskeligt helt at undgå.

Anm. 2. I forbindelse med det her behandlede problem vil det være utilfredsstillende ikke at omtale et specielt forhold vedrørende dialekten i et af herredets centrale sogne, Rårup. Her findes nemlig fra gammel tid en gruppe mennesker, der tilhører den religiøse bevægelse, der går under navnet »De stærke jyder«. De familier, der hørte til de stærke jyder, udgjorde en slags enklave i sognet, hvilket bl.a. viser sig i deres sprog. Da bevægelsens centrum er vestligere (Ø. Snede), og da man i vid udstrækning har praktiseret ikke at indgå ægteskab med personer uden for kredsen, er følgen dialektalt set blevet, at vi på dette sted har en kreds af dialekttalende, hvis sprog er en blanding af Bjerre herred-dialekt og vestjysk. Når den vestjyske islæt er blevet så betydelig som den er, også hos personer, der er født og opvokset og har boet hele deres liv i sognet, må det skyldes, at det inden for de stærke jyders kreds har været de fra vesteregnen kommende, der har været dominerende på dette som på andre områder.

Jeg har hos to »stærke jyder«, SJ og KJ, konstateret afvigelser fra omgivelsernes sprog på følgende punkter (i alle tilfælde er afvigelserne i overensstemmelse med dialekten vest for Bjerre (og Hatting) herred): 1. Alle substantiver, der betegner tællelige genstande, er fælleskøn, således: læg, hus, hul, ben, bord, væld, liv, øje, brev, søm, sår, sted, stykke, dækken (SJ havde dog oftest neutrum i overensstemmelse med Bjerre herred-dialekten). 2. Stød på de som glidere manifesterede langvokaler foran *s*: KJ: [*huw's*], [*meu's*], [*leu's*] (dog [*teusiŋ*] tusinde), SJ: [*gri'ːs*], [*i'ːs*], [*pri'ːs*] (NB: glidningen er ved *ij* her ikke meget tydelig), [*i ˈdawˑˌvij's*] i dagevis. 3. Glda. ǣtt > æ(')*d*, ikke æˑ*d*: [*sjɛ't*] sjette, [*flæ't*] flette, [*læ't*] lette, [*træ't*] trætte, [*læ'də*] lettere, [*tə ˈrɛ't*] til rette. 4. Anden form af enkeltord, f.eks. [ɛ'] ikke, [*bəˈsgæj'ən*] besked, [*wu'əj*] våd, [*åni*] orne, 5. Glda. ē̆, ø̄, ō har ikke samme korrespondenser som i herredet iøvrigt, se ndf. p. 54. 5. Lyden (fonemet?) *ð* findes vistnok ikke, se ndf. p. 90, og endelig 6. Vestjysk stød på konsonant findes i overordentlig mange tilfælde, således f. eks. [*gav't*] gabte, [*aj't*] agte, [*lew't*] løfte, [*hiŋ't*] hente, [*tæŋ'k*] tænke, [*tæŋ'gə*] tænker, men dog f.eks. [*lǫjt*] lygte, [*lewdə*] løfter, [*dambə*] damper, [*tömt*] tømte uden stød; ialt var der 35 tilfælde af stød ud af 48 mulige (SJ); KJ havde 27 tilfælde ud af 30 mulige.

Konsonantlængde.

I kortvokaliske ord kan konsonanter manifesteret ved stemt lyd forekomme med distinktiv længde. Der skal i det følgende gøres rede for længdeforholdene ved 1) enkelt stemt konsonant i absolut udlyd, 2) stemt + ustemt konsonant i absolut udlyd, og 3) stemt konsonant (og stemt + ustemt konsonant) i intervokalisk stilling.

Længde : korthed ved enkelt konsonant i absolut udlyd.

Simpleksord.

Hovedregel: distinktiv længde forekommer regelmæssigt undtagen ved *-v*, *-ð* og *-q*.

Eksempler:

-w:	[*sgɔw·*] v. skove/pl. af skov	‖	[*sgɔw*] sb. skov
	[*bræw·*] pl. af brev	‖	[*bræw*] sb. brev
	[*law·*] v. lave/pl. af lav	‖	[*law*] sb. lag

Anm. Visse individuelle forskelle forekommer: »plov« hedder hos nogle (MTh, JMJ) [*plɔw*] (‖ [*plɔw·*] pløje), hos andre (BKr, AKr, AKØ, NJD) [*plɔw·*] (= [*plɔw·*] pløje, ≀ [*sgɔw*] skov).

-j:	[*stæj·*] sb. stige	‖	[*stæj*] sb. sted
	[*væj·*] v. veje/pl. af vej	‖	[*væj*] sb. vej
-m:	[*k0m·*] v. komme	‖	[*k0m*] imp. af d.s.

Anm. Her er ligeledes enkelte ord, hvis form kan veksle fra person til person. Acc.pl. af »den« hedder i alm. [*dæm·*] (~[*klæm·*] klemme, [*glæm·*] glemme osv.), men hos AKr [*dæm*] (≀ [*slæm·*] pl. af slem).

-n:	[*an·*] pers.n. Anne	‖	[*an*] adv. an
	[*grön·*] pl. af grøn	≀	[*sön*] sb. søn
-l:	[*møl·*] sb. mølle	‖	[*møl*] sb. møl
	[*al·*] sb. alen	≀	[*sal*] sb. salg
	[*skjel·*] v. skille	‖	[*skjel*] sb. skel

-ɹ: Meget sparsomt materiale. Ordet knurre er optegnet med længde: [*kn0ɹ·*]; ordet fure uden længde: [*fuɹ*].

-ŋ: Forekommer kun kort i interjektioner som [*baŋ*] bang! Ellers altid lang.

-ŋ: [*kaŋ*] (også [*ka*], [*kaŋ'*]) prs. af kunne || [*kaŋ·*] sb. kande. Udover dette ene tilfælde forekommer *-ŋ* (i ord med kort vokal) kun kort i [*haŋ*] pron. han.

-l: Forekommer (i ord med kort vokal) kun med længde.

De tre spiranter *-v*, *-ð* og *-q* adskiller sig fra de øvrige stemte konsonanter ved – formentlig p.gr.a. deres ringe sonoritet – ikke at forekomme med længde. Dette gælder uindskrænket for *-v* og *-q* og med enkelte undtagelser for *-ð*.

Af de nedenfor anførte ord har de i rækken til venstre acc. 2 i østslesvigsk, og man skulle altså ud fra de almindelige regler for korrespondens mellem vestjysk og østslesvigsk kunne vente længde på udlydskonsonanten:

[*krøv*] krybbe	jvf. [*skiv*] skib
[*sneð*] prt. af sne	~ [*fjeð*] sb. fed
[*gløð*] prt. af gløde	~ [*nøð*] sb. nød
[*leq*] ligge	~ [*beq*] beg
[*h0q*] hugge	~ [*m0q*] møg.

Ved *-ð* synes sammenfaldet som nævnt ikke at være totalt: flertal af adjj. *voð'* våd og *reð'* ræd er i nogle tilfælde bestemt som udlydende på [*-ð*], i andre (hos andre meddelere) på [*-ð·*]. Der foreligger her den usædvanlige situation, at meddelere, der med fuld konsekvens erklærer ord som redde, sidde, såede, kløede, [*reð*, *seð*, *s0ð*, *kløð*] for korte (dvs. af samme længde som [*fjeð*] sb. fed, [*st0ð*] prt. af stå olgn.), og hvis sprog altså tilsyneladende mangler distinktion mellem langt og kort *-ð*, i tilfælde som [*w0ð·*] pl. af våd, [*rɛð·*] pl. af ræd med lige så stor sikkerhed hævder, at der er en længde til stede; f.eks. er hos JMJ optegnet som kommutationspar: [*reð·*] pl. af ræd || [*reð*] v. redde.

På lignende måde som ved stød : ikke-stød på kort vokal foran klusil konstaterer vi altså her, hvad man kunne kalde et »delvist sammenfald« (eller: »delvis kommutation«). Om gengivelsen af dette forhold i den systematiske lydskrift, se nærmere ndf. p. 43.

Anm. 1. Såvel de her nævnte som de nedenfor behandlede kvantitative ejendommeligheder kan med fordel betragtes i dialektgeografiens lys: sammenlignet med på den ene side midtøstjysk (og samsisk), hvor enhver modsætning mellem lang og kort konsonant fattes, og på den anden side egentligt vestjysk, hvor modsætning findes undtagen ved *-q*, ses dialekten her at indtage et mellemstandpunkt, hvor man ganske vist i princippet opretholder kvantitetsmodsætningen (der dog foruden ved *-q* som i vestjysk også er opgivet ved de to andre

stemte spiranter), men ikke så nær med samme konsekvens som i vestjysk. Som det fremgår ved behandlingen af *-ð* (jvf. også om *-w*, *-m* ovf.), og som det især vil fremgå af gennemgangen af konsonantgrupperne nedenfor, kan der være betydelig forskel fra sprogbruger til sprogbruger, fra type til type, ja undertiden fra ord til ord, på den konsekvens, hvormed dette sproglige skelnemærke benyttes.

Anm. 2. Småundersøgelser i andre af halvøens sogne har givet det resultat, at kvantitetsmodsætning her opretholdes i nogenlunde samme omfang. I Stouby er konstateret modsætning ved *-w* og *-j*, ingen modsætning ved *-q*; m.h.t. *-ð* har NHj samme længde i [*sdoð*] stod og [*woð*] våde, mens HaH har modsætning mellem p.d.e.s. [*sd0ð*] og p.d.a.s. [*soð·*] sædе og [*woð·*] våde. Daugård har modsætning [*sdæj*] sted || [*sdæj·*] stige. Engum har altid modsætning ved *-j*, *-w*, men som Bjerre herred ikke (altid) ved *-ð*, således er optegnet [*feð*] sb. fed, [*seð*] sidde, [*reð*] redde. Urlev har modsætning ved *-w* (optegnelsen viser dog her tvivl: [*bræw*] sg. || [*bræw(·)*] pl.), *-j* og *-l*. I Tyrsted er der konstateret modsætning ved *-w*, *-n* og *-l*, ved *-j* har der været tvivl: [*væj*] sg. || [*væj·*] pl., men [*əd* ˈ*sdæj*] sted/[*ən* ˈ*sdæj*] stige.

Sammensætninger.

I stillingen som andet led i sammensætninger træffes samme kvantitetsforhold som i simpleks.

I førsteledsstillingen er forholdene derimod ikke så klare. To indbyrdes modstridende tendenser kan iagttages:

1) Ord der anvendes som 1. sammensætningsled, får længde på konsonanten uanset længdeforholdene i simpleks. Ekss.:

[ˈ*stêw·ˌræ·nə*] prs. af støvregne; jf. [*stêw*] sb. støv (JMJ)
[ˈ*ræw·ˌgraw*] sb. rævegrav; jf. [*ræw*] sb. ræv (JMJ)
[ˈ*haw·ˌboŋ*'] sb. havbund; jf. [ˈ*haw·ˌgja·ɹ*] sb. havegærde (BKr)
[ˈ*hæn·ˌvæj*] sb. henvej; jf. [ˈ*kjæn·ˌheus*] sb. kernehus (AKr, MTh)
[ˈ*skan·ˌty·ɹ*] sb. skarntyde; jvf. [*gran*] sb. gran (MTh)
[ˈ*saŋ·ˌboŋ*'] sb. sandbund; jvf. [ˈ*laŋ·ˌvæj*] sb. landevej (MTh)
[ˈ*haɬ·ˌfaiə*] adj. halvfærdig; jvf. [ˈ*kal·ˌfjæɹəŋ*] sb. kalvefjerding (JMJ)
[ˈ*fɔi·ˌbi*'*n*] sb. forben; jvf. [*skɔɹ*] sb. skår (BKr)

2) Ord, der anvendes som 1. sammensætningsled, får samme længde som i simpleks. Ekss.:

[ˈ*stewˌræ*'*n*] sb. støvregn; jvf. [ˈ*hew·ˌbinət*] adj. højbenet (MB)
[ˈ*hawˌblek*] sb. havblik; jvf. [ˈ*haw·ˌgja·ɹ*] sb. havegærde (MB, JMJ)

[ˈ*hon*ˌ*huŋ*ˈ] sb. hunhund; jvf. [ˈ*kwon*ˑˌ*gwol*ˈ] sb. korngulv (AKr)

[ˈ*mǫl*ˌ*ɛt*] adj. mølædt; jvf. [*mǫl*ˈ] sb. møl (AKr)

Takket være denne sidstnævnte tendens er sammenfaldet mellem kort og lang udlydskonsonant i denne stilling ikke totalt, men det synes umuligt at give regler for, hvilke ord(typer) der ved anvendelsen som 1. sammensætningsled behandles efter det førstnævnte, henh. det sidstnævnte princip.

Længde: korthed ved stemt konsonant
efterfulgt af en eller flere ustemte konsonanter
i absolut udlyd.

Simpleksord.

Ved konsonantgrupper med *-v* ell. *-q* på førstepladsen findes ingen længdemodsætning (jvf. om *-v*, *-q* ovf.). Ekss.:

[*tavt*] prt./pp. af tabe
[*stǫvt*] prt./pp. af støbe
[*byqt*] prt./pp. af bygge
[*bruqt*] prt./pp. af bruge

I grupper bestående af mere end to konsonanter forekommer heller ikke relevant længde. Ekss.:

[*dansk*] pl./sg. af dansk
[*reŋst*] sup.b.f. af ringe ~ [*heŋst*] sb. hingst
[*miŋst*] sup. b.f./ub.f. af lille
[*ælst*] sup.b.f. af gammel ~ [*hælst*] sup. helst.

Iøvrigt er, som allerede berørt, længdeforholdene ved konsonantgruppe langt fra klare. På den ene side lader det sig ikke hævde, at længdemodsætningen ganske er opgivet hos alle de dialekttalende, da der er optegnet en lang række ordpar, hvor såvel meddeler som optegner har fundet en kvantitetsforskel, på den anden side er sammenfald en realitet hos visse sprogbrugere, og selv de, der i mange tilfælde vil hævde, at en kvantitetsforskel er til stede, hævder i andre, ganske tilsvarende tilfælde det modsatte.

Hos de tre meddelere MB, JøJ og NJD (alle fra Klakring sogn) er aldrig konstateret længdemodsætning ved konsonantgruppe. Ekss.:

[*liws*] pl. af adj. lys/adj. lys
[*iws*] sb. økse ~ [*liws*] adj. lys

[*lɔ̀wt*] v. lugte/sb. lugt/sb. loft
[*hæjt*] sb. hægte/v. hægte ~ [*knæjt*] sb. knægt
[*ræjs*] v. rejse ~ [*sæjs*] num. seks
[*skɛmt*] v. skimte ~ [*glɛmt*] sb. glimt
[*hans*] pers.n. Hans/gen. af han
[*skeŋk*] sb. skinke/v. skænke/sb. skænk (et møbel)
[*baŋk*] sb. banke/sb. (penge)bank
[*tiŋt*] prt. af tjene/pp. af tjene
[*pyŋt*] v. pynte/sb. pynt.
[*hjɛlp*] v. hjælpe/sb. hjælp
[*bjɛlk*] sb. bjælke ~ [*mjɛl̂k*] sb. mælk
[*kalk*] v. kalke/sb. kalk
[*hals*] v. halse/sb. hals
[*kɔl̂t*] prt. af kalde/n. af kold
[*mǫ̀ɹk*] pl. af mørk/adj. mørk
[*spaɹk*] v. sparke/sb. spark

Hos meddelerne BKr, MTh og JMJ, alle fra Barrit sogn, har ordsammenligningerne snart givet resultatet: ingen længdedistinktion, snart det modsatte. For disse tre meddelere gælder dog, at de positive resultater (dvs. længdemodsætningen er i kraft) er i stort overtal. En opgørelse over ialt ca. 135 forsøg viser flg.:

Ordadskillelse ved længde: korthed: BKr: 66% af de ventede tilfælde, MTh: 72% af de ventede tilfælde, JMJ: 78% af de ventede tilfælde. Ekss.:

[*liw·s*] pl. af adj. lys	‖	[*liws*] adj. lys (BKr, MTh)
[*stew·t*] inf./prt. af styrte	‖	[*stewt*] pp. af d.s. (MTh, JMJ)
[*snew·s*] v. »snøvse«	‖	[*snews*] sb. »snøvs«
[*knæj·t*] pl. af knægt	‖	[*knæjt*] sb. knægt (BKr, JMJ)
[*ræj·s*] v. rejse	≀	[*sæjs*] num. seks (MTh, JMJ)
[*skem·t*] v. skimte	≀	[*glemt*] sb. glimt (MTh, BKr)
[*tɛm·s*] v. timse	≀	[*skrɛms*] sb. »skrims« (JMJ)
[*rem·s*] sb. remse	≀	[*skrɛms*] sb. »skrims« (BKr)
[*dam·p*] v. dampe	‖	[*damp*] sb. damp (MTh, BKr)
[*han·s*] pers.n. Hans	‖	[*hans*] gen. af han (MTh, BKr)
[*skeŋ·k*] sb. skinke	‖	[*skeŋk*] sb. skænk (MTh, BKr)
[*paŋ·t*] v. pante	‖	[*paŋt*] sb. pant (MTh, JMJ)
[*hjæl̂·p*] v. hjælpe	‖	[*hjæl̂p*] sb. hjælp (MTh)

[*hwaɬˑp*] pl. af hvalp	‖ [*hwaɬp*] sb. hvalp (JMJ)
[*kaɬˑk*] v. kalke	‖ [*kaɬk*] sb. kalk (BKr, MTh)
[*sulˑt*] v. sulte	‖ [*sult*] sb. sult (JMJ, BKr)
[*mo̯ˑk*] pl. af mørk	‖ [*mo̯k*] adj. mørk (MTh, BKr)
[*stæˑk*] pl. af stærk	‖ [*stæk*] adj. stærk (MTh, BKr)
[*kɔˑt*] pl. af kort	‖ [*kɔt*] adj. kort (MTh, BKr)
[*skaˑp*] pl. af skarp	‖ [*skap*] adj. skarp (JMJ, BKr, MTh).

Herefter anføres eksempler på kommutationsprøver (ell. sammenligninger af rimord) med negativt udfald hos de samme tre meddelere. Det bemærkes, at prøver foretaget med samme ord hos samme meddeler ved forskellige lejligheder undertiden, men ikke hyppigt, har givet modsatte resultater.

[*skawt*] v. skafte/sb. skaft (BKr)
[*stæjt*] prt. af stege/pp. af d.s. (MTh)
[*tems*] sb. timse ~ [*skrems*] sb. »skrims« (MTh)
[*homp*] v. humpe ~ [*stomp*] sb. stump (BKr)
[*ramt*] prt. af ramme/pp. af d.s. (MTh)
[*tænt*] prt. af tænke/pp. af d.s. (BKr, JMJ)
[*lont, lɔnt*] prt. af låne/pp. af d.s. (MTh, JMJ)
[*bjælk*] sb. bjælke ~ [*mjælk*] sb. mælk (BKr)
[*hæls*] inf./imp. af hilse
[*kɔlt*] prt. af kalde/n. af kold.

Det var nu tænkeligt, at det hos den enkelte meddeler forholdt sig således, at kvantitetsmodsætning altid forekom ved visse konsonantforbindelser, men ikke ved visse andre. En tendens i denne retning kan da også spores i materialet; eksempelvis er hos MTh aldrig konstateret modsætning i grupperne *-ms*, *-ls*, *-ld*, hos BKr aldrig ved *-mb*, *-lb*, hos JMJ aldrig ved *-mb*, *-nd*. Da flere optegnelser jo kunne tænkes at ændre billedet noget, bør man dog være tilbageholdende med at tillægge disse forhold for stor betydning. Iøvrigt må det konstateres, at for de fleste konsonantgrupper gælder, at de hos den enkelte meddeler både i nogle tilfælde tillader ordadskillelse ved kvantitetsforskel og i andre tilfælde ikke tillader en sådan skelnen. Jvf. også bemærkningen om dobbeltformer ovenfor.

Anm. Blandt de ordpar, for hvilke prøverne har givet negativt resultat, findes relativt mange, der består af en præteritumsform over for et perf. participium

eller en imperativ af et svagt verbum (se enkelte eksempler ovf.). Muligvis ser man heri et vidnesbyrd om, at morfologiske forskelle, der i henseende til betydningen er af en uanskuelig, abstrakt karakter, lettere – under iøvrigt lige fonetiske vilkår – kan undværes (mistes?) end andre, mere håndgribelige, som f.eks. sg. over for pl. Spørgsmålet om, hvilke regler der gælder for samspillet mellem det i en dialekt på et vist tidspunkt eksisterende grammatiske system (sproglige modsætninger i det hele taget) og de kræfter, der samtidig bevirker ændringer af udtalesubstansen, rejser sig ofte ved undersøgelse af en dialekt som denne, men kan i en synkronisk undersøgelse naturligvis kun blive belyst indirekte.

Foruden de nu omtalte to grupper af meddelere: 1) sprogbrugere hos hvem kvantitet i konsonantgruppe er uden al relevans og 2) sådanne, hos hvem fænomenet har en ret høj grad af relevans, kan opstilles en tredje, bestående af AKr (der er opvokset i Klakring sogn, men som i 29 års alderen blev bosat i Barrit), JPO (Barrit) og JS (As). Det må bemærkes, at fra de to sidstnævnte, nu afdøde mænd foreligger der kun relativt få optegnelser vedrørende dette problem. Kvantitetsforholdene i disse tre meddeleres sprog er om muligt endnu mere uklare end tilfældet var ved gruppe 2, idet prøver med negativt udfald forekommer i et antal, der er lidt større end antallet af prøver med positivt udfald.

Det spørgsmål, om længdemodsætningen er mere stabil ved nogle konsonantgrupper end ved andre, er søgt belyst ved for hver konsonantgruppe at sammentælle positive og negative resultater af udspørgningen hos de tre under gruppe 2 ovf. nævnte meddelere (BKr, MTh og JMJ). Da tallene for visse konsonantgruppers vedkommende er temmelig små, skal kun meddeles de tydeligste af de tendenser, der kan udlæses af denne sammentælling: til de mest stabile forbindelser m.h.t. opretholdelse af længdemodsætning hører *j*-forbindelserne (*-j* + *s*, *-j* + *d*), *ɹ*-forbindelserne (*-ɹ* + *b*, *-ɹ* + *g* og (måske) *-ɹ* + *d*) samt forbindelsen *-ŋ* + *g*; til de mindre stabile hører først og fremmest *m*-forbindelserne (*-m* + *b*, *-m* + *d*, *-m* + *s*), desuden *-ŋ* + *d*, *-l̩* + *d*.

Sammensætninger.

Det er tvivlsomt, hvorvidt der i ord på udlydende stemt + ustemt konsonant, anvendt som 1. led i ssgr. kan forekomme relevant længde.

Der er optegnet [ˈ*liw·sˌsta·q*] sb. lysestage, [ˈ*liw·sˌskja'ə*] sb. lysskær, hvor der iflg. både meddeler og optegner skulle være længde på 1. led i modsætning til

[ˈliwsˌgrön'] adj. lysegrøn (MTh). Også i flg. tilfælde synes en længdemodsætning at gøre sig gældende:

[ˈskaw·tˌhawə) sb. skaftehavre (opt. sammen med [skaw·t] v. skafte || [skawt] sb. skaft) (MTh).

[ˈhæj·sˌplas] sb. hæsplads; jvf. [ˈsæjsˌklæv'ə] sb. sekskløver (MTh).

[ˈhön·sˌheus] sb. hønsehus (opt. sammen med [höns] sb. høns; jvf. [ræn·s] v. rense) (MTh).

[ˈmjeť·kˌspaŋ'] sb. mælkespand (opt. sammen med [mjelk] sb. mælk ≀ [bjeť·k] sb. bjælke) (JMJ).

Det er altså muligt, at længdemodsætningen også i denne stilling spiller en vis rolle. At den ofte suspenderes, og at der ikke kan gives regler for, hvornår længde forekommer, kan efter det foregående ikke undre.[7]

Længde: korthed ved konsonant(gruppe) i intervokalisk stilling.

I denne stilling forekommer ikke længdemodsætning (jvf. IngerEjskjær.Brm. 19.21). En intervokalisk stemt konsonant kan manifesteres med større eller mindre længde.

Oversigt over længdefænomenets relevans.

Det ustabile modsætningsforhold, der er konstateret mellem længde og ikke-længde, altså mellem to størrelser, hvoraf den ene er nul, vil vi analogt med fremgangsmåden p. 31 (vestjysk stød: nul) betegne ved i de pågældende typer altid at anføre længdetegnet i parentes.

Det drejer sig om følgende tilfælde:

1. Ved *-ð* i udlyd (p. 37). Eks.: *woð(·)* pl. af våd. Kun i ganske få ord kan *-ð* forekomme med distinktiv længde.

2. Ved udlydende stemt + ustemt konsonant (p. 39ff.): *kal(·)g* v. kalke (heroverfor: *kalg* sb. kalk). Her angives mulighed for længde i alle ord, der hos en eller flere meddelere har vist sig at kunne forekomme med længde på den stemte konsonant.

3. Da det må antages, at længdemodsætning ikke helt er ophævet i sammensætningers førsteled (p. 38f., 42f.), bør her formentlig angives længde med parentes om længdetegnet. Imidlertid ses det af materialet, at sprogbrugen på dette punkt er yderlig vaklende; det er næppe muligt med sikkerhed at fastslå korthed

ved et eneste førsteled i sammensætninger. At der overhovedet regnes med længde her – og ikke ren labilitet – må snarest retfærdiggøres ved den omstændighed, at sammenligning af et førsteled med et kortkonsonantisk simpleksord meget ofte giver som resultat, at der er længdeforskel. Noget egentligt kommutationspar er det ikke lykkedes at opstille.

NB! I *-q-* og *-v-*forbindelser samt i 3-konsonantgrupper angives ikke længde (p. 37, 39).

Afsluttende bemærkninger om dialektens prosodiske forhold.

I følgende tilfælde er der altså konstateret relevant prosodiske modsætningsforhold:

1°. Ved langvokaliske ord.

Vokalstød: ikke stød, ekss.: *dø'* adj. død || *dø·* pl. af d.s., *gå'n* garn || *gå·n* gane, *fry's* prs. af fryse || *fry·s* fryse.

2°. Ved kortvokaliske ord.

a. Ord med stemt postvokalisk konsonant.

Konsonantstød: ikke stød, ekss.: *hæn'* hen ≀ *væn* ven, *naw'ən* navn || *nawən* pl. af d.s.; *hæn'* hen || *hæn·* henne, *håw's* prs. af huske || *håw(·)s* huske.

Konsonantlængde: korthed, ekss. *hæn·* henne ≀ *væn* ven, *saw(·)s* pl. af saks || *saws* saks.

b. Ord med ustemt postvokalisk konsonant.

Modsætning findes kun for så vidt konsonanten er *-b*, *-d* ell. *-g*. Vokalstød: ikke stød, eks. *mæ(')d* pl. af mæt || *mæd* adj. mæt.

I flerstavelsesord findes længdemodsætningen (2°a. slutn.) ikke; der er fri variation mellem f.eks. [*manə*] og [*man·ə*] mange, [*viŋdə*] og [*viŋ·də*] venter/vinter.

Det er ikke hensigten på grundlag af disse modsætninger at opstille et accentsystem med to (ell. evt. tre) led, sådan som det forsøgsvis er gjort ved beskrivelsen af andre jyske dialekter. Noget sådant lader sig bekvemt gøre ved behandlingen af østslesvigsk, hvor man på grundlag af ordtonemodsætningen kan inddele hele ordstoffet i acc. 1- og acc. 2-ord. Hvis man uden for dette område vil forsøge noget lignende (se ABjerrum.Fjm. 33, EllaJensen.Hbm.30f., IngerEjskjær.Brm.22), har man til sin rådighed ikke ét gennemgående, men flere inddelingskriterier, der hver for sig kun kan anvendes på en del af ordstoffet. Ydermere viser det sig, at en ikke ubetydelig del af ordforrådet aldrig,

hvordan systemet end indrettedes, ville kunne bestemmes som hørende ind under den ene eller den anden accent – p.gr.af de pågældende ords opbygning. Særlig kan nævnes den ordtype, der har kort vokal efterfulgt af andre ustemte konsonanter end *-b*, *-d*, *-g*. Endvidere kan der gøres opmærksom på, at en forskel som den mellem f.eks. *føsd* først og *fø·sd* første ikke – til trods for at det ene ord har acc. 1 i østslesvigsk, det andet acc. 2 – ville kunne karakteriseres som en accentforskel, da forskellen mellem kort og lang vokal mest hensigtsmæssigt regnes for en vokalforskel (jvf. her især A.Bjerrums redegørelse i Fjoldemålet, p. 32, 35f.).

Kap. 2. Vokaler.

Vokaler i trykstærk stilling.

Af lydskrifttavlen p. 15 fremgår det, at der til betegnelse af vokalmanifestationer i trykstærk stavelse er brugt omtrent 40 tegn. Det kan let konstateres, at ikke alle disse tegn hver repræsenterer én vokal-invariant. Der kan f.eks. ikke opstilles kommutationspar, hvor den eneste forskel er, at det ene ord har [*o*], det andet [*0*]; de to lyd er varianter. Ligeledes betegner forskellene [ɔ] : [*å*], [ø] : [ǫ], [e] : [ɛ], [æ] : [æ], [ɛ·] : [æ·], [ɒ·] : [ō·], [iə] : [ɟə] : [ie], [uə] : [uo] : [ʁo] o.fl. ikke betydningsbærende modsætninger, men blot (frie eller positionsbestemte) varianter af samme invariant.

Af nedenstående skema fremgår det, hvilke størrelser der er indbyrdes kommutable. (Vedr. diftongen *yø* henvises til omtalen p. 53).

Kommutationsliste.

i ||

e: [*li'k*] sb. lig || [*le'k*] sb. læg. *æ*: [*ɾi'k*] adj. rig || [*ræ'k*] v. række. *y*: [*miɳt*] pp. af mene || [*myɳt*] sb. mønt. *ø*: [*ɾi'k*] adj. rig || [*ɾø'k*] sb. ryg. *ō*: [*stinə*] pers.n. Stine, jvf. [*sōnə*] pl. af søn. *u*: [*iɻ'*] sb. ild || [*uɻ'*] sb. uld. *o*: [*li'k*] sb. lig || [*l0'k*] v. lukke. *å*: [*li'k*] sb. lig || [*lɔ'k*] sb. lok. *a*: [*kit*] sb. kit || [*kat*] sb. kat.

e ||

æ: [*lɛt*] adj. lidt || [*læt*] adj. let. *y*: [*bɛt*] pp. af bide || [*byt*] pp. af bytte. *ø*: [*teq*] v. tigge || [*tøq*] v. tygge. *ō*: [*spel*] sb. spil, jvf. [*ōl*] sb. øl. *u*: [*smɛt*] pp. af smide || [*smut*] pp. af smutte. *o*: [*lɛt*] adj. lidt || [*l0t*] pp. af lukke. *å*: [*leðə*] adj. »ledig« || [*ɬɔðə*] pl. af lod. *a*: [*lɛt*] adj. lidt || [*ɬat*] sb. lærred.

æ ||

y: [*tæ'k*] v. tække || [*ty'k*] pl. af tyk. *ø*: [*tæ'k*] v. tække || [*tǫ'k*] v. »tykke«. *ō*: [*pænə*] komp. af pæn, jvf. [*bönə*] pl. af bønne. *u*: [*skræk*] sb. skræk || [*skruk*]

adj. skruk. *o*: [*læt*] adj. let || [*l0t*] pp. af lukke. *å*: [*tæt*] adj. tæt || [*tɔt*] sb. tot. *a*: [*læt*] adj. let || [*lat*] sb. lærred.

y ||

ø: [*by't*] v. bytte || [*bo̤'t*] sb. bøtte. *ō*: [*dynə*] pl. af dyne, jvf. [*bōnə*] pl. af bønne. *u*: [*fyɹ*] sb. fyr || [*fuɹ*] sb. fure. *o*: [*by'k*] sb. byg || [*b0'k*] v. bukke. *å*: [*fyɹ*] sb. fyr || [*fɔɹ*] præp. for. *a*: [*byqt*] pp. af bygge || [*baqt*] pp. af bage.

ø ||

ō: [*fo̤l*] sb. føl, jvf. [*ōl*] sb. øl. *u*: [*nø'tə*] adj. nyttig. jvf. [*nudə*] adj. »nuttig«. *o*: [*so̤'kə*] prs. af »søkke« || [*so'kə*] sb. sukker. *å*: [*so̤'kə*] prs. af »søkke« || [*sɔ'kə*] pl. af sok. *a*: [*ko̤s*] sb. kys || [*kas*] sb. kasse.

ō ||

u: [*hōɹ*] sb. hør, jvf. [*fuɹ*] sb. fure. *o*: [*tōm·*] v. tømme || [*t0m·*] sb. tomme. *å*: [*smōɹ*] sb. smør, jvf. [*skɔɹ*] sb. skår. *a*: [*hōns*] sb. høns || [*hans*] gen. af han.

u ||

o: [*su't*] sb. sut || [*so't*] prt. af »søkke«, *å*: [*kuk*] sb. kuk || [*kɔk*] sb. kok. *a*: [*su't*] sb. sut || [*sa't*] prt. af sætte.

o ||

å: [*s0'kə*] sb. sukker || [*sɔ'kə*] pl. af sok. *a*: [*s0t*] pp. af »søkke« || [*sat*] pp. af sætte.

å ||

a: [*pɔ't*] sb. potte || [*pa't*] sb. patte.

i· ||

i: [*si·st*] adj. sidste || [*sist*] adv. sidst. *ij*: [*si:*] v. se || [*sij'*] sb. si. *ie*: [*mi:l*] sb. mil || [*mie'l*] sb. mel. *e·*: [*hwi·ð*] pl. af hvid || [*hwe·ð*] sb. hvede. *æ·*: [*hi:l*] adj. hel || [*hæ:l*] sb. hæl. *y·*: [*hi:l*] adj. hel || [*hy:l*] sb. hyl. *yj*: [*si:*] v. se || [*syj'*] v. sy. *ø·*: [*i:q*] sb. eg || [*ø:q*] sb. øg. *ō·*: [*ko̤ri·ð*] sb. kridt, jf. [*bro̤·ð*] »brøde« (hørbrage). *u·*: [*fi:ð*] adj. fed || [*fu:ð*] sb. fod. *uw*: [*ski:*] v. ske || [*skeu'*] sb. sko. *uo*: [*hi:l*] adj.

hel || [*hɜo'l*] adj. hul. *o·*: [*ki·q*] v. kige || [*ko·q*] v. koge. *å·*: [*si:*] v. se || [*så:*] pp. af sige. *a·*: [*ki·q*] v. kige || [*ka·q*] sb. kage.

ij ||

ie: [*hij·*] sb. »hide« (hinde) || [*hjə*] adv. her. *e·*: [*glij·*] v. glide || [*gɬe·*] sb. glæde. *æ·*: [*fṛij'*] adj. fri || [*fṛɛ:*] præp. fra. *y·*: kommutationspar mangler. *yj*: [*sij'*] sb. si || [*syj'*] v. sy. *ø·*: [*sij'*] sb. si || [*sø:*] sb. sø. *ö·*: [*bij·*] v. bie || [*bö·*] interj. bøh. *u·*: [*bij'*] sb. bi || [*bu:*] v. bo. *uw*: [*sij·*] sb. side || [*seu·*] v. suge. *uo*: [*ṛijs*] sb. ris || [*ṛuos*] sb. rose[7a]. *o·*: [*sij'*] sb. si || [*so:*] v. så. *å·*: [*sij'*] sb. si || [*så:*] pp. af sige. *a·*: [*ijs*] sb. is || [*a·s*] v. ase.

ie ||

e·: [*bje'ð*] sb. »bed« (arbejdsafsnit) || [*be:ð*] prt. af bide. *æ·*: [*mje'l*] sb. mel || [*mæ:l*] prs. af »mæle« (måle). *y·*: [*hjəl*] pl./bf. af hel || [*hy·l*] v. hyle. *yj*: [*fljə*] adj. flere || [*flyj·*] prt. af »fly«. *ø·*: [*sjɛɬ*] sb. sele || [*sø·ɬ*] sb. søle. *ö·*: [*bje'ð*] sb. »bed«, jvf. [*sö:ð*] adj. sød (om mad olgn.). *u·*: [*kjɛ·v*] sb. kæbe || [*ku·v*] sb. kube. *uw*: [*djə*] adv. der || [*deu·*] sb. due. *uo*: [*hjəl*] pl./bf. af hel || [*hɜoɬ*] pl. af adj. hul. *o·*: [*bjɛ·ð*] sb. bede || [*bo·ð*] pl. af båd. *å·*: [*fje·ð*] pl. af adj. fed || [*få·ð*] pl. af fad. *a·*: [*ljɛ·q*] v. lege || [*la·q*] sb. lage.

e· ||

e: [*kne:v*] prt. af knibe || [*knɛv*] sb. kneb. *æ·*: [*ṛe:n*] adj. ren || [*ṛɛ:n*] sb. regn. *y·*: [*gṛe:n*] sb. gren || [*gṛy:n*] sb. gryn. *yj*: [*ste·*] v. stede || [*styj·*] v. »styde« (støtte). *ø·*: [*bṛe:*] adj. bred || [*bṛø:*] sb. brød. *ö·*: [*sle:v*] prt. af slibe, jvf. [*lö:v*] sb. »løb« (kurv). *u·*: [*e·ð*] v. æde || [*u·ð*] adv. ude. *uw*: [*sne:*] sb. sne || [*sneu'*] v. sno. *uo*: [*ṛe·*] sb. rede || [*rɜo*] stn. (Staks)rode. *o·*: [*gṛe:v*] sb. greb || [*gṛo:v*] sb. »grob« (grøft). *å·*: [*ste·*] v. stede || [*stå·*] sb. stade. *a·*: [*fe:s*] prt. af fise || [*fa:s*] sb. fas.

æ· ||

æ: [*lɛ·t*] pl. af let || [*læt*] adj. let. *y·*: [*gṛɛ·ð*] v. græde || [*gṛy·ð*] sb. gryde. *yj*: [*sɛ:*] sb. sæd || [*syj'*] v. sy. *ø·*: [*sɛ:*] sb. sæd || [*sø:*] sb. sø. *ö·*: [*gṛɛ:ð*] prt. af græde || [*gṛö:ð*] sb. grød. *u·*: [*sɛ:l*] prs. af sælge || [*su:ɬ*] sb. sol. *uw*: [*hæ·s*] pl. af adj. hæs || [*heus*] sb. hus. *uo*: [*hɛ:l*] sb. hæl || [*hɜoɬ*] adj. hul. *o·*: [*hɛ·ʃ*] sb. hilde || [*ho·ʃ*] sb. »holde« (art træktøj). *å·*: [*hæ:ŋ*] pp. af hænge || [*hå:ŋ*] sb. hånd. *a·*: [*skṛæ·v*] v. »skræbe« (skrige olgn.) || [*skṛa·v*] v. skrabe.

y· ||

[*fy·ɹ*] v. fyre || [*fyɹ*] sb. fyr. *yj*: [*hyˑ*] sb. hø, jvf. [*lyj'*] sb. lyd. *ø·*: [*sy·q*] pl. af syg || [*sø·q*] v. søge. *ō·*: [*fly·ð*] v. flyde || [*flø·ð*] sb. fløde. *u·*: [*sny·ð*] v. snyde || [*snu·ð*] sb. snude. *uw*: [*gyˑ*] v. gø, jvf. [*sgeu'*] sb. sko. *uo*: [*hy·t*] v. hyle || [*huot*] pl. af adj. hul. *o·*: [*gyˑ*] v. gø || [*goˑ*] v. gå. *å·*: [*hy·t*] v. hyle || [*hå·t*] sb. hale. *a·*: [*by·q*] v. bygge || [*ba·q*] v. bage.

yj ||

ø·: [*nyj'*] adj. ny || [*nøˑ*] sb. nød. *ö·*: [ˈ*byj·*ˌ*maŋ'*] sb. »bydemand« || [ˈ*bø·*ˌ*maŋ'*] sb. bømand. *u·*: [*byj'*] sb. by || [*buˑ*] v. bo. *uw*: [*skyj'*] sb. sky || [*skeu'*] sb. sko. *uo*: [*styj·*] v. »styde« (støtte) || [*stuo*] pl. af stor. *o·*: [*syj'*] v. sy || [*soˑ*] v. så. *å·*: [*syj·*] prt. af sy || [*så·*] prt. af sige. *a·*: kommutationspar mangler.

ø· ||

ø: [*fø·t*] v. føle || [*fǫl*] sb. føl. *ö·*: [*løˑv*] prt. af løbe || [*löˑv*] sb. »løb« (kurv). *u·*: [*ø·q*] v. øge || [*u·q*] sb. uge. *uw*: [*lø·*] v. »løde« (vise tegn til kælvning) || [*leu·*] sb. »lue« (hue). *uo*: [*fø·t*] v. føle || [*fuot*] v. fole. *o·*: [*løˑst*] pp. af læse || [*loˑst*] pp. af låse. *å·*: [*skø·ð*] sb. skøde || [*skå·ð*] sb. skade (fugl). *a·*: [*rø·q*] v. røge || [*ra·q*] v. rage.

ō· ||

ö: [*brø·t*] v. brøle, jvf. [*öt*] sb. øl. *u·*: [*gr̥øˑð*] sb. grød || [*gr̥uˑð*] sb. »grud« (grus). *uw*: kommutationspar mangler. *uo*: [*vr̥ø·ð*] v. »vrøde« (rode), jvf. [*ruoð*] v. rode. *o·*: [*stō·v*] v. støbe, jvf. [*dr̥o·v*] sb. dråbe. *å·*: [*flø·ð*] sb. fløde || [*flå·ð*] pl. af flad. *a·*: [*löˑv*] sb. »løb« (kurv), jvf. [*flaˑv*] sb. flab.

u· ||

u: [*suˑt*] sb. sot || [*su't*] v. sutte. *uw*: [*hu·s*] pl. af hus || [*heus*] sb. hus. *uo*: [*ru·ð*] sb. rude || [*ruoð*] v. rode. *o·*: [*uˑð*] adv. ud || [*oˑð*] prt. af æde. *å·*: [*gu·t*] pl. af gul || [*gå·t*] v. gale. *a·*: [*u·q*] sb. vugge || [*a·q*] v. age.

uw ||

uo: [*meus*] sb. mus || [*mɛos*] sb. mose. *o·*: [*leus*] sb. lus || [*lo·s*] v. låse. *å·*: [*leu·*] sb. »lue« (hue) || [*lå·*] sb. lade. *a·*: [*meus*] sb. mus || [*ma·s*] v. mase.

uo ||

o·: [*guo*] pl. af god || [*go·*] prt. af gøre. *å·*: [*pɛot*] pl. af port || [*på·t*] v. »parte«. *a·*: [*mɛos*] sb. mose || [*ma·s*] v. mase.

o· ||

o: [*to·q*] sb. tåge || [*t0q*] sb. tog. *å·*: [*so:*] prt. af se || [*så:*] pp. af sige. *a·*: [*o·t*] num. otte || [*a·t*] sb. ært.

å· ||

å: [*så·*] prt. af sige || [*sɔ*] adv. så. *a·*: [*få·j*] v. fare || [*fa·j*] præp. før.

a· ||

a: [*ma·s*] v. mase || [*mas*] pers.n. Mads.

Vokalsystemet.

Der kan altså opstilles ialt 25 (26) primitive vokaliske invarianter:

i	*y*	*u*	*i·*	*y·*	*u·*
			ij	*yj*	*uw*
			ie	(*yø*)	*uo*
e	*ø*	*o*	*e·*	*ø·*	*o·*
æ	*õ*	*å*	*æ·*	*õ·*	*å·*
a			*a·*		

Af disse kan de 10 (*i·*, *y·*, *u·*, *e·*, *ø·*, *o·*, *æ·*, *õ·*, *å·* og *a·*) umiddelbart anses for lange, idet de hver for sig står i modsætning til en anden enhed, fra hvilken de i manifestationen afviger m.h.t. kvantitet, men ikke eller kun i ringe grad m.h.t. kvalitet. Desuden må enhederne *ij*, *yj*, *uw*, *ie*, (*yø*) og *uo* betegnes som lange, idet de manifesteres med relativt stor længde og iøvrigt ligesom de netop nævnte langvokaler kan bære stød.

På et punkt afviger dette system fra de hidtil opstillede vokalsystemer for jyske dialekter: foruden de ved høj monoftong manifesterede langvokaler findes i dialekten 3 størrelser manifesteret ved glidere (lukkende diftong), et *ij*, et *yj* og et *uw*, som ikke er varianter af de monoftongisk manifesterede størrelser, og som på den anden side heller ikke kan forveksles med forbindelser af mellemhøj (eller mellemhøj/lav, se p. 65) vokal + *-j*, henh. *-w*.

Da der desuden må redegøres for visse specielle problemer vedrørende diftongerne (de åbnende diftonger) (herunder spørgsmålet om eksistensen af en diftong *yø*), vil vi på dette sted betragte dels diftongernes og glidernes fonetiske ejendommeligheder, dels deres stilling inden for det fonematiske system.

Diftongernes manifestationsforhold og deres sproglige modsætninger

Der er ovenfor (p. 28f.) talt om en tendens til i langvokaliske ord med stød at lade stødet »glide bagud«, at placere det sent i vokalmanifestationen eller endog lade det falde på den efterfølgende konsonant. Samme tendens træffes i det særtilfælde, at den lange vokal er en diftong, og her virker tendensen på begge de prosodiske fænomener stød og længde og er til stede hos alle meddelerne.[8] I denne dialekt udtales diftong kun sjældent med trykket (incl. stød eller længde) placeret hovedsagelig på førstekomponenten, og denne manifestationsejendommelighed opfattes både af den fremmede iagttager og lejlighedsvis også af de dialekttalende selv som noget specifikt for egnens mål. En af meddelerne ved denne undersøgelse (MTh) fortalte, at da hun en gang hørte jysk oplæsning i radioen, bemærkede hun af »udtalefejl« især, at der blev sagt [ˈli·əq ˌstɔw·] legestue; det hedder efter hendes begreber [ˈlie̯·q ˌstɔw·]. I optegnelserne afspejles denne udtale især af skrivemåden [ie̯], [uo̯], hvor der dels ved tegn for fuldvokal på andenpladsen gives udtryk for, at diftongen ikke munder ud i et farveløst [-ə], dels ved buen angives, at længdens (eller stødets) plads er vanskelig at fastsætte nøjagtigt. Diftongen er, hvad man kunne kalde svævende eller vippende. (Om (spor af) en lignende tilstand i nordsamsisk, se EllaJensen. NSams.§27, spec. sidste afsnit).

Herved opstår visse identifikations- og afgrænsningsproblemer. Hvad angår diftongen *ie* har det i en række tilfælde været vanskeligt at afgrænse den fra forbindelsen *j* + *e·*(*e:*) (undertiden også *j* + *æ·*(*æ:*), idet der ikke i manifestationen er stor forskel på langt *e* og langt *æ*). Ved sammenligning af potentielle diftong-ord med ord indeholdende *e·* (*æ·*) har resultatet dog i almindelighed været, at der kunne skelnes:

[li̯e·t] prt. af lede	≀	[læ·t] pl. af let		
[bi̯eð] sb. bede	≀	[e·ð] v. æde	≀	[gr̥æ·ð] v. græde
[fjɛ·ð] pl. af fed	≀	[e·ð] – –	≀	[gr̥æ·ð] – –
[li̯e·q] v. lege	≀	[ble·q] pl. af bleg	≀	[bræ·q] v. bræge
[mi̯eˈl] sb. mel	≀	[pɛˈl] sb. pæl		
osv.				

Selv om diftongens udtale altså ofte kan opfattes som kontoid + lang vokoid, undgås sammenfald (rimlighed) med ord indeholdende *e·* (*æ·*) i reglen, især ved at vokoidkvaliteten i diftongens andenkomponent ikke falder helt sammen med

hverken *e*·'s eller *æ*·'s normale manifestation. Det må dog tilføjes, at ved en lille gruppe ord (der har det tilfælles, at initialkonsonanten manifesteres ved en aspireret lyd) har sammenligninger ikke givet entydige resultater: den enkelte meddeler vakler, eller der er uoverensstemmelse mellem meddelerne. Eksss.: »pege« = *pje·q* ell. *pjæ·q* ell. *pieq*? »fjæs« = *fje'.s* ell. *fjæ'.s* ell. *fie'.s*? »fjæl« = *fie'.l* ell. *fjæ'.l*?

Som yderste konsekvens af denne tendens til »accentforskydning« kan man hos enkelte meddelere (især NJD, jvf. ovf. p. 28f.) høre diftong + konsonant med længde eller stød i stedet for som ventet diftong (med ell. uden stød) + kort konsonant. Der er optegnet f.eks. [*m͡jɛl'*] mel, [*d͡jɛl·*] dele, [*d͡jəl'*] pp. af dele og (med *u̯o*): [*bwoð'*] pp. af bo, [*hɐ͡ol'*] adj. hul. Her har det dog vist sig, at ordene i almindelighed holdes ude fra ord på *e* ell. *o* + lang (ell. stødt) konsonant. Ordene med (ventet) diftong opfattes nemlig som længere; eksss.: [*f͡jɛl'*] fjæl ≀ [*sjɛl'*] selv; [*d͡jɛl·*] dele ≀ [*spɛl·*] spille; [*hɐ͡ol'*] adj. hul ≀ [*gwol'*] gulv; [*fu̯o͡l*] fole ≀ [*gwol·*] pl. af gulv.

M.h.t. identifikation af *uo* er den største vanskelighed imidlertid af en anden art, idet der for denne diftongs vedkommende findes en tendens til forkortelse (*uden* samtidig forlængelse af konsonanten), der bevirker, at den i mange tilfælde kan være vanskelig at skelne fra *v* + *o* [*wo*]. Her er for det første stor uenighed mellem meddelerne, idet nogle hævder, at f.eks.

[*hwos*] hose ~ [*wos*] cas.obl. af vi
[*hwost*] hoste ~ [*wost*] ost
[*skwol*] skole ~ [*kwol*] kul,

mens andre hævder det modsatte (idet de i første række nævnte ord føles længere). For det andet er det i ikke helt få tilfælde hændt, at meddelerne ganske bevidst har erklæret, at et af de pågældende ord kunne udtales både med [*u̯o*] og [*wo*], f.eks.

både [*pwosə*] og [*pɐ͡osə*] pl. af pose (EK)
– [*hwosə*] – [*hɐ͡osə*] pl. af hose (NJD)
– [*kwon*] – [*kɐ͡on*] kone (NJD)
– [*skwol*] – [*skɐ͡ol*] skole (NJD)
– [*swoləs*] – [*su̯o͡ləs*] pass. af svale (MTh).

I sådanne tilfælde og hvor materialet iøvrigt taler for det, vil ordene i materialeopstillingen blive opført med begge former *-uo-* og *-vo-*.

For en del ords vedkommende har der dog ikke været tvivl, f.eks. er vokalen i fole, hul (adj., sg. og pl.), stole, rose, mose altid bestemt som *uo*.

Ved manifestationen af diftongen *uo* iagttages ofte en indledende [*w*]-lyd, især i initial stilling samt efter *h* og *s*: [*wuo*] vare, [*h(w)ʁo*] hvor, [*s(w)u̯o'ɹ*] svarer osv. (Jvf. m.h.t. lignende forhold i nordsamsisk EllaJensen.NSams.§27). Da denne lyds optræden eller fravær i udtalen ikke er forbundet med nogen forskel i betydningen, er der ikke taget hensyn til den ved fastlæggelsen af den systematiske lydskrift; der skrives *uo* vare, *huo* hvor, *suo'ɹ* svarer osv.

Diftongen *yø* forekommer meget sjældent i dialekten, idet de (overordentlig få) potentielle *yø*-ord næsten alle kan opfattes som indeholdende *j* + *ø·* (jvf. ovf. p. 51f. om forholdet mellem *ie* og (*j*+)*e·*):

[*gjø·ɹ, gjo̯ɹ*] (også [*gjo̯·, gjø·*]) gøre ~ [*hø·ɹ*] høre, [*snø·ɹ*] snøre

[*kjø·v*] købe ~ [*swø·v*] svøbe

[*kjø·və*] prs. af købe/sb. køber ~ [*swø·və*] prs. af svøbe.

Kun i ordet køre (med prs. og prs.part.) forekommer der foruden former på *j* + *ø·*: [*kjø·ɹ*] ~ [*hø·ɹ*], [*snø·ɹ*] (BKr, NJD, AKr) sideformer, hvis vokal vistnok må bestemmes som *yø*: [*kyə*], nyere [*kjø·ɹ*] køre (MTh), [*kjy̯ø*] d.s. (AKr), [*ky̯ø'*] kører (MTh, AKr).

Diftong: én eller to sproglige enheder? Det kan diskuteres, om hver af diftongerne bør opfattes som manifestation af en eller to invarianter (jvf. EllaJensen.Hbm.34, IngerEjskjær.Brm.29f.). Da det ikke er muligt ved ombytning af den enkelte diftongkomponent med en anden vokalenhed at tilvejebringe et fra diftongordet afvigende ord (f.eks. indeholdende *-ae-*, *-ia-*, *-yo-* ell. *-uæ-*), må det være berettiget, i hvert fald ved opstilling af dialektens primitive invarianter, at medtage disse diftonger som usammensatte størrelser.

Anm. 1. Dialektens almindelige tilsvar til ē, ø̄ og ō i glda. enstavelsesord er *i'*, *y'* og *u'*, ikke *ie'*, (*yø'*, *jo'*) og *uo'*; desuden findes altid (altså også i glda. tostavelsesord) langt *i*, ikke diftong foran *n*. (Disse vokaler manifesteres som udpræget monoftongiske, ikke-glidende lyd, hvilket er forudsætningen for, at der i visse tilfælde (i udlyd samt foran *s*) kan etableres kommutation til de tilsvarende glidere, se ndf. p. 55f.). Eks.: [*si'v*] sæbe (~[*stʁi'v*] strib), [*i'ð*] ed (~ [*hwi'ð*] hvid), [*ni'q*] neg (~ [*skri'q*] skrig), [*bi'n*] ben (~ [*fi'n*] fin), [*hi'l*] hel (~ [*mi'l*] mil), [*li'ɹ*] ler (~ [*gi'ɹ*] prs. af give), [*si'*] se (~ [*gi'*] pp. af give), [*mi·n*] mene (= pl. af min), [*ky'v*] køb (~ [*dy'v*] dyb), [*ky'ɹ*] pl. af ko (~ [*kom'fy'ɹ*] komfur), [*pu't*] port, [*fu'ð*] fod (~ [*klu'ð*] klud), [*ku'n*] korn (jvf. [*kal'ku'n*] kalkun), [*su'l*] sol (= sul), [*bu'ɹ*] bord (= bur), [*blu'*] blod.

Diftong træffes derimod som korrespondens til glda. flerstavelsesord inde-

holdende ē, ø̄ og ō, med undtagelse af ord indeholdende *ē* + *n*, f.eks. *hiel* pl./b.f. af hel, ˈ*nieqi*, ˈ*nieqiə* pl. af neg, *puod* pl. af port, *buoɹ* pl. af bord, jvf. også ˈ*fuoðˌæ·ŋ* fodende (simpleks: *fuːð*), ˈ*sievˌsgom*' sæbeskum (simpleks: *siːv*).

For en synkronisk betragtning bliver fordelingen af diftong og monoftong som følge af disse diakroniske forhold således, at diftong stort set kun findes i ord uden stød, monoftong derimod både i ord uden og ord med stød. Trods denne hovedregel findes dog i et mindre antal ord diftong med stød. De kan efter oprindelsen grupperes således:

a. Bøjningsformer (hvor analogi særlig kan spille ind): *die'l̩* pp. af dele, *sgie'ɹ* prs. af skære, *huo'sd* pp. af hoste, *ruo'sd* pp. af rose, *sbuo'ɹ* pp. af spørge, *suo'ɹ* prs./pp. af svare, jvf. *bvoð*' pp. af bo.

b. Ord med gl. j eller w foran vokalen: *fie'l* (ell. *fjæːl*) fjæl, *mie'l* mel, *suo*' adj. svar.

c. Endvidere: *bie'ð* sb. bed, *lie'q* sb. leg (jvf. *lieq* v. lege) *ruo's* ros (jvf. *ruos* v. rose), *huo'l* adj. hul (jvf. her *huol* pl. af d.s.), *de* ˈ*hie*' den her (jvf. *hie* her), *lie*' adj. led, *muo*' moder, *nuo'ɹ* nord.

Diftong i ord med stød findes desuden i låneord (verber) endende på trykstærkt -ere: *galoˈpie'ɹ* galopere, *gratuˈlie'ɹ* gratulere o.fl.

Anm. 2. Et lille materiale til afgrænsning af denne udvikling af glda. ē, ø̄, ō skal her bilægges: I Stouby sogn haves nøjagtig samme forhold som i Barrit (Klakring, As), altså monoftong i stødord, når undtages specielle tilfælde som [*buo'ð*] boet, desuden monoftongen *i·* foran *n*. I Daugård er der vaklen; her er dels optegnet de med Bjerre herred stemmende former: [*liːɹ*] ler, [*iːq*] eg, [*hiːl*] hel, [*bəˈsgiːn*] besked, [*puːt*] port, [*sduːl*] stol, [*suːl*] sol, [ˈ*keu'ˌhuːn*] kohorn, dels de »vestjyske« former [*nīe'q*] neg, [*b͡ien*] pl. af ben, [ˈ*bjen·ˌmīe'l*] benmel, [*kjǫːv*] køb, og endelig erklærede meddeleren i en række tilfælde, at mere end én udtale var mulig, således [*biːn*] og [*b͡ie'n*] ben, [*miːn*] og [*mīe'n*] mener, [*sdiːn*] og [*sdi̯'ən*] sten, [*mīen*] og [*mi·n*] mene, [*kuːn*] og [*kūo'n*] korn ([*kuːn*] ældst iflg. meddeleren). I nabosognet mod vest, Engum, findes som sædvanlig rent vestjyske former som [*i'əq*] eg, [*di'əl*] del, [*bi'ən*] ben, [*ky'əv*] køb, [*fu'əj*] fod (≀ [*kluːj*] klud), [*bu'ə*] bord osv.

I Urlev (Spettrup) findes normalt de ikke-diftongerede former af stødordene, men her som i Daugård er der lidt vaklen, idet der er optegnet både [*si'ən*] og [*siːn*] sen, både [*hu'ən*] og [*huːn*] horn. Tyrsted har gennemført Bjerre herredformer: [*biːn*], [*niːq*], [*kyːv*] (~ [*dyːv*]), *fuːɹ* foder, [*mi·n*] mene, [*suːl*] sol (og sul), [*kuːn*] osv.

Ølsted har derimod vestjyske former: [*sji'əv*] sæbe, [*kjøːv*], [*njeːq*], [*fjeːj*] adj. fed, [*bjeːn*], [*hi̯'əl*], [*ku'on*], [*tu'on*] torn, [*u'ən*] vogn, [*pu'ot*] (dog er der opt. [*iːq*], ikke [*i'əq*]).

Endelig har de »stærke jyder« i Rårup (se ovf. p. 35) her i stor udstrækning vestjyske former: [*bi'ən*], [*ni'ə*] ned, [*si'ə*] se, [*sgi'ə*] ske, [*hy'ə*] hø, [*k(j)y'əv*], [*ni'əq*], [*fu'əj*] fod, [*ku'ən*], [*su'əl*] sol (‖ [*suːl*] sul), [*sdu'ə*] stor.

Glidernes manifestationsforhold og deres sproglige modsætninger.

De to størrelser *ij* og *yj* manifesteres henholdsvis ved en ikke-labialiseret og en labialiseret lukkende glidelyd. Glidningen kan være mere eller mindre udpræget: [*ėj, ij*], [*ȯj, ųj*]. Afstanden mellem gliderens 1. og 2. komponent er dog aldrig så stor, at der kan ske sammenblanding med forbindelsen *e* + *j* (*e*/*æ* + *j*), henh. *ø* + *j* (*ø*/*ö* + *j*). At de to størrelser ikke er varianter af *i*· og *y*·, fremgår af nedenstående eksempelliste:

[*grijs*] (ell. [*grij's*]) gris	‖	[*gri·s*] pl. af d.s.
– – – –	≀	[*spi·s*] prs. af spise
[*sij'*] si	‖	[*si·*] se
[*lij·*] v. lide	‖	[*li·*] adv. lige
[*byj'*] by	≀	[*hy·*] sb. hø

Den størrelse, der i den systematiske lydskrift (af hensyn til symmetrien) er benævnt *uw*, manifesteres ved en lukkende diftong (glider), der dog adskiller sig fra de to andre glidere derved, at der mellem 1. og 2. komponent ikke blot er en forskel i åbningsgrad, men også i labialiseringsgrad: 1. komponent er i forhold til [*u*] mere eller mindre fremskudt og delabialiseret; i optegnelsen er normalt skrevet [*eu*], hvorved såvel fonetiske som systematiske krav er tilgodeset: for førstekomponentens vedkommende er angivet den manglende runding og lydens karakter af fortungevokoid (m.h.t. åbningsgrad havde [*ė*] måske dækket den almindeligste udtale bedre), og [*u*] som andenkomponent er valgt for at tilkendegive, at glideren ikke er sammenfaldet med kombinationen *e* (*e*/*ø*) + *w*. At den heller ikke falder sammen med *i* (*i*/*y*) + *w*, kommer til udtryk i optegnelsens [*e*], ikke [*i*] på førstepladsen.

Forholdet mellem de tre størrelser *uw*, *e*/*ø* + *w* og *i*/*y* + *w* kan illustreres med flg. eksempler (til trods for betegnelsen ligger *uw* i manifestationen nærmere ved *i*/*y* + *w* end ved *e*/*ø* + *w*):

uw	*i*/*y* + *w*	*e*/*ø* + *w*
[*ťeus* ell. *ťeu's*] sb. lus	[*ťiw's, ľiw's*] sb. lys [*ťiws, ťiws*] adj. lys	[*snews, snėws*] sb. snøvs
[*leu·*] sb. »lue« (hue)	[*ťiw·, ťiw·*] v. lyve	[*ťew·, ťėw·*] v. leve.

Det er ovenfor vist, at *ij* og *yj* ikke er varianter af *i*· og *y*·. Mellem *uw* og *u*· består ligeledes kommutation:

[*heus* ell. *heu's*] hus ≀ [*su:s*] sus
[*heus* ell. *heu's*] hus || [*hu·s*] pl. af hus
[*keu'*] ko ≀ [*bu:*] v. bo.

ij, *yj* og *uw* manifesteres, når de ikke har stød, som relativt lange lyd (i enstavelsesord – som alle lange, stødløse vokoider – tillige med dynamisk cirkumfleks (totoppethed)); en undtagelse udgør dog den stødløse manifestation af *ij* og *uw* foran -s, se herom p. 22.

yj forekommer kun i udlydsstilling, *ij* og *uw* i udlyd samt foran *s*. I alle andre stillinger er gliderne ubenyttet mulighed (mens de høje ikke-glidende langvokaler findes).

Anm. 1. De diakroniske regler for forekomsten af vokalerne *ij*, *yj* og *uw* er følgende:

1. *ij*, *yj* og *uw* forekommer i nuværende enstavelsesord, der udlyder på vokal og svarer her normalt til glda. ī, ȳ, ū, f.eks. *bij'* sb. bi, *frij'* fri, *sij* side, *bij* bie; *byj'* by, *nyj'* ny, *bəˈtyj'* betyde, *lyj* lyde, *byj* byde; *kuw'* ko, *sguw'* sko (m.h.t. vokalismen i disse ord, se Kort etc. p. 34), *duw* due, *luw* lue (hue). NB! vokalen i *flyj'* fly (række), *flyj* prt. af d.s., *sdyj* »styde«, *syj* prt. af sy, *lyj* prt. af lyde, *duw'* pp. af du, *snuw* prt. af sno har delvis anden oprindelse. I ét tilfælde: *gyj'* (dog sideform til *gy:*) svarer en glider til glda. ø̄.

2. De tre glidere forekommer desuden i flerstavede bøjnings- eller afledningsformer af ovennævnte ord og står her altså ikke i ordudlyd, men i stavelsesudlyd, f.eks. ˈ*rij'ə* rider, ˈ*sij'əs* sies, *fij'əs* firs (jvf. ˈ*fijə*); ˈ*byj'ə* byer, ˈ*byjə* byder, ˈ*sgyj'ət* skyet; ˈ*duw'ə* prs. af du, ˈ*luwə* pl. af lue, ˈ*fruwənˌtem'ə* fruentimmer (jvf. *fruw* frue). NB! Nogle få tostavelsesord er ikke bøjningsformer: ˈ*fijə* num. fire, ˈ*dyjə* adj. dyr, ˈ*suw'ə* adj. sur.

3. De to glidere *ij* og *uw* forekommer desuden foran *s* og svarer her til glda. ī og ū foran s i enstavelsesord, f.eks. *grijs*/*grij's* gris, *ijs*/*ij's* is, *huws*/*huw's* hus, *muws*/*muw's* mus. NB! Ordet tusinde: *tuwsiŋ*/*tuw'siŋ*.

Anm. 2. Glidere med samme udtale og fordelt efter samme diakroniske regler som anført i anm. 1. findes foruden i Barrit, Klakring, As også i det øvrige Bjerre (og tildels Hatting) herred. De er konstateret i Vrigsted, Stouby, Ørum, Daugård, Rårup, Bjerre, Stenderup, Tyrsted, Skjold. Fra Tyrsted kan noteres en enkelt afvigelse fra reglen om, at der til glda. ø̄ i enstavelsesord svarer *y:*, idet pl. af ko her hedder ˈ*kyj'ə* (jvf. Barritmålet *gyj'*, ˈ*gyj'ə* v.s.a. *gy:*, *gy:ɹ*), ikke *ky:ɹ*. Vest for det her indkredsede område (Engum, Ølsted) skifter vokalismen i det ordstof, vi her opererer med, idet der dels i stedet for [*eu*] siges [*uw*]: [*huw's*], [*muw's*], [*duw·*], [*kuw'*], dels gælder andre regler for forekomsten af glider overhovedet, vistnok således, ligesom i størstedelen af det vestjyske område, at enhver snæver vokoid er eller kan være glidende. Herved mistes følgelig

oppositionen mellem glider og monoftong. I Ølsted er der ganske vist endnu opposition mellem [*sij*'] si og [*si*'] (eller [*si*'ə]) se, men fra Engum er noteret sammenfald ved samme ordpar: [*sij*'] se/si, og her er i det hele taget noteret glider i flere tilfælde end i Bjerre herred: [*mij*'*n*] min, [*fij*'*n*] fin, [*pa*ˈ*pij*'*ə*] papir. Hos de stærke jyder i Rårup træffes lignende forhold: [*kom*ˈ*fyj*'*ɹ*] komfur, [*fyj*·*ɹ*] fyre, [*muw*'*ɹ*] mur, [*huw*·*s*] pl. af hus.

Overhovedet hører det til sjældenhederne i jysk, at man som i Bjerre herred har to rækker af snævre langvokaler, en række, der manifesteres som glidere og en række, der manifesteres ikke-glidende. Det almindelige er, at manifestationen enten altid er ikke-glidende, eller at der altid er en vis glidning. Det første gælder midtøstjysk (EllaJensen.Hbm.), det andet gælder som nævnt vestjysk (IngerEjskjær.Brm.), hvor glidningen som bekendt over et stort område er resulteret i klusilspring, oftest dog kun for de oprindelige enstavelsesords vedkommende.

I to tilfælde findes dog beskrevet forhold, der til en vis grad minder om Bjerre herred-dialekten: Fjoldemålet har i Bjerrums notation både et ii og et ij; men diakronisk set er der den forskel fra Bjerre herred-dialekten, at ij i Fjolde svarer til i + dd, systematisk den, at ij af Bjerrum opfattes som forbindelse af kort vokal og konsonant (ABjerrum.Fjm. bl.a. p. 150). Endvidere forekommer i Tybomålet iflg. Torsten Balle (Sprog og Kultur *25*: 45–48) ligeledes to lydrækker, der minder om de for Bjerre herred omtalte: *i*·, *ỳ*·, *ù*· (der udtales med glidning) og (*ij*·), *yj*·, *uw*·, der holdes ude fra den førstnævnte række og opfattes som forbindelse af kort vokal og lang konsonant. Ekss. på række 1 er *lù*· lue, *rỳ*·*q* ryge, på række 2: *luw*· i »luvslidt« og *ryj*· rydde.

Det hører ligeledes til sjældenhederne, at jyske dialekter nord for stødgrænsen har stødtab ved de snævre langvokaler foran *s*, således som det for glidernes vedkommende er almindeligt i størstedelen af Bjerre herred (se ovf. p. 22f.). (En undtagelse er dog de dialekter, der har klusilspring, hvilket som bekendt – funktionelt, omend ikke genetisk – erstatter stød ved de høje vokaler; i ganske særlige tilfælde, nemlig når »parasitten« ikke er en klusil, men en spirant,[9] kan der fremkomme former, der påfaldende minder om de stødløse Bjerre herred-former, således i Vindblæs, NVHimmerland (IDD bånd nr. 1195), hvor man i opr. enstavelsesord på lang snæver vokal + s ikke har hverken stød eller klusilparasit, men spiranten *j* ell. *w*: [*pri*(*j*)*s*] pris, [*lyjs*] lys, [*huws*] hus, [ˈ*kOw*'ˌ*huwsə*] kohuset; men [*ug*] ud, [*tiɟ*] ti, [*tij*'*ən*] tiden).

Går man derimod til fynsk, vil man finde, at der er en i det mindste for en umiddelbar betragtning ret slående lighed med Bjerre herred-forholdene, både hvad angår oppositionen mellem glidere og ikke-glidere (PoulAndersen.Østfynsk. 131ff.) og hvad angår stødløshed i opr. enstavelsesord på -*s*. Typeordene gris (Bjerre hd.: [*gɾijs*]) og hus (Bjerre hd.: [*heus*]) hedder i fynsk [*ˈgɾjis*, *ˈgris*] og [*ˈhɥws*]. Ordene tilhører den store gruppe (opr. enstavelsesord), der i fynsk ikke har stød, men ˈ (opadstigende tone).

Det har været overvejet, om der i Bjerre herred skulle være en tonal »kom-

pensation« for det udeblevne stød, men jeg mener ikke det er tilfældet (på auditivt grundlag; der er på bånd optaget ordrækker med henblik på en undersøgelse af dette problem (IDD's båndsaml., bånd nr. 1194)). Det bør i denne forbindelse bemærkes, at det udeblivende stød jo ikke forårsager sammenfald af ordtyper, der ellers ville være kommutable, idet f.eks. et stødløst [*gṛijs*] p.gr.a. glidning er forskelligt fra [*ris*] ridse og p.gr.a. både glidning og manglende totoppethed i vokalen er forskelligt fra [*gṛi·s*] grise (ovf. p. 22).

M.h.t. vokalkvaliteten hedder det hos Poul Andersen, at glidningen er særlig udpræget i de vestfynske dialekter, og det gælder for typen ['*gṛiis*], at det i disse dialekter er glidningen der bliver det distinktive element i ordpar som [*gṛiis*] ≀ [*sbis*] spids (mens det i østfynsk lige så meget eller mere er tonebevægelsen). Man bør også mærke sig, at manifestationen i denne ordtype er meget kort i fynsk, også ved udpræget glidning (PoulAndersen.Østfynsk. 58ff.).

Vi kan altså konstatere en fonetisk set ret stor lighed med vestfynsk på dette punkt, og de geografiske forhold lægger det nær at antage, at denne lighed ikke er tilfældig. Men videre end til den fonetiske lighed strækker overensstemmelsen med fynsk sig ikke. Der kan påpeges flg. forskelle: 1. Fynsk har glider også i andre stillinger end i udlyd og foran *s*, 2. Kort manifestation (med stødtab) forekommer ikke blot foran *s*, men også foran andre konsonanter i udlyd samt i opr. flerstavelsesord: [*grisə*], 3. Stødtabet (eller -mangelen) i opr. enstavelsesord er i fynsk udbredt til andre vokaler end glda. ī, ȳ, ū.

Som ved de åbnende diftonger (*ie*, *uo*) må man også for glidernes vedkommende overveje den mulighed at opfatte dem som manifesterende forbindelser af hver to enheder, f.eks. $i + j$, $y + j$, $u + w$. Man kunne forsøgsvis som kommutationsrækker opstille:

1. [*lij·*] lide || [*læj·*] leje ≀ [*mōj·*] b.f. af meget.
2. [*lyj·*] lyde || [*lij·*] lide || [*læj·*] leje ≀ [*möj·*] b.f. af meget.
3. [*lėw·*] »lue« || [*liw·, lïw·*] lyve || [*lew·, lėw·*] leve || [*lɔw·*] love || [*law·*] lave.

I tilfældene 1 og 2 ville der næppe kunne rejses afgørende indvendinger mod en sådan opfattelse; derimod synes det i tilfælde 3 lidt uheldigt at skulle henregne [*ė*] til vokalen *u*, da en sådan variant af *u* ville ligge lydligt fjernt fra alle andre *u*-varianter (dog er denne indvending måske ikke så betydningsfuld). På den anden side kan [*ė*] i denne forbindelse dårligt henregnes til andre vokaler end *u*, idet de eneste der ikke i forvejen findes i relation til *-w* er *o* og *ō* (se ndf. p. 64, 65). Mod at opfatte *ij*, *yj* og *uw* som forbindelser bestående af vokal og konsonant taler yderligere det forhold, at der ikke, svarende til modsætningen mellem f.eks. [*væj*] vej og [*væj·*] veje eller [*lɔw*] lov og [*lɔw·*] love, eksisterer nogen

modsætning [*ij*] || [*ij·*], [*yj*] || [*yj·*] eller [*eu*] || [*eu·*]. (I stillingen foran *-s* forekommer [*ij*] og [*eu*] ganske vist uden længde og dynamisk cirkumfleks (varierende med [*ij'*] og [*eu'*], se p. 22); men i denne stilling forekommer aldrig [*ij·*] og [*eu·*] (derimod [*i·*] og [*u·*], se smst.), således at der heller ikke her optræder en modsætning [*ij*], [*eu*] || [*ij·*], [*eu·*]). Den eneste prosodiske modsætning der kan etableres ved disse størrelser er den mellem stød og ikke-stød. Alt i alt må det anses for forsvarligt og hensigtsmæssigt at betragte dem hver for sig som én langvokalenhed.

De øvrige vokalers manifestationsforhold og sproglige modsætninger.

1. Lange vokaler.

De lange vokalers manifestation er, når man ser bort fra synkretismerne, relativt fast og varierer ikke meget efter positionen; f.eks. har det vist sig, at der i stillingen foran *-ɹ* ikke udtales en mere åben lyd end i andre stillinger; når ø-lyden i f.eks. [*kuˈlǫ̣ːɹ*] kulør normalt vil være mere åben end i [*løːs*] løs, må man tage i betragtning, at [*ǫ̣ː*] her repræsenterer synkretismen *ø̄/ǿ̄*. Ligeledes er de lange vokalers udtale uafhængig af et evt. forudgående *r-*: der er f.eks. ingen konstaterbar forskel i vokalkvaliteten mellem ord som [*rɛ·nə*] regner og [*sɛ·nə*] sener. En undtagelse fra denne regel er dog, at et *r-* i stillingen foran *a·* + dental kan bevirke en lidt dybere udtale end det på dette sted sædvanligt forekommende »lyse« [*a·*], se nedenfor.

Der er i manifestationen ikke stor afstand mellem på den ene side de mellemhøje vokaler *e·*, *ø·* og *o·* og på den anden side de lave *æ·*, *ɔ̄·* og *å·*. Disse forhold skal belyses ved nogle eksempler:

e· : *æ·*. Dialektens *æ·* manifesteres ved en relativt snæver vokoid, i adskillige tilfælde nærmende sig til dialektens *e·* (der ret nøje svarer til rigssprogets lange *e*). Optegnelserne rummer ikke så få eksempler på inkonsekvent betegnelse i *æ·*-ord. Ved direkte sammenligning er det dog lykkedes at nå til næsten fuldstændig konsekvens på dette punkt; ekss.:

[*dr̥ɛːt*] dræt ~ [*slɛːt*] slæt ≀ [*kaˈskeːt*] kasket.
[*slæːv, slɛːv*] slæb || [*sleːv*] sleb
[*sɛ·ð*] »sæde« (passe) ≀ [*ve·ð*] vide
[*ræːn, r̥ɛːn*] regn || [*reːn*] ren
[*sɛːl*] sælger ≀ [*kaˈneːl*] kanel
[*tr̥ɛː*] træ ~ [*sɛː*] sæd ≀ [*feː*] fæ ~ [*br̥eː*] bred ~ [*sneː*] sne.

Særlig vanskeligt har det været at skelne *e·* og *æ·* foran *-q* og foran *-s*. Optegnelserne tyder dog på, at ordene fjæs, hæs, bæst, fæste; bræge, hæge, hægen har *æ·*, mens snes, kreds og prædike [*pṛe·q*] har *e·*.

Det bemærkes, at [*ɛ·*] i optegnelserne i en del tilfælde er brugt for at illustrere det lange *æ*'s snævre manifestation, mens [*ɛ*] derimod er brugt til betegnelse af den hyppigt forekommende åbnere variant af det korte *e* (se ndf.).

o· : *å·*. Forholdet *o·* : *å·* har været lettere at nå til klarhed over. Ganske vist er afstanden mellem disse vokalers hovedvarianter heller ikke stor, men kun nogle enkelte gange har der været tvivl om, hvorvidt f.eks. [*hå·ɹ*] hare var forskelligt fra [*ho·ɹ*] hårde ell. [*mo·l*] male (på kværn) fra [*må·l*] male (med maling).

ø· : *ō·*. I stillingen foran konsonanterne *-v*, *-ð* og *-l*, hvor *ø·* og *ō·* står i indbyrdes opposition, manifesteres den sidstnævnte vokal ved en vokoid, hvis åbningsgrad ikke på nogen særlig tydelig måde adskiller sig fra manifestationen af *ø·*. Det er dog her ved sammenligninger blevet klart, at der virkelig findes to enheder; ekss.:

[*løˑ̯v*] prt. af løbe || [*lōˑ̯v*] sb. løb (kurv)
[*søˑ̯ð*] adj. sød (om person) || [*sœˑ̯ð*] adj. sød ('med sød smag').

For enkelte ords vedkommende findes dog afvigelser meddelerne imellem. Hvad angår positionen foran *-l* antages vokalen i [*bṛøˑ̯l*] brøl og [*bṛø·l*] brøle at være forskellig fra vokalen i f.eks. [*øˑ̯l*] øl (rem), [*fø·l*] føle. *ō·* er ikke fundet i forbindelse med *-l* i andre ord end disse to. Om synkretisme (foran *-m*, *-n* og *-ɹ*) og ubenyttede muligheder, se nedenfor.

a·. Om *a·* gælder, at den normalt manifesteres ved en mere åben og tilbagetrukket lyd end rigsmålets »lyse« *a·* uden for *r*-forbindelser; kvaliteten kan beskrives som værende næsten som i rigsmålets korte *a* i forbindelse med velær eller labial lyd, eks. [*flɑˑ̯q*] flag. Der er ringe varians i *ā*-manifestationen, dog er der konstateret en tendens til snævrere, mere fremskudt udtale i forbindelse med dentalerne *-s* og *-d*; denne tendens modvirkes af forudgående *r*-; ekss.: [*ma·s*] mase, [*brɑ·s*] brase.

2. *Korte vokaler*

De korte vokaler manifesteres ofte med en lidt mere åben vokoidkvalitet end de tilsvarende lange. Ved de høje vokaler er nuancen imidlertid meget ringe, og der er i optegnelserne næsten aldrig givet udtryk for nogen kvalitetsforskel

ved disse (jvf. p. 31). Tendensen er derimod hyppigt iagttaget ved de mellemhøje vokaler, og optegnelserne indeholder her mange eksempler:

[*bṛe:t*] Breth, jf. [*bɛt*] bidt
[*re:v*] reb, – [*gṛɛvnəŋ*] grebning
[*fø·l*] føle, – [*fǫl*] sb. føl
[*o·t*] otte, – [*l0t*] lukket

Specielt kan nævnes, at i stillingen foran *-l* og *-ɹ* er der ofte skrevet [*ɛ, ǫ* og *0*], sjældnere [*e, ø* og *o*]. I stillingen foran *-ŋ* er omvendt altid hørt [*e, ø*], aldrig [*ɛ, ǫ*] (derimod ofte [*0*]). I stillingen foran *-ŋ* manifesteres *o* som regel [*o*]. (Her, ligesom ved *-l*, indgår *i* og *e* samt *y* og *ø* synkretisme, se ndf.).

æ manifesteres både som [*æ*] (ɔ: en åbningsgrad lidt lavere end normalt for det lange *æ*) og [*æ*], det sidste især, men ikke altid, ved forudgående *r-*. Det bemærkes, at et efterfølgende *-ŋ*, *-ŋ* eller *-l* ikke synes at modvirke et forudgående *r-*'s åbnende indflydelse, Ekss.: [*sæŋ'*] seng, [*fæŋ'ə*] finger, [*dṛæŋ'*] dreng, [*tṛæt*] træt, [*læt, l̥æt*] let, [*tæŋt, tæŋt*] tænkt, [*bṛæŋ·*] brænde, [*dæŋ', dæŋ'*] den, [*læŋtəs*] længtes, [*pṛæs, pṛæs*] pres, [*pṛæst, pṛæst*] præst, [*tṛæl̥s, tṛæl̥s*] træls. Et forudgående *j-* er næsten altid ensbetydende med relativt lukket manifestation, ikke sjældent endnu mere lukket end [*æ*], tenderende mod den kvalitet [*ɛ*], som ovenfor er omtalt som den almindelige for det lange *æ*. Denne tendens til lukning af *æ* efter *j-* har medført visse vanskeligheder med at skelne *e* fra *æ* i en række tilfælde, ekss. [*gjɛsbə*], ɔ: ˈ*gjesbə* (AKr, NJD) prs. af gispe, men [*gjæsbə*], ɔ: ˈ*gjæsbə* (BKr); [*gjestə*] (AKr) gæster, men [*gjæstə*] (NJD); [*hjelp*] (AKr, NJD) hjælp, men [*hjælp*] (ORO); [*bjel̥k, bjɛl̥·k*] (NJD, BKr) bjælke, men [*bjælk*] (AKr); [*gjæs*] (BKr) gæs, men [*gjes*] (AKr, NJD). I de fleste tilfælde er det lykkedes at fastslå de enkelte ords fonembestand ved passende sammenligninger, men undertiden har undersøgelserne som det ses ovenfor ikke givet samme resultat for alle meddelerne. I tilfælde, hvor materialet giver holdepunkter for den antagelse, at inkonsekvenserne virkelig skyldes forskelle mellem meddelerne, er dobbeltform angivet i materialelisten.

å manifesteres normalt ved en noget mere åben lyd end *å·*, dog ikke helt med samme åbningsgrad som rigsmålets [ɔ]. Den mest åbne (»rigsmålslignende«) kvalitet findes i forbindelse med efterfølgende *-ɹ*: [*fɔɹ'm*] form, [*tɔɹ'n*] tårn osv., hvorimod forudgående *r-* vistnok ikke har indflydelse på åbningsgraden. Et forudgående *v-* [*w*] (jvf. om *j* + *æ* ovf.) bevirker relativt snæver artikulation af *å*, hvilket har givet sig udslag i skrivemåder som [*w0l̥·*] valle, men senere

optegnelser viser, at dette ord har *å*: [*wål*˙], ligesom også [*wål'*] vold ~ [*fɔl'*] fold; samme vokal findes i [*wål's*] »volds« (brutal). (*o* + *l*, der kun var optegnet i stillingen efter *v*-, må herefter anses for en ubenyttet mulighed). Om manifestationen af *å* foran *-w*, se ndf. p. 65.

Vokalen *ō*. Det har voldt meget store vanskeligheder at identificere denne vokal og holde den adskilt fra *ø*. I de få forbindelser, hvor der overhovedet er grundlag for at regne med en opposition *ø* || *ō* (d.e. foran *-v*, *-ð*, *-m*, *-n*, *-l*, *-ɹ*),[10] bevirker ordenes ringe antal og deres fonembestand iøvrigt, at kommutations- og rimprøver kun i beskedent omfang lader sig udføre. I flere tilfælde hviler ansættelsen af ordenes form derfor på et utilfredsstillende grundlag og i højere grad end ønskeligt er på et skøn. Materialet bør af disse grunde kort gennemgås:

ø: *ō* foran *-v*. [*kjøvt*, *kjo̤vt*] købt(e) ≀ [*stōvt*, *støvt*] støbt(e); dette er p.gr.a. ordforrådets størrelse og art den eneste oplysende sammenligning, der har kunnet foretages. Alle andre herhenhørende ord er i almindelighed optegnet med [*ø*, *ō*], men undertiden også med [*ø*, *o̤*]. Med alt forbehold må det antages, at vi har *ø* i købte, *ō* i krybbe, døbte, støbte, »krøbbel«.

ø: *ō* foran *-ð*. Her er ligeledes et sparsomt materiale. Vistnok kun »rødder« har *ō*, sml. [*stṛøð'*] strøet med [*rōð'ə*]. Ordet tredive har vistnok *ø*: [*tṛøðu*, *tṛo̤ðu*] (AKr, MTh), men er også optegnet med [*ō*] (NJD).

ø: *ō* foran *-m*. Kun få ord er optegnet konsekvent med *ø*: [*bəˈkøm'rəŋə*] bekymringer, [*krøm˙pət*] krympet; »lømmel« er optegnet skiftevis med [*ø*] og [*ō*], de øvrige herhenhørende ord (se kap. 4) overvejende med [*ō*].

ø: *ō* foran -n. [*hjøn*˙] hjørne altid optegnet med [*ø*], ligeledes [ˈ*brøn*˙ˌ*taq*] »bryntag«, iøvrigt temmelig konsekvent [*ō*], dog er »ønske« og »mønster« optegnet både med [*ō*, *ø*] og [*ø*, *o̤*].

ø: *ō* foran *-l*. Alle optegnelser viser, at ordet øl (drik) har en mere åben vokoidkvalitet end de øvrige ord. Der skulle her ikke være tvivl om, at vi har *ōl*, men *søl'* sølv, *føl* føl osv.

ø: *ō* foran *-ɹ*. Ligesom ved *-m* og *-v* er forholdene meget usikre. Forholdsvis sikkert er det, at flg. ord indeholder *ø*: mørk + afledninger og sammensætninger, *ørke*, samt at flg. indeholder *ō*: hør, smør + sammensætninger, Jørgen, sørge, ørred, mens det i flere andre tilfælde ikke er lykkedes at nå til et blot nogenlunde sikkert resultat: børing (*bøɹ'əm* ell. *bōɹ'əm*?) hørme, kørmes, hørs, fyrre.

Anm. Iøvrigt har det ringe antal ord med *ō* bevirket, at dokumentationen af denne vokals tilstedeværelse overhovedet (i kommutationslisten ovf. p. 46ff.) er blevet noget mangelfuld.

a har to hovedvarianter (i optegnelsen er dog i almindelighed kun benyttet ét tegn, [*a*]), hvoraf den ene ligger nær kvaliteten af langt *a*: [ɑ], ekss.: [*hɑɫ'*] halv, [*mɑnə*] mange, medens den anden, der bruges i *-ŋ-* og *-l-*forbindelser, er mere lukket og fortungeagtig, omtrent som mange rigsmålstalendes *a*-lyd foran dental: [ˈ*kanə*, ˈ*vasgə*]. Denne kombinatoriske variant indtræffer uanset et evt. forudgående *r-*; ekss.: [*maŋ'*] mand, [*taɫ·*] talte, [*raŋ'*] rand, [*skraɫ'*] skrald.

Positionsbestemte indskrænkninger i antallet af vokalmodsætninger (synkretisme, defektivisme).

Ikke alle de i skemaet p. 46ff. eksemplificerede vokalmodsætninger kommer til anvendelse under alle betingelser. I det følgende gennemgås modsætningerne, idet der indledes med vokalmodsætninger, der manifesteres ved forskelle i kvantitet, og der fortsættes med sådanne modsætninger mellem de korte vokaler, som i substansen viser sig som forskelle m.h.t. 1) åbningsgrad, 2) labialisering, 3) palatalitet : velaritet, og endelig foretages en gennemgang af forskellene mellem de lange vokaler indbyrdes.

Modsætninger mellem lange og korte vokaler.

Generelt gælder, at antallet af forbindelser af lang vokal med konsonant er langt ringere end antallet af forbindelser bestående af kort vokal + konsonant. Herved indskrænkes naturligvis tilsvarende antallet af positioner, hvori kort vokal kan vises at være kommutabel med den tilsvarende lange. Lange vokoider er således ikke optegnet foran *-f* og *-w*, på ganske få undtagelser nær[11] heller ikke foran *-b*, *-g*, *-ŋ* og *-j*. For gliderne og diftongerne gælder det særlige forhold, at de ikke har nogen modsvarighed blandt de korte vokaler. Også udover, hvad der her er nævnt generelt, er mange forbindelser af lang vokal og konsonant uudnyttede, f.eks. *i·*, *y·* + *d*, *y·*, *u·* + *m*, *y·* + *ŋ*, *e·*, *ø·*, *o·* + *ŋ* (undtagelse: [*go'(i)ŋ*] gående?), *å·* + *v*, *å·* + *l*, *a·* + *ŋ*.

Modsætninger mellem de korte vokaler indbyrdes.

1. M.h.t. åbningsgrad.

Høje : mellemhøje vokaler.

Modsætningerne *i* ‖ *e*, *y* ‖ *ø*, *u* ‖ *o* udnyttes kun i ca. 70% af de mulige kombinationer med efterfølgende konsonant. Der kan (mere eller mindre

sikkert) skelnes mellem de tilfælde, hvor den manglende opposition skyldes fravær af en bestemt vokal i den pågældende stilling (ubenyttet mulighed, defektivisme) og de tilfælde, hvor den manglende opposition skyldes, at to vokaler indgår synkretisme, manifesteret som sammenfald. Den første situation antages at foreligge, når der i en bestemt position kun er iagttaget én vokoidkvalitet af to ventede (dvs. fra andre positioner kendte), den anden derimod, når der i den pågældende stilling ofte er noteret både den ene og den anden (og evt. mellemformer) af de to vokoidkvaliteter, som i andre positioner må regnes for realisation af hver sin invariant.

Registreringen af ubenyttede sproglige muligheder er principielt behæftet med en vis usikkerhed, idet inddragelse af et større materiale kunne tænkes at forøge antallet af benyttede kombinationsmuligheder noget. Men der er grund til at antage, at langt størsteparten af de her iagttagne ubenyttede muligheder beror på sprogtilstanden, ikke på materialet.

Ubenyttede sproglige muligheder: *ø + b*; *u + v*; *u, o + w*; *i, y + j*; *y, u + f*; *u + m*; *i, y, u + ŋ*; *y + l*; *o + l̩*.

Synkretismer, manifesteret som sammenfald: *i/e, y/ø* foran *ŋ*; *i/e, y/ø* foran *l̩*. Manifestationen af disse synkretismer svinger over hele intervallet [*i*] ↔ [*e*], [*y*] ↔ [*ø*], i første tilfælde (*i/e* og *y/ø + ŋ*) dog således, at resultatet oftest er en vokoid, der ligger meget nær [*i*], [*y*], sjældent »rent« [*e*], [*ø*], i andet tilfælde (*i/e* og *y/ø + l̩*) findes derimod en tendens mod de lavere vokoidnuancer, undertiden ligefrem [*e*], [*ø*]. Eks.: [*riŋ'*] sb. rend, [*hiŋt*] hente, [*hiŋ·*] (1 gang med e skrevet over i) hende; [*tiŋt*] (1 gang med e skrevet over i) prt. af tjene; [*beˈgyŋt*] prt. af begynde, [*myŋt*] mønt, [*pyŋt*] (flere gange med ø skrevet over y) pynt; [*mil̩'*] (1 gang med tilføjelsen: i temmelig åbent) spec. t-form af mild, [*vil̩'*] (med e skrevet over i) vild, [*mil̩'*] og [*mel̩'*] mild, [*sel̩ə*] og [*sil̩ə*] silde, [*kil̩əŋ*] (med tilf.: medd. siger selv: e) killing, [*hyl̩·*] prt. af hyle, [*syl̩t*] og [*søl̩t*] sylte, [*byl̩'*] (ofte med *ø* skrevet over *y*) byld, [*føl̩'*] sb. fyld. Synkretismerne symboliseres i den systematiske lydskrift ved de ikke-kursiverede tegn i og y.

Anm. Mens *i* og *e*, henh. *y* og *ø* altså er sammenfaldende foran *-ŋ* og *-l̩*, holdes *u* og *o* adskilt foran *-ŋ*; og foran *-l̩* er *o* ubenyttet mulighed. Ekss. på modsætningen *u* || *o* foran *-ŋ* er: [*uŋt*] n./adv.f. af ond ≀ [*roŋt*] adv.f. af rund.

Mellemhøje : lave vokaler.

Modsætningerne *e* : *æ*, *ø* : *ɔ̈*, *o* : *å* udnyttes ligeledes kun i ca. 70 % af de mulige kombinationer med efterfølgende konsonant.

Ubenyttede sproglige muligheder: *ø, ö + b; ö + d; ö + g; ö + q; ö, o + w; ö + s; å + m; ö, å + ŋ; o + l; ö* i udlyd.

Forholdet *o* : *å* foran *-w* er altså opfattet således, at *o* er ubenyttet mulighed. I denne stilling udtales nemlig aldrig en normal *o*-variant ([*o*], [*0*] ell. lign.); derimod kan [ɔ] høres; almindeligst er dog en vokoid, hvis væsentligste karakteristikon er fremskudthed (i retning af [*ǫ*]), og som i henseende til rundingsgrad afviger fra både [*o*] og [ɔ] ved kun at være svagt labialiseret. I optegnelserne er den ofte betegnet [*ɔ̇*]. (Se også Kort &c. § 34, kort nr. 14; spec. p. 38 øverst, hvor der skrives [*əʁ*]: [*jəʁ*'] jo, [*səʁ'n*] sogn). Ekss.: [*ɔw*'] og [*ɔ̇w*'] af, [*tɔw*'] og [*tɔ̇w*'] num. to, [*klɔ̇w'n*] klovn, [*ɔw'n*] og [*ɔ̇w'n*] ovn, [*gɔw'l*] og [*gɔ̇w'l*] gavl, [*rɔwə*] roer, [*dɔ̇wə*] davre.

Synkretismer, manifesteret som sammenfald: *e/æ* foran *-j*, *ø/ö* foran *-j*, *ø/ö* foran *-f*. Synkretismerne manifesteres ved en vokoid med temmelig stor variationsbredde; [*ɛ*] ↔ [*æ*], henh. [*ǫ*] ↔ [*ö*]. Ekss.: [*rɛj*'] (1 gang med tilf.: forb. meget åben: *æj* ell. *æj*) prt. af ride, [*sæj*'] og [*sɛj*'] sej, [*stɛj*] og [*stæj*] sted, [*bǫj*'] og [*böj*'] prt. af byde, [*mǫj*'] og [*möj*'] meget, [*flǫjt, flǫj·t*] og [*flöjt, flöj·t*] sb. fløjte, [*ka'tǫfəl*] og [*ka'töfəl*] kartoffel. Synkretismerne symboliseres i den systematiske lydskrift ved de ikke-kursiverede tegn œ og ö.

2. M.h.t. labialisering.

Modsætningerne *i* ‖ *y*, *e* ‖ *ø* og *æ* ‖ *ö* udnyttes i omtrent samme omfang som de ovenfor behandlede (ca. 70%). De manglende oppositioner skyldes her i overvejende grad ubenyttede sproglige muligheder (se fortegnelsen ovf. u. 1). Synkretisme kan dog hævdes mellem *i* og *y* samt mellem *e* og *ø* foran *-w*. Manifestationen er en høj, henh. mellemhøj fortungevokoid med mere eller mindre læberunding, hos de fleste meddelere med tendens til fuldstændig afrunding: der er ofte optegnet [*e* (*ɛ*)], henh. [*i*], ikke sjældent [*ê* (*ɛ̂*)], henh. [*î*], men næsten aldrig [*ø*], [*y*] i denne stilling. Synkretismerne symboliseres i den systematiske lydskrift ved de ikke-kursiverede tegn i og e. Forholdet *æ* : *ö* foran *-w* kan derimod næppe bestemmes som en synkretisme, da der her ikke er iagttaget labialisering. Forbindelsen *ö* + *w* anses for at være en ubenyttet mulighed.

3. M.h.t. palatalitet : velaritet.

Der finder ingen sammenblanding sted af *u* og *y*, *o* og *ø*, *å* og *ö*, men opposition fattes i mange tilfælde p.gr.a. ubenyttede sproglige muligheder (se fortegnelserne ovf. u. 1.).

Anm. 1. Vokalen *a* findes foran alle konsonanter samt i udlyd og indgår ingen synkretismer.

Anm. 2. *-w-* og *-j*-forbindelser.

Det er nu muligt at give en oversigt over dialektens kombinationer af vokal med »halvvokalerne« *-w* og *-j* (se allerede EllaJensen. Hbm.38f. og NSams. 50). Følgende forbindelser findes:

i/y + w, e/ø + w, æ + w, å + w, a + w
e/æ + j, ø/õ + j, u + j, o + j, å + j, a + j.

Forbindelserne *i/y + w* og *e/ø + w* ligger i manifestationen ret langt fra hinanden, og at skelne dem indbyrdes har ikke voldt vanskelighed. Derimod kan der i manifestationen være nogen lighed mellem *e/ø + w* og *æ + w* p.gr.a. vokalens ret store variationsbredde i den første forbindelse og den omstændighed, at den oftest udtales uden læberunding. Den opdeling af ordstoffet, som foreligger p. 134ff., 167f. er udtryk for den opfattelse, at det dog er muligt at skelne sikkert, især på grundlag af flg. to karakteristika ved realisationen af *æ* foran *-w*: den udtales som regel med en meget lav vokoid: [æ]; læberunding forekommer praktisk talt aldrig.

Den palataliserede (og delabialiserede) udtale af *å* foran *-w* (se ovf. p. 65) medfører, at forbindelsen *å + w* i sin realisation stærkt kan nærme sig et [æw], [ɐ̊w] ell. lign.; men sammenfald med *æ + w* eller *e/ø + w* finder ikke sted; [hɛ̊wə] højre || [hɔ̊wə] prs. af »hove« (synes om); [ræw] ræv || [rɔ̊w] rug.

Trods visse vanskeligheder har det været muligt at konstatere, at der er betydningsbærende modsætning mellem de tre forbindelser *ø/õ + j, o + j* og *å + j*. F.eks. er hos JMJ de tre ord budt, bunden ptc. og trådt optegnet [bõjən], [bØjən] og [trɔjən], og det herhen hørende ordstof har – med nogle få usikre undtagelser – samme fordeling på de tre forbindelser hos alle meddelerne.

Skematisk oversigt over sammenfald og ubenyttede muligheder inden for de korte vokaler.

	i	*y*	*u*	*e*	*ø*	*o*	*æ*	*õ*	*å*	*a*
-b					÷			÷		
-d								÷		
-g								÷		
-v			÷							
-ð										
-q								÷		
-w	*i/y*	*i/y*	÷	*e/ø*	*e/ø*	÷		÷		
-j	÷	÷		*e/æ*	*ø/õ*		*e/æ*	*ø/õ*		

	i	*y*	*u*	*e*	*ø*	*o*	*æ*	*ɔ̈*	*å*	*a*
-s								÷		
-f		÷	÷		*ø/ɔ̈*			*ø/ɔ̈*		
-m			÷						÷	
-n										
-ŋ	*i/e*	*y/ø*		*i/e*	*y/ø*			12		
-ɳ	÷	÷	÷					÷	÷	
-l		÷								
-ɭ	*i/e*	*y/ø*		*i/e*	*y/ø*	÷		12		
-ɻ										
nul								÷		

Modsætninger mellem de lange vokaler indbyrdes.

Som allerede nævnt ovenfor (p. 63) er et stort antal muligheder for forbindelse af lang vokal med konsonant ladet ubenyttet af dialekten. Dette medfører et stort antal manglende kommutationer, både under synsvinklen forskel i åbningsgrad, forskel i labialitet, forskel m.h.t. palatalitet: velaritet og forskellen glidende: ikke-glidende manifestation.

Ubenyttede sproglige muligheder: alle langvokaler (÷*ɛ̄, ɔ̄, å̄, ɑ̄*) + *b*; *ī, ȳ, ɔ̈̄* + *d*; alle langvokaler (÷ *ø̄, å̄, ɑ̄*) + *g*[13]; *uo, å̄* + *v*; *ɔ̈̄, uo* + *q*; alle langvokaler + *w*; alle langvokaler (÷*å̄*) + *j*; *ɔ̄* + *s*; alle langvokaler + *f*; *ie, ȳ, uo* + *m*[14]; *ie* + *n*; alle langvokaler (÷*ǣ*) + *ŋ*; alle langvokaler (÷*ū, ǣ, å̄*) + *ɳ*; *ī, ɛ̄, ȳ, ɔ̄, ū, å̄, ɑ̄* + *ɭ*; *ɛ̄* + *ɻ*.[15] Hertil kommer, at *ij, yj* og *uw* kun forekommer i udlyd (ord- og stavelsesudlyd, se p. 56), *ij* og *uw* dog tillige foran *-s*.

Synkretismer, manifesteret som sammenfald: I stillingen foran *-m* eller *-n* er optegnet snart [*ɒ·*], snart [*ɷ·*] eller [*ɔ̈·*], sjældnere [*ø·*], hvorfor der må regnes med sammenfald *ø·/ɔ̈·* i denne position; ekss.: [*sø˞m, sɒ˞m, sø˞m*] søm, [*ø˞m, ɒ˞m, ø˞m*] øm, [*tɷ·m, tɔ̈·m*] sb. tømme, [*sɒ·mət*] sømmet, [ˈ*ɒ·mˌskiŋət*, ˈ*ɷ·m-*] ømskindet, [*bø˞n, bø˞n*] børn, [*dɒ˞n, dɒ˞n, dɒ̈˞n*] drøn, [*mø˞n, mɒ˞n, mø˞n*] mønning, [*hɷ·n, hɒ·n*] høne. Synkretismen betegnes i den systematiske lydskrift med ikke-kursiveret ö· (ö˞).

I stillingen foran *-ɻ* haves formentlig også sammenfald *ø·/ö·*. Her foretrækker sprogbrugen ganske vist relativt lukket ø-lyd i de fleste af de optegnede ord, men det har dog vist sig, at nogen modsætning *ø·* || *ɔ̈·* ikke lader sig opretholde, ligesom det heller ikke – i betragtning af, at de mere åbne vokalnuancer [*ɷ·, ɔ̈·*] dog forekommer i et vist omfang – kan være berettiget at bestemme forbindel-

sen *ō·* + *ɹ* som en ubenyttet mulighed. Ekss.: [*kjøːi, kjǫ͡ːɹ*] kører, [*smǫːi, smǫ͡ːi, smøːɹ*] smører, [*rǫ·i, rö·ɹ*] røre, [*snø·i, snǫ·ɹ, snø·ɹ*] snøre, [*ø·i, ǫ·i, ø·ɹ*] øre, [*sø·ɹən*] Søren ~ [*smø·ɹən*] smøre den. Synkretismen betegnes med ikke-kursiveret ø· (øː).

Skematisk oversigt over sammenfald og ubenyttede muligheder inden for de lange vokaler.

	ī	*ȳ*	*ū*	*ij*	*yj*	*uw*	*ie*	*uo*	*ē*	*ø̄*	*ō*	*ǣ*	*ǭ*	*å̄*	*ā*
-b	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷		÷		÷	÷		
-d	÷	÷		÷	÷	÷							÷		
-g	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷		÷	÷	÷	13	
-v				÷	÷	÷		÷						÷	
-ð				÷	÷	÷									
-q				÷	÷	÷		÷					÷		
-w	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷
-j	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷		÷
-s					÷								÷		
-f	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷
-m		÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷		*ø̄/ō̄*			*ø̄/ō̄*	14	
-n				÷	÷	÷	÷			*ø̄/ō̄*			*ø̄/ō̄*		
-ŋ	÷	÷		÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷		÷		÷
-ŋ	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷	÷		÷	÷	÷
-l				÷	÷	÷									
-ɭ	÷	÷	÷	÷	÷	÷			÷				÷	÷	÷
-ɹ				÷	÷	÷			÷[15]	*ø̄/ō̄*			*ø̄/ō̄*		
nul															

Om *yø*, se p. 53; om lang vokal + ⟨*-ɹ*⟩, se p. 92ff.

Vokaler i tryksvag stilling.

En opstilling af vokalinventaret i infortis vanskeliggøres derved, at af de i denne stilling optegnede vokoider optræder kun [*ə*] og [*i*] med blot nogenlunde stor hyppighed, så at kun modsætningen *ə* ‖ *i* lader sig dokumentere i strengere forstand.

ə || *i* [*reŋə*] prs. af ringe || [*reŋi*] pl. af ring
[*bæŋkə*] prs. af bænke || [*bæŋki*] pl. bænk
[*sky·qə*] prs. af skygge || [*sky·qi*] sb. skygge.

Udfra det optegnede materiale postuleres endvidere fig. 5 infortisvokaler: *y*, *u*, *o*, *å* og *a*.

Eksemplifikation.

ə i infortisstavelsen: se materialeopstillingen.

i i infortisstavelsen[16].

I udlyd.

Efter *-b*: [*kɔlˈɾa·bi*] kålrabi, [*kjɛmpi*] sb. kæmpe.

Efter *-d*: [ˈ*buti*ˌ*pɔt*] »buddiepotte«. [ˈ*puti*ˌ*stro'ə*] »puddistrå« (purløg), [*reqti*] rigtig, [*fɔˈseqti*] forsigtig, [*døqti*] dygtig, [*krafti*] kraftig, [*fo·sti*] fåresti, [*swinsti*] svinesti, [*konsti*] kunstig, [ˈ*liˑˌgyɻdi*] ligegyldig, [*vælˌdi*] vældig.

Efter *-g*: [*bæki*] bække, [ˈ*dɾɛ'kiˌpæ·ŋ*] drikkepenge, [*bæŋki*] pl. af bænk, [ˈ*eŋkiˌkwo·n*] enkekone, [ˈ*lǫ'kiˌskjɛl'əŋ*] lykkeskilling, [ˈ*kjɛɹki-*] kirke-, [ˈ*læɹkiˌɾe·*] lærkerede, [*kryki*] krykke, [*mǫɹki*] mørke, [*ræ'ki*] sb. række, [*leŋki*] lænke, [ˈ*tæ(')ki-*] tække-, [*sæ'ki*] sække, [ˈ*sæ'kiˌbuːŋ*] sækkebånd, [*tɔki*] »tokke« (tosse), [*seɬ·ki, silgi*] silke, [ˈ*ɛskiˌtɾæː*] asketræ; med to infortisstavelser: [*iskias*] iskias, [*ræ'kiə*] pl. af række, [*maɹkiə*, også *maɹki*] pl. af mark.

Efter *-v*: [*e·vi*] evig.

Efter *-ð*: [*nyði*] »nødde« (kølle), [*tɾiði*] tredje.

Efter *-q*: [*beqi*] begge, [ˈ*bø·qi-*] bøge-, [ˈ*i·qi-*] ege-, [*sky·qi*] skygge, [*ty·qi*]. Tyge, [(ˈ*skɔwˌ*)*tje·qi*] (skov)tæge, [*ve·qi*] vægge, [ˈ*e·qi-*] ægge-, [*njɛqi, njəqi*, også *njeqiə*] pl. af neg; med to infortisstavelser: [*sky·qiə*] pl. af skygge.

Efter *-w*: [ˈ*siwi-*] siv-; med to infortisstavelser: [*siwiə*] pl. af siv.

Efter *-s*: [*ɛjsi*] esse, [*f0qsi*] fuchsia, [*gasi*] gase, [*laˈstusiˌ0m'*] nasturtium, [*planˈta·si*] plantage, [ˈ*resiˌtaː*] reseda, [*spe·si*] specie, [*tɔsi*] tosse; med to infortisstavelser: [ˈ*o·lˌbusiə*] ålebusser, [*fuˈstaːsiə*] pl. af fustage, [*f0qsiə*] pl. af fuchsia.

Efter *-f*: [*fifi*] fiffig.

Efter *-m*: med to infortisstavelser: [*tim'ian*] timian.

Efter *-n*: [*juːni*] juni, [*o·ni*] orne, [ˈ*flaniˌø·ɹt*] flanniøret, [*poni*] pony; med to infortisstavelser: [*liniə*] pl. af linie, [*r0niə*] prs. af »ronnie«, [*hwiniə*] prs. af »hvinnie«, [*kr0niə*] prs. af »kronnie«.

Efter *-ŋ*: [*drœŋi*] pl. af dreng, [*døŋi*] dynge, [*eŋi*] pl. af eng, [*geŋi*] gænge, [*reŋi*] pl. af ring, [*sœŋi*] pl. af seng; med to infortisstavelser: [*døŋiə*] pl. af dynge.

Efter *-l*: [*hjøli*] »høle« (le), [*baɬi*] balje, [*faˈmilˈi*] familie, [*ˈfiliˌpus*] fidibus, [*gaɬi*] »galge« (tøjbøjle), [*uli*] olie, [*pəˈsili*] persille, [*saɬi*] salve, [*taɬi*] talje, [*vili*] vilje, [*bili*] billig, [*dɛjli*] dejlig, [*eˑnli*] egentlig, [*fɔˈskjɛtˈi*] forskellig, [*guli*] gullig, [*køˑli*] kølig, [*lɔwli*] lovlig, [*muˑli*] mulig, [*ˈtweˌtuli*] tvetulle, [*riˑli*] rigelig, [*østli*] østlig; med to infortisstavelser: [*hjøliə*] pl. af høle, [*baɬiə*] pl. af balje, [*gaɬiə*] pl. af galge.

Efter *-ɹ*: [*fyˌɹi*] »fyrje« (pløje for), [*maˈtɛɹˈi*] materie, [*diˈlɛɹˈiˌ0mˈ*] delirium, [*veɹi*] vædde; med to infortisstavelser: [*peɹˈik0m*] perikum, [*veˌɹiət*] prt. af vædde, [*fyˌɹiə*] prs. af »fyrje«.

Foran konsonant.

Foran *-s*: [*p0vˈis*] »povis« (tudse), [*rapis*] »rappis« (mørtel), [*ˈveɹˈisˌmoˑl*] væddemål.

Foran *-n*: [*bræŋˑvin*] brændevin; som 2. led i 1. sammensætningsled: [*ˈhalstinsˌmuˑɹ*] halvstensmur, [*ˈfeskəbinsˌstiwəɹ*] fiskebensstivere.

Foran *-l*: som 2. led i 1. sammensætningsled: [*halˈajənmilˌstiˑn*] halvandenmilssten.

Desuden er [*i*] optegnet i en mængde tilfælde foran [*ŋ*] og [*j*]; herom nærmere nedenfor.

y i infortisstavelsen.

[*ɣmy*] »ydmyg« (bøjelig), [*ˈstɔwˑby*] Stouby, [*ˈuðənbys*] udenbys; som 2. led i 1. sammensætningsled: [*ˈwaŋsynsˌmaŋ*] vandsynsmand, [*halˈajəntyŋˌmoˑl*] halvandentøndemål (her dog *y*/*ø*).

u i infortisstavelsen[17].

[*j0mfṛu*] jomfru, [*tṛøðu, tṛōðu*] tredive, [*ɔɻu*] elleve, [*tṛøðut, tṛōðut*] tredivte, [*ɔɻut*] ellevte, [*hælˑmus*] helmis, [*rasmus*] Rasmus, [*tyˑfus*] tyfus; med to infortisstavelser: [*tṛæskuə*] træsko, [*nåˑbuə*] pl. af nabo; som 2. led i 1. sammensætningsled: [*ˈstinuliˌtyŋ*] stenolietønde, [*ˈwaŋfuɹˌskɔwˈl*] vandfureskovl, [*ˈwaŋfuɹsˌṛiŋ*] vandfurerende.

o i infortisstavelsen[18].

[*oˑlg0*] ålegård, [*kjɛɹˑgo*] kirkegård, [*stɔwˑgo*] Stougård, [*palsgo*] Palsgård, [*kaŋˑbo*] kandebord, [*ˈnåˑbo-*] nabo-, [*faɹˑbṛo*] farbror, [*mɔɹˑbṛo*] morbror, [*jun0*] Juno (hestenavn), [*gjæɹˑtṛo*] Gertrud, [*wasko*] vådskoet, [*ˈsaˑgo-*] sago-, [*uˑɹi0p*]

Urup, [*siɹop*] sirup, [*brəʃop*] bryllup, [*smɛ'tsØm*] smitsom, [*lØŋsØm*] langsom, [*glæmsØm*] glemsom, [*sna'ksØm*] snaksom, [ˈ*ko·kos-*] kokos-, [*peɹ'ikØm*] perikum, [*pəˈtro:ləØms-*] petroleums-, [*ne:ɹiØm*] nerium; som 2. led af 1. sammensætningsled: [ˈ*hwiðkØlsˌsØp*] hvidkålssuppe, [ˈ*stinkwØlsˌtje·ɹ*] stenkulstjære, [ˈ*ØmgØŋsˌtew*] omgangstøj, [ˈ*o·lgosˌstå·*] ålegårdsstade.

a i infortisstavelsen[19].

[ˈ*so·da-*] soda-, [*a·bɽaham*] Abraham, [*a·dam*] Adam, [*aspəˈdistra*] aspidistria, [*tim'ian*] timian, [*eqstra*] ekstra, [*kon'ɽa*] Konrad, [*pØlka*] polka, [*sɛɹka*] cirka, [*trØfast*] Trofast (hundenavn), [*hɔlandsk*] hollandsk, [*mæl̩·maðˀ*] mellemmad, [*gjæɹka*] gærkar, [*fjæɹəŋka*] fjerdingkar, [*asma*] astma; som 2. led i 1. sammensætningsled: [*gaməlmaŋsˌbalˀ*] gammelmandsbal, [ˈ*gɽaŋəlawsˌstɔk*] grandelagsstok.

å i infortisstavelsen.

[*diefɔ*] derfor, [*a·dɔlf*] Adolf, [*lisə*] lige så; som 2. led af 1. sammensætningsled: [ˈ*uʃbɔɹəˌblus*] Valborgblus, [ˈ*kakəlɔwnsˌvæɹ·m*] kakkelovnsvarme, [*halˈajənpɔtˌflask*] halvandenpotflaske.

Forholdet mellem ə og nul i visse stillinger.

Typen lang vokal + udlydende konsonant kan undertiden, men ikke altid holdes ude fra typen med lang vokal + *ə* + konsonant.

Modsætningen synes at være mest stabil ved postvokalisk *-s*:

[*ø·əs*] pass. af øde || [*ø·s*] øse (MTh)

[*brø·əs*] gen.pl. af bror (MTh)

[*ɽe·əs*] pass. af rede ≀ [*sne·s*] pl. af snes (BKr, MTh)

[*no:əs*] pass. af nå ≀ [*bo:s*] bås (BKr; men: ingen forskel (AKr)).

Ved *-n* og *-d* kan man i alm. ikke skelne de to typer fra hinanden:

[*no:n*] nå den ~ [*kaˈno:n*] kanon (BKr)

[*so:n*] så den ~ [*fəˈso:n*] facon (AKr)

[*ha:n*] have den ~ [*kwa:n*] kværn (MTh, MB, AKr) (MTh har dog én gang erklæret, at der var forskel).

[*ku:ən*] kunne en (dvs. man) || [*ku:n*] korn (ORO) (Således ifig. meddeleren; optegneren hørte ingen forskel).

[*så:t*] sagt det[20] ~ [*på:t*] part (BKr, AKr, MTh)

[*te:t*] til det ~ [*kaˈske:t*] kasket (AKr, MB)

[*fəˈsto'(ə)t*] forstå det ~ [*idiˈjo't*] idiot (MB)
[ˈ*tɔw'ˌtro·t*] totrådet; sidste led rimer på [*o·t*] otte (AKr, MTh)

Anm. I et tilfælde som [ˈ*fɾeuənˌtem'ə*] fruentimmer, hvor det auditivt kan være umuligt at afgøre, hvorvidt der udtales [*ə*] eller ej, må man systematisk antage, at det er formen ˈ*fruwən-*, der foreligger, idet vokalen *uw* ellers ikke (så lidt som de andre ved glidere manifesterede vokaler) forekommer foran andre konsonanter end *-s* (jvf. p. 75 vedr. typen ˈ*svijiŋ*).

I typen lang vokal + konsonant + *ə* kan et mellem vokal og konsonant optrædende [*ə*] muligvis siges at stå i opposition til nul; men materialet består kun af ét eksempelpar:
[*fəˈsto'ələ*] forståelig; sml. [*triˈo'ləˌvals*] tyrolervals.

ə i stillingen mellem to konsonanter, hvoraf den sidste manifesteres ved stemt lyd.

Typen (vokal +) kons. + *ə* + kons.

Modsætningen *ə* : nul er relevant i stillingen mellem konsonant og ustemt konsonant, eks. [*saws*] saks || [*sawəs*] pass. af save (jvf. [*saw·s*] pl. af saks (MTh)); [*hɔwt*] hofte || [*hɔwət*] prt. af hue (MTh, AKr).

Derimod kan der ikke påvises kommutation mellem ord, hvoraf det ene har opbygningen vok. + kons. + stemt kons. og det andet vok. + kons. + *ə* + stemt kons. (se ovf. p. 20). I denne stilling vil der oftest være fri variation mellem [*ə*] og nul. I de typiske tilfælde er det meget vanskeligt auditivt at erkende, om der udtales [*ə*] eller ej[21]. F.eks. er ordene gået og gavne optegnet ens: [*gawən*] ell. [*gaw(·)n*] (MTh, AKr), ligeledes revet og revne: [*rewən*] ell. [*rew(·)n*] (MB, AKr, MTh). Videre: [*ən* ˈ*æjən*] en anden, jvf. [*mi* ˈ*æjən*] mine egne (JMJ).

I visse tilfælde, især når den sidste af kompleksets to konsonanter manifesteres ved en relativt lidet sonor lyd, vil det auditive indtryk oftest være det, at der udtales [*ə*] mellem de to konsonanter, eks. [*hɔw'əð*] hoved. Da der imidlertid heller ikke i sådanne tilfælde findes relevant modsætning mellem -cc og -cəc, må det kunne forsvares at opstille som generel regel, at der er sammenfald mellem *ə* og nul i ordtyperne -vcˈc²/-vcˈəc², når c² = konsonant, der manifesteres ved stemt lyd. (Der er hermed ikke sagt noget om stavelsesantallet fonetisk set).

I den systematiske lydskrift udtrykkes dette forhold ved et ikke-kursiveret ə; ekss.: *gawən* 1. gået, 2. gavne, *gaməl* 1. gammel, 2. gamle, *halˈəm* halm, *iʃəŋ*

ælling, *a(')dən* atten, *gafəl* gaffel, *a'.sən* asen, *læ·dəls* lettelse, *awdən* aften. I de tilfælde, hvor man ved ord med intervokalisk konsonantgruppe p.gr.a. konsonantismen eller p.gr.a. stødforhold må postulere stavelsesskel mellem 1. og 2. konsonant (se ovf. p. 19, 20), skrives *ə*, ikke ə; ekss.: *ˈgro(')dnəŋ* grutning, *åɹ'dən* orden.

Typen (vokal +) kons. + *ə* + kons. + *ə*.[22]

I stillingen mellem konsonant og stemt konsonant + *ə* optræder i ikke få ord et forholdsvis tydeligt udtalt [*ə*], mens dette i en række andre ord med iøvrigt samme opbygning ikke er tilfældet. Betingelserne for at etablere en modsætning mellem *ə* og nul synes altså her at være til stede. Ekss.:

[*romələ*] rummelig || [*rom·lə*] prs. af rumle (MTh, BKr)

[*remələ*] rimelig ≀ [*tremlə*] prs. af trimle (BKr; ligeledes MTh, der dog har *i* i trykstavelsen i »rimelig«)

[*oŋələ*] underlig; jf. [*haŋ·lə*] prs. af handle (MTh)

[*iŋələ*] inderlig ≀ [*swiŋlə*] svindler (MTh)

[*bəˈgriv'ələ*] begribelig ≀ [*biv'(ə)lə*] pl. af bibel (MTh, BKr)

[*bəˈgriv'əli*] begribelig; jf. [*biv'lə*] pl. af bibel (AKr)

[*æ'.sələ*] pl. af æsel; jf. [*raslə*] prs. af rasle (MTh).

Det synes imidlertid, som om vi her atter har at gøre med en sproglig modsætning, som dialekten vel kender og ofte benytter sig af, men som kan suspenderes mere eller mindre frit (jvf. u. vestjysk stød (p. 31) og længde på 1. konsonant i konsonantforbindelse (p. 43)). Også her foreligger et vikarieringsforhold, således at nul kan vikariere for *ə* i denne position: i visse ord kan aldrig forekomme *ə*, i andre kan såvel *ə* som nul forekomme.

Eksemplifikation: Ordet rummelig, der i almindelighed er optegnet med [*ə*] (se ovf.), er hos én meddeler optegnet [*rom·lə*] (= »rumler«); derimod er »rumler« aldrig optegnet med interkonsonantisk [*ə*]. Der bør altså skrives *ˈrom(ə)lə*, rummelig, men *ˈromlə*, rumler. Ligeledes er f. eks. »rimelig« v.s.a. [*remələ*] undertiden hørt som [*rem·lə*]; der bør derfor skrives *ˈrem(ə)lə*, mens et ord som »trimler«, der vistnok aldrig forekommer med udtalt [*ə*] mellem [*m*] og [*l*], bør skrives *ˈtremlə*. På lignende måde skrives f.eks. *ˈryð(ə)lə*, ryddelig, men *ˈuðlə*, udlig; *ˈdæg(ə)nə*, dækkener, men *ˈtægnəŋ*, tækning osv.

Ved *-ŋ*, der ikke kan indlede en stavelse, skrives dog altid *ə*: *ˈvæ·ŋəŋə*, pl. af vending, *ˈsgro'.nəŋə*, pl. af skråning, *ˈlu·səŋə*, pl. af lussing.

Hvor den sidste af de to intervokaliske konsonanter er *ɹ*, skrives (kons. +) ikke kursiveret *ə* + *ɹ* + *ə*, da en modsætning: -kons. + *ə* + *ɹ* + *ə* || -kons. +*r* + *ə* ikke kan forekomme; en udtaleform som [*kwiðrə*] prs. af kvidre, vil altid kunne erstattes af en form [*kwiðərə*] ell. [*kwiðəɹə*]. Der skrives altså ˈ*kwiðəɹə*, ligeledes ˈ*væjəɹə*, prs. af vejre, ˈ*tæləɹə*, prs. af »tælle« (snitte), ˈ*sgåqəɹə*, prs. af skogre, ˈ*sgreðəɹə*, pl. af skrædder, ˈ*klabəɹəd* prt. af klapre osv. (*-ɹ* + *ə* kan i denne stilling manifesteres som [*-ɾə*], [*-rə*], [*-ɹə*], [*ɹə*], [*-ɹ·*] eller [*-ɹ·*]). I tilfælde som [*fɾawnəɹə*] fregnet, hvor stavelsesskellet i henhold til p. 19 ligger foran [*n*], bør dog skrives (kursiveret) *ə*: ˈ*frawnəɹə*.

Et forsøg med spektralanalyse af nogle få herhen hørende ordpar (indtalt af MTh og BKr på bånd nr. 1194 i IDD's båndsamling; analysen foretaget af mag.art. Jørgen Rischel, Inst.f.fonetik) faldt således ud, at spektrogrammerne af ordene [*rewən*] reven, [*rewən*] revne, [*wʊvən*] åben, [*ɾemələ*] rimelig og [*tɾemlə*] trimler ikke modsagde den teori, at interkonsonantisk *ə* (undertiden) kan holdes ude fra nul i ord med *ə* efter konsonantgruppen, men ikke i ord med udlydende konsonantgruppe. Foruden normale spektrogrammer af hele ord udførtes forskellige tværsnitanalyser, hvorved det bekræftedes, at der udtaltes [*ə*] mellem [*m*] og [*l*] i [*ɾemələ*], mens dette ikke var tilfældet i [*tɾemlə*]; det sidste fremgår især ved en sammenligning af to tværsnitanalyser, en af (*m*)[*ə*](*l*) og en af ordets finale [*ə*].

Forholdet mellem i, ə og nul i visse stillinger.

Det blev ovenfor hævdet, at modsætningen *ə* : nul ikke opretholdes i stillingen mellem to konsonanter, hvoraf den sidste manifesteres stemt (dog med undtagelse af de ord, hvor der *efter* de to konsonanter følger et *ə*). I det særtilfælde, der her skal behandles, nemlig typen (vok. +) kons. + *ŋ* eller *l*, mangler ikke blot modsætningen *-ə-* : -nul-, men også modsætningen *-ə-* : *-i-*, således at man snart hører -[i]-, snart -[*ə*]-, snart (dog relativt sjældent) ingen vokoid mellem de to kontoider.

Eksempler: [*fliw(ə)ŋ*] prs.part. af flyve, [*siwiŋ*] syvende, [*syq(ə)ŋ*] (også med *i* skrevet over *ə*) »sygen« (sygdom), [*neˈt(i)ŋ*] nittende, [*lest(ə)ŋ*] (med *i* skrevet over *ə*) prs part. af liste, [*fɔɹ·l(ə)ŋs*] (med *i* skrevet over *ə*) forlæns, [*pas(ə)ŋ*] passende, [*moŋf(ə)l*] (med *i* skrevet over *ə*) mundfuld, [*bæɹ(ə)l, bæɹil*] »bærel« (bør hos ko), [*dɔvˈəlt, dɔvˈilt*] dobbelt.

For den her postulerede treleddede synkretisme indføres symbolet i (ikke-kursiveret); der skrives altså *fliwiŋ, syqiŋ, dåv'iļd* osv.[23]

Anm. 1. I ord som *ˈmoŋfiļ* mundfuld, hvor der må lægges stavelsesskel mellem *ŋ* og *f*, betegner i dog ikke synkretismen *i/ə*/nul, men synkretismen *i/ə*.

Anm. 2. I stillingen efter lang vokoid er svagtryksvokoid + palataliseret kontoid kun optegnet i ordene [*goˑiŋ, goˑəŋ*] gående og [*stoˑiŋ, stoˑəŋ*] stående, sideformer til de også brugelige [*goŋiŋ*] og [*stå·ŋiŋ*]. Så vidt det har kunnet konstateres, står [*i*], [*ə*] i disse ord i modsætning til nul; ingen af de adspurgte meddelere har nemlig villet godkende, at f.eks. [*goˑiŋ*] skulle være »lige så kort« som [*håˑŋ*] hånd. (Desværre har jeg ikke til sammenligning kunnet finde et ord med *ō* + *ŋ*). Når der også i denne stilling skrives i (ikke-kursiveret), må man altså være opmærksom på, at symbolet her betegner synkretismen *i/ə*, ikke *i/ə*/nul.

Anm. 3. I tilfældene ˈ*svijiŋ* sviende, ˈ*nijiŋ* niende olgn. betegner i også kun *i/ə*, ikke *i/ə*/nul, da dette ville stride mod den iøvrigt gældende regel om, at *ij* og *uw* ikke forekommer foran andre konsonanter end *-s*.

Forholdet mellem ə og ɹ i udlyd efter lang vokal.

Et [*-ə*] i udlyd efter lang vokal repræsenterer altid svagtryksvokalen *ə*; herved står dialekten i modsætning til adskillige andre jyske dialekter, hvor et [*ə*] i denne stilling normalt kan variere med en r-lyd ([*-ɹ*] olgn.) og derfor bekvemmest opfattes som en manifestation af (homosyllabisk) *-ɹ* (se EllaJensen.Hbm. 52, KMOlsen. Aabenraa bymaal. 30, IngerEjskjær.Brm.60; men anderledes EllaJensen.NSams.85, se også f.eks. p. 166 og 168, hvor der i materialesamlingen findes et kommutationspar [*suˑɹ*] sure/suger || [*suˑə*] pp. af suge; heller ikke Fjoldemålet synes at have haft substitution mellem *ə* og *ɹ* i nogen stilling, se ABjerrum.Fjm.163).

I nærværende dialekt er [*ɹ*] og [*ə*] altså manifestation af hver sin invariant:

[*bloˑə*] blår ≀ [*goˑɹ*] gård (BKr, AKr, MTh)

[*bṛoˑə*] broder ≀ [*goˑɹ*] gård (MTh, BKr, NJD)

[*soˑə*] prs. af så || [*soˑɹ*] sår (AKr, BKr, MTh; NJD har derimod [*so͡ɹˑ*] i begge betydninger)

[*oˑə*] pl. af å || [*oˑɹ*] år (MTh, NJD, AKr, BKr)

[*roˑə*] prs. af råde || [*roˑɹ*] prt. af røre (MTh, BKr, AKr)

[*fɑ̊ˑə*] fader || [*fɑ̊ˑɹ*] prs. af fare (MTh)

[*spɑ̊ˑə*] pl. af spade || [*spɑ̊ˑɹ*] spare (MTh, BKr, AKr, NJD)

[*bɾøˑə*] pl. af brød ≀ [*døˑɹ*] prs. af dø (NJD)

[*fɾøˑə*] pl. af frø ≀ [*døˑɹ*] prs. af dø (NJD, AKr)

[*kløˑə*] pl. af klo || [*kløˑɹ*] sb. klør (AKr; afvig.: [*kɬøˑə*] klør NJD)

[*tøˑə*] prs. af tø ≀ [*skøˑɹ*] skør (AKr, BKr)

[*bɾøˑə*] pl. af broder ≀ [*ɾǫˑɹ*] røre (BKr)

[*føˑə*] prs. af føde || [*fǫˑɹ*] sb. føre (NJD, BKr, MTh, AKr, MB)

[*øˑə*] prs. af øde || [*øˑɹ*] øre (AKr)

[*tɾæˑə*] pl. af træ ≀ [*sæˑɹ*] sær (AKr; »træer« ligeledes med [*-ə*]: MTh, BKr, NJD).

[*tæˑə*] pl. af tå ≀ [*sæˑɹ*] sær (AKr, MTh).

Gyldigheden af modsætningen *ə* : *ɹ* i stilling efter lang vokal er hermed påvist. Vi må derfor skrive f.eks. ˈ*oˑə*, åer, ˈ*sbɑ̊ˑə*, spader, ˈ*føˑə* føder, ˈ*tæˑə* tæer (idet vi regner disse ord for fortis-infortis-ord med kun *ə* i svagtryksstavelsen), men *oˑɹ* år, *sbɑ̊ˑɹ* spare, *føˑɹ* føre, *sæˑɹ* sær, idet disse ord regnes for enstavelsesord.

Imidlertid er dialekten ikke helt ukendt med den så udbredte tendens til at benytte [*-ə*] og [*-ɹ*] som varianter: af de ovenfor nævnte ord optræder flg. i optegnelserne også i en afvigende form:

sår, prs.: [*soɹˀ*] NJD; dvs.: *soˑɹ*

tæer, pl.: [*tæɹˀ*] NJD (over [*æ*] er skrevet [*ɛ*]); dvs.: *tæˑɹ*

klør, sb.: [*kɬøˑə*] NJD; dvs. ˈ*kløˑə*.

I materialeopstillingen vil sådanne afvigende notationer blive opført som sideformer.

Kap. 3. Konsonanter.

Konsonanter i trykstærk stilling.

Konsonantismen i initial stilling.

Af de 19 tegn, der ved optegnelsen er anvendt for initiale kontoider (se p. 15) optræder [*l*] og [*l̥*] samt [*r*], [*r̥*] (og [*n̥*]) som (mere eller mindre) frie varianter (se nærmere under de enkelte konsonanter nedenfor p. 80f.).

Positivt udfald af kommutationsprøven kan herefter kun ventes for ialt 16 enheder.

Kommutationsliste.

p ||

t: [*piŋ'*] sb. pind || [*tiŋ'*] sb. tand. *k*: [*plɔw·*] v. pløje || [*klɔw·*] sb. »klov(e)« (bindsel). *b*: [*paŋ·*] sb. pande || [*baŋ·*] v. bande. *d*: [*pi·q*] sb. pige || [*di·q*] sb. dige. *g*: [*plas*] sb. plads || [*glas*] sb. glas. *v*: [*pi·v*] sb. pibe || [*vi·v*] sb. vibe. *w*: [*paŋ·t*] v. pante || [*waŋ·t*] sb. vante. *j*: [*pæn'*] sb. pen || [*jæn'*] num. en. *s*: [*piŋ'*] sb. pind || [*siŋ'*] sb. sind. *f*: [*piŋ·*] pl. af pind || [*fiŋ·*] v. finde. *h*: [*piŋ·*] pl. af pind || [*hiŋ·*] pron. hende. *m*: [*piŋ'*] sb. pind || [*miŋ'*] pl. af mand. *n*: [*pɛ'k*] v. pikke || [*nɛ'k*] v. nikke. *l*: [*pi'k*] sb. pig || [*li'k*] sb. lig. *r*: [*pi'k*] sb. pig || [*ri'k*] adj. rig.

t ||

k: [*t0m·*] sb. tomme || [*k0m·*] v. komme. *b*: [*t̊ew·*] sb. »tøje« (kartet uldtot) || [*b̊ew·*] v. bøje. *d*: [*t̊ew·*] sb. »tøje« || [*dew·*] pl. af døv. *g*: [*to'·*] sb. tå || [*go'·*] v. gå. *v*: [*tr̥ɛj'*] num. tre || [*vrɛj'*] prt. af vride. *w*: [*task*] prt. af tærske || [*wask*] v. vaske. *j*: [*teqə*] prs. af tigge || [*jɛqə*] v. »egre« (sætte egre på). *s*: [*tǫstə*] adj. tørstig || [*sǫstə*] sb. søster. *f*: [*tal'*] sb. tal || [*fal'*] adj. fal. *h*: [*tij·*] v. tie || [*hij·*] sb. »hide« (hinde). *m*: [*tiŋ'*] sb. tand || [*miŋ'*] pl. af mand. *n*: [*t̊ew·*] sb. »tøje« || [*n̊ew·*] sb. næve. *l*: [*t̊ew·*] sb. »tøje« || [*l̊ew·*] v. leve. *r*: [*tij·*] v. tie || [*rij·*] v. ride.

k ||

b: [*kø'n*] adj. køn || [*bø'n*] pl. af barn. *d*: [*kɔ'kə*] pl. af kok || [*dɔ'kə*] pl. af »dukke« (dværgstolpe). *g*: [*kaɬ'*] sb. kalv || [*gaɬ'*] adj. gal. *v*: [*kiŋ·*] sb. kind || [*viŋ·*] v. vinde. *w*: [*kaŋ·*] sb. kande || [*waŋ·*] v. vande. *j*: [*ka*] prs. af kunne || [*ja*] interj. ja. *s*: [*kɔ'kə*] pl. af kok || [*sɔ'kə*] pl. af sok. *f*: [*kiŋ·*] sb. kind || [*fiŋ·*] v. finde. *h*: [*kwij·*] sb. kvie || [*hwij·*] pl. af hvid. *m*: [*kø'n*] adj. køn || [*mø'n*] sb. »møn« (mønning). *n*: [*ko'l*] sb. kål || [*no'l*] sb. nål. *l*: [*kas*] sb. kasse || [*ɬas*] sb. læs. r: [*kɔk*] sb. kok || [*rɔk*] sb. rok.

b ||

d: [*bɛw·*] v. bøje || [*dew·*] pl. af døv. *g*: [*baɬ'*] sb. bal || [*gaɬ'*] adj. gal. *v*: [*bɛw·*] v. bøje || [*vew·*] sb. væv. *w*: [*b0jən*] pp. af binde || [*w0jən*] pp. af vinde. *j*: [*bu'ɹ*] sb. bord || [*ju'ɹ*] sb. jord. *s*: [*bi'n*] sb. ben || [*si'n*] adj. sen. *f*: [*bu'ɹ*] sb. bord || [*fu'ɹ*] sb. foder. *h*: [*bij·*] v. bie || [*hij·*] sb. »hide« (hinde). *m*: [*bu'ɹ*] sb. bord || [*mu'ɹ*] sb. mur. *n*: [*bɛw·*] v. bøje || [*nɛ̂w·*] sb. næve. *l*: [*bɛt*] pp. af bide || [*lɛt*] adj. lidt. *r*: [*bɛj'*] prt. af bie || [*rɛj'*] prt. af ride.

d ||

g: [*daw·*] pl. af dag || [*gaw·*] sb. gave. *v*: [*de*] pron. det || [*ve*] præp. ved. *w*: [*d0m'*] adj. dum || [*w0m'*] sb. vom. *j*: [*daw·*] pl. af dag || [*jaw·*] v. jage. *s*: [*dɔ̀w'ən*] adj. doven || [*sɔ̀w'n*] sb. sogn. *f*: [*d0*] pron. du || [*f0*] v. få. *h*: [*djə*] adv. der || [*hjə*] adv. her. *m*: [*dæ*] pron. dig || [*mæ*] pron. mig. *n*: [*dɔ̀wə*] sb. davre || [*nɔ̀wə*] pron. nogen. *l*: [*deu·*] sb. due || [*leu·*] sb. »lue« (hue). *r*: [*d0m'*] adj. dum || [*r0m'*] sb. rum.

g ||

v: [*gi*] v. give || [*vi*] pron. vi. *w*: [*ga*] prt. af give || [*wa*] prt. af være. *j*: [*gawən*] pp. af gå || [*jawən*] v. jævne. *s*: [*gaw·*] sb. gave || [*saw·*] v. save. *f*: [*gawən*] v. gavne || [*faw·n*] pl. af favn. *h*: [*gaɬ'*] adj. gal || [*haɬ'*] adj. halv. *m*: [*gaw·*] sb. gave || [*maw·*] sb. mave. *n*: [*go'*] v. gå || [*no'*] v. nå. *l*: [*gaw·*] sb. gave || [*ɬaw·*] pl. af lav. *r*: [*go'ɹ*] sb. gård || [*ro'ɹ*] pp. af røre.

v ||

w: disse to kontoider forekommer kun under gensidigt eksklusive betingelser, se nærmere nedenfor. *j*: [*væn·*] v. vænne || [*jæn·*] adj. ene. *s*: [*viŋ'*] sb. vind || [*siŋ'*] sb. sind. *f*: [*viŋ·*] v. vinde || [*fiŋ·*] v. finde. *h*: [*viŋ·*] v. vinde || [*hiŋ·*] pron.

hende. *m*: [*viŋ'*] sb. vind || [*miŋ'*] pl. af mand. *n*: [*vew·*] v. væve || [*new·*] sb. næve. *l*: [*vi*] pron. vi || [*li*] sb. led (i gærde olgn.). *r*: [*væj's*] prs. vokser || [*ræj's*] prs. af rejse.

w ||

j: [*wa*] prt. af være || [*ja*] interj. ja. *s*: [*woð'*] adj. våd || [*soð'*] pp. af så. *f*: [*waŋ'*] sb. vand || [*faŋ'*] prt. af finde. *h*: [*waŋ'əl*] sb. vandel || [*haŋ'əl*] sb. handel. *m*: [*wask*] v. vaske || [*mask*] sb. mask. *n*: [*kwast*] sb. kvast || [*knast*] sb. knast. *l*: [*wa'ɹ*] adj. værd || [*la'ɹ*] pp. af lære. *r*: [*waŋ'*] sb. vand || [*raŋ'*] sb. rand.

j ||

s: [*jaw·*] v. jage || [*saw·*] v. save. *f*: [*ju'ɹ*] sb. jord || [*fu'ɹ*] sb. foder. *h*: [*jaw·*] v. jage || [*haw·*] sb. have. *m*: [*ju'ɹ*] sb. jord || [*mu'ɹ*] sb. mur. *n*: [*jaw'n*] adj. jævn || [*naw'n*] sb. navn. *l*: [*jaw·*] v. jage || [*law·*] v. lave. *r*: [*jaw'n*] adj. jævn || [*raw'n*] sb. ravn.

s ||

f: [*sæk*] sb. sæk || [*fæk*] prt. af få. *h*: [*sij·*] sb. side || [*hij·*] sb. »hide« (hinde). *m*: [*sɔlt*] sb. salt || [*mɔlt*] sb. malt. *n*: [*so:*] prt. af se || [*no:*] v. nå. *l*: [*so:*] prt. af se || [*lo:*] prt. af ligge. *r*: [*sɛj'*] adj. sej || [*rɛj'*] prt. af ride.

f ||

h: [*fiŋ·*] v. finde || [*hiŋ·*] pron. hende. *m*: [*faŋ'*] prt. af finde || [*maŋ'*] sb. mand. *n*: [*fɛ·st*] v. fæste || [*nɛ·st*] adj. næste. *l*: [*faŋ'*] prt. af finde || [*laŋ'*] sb. land. *r*: [*fø·*] sb. føde || [*rø·*] pl. af rød.

h ||

m: [*hjə*] adv. her || [*miə*] adj. mere. *n*: [*hjə*] adv. her || [*njɛ*] adv. nede. *l*: [*hawə*] sb. havre || [*lawə*] prs. af lave. *r*: [*hij·*] sb. »hide« (hinde) || [*rij·*] v. ride.

m ||

n: [*mo:l*] sb. mål || [*no:l*] sb. nål. *l*: [*meus*] sb. mus || [*leus*] sb. lus. *r*: [*moŋ'*] sb. mund || [*roŋ'*] adj. rund.

n ||

l: [*nat*] sb. nat || [*lat*] sb. lærred. *r*: [*nɔk*] adv. nok || [*rɔk*] sb. rok.

l ||

r: [*lij·*] v. lide || [*rij·*] v. ride.

Da kontoiderne [*v*-] og [*w*-] forekommer under gensidigt eksklusive betingelser, kan de betragtes som bundne varianter af samme konsonantenhed; denne vil vi i den systematiske lydskrift betegne ved *v*-. Om varianternes fordeling, se nedenfor. Antallet af kommutable initiale konsonantenheder er herefter 15.

Initialkonsonanternes manifestation.

Klusiler. Konsonanterne *p*-, *t*- og *k*- adskiller sig i manifestationen fra *b*-, *d*- og *g*- ved at være aspirerede. Begge rækkerne er normalt ustemte, dog kan under specielle omstændigheder *d*- udtales stemt: når et pron. eller adv., der begynder med *d*-, forbindes enklitisk med et foranstående, på vokal udlydende ord, er stemt udtale af *d*- almindelig, og konsonanten kan bære stød. Eksempler herpå er anført ovenfor under behandlingen af enklisestødet (p. 25f.).

Labiale spiranter. f- udtales ustemt og aspireret. *v*- har de to bundne varianter [*w*] og [*v*]; de anvendes efter følgende regler: i absolut forlyd bruges [*v*] foran *r*- og fortungevokalerne, [*w*] foran bagtungevokalerne. I dækket forlyd (stillingen mellem konsonant og vokal) udtales altid [*w*].

Anm. 1. I en mindre gruppe ord haves [*v*] i absolut forlyd foran bagtungevokal. Der er optegnet: [*v0qs*] vokse (alm. bruges »gro«), [*v0qsən*] voksen, [*vɔw'ən*] vågen, [*vɔwən*] (og [*wɔwən*]) vågne, [*vanə*] verner pl., [ˈ*vaɬˌnøð*] valnød, [ˈ*sleŋ'ə i* ˈ*valsən*] slinger i valsen, [*valak*] vallak, [*vaɬd*] pp. af vælge, [ˈ*vå:bənˌhu:s*] våbenhus, [*va·ðət*] (ældre vist [*woðət*]) prt. af vade. I nogle af tilfældene synes årsagen til denne systemfremmede konsonantisme at være, at de pågældende ord(former) er optaget forholdsvis sent i dialekten og derfor ikke er blevet tilpasset dennes lydsystem. I andre (»vågen«) forefalder denne forklaring mindre anvendelig. Da antallet af ord med [*v*] + bagtungevokal er så ringe, forekommer det hensigtsmæssigt ikke at tage dem i betragtning ved fastlæggelsen af systemet (ovennævnte hovedregel: [*v*] + fortungevokal, [*w*] + bagtungevokal; fællesbetegnelse: *v*-). I stedet vælges som notation i disse tilfælde: v^{v}: $v^{v}oqs$ vokse osv.

Anm. 2. Om [*w*] som ledsagende omstændighed ved manifestationen af diftongen *uo*, se ovf. p. 53.

Likvider. l- manifesteres ved [*l*] eller [*l̥*] (velariseret l), det sidste dog fortrinsvis hos de ældste meddelere (÷JS). Hos disse er denne realisation den normale (ekss. fra JPO, lydbånd nr. 1142): [*l̥ɛqəs*] pass. af lægge, [*l̥isom*] ligesom, [ˈ*væjəˌl̥aw*] »vejrlag« (-lig), [*l̥ɔwd*] loft, [*kl̥a'bnəŋ*] klapning, [*pl̥æj'əl*] plejl.

Foran fortungevokal høres dog ikke sjældent [*l*]: [*li˙*] lige, [*līē*] sb. led, [*ɔṛ'ənli*] ordentlig.

r- manifesteres hos de ældste meddelere almindeligvis som [*ṛ*], dvs. med fortungehæmme, men normalt uden snurren; hos de yngre dialekttalende findes den også fra rigssproget kendte udtale [*r*] (rent bagtunge-r), således ofte hos JøJ og vistnok altid hos MTh, ORO.

Det initiale konsonantsystem.

invarianter	manifestation
p	[*p*]
t	[*t*]
k	[*k*]
b	[*b*]
d	[*d*] og [d][24] (kombinatoriske varianter)
g	[*g*]
v	[*v*] og [*w*] (komb. var.)
j	[*j*]
s	[*s*]
f	[*f*]
h	[*h*]
m	[*m*]
n	[*n*]
l	[*l*] og [*l̇*] (tildels komb. var.)
r	[*ṛ*] og [*r*] (individuelle varianter)

Initiale konsonantgrupper.

Forlydskonsonanterne kan indgå i følgende 2-konsonantgrupper:

	b	*d*	*g*	*v*	*j*	*m*	*n*	*l*	*r*
p				*pv*	*pj*			*pl*	*pr*
t				*tv*	*tj*				*tr*
k				*kv*	*kj*		*kn*	*kl*	*kr*
b				*bv*	*bj*			*bl*	*br*
d				*dv*	*dj*				*dr*

	b	*d*	*g*	*v*	*j*	*m*	*n*	*l*	*r*
g				*gv*	*gj*		*gn*	*gl*	*gr*
v									*vr*
j									
s	*sb*	*sd*	*sg*	*sv*	*sj*	*sm*	*sn*	*sl*	
f					*fj*			*fl*	*fr*
h				*hv*	*hj*				
m				*mv*	*mj*				
n									
l									
r									

Eksemplifikation af de sjældnest forekommende grupper:

pv: *pvos* pose, ˈ*pvosə* pl. af d.s. *v* + *o* [*wo*] er her sideform til *uo* (se p. 52).

bv: *bvoð'* boet, *bvoð* boede; *v* + *o* [*wo*] er her muligvis sideform til *uo* (se p. 131).

dv: ˈ*dvæɹ'ə* dværg (og ssgr., f.eks. ˈ*dvæɹəˌkåg* dværgkok).

gv: *gvol'* gulv, *gvæ(')g* »gvække« (gibbe).

mv: *mvon* morgen, *i* ˈ*mvonəs* i morges.

dj: *dje(')d* ell. *djes* deres.

mj: *mjelg* mælk, ˈ*mjawə* prs. af mjave.

Det vil ses, at af de ved klusiler manifesterede konsonanter indgår kun *b*-, *d*- og *g*- som andenkomponent i tokonsonantgruppe (med *s*- på førstepladsen). Der er i denne stilling aldrig hørt aspireret klusil, hvorfor forbindelserne *sp*-, *st*-, *sk*- bør opfattes som ubenyttede muligheder – i overensstemmelse med den fremgangsmåde, der under behandlingen af vokalerne anvendtes til at skelne mellem tilfælde af sammenfald og tilfælde af ubenyttet mulighed (se p. 64).

Anm. Det forhold, at der i stillingen efter *s*- kun forekommer uaspirerede klusiler, beskrives i en række dialektmonografier (se ABjerrum.Fjm.173; jvf. smst. 248ff. EllaJensen.Hbm.48) således, at der her er synkretisme mellem *p* og *b*, *t* og *d*, *k* og *g*. Det er imidlertid uklart, hvad begrundelsen for en sådan analyse egentlig skulle være; at der i en vis stilling ikke kan påvises opposition mellem to ellers kommutable størrelser, opfattes dog hos de nævnte forfattere ikke altid som et synkretismefænomen. Når der f.eks. i Fjoldedialekten findes en forb. *o* + *η* (i hvilken *o* manifesteres som i andre stillinger), men ikke en forb. *u* + *η*, foranlediger dette ikke til opstilling af en synkretisme *u*/*o* foran *η* (Fjm. 90); det synes da inkonsekvent at sige, at »Forskellene mellem *p* og *b*,

t og *d*, *k* og *g* er neutraliserede« i stillingen efter *s* (smst.); det oplyses nemlig (p. 173), at der »blandt Optegnerne har været Enighed om, at de tre Klusiler efter *s* lyder som *g*, *d*, *b*«. I IngerEjskjær.Brm., PoulAndersen.Østfynsk og EllaJensen.NSams. anføres uden diskussion, at man kan lade [*b*], [*d*] og [*g*] efter *s* gælde som manifestation af enten *p*, *t* og *k* eller *b*, *d* og *g* (i alle tilfælde vælges den første mulighed, idet der især argumenteres ud fra princippet om, at der i enhver trekonsonantgruppe kun må være indeholdt kendte tokonsonantgrupper; dette argument bliver imidlertid, så vidt jeg kan se, først aktuelt, når der ad anden vej er argumenteret for, at valgmuligheden mellem på den ene side *b*, *d*, *g* og på den anden side *p*, *t*, *k* foreligger).

Af 3-konsonantgrupper er der fundet følgende:

		sgv-	
sbj-	*sdj-*	*sgj-*	*flj-* (?)
sbl-			
sbr-	*sdr-*	*sgr-*	

Eksemplifikation af de sjældnest forekommende kombinationer:

sbj-: *sbja*(')*d* »spjatte« (spjætte).
sdj-: *sdjan*· stjerne.
sgv-: *sgvol*(·)*b* skvulpe, *sgva*(')*d* skvatte.
flj-: findes kun i *fljesd* flest(e), der dog måske bør opfattes som *fliesd* (se p. 234).

Bortset fra *l* + *j* kendes alle de tokonsonantgrupper, der fremkommer ved fjernelse af trekonsonantgruppernes første konsonant, fra dialektens øvrige ordstof.

Konsonantismen i final stilling.

Ved final stilling forstås her både ord- og stavelsesudlyd, idet det er muligt at lade sådanne intervokalisk forekommende konsonantmanifestationer og konsonantgrupper, som ikke findes i absolut udlyd, ude af betragtning[25]. Om disse gælder, at de enten kan betragtes som indledende en følgende stavelse (idet stavelsesskellet da må anbringes foran konsonanten (-erne)) eller (for visse konsonantgruppers vedkommende) kan deles i en første, udlydende del og en sidste, forlydende. Jvf. ovf. p. 18.

Af de ved optegnelsen anvendte 24 tegn for final kontoid (se p. 15) forekommer de to: [*ɖ*] og [*ʃ*] kun i nægtelsen [*eɖ*] (foran pause: [*eʃ*]). Kontoiden i dette

ord er (som tegnet angiver) karakteriseret ved palatalisering. Den er ikke variant af [*d*], [*t*], hvilket ses af flg. sammenligningsordpar: [*eʈ*] ≀ [*bet*] bidt. Da realisationen af *e* i dette ord er meget lukket, er der også foretaget sammenligning med ord på *-id*, men også denne har givet positivt resultat: [*eʈ*] ≀ [*skit*] skidt. Oppositionen [*ɖ, ʈ*] || [*d, t*] må altså betragtes som sprogligt relevant, men minimalt belastet. *-ɖ(-ʈ)* må opstilles som primitiv invariant. Af bekvemmelighedsgrunde medtages *-ɖ* ikke i nedenstående kommutationsliste.

Kommutationsprøver, bestående i, at [*-p*] udskiftes med [*-b*], [*-t*] med [*-d*] og [*-k*] med [*-g*] (og omvendt), giver negativt resultat. Vi vil derfor henregne [*-t*] og [*-d*] til samme invariant: *-d*, [*-p*] og [*-b*] ligeledes til én invariant: *-b*, og [*-k*] og [*-g*] til *-g*[26]. Om manifestationen, se nedenfor.

På samme måde kan det vises, at [*-l*] og [*-l̥*], [*-ɹ*] og [*-ɹ̥*] samt (i indlyd) [*-ɹ-*], [*-r̥-*], [*-ɹ-*] og [*-r-*] er varianter. Disse størrelser sammenfattes under betegnelserne *-ɹ* og *-l*. Om manifestationen, se nedenfor.

Kommutationsliste.

Herefter resterer (foruden *-ɖ*, se ovf.) følgende 17 udlydskonsonantstørrelser, der kan bestemmes som indbyrdes kommutable: *-b*, *-d*, *-g*, *-v*, *-ð*, *-q*, *-w*, *-j*, *-s*, *-f*, *-m*, *-n*, *-ɳ*, *-ŋ*, *-l*, *-l̥*, *-ɹ*.

b ||

d: [*slɛp*] sb. slip || [*slɛt*] pp. af slide. *g*: [*sle'p*] v. slippe || [*sle'k*] v. slikke. *v*: [*kɔp*] sb. kop, jvf. [*lɔv*] sb. løb. *ð*: [*slɛp*] sb. slip || [*slɛð*] sb. slid. *q*: [*tap*] sb. tap || [*taq*] sb. tag. *w*: [*tap*] sb. tap || [*taw*] sb. tag (vbs. til tage). *j*: [*tæp*] sb. tæppe, jvf. [*stæj*] sb. sted. *s*: [*lap*] sb. lap || [*las*] sb. læs. *f*: [*sgob*] imp. af skubbe || [*sk0f*] sb. skuffe. *m*: [*hap*] i udtr. »hip som hap« || [*ham*] pron. ham. *n*: [*habs*] sb. haps || [*hans*] gen. af han. *ŋ*: kommutationspar mangler. *ɳ*: [*hap*] i udtr. »hip som hap« || [*haɳ*] pron. han. *l*: [*tap*] sb. tap || [*taɬ*] sb. tal. *l̥*: kommutationspar mangler. *ɹ*: [*pap*] sb. pap || [*paɹ*] sb. par.

d ||

g: [*hat*] sb. hat || [*hak*] sb. hak. *v*: [*slɛ:t*] sb. slæt || [*slæ:v*] sb. slæb. *ð*: [*fjɛt*] sb. fedt || [*fjeð*] sb. fed. *q*: [*sat*] pp. af sætte || [*saq*] sb. sag. *w*: [*ræd*] adj. ret || [*ræw*] sb. ræv. *j*: [*fædə*] sb. fætter || [*fæjə*] prs. af feje[27]. *s*: [*lat*] sb. lærred || [*las*] sb. læs. *f*: [*r0t*] pp. af rykke || [*r0f*] sb. ruf. *m*: [*hat*] sb. hat || [*ham*] pron. ham.

n: [*to·t*] pl. af tot (dugt) || [*to·n*] sb. tone. *ŋ*: [*fædə*] sb. fætter || [*fæŋə*] pl. af finger. *ŋ*: [*pu:t*] sb. port || [*pu:ŋ*] sb. pund. *l*: [*tɛ·t*] pl. af tæt || [*tɛ·l*] v. tælle. *ļ*: [*tṛæ·t*] pl. af træt || [*trɛ·ļ*] stn. Trelde. *ɹ*: [*kat*] sb. kat || [*kaɹ*] sb. kar.

g ||

v: [*sgak*] sb. skak || [*skav*] sb. skab. *ð*: [*nɔk*] adv. nok || [*nɔð*] prt. af nå. *q*: [*tak*] sb. tak || [*taq*] sb. tag. *w*: [*skræk*] sb. skræk || [*sgṛæw*] sb. skræv. *j*: [*væk*] adv. væk || [*væj*] sb. vej; [*stɛk*] sb. stik || [*stɛj*] sb. sted. *s*: [*lak*] sb. lak || [*las*] sb. læs. *f*: [*l0k*] imp. af lukke || [*l0f*] sb. luffe. *m*: [*lækə*] adj. »lækker« (glat) || [*læmə*] prs. af læmme. *n*: [*væk*] adv. væk || [*væn*] sb. ven. *ŋ*: [*lækə*] adj. »lækker« (glat) || [*læŋə*] komp. af lang. *ŋ*: [*hak*] sb. hak || [*haŋ*] pron. han. *l*: [*tak*] sb. tak || [*tal*] sb. tal. *ļ*: [*hɔkən*] sb. »hokken« (aflukke) || [*hɔļən*] adj. holden. *ɹ*: [*fuk*] sb. »fug« (fnug) || [*fuɹ*] sb. fure.

v ||

ð: [*lɔv*] sb. løb || [*lɔð*] sb. lod. *q*: [*lɔv*] sb. løb || [*lɔq*] sb. låg. *w*: [*lɔv*] sb. løb || [*lɔw*] sb. lov. *j*: [*w0vən*] adj. åben || [*w0jən*] pp. af vinde. *s*: [*vi·v*] sb. vibe || [*vi·s*] sb. vise. *f*: [*skavə*] pl. af skab || [*skafə*] sb. skaffer. *m*: [*stri·və*] pl. af stribe || [*stri·mə*] prs. af strime. *n*: [*dy·v*] pl. af dyb || [*dy·n*] sb. dyne. *ŋ*: [*st0və*] pl. af stub, jvf. [*t0ŋə*] komp. af tung. *ŋ*: [*stav'əl*] sb. stabel, jvf. [*ka'staŋ'əl|træ:*] sb. kastanjetræ. *l*: [*skav*] sb. skab || [*sgal*] sb. skal. *ļ*: [*kjɛļ*] sb. »kilde« (brønd) || [*kjɛv*] sb. kæbe. *ɹ*: [*ky':v*] sb. køb || [*ky':ɹ*] pl. af ko.

ð ||

q: [*rɔðən*] v. rådne || [*rɔqən*] pp. af ryge. *w*: [*lɔðə*] pl. af lod || [*lɔwə*] prs. af love. *j*: [*sæðəl*] pl. af seddel || [*sɛj·l*] v. sejle; [*rɛð'*] adj. ræd || [*rɛj'*] prt. af ride. *s*: [*su:ð*] sb. sod || [*su:s*] sb. sus. *f*: [*bl0ðə*] adj. blodig, jvf. [*lofə*] pl. luffer. *m*: [*sað'əl*] sb. sadel || [*sam'əl*] adv. sammen. *n*: [*að*] adv. ad || [*an*] adv. an. *ŋ*: [*ṛeð'*] pp. af rede || [*reŋ'*] sb. ring. *ŋ*: [*u:ð*] adv. ud || [*u:ŋ*] adj. ond. *l*: [*fi:ð*] adj. fed || [*fi:l*] sb. fil. *ļ*: [*ɔð'*] sb. od || [*ɔļ'*] pron. al. *ɹ*: [*skɔð*] sb. skud || [*skɔɹ*] sb. skår.

q ||

w: [*lɔq*] sb. låg || [*lɔw*] sb. lov. *j*: [*sæqəl*] v. »sægle« (savle) || [*sɛj·l*] v. sejle; [*leq'ə*] prs. af ligge || [*ɬɛj'ə*] sb. læder. *s*: [*lø:q*] sb. løg || [*lø:s*] adj. løs. *f*: [*kaqə*] pl. af kage || [*kafə*] sb. kaffe. *m*: [*li·q*] adj. lige || [*li·m*] sb. »lime« (kost). *n*: [*to·q*] sb. tåge || [*to·n*] sb. tone. *ŋ*: [*faqə*] pl. af fag || [*faŋə*] prs. af fange. *ŋ*: [*u·q*] sb.

uge || [*u·ŋ*] sb. onde *l*: [*taq*] sb. tag || [*taˀ*] sb. tal. *j*: [*skɔqəɹiə*] prs. af »skogre« (grine) || [*skɔjəɹiə*] pl. af skulder. *ɹ*: [*faqə*] pl. af fag || [*faɹiə*] adj. færdig.

w ||

j: [*awtə*] adv. (i forb. [ˈ*awtə ɔ* ˈ*fṛam*']) || [*ajtə*] prs. af agte. *s*: [*ɬaw*] sb. lag || [*las*] sb. læs. *f*: [*ɔwə*] adj. »ovre« (øverste) || [*ɔfə*] sb. offer. *m*: [*law*'] adj. lav || [*lam*'] sb. lam. *n*: [*gṛaw*] sb. grav || [*gṛan*] sb. gran. *ŋ*: [*lawə*] prs. af lave || [*ɬaŋə*] prs. af »lange« (nå). *ŋ*: [*sawə*] prs. af save || [*saŋə*] adj. »sandig« (sandet). *l*: [*haw·*] sb. have || [*haˀ·*] pl. af halv. *j*: [*skɔwə*] pl. skover (i gryde) || [*skɔjə*] sb. skulder. *ɹ*: [*skɔ̀w*) sb. skov || [*skɔɹ́*] sb. skår.

j ||

s: [*vɛj*] sb. vej || [*væs*] sb. vers; [*vɛj*] sb. vej || [*vɛs*] adv. vist. *f*: [*æjən*] pl. af egen || [*æfən*] adj. effen. *m*: [*ajt*] sb. agt || [*amt*] sb. amt. *n*: [*vɛj*] sb. vej || [*væn*] sb. ven; [*læjə*] pl. af leje || [*lenə*] adj. »linnig« (bøjelig). *ŋ*: [*læjə*] pl. af leje || [*læŋə*] komp. af lang; [*vɛjə*] prs. af veje || [*veŋə*] pl. af vinge. *ŋ*: [*ajt*] sb. agt || [*aŋt*] n. af anden. *l*: [*gaj*'] sb. »gad« (nedsæt. personbetegn.) || [*gaˀ*'] adj. gal. *j*: [*sɔj*'] sb. »sadde« (græstørv) || [*sɔʃ*'] pp. af sælge. *ɹ*: [*stɛjə*] pl. af sted || [*stɛɹə*] prs. af stirre.

s ||

f: [*kasə*] pl. af kasse || [*kafə*] sb. kaffe. *m*: [*kasə*] pl. af kasse || [*kamə*] sb. kammer. *n*: [*masə*] sb. masse || [*manə*] adj. mange. *ŋ*: [*fɛskə*] sb. fisker || [*feŋkə*] pl. finker. *ŋ*: [*bu·s*] sb. »buse« (sigtebrød) || [*bu·ŋ*] sb. bonde. *l*: [*suˑ·s*] sb. sus || [*suˑ·l*] sb. sul. *j*: [*væst*] sb. vest || [*vælt*] pp. af vælte. *ɹ*: [*kas*] sb. kasse || [*kaɹ́*] sb. kar.

f ||

m: [*skofə*] pl. af skuffe || [*sgomə*] prs. af skumme. *n*: [*gjæf*] v. »gæffe« (gø), jvf. [*iˈgjæn*] adv. igen. *ŋ*: [*lofə*] pl. af luffe || [*ɬoŋə*] pl. lunger. *ŋ*: [*kafə*] sb. kaffe || [*kaŋə*] pl. af kande *l*: [*stɔf*] sb. stof || [*stɔl*] sb. »stal« (hoppens yver). *j*: [*ɔfə*] sb. offer || [*ɔlə*] adv. aldrig. *ɹ*: [*skafə*] sb. skaffer || [*skaɹiə*] v. »skarre« (forbinde).

m ||

n: [*siˑm*] sb. sime || [*siˑn*] pl. af sin. *ŋ*: [*0m*'] præp. om || [*0ŋ*'] adj. ung. *ŋ*: [*b0m*'] sb. bom || [*boŋ*'] sb. bund. *l*: [*koˑm*] sb. kam || [*koˑl*] sb. kål. *j*: [*koˑm*] sb. kam || [*koˑl*] adj. kold. *ɹ*: [*kam*] prt. af komme || [*kaɹ́*] sb. kar.

n ||

ŋ: [*pæ·n*] pl. af pæn || [*pæ·ŋ*] pl. penge. *ŋ*: [*ræˀn*] sb. regn || [*ræˀŋ*] pp. af rende. *l*: [*miˀn*] pron. min || [*miˀl*] sb. mil. *ʃ*: [*hænˀ*] adv. hen || [*hæʃˀ*] sb. held. *ɹ*: [*fiˀn*] adj. fin || [*fiˀɹ*] sb. fjer.

ŋ ||

ŋ: [*lOŋˀ*] adj. lang || [*loŋˀ*] sb. »lund« (slibeflade på økse olgn.). *l*: [*eŋˀ*] sb. eng || [*eɫˀ*] sb. el. *ʃ*: [*taŋˀ*] sb. tang (plantenavn) || [*taʃˀ*] pp. af tælle. *ɹ*: [*baŋk*] sb. bank || [*baɹk*] sb. bark.

ŋ ||

l: [*tæˀŋ*] pp. af tænde || [*tæˀl*] prs. af tælle. *ʃ*: [*hæ·ŋ*] prt. af hænge || [*hæ·ʃ*] sb. hilde. *ɹ*: [*uˀŋ*] adj. ond || [*uˀɹ*] sb. ord.

l ||

ʃ: [*sko·l*] sb. skål || [*sko·ʃ*] v. skolde. *ɹ*: [*hå·l*] sb. hale || [*hå·ɹ*] sb. hare.

ʃ ||

ɹ: [*soˀʃ*] pp. af sælge || [*soˀɹ*] sb. sår.

Finalkonsonanternes manifestationer.

-b, -d, -g. De aspirerede varianter [*p, t* og *k*] og de uaspirerede [*b, d* og *g*] fordeler sig efter positionen således, at der i sammenhængende tale normalt høres [*b*], [*d*] og [*g*]; kun (i ordudlyd) foran pause og foran et ord, der begynder med *h*, høres [*p*], [*t*] og [*k*]. Når ord udtales enkeltvis (som ofte ved dialektoptegnelse), bliver fordelingen i overensstemmelse hermed således, at der udtales [*p*], [*t*] og [*k*] i udlyd, [*b*], [*d*] og [*g*] i indlyd. (Jvf. Jespersen. Modersmålets Fonetik.[3] (1934).73–74). Der er i indlyd ikke større tendens til aspireret udtale efter [*m*], [*n*], [*ŋ*], [*ɹ*], [*l*] end efter kort vokal (jvf. smst. 73): [*vɛɹ·gə*], [*kaɫ·gə*], virker, kalker; heller ikke efter lang vokal (jvf. smst. 72) udtales i almindelighed aspireret lyd: [*ɫɛ·dəls*] lettelse, [*tɛ·də*] tættere[28].

-ð udtales i de fleste positioner som en tydelig, ikke meget tilbagetrukken alveolær hæmmelyd: [*giˀð*] ged, [*skyðˀə*] skyder, [*kɫuˀð*] klud, [*eðˀə*] æder, [*gɾæ·ð*] græde, [*boˀð*] båd osv. Lyden er i disse positioner let skelnelig fra [*j*], eks. [*seðˀə*] sidder || [*sɛjˀə*] siger, [*fo̯ðˀ*] født ≀ [*mo̯jˀ*] meget. I stillingen efter kort

o, *å* og *a* er der imidlertid en tilbøjelighed til at lægge artikulationsstedet længere tilbage, hvilket medfører, at afgrænsningen fra [*j*] kan vanskeliggøres i betydelig grad. Dette forhold giver sig i Jean Fischers optegnelser fra Klakring det meget forståelige udslag, at der ofte bruges et lydskrifttegn, der er en kombination af *ð* og *j* (gengives her ved *ð(j)*), f.eks. i ordene funden, spunden, andre, sådan [*fʊð(j)ən*, *spʊð(j)ən*, *að(j)ə(r)*, *såð(j)'ən*]. Spørgsmålet bliver, fra et strukturelt synspunkt, om den fonetiske uklarhed er hidført af (hidfører) et positionsbestemt sammenfald *-j/-ð*, eller om der kan skelnes, når blot man har lært sig, hvor grænsen mellem de to kontoider ligger. Svaret herpå er ikke helt enkelt, idet man yderligere må tage i betragtning, at usus (og måske fonemgrænser) kan skifte fra sprogbruger til sprogbruger. Der er optegnet:

bunden, pp. af binde: [*bojən*] (hos 10 forskellige meddelere)
[*boðən*] (BKr (og AKØ))
funden, pp. af finde: [*fojən*] (hos 4 forsk. medd.)
[*foðən*] (BKr (og AKØ))
forsvunden, pp. af forsvinde: [*fåˈswojən*] (hos 3 forsk. medd.)
jvf.: [*swoðən*] svunden (BKr)
spunden, pp. af spinde/spænde: [*spojən*] (hos 8 forsk. medd.)
[*spoðən*] (BKr)
»unden«, sb.: [*ojən*] (hos 5 forsk. medd.)
[*oðən*] (BKr)
anden, pron.: [(*n*)*ajən*] (hos 10 forsk. medd.)
[(*n*)*aðən*] (BKr)
bud, sb.: [*boj*] (hos 4 forsk. medd.)
[*boð*] (BKr)
trådte, prt. af træde: [*traj'*] (AaTh, ORO)
[*tṛað'*] (BKr)

I alle disse tilfælde vil det formentlig være berettiget at antage, at der foreligger former med *-j*, undtagen hos BKr, der har *-ð*.

I ordene lådden, lådne, trådt: [*lɔð'ən* og *lɔj'ən*], [*lɔðən* og *lɔjən*], [*tṛɔðən* og *tṛɔjən*] giver optegnelserne ikke så klart et billede, og det har derfor været fristende at antage sammenfald; men da det endelig lykkedes at finde et ordpar, der i tilfælde af sammenfald *-j/-ð* i intervokalisk stilling efter rundet bagtungevokal skulle være sammenfaldet, nemlig løjer : lodder, viste det sig, at dette ikke var tilfældet; der er modsætning [*ɫåjə*] || [*ɫɔðə*] (iflg NJD ofl.). Forholdet

må beskrives således, i hvert fald for de fleste meddeleres vedkommende, at selvom grænsen mellem [*j*] og [*ð*] i visse positioner ligger anderledes (artikulatorisk: længere tilbage i munden) end den gør i rigssproget og derfor er vanskeligt erkendelig for en dialektfremmed (meddelerne er forøvrigt selv hyppigt i tvivl om, hvorvidt den pågældende lyd er et »j« eller et »d«), så eksisterer denne grænse dog. På trods af optegnelsernes (især de tidligeres) usikkerhed mener jeg at kunne fastslå, at det hedder *låð'ən* lådden og *ˈlåðə* lodder, men *tråjən* trådt og *ˈlåjə* løjer[29]. Materialesamlingen i kap. 4 rummer yderligere nogle få eksempler på disse vokal-konsonant-forbindelser.

Anm. Der er foretaget optegnelser uden for området Barrit-Klakring-As, hvorved det har vist sig, at forholdet *-j*: *-ð* intetsteds er klarere end i det pågældende område. I de vestlige sogne kan man iagttage, at den tilbagetrukne udtale af [*ð*] findes i alle positioner, hvorfor det generelt er vanskeligt at afgøre, om der findes to konsonantenheder, der begge manifesteres ved alveolær eller palatal hæmmelyd, og, i bekræftende fald, hvor grænsen mellem deres manifestationer er beliggende. Til hele spørgsmålet bør jævnføres Kort etc., kort nr. 50, 53 og 56. De fremlagte optegnelser bør i hovedsagen kun betragtes som fonetiske, ikke systematiske. Jeg har hyppigt brugt Jean Fischers sammenslyngede *j*- og *ð*-tegn; det gengives her ved *ð(j)*.

I Stouby forekommer utvivlsomt både *-j* og *-ð*; dog kan fordelingen på ordstoffet være lidt afvigende fra den fra Barrit (Klakring) kendte: [*iˑð*] ed, [*hwiˑð*] hvid, [*triði*] tredje, [*ˈrǫð'ən¡0m'*] rundtenom, [*röð'ə*] rødder, [*əd ˈblað*] et blad, [*søˑð*] sød, [*sdrõð'*] strøet, [*trõðə*] tredive, [*rɛð'*] ræd || [*ræj'*] red prt., [*lɔð'ən*] lådden, [*lɔð'ə*] lodder, [*boð*] bud, [*trå·ð*] trøje; [*bǫjən*] budt, [*trɔjən*] trådt (men det rimer på [*rɔðən*] rådne!), [*ə ˈnajən*] en anden, [*flöj·t*] fløjte, [*låjə*] løjer (kontoid forskellig fra [*låð'ə*] lodder), [*sdåjəŋ*] stående; [*rɔð(j)'ən*] rådden (~ [*lɔj'ən*] lådden), *boð(j)ən* bunden, [*foð(j)ən*] funden, [*oð(j)ən*] unden (iflg. medd. ikke samme konsonantlyd som i [*boð*] bud).

Optegnelserne fra Ørum viser heller ikke større afvigelser: [*sdöˑð*] stød, [*sgøˑð*] skød prt., [*gröˑð*] grød, [*fæð'ə*] fødder, [*woð*] våde, [*lɔðə*] lodder, muligvis forsk. fra [*lɔð(j)ə*] løjer.

Derimod har der ikke i Daugård kunnet konstateres relevant modsætning mellem [*ð*] og [*j*]: [*rɛj'*] = 1. ræd, 2. red; desuden er optegnet f.eks. [*bråˑð(j)*] brod, [*boð(j)*] bud, [*kjøð(j)*] kød, [*gröˑð(j)*] grød, [*flö·ð(j)*] fløde, [*f0ð(j)ən*] funden, [*rɔð(j)'ən*] rådden, [*a ˈfǫð(j)'ə*] fødderne, [*sne(j)'*] sneet, [*bǫjən*] budt, [*bǫj'*] bød, [*a ˈfuˑj*] foden.

Engum har »rent« [*j*] i mange flere tilfælde end det indre Bjerre herred: [*flåˑj*] flad, [*flåj'*] flået, [*såj·*] såede, [*wo·j*] våde, [*bǫj'*] bød, [*bǫj'ən*] budt, [*boj*] bud, [*lɔj'ən*] lådden, [*rɔj'ən*] rådden, [*trɔj'ən*] trådt, [*blaj*] blad; »ræd« (Bj.hd.: *rəð'*) er sammenfaldet med »red« prt. i [*ræj'*]; ikke desto mindre er der optegnet

[ð] i [feð] fed sb., [seð] sidde og [reð] redde, hvor [ð] dog symboliserer en noget [j]-agtig [ð]-lyd.

I Urlev (Spettrup) er, som i de sidstnævnte sogne, hørt en [j]-agtig [ð]-lyd i alle tilfælde, hvor der ikke simpelthen er optegnet [j]; der er dog konstateret relevant modsætning mellem de to størrelser i flere tilfælde: [ɔð(j)'] od, [fɔð(j)'] født, [sdrøð(j)'] strøet, [tøð(j)'] tøet ≀ [møj'] meget, [sneð(j)'] sneet || [rɛj'] red/ræd, [seð(j)'ə] sidder || [sæj'ə] siger, [boð(j)ən] bunden, [boð(j)] bud, [treð(j)i] tredje, [smið(j)əs] smedie, [trað(j)'] trådte ≀ [maj'] maj, [grö:ð(j)] grød, [bo:ð(j)] båd, [hwi:ð(j)] hvid, [klu:ð(j)] klud, [bij] bide (Barrit osv.: bið).

I Tyrsted er konstateret en lignende tilstand, stadigvæk med relevant modsætning mellem -ð og -j eller – set ud fra et rigssprogssynspunkt – mellem to forskellige [j]-lyd; her er specielt gjort den iagttagelse, at den til -ð svarende [j]-lyd er svagere end [j]-lyden i de ord, der også i Barrit har -j. Ekss. fra Tyrsted: [flå:ð(j)/flå:ð/flå:j] flad, [sej/seð(j)] sidde, [de ˈsneð(j)] det sneede, [soð(j)] sådede, [ræð(j)'] ræd || [ræj'] red, [fɔð(j)'] født ≀ [bo̯j'] bød, [mo̯j'] meget; selv om den finale kontoid i »født« er meget svag, rimer ordet dog ikke på [sø:] sø, [ə ˈnað(j)ən] en anden, [låð(j)ən] lådne, [lɔð(j)ə] 1. lodder, 2. løjer, [boð(j)] bud, [ed ˈblað(j)] et blad, [bwoj'] boet, [fu:j] fod, [klu:j] klud.

I det noget østligere beliggende Skjold minder forholdene igen mere om As-Klakring-Barrit, idet forholdsvis klar [ð]-lyd er hørt i mange tilfælde, også som kommutabel med [j]: [rɛð'] ræd || [rɛj'] red, [klɛð'] klædt, jvf. [klɛj'ə] klæder; dog er også her brugt tegnet for den [j]-agtige [ð]-lyd: [ən ˈklɔð(j)'] en klod (plag), [såð(j)'] sadde; medd. har imidlertid erklæret, at såvel [såð(j)'] som [sɔð'] sået havde »d«. Heroverfor er optegnet [bo̯j'] bød med klar [j]-lyd.

Endelig er de stærke jyder i Rårup som sædvanlig mere vestjyske end omgivelserne: [j] findes i overordentlig mange tilfælde: [sö:j] sød, [röj'ə] rødder, [tro̯jə] tredive, [trijə] tredje, [smijəs] smedje, [hɔw'əj] hoved, [rɛj'] 1. ræd, 2. red, [soj'] sået, [snæj'] sneet, [rɛj'] ræd (m. bem.: det er som om j er svagere i ræd end i sneet). Når der er konstateret kommutation mellem [sæj'ə] siger og [sɛð(j)'ə] sidder, kan det muligvis skyldes forskel i vokoidkvalitet. Dette kan derimod næppe være tilfældet ved ordparret [fæð(j)'ə] fødder ≀ [sæj'ə] siger, hvor [ð(j)] og [j] følgelig må antages at repræsentere hver sin konsonantenhed. »bide« hedder [bij], der er kortere end [bi̯j·] bie; i modsætning til Barrit osv. får vi altså her en opposition mellem kort og lang glidelyd (jvf. p. 58), der evt. ville kunne medføre, at glideren måtte fortolkes som manifestation af kort vokal + konsonant.

-q udtales [q], dvs. en velær hæmmelyd, der ikke hørbart modificeres af omgivende lyd (f.eks. således, at den artikuleres længere fremme efter fortungevokal end efter bagtungevokal).

-ŋ. Manifestationen er en ret tydeligt palataliseret [ŋ]-lyd, der i reglen er nogenlunde let skelnelig fra [n].

-l manifesteres som [*l*] eller [*ɫ*]. Hos de ældste meddelere (÷JS) er den normale manifestation [*ɫ*]. Ekss. fra JPO (lydbånd nr. 1142; også *-l* som 2. konsonant i »uægte« konsonantgruppe er medtaget): [*bjeɫ·g*] bjælke, [*ti·ɫə*] tidlig, [*ˈɫɔw'gwoɫ'*] logulv, [*əˈɫiw'əɫ*] alligevel. Efter *-j* (+*ə*) samt i stillingen mellem to *i*'er[30] findes vist oftest [*l*]: [*plæj'əl*] plejl, [*faˈmil'i*] familie.

-ɭ. [*ɭ*] er let at skelne fra [*l*], idet palataliseringen er ret udpræget. Der er i reglen større auditiv forskel mellem [*l*] og [*ɭ*] end mellem [*n*] og [*ɳ*]; særlig stor forskel iagttages naturligvis i de mange tilfælde, hvor det i stedet for [*l*] er varianten [*ɫ*] der foreligger.

-ɹ. Hovedreglen er den, at *-ɹ* hos de ældste meddelere: JS, JPO, BKr, AKr, JMJ, NJD manifesteres som [*ɹ*], mens den hos de yngre: MTh, ORO manifesteres som [*ɻ*]. Både [*ɹ*] og [*ɻ*] kan i stavelsesudlyd foran svagtryksvokal veksle med den tilsvarende forlydsartikulation: [*r*], [*ɾ*]; denne variant er især optegnet i kortvokaliske ord uden stød: [*steɾə, steɹə*] prs. af stirre, [*veɾi, veɹi*] vædde. For en fonetisk betragtning har vi i [*steɾə*] og [*veɾi*] stavelsesskel foran [*ɾ*]; men da der kun er tale om et variantforhold, kan vi hævde, at stavelsesskellet systematisk set altid ligger efter *-ɹ*. Den samme vekslen træffes i ordudlyd foran ord med initial vokal; ekss.: [*di ˈkjoˑˈɾ oːt*] de kørte på det. Også et efter diftong forekommende *-ɹ* kan (jvf. p. 94) manifesteres [*ɾ, r*].

Det finale konsonantsystem.

invarianter	manifestation		
-b	[*b*] og [*p*]	(kombinatoriske varianter)	
-d	[*d*] og [*t*]	–	–
-ɖ	[*ɖ*] og [*ʈ*]	–	–
-g	[*g*] og [*k*]	–	–
-v	[*v*]		
-ð	[*ð*]		
-q	[*q*]		
-w	[*w*]		
-j	[*j*]		
-s	[*s*]		
-f	[*f*]		
-m	[*m*]		
-n	[*n*]		

-ŋ	[*ŋ*]
-ŋ̩	[*ŋ̩*]
-l	[*l*] og [*l̥*] (tildels kombinatoriske varianter)
-l̩	[*l̩*]
-ɹ	[*i̯*], [*ɹ*] [*r*] og [*r̥*] (dels indviduelle, dels kombinatoriske varianter).

Positionsbestemte suspenderinger af konsonantmodsætninger i final stilling.

I stillingen foran *-d* er modsætningen *-v* || *-f* suspenderet, idet der manifesteres snart [*v*], snart [*f*], ofte, især i enstavelsesord, dog en lyd, der begynder stemt og slutter ustemt; i flerstavelsesord er den hyppigste manifestation stemt [*v*]; der er bl.a. optegnet:

[*lovft*] luft ~ [*rovft*] råbte, [*dyvt*] dybt, [*givt*] gift, [*fåˈgivdnəŋ*] forgiftning, [*fåˈgivdəd*] forgiftet, [*kjövt*] købt, [*ən ˈsdevt*] en stift, [*kjævt*] kæft, [*krævdə*] kræfter, [*savt*] saft ~ [*gavt*] gabte, [*dæŋ hɔ ˈtavd si ˈkravt*] den har tabt sin kraft, [*kr̥avdi*] kraftig (BKr).

[*dyft* (*dyvt*)] dybt, [*gift*] gift, [*givdi*] giftig, [*fåˈgivdət*] forgiftet, [*r̥ov(f)t*] råbte, [*loft*] luft, [*sdeft*] stift, [*krævdə*] kræfter, [*kr̥aft*] kraft, [*tav(f)t*] tabt, [*sav(f)t*] saft; iflg. medd. er de to sidstnævnte ord begge med *v* (NJD).

Synkretismen manifesteres altså som et sammenfald; i den systematiske lydskrift noteres v (ikke-kursiveret), eks.: *tavd, kravd, ˈkrævdə.*

Forholdet mellem -ɹ og nul i udlyd.

Der er i almindelighed kommutation mellem udlydende *-ɹ* og nul i enstavelsesord:

liˑɹ sb. ler || *liˑ* v. le
buˑɹ bur/bord || *buˑ* bo
kløˑɹ sb. klør, jvf. *kløˑ* sb. klø
øˑɹ øre, jvf. *øˑ* v. øde
goˑɹ gård || *goˑ* gå
oˑɹ år || *oˑ* å/på
svæˑɹ adj. svær ≀ *sæˑ* sæd
sbåˑɹ spare || *sbåˑ* spade

bæɹ bær ⟩ *dæ* dig
baɹ prt. af bære || *ba* prt. af bede.

I en lang række ord kan [*-i, -ɹ*] og nul imidlertid veksle, hovedsagelig således, at der manifesteres [*i*] eller [*ɹ*], når følgende ord begynder med vokal, mens [*i, ɹ*] udebliver, når det følgende ord begynder med konsonant, eller det pågældende ord står foran pause. Et manifesteret [*i*] eller [*ɹ*] forekommer særlig hyppigt (hos nogle meddelere kun) når det efterfølgende ord er tryksvagt og slutter sig mere eller mindre tæt til det trykbærende ord, f.eks. [*-əd*] det, [*-(ə)n*] den, [*əd*] ubest. art. et, [*(ə)n*] ubest. art. en, [*ə*] best. art. Ekss.: [*ˈhwa ˈgiˑɹ ət*] hvad giver det, men [*de ˈgiˑ ˈeɖ ˈnuoð*] det giver ikke noget, [*haŋ ˈsiˑɹ ət*] han ser det, men [*haŋ ˈsiˑ ˈeɖ ˈnuoð*] han ser ikke noget, [*haŋ ˈtåˑɹ əd ˈsjɛlˀ*] han tager det selv, men [*haŋ ˈtåˑ ˈsjɛlˀ*] han tager selv, [*haŋ ˈfoˑi ən ˈguˑ bəˈtåˑləŋ*] han får en god betaling, men [*hwo ˈmǫjˀ ˈfoˑ haŋ*] hvor meget får han.

Her følges altså samme regel som ved *-ɹ* i stillingen efter tryksvag vokal (se ndf. p. 100). Forskellen er den, at efter tryksvag vokal kan et [*i, ɹ*] altid indsættes, når konteksten tillader det, mens der i stillingen efter trykstærk vokal både findes et *-ɹ*, som altid manifesteres [*i*] ell. [*ɹ*], og et »*-ɹ*«, der kan manifesteres enten som [*i, ɹ*] eller som nul. Ord, der indeholder »*-ɹ*« af den sidstnævnte art, er f.eks.:

giˑ ell. *giˑɹ* prs. af give, *niˑ* ell. *niˑɹ* ned, *liˑ* ell. *liˑɹ* prs. af le, *siˑ* ell. *siˑɹ* prs. af se, *sgiˑ* ell. *sgiˑɹ* prs. af ske, *hiˑ* ell. *hiˑɹ* prs. af hedde[31], *i ˈguˑ* ell. *i ˈguˑɹ* i går, *sduˑ* ell. *sduˑɹ* stor, *buˑ* ell. *buˑɹ* prs. af bo, *døˑ* ell. *døˑɹ* prs. af dø, *foˑ* ell. *foˑɹ* prs. af få, *floˑ* ell. *floˑɹ* prs. af flå, *goˑ* ell. *goˑɹ* prs. af gå/pp. af gøre, *noˑ* ell. *noˑɹ* prs. af nå, *sloˑ* ell. *sloˑɹ* prs. af slå, *sdoˑ* ell. *sdoˑɹ* prs. af stå, *goˑ* ell. *goˑɹ* prt. af gøre, *sæˑ* ell. *sæˑɹ* adj. sær, *væˑ* ell. *væˑɹ* være, *næˑ* ell. *næˑɹ* konj. når/adv., præp. nær, *håˑ* ell. *håˑɹ* prs. af have, *råˑ* ell. *råˑɹ* rar, *snåˑ* ell. *snåˑɹ* adv., adj. snar(t), *tåˑ* ell. *tåˑɹ* prs. af tage, *råˑ* ell. *råˑɹ* pl. af rar, *æ* ell. *æɹ* prs. af være, *wa* ell. *waɹ* prt. af d.s.

Dette »*-ɹ*« bør i den systematiske lydskrift markeres på særlig måde Hvis det kun stod i modsætning til nul, kunne det betegnes (*ɹ*), idet man derved angav, at nul kunne vikariere for *-ɹ* i absolut udlyd (ligesom nul vikarierer for vestjysk stød (p. 31) og konsonantlængde (p. 37)); hvis det kun stod i modsætning til *-ɹ* (»fast *-ɹ*«), kunne det lades ubetegnet, idet man opstillede den regel, at der efter enhver udlydende vokal kan manifesteres et [*i, ɹ*] under givne kontekstlige betingelser. (Denne fremgangsmåde benyttes ved *-ɹ* efter diftong

og tryksvagt *ə*, se ndf.). Da der nu imidlertid, som vist, foruden ord med det her eksemplificerede »løse« *-ɹ*, findes både ord med nul (dvs. udlydende vokal) og ord med »fast« *-ɹ*, er en særbetegnelse nødvendig. Vi vælger betegnelsen ⟨ɹ⟩, altså *giˑ*⟨ɹ⟩ giver, *niˑ*⟨ɹ⟩ ned, *sdoˑ*⟨ɹ⟩ står, *goˑ*⟨ɹ⟩ gjorde osv.[32]

Ordene med diftong deler sig i to grupper: 1) ord, i hvilke der efter diftongen altid manifesteres et [ɹ (ɹ)], 2) ord, i hvilke der i stillingen foran pause (herunder leksikalsk udtale) samt ved efterfølgende initial konsonant ikke høres noget [ɹ (ɹ)], men hvor en r-lyd undertiden indsættes ved efterfølgende initial vokal i sammenhængende tale. Ekss.:

1. *baɹˈbieˈɹ* barbere, *gratuˈlieˈɹ* gratulere, *galoˈpieˈɹ* galopere, *krəˈpieˈɹ* krepere, *sgieˈɹ* skærer prs., *slieɹ* pl. af slæde, *sbuoˈɹ* spurgt, *suoˈɹ* prs./pp. af svare, *buoɹ* bore/borde,

2. »her«: [*nīə̯* ˈ*fɾæˑ ə* ˈ*skɔ̀w* ˌ*hīə̯*] nede fra skoven her, men [ˈ*hīə̯ɹ ɔ* ˈ*dīə̯*] her og der, »der«: [*fɔ* ˈ*dīə̯* ˈ*wa* ˈ*nɔ̀wə* ˈ*kåˑl*] for der var nogle karle, men [ˈ*dieˈɾ iŋ*'] derind, »hvor«: [ˈ*hwūō sgu di* ˈ*hæn*'] hvor skulle de hen, men [ˈ*huoɹ ə* ˈ*kjǫˌmaŋ*' ˈ*bwoð*] hvor købmanden boede.

Disse forhold vil vi i den systematiske lydskrift betegne ved at skrive *-ɹ* i ordene af gruppe 1, men intet konsonanttegn i udlyd af ordene under gruppe 2. Samtidig må dog opstilles flg. regel: Imellem udlydende diftong og et efterfølgende ord (evt. et 2. sammensætningsled), der begynder med vokal, kan frit indsættes et *-ɹ* (manifesteret [ɹ], [ɾ], [ɹ] eller [ɾ]).

Finale konsonantgrupper.

Udlydskonsonanterne kan indgå i følgende konsonantgrupper (alle med ustemt konsonant på andenpladsen):

	b	*d*	*g*	*f*	*s*
b					*bs*
d					
g					
v		*vd/fd*			*vs*
ð					
q		*qd*			*qs*
w		*wd*			*ws*
j		*jd*		*jf*	*js*

	b	*d*	*g*	*f*	*s*
f		*fd/vd*			
s	*sb*	*sd*	*sg*		
m	*mb*	*md*		*mf*	*ms*
n					*ns*
ŋ		*ŋd*			*ŋs*
ɳ		*ɳd*	*ɳg*		*ɳs*
l	*lb*		*lg*		*ls*
ļ		*ļd*			*ļs*
ɹ	*ɹb*	*ɹd*	*ɹg*	*ɹf*	*ɹs*

Eksemplifikation:

-bs: [*ˈgipsfiˌguːɹ*] gipsfigur.

-vd/-fd: [*dyft* (*dyvt*)] dybt, [*gift*] gift, [*givdi*] giftig o.fl.

-vs: [*ˈnɛvsˌaqˈə*] stn. Nebsager, [*rɛvs*] ribs.

-qd: [*bṛuqt*] prt./pp. af bruge, [*slaqt*] slagte o.fl.

-qs: [*noqs*] »noks« (ivrig efter) o.fl.

-wd: [*giwt*] adj. gift, [*hɔ̀wt*] hofte o.fl.

-ws: [*liwˈs*] sb. lys, [*hɔ̀wˑs*] huske o.m.fl.

-jd: [*lōjt*] lygte, [*knɛjt*] knægt o.fl.

-jf: [*slo̤jf*] sløjfe.

-js: [*bæjˈs*] prs. af bisse, [*gṛæjs*] græs o.m.fl.

-sb: [*kjɛspə*] kirsebær, [*hasp*] haspe.

-sd: [*bṛo̤st*] bryst, [*kwest*] kvist o.m.fl.

-sg: [*wask*] vaske, [*rosk*] rusk o.m.fl.

-mb: [*gOmp*] gumpe, [*damp*] damp o.fl.

-md: [*dṝømt*] prt. af drømme, [*fæmˑt*] femte o.fl.

-mf: [*triˈOmfˌbrænə*] triumfbrænder, [*ˈkamfəˌdṛoˑvə*] kamferdråber.

-ms: [*hewəˈromˈsˌbaŋk*] stn., [*haɬˈfæms*] halvfems o.fl.

-ns: [*ˈɔpsyɲsˌmaŋˈ*] opsynsmand, [*hönˑs*] høns o.fl.

-ŋd: [*hiŋˑt*] hente, [*roŋt*] rundt o.m.fl.

-ŋs: [*te ˈboŋˈs*] til bunds, [*staŋˈs*] imp. af standse o.fl.

-ɳd: [*poɳt*] punkt.

-ɳg: [*bleɳk*] blinke, [*røɳkə*] rynker o.m.fl.

-ɳs: [*lOɳs*] langs, [*ˈpæˑɳsˌpoɳˈ*] pengepung o.fl.

-lb: [*skwolp*] skvulpe, [*stɔlp*] stolpe o.fl.

-lg: [*wolˑk*] valke, [*mjɛlk*] mælk o.m.fl.

-ls: [*pǫ̣ls*] pølse, [*ʃjɔl's*] fjols o.m.fl.
-ʃd: [*spiʃt*] pp. af spilde, [*hæʃt*] pp. af hælde o.m.fl.
-ʃs: [*wɔʃ's*] adj. volds(k), [*te ˈhjaʃ's*] til hjalds.
-ʌb: [*skaʌp*] skarp o. fl.
-ʌd: [*kwaʌt*] kvart, [*kɔʌt*] adj. kort. Forekommer sjældent, da dialektens normale korrespondens til gl. -rt er -d (se tvært, part, skørt, fjorten osv.).
-ʌg: [*mǫ̣ʌk*] mørk, [*stæʌk*] stærk o.m.fl.
-ʌf: [*sjɛʌf*] skærf.
-ʌs: [*baʌsəl*] barsel (men ældre utvivlsomt [*basəl*], jvf. [ˈ*basəlˌpɔ't*] barselpotte), [*væʌs*] vers (hvis ældre form er [*væs*]). Forekommer sjældent, da dialektens normale korrespondens til gl. *-rs* er *-s* (se først, torsk, tørst osv.).

Af trekonsonantgrupper er der fundet følgende:

-wds: (kun i ssg.) [ˈ*lɔ̀wtsˌlem'*] loftslem.
-wsd: [*hɔ̀w'st*] pp. af »hovse«, [*law·st*] Lavst.
-jds: (kun i ssg.) [ˈ*walmajtsˌdaw·*] velmagtsdage.
-jsd: [*blæj'st*] pp. af blæse o.fl.
-msd: [*blomst*] blomst.
-nsd: [*konstə*] kunster, [*wonstə*] onsdag o.fl.
-nsg: [*ønsk*] ønske, [*dansk*] o.fl.
-ŋsd: [*miŋst*] mindste.
-ŋsg: [*viŋsk*] vindsk (skæv).
-ŋsd: [*øŋst*] yngste o.fl.
-lsg: [*po'lsk*] polsk.
-ʃsd: [*hæʃst*] helst, [*æʃst*] ældst.
-ʌsg: [*nɔʌsk*] norsk.

Det vil ses 1) at trekonsonantgrupper i overvejende grad forekommer i bøjnings- og afledningsformer, samt 2) at der i trekonsonantgrupper næsten udelukkende indgår kendte tokonsonantgrupper. Et eksempel på tokonsonantgruppe, der kun kendes som del af trekonsonantgrupper, er dog *-ds* i *-wds* og *-jds*. Det må her erindres, at dialektens kombinationsmuligheder ikke nødvendigvis er fuldt repræsenteret i materialet. Endelig kan det bemærkes, at der i så godt som alle trekonsonantgrupper indgår en af grupperne *-sb*, *-sd*, *-sg*.

De ovennævnte udlydskonsonantgrupper kan kaldes de »ægte«, forsåvidt som de alle står i modsætning til forbindelse af kons. + *ə* + kons. (henh.

kons. + ə + kons. + kons. eller kons. + kons. + ə + kons.) (jvf. p. 72ff.). De »uægte«, dvs. grupper, der har nul varierende med ə[33] i interkonsonantisk stilling, opføres herefter; det er sandsynligt, at antallet ville kunne forøges noget ved udvidelse af materialet:

Uægte finale tokonsonantgrupper (alle med stemt konsonant på anden-pladsen).

	v	*ð*	*q*	*w*	*j*	*m*	*n*	*ŋ*	*ɳ*	*l*	*ɭ*	*ɻ*
b							*bən*	*biŋ*		*bəl*		
d							*dən*	*diŋ*		*dəl*		
g							*gən*	*giŋ*		*gəl*		
v							*vən*	*viŋ*		*vəl*	*viɭ*	
ð						*ðəm*	*ðən*	*ðiŋ*	*ðəɳ*	*ðəl*		
q							*qən*	*qiŋ*		*qəl*		
w		*wəð*					*wən*	*wiŋ*		*wəl*		
j							*jən*			*jəl*		
f							*fən*			*fəl*	*fiɭ*	
s							*sən*	*siŋ*	*səɳ*	*səl*		
m							*mən*			*məl*		
n												
ɳ							*ɳən*	*ɳiŋ*	*ɳəɳ*	*ɳəl*		
ŋ							*ŋən*	*ŋiŋ*		*ŋəl*		
l						*ləm*	*lən*	*liŋ*	*ləŋ*			
ɭ							*ɭən*		*ɭəŋ*			
ɻ						*ɻəm*	*ɻən*	*ɻiŋ*	*ɻəŋ*		*ɻiɭ*	

Eksemplifikation: *-bən*: [*dr0'pən*] dryppet, [*d0'pən*] dyppet. *-biŋ*: [*həbəŋ*] hoppende. *-bəl*: [*kupəl*] kuppel ofl. *-dən*: [*sø'tən*] sytten ofl. *-diŋ*: [*sø'tiŋ*] syttende ofl. *-dəl*: [*kjɛtəl*] kirtel ofl. *-gən*: [*dro'kən*] drukket ofl. *-giŋ*: [*trø'kiŋ*] trykkende ofl. *-gəl*: [*sykəl*] cykel ofl. *-vən*: [*knɛvən*] kneben ofl. *-viŋ*: [*lō·viŋ*] løbende. *-vəl*: [*stṛɛv'əl*] »stribbel« (strimmel) ofl. *-viɭ*: [*av'iɭ*] abild ofl. *-ðəm*: [*hwoðəm*] »hvoddem« (forager). *-ðən*: [*skiðən*] skiden ofl. *-ðiŋ*: [*seðiŋ, seðəŋ*] siddende. *-ðəɳ*: [*møðəɳ*] mødding. – *-ðəl*: [*sæð'əl*] seddel ofl. *-qən*: [*dọq'n*] døgn, [*skṛɛqən*] skreget ofl. *-qiŋ*: [*ko·qiŋ*] kogende ofl. *-qəl*: [*løq'əl*] »løgel« (nøgle) ofl. *-wəð*: [*hɔ̀w'əð*] hoved, [ˈ*skɔwˌfɔwəð*] skovfoged, *-wən*: [*iw'ən*] øjne ofl. *-wiŋ*: [*ɫ̊ewiŋ, l̊ewəŋ*] levende ofl. *-wəl*: [*hiw'l*] hjul ofl. *-jən*: [*b0jən*] bundet, [*dɛj'n*] degn ofl. *-jəl*: [*fæj'l*] fejl ofl. *-fən*: [*æfən*] effen ofl. *-fəl*: [*kaˈtöfəl*] kartoffel ofl. *-fiɭ*: [*skjɛfiɭ*]

skefuld ofl. *-sən*: [*vɛsən*] vissen ofl. *-siŋ*: [*pasiŋ*] passende ofl. *-səŋ*: [*mæsəŋ*] messing ofl. *-səl*: [*tisəl*] tidsel ofl. *-mən*: [*kOmən*] kommet ofl., *-məl*: [*iˈgjæmˈəl*] igennem ofl. *-ŋən*: [*syŋən*] sønden ofl. *-ŋiŋ*: [*stɑ̊ˑŋiŋ*] »standende« (stående). *-ŋəŋ*: [*biŋəŋ*] binding ofl. *-ŋəl*: [*haŋˈəl*] handel ofl. *-ŋən*: [*eŋən*] ingen ofl. *-ŋiŋ*: [*gOŋiŋ*] »gangende« (gående). *-ŋəl*: [*øŋˈəl*] yngel ofl. *-ləm*: [*haťˈm*] halm ofl. *-lən*: [*bɔťən*] bullen ofl. *-liŋ*: [*hɑ̊ˑliŋ*] »halende« (løbende). *-ləŋ*: [*kjɛťˈəŋ*] kælling ofl. *-ɻən*: [*hɔɻən*] holden ofl. *-ɻəŋ*: [*iɻəŋ*] ælling o fl. *-ɹəm*: [*wOɹˈm*] orm ofl. *-ɹən*: [*tɔɹən*] torden ofl. *-ɹiŋ*: [*æˑɹiŋ*] ærinde. *-ɹəŋ*: [*fjæɹəŋ*] fjerding ofl. *-ɹiɻ*: [*bæiiɻ*] »bærel« (bør) ofl.

Af sådanne uægte konsonantgrupper bestående af mere end to konsonanter findes et ret stort antal, f.eks.:

-sdən: [*øˑsdən*] adv. østen
-sgəl: [*fɔskəl*] forskel
-səns: [*hɔsəns*] Horsens
-ŋəlsg: [*eŋˈəlsk*] engelsk
-ɹgiŋ: [*mæɹˑkiŋ*] marked
-dəɹs: [*te ˈaɻdəɹs*] til alters
-jəɹs: [*te ˈvæjˈəɹs*] til vejrs
-wəɹd: [*lɔwəɹdə*] lørdag
-gəɹd: [*dugəɹt*] dukkert
-bəɹd: [*sťubəɹt*] slubbert
-fəɹd: [*kOfəɹt*] kuffert

Specielt kan nævnes ord med endelserne -else og -sel:

-dəls: [*tɛˑtəls*] lettelse
-gəls: [*hakəls*] hakkelse
-ŋəls: [*bəˈtɛˑŋəls*] betændelse
-ɹəls: [*stɵˑɹəls*] størrelse
-ŋsəl: [*fæŋsəl*] fængsel.

Anm. 1. *-ŋd*, *-ŋg*, *-ɻd*. Som i de fleste andre jyske dialekter mangler udlydsgrupperne *n* + *d*, *n* + *g* og *l* + *d*, mens grupperne *ŋ* + *d*, *ŋ* + *g* og *ɻ* + *d* er fyldigt repræsenteret. Dette forhold udnyttes i flere nyere dialektmonografier således, at man tolker [*ŋ*] og [*ŋ*] i de pågældende stillinger som manifestationer af *n*, mens [*ɻ*] i denne position tolkes som manifestation af *l*. Ved samtidig at tolke [*ŋ*], [*ŋ*] og [*ɻ*] i alle øvrige positioner som manifesterende konsonantkombinationerne *n* + *d*, *n* + *g* og *l* + *d* opnår man at få elimineret de tre størrelser *ŋ*, *ŋ* og *ɻ* af konsonantinventaret. Denne tolkning og reduktion er dog ikke altid udnyttet i notationen.

Da nærværende beskrivelses formål: at nå til en notation ved primitive invarianter, ikke forudsætter en sådan tolkning, gennemføres den ikke her.

Anm. 2. Et eller to konsonantsystemer? Ved kommutationsprøven når man som vist til to konsonantsystemer, et initialt og et finalt. Disse lader sig, når det gælder jyske dialekter, kun ved anvendelsen af visse »kunstgreb« (identifikation af *b-*, *d-*, *g-* med *-v*, *-ð*, *-q*; tolkning af *ŋ*, *ɳ*, *ɭ* som *nd*, *ng*, *ld* mv., se anm. 1.) reducere til ét. Ønskeligheden af denne operation bør bedømmes ud fra de krav, der må stilles til notationen. Det primære krav: at de umiddelbare fonematiske modsætninger kommer til udtryk, er tilgodeset allerede derved, at den hviler på kommutationsprøven. I forhold hertil kan et krav om f.eks. simpelhed (et lille antal symboler) kun være sekundært. Det samme gælder naturligvis kravet om, at notationen umiddelbart skal give et godt begreb om den faktiske udtale i dialekten; vi lader dog dette sidste krav være udslaggivende og undlader derfor at reducere til ét konsonantsystem.

Under disse omstændigheder må det strengt taget betegnes som en tilsnigelse, når en stor del af den systematiske lydskrifts konsonanttegn benyttes både i initial og final stilling. At de gør det, beror naturligvis på, at den systematiske lydskrift i størst mulig udstrækning er kalkeret over den mere fonetiske lydskrift, der er benyttet ved optegnelsen. Men det bør fastholdes, at der hermed ikke er tilkendegivet noget om evt. identificering af ensmanifesterede initial- og finalkonsonanter. Af denne grund er konsonantenheder, hvor de omtales isoleret fra sproglige tegn (ord), altid forsynet med enten forudgående eller efterfølgende streg, eks.: *b-* = initialkonsonanten *b*, *-b* = finalkonsonanten *b*.

Konsonanter i tryksvag stilling.

Som det delvis var tilfældet ved behandlingen af vokaler i tryksvag stavelse, er man, når det gælder opstilling af konsonantinventaret i infortis, henvist til at betjene sig af postulater på grundlag af det optegnede inventar af kontoider. Under alle omstændigheder ville en gennemført kommutering være forbundet med meget store vanskeligheder og er ikke her forsøgt praktiseret. Ved altså at slutte fra det optegnede når man til, at der i stillingen efter vokal i tryksvag stavelse, der følger efter stærktrykket, forekommer følgende konsonanter og konsonantgrupper[34]:

De hyppigst forekommende enkeltkonsonanter i denne stilling er *-d* (især i prt. og pp. af svage verber) og *-s* (især i passivformer):

-d: ekss.: [*su'dət*] pp. af sutte, [*skomət*] prt. af skumme, [*kovlət*] kuplet, [*mo·nət*] måned, [*hælvədəsˌiɭ'*] helvedesild.

-s: ekss.: [*hæqləs*] pass. af hegle, [*swoləs*] pass. af svale, [*bṛøq'əs*] bryggers, [*hælməs*, *hælmus*] helmis.

-b: ekss.: [*sænəp*] sennep, [*bṛɔɭəp*, *bṛɔɭ0p*] bryllup.

-g: ekss.: [*dṛøðək*] »drøddik« (brunstig, om hund), [*stɛðək*] stædig.
-ð: eks.: [*hweðvəð*] »hvidved«.
-q: ekss.: [*biliq, bili*] billig, [*kø·liq, kø·li*] kølig.
-m: ekss.: [*lisOm*] ligesom, [*sme'tsOm*] smitsom.
-n: ekss.: [*skɔstənə*] pl. af skorsten, [*bræŋ·vin, -vən*] brændevin.
-ŋ: eks.: [*swijəŋ*] sviende.
-ɳ: eks.: [*viɳəɳə*] pl. af vindue.
-l: ekss.: [*romələ, rom·lə*] rummelig, [*oɳələ*] underlig.
-ʃ: ekss.: [*moɳfəlʃ*] mundfuld, [*vêwəlʃə*] pl. af vævel (væv).
-ɹ: ekss.: [*sleɳəɹə*] prs. af slingre, [*dæ'təɹə*] pl. af datter.

(I denne stilling kan *-ɹ* undertiden – ligesom i trykstærk stavelse (p. 91) – manifesteres som [*ṛ*] eller [*r*], se p. 74).[35]

Af konsonantgrupper er uden for bøjningsformer kun optegnet *-sd* og *-sg*:

-sd: [*tjænəst*] tjeneste, [*fuʃ'əst*] pp. af følges, [*tOɳ'əst*] sup. af tung.
-sg: [*miɳəskə*] pl. af menneske.
-bs: [ˈ*sænəps|haw·*] sennepshave.
-ms: [*pəˈtro'ləoms|lamp*] petroleumslampe.
-ns: [ˈ*bṛæŋ·vəns|glas*] brændevinsglas.
-ɳs: [ˈ*grO'tnəɳs|kas*] grutningskasse.

Forholdet mellem -ɹ og nul i stillingen efter ə.

Som det kan ses ovenfor, er der ikke opstillet nogen final konsonantgruppe med *-ɹ* på sidstepladsen. Da *-ɹ* altid realiseres som stemt lyd, kunne der i givet fald være tale om »uægte« konsonantgrupper (p. 97f.) som f.eks. *-wəɹ, -ɳəɹ* o.lign. Når sådanne grupper ikke er opstillet, beror det på, at udgangspunktet er taget i det leksikalsk optegnede ordstof; dette udviser nemlig næsten undtagelsesløst former med (kons. +) [*ə*], ikke (kons. +) [*ə* + *ɹ*]. Ord som hopper, regner, lurer, råder skrives derfor i den systematiske lydskrift ˈ*hå(')bə*, ˈ*ræ·nə*, ˈ*lu·ɹə*, ˈ*ro·ə*, ikke ˈ*hå(')bəɹ* ell. ˈ*hå(')bəɹ* osv. M.h.t. typen ˈ*ro·ə* (|| *ro·ɹ*), se spec. p. 75f.

Imidlertid forekommer der i sammenhængende tale undertiden en r-lyd efter et sådant finalt *ə*; dette er kun, men altså ingenlunde altid tilfældet, når det efterfølgende ord begynder med vokal. Det bemærkes, at et *-ɹ* i denne stilling ligesom i ordindlyd kan »overtrækkes« og realiseres som [*ṛ*]. Efter JPO (IDD's båndsamling nr. 1141–1143) er f.eks. optegnet: [*som di ˈkåʃ'əɹən ˈnO*] som de

kalder den nu, [*di slo ˈmasgəˈɽ åb*] de slår masker op, [ˈ*hon sgu ˈsiˑ adəɽ ə ˈnɔqlə*] hun skulle se efter nøglerne, [ˈ*miŋəɽ ɔ ˈmiŋə*] mindre og mindre, [ˈ*sɔ sdag ˈhaŋ jo ə ˈnoˑl ˈsåˑn sɔ ˈɽoləˈɽ uˑð*] så stak han jo nålen sådan så roligt ud, [*de mə da væ· ˈnūðð mæ ˈdæn' məˈriˑəɽ ɔ jæns ˈpeˑdə*] der må da være noget med den Marie og Jens Peter, [*haŋ ˈga hans ˈfåˑəɽ ə ˈpæˑŋ*] han gav hans far pengene, men: [*haŋ ˈga həns ˈfåˑə de ˈhielə*] han gav hans far det hele (de to sidste eksempler ikke fra båndoptagelsen).

Derimod høres ikke noget [ɹ] mellem *ə* og initial konsonant: [*nɔwə ˈsdūð ... ˈsdiˑn*] nogle store sten, [ˈ*dæm· dæ wə ˈeɖ ˈmajdə ˌsåˑn*] dem, der var ikke »magtige« sådan, [*vi ˈkuŋ· ˈeɖ ˈlæŋə fo wo ˈsgød iˈgjæm'əlˈ*] vi kunne ikke længere få vor skyttel igennem.

De følgende prøver er eksempler på, at der også hyppigt mangler [ɹ]-lyd mellem *ə* og initial vokal: [ˈ*aˈdə· komfməˈsjoˑn*] efter konfirmationen, [*mæ ˈfijə ˈhwoɬə ˌiˑ*] med fire huller i, [ˈ*huŋə ˈaɬ· ɔw ˈde ˈtriŋˑˌgåˑn*] hundrede alen af det trendegarn.

Vi vælger at lade denne mulighed for ɹ-indskud ubetegnet, idet vi opstiller følgende regel (jvf. om -ɹ: *nul* efter diftong p. 94): Imellem finalt *ə* og et efterfølgende ord, der begynder med vokal, kan frit indskydes et -ɹ (manifesteret [ɹ], [ɽ], [ɹ] eller [ɾ]).

Den samme regel gælder for stillingen mellem finalt *ə* i 1. sammensætningsled og initial vokal i 2. sammensætningsled: ˈ*a*(')*dəˌoˑɹ* efterår kan f.eks. realiseres både som [ˈ*aˈdəˌoˑɹ*] og [ˈ*aˈdəˌroˑi, ˈaˈdəɹˌoˑɹ*].

Yderligere kan denne regel overføres på stillingen efter tryksvag vokal i stavelse, der går forud for trykstavelsen, idet f.eks. *fåˈæɭ'ə* forældre både kan realiseres som [*fɔˈæɭ'ə*] og som [*fɔˈɽæɭ'ə, fɔɹˈæɭ'ə*], *læˑɹəˈiŋˑ* lærerinde både som [*læˑɹəˈiŋˑ*] og [*læˑiəˈɽiŋˑ*].

Kap. 4. Opstilling af materialet.

Ordmaterialet er ordnet på følgende måde:

1. Efter stærktryksvokalen i flg. orden: *i-y-u, e-ø-o, æ-ö-å, a, i-ÿ-ū, ij-yj-uw, ie-yø-uo, ē-ø̄-ō, ǣ-ȫ-å̄, ā.*

2. Efter den efter stærktryksvokalen følgende konsonant i flg. orden: *-b, -d, -ɖ, -g, -v, -ð, -q, -w, -j, -f, -s, -m, -n, -ŋ, -ŋ, -l, -ɭ, -ɹ, -⟨ɹ⟩*, nul (dvs. ingen final konsonant).

3. Efter stavelsesantal: enstavelsesord, tostavelsesord, trestavelsesord (osv.). For ord med trykfordelingen fortis-semifortis (fortis-fortis) gælder dog, at de er placeret ud fra førsteleddet alene eller ud fra andetleddet alene.

4. Ord med final konsonantgruppe er derefter ordnet efter 2. konsonant i gruppen i samme orden som u. 2 ovf. »Uægte« konsonantforbindelser (se p. 97., 72) er placeret efter de »ægte«.

5. Efter stød og konsonantlængde.

a. Ved kortvokaliske ord er rækkefølgen: (1) ord med stød på konsonanten, (2) ord uden stød og uden længde på konsonanten, (3) ord med længde på konsonanten. NB! Ved ord med finalt *-b, -d* eller *-g* er rækkefølgen: (1) ord uden stød på den korte vokal, (2) ord med (fakultativt) stød på den korte vokal.

b. Ved langvokaliske ord er rækkefølgen: (1) ord med stød, (2) ord uden stød.

6. For flerstavelsesordenes vedkommende: Efter vokal og konsonant i svagtryksstavelsen. Ord uden initial konsonant i svagtryksstavelsen er placeret forrest, idet vokalrækkefølgen er: *ə, i*, andre vokaler, og ord med final konsonant placeres efter ord uden; derefter følger ordene med initial konsonant i svagtryksstavelsen, idet også disse ordnes efter vokal og således, at ordene med final konsonant placeres sidst.

M.h.t. den systematiske lydskrift, som er gennemført i dette kapitel, skal generelt henvises til beskrivelsen i kapp. 1–3. Desuden meddeles her en oversigt over de anvendte særnotationer for synkretismer (sammenfald) og vikarieringsforhold.

Som notation for sammenfald er anvendt følgende ikke-kursiverede tegn:

e: foran *-w*, dvs. *e/ø*, se p. 65.

i: 1) foran *-w*, dvs. *i/y*, se smst.

2) foran *-ŋ* og *-l̥*, dvs. *i/e*, se p. 64.

3) i svagtryksstavelse foran *-ŋ* og *-l̥*, dvs. *i/ə*/nul, se p. 75.

v: i den postvokaliske konsonantgruppe *-vd*, dvs. *-v/-f*, se p. 92.

y: foran *-ŋ* og *-l̥*, dvs. *y/ø*, se p. 64.

œ: foran *-j*, dvs. *e/æ*, se p. 65.

ø· (ø:): foran *-ɹ*, dvs. *ø̄/ō̄*, se p. 68.

ö: 1) foran *-j*, dvs. *ø/ō*, se p. 65.

2) foran *-f*, dvs. *ø/ö*, se smst.

ö· (ö:): foran *-m* og *-n*, dvs. *ø̄/ō̄*, se p. 67.

ə: i svagtryksstavelse foran stemt konsonant, dvs. *ə*/nul, se p. 72.

Ved vikariering i tilfælde, hvor nul kan vikariere for en anden sproglig størrelse, er anvendt parentes om tegnet for denne fakultative størrelse:

1) Ved det vestjyske kortvokalstød, se p. 31.

2) Ved længde på stemt konsonant i de p. 43f. opregnede tilfælde.

3) Ved interkonsonantisk *ə* i ordtypen (vokal +) konsonant + *ə* + stemt konsonant + *ə*, se p. 73f.

Om ⟨ɹ⟩, se p. 94, om *v*^{v}, se p. 80, anm. 1.

i	*y*	*u*
-b		
hib sb. »hip« (i udtr. »hip som hap«)	*hy(')b* v. hyppe	*kubəl* sb.fk. kuppel
svib sb.n. svip	ˈ*hy(')b*$_{\|}$*plåw*· sb.fk. hyppeplov	*slubəɹd* sb., se *slobəɹd*
sgi(')b sb.fk. skæppe		
sli(')b v. »slippe«, 'malke ren'		
ˈ*gibsfi*$_{\|}$*guːɹ* sb.fk. gipsfigur		
ˈ*pi(')bə* prs. af pippe	ˈ*nybon* (ell. ˈ*nybån*? også *nybən*) adj. »nybåren«, om ko: som nylig har kælvet	
ˈ*sgi(')bə* sb.fk. skipper		
ˈ*sgri(')bə* pl. af »skrip«, 'rille'		
ˈ*sli(')bə* prs. af »slippe«	ˈ*hy(')bəs* pass. af hyppe	

i	*y*	*u*
ˈ*sdi*(')*bə* (pl. af ?) stigbord ˈ*sli*(')*bəs* pass. af »slippe« ˈ*pi*(')*blə* prs. af pible		
-*d*		
kid sb. kit *-və*ˌ*sid* sb., se julevisit *sgid* adv. (sb., adj.) skidt *bə*ˈ*sgid* adj. beskidt *snid* sb.n. snit *tid* adv. tit *vid* adv. f. af vid *agə*ˈ*vid* sb. akvavit *gi*(')*d* v. gætte *ki*(')*d* v. kitte *sni*(')*d* v. snitte ˈ*sni*(')*d*ˌ*bōnə* pl. af snittebønne	*byd* pp. af bytte *fyd* sb.n. »fyt«, 'lyd af opblussende ild' *lyd* adj. lydt -ˌ*pyd* sb.fk., se vandpyt *by*(')*d* v. bytte *hy*(')*d* sb.fk. hytte	ˈ*fud*ˌ*mjelg* sb. »futmælk«, 'skummetmælk' *slud* sb. slut *slu*(')*d* v. slutte *smu*(')*d* v. smutte *su*(')*d* 1. v. sutte, 2. sb.fk. sut -ˌ*su*(')*d* sb.fk. -sort, se sol- *u*(')*d* 1. sb. (øl)urt, 2. stn. Uth
magəˈridə pl. af marguerit ˈ*hvi*(')*də* adv. »hvilkentid«, 'hvornår' ˈ*sbri*(')*də* sb.fk. spritter ˈ*hvi*(')*dəd* pp. af hvidte	ˈ*tydə*ˌ*bæɹ* sb. tyttebær ˈ*by*(')*də* prs. af bytte -ˌ*py*(')*də* pl. af -pyt, se vand-	ˈ*ludə*ˌ*kig* sb. »lutterkig«, 'øjemål' ˈ*budi* v. »buddie«, 'betjene en »buddipotte«' ˈ*budi*ˌ*på*(')*d* sb.fk. »buddipotte«, se Feilb. ˈ*pudi*ˌ*sdroːə* pl. »puddistrå«, vist det gl. udtr. for purløg (jf. Feilb. II.IV.: purløg) ˈ*su*(')*də* prs. af sutte ˈ*bu*(')*dəd* adj. buttet ˈ*su*(')*dəd* pp. af sutte
-*g*		
gig prt. af gå *bə*ˈ*gig* prt. af begå	*tyg* adj. tyk ˈ*tygˌmjelg* sb. tykmælk	*fug* sb. »fug«, om det fnug, der lå på gulvet efter

i	*y*	*u*
-kig sb. -kig, se lutter-	*ˈtygˌsag* sb.fk. tyksak	vævningen (Feilb. 2. fug)
koˈlig sb. kolik	*by(')g* sb. byg	*kug* sb.n. kuk
muˈsig sb. musik	*my(')g* sb. myg	*mug* sb. muk (sygdom hos hest)
muˈsigˌpæ·ŋ pl. »musikpenge«, 'penge, indsamlet til spillemændene ved et gilde'	*sy(')g* adj. syg	*sgrug* adj. skruk
	ty(')g pl. af tyk	*slug* sb.fk. »slu«, 'stejle'
kri(')g sb.fk. krikke	*ˈty(')gˌhuðəd* adj. tykhudet	*ˈglu(')gˌmo·nəd* sb. glugmåned
li(')g sb.n. lig	*kygən* (også: *kjøgən*) sb.n. køkken	*kru(')g* sb.fk. krukke
pi(')g sb.fk. pig	*ˈkygənˌdaˑɹ* sb.fk. køkkendør	*ku(')g* v. kukke
ri(')g adj. rig	*sygəl* sb.fk. cykel	*ˈku(')gˌmaŋ'* sb.fk. kukkemand, 'gøg'
ˈsi(')gˌsag sb. siksak	*ˈsygəlˌsdi* sb.fk. cykelsti	*ˈku(')gmaŋsˌsbød* sb. kukkemandsspyt, 'cikadeskum'
sigən pron. sikken	*ty(')gəls* sb. tykkelse	*ˈsgru(')gˌhö·n* sb.fk. skrukhøne
		sgru(')g v. skrukke (om høne)
		dugəɹd sb.fk. dukkert
muˈsigə sb.fk. musiker	*ˈkrygi* sb.fk. krykke	*ˈklu(')gə* prs. af klukke
awˈriglə pl. af aurikel	*ˈty(')gə* komp. af tyk	*ˈsgru(')gə* prs. af skrukke
ˈpi(')gə pl. af pig	*ˈty(')gnəŋ* sb.fk. tykning	*ˈdu(')gəd* pp. af dukke
ˈpi(')gəɹə adj. »piggerig«, 'pigget'		
	ˈkyg(ə)nə (også: *ˈkjøg(ə)nə*) pl. af køkken	
	ˈkrygiə pl. af krykke	
-v [1]		
sgiv sb.n. skib	*dyvd* adv. f. af dyb	
givd sb. gift (skadeligt stof)		

i | *y* | *u*

ˈ*kniv'ə* prs. af knibe
ˈ*piv'ə* prs. af pibe
ˈ*sgiv'ə* (også: ˈ*sgivə*) pl. af skib
ˈ*sliv'ə* prs. af slibe
ˈ*biv'lə* (ell. ˈ*biv'(ə)lə*?) pl. af bibel
ˈ*pivə* pl. af pibe
*fɑ̊*ˈ*givdəd* pp. af forgifte
*fɑ̊*ˈ*givdnəŋ* sb. forgiftning

*bə*ˈ*griv'(ə)lə* (også: *be*ˈ*griv'(ə)li*) adj. begribelig

ˈ*kryv'ə* prs. af krybe

-*ð*

bið v. bide
hið 1. adv. hid[2], 2. v., se *hi·ð*, 3. prt., se *hi·ð*
ˈ*hviðˌklæv'ə* sb. hvidkløver
ˈ*hviðˌko:l* sb. hvidkål
ˈ*hviðkolsˌso(')b* sb. hvidkålssuppe
sgiðən adj. skiden
ˈ*sgiðənˌgro:* adj. skidengrå
smiðən adj. »smiden«, 'smidig'

ˈ*gryðˌsgi:* (også: ˈ*gry·ð-*) sb.fk. grydeske
syð sb. syd (jf. sønden)
ˈ*syðˌo:* adv. sydpå

ˈ*uðgoŋsˌø:q* sb.n. udgangsøg
ˈ*uðˌhu·s* pl. af udhus
ˈ*uðˌle(')g* sb.n. udlæg, spec. (v. tærskning): så meget korn, som ad gangen lægges på logulvet
ˈ*uðleqsˌhawə* sb. udlægshavre
ˈ*uðleqsˌku:n* sb. udlægskorn
ˈ*uðˌsgån'* part.adj. udskåret
ˈ*uðˌsæ(')də* sb.fk. udsætter, 'kreatur, der skal udgå af besætningen (slagtes)'
ˈ*uðsædəˌkuw'* sb.fk. udsætterko

i

y

u

ˈ*uð*ˌ*trøg* sb.n. udtryk
uðən præp. uden
ˈ*uðən*ˌ*bys* (ell. ˈ*uðənbys*?) adv. udenbys
ˈ*uðən*ˌ*om*' adv. udenom
ˈ*uðən*ˌ*såw*'*əns* adv. udensogns

ˈ*bið*'*ə* prs. af bide
-ˌ*bið*'*ə* sb. -bider, se krybbe-
ˈ*gið*'*ə* prs. af gide
ˈ*smið*'*ə* prs. af smide
ˈ*kiðəg* sb. kiddike
ˈ*smiðəs* sb.fk. »smedeesse«, 'smedje'
ˈ*triði* num. tredje
*hal*ˈ*triði* num. halvtredje
ˈ*triði*ˌ*kɑ̈*:*l* sb.fk. tredjekarl
ˈ*kviðəʁə* prs. af kvidre

ˈ*bryð*'*ə* prs. af bryde
ˈ*flyð*'*ə* prs. af flyde
ˈ*sgyð*'*ə* prs. af skyde
ˈ*snyð*'*ə* prs. af snyde
ˈ*kryðə*ˌ*fjed* sb. krydderfedt
ˈ*bryðəs* pass. (recipr.bet.) af bryde
ˈ*nyði* sb.fk. nødde, 'svær kølle'
ˈ*nyði*ˌ*håw*'*əð* sb.n. nøddehoved

ˈ*sluð*'*ə* sb. sludder
ˈ*uð*'*əsd* adj. »uderst«
ˈ*knuðə* pl. af knude
ˈ*pluðə*ˌ*båwsə* pl. pludderbukser
ˈ*pluðə*ˌ*håw*'*əð* sb.n. pludrehoved
ˈ*sluðə* v. sludre
ˈ*sluðə*ˌ*håw*'*əð* sb.n. sludrehoved
ˈ*uðə* adj. »udre«
ˈ*uðə*ˌ*da*:ˑ*ɹ* sb.fk. »uderdør«, 'yderdør'
ˈ*uðə*ˌ*lomˑ* sb fk. »uderlomme«, 'yderlomme'
ˈ*uðə*ˌ*sdåwˑ* sb.fk. »uderstue«, 'stue mellem forstue og bryggersgang' (nu sj.).
-*huðəd* adj. -hudet, se tyk-
ˈ*uðəsd* adj. (kun i subst. anv.) »uderste«, 'den yderste del (af noget)'
ˈ*uðlə* adj. »udlig«, 'yderlig'
ˈ*pluðəʁə* prs. af pludre

i	*y*	*u*
	ˈ*ryð(ə)li* (også: ˈ*ryð(ə)lə* og (i adv. anv.) ˈ*ryð(ə)ləd*) adj. ryddelig	
-*q*		
ˈ*liq ˌkjesd* sb.fk. ligkiste ˈ*liq ˌsgå·ɹ* sb.fk. ligskare ˈ*liq ˌtuːn* sb.fk. ligtorn ˈ*piq ˌhaɹə* sb.fk. pigharve ˈ*piqtros ˌhœjˈən* sb.n. pigtrådshegn ˈ*sdiq ˌbewˈəl* sb. stigbøjle *giqd* sb. gigt (jf. *jeqd*) -ˌ*giqd* sb. -gigt, se flyve- *liqən* v. ligne	ˈ*byq ˌawən* pl. bygavner ˈ*byq ˌgryːn* sb. byggryn ˈ*byq ˌgrõːð* pl. byggrød ˈ*byq ˌhøːsd* sb. byghøst ˈ*byq ˌkuːn* sb. bygkorn (spec. om vævemønster til håndklæder) ˈ*byq ˌmaɹg* sb.fk. bygmark ˈ*byq ˌmieˈl* sb. bygmel ˈ*byq ˌsgroː* sb. bygskrå ˈ*byq ˌsge(ˈ)g* sb. bygskæg ˈ*byq ˌve(ˈ)bə* pl. af byg-vippe *byqd* 1. prt., 2. pp. af bygge *syqiŋ* sb.fk. »sygen«, 'sygdom'	ˈ*buq ˌgjoːɹ* sb.fk. buggjord *duq* sb.fk. dug ('borddug') ˈ*sluq ˌhals* sb.fk. slughals *bruqd* prt./pp. af bruge *sluqd* prt./pp. af sluge *uqd* pp. af vugge
ˈ*sgriqˈə* prs. af skrige ˈ*sviqˈəˌmuoˈ* sb.fk. svigermor ˈ*piqə* pl. af pige ˈ*piqəˌkamə* sb.fk. pigekammer ˈ*liqnə* prs. af ligne ˈ*riqlə* adj. rigelig *fåˈliqəs* v. forliges ˈ*riqsdəsˌmaŋˈ* sb.fk. rigsdagsmand	ˈ*ryqˈə* (også: ˈ*ryˑqə*) prs. af ryge ˈ*sdryqˈə* prs. af stryge ˈ*pyqəɹə* prs. af »pygre«, om gravid kvinde: 'skrante, have kvalme olgn.'	ˈ*bruqˈə* prs. af bruge ˈ*duqˈə* (også: ˈ*duˑqə*) pl. af dug ˈ*sluqˈə* prs. af sluge ˈ*bruqˈəs* pass. af bruge

-*w*

kiw' (*åw'*) adj. ked (af)
kniw' sb.fk. kniv
liw' sb.n. liv
sdiw' adj. stiv
siw' num. syv
ˈ*siw'*ˌ*såwə* sb.fk. syvsover
-ˌ*tiw'* sb.fk. -tyv, se hø-
bliw· v. blive
driw· v. drive
ˈ*driw*(·)ˌ*woð'* adj. drivvåd
fliw· v. flyve
ˈ*fliw*(·)ˌ*giqd* sb. flyvegigt
ˈ*fliw*(·)ˌ*sgø*(')*d* sb.fk. flyveskytte
kliw· v. kløve
kniw· pl. af kniv
ˈ*kniw*(·)ˌ*sgawd* sb.n. knivskaft
ˈ*kniw*(·)ˌ*troməl* sb.fk. knivtromle
liw· 1. v. lyve, 2. sb. i udtr. »komme til live«
ˈ*liw*(·)ˌ*sdøg* sb.n. livstykke
-ˌ*riw·* sb.fk. -rive, se slæbe-
riw· v. rive
sgiw· sb.fk. skive
ˈ*sgiw*(·)ˌ*tåɪ'ə* sb. skivetørv
sdiw· pl. af stiv
ˈ*sdiw*(·)ˌ*binəd* adj. stivbenet
ˈ*sdiw*(·)ˌ*fråsən* (også: -ˈ*fråsən*) adj. stivfrossen
ˈ*sdiw*(·)ˌ*kramb* (ell. -ˌ*kram*(·)*b*?) sb. stivkrampe
ˈ*sdiw*(·)ˌ*na*(')*gəd* adj. stivnakket
ˈ*sdiw*(·)ˌ*siŋə* adj. »stivsindig«, 'stivsindet'
ˈ*sdiw*(·)ˌ*sy·q* sb. stivsyge
tiw· 1. pl. af tyv, 2. num. tyve
iw· sb.n. øje
ˈ*iw*(·)ˌ*bleg* sb.n. øjeblik
ˈ*iw*(·)ˌ*låq* sb.n. øjelåg
ˈ*iw*(·)ˌ*moːl* sb. øjemål
giwd 1. sb. »gift«, 'portion foder', 2. adj. gift
sgiwd pp. af skifte
sgiwd (ell. *sgiw*(·)*d*?) sb. skifte
sgiw(·)*d* v. skifte
ˈ*sgiw*(·)*d*ˌ*daw'* sb.fk. skiftedag
liw's sb.n. lys
-ˌ*hviws*, adj. -»hvivs«, se lysegrå-
liws 1. adj. lys, 2. sb. i udtr. »til livs«
liw(·)*s* 1. v. lyse, spec.: 'klare op', 2. pl. af adj. lys
ˈ*liw*(·)*s*ˌ*bloː* adj. lyseblå
ˈ*liw*(·)*s*ˌ*saws* sb.fk. lysesaks
ˈ*liw*(·)*s*ˌ*sda·q* sb.fk. lysestage

ˈ*liw*(·)*s*ˌ*fåɹ'əm* sb.fk. lysform
ˈ*liw*(·)*s*ˌ*gå:n* sb. lysgarn
ˈ*liw*(·)*s*ˌ*sgja:ɹ* sb.n. lysskær
piw(·)*s* sb.fk. »pys«, 'penis'
iw(·)*s* sb.fk. økse
liwsd adv. f. af lys
liwsən 1. sb. »lyssen« a. 'lys' (i udtr. som [*do* ˈ*sto:ɹ i mi* ˈ*liwsən*] du står i mit lys, dvs. du skygger for mig) b. 'lyn', 2. v. »lysne« a. 'lysne' b. 'lyne'
iw'ən pl. af øje
ˈ*iwən*ˌ*bry:n* sb.n. øjenbryn
fliwiŋ prs.part. af flyve
siwiŋ num. syvende
tiwiŋ num. tyvende
hiw'əl sb.n. hjul
iw'əl sb.fk. jul
sgiw'əl sb. skjul
ˈ*hiwəl*ˌ*binəd* adj. hjulbenet
ˈ*hiwəl*ˌ*maŋ'* sb.fk. hjulmand
ˈ*hiwəl*ˌ*sdu:l* sb.fk. hjulstol (der bruges af en karetmager)
ˈ*iwəl*ˌ*awdən* se *iwəl* ˈ*awdən*
ˈ*iwəl*ˌ*brø:* sb.n. julebrød
ˈ*iwəl*ˌ*ka·q* sb.fk. julekage
ˈ*iwəl*ˌ*na*(')*də* sb. julenadver
ˈ*iwəl*ˌ*ni:q* sb.n. juleneg
ˈ*iwəl*ˌ*sdå:s* sb.n. julestads
ˈ*iwəl*ˌ*tij'* sb.fk. juletid
ˈ*iwəl*ˌ*træ:* sb.n. juletræ
ˈ*iwəlvə*ˌ*sid* sb. julevisit
sgiwəl v. skjule
tviwəl v. tvivle
*diw'əls*ˌ*dræg* sb. dyvelsdræk
sdiwəls sb. stivelse

ˈ*bliw'ə* prs. af blive
ˈ*driw'ə* prs. af drive
ˈ*diw'ə* sb.n. (rå)dyr
ˈ*fliw'ə* prs. af flyve
ˈ*kliw'ə* prs. af kløve
ˈ*tiw'ə* 1. sb.fk. tyr, 2. sb.n. tøjr
ˈ*iw'ə* 1. sb.n. yver, 2. pers. n. Iver
-ˌ*driwə* sb.fk. -driver, se gulv-
-ˌ*kliwə* sb.fk. -kløver, se sten-
ˈ*liwə* prs. af lyve
ˈ*sgiwə* 1. pl. af skive, 2. pl. af (hør)skæve
ˈ*sdiwə* sb.fk. stiver
ˈ*tiwə* v. tøjre
ˈ*tiwə*ˌ*kal'* sb.fk. tyrekalv
ˈ*tiwə*ˌ*knåd* sb.fk. »tyreknort«, 'ung tyr'
ˈ*tiwə*ˌ*law* sb.n. »tyrelag«, 'tidsrum på tre uger efter at en ko har været til tyr'

i/y		*u*
ˈ*tiwəˌslaw* sb.n. tøjrslag	ˈ*kiwlən* sb.fk. kylling	
ˈ*tiwəˌsdaˑq* sb.fk. tøjrstage	ˈ*giwdəs* pass. af gifte	
-ˌ*iwəd* adj. -øjet, se glas-, skel-, vand-, vind-	ˈ*liwsəgroˌhviws* adj. (spøg.) »lysegråhvivs«, om noget der ikke er så rent som det burde være	
ˈ*triwəs* 1. v. trives, 2. prs. af d.s.	ˈ*liwsnə* prs. af »lysne«, 'lysne', 'lyne'	
ˈ*triwəsd* prt. af d.s.	ˈ*sdiwərə* pl. af stiver	
-ˌ*driwi* sb.fk. -drive, se sne-	ˈ*tiwəɹəd* pp. af tøjre	
ˈ*siwiˌbosg* sb.fk. sivbusk	-ˌ*driwiə*, pl. af -drive, se sne-	
ˈ*siwiˌhad* sb.fk. sivhat	ˈ*siwiə* pl. siv	
ˈ*siwiˌsguw'* sb.fk. sivsko		
ˈ*riwnəŋ* sb.n. »rivning«, 'rivelse'		

i	*y*	*u*
-j		
		huj· v. huje
		ˈ*huj·ˌsgri·q* v. »hujeskrige«
-f		
ifəl adj. »ifol«, 'ifolet', 'drægtig' (om hoppe)		
ˈ*fifəd* prt. af »fiffe«, 'narre'		
ˈ*fifi* adj. fiffig		
-s		
gəˈbis sb.n. gebis	*drys* v. drysse	*blus* sb. blus
mofəˈdis sb.fk. muffedise	*krys* sb.n. kryds	*kaˈbus* sb.fk. kabuds
slis sb.fk. slids	ˈ*nysˌgjeɹə* adj. nysgerrig	ˈ*pusˌboˑsd* sb.fk. pudsebørste
tris sb.fk. trisse	*plys* sb.n. plyds	*sdus* sb.fk. i udtr. »på en studs«
gnisd sb.fk. gnist	*knysd* sb.fk. knyst	
hvisd v. »hviste«, 'kaste',	*kysd* sb.fk. kyst	

i	*y*	*u*
især: 'gynge et barn på armen'	*brysg* adj. brydsk	*tus* sb.fk. tudse
lisd sb.fk. liste, 'tøjstrimmel til at snøre om spædbørn'	*jysg* adj. jysk	
sisd adv. sidst	*sbysg* adj. spydsk, 'skrap'	
tə'sisd adv. til sidst	*tysg* adj. tysk	
pisg 1. sb.fk. pisk, 2. v. piske	*sysəl* v. sysle	
tisg v. tiske		
'risən‿grõ:ð pl. risengrød		
tisəl sb.fk. tidsel		
'bisə sb.fk. »bisser«, 'bisse'	*'knysdə* pl. af knyst	*'busə‿manŋ* sb.fk. bussemand
ra'disə pl. af radise	*'lysdə* sb.fk. lyster	*'musə* pers.n. (hestenavn) Musse
'risə pl. af ridse		*'tusə* pl. af tudse
fraŋ'sisə sb.fk. francaise		*'pusəd* prt. af pudse
'slisə prs. af slidse		*'pusəs* pass. af pudse
'lisom konj. ligesom		*la'sdusi‿om'* sb.fk. nasturtium
'liså adv. lige så		*'rusisg* adj. russisk
'liså‿dan adv. lige sådan		*lə'gusdə* sb. liguster
'tislə pl. af tidsel		*'prusdə* prs. af pruste
'lisbəd pers.n. Lisbeth		*'lusgə* prs. af luske
me'disdə‿pøls (ell. *-‿pøl(·)s*?) sb. medisterpølse[3]		*'lusgə‿på(')d* sb.fk. luskepotte
'isdə‿hij sb.fk. »isterhide«, 'hinden om flommen på slagtet gris'		*-‿busiə* sb.pl., se ålebusse
'klisdə sb.n. klister		
'gnisdrəd (også: *'nisdrəd*) prt. af gnistre		
asbə'disdra sb.fk. aspidistria		

i *y* *u*

-*m*

ˈ*tim*'*iˌan* (ell. ˈ*tim*'*ian*?) sb. timian

-ˌ*grimə* pl. af -grime, se jern-

ˈ*limə* (også: ˈ*liˑmə*) pl. af lime, 'kost'

ˈ*simə* (også: ˈ*siˑmə*) pl. af sime

ˈ*ymy* adj. »ydmyg«, 'bøjelig'

-*n*

ˈ*bin*(ˑ)ˌ*eð*'*ə* sb. benedder

ˈ*bin*(ˑ)ˌ*mie*'*l* sb.n. benmel

ˈ*bin*(ˑ)ˌ*piˑv* sb.fk. benpibe

sinˑ adv. siden, se *siˑn*

ˈ*sdin*(ˑ)ˌ*bjeɹ*'*ə* stn. Stenbjerg

ˈ*sdin*(ˑ)ˌ*bråw*' sb. stenbro

ˈ*sdin*(ˑ)ˌ*fesgəɹə* pl. af stenfisker

ˈ*sdin*(ˑ)ˌ*gjaˑɹ* sb.n. stengærde

ˈ*sdin*(ˑ)ˌ*hew*' stn. Stenhøj

ˈ*sdin*(ˑ)ˌ*kjesd* sb.fk. »stenkiste«, 'stensat grøftgennemløb under vej'

ˈ*sdin*(ˑ)ˌ*kliwə* sb.fk. stenkløver ('-hugger')

ˈ*sdin*(ˑ)ˌ*uli* stenolie

ˈ*svin*(ˑ)ˌ*bali* sb.fk. svinebalje

ˈ*svin*(ˑ)ˌ*hågən* sb.n. »svinehokken«, '-aflukke'

synsg adj. synsk

i	*y*	*u*
ˈ*svin*(·)ˌ*huws* sb.fk. svinehus		
ˈ*svin*(·)ˌ*tyŋ*· sb.fk. svinetønde		
ˈ*svin*(·)ˌ*e*·*ð* sb.n. svineæde		
ˈ*vin*(·)ˌ*eðəg* vineddike		
ˈ*vin*(·)ˌ*so*(ˀ)*b* pl. vinsuppe		
pinsəl sb.fk. »pinsel«, 'smerte'		
ˈ*linə* pl. af line, 'tømmestreng'	ˈ*dynə* pl. af dyne	ˈ*brunlə* adj. brunlig
ˈ*sdinə* pers.n. Stine	ˈ*fynbo* sb., se ˈ*fenbə*	ˈ*juno* propr. Juno
-ˌ*binəd*, adj. -benet, se hjul-, høj-, lang-, stiv-	ˈ*synlə* adj. synlig	
ˈ*svinsdi* sb.fk. svinesti		
ˈ*sdinəɹə* adj. »stenerig«, 'stenet'		
ˈ*hviniə* prs. af »hvinnie« (om den lyd, en hest udstøder, når den ser en anden hest)		
ˈ*liniə* pl. af linje		

-*ŋ*

i/*e*	*y*/*ø*	
-ˌ*biŋ*' sb.n., se halsbind	*dyŋ*' sb.n. dynd	*bluŋ*' sb., se *bluˑŋ*
bliŋ' adj. blind	*tyŋ*' adj. tynd	*huŋ*' sb.fk. hund
iŋ' adv. ind	*bə*ˈ*gyŋ*· v. begynde	*kuŋ*' pp. af kunne
ˈ*iŋ*'ˌ*að* adv. indad	*hyn*· sb. hynde	*puŋ*' sb., se *puˑŋ*
kliŋ' pp., se ˈ*kliˑnəd*	*ryŋ*· v. »rødne«, 'rådne' (vist kun om plantedele i pløjejord)	*huŋ*· pl. af hund
liŋ' 1. sb.fk. lind, 2. adj. lind		ˈ*huŋ*(·)ˌ*daw*· pl. hur
		ˈ*huŋ*(·)ˌ*gal*' adj. hı

i

miŋ' pl. af mand
piŋ' sb.fk. pind
riŋ' sb.n. rend
siŋ' sb.n. sind
sgiŋ' sb.n. skind
tiŋ' 1. sb.fk. tand, 2. pl. af d.s.
triŋ' 1. sb. trend, 'kæde', 2. adj. trind
viŋ' 1. sb.fk. vind, 2. adj. vind, 'skæv'
biŋ· v. binde
ˈ*biŋ*(·)ˌ*huŋ*' sb.fk. bindehund
ˈ*biŋ*(·)ˌ*trå·j* sb.fk. bindetrøje, 'strikketrøje'
ˈ*biŋ*(·)ˌ*iw*(·)*s* sb.fk. bindøkse (alm. tømrerøkse)
fiŋ· v. finde
griŋ· sb.fk. »grinde«, 'flene på fork olgn.'
hiŋ· 1. cas.obl. af hun, 2. gen. af d.s.
iŋ· adv. inde
dəˈiŋ· adv. derinde
læ·ɹəˈiŋ· sb.fk. lærerinde
ˈ*iŋ*(·)ˌ*biʃsg* adj. indbildsk
ˈ*iŋ*(·)ˌ*böjən* pp. af indbyde
ˈ*iŋ*(·)ˌ*hiŋd* pp. af indhente
ˈ*iŋ*(·)ˌ*hœjnəŋ* sb.fk. indhegning
ˈ*iŋ*(·)ˌ*kjø·ɹən* (ell. -ˌ*kyøɹən*) sb.fk. »indkøren«, 'indkørsel'

y

tyŋ· 1. sb.fk. tønde, 2. pl. af tynd
ˈ*tyŋ*(·)ˌ*håwəðəd* adj. tyndhovedet (nedsæt.)
ˈ*tyŋ*(·)ˌ*tæ·sgə* sb.fk. tøndetærsker (der aflønnedes pr. tønde tærsket korn)
bəˈgyŋd pp. af begynde
bəˈgyŋd (ell. *bəˈgyŋ*(·)*d*?) prt. af begynde
gryŋd (ell. *gryŋ*(·)*d*?) v. grynte
myŋd sb.fk. mønt
pyŋd sb. pynt
pyŋ(·)*d* v. pynte
(*om*)ˈ*syŋdən* (også: ˈ*syŋd*(*ə*)*nə*) sb. (om) søndagen
syŋən sb. sønden
ˈ*syŋən*ˌ*viŋ*' sb.fk. søndenvind
tyŋəŋ (også: *tiŋəŋ*) sb. tinding
bəˈgyŋ'*əls* sb.fk. begyndelse

u

(om hunhund:) brunstig, jf. »drøddik«
ˈ*huŋ*(·)ˌ*hvalb* sb.fk. hundehvalp
ˈ*huŋ*(·)ˌ*la*(')*b* sb.fk. hundelab, 'aftryk (på gulvet) af hunds pote'
ˈ*huŋ*(·)ˌ*sdœjəl* sb.fk. hundestejle
uŋd n. af ond

ˈiŋ(·)ˌræ:d pp. af indrette

ˈiŋ(·)ˌtœjd sb.n. indtægt, 'markafsnit'

ˈiŋ(·)ˌseqdə pl. af insekt

kiŋ· 1. sb.fk. kind, 2. v. kende

ˈkiŋ(·)ˌsgav sb. kendskab

ˈkiŋ(·)ˌtiŋ' sb.fk. kindtand

kliŋ· prt., se ˈkli·nəd

ˈkviŋ(·)ˌfålg sb. (om enkelt person:) n. kvindfolk

ˈmiŋ(·)ˌnad sb.fk. midnat

niŋ· (også: nijiŋ) niende

piŋ· pl. af pind

ˈpiŋ(·)ˌsvi:n sb.n. pindsvin

riŋ· 1. sb.fk. rende, 2. v. rende

ˈriŋ(·)ˌpæ:l sb.fk. »rendepæl« (i kobås)

sgiŋ· prt. af skinne

ˈsgiŋ(·)ˌkjåw'əl sb.fk. »skindkjole«, 'skind på mælk olgn.'

sbiŋ· 1. sb.n. spænde (spec.: 'spær'), 2. v. spinde, 3. v. spænde

ˈsbiŋ(·)ˌråg sb.fk. spinderok

ˈsbiŋ(·)ˌhuws sb.n. »spændehus«, '(ud)hus, hvis spær hviler på jorden'

ˈsbiŋ(·)ˌtamb sb.fk. spændetamp

i *y* *u*

tiŋ· (også: *tijiŋ*) num. tiende

triŋ· v. trende, 'afmåle trend på trendebordet'

ˈtriŋ(·)ˌgå:n sb.n. trendegarn

tviŋ· v. tvinde

viŋ· 1. sb.fk. vinde, 2. v. vinde (over ngn.), 3. v. vinde (ngt. om ngt.)

viŋ(·)ˌpiŋ' sb.fk. vindepind

ˈviŋ(·)ˌsij sb.fk. vindside

ˈviŋ(·)ˌsgjæw' adj. vindskæv

ˈviŋ(·)ˌta:ɹ adj. vindtør

ˈviŋ(·)ˌiwəd adj. vindøjet, (mest om børn:) 'som kigger skævt ud af øjnene'

hiŋd 1. pp., 2. imp. af hente

hiŋd (ell. *hiŋ(·)d?*) 1. v. hente, 2. prt. af d.s.

kliŋd (ell. *kliŋ(·)d?*) sb. klinte (ukrudt i rug)

kviŋd sb. kvint (vægtenhed)

səˈmiŋd sb.n. cement

səˈmiŋ(·)dˌgvol' sb.n. cementgulv

jusdəˈmiŋd adv. justement

miŋd pp. af mene

i	*y*	*u*
miŋd (ell. *miŋ(·)d*?) prt. af d.s.		
sgriŋd sb.fk. skrænt (også: *sgræŋd*)		
gəˈsviŋd adj. gesvindt		
tiŋd pp. af tjene		
tiŋd (ell. *tiŋ(·)d*?) prt. af d.s.		
viŋd 1. pp., 2. imp. af vente		
viŋd (ell. *viŋ(·)d*?) 1. v. vente, 2. prt. af d.s.		
priŋ's sb.fk. prins (især som hestenavn)		
-ˌliŋs adv., se sidelæns		
miŋsd adj. mindst(e)		
viŋsg adj. »vindsk«, 'skæv'		
iŋən præp./adv. inden		
sbiŋən vbs. til spinde		
riŋiŋ prs. part. af rende		
biŋəŋ sb.n. binding (husfag)		
giŋəŋ sb.fk. ginning, 'gedehams' (jvf. *hvæws*)		
viŋəŋ sb.n. vindue		
ˈviŋəŋsˌru·ð sb.fk. vinduesrude		
ˈsbiŋəlˌvew sb. spindelvæv		
ˈfiŋ'ə prs. af finde	*ˈbyŋ'ə* pl. af bonde	*ˈhuŋə* num. hundrede
ˈhiŋ'ə pl. af hånd	*ˈflyŋ'ə* sb.fk. flynder	*halˈhuŋə* num. halvhundrede
ˈkiŋ'ə prs. af kende	*ˈlyŋ'ə* sb. »lynder«, 'noget dårligt indmad i fjerkræ'	*ˈhuŋəˈkuɭ'* sb.fk. hundekulde
ˈriŋ'ə prs. af rende	*ˈtyŋ'ə* sb. tønder	*ˈbluŋəd* prt. af blunde
ˈsiŋ'ə sb. »sinder«, (om tønderet i fyrtøj)		

i *y* *u*

ˈ*viŋ'ə* prs. af vinde ('vinde frem', 'sejre')
*gə*ˈ*viŋ'ə* pl. gevind
ˈ*in'ə* pl. af and
ˈ*iŋ'əsd* sup. af indre
ˈ*biŋə* prs. af binde
ˈ*griŋə* 1. pl. af »grinde«, 'flene', 2. prs. af »grinne«, 'grine'
ˈ*iŋə*ˌ*lom* sb.fk. inderlomme
ˈ*iŋə*ˌ*loːɹ* sb.n. inderlår
ˈ*miŋə* adj. (komp.) mindre
ˈ*siŋə* adj. sindig
ˈ*siŋə*ˌ*law* sb.n. sindelag
ˈ*sbiŋə* 1. pl. af spænde, 2. prs. af spinde, 3. prs. af spænde
ˈ*viŋə* 1. v. »vændre«, 'flette med vidjer', 2. prs. af vinde (ngt. om ngt.)
ˈ*viŋə*ˌ*gjæɹsəl* sb.n. »vændregærdsel«, 'ris til at flette med'
ˈ*viŋə*ˌ*sdaw'ə* sb.fk. »vændrestaver«, 'en af de lodrette pinde i murens tavl, hvorimellem der flettes'
ˈ*liŋəd* prt. af linde, 'løsne'
ˈ*hiŋəs* gen. (kun selvstændig stilling) af hun
ˈ*kiŋəs* pass. af kende (m. bet. 'kan ses, mærkes')
ˈ*sgiŋəs* v. skændes

*bə*ˈ*gyŋə* prs. af begynde
ˈ*tyŋə* 1. pl. af tønde, 2. komp. af tynd
ˈ*pyŋdə* prs. af pynte
ˈ*syŋdə* sb.fk. søndag
ˈ*pyŋdəd* 1. prt., 2. pp. af pynte
ˈ*pyŋdəs* pass. af pynte
ˈ*syŋdəs*ˌ*klœj'ə* pl. søndagsklæder

i *y*

ˈ*triŋəs* pass. af trende
ˈ*iŋəsd* sup. af indre (substantiveret anv.)
ˈ*sgiŋəsd* prt. af skændes
ˈ*miŋəsg* sb.n. menneske
ˈ*miŋəsgˌål'ə* sb.fk. menneskealder
ˈ*triŋbə* sb.n. trendebord, 'apparat, hvorpå trenden afmåles og oprulles'
ˈ*iŋlə* (ell. ˈ*iŋ(ə)lə*?) adj. inderlig, '(ret, vel) langt inde'; også (i adv. anv.): ˈ*iŋləd*
ˈ*sviŋlə* sb.fk. svindler
ˈ*piŋdə* interj. pinedød
ˈ*riŋdə* pl. renter
ˈ*sbliŋdəˌnyj'* adj. splinterny
ˈ*viŋdə* 1. sb.fk. vinter, 2. prs. af vente
ˈ*viŋdəˌsœ:* sb.n. vintersæd
(*om*) ˈ*viŋdəɹən* (om) vinteren
ˈ*tiŋəɹə* prs. af tindre
ˈ*viŋəɹə* prs. af vændre
ˈ*siŋəɹəd* part. adj. »sindret«, (om blod:) 'fyldt med trævler'
ˈ*viŋəɹəd* 1. prt., 2. pp. af vændre

ˈ*hiŋəbə* sb. (især pl.) hindbær (også: ˈ*hiŋbə*, ˈ*hiŋbœɹ*)
ˈ*miŋəsgə* pl. af menneske

i	*y*	*u*
ˈ*viŋəŋə* pl. af vindue		
ˈ*kiŋəŋə* pl. »kindinger«, 'de to buede stykker træ i undervognen, mellem hvis forender vognstangen er anbragt'		
ˈ*iŋ(ə)ləd* adv. endelig		

-*l*

		pulˈs sb. puls
faˈmilˈi sb.fk. familie		ˈ*gulə*ˌ*ruːð* sb.fk. gulerod
ˈ*kilə* pl. af kile		ˈ*gulə*ˌ*rōðˈə* pl. af d.s.
*kaˈmilə*ˌ*blomsdə* pl. af kamilleblomst		ˈ*mulə* pl. af mule
*kaˈmilə*ˌ*teː* sb. kamillete		ˈ*guli* adj. gullig
ˈ*pilə* pl. af pil		-ˌ*tuli* sb., se tvetulle
ˈ*sbilə* pl. af spile, 'tremme'		ˈ*uli* pl. olie
ˈ*bili* adj. billig (også ˈ*biliq*)		
ˈ*fili*ˌ*pus* sb.fk. fidibus		
pəˈsili sb. persille		
ˈ*vili* sb.fk. vilje		
ˈ*silgi* (også: ˈ*selgi*?) sb. silke		
ˈ*silgi*ˌ*had* sb.fk. silkehat		
ˈ*silgi*ˌ*kjâwˈəl* sb.fk. silkekjole		

-*ɻ*

i/e	*y/ø*	
diɻˈ sb. dild	*byɻˈ* sb.fk. byld	*fuɻˈ* adj. fuld
iɻˈ sb.n. ild	*fyɻˈ* sb. fyld	ˈ*fuɻˈ*ˌ*moˑn* sb. fuldmåne
miɻˈ adj. mild	*fyɻˈ* prt., se *føːɻ*	*guɻˈ* sb.n. guld
piɻˈ pp. af pille	*hyɻˈ* sb.fk. hyld (også:	*huɻˈ* sb. se *håɻˈ*

i

siɟ' sb.fk. sild
sgiɟ' pp. af skille
sdiɟ' pp. af stille
viɟ' adj. vild
biɟ· v. bilde, 'skærpe en kværn'[4]
giɟ· sb.n. gilde
iɟ· 1. v. »ilde«, 'tænde ild (i bageovnen)', 2. adv. ilde
ˈiɟ(·)ˌklæm· sb.fk. ildklemme
ˈsiɟ(·)ˌruˑn sb. silderogn
sbiɟ· v. spilde
triɟ· sb.fk. »trille«, 'et stykke af en kævle, til træsko'
tviɟ· prt. af tvivle
viɟ· 1. pl. af vild, 2. prt. af ville
miɟd 1. sb.fk. milt, 2. spec. t-form af mild
sbiɟd pp. af spilde
sbiɟd (ell. *sbiɟ(·)d*?) prt. af spilde
viɟd adv.f. af vild
-ˌbiɟsg adj., se indbildsk
-ˌbiɟəŋ sb., se tørvebilling
kiɟəŋ sb.fk. killing
iɟəŋ sb.fk. ælling

y

hyɟ·)
fyɟ· v. fylde
hyɟ· 1. sb.fk. hylde, 2. sb. hyld, se *hyɟ'*, 3. prt. af hyle
ˈhyɟ·ˌteˑ sb. hyldete
ˈhyɟ(·)ˌtræˑ sb.n. hyldetræ
kyɟ· prt. af kyle
sgyɟ· v. skylde
tyɟ· v. tylle (øl)
fyɟd pp. af fylde
syɟd (ell. *syɟ(·)d*?) 1. sb. sylte, 2. v. sylte
tyɟd sb.n. tylt
fyɟəŋ sb.fk. (dør)fylding

u

kuɟ' sb.fk. »kuld«, 'kulde'
muɟ' sb.fk. muld
uɟ' sb. uld
fuɟ· pl. af fuld
ˈfuɟ(·)ˌsge(')g sb.n. fuldskæg
ˈguɟ(·)ˌsme sb.fk. guldsmed; som insektnavn: 'mariehøne'
kuɟ· pl. »kulde«, 'forkølelse, hoste'
ˈkuɟ(·)ˌslawən adj. kuldslået
muɟ· v. mulde, 'hyppe kartofler'
ˈmuɟ(·)ˌfieˈl sb.fk. muldfjæl
ˈmuɟ(·)ˌhvalb sb.fk. »muldhvalp«, 'muldvarp'
ˈmuɟ(·)ˌjuˑɹ sb. muldjord
ˈmuɟ(·)ˌplå·ð sb.fk. »muldplade« (d.s.s. muldfjæl)
ˈmuɟ(·)ˌplåw (også: *-ˌplåw·*) sb.fk. »muldplov«, 1. 'hyppeplov', 2. d.s.s. muldfjæl (?)
ˈmuɟ(·)ˌsgåð sb.n. »muldskud«, 'muldvarpeskud'
ruɟ· 1. sb.fk. rulle, 2. v. rulle
ˈruɟ(·)ˌpøls (ell. *-ˌpøl(·)s*?) sb.fk. rullepølse
ˈuɟ(·)ˌgåˑn sb. uldgarn

i

y

u

ˈ*uɭ*(·)ˌ*klå*(ˀ)*gə* pl. af uldklokke
ˈ*uɭ*(·)ˌ*saws* sb.fk. uldsaks
ˈ*uɭ*(·)ˌ*troˑ* sb.fk. uldtråd
ˈ*uɭ*(·)ˌ*tew* sb.n. uldtøj
ˈ*uɭ*(·)*båɹə* ˈ*awdən* Valborg aften
ˈ*uɭ*(·)*båɹə*ˌ*blus* sb. Valborgblus
suɭd sb. sult
suɭ(·)*d* v. sulte
suɭdən adj. sulten
uɭən adj. ulden
ˈ*uɭən*ˌ*båɹə* pl. af oldenborre

ˈ*iɭˀə* sb.fk. ilder
ˈ*liɭˀə* adj. lille
ˈ*iɭə*ˌ*brɑ̂ːŋ* sb. ildebrand (gl.)
ˈ*iɭə*ˌ*kjesd* sb.fk. ilderkiste
ˈ*kriɭə*ˌ*huosd* sb. krillerhoste
ˈ*liɭə* b.f. af lille
ˈ*liɭə*ˌ*fæŋˀə* sb.fk. lillefinger
ˈ*liɭə*ˌ*piˑq* sb.fk. lillepige
ˈ*liɭə*ˌ*tåsi* sb. »lilletosse« (et kortspil)
ˈ*siɭə* adv. sildig
-*triɭə* sb., se tørvetriller
ˈ*biɭəd* pp. af bilde[4]
ˈ*miɭnə* prs. af mildne
ˈ*triɭəɹə* prs. af »trilre«, 'trille'

ˈ*fyɭə* prs. af fylde
ˈ*hyɭə* pl. af hylde
ˈ*pyɭə*ˌ*håwˀəð* sb.n. pylrehoved
-ˌ*sgyɭə* adj., se tve-
ˈ*tyɭəd* 1. prt., 2. pp. af tylle
ˈ*hyɭbə* sb.n. hyldebær
ˈ*gyɭdə* pl. af gylt
ˈ*pyɭəɹə* prs. af pylre

ˈ*fuɭˀə* pp. af følge
ˈ*fuɭˀəsd* pp. af følges
ˈ*fuɭə* prt. af følge
ˈ*muɭə* adj. »muldig«, 'muldet'
ˈ*puɭə*ˌ*håwˀəð* sb.n. »pulrehoved«, d.s.s. pylrehoved
ˈ*ruɭə* pl. af rulle
ˈ*ruɭəd* prt. af rulle
ˈ*fuɭəsd* prt. af følges (også: ˈ*fuɭəs*)
ˈ*buɭdə* adv. (også: ˈ*puɭdə*), i udtr. »hulter til bulter«
ˈ*huɭdə* adv., i sa. udtr.
ˈ*suɭdə*ˌ*føˑ* sb. sulteføde
ˈ*nuɭəɹə* prs. af nulre, 'gå og drysse'
*få*ˈ*kuɭəɹəd* adj. »forkuldet«, 'forfrossen'

i	*y*	*u*
-ɹ		
	fyɹ sb.n. fyr(retræ)	*fuɹ* sb.n. (yngre form: *fu·ɹ* sb.fk.) fure
		ˈfuɹˌhæsd sb.fk. furehest, 'den hest, der ved pløjning går i plovfuren'
ˈsiɹob sb., se *ˈsi·ɹob*	*ˈfyɹəˌtræˑ* sb.n. fyrretræ	
	ˈfyɹi v. »fyrje«, 'pløje for'	
	ˈfyɹiə prs. af d.s.	
-nul		
ˈbiˌsdå· sb.n. bistade	*ˈbyˌsme* sb.fk. bysmed	*ku* prt. af kunne (også *kuŋ·*)
ˈbiˌku·v sb. bikube	*ˈnyˌhiˑð* sb.fk. nyhed	*sjaˈlu* adj., se *sjaˈluw'*
di 1. pl. af den, 2. pron. din (attrib.)	*ˈnyˌklæv'ə* sb. nykløver	*ˈsguˌbo·sd* sb.fk. skobørste
gi 1. v. give, 2. imp. af d.s.	*ˈsgyˌkla(')bə* pl. af skyklap	*ˈsguˌmaqə* sb.fk. skomager
hvi adv. hvi, i forb. (gl.) [*ˈhwi ˈsɔ*] hvorfor det		*ˈsguˌsva·d* sb. skosværte
i 1. pron. I, 2. præp., se *iˑ*		*sgu* prt. af skulle (også: *sguɭ·*)
ˈiˌlæməd adj. »ilæmmet«, om får: 'drægtigt'		*ˈuˌajdsəm* adj. uagtsom
li sb.n. led (i indhegning olgn.)		*ˈubəˌsjed* part.adj. ubeset
mi pron. min (attrib.)		*ˈubəˌtæŋgsəm* adj. ubetænksom
si pron. sin (attrib.)		*ˈuˌble·qəd* part.adj. ubleget
ˈsdiˌbåˑn sb.n. stedbarn		*ˈuˌdrew'* adj. udrøj
ˈsdiˌdæ(')də sb.fk. stedatter		*ˈuˌæfən* adj. ueffen
ˈsdiˌfåˑə sb.fk. stedfar		*ˈuˌjaw'ən* adj. ujævn
ˈsdiˌmuo' sb.fk. stedmor		*ˈuˌkruˑð* sb.n. ukrudt
sdi sb.fk. sti		*ˈuˌleðə* adj. »ulidig«, om vejret: 'ustadig' (jfr. Feilb.: uledig, ulidig)
ˈviˌkasd sb.fk. »vedkast«, 'brændeplads'		*ˈuˌåɹ'dən* sb.fk. uorden
		ˈuˌre· sb. urede

i

vi pron. vi
ˈ*si*ˌ*kleŋ*· sb.fk. ziehklinge

y

u

ˈ*u*ˌ*rolə* adj. urolig
ˈ*u*ˌ*sdaðə* adj. ustadig
ˈ*u*ˌ*tij* sb. utide
ˈ*u*ˌ*tæd* adj. utæt

ˈ*tykjə* pers.n. Tykær

e

ø

o

-*b*

sleb 1. sb. slip (i forb. »give slip«) 2. imp. af slippe
dre(')*b* v. dryppe
de(')*b* v. dyppe
ˈ*fe*(')*b*ˌ*sge*(')*g* (også: ˈ*fib*-) sb. fipskæg
ˈ*kle*(')*b*ˌ*fesg* sb. klipfisk
le(')*b* sb.fk. læbe
sle(')*b* v. slippe
sdre(')*b* sb.fk. strippe
tre(')*b* v. trippe
ˈ*tre*(')*b*ˌ*v*ᵛ*als* sb. trippevals
ve(')*b* 1. sb.fk. vippe (på korn), 2. v. vippe
de(')*bəls* sb. dyppelse

knob sb.fk. knop
sgob imp. af skubbe
*bə*ˈ*sgob* sb. beskub
ˈ*do*(')*b*ˌ*sguw*' sb. dupsko
gno(')*b* v. gnubbe
ˈ*kno*(')*b*ˌ*giɻ*· sb.n., knopgilde«[5]
ro(')*b* 1. v. rubbe (sig), 2. sb., se karrubbe
sgro(')*b* v. skrubbe
ˈ*sgro*(')*b*ˌ*fåɹgəl* sb.n. skrubbeforklæde
ˈ*sgro*(')*b*ˌ*tus* sb.fk. skrubtudse
sgo(')*b* v. skubbe
so(')*b* pl. suppe
ˈ*so*(')*b*ˌ*gry*·*ð* sb.fk. suppegryde
dro(')*bən* (også (yngre): ˈ*dre*(')*bəd*) pp. af dryppe
do(')*bən* (også (yngre): ˈ*de*(')*bəd*) pp. af dyppe
slo(')*bəls* sb. slobbelse, 'grotning og vand'

e *ø* *o*

slobəɹd (ell. ˈ*slobəɹəd*? også: *slubəɹd*) sb.fk. slubbert

ˈ*dre*(')*bə* prs. af dryppe
ˈ*de*(')*bə* prs. af dyppe
ˈ*kle*(')*bə* prs. af klippe
ˈ*kne*(')*bə* pl. af knippe
ˈ*le*(')*bə* pl. af læbe
ˈ*tre*(')*bə* prs. af trippe
ˈ*ve*(')*bə* pl. af vippe
ˈ*de*(')*bəd* prt. se *dab*

ˈ*kno*(')*bə* pl. af knop
-ˌ*sgro*(')*bə* sb., se karskrubber
ˈ*do*(')*bəd* adj. duppet
ˈ*sgro*(')*bəd* prt. af skrubbe
fåˈsdo(')*bəd* adj. »forstoppet«, 'forstuvet'

-*d*

bed pp. af bide
jed n. af en
fjed sb. fedt
hjed spec. t-form af hed
led adj. lidt
med adv. midt
sjed pp. af se
sgred 1. sb.n. skridt, 2. spec. t-form af »skred«, 'glat'
sled pp. af slide
smed pp. af smide
sdred sb. strit
-ˌ*tred* sb. -trit, se svej-
ed pp. af æde
fåˈed adj. forædt
be(')*d* sb.fk. »bitte«[6]
bre(')*d* sb.n. bræt
dje(')*d* (også: *djes*) gen.pl., selvst.anv., af den

flød 1. sb.n. flyt, 2. pp. af flytte
sbød 1. pp. af spytte, 2. sb., se kukkemandsspyt
sdød pp. af støde
tød pp. af tykke
bø(')*d* sb.fk. bøtte
fløˑ(')*d* v. flytte
ˈ*knø*(')*d*ˌ*newˑ* sb.fk. knytnæve
møˑ(')*d* prt. se *møˑd*
sgø(')*d* sb.fk. skytte (væveredskab)
ˈ*sgø*(')*d*ˌ*sawˑ* sb.fk. skørtsav
sbø(')*d* 1. v. spytte, 2. prt. af d.s.
ˈ*sbø*(')*d*ˌ*ba*(')*g* sb.fk. spyttebakke
sdø(')*d* prt. af støde

lod pp. af lukke
plod pp. af plukke
pod pp. af putte
rod pp. af rykke
slod pp. af slukke
svod adj. sort
sod pp. af søkke
trod pp. af trykke
dvo(')*d* pp., se *duw*'
gro(')*d* v. grutte
lo(')*d* prt. af lukke
plo(')*d* prt. af plukke
po(')*d* v. putte
ro(')*d* prt. af rykke
slo(')*d* prt. af slukke
svo(')*d* b.f. og pl. af sort
ˈ*svo*(')*d*ˌ*broˑqəd* adj. sortbroget
ˈ*svo*(')*d*ˌ*pøls* (ell. -ˌ*pøl*(·)*s*?) sb.fk. sortpølse

e

de(')*d* n., selvst. anv., af din[7]
fje(')*d* v. fedte
ˈ*fje*(')*dˌba*(')*gəlsə* pl. af fedtbakkelse, 'klejne'
ˈ*fje*(')*dˌmoŋ*' sb.fk. fedtmund
ˈ*fje*(')*dˌproˑs* sb. fedtpræs
he(')*d* hitte
je(')*d* (også: *jes*) gen., selvst.anv., af I
me(')*d* n., selvst. anv., af min
se(')*d* n., selvst. anv. af sin
sme(')*d* v. smitte
sble(')*d* v. splitte
(i) ˈ*medən* adv. (i) midten
ne(')*dən* num. nitten
ne(')*dɪŋ* num. nittende
kjedəl sb.fk. kirtel
ˈ*kjedəlˌsyˑq* sb. kirtelsyge
fje(')*dəls* sb. fedtelse

ˈ*fje*(')*də* 1. prs. af fedte, 2. adj. »fedtig«, 'fedtet'
ˈ*fje*(')*dəˌmað* sb.fk. fedtemad
ˈ*fre*(')*də* prs. af fritte
ˈ*me*(')*də* adj. »midtre«, 'midterste'
ˈ*sgre*(')*də* prs. af skridte
ˈ*sme*(')*də* prs. af smitte
ˈ*fje*(')*dəd* 1. prt. af fedte, 2. adj. fedtet
ˈ*kjedlə* pl. af kirtel

ø

tø(')*d* prt. af tykke
sø(')*dən* num. sytten
sø(')*dɪŋ* num. syttende

ˈ*nø*(')*də* adj. nyttig
-ˌ*sgø*(')*də* pl., se slæbeskytte
ˈ*sbø*(')*də* prs. af spytte
ˈ*mø*(')*dəs* prt.pass. af møde
ˈ*mø*(')*drəŋ* sb.fk. »møtring«, 'møtrik'

o

so(')*d* prt. af søkke
tro(')*d* prt. af trykke
vo(')*d* pron. vor, selvst. anv.
vo(')*d* (også: *uod*) sb.fk. vorte

ˈ*kvodə* sb., se *kuˈtiˑɹ*
ˈ*modə* sb. (sj.) mutter
ˈ*po*(')*də* prs. af putte
ˈ*sgo*(')*də* 1. prs. af skutte (sig), 2. prs. af skotte (efter)
ˈ*svo*(')*dnə* prs. af sortne
ˈ*gro*(')*dnəŋ* sb. grutning
ˈ*gro*(')*dnəŋsˌkas* sb.fk. grutningskasse

e *ø* *ɔ*

ˈ*sme*(')*dsom* adj. smitsom
ˈ*dre*(')*d*(*ə*)*lə* pl. af drittel

-*d̨*

ed̨ adv., pron. 1. 'ikke', 2. 'intet', 'ikke noget'

-*g*

bleg sb. blik (metal)
-ˌ*bleg* sb., se øjeblik
sgeg 1. sb. skik, 2. imp. af skikke
sdeg sb.n. stik
ˈ*ble*(')*g*ˌ*slo*ˑ*ə* sb.fk. »blikslåer«, 'blikkenslager'
ˈ*ble*(')*g*ˌ*sme* sb.fk. »bliksmed«, (spøg.) d.s.
dre(')*g* v. drikke
le(')*g* sb.n. læg
ne(')*g* v. nikke
ˈ*ne*(')*g*ˌ*hæˑl* sb.fk. nikkehilde
pe(')*g* v. pikke
sge(')*g* sb.n. skæg
sle(')*g* v. slikke
sde(')*g* v. stikke
ve(')*g* sb.fk. væg
e(')*g* 1. sb.n. æg, 'ovum', 2. sb.fk. æg, 'skarp kant'
hve(')*gən* pron. hvilken
ve(')*gən* adj. »vikken«, om person: rask i det
knøg sb. »knyk«, 'kritisk tilstand'
røg 1. sb.n. ryk, 2. imp. af rykke
sdøg sb.n. stykke
trøg sb. tryk
lø(')*g* sb. lykke
rø(')*g* 1. sb.fk. ryg, 2. v. rykke
sø(')*g* v. »søkke«, 'synke' (trans. og intrans.), 'sænke'
trø(')*g* v. trykke
tø(')*g* 1. sb. »tykke«, 'opfattelse', 2. v. »tykke«, 'synes'
trø(')*giŋ* part.adj. »trykkende«, 'træg', 'træls'
bog sb.fk. buk
hog sb.n. hug (jvf. *ho*(')*g*)
slog imp. af slukke
bo(')*g* v. bukke
ho(')*g* pl. hug, 'prygl'
lo(')*g* v. lukke
plo(')*g* v. plukke
slo(')*g* v. slukke
nogs (også: *noqs*) adj. »noks«, 'begærlig (efter)', 'ivrig (for at få)'
dro(')*gən* pp. af drikke
sdo(')*gən* pp. af stikke
knogəl sb.fk. knokkel
pogəl sb.fk. pukkel
ˈ*pogəl*ˌ*røqəd* adj. pukkelrygget
lo(')*gəls* sb. fk. lukkelse, 'lukkeanordning'

e

ˈ*me*(ˈ)*gəls*|*daw*' sb. mikkelsdag
ˈ*me*(ˈ)*gəls*|*mæɹgiŋ* sb. mikkelsmarked
sge(ˈ)*gəls* sb.fk. skikkelse

ˈ*egə* adv. ikke (kun i særlige forb.; jvf. *eɖ*)
ˈ*segə* adj. sikker
-|*pegnəŋ* sb., se bropikning
ˈ*vegləd* (ell. *vegəld*?) prt. af vikle
ˈ*dre*(ˈ)*gə* prs. af drikke
-|*sle*(ˈ)*gə* sb., se tungeslikker
ˈ*sde*(ˈ)*gə* prs. af stikke, 2. sb.pl., se svovlstik
ˈ*sdre*(ˈ)*gə* prs. af strikke
ˈ*ve*(ˈ)*gə* pl. af vikke
ˈ*ve*(ˈ)*gə*|*rom*· pl. (?) »væggerum«, (gl.) 'tid (til), mulighed (for at udføre noget presserende)'[7a]
ˈ*vre*(ˈ)*gə* prs. af vrikke
ˈ*hve*(ˈ)*gəd* n. af hvilken
ˈ*ne*(ˈ)*gəd* pp. af nikke, 'forsyne med nikkehilde'
ˈ*pe*(ˈ)*gəd* 1. prt., 2. pp. af pikke
ˈ*pre*(ˈ)*gəd* adj. prikket
ˈ*sde*(ˈ)*gəs* pass. af stikke (recipr.: 'stanges')
ˈ*dre*(ˈ)*gi*|*pæ*·*ŋ* pl. drikkepenge

ø

ˈ*rø*(ˈ)*gə* 1. pl. af ryg, 2. prs. af rykke
ˈ*sdø*(ˈ)*gə* pl. af stykke
ˈ*sø*(ˈ)*gə* prs. af »søkke«
ˈ*trø*(ˈ)*gə* prs. af trykke
ˈ*tø*(ˈ)*gə* prs., se ˈ*tøq*'*əs*
ˈ*lø*(ˈ)*gəs* prs. af lykkes
ˈ*rø*(ˈ)*gəs* prs.pass. af rykke
ˈ*lø*(ˈ)*gəsd* prt. af lykkes
ˈ*lø*(ˈ)*gi*|*sgjæl*'*əŋ* sb. lykkeskilling

o

ˈ*lo*(ˈ)*gə* prs. af lukke
ˈ*slo*(ˈ)*gə* prs. af slukke
ˈ*so*(ˈ)*gə* sb. sukker
ˈ*ko*(ˈ)*gos*|*gå*ˑ*n* (også: ˈ*ko*·*kos*-, ˈ*kokos*-) sb. kokosgarn

e	*ø*	*o*
ˈ*dre*(')*giˌsgjæl'əŋ* sb.fk. drikkeskilling ˈ*sde*(')*gəlsbə* sb. stikkelsbær		
-*v* [1]		
knev sb.n. kneb *sdevd* sb.fk. stift *revs* sb. ribs *grevən* pp. af gribe *knevən* adj. kneben *slevən* pp. af slibe *sdrev'əl* sb.fk. »stribbel«, 'strimmel' -ˌ*drevəl* sb.pl., se ko-, studedrevle ˈ*rev'əlsˌbi:n* sb.n. »revelsben«, 'ribben'	*kjøvd* 1. prt., 2. pp. af købe *krøv'əl* sb., se *krõv'əl*	*lovd* sb.fk. luft *rovd* prt. af råbe *vovən* adj. åben ˈ*vovənˌliwsd* n. af åbenlys ˈ*vovənˌmoŋəd* adj. åbenmundet *bovəl* sb. boble
ˈ*pev'ə* sb.n. peber ˈ*pevəˌmø:* sb.fk. pebermø ˈ*pevəˌnøð'ə* pl. af pebernød ˈ*pevəˌru:ð* sb. peberrod ˈ*pevəˌsvæn'* sb.fk. pebersvend ˈ*grevnəŋ* sb.fk. grebning. 1. 'gangen bag køerne'; 'hele mellemrummet mellem to rækker køer', 2. (nyere:) 'gødningsrende' (jvf. skovlerende) ˈ*bevəʁə* prs. af bævre ˈ*nevəʁə* prs. af næbre, 1. pudse sig med næbbet,	*få*ˈ*krøvləd* adj., se *få*ˈ*krõvləd*	ˈ*pov'is* sb.fk. »povis«, 'skrubtudse' ˈ*sdovə* pl. af stub ˈ*bovlə* pl. af boble ˈ*kovləd* (ell. ˈ*koflәd*? også: *kov'əl*) adj. kuplet ˈ*knovəʁə* prs. af »knubre«, 'ryste (af kulde)'

e	*ø*	*o*

2. pille fjerkræ
ˈ*bevəɹəd* prt. af bævre
ˈ*nevəɹəs* pass. af næbre

-*ð*

bred' pp. af »bræde«, smelte
fred' pp. af frede
red' 1. adj. ræd, 2. pp. af rede
smed' pp. af smede
sned' pp. af sne
sbred' pp. af sprede
sded' pp. af stede
bed 1. sb.n., se *be*, 2. sb.fk. bid
fjed (yngre: *fed*) sb.n. fed
red v. redde
sed v. sidde
ˈ*sed*ˌ*fie'l* sb.fk. siddefjæl
ˈ*sed*ˌ*plas* sb.fk. siddeplads
sled sb. slid
sned prt. af sne
-ˌ*ved* sb., se håndved
red(·) pl. af ræd
sediŋ prs.part. af sidde
hved'*əl* sb.fk. »hvedel«, 'hvirvel' (se også *hvæɹ*'i*l*)

fød' pp. af føde
sdrød' pp. af strø
tød' pp. af »tøde«, 'sinke'
glød prt. af gløde
klød prt. af klø
kjød sb.n. kød
ˈ*kjød*ˌ*bi:n* sb.n. kødben
ˈ*kjød*ˌ*bål*· sb.fk. kødbolle
ˈ*kjød*ˌ*pøls* (ell. -ˌ*pøl*(·)*s*?) sb. kødpølse
nød sb.fk. nød (frugt)
sdrød prt. af strø
tød prt. af »tøde«, 'sinke'
ˈ*rød*'*ən*ˌ*om*' 1. adv. rundtenom, 2. sb.
møðəŋ sb. mødding

bvod' (også: *buo'ð*) pp. af bo
sod' pp. af så
vod' adj. våd
ˈ*bloð*ˌ*dro·v* sb. bloddråbe
bvod (også: *buod*) prt. af bo
ˈ*moð*ˌ*viŋ*' sb. modvind
sdod (også: *sdå*·) prt. af stå
*få*ˈ*sdod* (også: *få*ˈ*sdå*·) prt. af forstå
sod prt. af så
vod(·) pl. af våd
hvoðəm (hos en enk. medd.: *huoðəm*) »hvoddem«, 'forager'

ˈ*bred*'*ə* sb. bredde
ˈ*gjed*'*ə* (også: ˈ*gjed*'*əɹə*) pl. af ged
ˈ*sed*'*ə* prs. af sidde

ˈ*nød*'*ə* pl. af nød
ˈ*drøðəg* adj. »drøddik«, om hunhund: brunstig (jvf. Feilb.: drøv)

ˈ*mod*'*ə* sb. mudder
ˈ*bloðə* adj. blodig
ˈ*svoðəd* adj., se ˈ*suoðəd*
ˈ*moðəɹə* adj. »mudderig«

e

ˈ*eð'ə* 1. prs. af æde, 2. sb., se benedder
ˈ*reð'əd* pp. af redde
ˈ*breðə* pl. brædder
ˈ*eðəˌkåb* sb.fk. edderkop
ˈ*jeðəˌslawən* (også: ˈ*eðə*-) part.adj. edderslagen, 'angrebet af udslæt'
ˈ*gjeðəˌbog* sb.fk. gedebuk
ˈ*gjeðəˌlam'* sb.n. »gedelam«, '-kid'
ˈ*hveðə* (JS: [*hweðvəð*]) sb. »hvidved«, 'splint', 'hvidtræ'
ˈ*hveðəˌbrøˑ* (også: ˈ*hveˑðˑ*-) sb. hvedebrød
ˈ*leðə* adj. »ledig«, i udtr. »at blive noget ledig«, 'blive af med ngt.'
ˈ*meðə* sb. middag
ˈ*reðə* prs. af redde
ˈ*sgreðə* sb.fk. skrædder
ˈ*reðəd* prt. af redde
ˈ*eðəg* pl. eddike
ˈ*sdeðəg* adj. stædig
ˈ*meðəsˌlaw* sb. middagslag
ˈ*meðəsˌmjelg* sb. middagsmælk
ˈ*meðəsˌsduˑˌŋ* sb. middagsstund
ˈ*sgreðəɹə* pl. af skrædder
(*om*) ˈ*með(ə)nə* (også *meðən*) (om) middagen

ø

ˈ*møðəs* pass. af møde
ˈ*trøðu* (ell. ˈ*tröðu*?) (også: ˈ*trøðə*) num. tredive
ˈ*trøðud* (ell. ˈ*tröðud*?) (også: ˈ*trøðəd*) num. tredivte
ˈ*gjøðnəŋ* sb.n. gødning

o

e *ø* *o*

-*q*

beq sb. beg
ˈ*beq*ˌ*troˑ* sb. begtråd
ˈ*deq* ˌ*lamˑ* sb.n. dæggelam
leq 1. v. ligge, 2. v. lægge
ˈ*leq*ˌ*höˑn* sb.fk. liggehøne
ˈ*leq* ˌ*plas* 1. sb. liggeplads, 2. læggeplads
teq v. tigge
jeqd sb. »jægt«, (næsten foræld.) 'gigt' (jvf. *giqd*)
heqs sb.fk. heks
veqsəl v. veksle
sgreqən pp. af skrige
leqiŋ prs.part. af ligge
reqˈəl sb. regel
sdeqˈəl adj. »stegl«, om strå olgn.: tør og stiv
preqəl v. »pregle«, om stikkende fornemmelse i fingrene
sdreqəl 1. sb. strigle, 2. v. strigle

brøq v. brygge
ˈ*brøq* ˌ*sdåg* sb.fk. bryggestok, 'stativ, hvorpå bryggebaljen stod'
ˈ*røq* ˌ*flæsg* sb. rygflæsk
ˈ*røq* ˌ*viŋ*' sb. rygvind
tøq v. tygge
øqd prt. af øge
døqˈən sb.n. døgn
søqˈən adj. søgn
brøqən vbs. til brygge
søqən pl. af søgn
løqˈəl (yngre: *nøqəl*) sb.fk. »løgel«, 'nøgle'
prøqˈəl pl. prygl
løqəl pl. af »løgel«

hoq v. hugge
ˈ*hoq* ˌ*blåg* sb.fk. huggeblok
ˈ*hoq* ˌ*huws* sb.n. huggehus
ˈ*hoq* ˌ*sboˑn* pl. af huggespån
ˈ*hoq* ˌ*sdåg* sb.fk. huggestok (d.s.s. -blok)[8]
moq sb.n. møg
*sbre*ˈ*moq* ˌ*krawə* pl. af »sprede-møg-krave«, (nedsæt.) brystpude
toq sb. tog
froqd sb. frugt
foqd 1. sb. fugt, 2. v. fugte
koqd 1. prt. af koge, 2. pp. af d.s.
noqs adj., se *nogs*
vᵘoqs v. vokse (alm. bruges gro)
vᵘoqsən adj. voksen
hoqˈən sb.fk. »hogen«, 'hoben', 'mængde'
hoqən pp., se ˈ*hoqəd*
knoqəl sb.fk. knogle
koqəl sb.fk. kogle

ˈ*deqˈə* sb. deger
ˈ*jeqˈə* sb.n. ege(r)
ˈ*leqˈə* 1. prs. af ligge, 2. prs. af lægge
ˈ*sbeqˈə* sb.n. spiger
ˈ*teqˈəd* pp. af tigge

ˈ*bøqˈə* pl. af bog
ˈ*øqˈə* pl. af øg
ˈ*tøqˈəd* pp. af tygge
ˈ*brøqˈəs* sb. n. bryggers
ˈ*tøqˈəs* (mindre br.: ˈ*tø*(')*gə*) prs. af »tykke«,

ˈ*hoqˈə* prs. af hugge
ˈ*hoqˈəd* pp., se ˈ*hoqəd*
ˈ*hoqəd* (gl.: *hjåwˈ*) prt. af hugge
ˈ*hoqəd* (også: ˈ*hoqˈəd*, *hoqən*) pp. af hugge

e

ˈ*req'lə* pl. af regel[9]
ˈ*beqə* pron. begge
ˈ*jeqə* pl. af ege(r)
-ˌ*leqə* sb., se aflægger
ˈ*teqə* prs. af tigge
ˈ*teqəd* prt. af tigge
ˈ*beqəs* pass. af bege
ˈ*preqlə* prs. af »pregle«
ˈ*sdreqlə* prs. af strigle
ˈ*deqded* pp. af »digte« 'tætne'
ˈ*reqdi* (også: ˈ*redi*) adj. rigtig
*få*ˈ*seqdi* adj. forsigtig
*få*ˈ*heqsəd* pp. af forhekse
ˈ*eqsdra* adj. ekstra
ˈ*neqəɹə* prs. af »negre«, 'ryste på hovedet (p.gr. af alderdom)'

ø

'synes'
ˈ*brøqə* prs. af brygge
ˈ*tøqə* prs. af tygge
ˈ*brøqəd* 1. prt. af brygge, 2. pp. af d.s.
-ˌ*røqəd* adj., se krum-, pukkel-, skrutrygget
ˈ*tøqəd* prt. af tygge
ˈ*brøqəs* pass. af brygge
ˈ*døqdi* adj. dygtig

o

ˈ*knoqlə* pl. af knogle
ˈ*boqdə* prs. af bugte
ˈ*foqdə* adj. fugtig

ˈ*foqsiə* pl. af fuchsia

e/ø

-*w*

blew' prt. af blive
drew' 1. prt af drive, 2. adj. drøj
dew' adj. døv
flew' prt. af flyve
hew' adj. høj
ˈ*hew'*ˌ*liws* adj. højlys
lew' prt. af lyve
rew' 1. sb.fk. røv, 2. prt. af rive
ˈ*rew'*ˌ*fuɻ'* sb.fk. røvfuld
sgrew' prt. af skrive

slew' 1. sb.fk. slev, 2. adj. »sløv«, 'snu', 'durkdreven'
drew sb. drøv (i forb. »tygge drøv«)
gjew (også: *gjewd*) sb.n. »gift«, 'portion foder' (jvf. *giwd*)
sdew sb.n. støv
tew sb.n. tøj
bew· v. bøje
dew· pl. af døv

o

hew· pl. af høj
bə'hew· v. behøve
'hew(·)ˌbinəd adj. højbenet
'hew(·)ˌrø: adj. højrød
'hew(·)ˌvaŋ· sb. højvande
klew· sb.fk. klov (hos ko) (jvf. *klåw·*)
lew· v. leve
new· 1. sb.fk. næve, 2. v. nøje, 3. adv. nøje
prew· v. prøve
slew· v. »sløve«, 'sætte fælg på hjul'
sdew· v. støve
'sdew(·)ˌræ:n sb. støvregn
tew· sb.fk. »tøje«, 'tot uld'
'tew(·)ˌkåɹ'ə sb.fk. tøjekurv
vew· 1. sb. væv(estol) (jvf. *'vewiɭə*), 2. v. væve
'vew(·)ˌgiɭ· sb.n. vævegilde
'vew(·)ˌkniw' sb.fk. væveknivv
'vew(·)ˌsdåw· sb.fk. vævestue
-ˌbewd sb., se hambugt
drewd sb. drift, 'gang', 'foretagsomhed'
hvewd sb.n. »vift«, 'vinkende bevægelse'
hewd adv.f. af høj
klewd sb., se *klåwd*
lewd 1. pp. af løfte, 2. imp. af d.s.
sdel'hewd stn. Stilhøjt
-ˌsgrewd sb., se opskrift
sdewd pp. af styrte
hvew(·)d v. vifte, 'vinke (med noget)'
lew(·)d 1. v. løfte, 2. prt. af d.s.
sdew(·)d 1. v. styrte, 'falde (død) om', 2. prt. af d.s.
ew(·)d sb.fk. urt
'ew(·)dˌbe sb.n. urtebed
'ew(·)dˌfrø: sb. urtefrø
'ew(·)dˌhaw· sb. urtehave
'ew(·)dˌsa·qə pl. urtesager
snews sb.fk. snøvs, a. 'tut på sæk', b. i udtr. »gå fra snøvsen«
snew(·)s v. »snøvse«, 'snuse'
lew'ən sb.fk. løgn
sew'ən sb.fk. søvn
blewən pp. af blive
drewən pp. af drive
flewən pp. af flyve
klewən pp. af kløve
lewən 1. v. levne, 2. pp. af lyve
'lewənˌhals sb.fk. løgnhals
newən v. nævne
rewən 1. sb.fk. revne, 2. pp. af rive

sgrewən pp. af skrive
(i) ˈ*sewən* (i) søvne
lewiŋ part.adj. levende
bew'əl 1. sb.fk. bøjle, 2. sb.n. »bøvl«, 'besvær'
snew'əl adj. snøvl, 'som snøvler'
-ˌ*tew'əl* sb., se optøjle
vrew'əl sb., se *vræw'əl*
ew'əl sb. »ævl«, 'fremdrift', 'energi'[10]
kjewəl sb. kævle
sgewəl v. skovle
ˈ*sgewəlˌriŋ·* (nyere: ˈ*sgåwəl-*) sb. skovlerende, 'rende til gødning bag kobåsene'
snewəl v. snøvle
sdewəl 1. sb.fk. støvle, 2. pl. af d.s.
ˈ*sdewəlˌtræsguə* pl. af »støvletræsko«, 'træskostøvle'

ˈ*lew'ə* sb. lever
ˈ*ew'ə* præp. over
ˈ*ew'əˌfjåw'ə* sb. overfjor
ˈ*ew'əˌguːʌ* ⟨ɹ⟩ (også: ˈ*åw'ə-*) »overgår«, 'forgårs'
ˈ*ew'əˌmvon* sb. overmorgen
ˈ*snew'ə* adj. snæver
ˈ*bew'əd* pp. af bøje
*få*ˈ*hew'əd* pp. af forhøje
ˈ*lew'əd* pp. af leve
*få*ˈ*new'əd* adj. fornøjet
ˈ*prew'əd* pp. af prøve
ˈ*vew'əd* pp. af væve
ˈ*hew'əsd* sup. af høj
ˈ*hew'də* sb.fk. højde
ˈ*bewə* prs. af bøje
ˈ*drewə* prs. af drøje, 'få til at strække bedre til'
ˈ*grewə* pl. (fedte)grever
ˈ*hewə* 1. adj. højre, 2. komp. af høj
ˈ*lewə* prs. af leve
ˈ*ewə* adv. ovre
ˈ*ewəˌaɹ'əm* (også: ˈ*åwə-*) sb. overarm
ˈ*ewəbəˌsgiːð* (også: -ˈ*sgiːð*) v. overbeskide
ˈ*ewəˌfrag* sb.fk. overfrakke
ˈ*ewəˌgoŋ'* sb. (i bet. 'behandling', 'bearbejdelse'[11] opt. som n.) overgang
ˈ*ewəˌle(')b* sb.fk. overlæbe
ˈ*ewəˌlœj'ə* sb. overlæder
ˈ*ewəˌmaŋ'* sb.fk. overmand
ˈ*ewəˌmoːn* adj. overmoden
ˈ*ewəˌmoŋ'* (ogsa: ˈ*åwə-*) sb.fk. overmund
ˈ*ewəˌsiː* v. overse
ˈ*ewəˌsgyj'əd* adj. overskyet
ˈ*ewəˌsgån'* pp. af overskære
ˈ*ewəˌslaw* sb.n. overslag (på

e/ø *o*

dør, vognstjært)
ˈ*ewəˌtiŋ*' sb. overtand, 2. pl. af d.s.
ˈ*ewəˌtræ*(')*gəd* part.adj. overtrukken
ˈ*prewə* prs. af prøve
ˈ*sdewə* adj. »støvig«, 'støvet'
ˈ*vewə* 1. sb.fk. væver, 2. prs. af væve
ˈ*bewəd* prt. af bøje
ˈ*lewəd* prt. af leve
ˈ*prewəd* prt. af prøve
ˈ*sdewəd* prt. af støve
ˈ*vewəd* prt. af væve

ˈ*newəs* v. nøjes
ˈ*vewəs* pass. af væve
ˈ*newəsd* prt. af nøjes
ˈ*kjewlə* pl. af kævle
ˈ*sgewlə* prs. af skovle
ˈ*snewlə* prs. af snøvle
ˈ*ewdə* pl. af urt
ˈ*klewdəd* adj., se *klåwdəd*
ˈ*lewdəs* pass. af løfte (spec. om dej: 'hæves')
ˈ*sgrewdəs* sb. (gl.) »skrifters«[12]
ˈ*vewiɻə* pl. »væveler«, 'væv' (kun i udtr. »at sætte sig i [*ə* ˈ*vewiɻə*]«)

e *ø* *o*

-j

e/æ

(Se under *æ*)

ø/õ

(Se under *õ*)

boj (BKr: *boð*[13]) sb.n. bud
bojən (BKr: *boðən*) pp. af binde
fojən (BKr: *foðən*) pp. af finde
sbojən (BKr: *sboðən*) pp. af spinde
svojən (BKr: *svoðən*) pp. af svinde
*få*ˈ*svojən* (BKr: *få*ˈ*svoðən*) pp. af forsvinde
tvojən (BKr: *tvoðən*) pp. af tvinde
ojən (BKr: *oðən*) sb. »un-

e	*ø*	*o*
		den«, 'middagsmad' *vojən* (BKr: *voðən*) 1. pp. af vinde (ngt. om ngt.), 2. pp. af vinde (over ngn.)
-f		
	ø/õ	
sgjefi̯ sb.fk. skefuld	(Se under *õ*)	*ˈlofˌvaŋdə* pl. luffevanter *mof* sb.fk. muffe *rof* sb.fk. ell. n. ruf *sgof* sb.fk. skuffe *kofəɹd* sb.fk. kuffert *ˈlofə* pl. af luffe *ˈsgofə* pl. af skuffe *ˈsgofəd* prt. af skuffe, 'ikke opfylde nærede forventninger' *ˈrofləd* (også: *ˈroflərə*) adj. ruflet *ˈsgrofləd* (også: *ˈsgroflərə*) adj. »skruflet«, 'ujævn' *ˈmofləd* pp. af »mufle«, 'prygle' *ˈtrofasd* propr. (ell. *ˈtroˌfasd*?) Trofast
-s		
hes adv. hist[14] *hves* 1. sb. »hvæs«, 'skarphed', 2. v. hvæsse (jvf. *hveˑð*), 3. konj. hvis *ˈhvesˌsdiˑn* sb.fk. hvæssesten *pes* v. pisse	*ˈdøsˌdaw'* sb. dødsdag *køs* sb.n. kys *nøs* sb.fk. »nøds«, 'kostald' *ˈnøsˌdaˑɹ* sb.fk. nødsdør *ˈnøsˌlåwd* sb. nødsloft *brøsd* sb.n. bryst	*hvos* sb.fk. (mindre br.: *huos*) hose *ˈhvosˌblåg* sb.fk. hoseblok *ˈhvosˌbuˑŋ* sb.n. hosebånd *ˈhvosˌfæðˀə* pl. hosefødder[15] *ˈhvosˌsgawd* sb.n. hose-

e

sbes 1. sb.fk. spids, 2. adj. spids, 3. v. spidse
ˈsbesˌknaːq sb.fk. spidseknag (redskab, der bruges, når man spidser et reb)
ˈsbesˌkoːl sb. spidskål
tres num. tres
halˈtres num. halvtreds
ves 1. adj. vis, 2. adv. vist
kjesd sb.fk. kiste
ˈkjesdˌboŋ sb. kistebund
ˈkjesdˌklœjˈə pl. klædekister
kvesd sb.fk. kvist
mesd 1. v. miste, 2. pp. af d.s.
resd 1. sb.fk. rist, 2. sb.fk. rest
mœjəˈresd sb.fk. mejerist
tvesd sb. tvist
vesd pp. af vide
vresd sb. vrist
gjesdən adj. »gisten«, 'utæt'
lesdiŋ prs.part. af liste
esg sb.fk. ask
fesg sb.fk. fisk
fresg adj. frisk
ˈfresgˌbaqd part. adj. friskbagt
hvesg v. hviske
vesg sb.fk. visk

ø

ˈbrøsdˌbåːn sb.n. brystbarn
ˈbrøsdˌpuˑð sb.fk. brystpude
ˈbrøsdˌsvaːq adj. brystsvag
ˈbrøsdˌsyːq adj. brystsyg
ˈbrøsdˌsyˑq sb. brystsyge
føsd adv. først
røsd 1. sb.fk. røst, 2. v. ryste, 3. prt. af d.s.
tøsd sb. tørst
ˈtøsdˌvœjˈə sb. tørstevejr
øsd sb. øst
ˈøsdənˌviŋ sb., se *ˈøˑsdən-*
møsg adj. »møsk«, om æble: blødt, let at tygge
øsgən sb.fk. øsken
søsgiŋ pl. søskende
ˈsøsgiŋˌböːn pl. søskendebørn
sgøsəl sb.fk. »skydsel«, 'brødspade'
ˈføsəlsˌdaw sb.fk. fødselsdag

o

skaft
ˈhvosˌsåˀg sb.fk. hosesok
mos sb. mos
vos cas.obl. af vi
pvos (mindre br.: *puos*) sb.fk. pose
hvosd, sb., v., se *huosd*
-ˌkosd sb., se staldkost
vosd sb. ost
rosd sb. rust
brosg sb. brusk
bosg sb.fk. busk
rosg 1. sb. rusk, 2. v. ruske
ˈrosgˌvœjˈə sb. ruskvejr

e	*ø*	*o*
ˈtresiŋsˈtiw· num. tresindstyve *halˈtresiŋsˌtiw·* num. halvtredsindstyve *bresəl* sb.n. »bredsel«, 'stykke stof, der bredtes ud over sengehalmen' *sesəl* pers.n. Sidsel		
ˈhvesəd pp. af hvæsse *ˈpesəd* prt. af pisse *ˈhvesəs* pass. af hvæsse *ˈbesmə* sb.fk. bismer *ˈresiˌtaˑ* (gl.; yngre: *rəˈseˑdə*) sb.fk. reseda *ˈkjesbə* sb. kirsebær *-ˌkvesdə* pl. af kvist, se bøge- *ˈlesdə* prs. af liste *ˈresdə* 1. pl. af rist, 2. prs. af reste, 'restere' *ˈsvesgə* pl. af svedske *ˈvesgə* 1. sb.fk. visker (til at rage aske ud med), 2. pl. af visk, se halm- *ˈesgiˌraw(·)d* sb.fk. askerafte *ˈesgiˌtræˑ* sb. asketræ *-ˌfesgəɹə* pl. af fisker, se sten-	*ˈløsnəs* pass. af løsne *ˈbøsnəŋ* sb.fk. bøsning *ˈbrøsdə* pl. af bryst *ˈrøsdə* prs. af ryste *ˈsøsdə* sb. søster *ˈsøsdəˌkaˑq* sb. søsterkage *ˈsøsdəˌdæ(ˈ)də* sb. søsterdatter *ˈsøsdəˌsõn* sb. søstersøn *ˈtøsdə* 1. adj. tørstig, 2. prs. af tørste *ˈsøsdəs* gen. af søster *ˈøsdli* adj. østlig *ˈtrøsgəd* adj. trøsket	*ˈhvosə* (mindre br.: *ˈhuosə*) pl. af hose *ˈpvosə* (mindre br.: *ˈpuosə*) pl. af pose *ˈhvosdə* prs. af hoste *ˈrosdə* prs. af ruste *ˈbosgə* pl. af busk *ˈrosgəs* pass. af ruske

-m

grem' adj. grim *lem'* sb.fk. lem	*sdrøm(·)b* sb., se *sdrõm(·)b* *løm'əl* sb., se *lõm'əl*	*ˈblom'ˌkoˑl* sb. blomkål *ˈblom'kolsˌso(ˈ)b* pl. blom-

e

nem' adj. nem
rem' sb.fk. rem
lem· (yngre: *lem'*) sb.n. lem
nem· sb.n. nemme
få'nem· v. fornemme
-ˌslemb sb., se sneslemp
bembəl sb.fk. bimpel
trembəl sb.fk. trempel
glemd sb.n. glimt
glem(·)d v. glimte
sgem(·)d v. skimte
bems adj. bims
sgrems sb. »skrims«, kun i forb. *o 'sgrems* på skrå
rem(·)s sb., *se ræm(·)s*
tem(·)s 1. sb.fk. timse, 2. v. timse
hem'əl sb.fk. himmel
sgem'əl sb. skimmel, 'mug'
sdrem'əl sb.fk. strimmel
svem'əl adj. svimmel
'heməlˌblo: adj. himmelblå
'heməlˌhew' adj. himmelhøj
treməl v. trimle
'veməlˌsgawd sb.n. vimmelskaft, 'boresving'
få'nem'əls sb.fk. fornemmelse

ø

o

kålssuppe
bom' sb.fk. bom
dom' adj. dum, 2. suffiks, se barndom
grom' adj. grum, dvs. fortrinlig
kom' prt., se *kam·*
krom' adj. krum
om' (og *om*)[16] præp. om
rom' sb. rum
-ˌsgom' sb., se sæbeskum
vom' sb. vom
kom imp. af komme
blom· sb.fk. (mindre br.: n.) blomme
bom· v. bomme, 'sætte trendegarnet om bommen'
'bom(·)ˌkjæb sb.fk. bomkæp, 'kæp, hvormed vævens bagbom drejedes'
'bom(·)ˌuli pl. bomolie
'bom(·)ˌpæ·ŋ pl. bompenge (som i ældre tid skulle betales for at komme ind i byen)
'bom(·)ˌsdoŋ' sb. bomstang, d.s.s. bomkæp
'dom(·)ˌhi:ð sb.fk. dumhed
flom· sb. flomme
kom· v. komme
krom· 1. sb.fk. krumme[17] 2. pl. af krum

e *ø* *o*

ˈ*krom*(·)ˌ*hvæɹ'ə* sb.n. krumhverv, 'vinkelen, hvor to sammenbyggede huses tage støder sammen'

ˈ*krom*(·)ˌ*røqəd* adj. krumrygget

-ˌ*kom*· sb., se ajlekumme

lom· sb.fk. lomme

ˈ*lom*(·)ˌ*kle*· sb.n. »lommeklæde«, 'lommetørklæde'

ˈ*lom*(·)ˌ*kniw*' sb.fk. lommekniv

om· adv. omme

ˈ*om*(·)ˌ*goɳ*' sb.fk. og n. omgang

ˈ*om*(·)*goɳs*ˌ*tew* sb. omgangstøj, 'bagrem på seletøj'

ˈ*om*(·)*låvs*ˌ*bråw*' sb.fk. omløbsbro, 'bro over omløbsstrømmen ved vandmølle'

ˈ*om*(·)ˌ*vœj* sb.fk. omvej

ˈ*om*(·)ˌ*væ:ɳ* part.adj. omvendt

rom· v. »rumme«, 'udbore træsko'

ˈ*rom*(·)ˌ*naw'ə* sb.fk. »rummenaver«, 'naver til at »rumme« træsko ud med'

ˈ*sgom*(·)ˌ*sgi*: sb.fk. skummeske

e *ø* *o*

som· pron. somme
tom· sb.fk. tomme
ˈ*tom*(·)ˌ*sdåg* sb.fk. tommestok
gomb (ell. *gom*(·)*b*?) sb. gumpe
homb (ell. *hom*(·)*b*?) v. humpe
klomb sb.fk. klump
pomb (ell. *pom*(·)*b*?) sb.fk. pumpe
ˈ*pom*(·)*b*ˌ*miŋ*' pl. af pumpemand
romb (ell. *rom*(·)*b*?) sb.fk. rumpe
slomb sb.fk. slump
somb sb.fk. sump
sdomb (ell. *sdom*(·)*b*?) 1. sb.fk. stump, 2. v. stumpe
ˈ*sgombəl*ˌ*uon* adj. skumpelvorn
*trə*ˈ*omf*ˌ*brænŋə* sb.fk. triumfbrænder (i petroleumslampe)
groms (om kaffegrums også (vel pl.): ˈ*gromsə*) sb. grums
blomsd sb. blomst
komən 1. sb. kommen, 2. pp. af komme
nomən part.adj. »nummen«, om ko: blevet drægtig

e *ø* *o*

fɑ̊ˈnomən pp. af fornemme
bromˈəl adj. »brummel«, om ko, som ikke kan blive med kalv
huˈkomˈəls sb.fk. hukommelse
bromˈəl pl. af brummel
ˈfomˈəlˌfæŋəɹəd adj. fummelfingret
homˈəl sb. humle
ˈhomˈəlˌraŋgə pl. af humleranke
ˈhomˈəlˌsdoŋˀ sb.fk. humlestang
ˈhomˈəlˌsdɑ̊g sb.fk. humlestok
ˈhomˈəlˌu(ˀ)d sb. humleurt
momˈəl v. mangle (rulle)
ˈmomˈəlˌbre(ˀ)d sb.n. manglebræt
ˈsdomˈəlˌuon adj. stummelvorn
ˈtomˈəlˌfæŋˀə sb.fk. tommelfinger
tromˈəl sb.fk. tromle
(*om*) *ˈsomˈəɹən* (om) sommeren

ˈemˈəˌvæg adv. immervæk
ˈtemˈə (også: *ˈtømˈə*) sb.n. tømmer
fɑ̊ˈnemˈəsd sup. fornemmest(e), dvs. bedst i en ell. anden henseende

ˈkrømbəd pp. af krympe
bəˈkømˈrəŋə pl. bekymringer

ˈkomˈə prs. af komme
ˈlomˈə adj. lummer
ˈnomˈə sb. nummer
ˈsomˈə sb.fk. sommer
ˈgromˈəsd sup. af grum
ˈblomə pl. af blomme

e

ø

o

ˈ*gemə*ˌ*lam*' sb.n. gimmerlam
ˈ*lemə* pl. af lem (n.)
ˈ*nemə* komp. af nem
ˈ*temə*ˌ*saw*· sb.fk. tømmersav
ˈ*tremlə* prs. af trimle
ˈ*tremləd* (ell. ˈ*trem(ə)ləd*?) prt. af trimle
ˈ*sgemləd* adj. skimlet
ˈ*fembə* sb., se ˈ*fenbə*
ˈ*glemdə* prs. af glimte
ˈ*temsəd* 1. prt. af timse, 2. pp. af d.s.
ˈ*bleməɹə* prs. af »blimre«, 'flimre'
ˈ*gleməɹə* prs. af glimre
ˈ*meməɹə* prs. af mimre

ˈ*bromə* prs. af brumme
ˈ*klomə*ˌ*håw'əð* sb. klummerhoved
ˈ*lomə*ˌ*væɹ'əm* adj. lummervarm
ˈ*sgomə* prs. af skumme
ˈ*somə*ˌ*fåw'əl* sb. sommerfugl
ˈ*somə* prs. af summe
ˈ*sgomәd* pp. af skumme
ˈ*sgomәd*ˌ*mjelg* sb. skummetmælk
ˈ*sgomәs* pass. af skumme
ˈ*domnəŋ* sb.fk. »dumning«, 'dumling', 'tap, der forbinder to hjulfælge'
ˈ*bromlə* prs. af brumle (om tyr og gold ko)
ˈ*romlə* prs. af rumle
ˈ*momləd* prt. af mangle
ˈ*hombə* prs. af humpe
ˈ*pombə* prs. af pumpe
ˈ*slombə* prs. af slumpe
ˈ*sombəd* adj. sumpet
ˈ*homblə* pl. af humpel
-ˌ*gromsə* pl., se kaffegrums
ˈ*blomsdə* pl. af blomst
ˈ*blomsdəɹə* prs. af blomstre

ˈ*rem(ə)lə* (også: ˈ*rem(ə)li*, ˈ*rim(ə)lə*, ˈ*rim(ə)li*) adj. rimelig
ˈ*rem(ə)ləˌhi*'.*ð* sb. rimelighed

ˈ*rom(ə)lə* (også ˈ*rom(ə)li*) adj. rummelig
sbåɹˈsom'(ə)liq adj. sparsommelig

e *ø* *o*

-n

sgen' (også: ˈ*sgen'ə*) prs. af skinne
len sb. »lind«, i forb. »det giver lind«, 'løsnes' olgn.
-ˌ*sgen* sb., se solskin
ten sb. tin
tren sb.n. trin
sgen· 1. sb.fk. skinne, 2. v. skinne
ˈ*sgen*(·)ˌ*biˑn* sb. skinneben
ˈ*sgen*(·)ˌ*døˑ* adj. skindød
ˈ*ten*(·)ˌ*kaŋ·* sb. tinkande
ˈ*ten*(·)*t*aˌ*læɹgən* sb. tintallerken
lenəŋ sb. linning

ˈ*brøn*(·)ˌ*taq* (1 medd.: ˈ*bryn*(·)ˌ*taq*) sb. tagbryn
hjøn· sb.n. hjørne
ˈ*hjøn*(·)ˌ*sdålbə* pl. af hjørnestolpe
ˈ*hjøn*(·)ˌ*tiŋ'* sb.fk. hjørnetand
ønsg (ell. *önsg*?) v. ønske

hon pron. hun
kvon (mindre br. *kuon*) sb.fk. kone
mvon (mindre br. *muon*) sb.fk. morgen
hvon· pl. af horn
ˈ*kvon*(·)ˌ*gvol'* sb.n. korngulv
ˈ*kvon*(·)ˌ*høˑsd* sb. kornhøs
ˈ*kvon*(·)ˌ*moˑn* sb. kornmo
ˈ*kvon*(·)ˌ*sæˑ* sb. kornsæd, 'såtid(en)'
ˈ*mvon*(·)ˌ*mjelg* (også: ˈ*mon*(·)-) sb. morgenmælk
ˈ*mvon*(·)ˌ*sduˑŋ* (også: ˈ*mon*(·)-) sb. morgenstund
tvon· pl. af torn
von· sb.fk. vane
pon's sb.fk. punch
vons sb. i udtr. »med det vons«

ˈ*lenə* adj. »linnig«, 'blød, bøjelig'
ˈ*sgenə* pl. af skinne
ˈ*lenəd* sb. linned
ˈ*fenbə* (også: ˈ*fembə*[18], ˈ*fønbə*, ˈ*fynbo*) sb.fk. fynbo
ˈ*renlə* adj. renlig
ˈ*renləˌhiˑð* sb. renlighed

ˈ*hjønə* prs. af »hjørne«, 'kigge skævt', 'skule'
ˈ*kjønəs* (også: ˈ*kjøɹnəs*) pass. af kørne
ˈ*mønsdə* (ell. ˈ*mönsdə*?) sb. mønster

ˈ*hon'ə* sb. honning
ˈ*honəˌbrøˑ* sb. honningbrød
ˈ*kvonə* pl. af kone
ˈ*kvonəˌgiʃ·* sb. konegilde
(*i*) ˈ*mvonəs* (også: ˈ*monəs*) (i) morges
ˈ*roniˌvœj'ə* sb.fk. ronnevædder

e	*ø*	*o*
		ˈ*konsdə* pl. kunster ˈ*vonsdə* sb. onsdag ˈ*konsdi* adj. kunstig
alˈmen'(ə)li (også: *-liq*) adj. almindelig		(*om*) ˈ*mvon(ə)nə* (også ˈ*mon(ə)nə*; *mvonən*, *monən*) (om) morgenen ˈ*kroniə* prs. af »kronnie« om hest: vrinske, i forventning om føde eller fordi en anden hest er i nærheden ˈ*roniə* prs. af »ronnie«, om får: parre sig

-ŋ

i/e	*y/ø*	
(Se under *i*)	(Se under *y*)	*boŋ'* sb. bund *groŋ'* 1. adj. grund, 'ikke ret dyb', 2. sb.fk. grund *loŋ'* sb. lund, 'skrå slibeflade på økse, kniv' *moŋ'* sb.fk. mund *roŋ'* adj. rund *boŋ·* 1. pl. af bund, 2. i forb. *i* ˈ*boŋ·* i bund ˈ*boŋ(·)ˌso(')gə* sb. bundsukker, 'kandis' ˈ*boŋ(·)ˌsæð'əl* sb.fk. bundsæddel, 'bundfjæl i vogn' -ˌ*broŋ·* sb., se halsbrunde ˈ*moŋ(·)ˌsdøg* sb.n. mundstykke *roŋ·* pl. af rund

e *ø* *o*

ˈroŋ(·)ˌkreˑs sb.fk. rundkreds
ˈoŋ(·)ˌtawˈən (også: *oŋˈtawˈən*) part., præp. undtagen
boŋd sb.fk. bundt
groŋd adv.f. af grund
loŋd adv.f. af lang
roŋd adv. f. af rund
səˈkoŋ(·)dˌviˑs sb.fk. sekundvise
loŋ(·)d v. lunte
loŋdiŋ (sj. *ˈloŋˈdiŋ*) prs. part. af lunte
te ˈboŋ's til bunds

ˈoŋˈə præp. under
ˈgroŋə prs. af grunde, 'gå dybt' (?) (om plov) – jvf. grue
ˈmoŋə adj. »mundig«, rapkæftet'
ˈoŋəˌaʌˈəm sb.fk. underarm
ˈoŋəˌbeð sb. underbid
ˈoŋəˌbåwsə pl. underbukser
ˈoŋəˌdyˑn sb.fk. underdyne
ˈoŋəˌle(ˈ)b sb.fk. underlæbe
-ˌboŋəd adj., se fladbundet
-ˌmoŋəd, adj., se åbenmundet
ˈroŋəd pp. af runde
ˈroŋəs pass. af runde
ˈmoŋfiɻ sb.fk. mundfuld

e *ø* *o*

ˈ*koŋdəˌbas* sb. kontrabas
ˈ*oŋ(ə)lə* (også: *-li*) adj. underlig

-ŋ

eŋ' sb.fk. eng
-ˌheŋ' sb., se ophæng
*om*ˈ*kreŋ*' præp. omkring
reŋ' sb.fk. ring
sdeŋ' sb.n. sting
sveŋ' sb. sving
teŋ' sb.fk. ting
breŋ· sb.fk. bringe
heŋ· v. hænge
-ˌkleŋ· sb., se ziehklinge
ˈ*kreŋ*(·)ˌ*sduːl* sb.fk. »kringstol«, 'armstol (egl.: hvis ryg- og armlæn gik i ét)'
reŋ· 1. v. ringe, 2. adj. ringe
ˈ*reŋ*(·)ˌ*troməl* sb.fk. ringtromle
sbreŋ· v. springe
ˈ*sbreŋ*(·)ˌ*tiw'ə* sb.fk. »springtyr«, 'avlstyr'
ˈ*sveŋ*(·)ˌ*plåw* (også: *-ˌplåw*·) sb.fk. svingplov
veŋ· sb.fk. vinge
ˈ*veŋ*(·)ˌ*sij*' adj. vingesid, om kjole: for lang i den ene side
bleŋg sb.n. blink
breŋg sb.fk. brink

løŋ' sb. lyng
gøŋ· v. gynge
kløŋ· sb.fk. klynge
sløŋ· 1. sb.fk. slynge, dvs. gynge, 2. v. slynge
søŋ· v. synge
kløŋg (ell. *kløŋ*(·)*g*?) v. klynke
løŋg (ell. *løŋ*(·)*g*?) v. »lynke«, 'varme (mælk, kaffe) lidt op'
øŋg sb. ynk
røŋ(·)*g* sb.fk. rynke
øŋsd sup. af ung
øŋ'əl sb. yngel

goŋ' (mindre br. *goŋ*·) sb.fk. (mindre br.: n.[19]) gang
loŋ' adj. lang
poŋ' sb.fk. pung
sdoŋ' sb.fk. stang
troŋ' sb. trang
toŋ' adj. tung
oŋ' adj. ung
ˈ*oŋ*'ˌ*kåːl* sb.fk. ungkarl
ˈ*oŋ*'ˌ*kreˑ* sb. »ungkræ«, 'ungkreaturer'
vroŋ' adj. vrang
goŋ· (mindre br. *goŋ*') pl. af gang
ˈ*goŋ*(·)ˌ*daːɹ* sb.fk. gangdør
ˈ*goŋ*(·)ˌ*sdi* sb.fk. gangsti
joŋ· sb.fk. »junge«, 'vippestang på brøndvippe'
ˈ*koŋ*(·)ˌ*œjd* sb. kongeægt (gl.) 'pligt til at transportere soldater'
loŋ· 1. sb. lunge, 2. pl. af lang
ˈ*loŋ*(·)ˌ*binəd* adj. langbenet
ˈ*loŋ*(·)ˌ*draw* sb. langdrag
ˈ*loŋ*(·)ˌ*hal'əm* sb. langhalm
ˈ*loŋ*(·)ˌ*jaːn* sb. langjern
ˈ*loŋ*(·)ˌ*uːn* sb.fk. langvogn

e

flenŋg adj. flink
klenŋg sb.fk. klinke
lenŋg sb.n. lænke, '(fire) sammenkoblede køer'
sgenŋg sb.fk. skænk (et møbel)
venŋg (ell. *venŋ(·)g*?) v. vinke
blenŋ(·)g v. blinke
ˈ*kenŋ(·)g*ˌ*huosd* sb. kinkhoste
sgenŋ(·)g sb. skinke
ˈ*sgenŋ(·)g*ˌ*piˑq* sb.fk. skænkepige
ˈ*sgenŋ(·)g*ˌ*sdåwˑ* sb.fk. skænkestue
venŋgəl sb. vinkel
enŋgiˌld adj. enkelt
henŋsd sb.fk. hingst
ˈ*henŋsd*ˌ*føl* sb.n. hingstføl
renŋsd sup. af ringe
henŋsəl sb.n. hængsel
enŋən pron. ingen
ˈ*enŋən*ˌ*teŋ*' pron. ingenting
sdeŋ'əl sb.fk. stængel
sveŋ'əl sb. svingel (græsart)
sveŋəl sb.fk. svingel (hvortil hammelrebene fæstes)
ˈ*tveŋəl*ˌ*sdjaːd* (også: ˈ*tveŋgəl-*) sb.fk. »tvingelstjært«, 'ørentvist'
bəˈtəŋ'əls sb.fk. betingelse
eŋ'əlsg (ofte: *eŋ'əls*) adj. engelsk

ø

o

(del af undervogn)
ˈ*loŋ(·)*ˌ*piˑvə* sb.fk. lungepiber, 'hest, der lider af lungepiben'
ˈ*loŋ(·)*ˌ*pøls* (ell. -ˌ*pøl(·)s*?) sb. lungepølse
sdoŋˑ (mindre br. ˈ*sdæŋ'ə*) pl. af stang
ˈ*svoŋ(·)*ˌ*kjænˑ* sb.fk. svangkerne, 'dårligt udviklet kerne'
toŋˑ sb.fk. tunge
ˈ*toŋ(·)*ˌ*buːŋ* sb. tungebånd
ˈ*toŋ(·)*ˌ*sle(')gə* sb fk. tungeslikker, 'hest, der har den fejl, at den rækker tungen ud'
ˈ*toŋ(·)*ˌ*slæˑvə* sb.fk. tungeslæber, d.s.
ˈ*toŋ(·)*ˌ*siŋə* adj. tungsindig
oŋˑ 1. sb.fk. unge, 2. pl. af ung
ˈ*oŋ(·)*ˌ*fræməd* sb. ungfremmede
ˈ*oŋ(·)*ˌ*tiw'ə* sb.fk. ungtyr
poŋd sb.n. punkt
doŋg sb.fk. dunk
sdroŋg adj. strunk
boŋ(·)g v. banke
loŋgən adj. lunken
ˈ*sdoŋ's*ˌ*aq'ə* stn. Stangsager
loŋs adv. langs
fåˈfoŋən adj. forfangen

e *ø* *o*

(om hest)
sbroŋən pp. af springe
soŋən pp. af synge
ˈ*voŋəlˌuon* adj. vankelvorn
goŋiŋ (også: ˈ*goˑiŋ*) prs. part. af gå

ˈ*heŋˈə* prs. af hænge
ˈ*kleŋˈə* adj. klinger
ˈ*sleŋˈə* 1. sb. slinger, 2. adj. slinger
ˈ*sbreŋˈə* prs. af springe
ˈ*kleŋə* v. klingre
ˈ*kreŋə* pl. kringer, 'armene på en kringestol'
ˈ*reŋə* prs. af ringe
ˈ*sveŋə* prs. af svinge
ˈ*veŋə* pl. af vinge
ˈ*reŋəd* 1. prt. af ringe, 2. pp. af d.s.
ˈ*eŋi* pl. af eng
ˈ*geŋi* 1. sb.fk. gænge, 2. pl. af d.s.
ˈ*reŋi* pl. af ring
ˈ*hveŋlə* prs. af »hvingle«, 'gå med usikre bevægelser'
ˈ*deŋlə* prs. af dingle
ˈ*kreŋlə* pl. af kringle
ˈ*sveŋlə* 1. pl. af svingel, 2. prs. af svingle, 'svinge ud og ind'
ˈ*bleŋgə* 1. sb. blinker, 'hovedprydelser for hest'[20], 2. prs. af blinke

ˈ*gøŋə* prs. af gynge
ˈ*søŋə* prs. af synge
ˈ*tøŋə* prs. af tynge
ˈ*øŋə* komp. af ung
ˈ*døŋi* sb.fk. dynge
ˈ*røŋgə* pl. af rynke
ˈ*kløŋgəd* prt. af klynke
ˈ*løŋgəd* part.adj. »lynket«, 'lunken'

ˈ*toŋˈəsd* sup. af tung
ˈ*loŋə* pl. af lunge
ˈ*boŋgə* prs. af banke
ˈ*boŋgəd* 1. prt. af banke, 2. pp. af d.s.
ˈ*moŋgəs* pass. af »munke«, 'brodde en hest'
ˈ*loŋsom* adj. langsom

e	*ø*	*o*
ˈ*feŋgə* pl. finker		
ˈ*heŋgə* prs. af hinke		
ˈ*seŋgə* prs. af sinke		
ˈ*sdeŋgə* 1. prs. af stinke, 2. prs. af stænke		
ˈ*bleŋgəd* prt. af blinke		
ˈ*deŋgəd* prt. af »dinke«, 'banke let', 'pikke (en le)'[21]		
ˈ*kleŋgəd* prt. af klinke		
*få*ˈ*seŋgəd* adj. forsinket		
ˈ*veŋgəd* prt. af vinke		
ˈ*eŋgi* sb. enke (kun om kvinde)		
ˈ*eŋgi*ˌ*kvon* sb. enkekone		
ˈ*eŋgi*ˌ*maŋ*' sb. enkemand		
ˈ*leŋgi* sb.fk. lænke		
ˈ*heŋslə* pl. af hængsel		
ˈ*kleŋəɹə* prs. af klingre		
ˈ*sleŋəɹə* prs. af slingre		
ˈ*kleŋəɹəd* prt. af klingre		
ˈ*sdeŋ*'(*ə*)*lə* pl. af stængel	ˈ*døŋiə* pl. af dynge	

-l

el' sb.fk. el	*køl*' sb. køl[22]	*gvol*' sb.n. gulv
sel' 1. sb. »sel«, 'sølle på væv'	*sgøl*' (mindre br. ˈ*sgøl*'*ə*) prs. af skylle	*bol* sb.n. bul (på harve, rive, trøje)
sjel' pron. selv	*søl*' sb. sølv	*hvol* sb.n. hul
fel sb.n. fælg	*tøl*' num., se *tål*'	*kvol* sb. kul
*i*ˈ*hjel* (også: *i*ˈ*hjæl*?) adv. ihjel	-ˌ*bøl* sb., se fingerbøl	*vol* sb.fk. ol
sgjel (også *sgel*?) sb.n. skel	*føl* sb.n. føl	*sgvol* (mindre br. *sguol*) sb.fk. skole
sbel sb.n. spil	*møl* (ældre form: *mol*) sb.n. og fk. møl	*smol* sb. smul

e

tel sb. (også: *tel'*?) tilje, 'den bageste række brosten i båsen'
vel prs. af ville
ˈ*brel*(·)ˌ*huws* sb.n. »brillehus«, '-futteral'
ˈ*el*(·)ˌ*bosg* sb.fk. ellebusk
ˈ*el*(·)ˌ*ruːð* sb.fk. ellerod
ˈ*el*(·)ˌ*træː* sb.n. elletræ
pel· v. pille
ˈ*pel*(·)ˌ*råð'ən* adj. pilråd-den
sgjel· (også: *sgel*·?) v. skille
ˈ*sgjel*(·)ˌ*ajdə* adj. pl. uenige
ˈ*sgjel*(·)ˌ*iwəd* adj. skeløjet
sbel· v. spille
ˈ*sbel*(·)ˌ*maŋ* sb.fk. spillemand
sdel· adj. stille
ˈ*tel*(·)ˌ*sdiːn* pl. tiljesten, d.s.s. tilje
hjelb (BKr.: *hjolb*) sb. hjælp
hjel(·)*b* (også: *hjæl*(·)*b*? BKr: *hjol*(·)*b*) v. hjælpe
mjelg (næppe: *mjælg*) sb.n. mælk
sdelg sb.fk. stilk
bjel(·)*g* (næppe: *bjæl*(·)*g*) sb.fk. bjælke
ˈ*mjel*(·)*g*ˌ*kamə* sb.n. mælkekammer

ø

-ˌ*sgøl* sb., se tordenskyl
føl· pl. af føl
ˈ*føl*(·)ˌ*fuːð* sb. følfod
ˈ*føl*(·)ˌ*fæð'ə* pl. af d.s.
ˈ*føl*(·)ˌ*hågən* sb.n. følhokken, '-bås'
ˈ*føl*(·)ˌ*plaːq* sb.n. følplag
ˈ*føl*(·)ˌ*øːq* sb.n. føløg
ˈ*krøl*(·)ˌ*hå·ləd* adj. »krølhalet«, 'overgiven'
krøl· 1. sb.fk. krølle, 2. v. krølle
køl· sb. kølle (til at banke med)
møl· sb.fk. mølle
ˈ*møl*(·)ˌ*veŋ*· sb.fk. mølle-vinge
ˈ*møl*(·)ˌ*ed* (ældre: ˈ*mol*(·)-) part. adj. mølædt
sgøl· v. skylle
ˈ*sgøl*(·)ˌ*ræ·nə* prs. af skylregne
snøl· sb.fk. snølle (brugt om en hage på træskoskrabejernet)
ˈ*søl*(·)ˌ*pæ·ŋ* pl. sølvpenge
pøls (ell. *pøl*(·)*s*?) sb.fk. pølse
ˈ*pøl*(·)*s*ˌ*huːn* sb.n. pølsehorn
ˈ*pøl*(·)*s*ˌ*mað* sb.n. pølsemad

o

bol· (også: *bol*, ˈ*bolə*) pl. af bul
ˈ*bol*(·)ˌ*iw*(·)*s* sb.fk. buløkse
gvol· pl. af gulv
ˈ*gvol*(·)ˌ*driwə* sb.fk. gulvdriver, (redskab til at banke logulvet med)
ˈ*gvol*(·)ˌ*kluːð* sb.fk. gulvklud
ˈ*kvol*(·)ˌ*døŋi* sb.fk. kuldynge
ˈ*kvol*(·)ˌ*svod* adj. kulsort
ˈ*sgvol*(·)ˌ*dræŋ* sb.fk. skoledreng
ˈ*sgvol*(·)ˌ*læ·ɹə* sb.fk. skolelærer
ˈ*sgvol*(·)ˌ*pi·q* sb.fk. skolepige
ˈ*svol*(·)ˌ*bræːŋ* (også: ˈ*suol*-?) part. adj. solbrændt
ˈ*svol*(·)ˌ*sgen* (også: ˈ*suol*-?) sb. solskin
ˈ*svol*(·)ˌ*su*(')*d* sb.fk. solsort
sgvol(·)*b* v. skvulpe
hjolbən pp. af hjælpe
vol(·)*g* v. valke
ˈ*vol*(·)*g*ˌ*bre*(')*d* sb.n. valkebræt
ˈ*vol*(·)*g*ˌ*fie'l* sb.fk. valkefjæl

e

ø

o

ˈ*mjel*(·)*g*ˌ*sbaŋ*' sb.fk. mælkespand
ˈ*mjel*(·)*g*ˌ*sdåw*· sb.fk. mælkestue
sgjelən v. skelne
sdelən sb. stilling[23]
tvelən sb.fk. tvilling
ˈ*sdeləns*ˌ*tew* sb.n. stillingstøj, 'forstilling på plov'

ˈ*pøl*(·)*s*ˌ*piŋ*· pl. af pølsepind

ˈ*sgjel*'*ə* adj. »skelig«, 'skeløjet'
*få*ˈ*sgjel*'*i* (også: *få*ˈ*sgjæl*'*i*?) adj. forskellig
ˈ*brelə* pl. briller
ˈ*pelə* prs. af pille
ˈ*sjelə* pl. af sele
ˈ*sbelə* prs. af spille
ˈ*sdelə* prs. af stille
ˈ*peləd* 1. prt. af pille, 2. pp. af d.s.
ˈ*sdeləs* pass. af stille
ˈ*elkjə* stn. Elkær
ˈ*bjelgə* pl. af bjælke
ˈ*mjelgə*ˌ*brø*'. sb. mælkebrød
ˈ*mjelgə*ˌ*grö*'.*ð* sb. mælkegrød
-ˌ*mjelgəd* adj., se blød-, hårdmælket
ˈ*mjelgəs* v. mælkes, 'begynde at give mere mælk'

ˈ*følə* 1. sb. følge, 2. v. følge, 3. prs. af d.s.
ˈ*mølə* sb.fk. møller
ˈ*nølə* adj. nylig
ˈ*nøləˌføð*' part.adj. nyligfødt, 'nyfødt'
ˈ*nøləˌmålgəd* part.adj. nyligmalket, 'nymalket'
ˈ*nøləˌvasged* part.adj. nyligvasket, 'nyvasket'
ˈ*høləd* sb. (gl.?) helvede
ˈ*krøləd* adj. krøllet
ˈ*sgøləd* (ældre form: *sguɻ*·) prt. af skylle
ˈ*føləs* v. følges
ˈ*hjøli* sb.fk. høle, 'le'
ˈ*hjøliˌbla* sb. høleblad
ˈ*hjøliˌdraw* sb.n. »høledrag«, 'leskaft'
ˈ*hjøliˌkå*'.*l* sb.fk. »hølekarl«, 'karl (mand), der høster med le'
ˈ*hjøliˌkna*'.*q* sb.fk. »høleknag«, 'håndtag på le'
ˈ*hjøliˌkro*·*q* pl. »høle-

ˈ*bolə* (også: *bol*·, *bol*) pl. af bul
ˈ*hvolə* pl. af hul
ˈ*volə* pers.n. Ole
ˈ*rolə* adj. rolig
ˈ*sgvolə* pl. af skole
ˈ*sgolə* pl. af skål
ˈ*voləs* gen. af Ole
ˈ*svoləs* (også: ˈ*suoləs*; mindre br.: ˈ*svå*·*ləs*) pass. af svale
ˈ*sgvolsdi* sb. skolesti
ˈ*kvolmə* prs. af »kvalme«, 'ryge kraftigt'[23]
ˈ*sgvolbə* prs. af skvulpe
ˈ*svolbə* sb. solbær
ˈ*sgvolbəd* prt. af skvulpe
ˈ*volgəs* pass. af valke
ˈ*polga* sb.fk. polka
ˈ*polsə* prs. af pulse
ˈ*bolsi* sb.fk. bolsje

e	*ø*	*o*
	kroge«, 'mejered' ˡ*hjøliə* pl. af høle	

-ˌl

i/e	*y/ø*	
(Se under *i*)	(Se under *y*)	

-ɹ

beɹg sb.fk. birk	ˡ*sgøɹ(·)ˌmjelg* sb. skørmælk, (gl.) tykmælk	*sbvoɹ* sb.n. spor
deɹg sb.fk. dirk	*møɹdəl* sb. mørtel	*boɹ·* sb.fk. burre
kjeɹ(·)g sb.fk. kirke	*møɹg* adj. mørk	*knoɹ·* v. knurre
	møɹ(·)g pl. af mørk	ˡ*sgoɹ(·)ˌhad* sb.fk. »skurvhat«, 'paddehat'
	ˡ*møɹ(·)gˌajdə* adj. mørkagtig	*joɹ(·)b* sb., se ˡ*jo·bə*
	bøɹ'əm (ell. *bõɹ'əm*? – JS, AKr: *boɹ'əm*) sb.fk. »børing«, 'favnfuld'	*aˡgoɹg* sb.fk. agurk
		loɹg sb. »lurk«, i udtr. [*dəɹ ə ˡlOɹk i ə ˡvɛj'ə*] vistnok: det er uklart
		ˡ*doɹ(·)gˌdrewən* adj. durkdreven
		voɹ'əm sb.fk. orm
		ˡ*loɹəmˌbræŋ'ə* prs. af »lurmebrænde«, 'brænde kraftigt (og buldrende)'
ˡ*bjeɹ'ə* sb.n. bjerg	ˡ*høɹmə* (ell. ˡ*hõɹmə*?) prs. af »hørme«, 'blæse og hvirvle (med blade olgn.)'	ˡ*boɹə* pl. af burre
ˡ*jeɹ'əg* pers.n. Erik	ˡ*kjøɹməs* (ell. ˡ*kjõɹməs*?) sb. kørmes, 'kyndelmisse'	ˡ*knoɹə* prs. af knurre
diˡleɹ'iˌom' sb. delirium	ˡ*øɹgə* prs. af »ørke«, 'dyrke (jord)' m.m.[26]	ˡ*koɹə* prs. af kurre
ˡ*peɹ'ikom* (ell. -ˌ*kom'*) sb. perikum		ˡ*snoɹə* prs. af snurre
maˡteɹ'i sb. materie		ˡ*moɹəd* prt. af murre
ˡ*veɹ'isˌmo:l* (også: ˡ*veɹis-*) sb.n. væddemål		ˡ*loɹmə* prs. af »lurme«, 'buldre' (om ild)
ˡ*gjeɹə* adj. gerrig		ˡ*joɹbə* sb., se ˡ*jo·bə*
		aˡgoɹgə pl. af agurk

e	*ø*	*o*
ˈ*kleɹə* prs. af klirre	ˈ*øɹgəd* 1. prt. af ørke, 2. pp. af d.s.	
ˈ*peɹə* prs. af pirre	ˈ*møɹgi* sb.n. mørke	
ˈ*steɹə* prs. af stirre	ˈ*møɹgnə* prs. af mørkne	
ˈ*veɹə* (også: ˈ*hveɹə*) prs. af virre	ˈ*møɹgnəŋ* sb. mørkning	
ˈ*beɹəd* pers.n. (gl.) Birte		
ˈ*veɹi* v. vædde		
ˈ*veɹis‿løˑs* adj. værgesløs[25]		
ˈ*veɹməd* prt. af »virme«, 'virre (med hovedet)'		
ˈ*kneɹgə* prs. af knirke		
ˈ*veɹgə* (også: ˈ*veɹˈgə* (JøJ)) prs. af virke		
ˈ*kjeɹgi‿goŋ*' sb. kirkegang (spec. om barselkones første kirkegang)		
ˈ*kjeɹgigoŋs‿kvon* sb.fk. kirkegangskone		
ˈ*kjeɹgi‿klå*(')*g* (også: ˈ*kjeɹ*(·)*g*-) sb. kirkeklokke		
ˈ*kjeɹgi‿tåɹˈən* sb.n. kirketårn		
ˈ*kjeɹgo* sb.fk. kirkegård		
ˈ*seɹga* adv. cirka		
ˈ*veɹiəd* prt. af vædde		
-⟨ɹ⟩	*gjø⟨ɹ⟩* prs. af gøre	
-nul		
be (ell. *beð*) sb.n. bed, 'havebed'	ˈ*dø‿føð*' part.adj. dødfødt	ˈ*bo‿sgav* sb. »boskab«, 'bohave, møbler'
	ˈ*hjø‿awˈəl* sb. høavl	

e

ˈbreˌiw(·)s sb.fk. bredøkse[27]
de (enklitisk: *əd*, efter lang vokal: *d*) n. af den
dje gen.pl. af den (attrib.)
fre sb. fred
buˈfe (også: -*ˈfeː*) sb.fk. buffet
ˈfebruˌaːˑɹ sb. februar
je (ell. *je˂ɹ˃*?) 1. cas.obl. af I, 2. gen. af d.s. (attrib.)
poˈreˌløːq sb. (gl.) porréløg, 'porre'
sme sb.fk. smed
ˈsneˌbalg sb.fk. snebalk, 'lav, langstrakt snedrive'
ˈsneˌbliŋ' adj. sneblind
ˈsneˌbål' sb.fk. snebold
ˈsneˌdriwi sb.fk. snedrive
ˈsneˌdriwiə pl. af d.s.
ˈsneˌknåq sb. sneknog
ˈsneˌslemb sb.fk. »snesleмp«, 'snesjap'
ˈsneˌvœjˈə sb. snevejr
te præp. til
ˈteˌlåv sb. tilløb, 'vandløb, der munder ud i sø olgn.'
ˈteˌmað sb. tilmad, 'pålæg'
ˈtreˌfuːð sb.fk. trefod
ˈtreˌkaŋd sb.fk. trekant
ˈtreˌkaŋdəd adj. trekantet

ø

ˈhjøˌfeːbə sb. høfeber
ˈhjøˌkroːq sb.fk. høkrog, 'redskab til at trække hø ud med på høloftet'
ˈhjøˌla sb. hølad
ˈhjøˌslæːd sb. høslæt
ˈhjøˌsdag sb. høstak
ˈhjøˌtiw' sb.fk. høtyv, d.s.s. høkrog
ˈkjøˌmaŋ' sb.fk. købmand
mjø sb.n. mjød
ˈrøˌbroˑqəd adj. rødbroget
ˈrøˌglåwiŋ part.adj. rødgloende
ˈrøˌkoːl sb. rødkål
ˈrøˌsbæ(ˑ)də pl. af rødspætte
ˈsøˌmaŋ' sb.fk. sømand
ˈtøˌvœjˈə sb. tøvejr

o

ˈroˌleq v. brolægge
ˈroˌpegnəŋ (ell. -ˌ*pe(ˑ)gnəŋ*?) sb. »bropikning«, 'lag af brosten'
do pron. du
fo v. få
no adv. nu
iˈno adv. endnu
o præp., se *oː*
ˈsoˌgriːs pl. af sogris
ˈtoˌpa(ˑ)dəd adj. topattet
ˈtoˌsgawd sb. toskaft, 'vævning, udført med to skafter'
vo pron. vor (attrib.)

e

ˈ*tre*ˌ*pa*(ˈ)*dəd* adj. trepattet
ˈ*tve*ˌ*sgyɟə* adj. »tveskyldig« om korn: uens modent
ˈ*tve*ˌ*tuli* sb.fk. tvetulle
ve præp. ved[28]

ø

ˈ*søkjə* stn. Søkær

o

ˈ*kokos*ˌ*gɑ̈ːn* sb., se ˈ*ko*(ˈ)*gos-* (u. *-og-*)

æ

-*b*

kjæb sb.fk. kæp
tæb sb.n. tæppe
jæ(ˈ)*b* pers.n. Jeppe
ˈ*klæ*(ˈ)*b*ˌ*træ*ːˀ sb.n. klæptræ, 'klaptræ'
kjæ(ˈ)*b* pl. af kæp
ˈ*kjæ*(ˈ)*b*ˌ*sdåg* sb.fk. kæpstok
næ(ˈ)*b* sb.n. næb
sgræ(ˈ)*b* sb.fk. skræppe, 'madkasse'
tæ(ˈ)*b* sb.pl., se ˈ*tæ*(ˈ)*bə*

ɔ̈

å

kåb sb.n. kop
kråb 1. sb.fk. krop (legeme), 2. sb. krop, 'forkølelse hos hest'
*ga*ˈ*låb* sb. galop
åb adv. op
ˈ*åb*ˌ*ad* adv. opad
*vasg*ˈ*åb*ˌ*bali* sb.fk. »vaskeopbalje«, 'opvaskebalje'
tåb sb.fk. top
hå(ˈ)*b* 1. sb.fk. hoppe, 2. v. hoppe
ˈ*hå*(ˈ)*b*ˌ*føl* sb.n. hoppeføl
ˈ*hå*(ˈ)*b*ˌ*plaːˀq* sb. hoppeplag
kå(ˈ)*b* pl., se ˈ*kå*(ˈ)*bə*
ˈ*kå*(ˈ)*b*ˌ*sad* pp. af kopsætte
ˈ*kå*(ˈ)*b**sædə*ˌ*tew* sb. kopsættertøj
lå(ˈ)*b* sb.fk. loppe
å(ˈ)*b* (sj. [ɔ·*p*]) adv. oppe

æ *ō* *å*

ˈå(')*b*ˌ*fa*(')*d* v. opfatte
ˈå(')*b*ˌ*gi* v. opgive
ˈå(')*b*ˌ*giˑ* pp. af d.s.
ˈå(')*b*ˌ*hå*ɻ' sb. ophold, 'ophør, pause'
ˈå(')*bhå*ɻ*s*ˌ*vœj'ə* sb. opholdsvejr
ˈå(')*b*ˌ*heɳ*' sb. ophæng (om de ophængte dele på væv: søller m.v.)
ˈå(')*b*ˌ*hæˑɳ* part.adj. ophængt, 'bebyrdet med arbejde'
ˈå(')*b*ˌ*låv* sb.n. opløb, 'krat olgn.'
ˈå(')*b*ˌ*reð*' part. adj. opredt
ˈå(')*b*ˌ*sgrewd* sb. opskrift
ˈå(')*b*ˌ*sgøˑɹ* sb. »opskør«, '(gilde i anledning af) høstens (mejningens) afslutning'
ˈå(')*b*ˌ*tåˑə* sb.fk. optager, 'pige, der »tager op« efter høstkarlen'
ˈå(')*b*ˌ*tåsgən* pp. af optærske
ˈå(')*b*ˌ*tew'əl* sb.fk. optøjle
sdå(')*b* v. stoppe, 'standse'
ˈ*sdå*(')*b*ˌ*noˑl* sb.fk stoppenål (jvf. flosnål)
sdrå(')*b* sb.fk. strop
ˈ*tå*(')*b*ˌ*æˑɳ* sb. topende (på korn, neg)
ˈ*tå*(')*b*ˌ*moˑl* sb. topmål

æ *ö* *å*

hå(')biŋ prs.part. af hoppe
påbəl sb.fk. poppel
få'sdå(')bəls sb. forstoppelse

'*klæbəd* sb.fk. kleppert
'*sgræ(')bə* prs. af skræppe (om lyden hos frøer ell. gæs, ænder)
'*tæ(')bə* (også: *tæ(')b*) pl. af tæppe
'*næ(')bəs* prs. af næbbes
'*næ(')bəsd* (også: '*næ(')bədəs*) prt. af d.s.

'*blåbə* sb. blåbær
'*hå(')bə* prs. af hoppe
'*kå(')bə* (også: *kå(')b*) pl. af kop
'*lå(')bə* pl. af loppe
'*sdå(')bə* 1. prs. af stoppe, 'standse', 2. sb.fk. stopper
'*hå(')bəd* 1. prt. af hoppe, 2. pp. af d.s.
'*tå(')bəd* adj. toppet

-*d*

græd pp. af græde
læd adj. let
mæd adj. mæt
klaɹi'næd sb. klarinet
plæd sb.fk. plet
ræd adj. ret
sæd sb.n. sæt
træd adj. træt
tæd adj. tæt
hæ(')d sb.fk. hætte
mæ(')d 1. pers.n. Mette, 2. pl. af mæt
sæ(')d 1. sb.fk. »sætte«, 'jydepotte', 2. v. sætte
'*sæ(')d|u':n* sb. sættevogn
træ(')dən num. tretten
træ(')diŋ num. trettende

flåd adj. flot
flåd (yngre også: *flyd, flød*) pp. af flyde
fåd pp. af få
gåd n. af god
'*gåd|öl* sb.n. godtøl, 'det først aftappede øl'
gråd spec. t-form af grå
håd adv.f. af hård
knåd sb.fk. »knot«, 'knast'; 'tue' (jvf. dog tyreknort)
sga'låd|lø':q sb. chalotteløg
måd pp. af måtte
baŋgə'råd sb. »bankerot«, 'mørtel'
sgåd pp. af skyde
småd adv.f. af lille

æ *ō* *å*

snåd 1. sb. snot, 2. pp. af snyde
tåd sb.fk. tot
må(')d prt. af måtte
på(')d sb.fk. potte
ˈ*på(')d*ˌ*flasg* sb.fk. potteflaske (d.s.s. -mål)
ˈ*på(')d*ˌ*maŋ*' sb.fk. pottemand
ˈ*på(')d*ˌ*mo:l* sb.n. pottemål
ˈ*på(')d*ˌ*plaŋdə* pl. af potteplante
rå(')d sb.fk. rotte
ˈ*rå(')d*ˌ*fæl*· sb.fk. rottefælde
ˈ*rå(')d*ˌ*hvol* sb.n. rottehul
ˈ*sgå(')d*ˌ*riŋ*· sb. skotrende, 'blikrende i krumhvervet (kelen)'
å(')dən sb., se *awdən*
knå(')dən adj. knotten
å(')diŋ num. ottende

ˈ*fædə* sb.fk. fætter
ˈ*dæ(')də* sb.fk. datter
ˈ*plæ(')də* pl. af plet
-ˌ*sbæ(')də* sb.pl., se rødspætte
ˈ*sæ(')də* prs. af sætte
ˈ*plæ(')dəd* adj. plettet
ˈ*ræ(')dnəŋ* sb.fk. retning
*få*ˈ*ræ(')dnəŋ* sb.fk. forretning
*bə*ˈ*sæ(')dnəŋ* sb. besætning
ˈ*dæ(')dəɹə* pl. af datter

ˈ*på(')də* pl. af potte
ˈ*rå(')də* pl. af rotte
ˈ*snå(')də* (ell. ˈ*snå(')dəd*) adj. »snottig«, snottet
ˈ*tå(')də* pl. af tot
ˈ*nå(')dlə* sb.fk. nådler
ˈ*knå(')dəɹə* adj. »knotterig«, 'knoldet' (om mark olgn.), 'ujævn' (om garn)

æ *ō* *å*

-*g*

bæg sb. bæk
fæg prt. af få
læg adj. læk
sgræg sb. skræk
-ˌ*smæg* sb., se for-, bag-smække
sæg sb.fk. sæk
træg sb. træk
-*bəˌtræg* sb., se dynebetræk
væg adv. væk
bræ(')g v. brække
dræ(')g v. drænke
dæ(')g v. dække
flæ(')g sb. flæk, i udtr. »ikke ud af flækken«
hæ(')g 1. sb.fk. hæk, 'hegn', 2. sb.fk. hæk, 'foderhæk'
ræ(')g v. række
-ˌ*smæ(')g* sb., se hagesmække
sbræ(')g sb.fk. sprække
ˈ*sbæ(')gˌkalg* sb. spækkekalk
sdræ(')g v. strække
sdæ(')g v. stække
træ(')g v. trække
ˈ*træ(')gˌtew* sb.n. træktøj, 'bøjle med krog, hvorved hammelen forbindes med plov ell. harve'; 'forkast'; jvf. holde

blåg sb.fk. blok
bråg 1. sb. brok (sygdom 2. sb.fk. brok, 'grævlin
kåg sb.fk. kok, 'hane'
någ adv. nok
tågiˈnåg sb.fk. »tokkenok«, 'fjols'
råg sb.fk. rok
sdåg sb.fk. stok
blå(')g pl. af blok
ˈ*brå(')gˌjawd* sb. brokja
då(')g sb.fk. dukke, a. 'menneskelignende figur', b. 'dværgstolpe', c. 'tot, bundt (hør olgn.
klå(')g sb.fk. klokke (spec.: 'ur')
ˈ*klå(')gˌhuws* sb.n. klokkhus, 'urkasse'
ˈ*klå(')gˌvæɪg* sb. klokkeværk, 'urværk'
ˈ*kå(')gˌkiwlǝŋ* sb.fk. kokkekylling
lå(')g sb.fk. lok, 'lille bundt, håndfuld (strå, hør olgn.)'
rå(')g pl. af rok
så(')g sb.fk. sok
hågǝn sb.n. »hokken« 'bi ell. indelukke (til gris kalve, følhoppe osv.)'

æ *ō* *å*

tæ(')g v. tække
væ(')g 1. v. vække (jvf. vågne), 2. v. vække, 'slå hul på isen', se ˈ*væ(')gəd*
dægən sb.n. dækken
ˈ*dægənˌgjoˑɹ* sb.fk. dækkengjord
-ˌ*bræ(')giŋ* part.adj., se halsbrækkende
hægəl v. hække

ˈ*lægə*, adj. »lækker«, 'pæn og glat'
ˈ*hægləd* 1. prt. af hække, 2. pp. af d.s.
ˈ*bræ(')gə* prs. af brække
ˈ*dræ(')gə* prs. af drænke
ˈ*dæ(')gə* prs. af dække
ˈ*kvæ(')gə* prs. af kvække
ˈ*ræ(')gə* prs. af række
ˈ*sbræ(')gə* pl. af sprække
ˈ*træ(')gə* prs. af trække
ˈ*tæ(')gə* prs. af tække
ˈ*bræ(')gəd* prt. af brække
ˈ*gvæ(')gəd* prt. af »gvække«[30]
ˈ*ræ(')gəd* 1. prt. af række, 2. pp. af d.s.
ˈ*sbræ(')gəd* prt. af sprække[31]
ˈ*svæ(')gəd* part.adj. svækket
ˈ*træ(')gəd* 1. prt. af trække, 2. pp. af d.s.

ˈ*tågi* sb.fk. »tokke«, 'fjols'
ˈ*då(')gə* pl. af dukke
ˈ*klå(')gə* pl. af klokke
ˈ*kå(')gə* pl. af kok, 'hane'
ˈ*kå(')gəˌkvon* sb.fk. kokkekone, 'kogekone'
ˈ*kå(')gəˌpiˑq* sb.fk. kokkepige
ˈ*lå(')gə* pl. af lok
ˈ*nå(')gə* pl. af nok, 'krog i tenvinge'
ˈ*sjå(')gə* prs. af sjokke
ˈ*sdå(')gə* pl. af stok
ˈ*nå(')gəd* prt. af »nokke«, 'humpe af sted'

æ	*õ*	*å*
bəˈtræ(')gəd pp. af betrække		
ˈ*tæ(')gəd* 1. prt. af tække, 2. pp. af d.s.		
ˈ*væ(')gəd* 1. pp. af vække, 'slå hul i isen'[32], 2. (ikke alm., jvf. vågne) pp. af vække (af søvne)		
ˈ*bæ(')gi* (også: ˈ*bæ(')gə*) pl. af bæk		
ˈ*ræ(')gi* sb.fk. række		
ˈ*sæ(')gi* pl. af sæk		
ˈ*sæ(')giˌbuˑŋ* sb.n. sækkebånd		
ˈ*tæ(')giˌhalˈəm* sb. tækkehalm		
ˈ*tæ(')giˌkniw'* sb.fk. tækkekniv		
ˈ*tæ(')giˌmaŋ'* sb.fk. tækkemand		
ˈ*tæ(')giˌnoˑl* sb.fk. tækkenål		
ˈ*tæ(')giˌsgåwˈəl* sb.fk. tækkeskovl		
ˈ*tæ(')giˌsduˑl* sb.fk. tækkestol		
ˈ*dæg(ə)nə* pl. af dækken		
ˈ*ræ(')giə* pl. af række		
-*v*[1]		
kjævd sb. kæft	*krõv* sb.n. (nyere: fk.) krybbe	*låv* sb.n. løb
sgrævd, prt., se *sgræˑvd*	ˈ*krõvˌbiðˈə* sb.fk. krybbebider	*låvs* adj. løbsk
sdrævd prt. af stræbe, 'skynde sig'		*kråvən* pp. af krybe
		låvən pp. af løbe

æ	*ō*	*å*
ævəl 1. sb.n. æble, 2. pl. af d.s. *ˈævəlˌsgiwə* pl. af æbleskive *ˈævəlˌtræˑ* sb.n. æbletræ *ˈævəlˌøˑ* stn. Æbelø	*ˈkrövˌsæ(ˈ)də* sb.fk. krybbesætter, 'hest, der bider i bunden af krybben' *dövd* pp. af døbe *sdövd* 1. prt. af støbe (malt; lys), 2. pp. af d.s. *krövˈəl* (ell. *krøvˈəl*?) sb.n. »krøbbel«, 'invalid', 'svækling'	*kåvˈəl* sb.n. kobbel *kåvəl* 1. pl. kobler, 'lænker, der holder vognstangen oppe', 2. v. koble[33] *ˈkåvəlˌreŋ* sb.fk. kobbelring (på vognkobler) *dåvˈiˌld* adj. dobbelt *ˈdåvˈiˌldˌhaˑq* sb. dobbelthage
ˈblævˈə sb. blæver, 'pladder' olgn. *ˈklævˈə* sb. kløver *ˈknævˈə* sb.fk. knebber, 'vedholdende og højrøstet tale' *ˈklævəˌhawə* sb. kløverhavre *ˈkrævdə* pl. kræfter *ˈknævəɹə* prs. af knebre, 1. om stork: knebre, 2. om mennesker: snakke op	*ˈlövˈə* prs. af løbe *ˈkrövə* pl. af krybbe *fåˈkrövləd* (ell. *fåˈkrøvləd*?) adj. forkrøblet.	*ˈkåvˈə* sb. kobber *ˈkåvəˌkœjˈəl* sb.fk. kobberkedel *ˈtåvlə* adj. tåbelig *ˈkåvləd* prt. af koble
-ð		
sæðˈəl sb.fk. seddel *-ˌsæðˈəl* sb., se bundsæddel *sæðəl* (også: *ˈsæðlə*) pl. af seddel		*flåðˈ* pp. af flå *nåðˈ* pp. af nå *åðˈ* sb.fk. od (f.eks. på le, stoppenål) *flåð* 1. sb.n. flåd, 2. prt. af flå *bråð* (også: *bråðˈ*, *bråˑðˈ*) sb.fk. brod *bråð* v. brodde, 'sætte brod

æ	*õ*	*å*
		på hest'
		låð (også: *låð'*) sb.n. lod
		nåð prt. af nå
		råð prt. af råde
		sgåð 1. sb.n. skodde, 'skyder, slå for dør', 2. sb.n. skud
		sbråð sb.n. »sprod«, 'spryde til væv'
		låð'ən adj. lådden
		råð'ən adj. rådden
		såð'ən (også: *sǎ:n*) adv. sådan
		låðən pl. af lådden
		råðən 1. pl. af rådden, 2. v. rådne (jvf. rødne)
ˈ*fæð'ə* pl. af fod	ˈ*rõð'ə* pl. af rod	ˈ*åð'ə* sb.fk. odder
ˈ*græð'ə* prs. af græde		ˈ*båðə* (oftest opt. tryksvagt) konj. både
		ˈ*låðə* pl. af lod
		ˈ*bråðəd* pp. af brodde
		ˈ*råðnə* prs. af rådne

-q

slæqd sb.fk. slægt	*knåq* sb. knog
hæqəl 1. sb.fk. hegle, 2. v. hegle	*låq* sb.n. låg
sæqəl v. savle (også om le: efterlade skåret urent)	*sgråq* sb.n. skrog (benrad)
	sbråq sb.n. sprog
	råqən pp. af ryge
	sdråqən pp. af stryge
	nåqəl (nyere: *nøqəl*) sb. n. nøgle (garn)

æ *ō* *å*

ˈhæqlə prs. af hegle
ˈsæqlə prs. af savle
ˈhæqləs pass. af hegle
ˈslæqdnəŋ sb.fk. slægtning

-w

gjæw' adj. gæv
sgjæw' adj. skæv
bræw sb.n. brev
ræw sb.fk. ræv
sgræw sb. skræv
bræw· pl. af brev
ˈræw(·)ˌgraw sb.fk. rævegrav
ˈræw(·)ˌkjøð sb. »rævekød« 'grønsvær over mosejord'
sgjæw· pl. af skæv
hvæws sb.fk. hveps, 'større insekt (især i hegn; på marken)' (jvf. *giŋəŋ*)
sgjæws adv. »skævs«, 'skævt', især overført: uheldigt, skidt
dæw'əl sb.fk. djævel
hæw'əl sb.fk. høvl
ræw'əl sb.fk. »revl«, 'revle ved kysten'
sgjæw'əl sb.n. »skævl«, 'person, der går dårligt eller på anden måde er lidt sølle'
træw'əl sb.fk. trævl
vræw'əl (næppe: *vrew'əl*) 1.

ˈdåqəˌhåw'əð sb.n. »dogrehoved«, 'dumrian'
ˈsgåqəɹə prs. af skogre

åw' (og *åw*)[34] præp. af
ˈåw'ˌgjø·⟨ɹ⟩ v. afgøre
ˈåw'ˌlœjən part.adj. aflagt
bråw' sb.fk. bro
flåw' adj. flov
gråw' v. gro (jvf. vokse), 2. pp. af d.s.
hjåw' prt., se *ˈhoqəd*
kråw' v. kro (sig)
låw' 1. sb.fk. lo, 2. prt. af le
ˈlåw'ˌbalg sb.fk. lobalk
ˈlåw'ˌæ·ŋ sb.fk. loende
ˈlåw'ˌgvol' sb.n. logulv
råw' sb.fk. ro
sjåw' sb. (adj.) sjov
slåw' (også: *slaw'*) prt. af slå
såw' 1. sb.fk. so, 2. imp. af sove
tåw' (også: *taw'*; *to*; *tå·*) prt. af tage
tåw' num. to
ˈtåw'ˌtro·d adj. totrådet
ˈtåw'ˌø·ɹ sb.fk. toøre
tråw' 1. v. tro, 2. pp. af d.s.
klåw sb.fk. »klov«, 'kløft på gren' (jvf. *klåwd*)

æ *ō* *å*

sb. vrøvl, 'sludder, indvendinger', 2. sb.fk. vrøvl, 'hønserede'

hæwəl 1. pl. af høvl, 2. v. høvle

låw sb. lov

råw sb.n. rug

sgåw sb.fk. skov

baɹəd'sgåw stn. Barritskov

tåw sb.n. tov

afən'tåw adv. »affento«, 'af og til'

tråw sb.n. trug

'åw(·)ˌleqə sb.fk. aflægger

'åw(·)ˌplåw'əd part.adj. afplovet, 'færdigpløjet'

'åw(·)ˌvœjəɹəd adj. »afvædret«, om får: bedækket

-ˌbåw· sb., se flits-, regnbue

'båw(·)ˌsdøg sb.n. bovstykke

flåw· sb.fk. flue

gråw· 1. adj. grov, 2. prt. af gro

'gråw(·)ˌbrø: sb.n. grovbrød, 'rugbrød'

håw· sb.fk. hov (hestehov)

te 'håw· til hove, 'på hovarbejde'

'håw(·)ˌaɹbəð sb. hovarbejde, 'arbejde på herregård'

'håw(·)ˌkre: sb. »hovkræ«, 'herregårdskreatur'

'håw(·)ˌvoɹ'əm sb.fk. hugorm

klåw· (også: *klew·*) sb.fk. klov

klåw· sb.fk. klove, 'ko-

bindsel'

låw· 1. sb.fk. lue (flamme), 2. v. love

plåw· (også: *plåw*) sb.fk. plov

plåw· v. »plove«, 'pløje'

ˈplåw(·)ˌfuɹ (yngre: *-ˌfuˑɹ* fk.) sb.n. plovfure

ˈplåw(·)ˌgiḷ· sb.n. plovgilde[35]

ˈplåw(·)ˌham'ə sb.fk. plovhammer[36]

ˈplåw(·)ˌkå:l sb.fk. plovkarl

ˈplåw(·)ˌsgiəɹ sb.n. plovskær

ˈråw(·)ˌbrø: sb. rugbrød (jvf. grovbrød)

ˈråw(·)ˌdræŋi pl. »rugdrenge« (en kornsygdom)

ˈråw(·)ˌhal'əm sb. rughalm

ˈråw(·)ˌkla(')bnəŋə pl. af rugklapning

ˈråw(·)ˌtaq sb. rugtag, 'langhalm af rug'

ˈråw(·)ˌve(')bə pl. af rugvippe

sgåw· 1. pl. af skov, 2. v. skove

ˈsgåw(·)ˌaɹbəð sb. skovarbejde

ˈsgåw(·)ˌfåwəð sb. skovfoged[37]

æ *ō* *å*

ˈsgåw(·)ˌgiˌ· sb.n. skovgilde[38]

ˈsgåw(·)ˌsaw· sb.fk. skovsav

ˈsgåw(·)ˌsgå·ð sb.fk. skovskade

ˈsgåw(·)ˌtieqi sb.fk. skovtæge

ˈsgåw(·)ˌuˈːn sb.fk. skovvogn

såw· 1. v. sove, 2. prt. af d.s.

ˈsåw(·)ˌkamə sb.n. sovekammer

sdåw· sb.fk. stue

ˈsdåw(·)ˌhuws sb.n. stuehus

ˈsdåw(·)ˌpi·q sb.fk. stuepige

tåw· pl. af tov

tråw· prt. af tro

hjåwd sb.fk. hjort

hjåwd (ell. *hjåw(·)d*?) v. »hjorte«, 'spille med pebernødder'[39]

klåwd (også: *klewd*) sb.fk. kløft, 'tvege, grengaffel'

låwd 1. sb.n. loft, 2. sb.fk. lugt

tåwd sb.fk. toft, 'stykke jord tæt ved gården (med græsning for kalve og kvier)'

håw(·)d sb.fk. hofte

ˈhåw(·)dˌbiˈːn sb. hofteben

låw(·)d v. lugte
ˈ*låwdsˌlem'* sb. loftslem
ˈ*låwdsˌviŋəŋ* sb.n. loftsvindue
fjåwdən (også: ˈ*fjåw'dən*) num. fjorten
fjåwdiŋ num. fjortende
håw's 1. prs. af hovse, 2. imp. af d.s.
-ˌ*såw's* sb., se løgsovs
håw(·)s v. »hovse«, 'huske'
ˈ*håw(·)sˌka·q* sb.fk. »hovsekage«, 'huskekage'
kåw(·)s sb.fk. kovse, a. 'lille lerkrukke (med låg, til øl)', b. 'overdelen af en træsko', 'ovre'
ˈ*kåw(·)sˌtræsguə* pl. kovsetræsko, '(mands)træsko helt af træ'
håw'sd pp. af hovse
håwsd prt. af hovse
åwsəl (nyere: *aqsəl*) sb.fk. aksel (på vogn)
åwsəl sb.fk. aksel, 'skulder' (nyere: ˈ*sgåɭə*)
håw'əð sb.n. hoved
-ˌ*fåwəð* sb., se brand-, skovfoged
ˈ*håwəðˌæ·ŋ* sb.fk. hovedende
ˈ*håwəðˌkle·* sb.n. hovedklæde
ˈ*håwəðˌkåɭ's* (også: -ˌ*kuɭ's*)

adv. hovedkulds

ˈhåwəðˌlaw sb. hovedlag (til hest)

ˈhåwəðˌɫew sb.n. hovedtøj, 'gl. kvdl. hovedbeklædning'[40]

ˈhåwəðˌvaŋ' sb. hovedvand

ˈhåwəðvaŋsˌe(')g sb.n. hovedvandsæg

dåw'ən adj. doven

håw'ən adj. hoven

klåw'ən sb.fk. klovn

åw'ən sb.fk. ovn

såw'ən sb.n. sogn

vᵛåw'ən adj. vågen

åwən adv., præp. oven

fåˈåwən adv. foroven

plåwən vbs. til »plove«

vᵛåwən (også: *våwən*) v. »vågne«, 'vække' (jvf. tale)

-ˌsåw'ənˌs adv., se udensogns

båwəns stn. Bogense

ˈåwənsˌå·n sb. ovnsarne, 'bunden i ovnen'

glåwiŋ part.adj. gloende

fåw'əl sb.fk. fugl

gåw'əl sb.fk. gavl

kjåw'əl sb.fk. kjole

pjåw'əl sb.n. »pjævl«, 'tudehoved'

påw'əl pers.n. Poul

sgåw'əl sb.fk. skovl

æ *ō* *å*

ˈfåwəlˌfiːɹ sb.fk. fuglefjer
ˈfåwəlˌreˑ sb.n. fuglerede
ˈfåwəlˌoŋˑ sb.fk. fugleunge
ˈsgåwəlˌgoŋˀ sb. skovlgang, d.s.s. skovlerende
ˈsgåwəlˌriŋˑ sb., se *ˈsgewəlˌriŋˑ*
ˈsgåwəlˌsgawd sb.n. skovlskaft
ˈpåwˀəlsˌdawˀ sb. poulsdag

ˈsgræwə prs. af skræve
ˈrælə prs. af revle, 'trævle (op)'
ˈtrælə prs. af trævle
ˈgrælən sb.fk. grævling
ˈgjælən sb.n. »gævling«, 'indforkningsluge i gavl eller kvist'

ˈfjåwˀə sb. fjor (i forb. »i fjor«)
ˈglåwˀə prs. af glo
ˈgråwˀə prs. af gro
ˈkråwˀə sb.fk. kro[41]
ˈkråwˀəˌkåːɹˀə sb.fk. krokurv[41]
ˈkråwˀəˌmaŋˀ sb.fk. kromand[41]
ˈåwˀəˌguːˀ⟨ɹ⟩ sb., se *ˈewˀəˌguːˀ⟨ɹ⟩*
ˈsåwˀə prs. af sove
ˈtråwˀə prs. af tro
ˈklåwˀəd pp. af klove, 'binde ko i klove'
ˈlåwˀəd pp. af love
ˈplåwˀəd pp. af plove
ˈsåwˀəd pp. af sove
ˈtåwˀəd (gl.) pp. af to[42]
ˈkråwˀəs gen. af kro (i udtr. gå til kros)[41]
ˈåwˀəsd sup. af ovre
ˈslåwˀəsd (gl. vistnok *slawˀənsd*[43]) pp. af slås

æ *õ* *å*

ˈ*båwə* 1. pl. af bov, 2. pl. af bue
ˈ*dåwə* sb. davre
ˈ*låwə* prs. af love
ˈ*nåwə* pl. af nogen
ˈ*nåwəˈtijə* adv. »nogentider«, '-sinde'
ˈ*åwə* adj. ovre, 'øverste'
ˈ*åwəˌaɹˈəm* sb., se ˈ*ɛwə-*
ˈ*åwəˌdå(')g* sb.fk. overdukke, '-dværgstolpe'
ˈ*åwəˌdyˑn* sb.fk. overdyne
ˈ*åwəˌdaːɹ* sb. overdør
ˈ*åwəˌsgɛ(')g* sb. overskæg
ˈ*åwəˌsdåwˑ* sb.fk. overstue, 'storstue'
ˈ*plåwə* prs. af plove
ˈ*råwə* 1. sb.fk. roe, 2. pl. af d.s.
ˈ*sgåwə* pl. skover, 'skorpe på gryde'
ˈ*båwəd* adj. buet
ˈ*håwəd* prt. af »hove«, 'synes om'
ˈ*låwəd* prt. af love
ˈ*plåwəd* prt. af plove
ˈ*nåwəs* gen. af nogen
ˈ*åwəsd* sup. (kun i substantiveret anv.) af ovre[44]
ˈ*slåwəsd* prt. af slås
ˈ*sdåwby* stn. Stouby
ˈ*dråwnə* prs. af drukne
ˈ*dråwnəd* 1. prt. af drukne, 2. pp. af d.s.

æ *ö* *å*

ˈ*åwnəd* prt. af »ovne«, 'varme (garn) i ovnen (mod møl)'
ˈ*vᵛåwnəd* prt. af vågne
ˈ*plåwnəŋ* vbs. til plove
ˈ*låwli* adj. lovlig
ˈ*klåwdəd* (mindre alm.: ˈ*klewdəd*) adj. kløftet, 'tvedelt'
ˈ*båwsə* pl. bukser
ˈ*båwsəˌbiˑn* sb.n. bukseben
ˈ*åwsnəd* adj. »oksnet«, om ko: brunstig
ˈ*låwəɹdə* sb. lørdag
ˈ*åw(ə)lə* adj. overlig

-*j*

e/a *ø/ö*

bœj' prt. af bie
dœj' sb. dej
aləˈgœj' sb. »allegej«, (gl.) 'morskab, spilopper, måske lidt ud over det sømmelige'[45]
lœj' sb.n. »lej«, 'sted, hvor kornet er gået i leje'
nœj' interj. nej
rœj' prt. af ride
sœj' adj. sej
sgrœj' prt. af skride
tœj' prt. af tie
trœj' num. tre
vrœj' 1. sb.n. vrid, 'omvridning'[46], 2. prt. af vride

böj' prt. af byde, 'indbyde'
möj' adj. meget
döjˑ v. døje
möjˑ b.f. af meget[49]
ˈ*slöj(ˑ)ˌbæŋg* sb.fk. (gl.) »sløjbænk«, vistnok om fast bænk i opholdsstuen
flöjd sb.n. fløjt
flöj(ˑ)d 1. sb.fk. fløjte, 2. v. fløjte
löj(ˑ)d sb.fk. lygte
röj(ˑ)d v. røgte
slöj(ˑ)f sb.fk. sløjfe
böjən pp. af byde, 'indbyde'
flöj'əl sb. fløjl

såj' sb. sadde, 'græstørv, løsrevet klump af grønsvær'
tråjən pp. af træde

mœj (også (i tryksvag stilling kun): *mæ*) præp. med[47]
sdœj sb.n. sted
*a*ˡ*sdœj* adv. af sted
vœj sb.fk. vej
*fjæɹəŋ*ˡ*vœj* sb.fk.[48] fjerdingvej
ˡ*dœj*(·)ˌ*tråw* sb.n. dejtrug
drœj· v. dreje
ˡœ*j*(·)ˌ*dom*' stn. Ejedom
fœj· v. feje
lœj· 1. sb. leje (lejeforhold), 2. sb.n. leje (til ligge)
ˡ*lœj*(·)ˌ*fålg* pl. lejefolk
ˡ*lœj*(·)ˌ*sæ*': sb. lejesæd
ˡ*lœj*(·)ˌ*ky*'*:v* sb. lidkøb
ˡ*mœj*(·)ˌ*kro*·*q* pl. mejekroge, d.s.s. hølekroge
plœj· v. pleje
sœj· 1. sb.fk. »sige«, 'talemåde', 2. v. sige
sdœj· sb.fk. stige
ˡ*svœj*(·)ˌ*tred* sb. svejtrit
trœj· v. træde
vœj· 1. pl. af vej, 2. v. veje
ˡ*vœj*(·)ˌ*gro*'*:v* sv.fk. vejgrob
ˡ*vœj*(·)ˌ*maŋ*' sb.fk. vejmand
ˡ*vœj*(·)ˌ*sgjæl̥d* sb.n. vejskilt
ˡ*vœj*(·)ˌ*sdi*'*:n* sb.fk. vejsten
bœjd sb.fk. »bægt«, 'så meget brød som bagtes ad gangen'

knœjd sb.fk. knægt
-ˌsœjd sb., se digesigte
sdœjd 1. prt. af stege, 2. pp. af d. s.
-ˌtœjd sb., se indtægt
-ˌœjd sb., se kongeægt
hœj(·)d 1. sb.fk. hægte, 2. v. hægte
ˈkœj(·)dˌhæ·ŋə adj. kejthændig, '-håndet'
ˈkœj(·)dˌhå':ŋ sb. (kun i forb. med best.art.) kejthånd, 'venstre hånd'
knœj(·)d (også: *ˈknœjdə*) pl. af knægt
bœj's prs. af bisse
blœj's (nyere: *blæ':s*) prs. af blæse
dœj's prs. af dejse
hœj's imp. af hejse
rœj's 1. imp. af rejse, 2. prs. af d.s.
vœj's (ikke alm., normalt bruges *ˈgråw'ə*) prs. af vokse
blœjs sb.fk. blis
grœjs sb. græs
sœjs num. seks
bœj(·)s v. bisse
blœj(·)s (nyere: *blæ·s*) v. blæse
ˈblœj(·)sˌbæl'ə sb.fk. blæsebælg
grœj(·)s v. græsse
ˈgrœj(·)sˌmaɹg sb.fk. græsmark

ˈ*grœj*(·)*s*ˌ*so·l* sb.fk. »græssåle«, 'grønsvær', 'græslaget på flerårig græsmark'

hœj(·)*s* 1. sb.fk. hæs, 2. v. hejse

ˈ*hœj*(·)*s*ˌ*haw·* sb. »hæshave«, 'stakhave'

ˈ*hœj*(·)*s*ˌ*plas* sb.fk. hæsplads

nœj(·)*s* sb.fk. næse

ˈ*nœj*(·)*s*ˌ*bluˑ* sb. næseblod

ˈ*nœj*(·)*s*ˌ*buoɹ* 1. sb. næsebor, 2. pl. af d.s.

ˈ*nœj*(·)*s*ˌ*hvol* sb.n. næsehul, '-bor'

rœj(·)*s* 1. sb.fk. rejse, 2. v. rejse

ˈ*sœj*(·)*s*ˌ*tuˑɹ* sb.fk. sekstur

ˈ*vœj*(·)*s*ˌ*væɹg* sb. voksetøj

blœj'sd (nyere: *blæˑsd*) pp. af blæse

rœj'sd pp. af rejse

vœj'sd (ikke meget brugt) pp. af vokse

blœjsd (nyere: *blæˑsd*) prt. af blæse

hœjsd prt. af hejse

rœjsd prt. af rejse

sœjsdən num. seksten

sœjsdiŋ num. sekstende

hœjsən adv. »helsen«, 'ellers'

rœjsən adj. »resen«, 'hævet, opsvulmet'
vœjsən adj. vissen
hœjsəl sb. hassel
vœjsəl sb.fk. væsel
dœj'ən sb.fk. degn
œj'ən 1. sb. egn, 2. pron. egen
hœj'ən (ældre: *hæ:n*) sb.n. hegn
ˈ*dœjən|kvon* sb.fk. degnekone
ˈ*dœjən|tråw* sb.n. dejnetrug
drœjən v. dræne
œjən 1. pl. af egn, 2. pl. af egen
hœjən v. hegne
ˈ*hœjən|sy:n* sb. hegnssyn
lœjən 1. pp. af ligge, 2. pp. af lægge
nœjən adv. neden
*få*ˈ*nœjən* adv. for neden
ˈ*nœjən|få*⟨ɹ⟩ adv. nedenfor
ˈ*nœjən|om'* adv. nedenom
rœjən pp. af ride
sgrœjən pp. af skride
svœjən pp. af svide
vrœjən pp. af vride
*få*ˈ*vrœjən* pp. af forvride
dœj'əns gen. af degn
fœj'əl sb. fejl
kœj'əl sb.fk. kedel

æ	*ō*	*å*
nœj'əl sb.fk. negl		
ka'nœj'əl sb., se *ka'ne:'l*		
plœj'əl sb.fk. plejl		
sœj'əl 1. sb.fk. segl (til høst af raps), 2. sb.n. sejl		
snœj'əl sb.fk. snegl		
sbœj'əl sb.n. spejl		
sdœj'əl 1. sb. stejle, 'underste lag neg', 2. adj. stejl		
kœjəl pl. af kedel		
lœjəl sb.fk. lejle, 'bimpel'		
nœjəl 1. pl. af negl, 2. v. negle		
'plœjəl,vi·s sb. plejlvise (se Feilb.)		
sœjəl v. sejle		
vœjəl stn. Vejle		
'plœjəls,hæ·ɭ sb.fk. plejlshilde		
te 'vœj'əɹs til vejrs		
'hœj'ə (også: *'hæɭ'ə*) 1. konj. »heller«, 'eller' (tryksvagt også: *hæ*, *hə*), 2. adv. heller	*'löjdə* pl. af lygte	*'båj'əg* sb.fk. buddike[50]
'hvœj'ə sb.n. »hvejr«, d.s.s. hvejrtræ	*'röjdə* sb.fk. røgter	*'påj'əg* sb.fk. »pøjke«, (om barn)
'klœj'ə pl. klæder	*'sgöjdə* pl. skøjter	*'låjə* pl. løjer
'lœj'ə sb. læder		
'pœj'ə pers.n. Peder		
'sœj'ə prs. af sige		
'trœj'ə prs. af træde		
'vœj'ə 1. sb.n. vejr, 2. sb.fk. vædder		

ˈ*drœj'əd* pp. af dreje
ˈ*œj'əd* (også: *œj'əŋd*?) n. af egen
ˈ*fœj'əd* pp. af feje
ˈ*plœj'əd* pp. af pleje
ˈ*vœj'əd* pp. af veje
ˈ*nœj'əsd* sup. af nedre
ˈ*œj'nə* pers.n. Ejner
ˈ*bœjə* komp. af god
ˈ*blœjə* sb.fk. blære
ˈ*drœjə* prs. af dreje
ˈ*fœjə* prs. af feje
ˈ*hvœjəˌtræ*ˑ sb.n. »hvejrtræ«, 'den del af vognens bagtøj, hvortil langvognen fastgøres'
ˈ*klœjəˌbo·sd* sb.fk. klædebørste
ˈ*klœjəˌsgav* sb.n. klædeskab
ˈ*lœjə* pl. af leje
ˈ*lœjəˌklab* sb.fk. læderklap
ˈ*lœjəˌtræsguə* pl. lædertræsko
ˈ*nœjəˌdå(')gə* pl. af nederdukke, '-dværgstolpe'
ˈ*nœjəˌdaˑɹ* sb. nederdør
ˈ*nœjəˌkåb* sb.n. nederkop, 'underkop'
ˈ*nœjəˌmoŋ*' sb. nedermund, 'undermund'
ˈ*nœjəˌtiŋ*' sb. nedertand, 'tand i undermunden'
ˈ*nœjə* adj. nedre

ˈ*plœjə* prs. af pleje
ˈ*sdœjə* pl. af sted
ˈ*vœjə* prs. af veje
ˈ*vœjəˌlaw* sb.n. »vejrlag«, 'vejrlig', 'vejr'
ˈ*vœjəˌsdag* sb.fk. »vejrstak«, 'en stump af en regnbue'
ˈ*vœjəˌlam*' sb.n. vædderlam
ˈ*drœjəd* prt. af dreje
ˈ*œjəd* prt. af eje
ˈ*plœjəd* prt. af pleje
ˈ*vœjəd* prt. af veje
ˈ*drœjəs* pass. af dreje
ˈ*sœjəs* pass. af sige
ˈ*svœjəs* prt.pass. af svide
ˈ*klœjnə* pl. af klejne
ˈ*dœjnəd* prt. af dejne, 'lægge dej'
ˈ*fœjlə* (også: *fœj'əl*) pl. af fejl
ˈ*sœjləd* prt. af sejle
ˈ*dœjli* adj. dejlig
ˈ*vœjməl* sb. vadmel
ˈ*hœjdə* pl. af hægte
ˈ*sœjdəˌbrø*' sb. sigtebrød
ˈ*hœjdəs* pass. af hægte
ˈ*nœjsə* adj. »næsig«, 'næsvis'
ˈ*bœjsəd* pp. af bejdse
ˈ*blœjsəd* adj. blisset
ˈ*sblœjsəd* pp. af splejse
ˈ*œjsi* sb.fk. esse

æ	*ō*	*å*
ˈ*vœjsnə* prs. af visne		
ˈ*grœjsnəŋ* sb. græsning		
ˈ*gœjsləŋ* sb.fk. gæsling		
ˈ*lœjəɹə* pl. »lejrer«, 'tremmesider på høstvogn', 'høsthaver'		
ˈ*vœjəɹə* prs. af vejre		
ˈ*lœjəɹəd* part.adj. »lejret«, om vogn: forsynet med lejrer'		
ˈ*vœjəɹəd* pp. af vejre		
-f		
	ø/ō	
bjæf v. bjæffe	*kaˈtöfəl* sb. kartoffel	*sdåf* sb.n. stof
gjæf v. »gæffe«, 'bjæffe'	*kaˈtöfəlˌblō·ð* sb.fk. »kartoffelbløde«[51]	ˈ*sdåfˌhå·ŋsgə* pl. stofhandsker
træf v. træffe	*kaˈtöfəlˌkuˑl* sb.fk. kartoffelkule	
æfən adj. effen		
sdæfən pers.n. Steffen		
ˈ*sdæfənsˌdaw*' sb. steffensdag		
ˈ*bjæfə* prs. af bjæffe	*kaˈtöflə* (også (yngre): *kaˈtåflə*) pl. af kartoffel	ˈ*åfə* sb. offer
ˈ*gjæfə* prs. af gæffe	ˈ*nöfləd* pp. af nøfle, 'handle ilde med'	ˈ*åfəɹə* prs. af ofre
ˈ*træfəd* prt. af træffe	*kaˈnöfləd* pp. af karnøfle	
-s		
æs sb. es		*bås* sb.fk. »bos«, 'vagabond'
halˈfjæs num. halvfjerds		ˈ*båsˌbom*' sb. buksbom
gjæs (også: *gjes*) pl. af gås		ˈ*flåsˌnoˑl* sb.fk. »flosnål«, 'stoppenål'
præs sb. pres		
væs (yngre: *væɹs*) sb. vers		

æ *ō* *å*

bæsd sup. af bedre
blæsd sb.fk. blæst
fæsd sb.fk. fest
ˈgjæsdˌkamə (*ˈgjæs-*) (også: *ˈgjesd-*?) sb. gæstekammer
hæsd sb.fk. hest
næsd adv. næst
ˈnæsdˌa(ˀ)də adv. næstefter
ˈnæsdˌbaqə adj. næstbagre, '-bageste'
ˈnæsdˌfåɹə adj. »næstforre«, '-forreste'
ˈnæsdˌfø·sd adj. næstførste
ˈnæsdˌsisd adv. næstsidst
præsd sb.fk. præst
væsd 1. sb.fk. vest, 2. sb. vest (verdenshjørnet), 3. sup. af værre
næsdən adv. næsten
kaˈdæsg sb. kardæsk
flæsg sb. flæsk
ˈflæsgˌsvæˑɹ sb. flæskesvær
læsg v. læske
mæsg v. mæske
halˈfjæsiŋsˈtiw· num. halvfjerdsindstyve
mæsəŋ sb. messing
ˈmæsəŋˌkœjˀəl sb.fk. messingkedel
ˈmæsəŋˌsöˑm sb. messingsøm

klås sb.fk. (som skældsord: n.) klods
ˈklåsˌtræsguə pl. klodstræsko
-ˌkås sb., se marekors
lås adv. los
sgrås adv. skrås
fråsd sb.fk. frost
ˈfråsdˌvœjˀə sb. frostvejr
kåsd sb.fk. kost
påsd sb.fk. post, 'postbud'
sgåsdən sb.fk. skorsten
ˈsgåsdənsˌkieð sb.fk. skorstenskæde (hvori gryder tidligere blev hængt)
dåsg sb.fk. dusk
sgåsg adj. skotsk
ˈsgåsgˌhaɹə v. skotskharve, 'harve på skrå'
tåsg sb.fk. torsk
ˈtåsgˌhåwˀəð sb.n. torskehoved (skældsord)
ˈtåsgˌruˑn torskerogn
tåsgən pp. af tærske
fåsgəl sb. forskel
fråsən pp. af fryse
fåˈfråsən adj. forfrossen
håsəns stn. Horsens

æ *ö* *å*

ˈ*præsə* prs. af presse
ˈ*præsəd* 1. prt. af presse, 2. pp. af d.s.
ˈ*bæsnəŋ* sb.fk. »bæsning«, 'skillerum mellem (ko)-båsene'
ˈ*gjæsbə* (også: ˈ*gjesbə*?) prs. af gispe
ˈ*bæsdəˌfɑ̊ːə* sb. bedstefader
ˈ*bæsdəˌmuo'* sb. bedstemoder
ˈ*gjæsdə* (også: ˈ*gjesdə*?) pl. af gæst
-ˌ*mæsdə* sb., se glarmester
ˈ*væsdli* adj. vestlig
ˈ*mæsgəs* pass. af mæske
ˈ*træsgu* (også: ˈ*træsgo*) sb.fk. træsko
ˈ*træsguˌdɑ̊ːŋs* sb. træskodans
ˈ*træsguˌmaŋ'* sb.fk. træskomand
ˈ*træsguˌsdewlə* pl. træskostøvler
ˈ*træsguˌsöːm* sb. træskosøm
ˈ*træsguˌvesg* sb.fk. træskovisk
ˈ*træsguˌiw(·)s* sb.fk. træskoøkse

ˈ*klåsə* pl. af klods, 'klodstræsko'
ˈ*åsə* adv. også
ˈ*sbråsə* pl. af sprosse
ˈ*tåsəd* adj. tosset
ˈ*tåsi* sb.fk. tosse
ˈ*måsdə* sb. moster
ˈ*blåsdəɹə* prs. af »blostre«, 'blomstre'

ˈ*mæsləŋə* pl. mæslinger
ˈ*træsguə* (også: ˈ*træsgu*) pl. af træsko

ˈ*sgåsd(ə)nə* pl. af skorsten

æ *õ* *å*

-*m*

fæm' num. fem
ˈfæm'ˌsgawd sb. femskaft
hjæm' adv. hjem
ˈhjæm'ˌað adv. hjemad
hvæm' pron. hvem
slæm' adj. slem
dæm· (også: *dæm*) cas.obl. pl. af den
gjæm· v. gemme
ˈgjæm(·)ˌsdœj sb. gemmested
ˈgjæm(·)ˌævəl pl. gemmeæbler
glæm· v. glemme
hjæm· adv. hjemme
ˈhjæm(·)ˌvœj sb. hjemvej
klæm· 1. sb. klemme, 2. v. klemme
læm· v. læmme
slæm· pl. af slem
sdæm· sb.fk. stemme
sdæm· sb.n. stemme, 'bryst på eger'
ˈsdæm(·)ˌsbo:n sb.fk. stemmespån (karetmagerinstrument)
gjæmd pp. af gemme
glæmd pp. af glemme
glæmd (ell. *glæm(·)d*?) prt. af glemme
fæm(·)d num. femte
fæmdən num. femten
bræm's imp. af bremse

drõm' sb.fk. drøm
sdrõm' sb.fk. strøm
drõm· v. drømme
dõm· v. dømme
bəˈdõm· v. bedømme
sdrõm· v. strømme
svõm· v. svømme
tõm· v. tømme
sdrõm(·)b sb.fk. strømpe
tõmd pp. af tømme
drõmd pp. af drømme
drõmd (ell. *drõm(·)d*?) prt. af drømme
lõm'əl (ell. *løm'əl*?) sb.fk. lømmel

æ *õ* *å*

hal'fæms num. halvfems
bræms sb. bremse (insekt)
ræm(·)s (også: *ram(·)s*, *rem(·)s*) sb.fk. remse
hal'fæmsiŋs'tiw· num. halvfemsindstyve
i'gjæm'əl præp. igennem
i'gjæməl (ell. *i'gjæm'əl*) adv. igennem (om sted, ikke bevægelse)
'gjæməl'ko:ɻ adj. gennemkold
'gjæməl,voð' adj. gennemvåd
få'glæm'əls sb.fk. forglemmelse

də'sæm'bə sb. december
seb'tæm'bə (gl. *seq-*) sb. september
no'væm'bə sb. november
'læmə prs. af læmme
'slæmə emfatisk form af slem[52]
'fræməd adj. fremmed
'læməd prt. af læmme
'dæmnəŋ sb.fk. dæmning
'bræmbə (yngre: *'brombə*) sb. brombær
'sæmbə adj. »semper«, 'simpel, tarvelig, slidt'
'sdæmbəd pp. af »stempe«, 'stemple'
'kjæmbi (yngre: *'kjæmbə 'kæmbə*) sb.fk. kæmpe

'svömə prs. af svømme
'tömə prs. af tømme
'svömәd prt. af svømme

æ *õ* *å*

ˈsæmbəɹəsd sup. af semper
ˈbræmsə pl. af bremse
ˈglæmsom adj. glemsom

-*n*

jæn' pron. en
hæn' adv. hen
pæn' sb. pen
svæn' sb.fk. svend
iˈgjæn adv. igen
væn sb.fk. ven
jæn· adj. ene
ˈjæn(·)ˌsbiŋə sb. enspænder
ˈjæn(·)sbiŋəˌgoːɹ sb. »enspændergård«[53]
ˈgjæn(·)ˌvœj sb.fk. genvej
hæn· adv. henne
ˈhæn(·)ˌvœj sb. henvej
kjæn· 1. sb.fk. kerne, 2. sb.fk. kærne
ˈkjæn(·)ˌhuws sb.n. kernehus
ˈkjæn(·)ˌmjelg sb. kærnemælk
pæn· pl. af pen
væn· v. vænne
jæn's (også: *jæns*) adj. ens (især m. bet. 'enig(e)')
ræn's imp. af rense
svænsg 1. adj. svensk, 2. pl. af d.s.
ˈsvænsgˌhaɹə sb.fk. svenskharve

grön' adj. grøn
ˈgrön'ˌkoːl sb. grønkål
ˈkjön'ˌruːð (også: *ˈkön'-*) sb. kønrøg
sgjön' adj. skøn
sgön sb. »skøn«, 'naturaliebetaling til væveren'
sön sb.fk. søn
bön· sb. bønne
grön· pl./b.f. af grøn
ˈgrön(·)ˌsvæːɹ sb. grønsvær (jvf. (*ˈgræj(·)s*ˌ)*soːl*)
höns pl. høns
röns (ell. *rön(·)s*?) (nu alm. *ræn(·)s*) v. rense
söns gen. af søn
ˈhön(·)sˌgoːɹ sb. hønsegård
ˈhön(·)sˌhuws sb. hønsehus
ˈhön(·)sˌråːŋ sb. hønserane, 'hjald'
ˈhön(·)sˌvræw'əl sb.fk. hønsevrøvl, '-rede'

bån' pp. af bære
sgån' pp. af skære

æ	*ö*	*å*
vrænsg adj. vrinsk, 'overmodig', 2. v. vrinske		
jæniʃsən pers.n. Enevoldsen		
ˈ*pæn'əsd* sup. af pæn	ˈ*bönə* pl. af bønne	
ˈ*kjænə* pl. af kerne	ˈ*grönəs* v. grønnes	
ˈ*pænə* komp. af pæn	ˈ*rönsəd* (nu alm.: ˈ*rænsəd*) prt. af rense	
ˈ*sænə* pl. se ˈ*sæ·nə*		
ˈ*sænəb* pl. sennep		
ˈ*sænəbsˌhaw·* sb.fk. sennepshave		
ˈ*jænəsd* adj. eneste (som adv.: 'blot', 'alene')		
ˈ*tjænəsd* sb. tjeneste		
ˈ*tjænəsdˌdræŋ'* sb.fk. tjenestedreng		
ˈ*tjænəsdˌfålg* pl. tjenestefolk		
ˈ*jænlə* (JPO: ˈ*jælə*) adj. enlig[54]		
ˈ*tjænlə* (også: ˈ*tinlə*) adj. tjenlig		
ˈ*svænsgə* sb.fk. svensker		
ˈ*vrænsgə* 1. sb.fk. vrinsker, 'hingst', 2. prs. af vrinske		
ˈ*sænəɹə* adj. »senerig«, 'fyldt med senegræs'		
ˈ*tænəŋə* pl. af terning		

-ŋ

dæŋ' pron. den	*löŋd* pp., se *låŋd*	ˈ*håŋ(·)ˌslaw* sb.n. håndslag
svæŋ' pers.n. Svend		ˈ*håŋ(·)ˌtaq* sb., se ˈ*haŋ(·)*-

æ *ö* *å*

bræŋ· v. brænde
ˈbræŋ(·)ˌhiːð adj. brændhed
ˈbræŋ(·)ˌvæɹ'əm adj. brændvarm
bəˈtjæŋd sb.fk. betjent
tæŋd pp. af tænke
tæŋd (ell. *tæŋ(·)d*?) prt. af tænke
bəˈtæŋd pp. af betænke
pesdiˈlæŋ's sb.fk. pestilens[55]
laˈvæŋ'əl sb. lavendel
laˈvæŋ'əlˌhæ(')g sb.fk. lavendelhæk

ˈbræŋ'ə prs. af brænde
ˈbræŋə sb.fk. brænder
ˈbræŋvin (også: *ˈbræŋvən*) sb. brændevin
ˈbræŋvənsˌglas sb.n. brændevinsglas
ˈbræŋvənsˌhuosd sb. brændevinshoste
ˈbræŋvənsˌtew sb. brændevinstøj, '-redskaber'
ˈlæŋdəs prt. af længes
ˈlæŋdəsd pp. af længes
bəˈgræŋsəd pp. af begrænse

ˈdæŋ(ə)mə sb. »dennemand« (som ed)

ˈhåŋ(·)ˌvæɹ'əm adj. håndvarm
ˈhåŋ(·)ˌved sb., se *ˈhaŋ(·)ˌved*
ˈhåŋ(·)ˌvol sb.fk. (også n.?) (også: *ˈhaŋ(·)-*) »håndvol«, 'handel, 'plejlskaft'
ˈhåŋ(·)ˌvæɹg sb.n. håndværk
ˈhåŋ(·)væɹgsˌtew sb. »håndværkstøj«, 'værktøj'
ˈhåŋ(·)ˌvæɹgə sb.fk. håndværker
låŋd (også: *lōŋd*) pp. af låne
ˈhåŋ's ˌræ(')gnəŋ sb.fk. håndsrækning

ˈhåŋəˌlaw sb.n. håndelag
ˈhåŋfuɭ sb., se *ˈhaŋfiɭ*

-*ŋ*

dræŋ' sb.fk. dreng
sæŋ' sb.fk. seng
sdræŋ' sb.fk. streng
læŋ· adv. længe
sdræŋ· adj. streng
træŋ· v. trænge
bæŋg sb.fk. bænk
tæŋg (ell. *tæŋ*(·)*g*?) v. tænke
*bə*ˈ*tæŋg* (ell. *bə*ˈ*tæŋ*(·)*g*?) v. betænke
læŋsd 1. sup. af lang, 2. b.f. af d.s.
fæŋsəl sb. fængsel
*få*ˈ*læŋ*'*əls* sb. forlængelse

ˈ*fæŋ*'*ə* sb.fk. finger
ˈ*træŋ*'*ə* prs. af trænge
ˈ*læŋ*'*dən* (også: ˈ*læŋ*'*də*) sb. længde
ˈ*fæŋə* pl. af finger
ˈ*fæŋə*ˌ*bjeɹ*'*ə* sb. fingerbjærg (gl.) 'fingerbøl'
ˈ*fæŋə*ˌ*bøl* sb.n. fingerbøl
ˈ*fæŋə*ˌ*nem*' adj. fingernem
ˈ*læŋə* komp. af lang
*få*ˈ*læŋəd* pp. af forlænge
ˈ*læŋəs* v. længes
ˈ*dræŋi* pl. af dreng
ˈ*dræŋi*ˌ*tij*' sb. drengetid
ˈ*sæŋi* pl. af seng
ˈ*sæŋi*ˌ*bu*ˑ*ŋ* sb.n. sengebånd
ˈ*sæŋi*ˌ*klœj*'*ə* pl. sengeklæder

æ *õ* *å*

ˈsæŋiˌsdœj sb.n. sengested
ˈsæŋiˌtij' sb. sengetid
ˈsæŋiˌtæb sb.n. sengetæppe
ˈsæŋiˌvæɹəm sb. sengevarme
ˈbæŋgə prs. af bænke[56]
ˈtæŋgə prs. af tænke
bəˈtæŋgə prs. af betænke
ˈbæŋgi pl. af bænk
bəˈtæŋgsom adj. betænksom

-l

iˈhjæl adv., se *iˈhjel*
ˈbæl(·)ˌmøɹg adj. bælgmørk
kjæl· (også: *kal·*) v. kælve
hjæl(·)b v., se *hjel(·)b*
væl(·)g v. vælge
bæls sb.fk. »bæls«, om tyk mand, hest, hund osv.
hæls (ell. *hæl(·)s*?) v. hilse
træls adj. træls
træl(·)s pl. af træls
hælsən 1. sb.fk. helsen, 2. v. »hilsne«, 'hilse'
æl'əmd (også: *æl'əm*) sb.fk. elm
hæləmd sb. hælmte, 'affald fra tærskning og halmopbinding'
kjæl'əŋ sb.fk. kælling
sgjæl'əŋ (ell. *sgjel'əŋ*?) sb.fk. skilling

õl sb.n. øl
ˈöl(·)ˌbembəl sb.fk. ølbimpel
ˈöl(·)ˌgjaːɹ sb. ølgær
ˈöl(·)ˌkåw(·)s sb.fk. ølkovse
ˈöl(·)ˌkruːs sb.n. ølkrus
ˈöl(·)ˌtraqd sb.fk. øltragt
ˈöl(·)ˌtyŋ· sb.fk. øltønde

tål' (gl. *tøl'*) num. tolv
sgaˈtål' (også: *sgjə-*) sb.n. chatol
sdål (også: *sdål·*) sb.fk. »stal«, 'yver hos hoppen'
ˈål(·)ˌveː sb. aloe
bål· v. bulne
ˈkål(·)ˌaqˈə sb. kålager (opt. i gl. remse)
ˈkål(·)ˌhaw· sb.fk. kålhave, 'køkkenhave'
ˈkål(·)ˌvoɹˈəm sb. kålorm
ˈkål(·)ˌsdåg sb.fk. kålstok
ˈmål(·)ˌewdə pl. malurter
ˈmål(·)ewdˌdram' sb.fk. malurtdram
nål· sb.n. (num.) nul
ˈsdål(·)ˌgroː adj. stålgrå
ˈsdål(·)ˌvoɹˈəm sb.fk. stålorm
tål· v. tåle

æ *ō* *å*

sdålb (ell. *sdål(·)b*?) sb.fk. stolpe
fålg pl. folk
hålg sb.fk. holk, 'ring, der holder lebladet på plads på skaftet'
ˈfål(·)gˌhåḷ' sb.n. folkehold
ˈfål(·)gˌsdåw· sb.fk. folkestue
mål(·)g v. malke
ˈmål(·)gˌpi·q sb.fk. malkepige
ˈmål(·)gˌsgam'əl sb.fk. malkeskammel
ˈmål(·)gˌtœj'ən pl. malketegn, 'ydre tegn på god malkeevne'
fålgəns pl. folkens
fjål's sb.n. fjols
nåls sb.n. »nåls«, 'stykke garn, tråd'[57]
bålən adj. bullen
ˈbålənˌsgav sb. bullenskab
sdålən pp. af stjæle

ˈbæl'ə sb.fk. bælg, 'skind'; 'krop'
ˈhæl'ə adj. hellig
ˈsæl'ə adj. sølle
ˈsæl'əˌhi:ð sb. søllehed
fåˈsgjæl'i adj. se *fåˈsgjel'i*
ˈfælə prs. af »fælle«, 'være fælles om'

ˈōl'əˌbrø: sb. øllebrød

ˈhål'kjə (også: *ˈhål'ˌgje*) pers.n. Holger
ˈblålə adj. blålig
ˈbålə prs. af bulne
ˈgrålə adj. grålig
ˈhålə pl. af hale (spec. om rivningsstrimler)
ˈtålə adj. tålig, 'godmodig'; 'lidt enfoldig'

æ *ō* *å*

ˈhælə b.f./pl. af hellig
ˈhælə|daw· pl. af helligdag
ˈkjælə 1. adj. »kælig«, 'sprælsk', 2. prs. af kælve
ˈkjælə|på(')d sb.fk. kælepotte
ˈtælə v. tælle, 'snitte'
ˈtælə|hæsd sb.fk. tællehest
ˈtælə|kniw' sb.fk. tællekniv
ˈtælə|sbo·n pl. af tællespån
ˈtælə|sduˈːl sb.fk. tællestol (d.s.s. -hest)
ˈkjæləd prt. af kælve
få ˈkjæləd part.adj. forkælet
ˈhælməs (også: *ˈhælmus*) sb.n. helmis, 'udslidt hest'
ˈvælgə prs. af vælge
ˈtæləɹə prs. af tælle, 'snitte'
ˈtæləɹəd prt. af d.s.

ˈhælvədəs|iˌ' sb. helvedesild
ˈhælvədəs|sdiˈːn sb. helvedessten

båɹənˈhålmə sb.fk. bornholmer
ˈhålməd pp. af »holme«, 'rive hø sammen efter at det er slået'
-|hålməd adj., se mandholmet
ˈsdålbə pl. af stolpe
ˈmålgə prs. af malke
ˈmålgəd 1. prt. af malke, 2. pp. af d.s.

-*ˌ'*

hæˌ' sb. held
kjæˌ' pers.n. Keld
sgjæˌ' sb.fk. »skæld«, 'splint'; 'flad pind'

brōˌ'· prt., se *bråˌ'·*

åˌ' pron. al
båˌ' sb.fk. bold
bråˌ' pp. af brøle
fåˌ' 1. sb.n. fold, 'mul-

vælʃ' sb.n. væld, 'kildevæld'; 'fugtigt sted på marken'

fælʃ· v. fælde, 2. sb. fælde, se muse-, rotte-

ˈfælʃ(·)ˌsawˑ sb.fk. fældesav, 'sav, der bruges til at få to stykker træ til at fælde til hinanden'; 'sav, der bruges ved træfældning'

hvælʃ· prt. af hvælle

hælʃ· sb.fk. »hælde«, 'skråning', 2. v. hælde

ˈhælʃ(·)ˌbjeɹ'ə stn. Hellebjerg

iˈmælʃ· præp. imellem

iˈmælʃ(·)guoˌlaw adv. »imellemgodelag« (gl.) imidlertid

ˈmælʃ(·)ˌmað (også: *ˈmælʃmað, -məð*) sb.fk. mellemmad

ˈmælʃ(·)ˌmað'ə pl. af d.s.

ˈmælʃ(·)ˌsdåwˑ sb. mellemstue (beliggende mellem forstue og overstue)

iˈmælʃ(·)ˌsdå·ŋ adv. imellemstunder

sgjælʃ· pl. af skæld (især: 'optændingspinde')

ˈvælʃ(·)ˌhvol sb.n. »vældhul«, 'vandhul der aldrig tørres ud'

tiplum', 2. sb.fk. fold, 'noget foldet'

gålʃ' 1. pp. af gale, 2. adj. gold

hålʃ' 1. sb.n. hold, 2. imp. af holde

hålʃ' (nu ofte: *hulʃ'*) sb.n. huld

knålʃ' sb.fk. knold

målʃ' pp. af »mæle«, 'måle'

pålʃ' 1. sb.fk. pold, 'lille forhøjning, tue', 2. sb.fk. puld, 'hattepuld'

sålʃ' pp., se *soːlʃ*

sdålʃ' sb.fk. stald, 'hestestald'

tålʃ' 1. sb. told, 'prop', 2. pp. af tåle

vålʃ' sb.fk. vold

ålʃ· pl. af al

ˈålʃ(·)ˌhå·ŋ sb. allehånde

ˈålʃ(·)ˌsam'əl (også: *-ˈsam'əl*) pron. allesammen

ˈålʃ(·)ˌtijə (også: *-ˈtijə*) adv. alletider, 'altid'

bålʃ· sb.fk. bolle

brålʃ· (også: *brōlʃ·*) prt. af brøle

fålʃ· 1. v. falde, 2. v. folde (om korn)

gålʃ· 1. pl. af gold, 2. prt. af gale

ˈgålʃ(·)ˌbråw' sb.fk. goldbro (ved vandmølle)[58]

æ *ō* *å*

ˈæɻ(·)ˌ*gamәl* adj. ældgammel

fæɻd sb. »felt« (i udtr. [ˈ*u·ð te* ˈ*fri*: ˈ*fæɻt*] 'i det fri', 'på åben mark')

hæɻd pp. af hælde

sgjæɻd sb.n. skilt

smæɻd pp. af smelte

tæɻd (også: *tjæɻd*) sb.n. telt

bæɻ(·)d sb.n. bælte

ˈ*bæɻ(·)dˌsdœj* sb. bæltested

smæɻ(·)d prt. af smelte

ˈ*sbæɻ(·)dˌråg* sb.fk. spelterok

væɻ(·)d v. vælte

ˈ*æɻ(·)dˌtåɹ'ə* sb. æltetørv

ˈ*kvæɻ'sˌna(')də* sb.fk. (gl.) kvældsnadver, 'aftensmad'

hæɻsd sup. af hellere

æɻsd sup. af ældre

sjæɻən (også: *sieɻən*?) adv. sjælden

fæɻəŋ sb. »fælding«, 'bagsiden af hestens ben under knæet'[59]

væɻəŋ sb.n. (gl.: pl.) vælling

ˈ*gåɻ(·)ˌkuw'* sb.fk. goldko

håɻ· v. holde

ˈ*håɻ(·)ˌplas* sb.fk. holdeplads

kåɻ· pl., se *ko·ɻ*

ˈ*kåɻ(·)ˌbø(')d* sb.fk. kolbøtte

måɻ· prt. af »mæle«

ˈ*påɻ(·)ˌtræ'ə* pl. »poldtræer«, 'kragetræer'

sgråɻ· prt. af skråle

såɻ· prt., se *so·ɻ*

sdåɻ· v. stalle, om hest: lade vandet

ˈ*sdåɻ(·)ˌkå'l* sb.fk. staldkarl

ˈ*sdåɻ(·)ˌkosd* sb.fk. staldkost

ˈ*tåɻ(·)ˌkåb* sb.n. toldekop (brugt af mølleren til a tolde med)

ˈ*tråɻ(·)ˌtew* sb. troldtøj

ˈ*tråɻ(·)ˌewdə* pl. af troldur

våɻ· sb.n. valle

båɻd sb.fk. bolt

gåɻd sb.fk. galt

håɻd 1. prt./pp. af holde 2. sb. holdt (som tilråb)

kåɻd 1. spec. t-form a kold, 2. prt. af kalde

måɻd sb.n. malt

såɻd 1. sb. salt, 2. v. salt

sbåɻd sb.fk. »spalt«,

æ	*ō*	*å*
		'lystig fyr'
		tåɻd num. tolvte
		ˈ*såɻ*(·)*dˌbali* sb. saltbalje
		ˈ*såɻ*(·)*dˌla·q* sb.fk. saltlage
		-ˌ*kåɻ's* adv., se hovedkulds
		våɻ's adj. »volds«, 'voldsom'
		fåɻən pp. af falde
		håɻən adj. holden
		åɻəŋ sb.fk. olding
		sdåɻəŋ vbs. til stalle[60]
ˈ*hæɻ'ə* adv., se ˈ*hœj'ə*	ˈ*brölɻəb* sb., se ˈ*bråɻəb*	ˈ*åɻ'ə* sb.fk. alder
fåˈæɻ'ə pl. forældre	ˈ*ōɻu* num., se ˈ*åɻu*	ˈ*åɻ'əˌbaq'əsd* adj. allerbagest
ˈ*hæɻə* 1. prs. af hælde, 2. adv. hellere		ˈ*fåɻ'ə* prs. af falde
ˈ*kjæɻə* sb.fk. kælder		ˈ*håɻ'ə* prs. af holde
ˈ*sgræɻəˌplåw·* v. skrælleplove		ˈ*åɻəˌdom'* sb.fk. alderdom
ˈ*æɻə* adj. ældre		ˈ*åɻə* adv. aldrig
ˈ*fæɻəd* prt. af fælde		ˈ*båɻə* pl. af bolle
ˈ*sgræɻəs* pass. af skrælle		ˈ*båɻəˌmjelg* sb. bollemælk
ˈ*mæɻməˌdaws* sb. »mellemmaddags«, '-tid'		ˈ*fåɻə* prs. af folde
ˈ*mæɻməsˌtij'* sb. mellemmadstid		ˈ*håɻə* sb.fk. holder
ˈ*smæɻdə* prs. af smelte		ˈ*åɻəˌfå:ə* sb. oldefader
ˈ*æɻdəs* pass. af ælte		ˈ*sgåɻə* sb.fk. skulder
ˈ*væɻdi* adj. vældig		ˈ*sgåɻəˌbla* sb. skulderblad
ˈ*bjæɻəɹə* prs. af »bjældre«, 'gø'		ˈ*sgåɻəˌlie* sb. skulderled
ˈ*æɻəɹə* adj. ældre (absolut bet.: temmelig gammel)		ˈ*sgjåɻəd* adj. skjoldet
		ˈ*tåɻəd* prt. af tolde, om mølleren: tage en del af melet som betaling
		ˈ*kåɻəs* pass. af kalde
		ˈ*bråɻəb* (også: ˈ*bråɻob*,

æ *ö* *å*

ˈbröļəb) sb.n. bryllup
ˈåļu (også: *ˈöļu*) num. elleve
ˈåļud (også: *ˈöļud*) num ellevte
ˈåļdə (også: *ˈaļdə*) sb.n. alter
ˈåļdəˌliw's sb.n. alterlys
ˈgåļdə pl. af galt
ˈpåļdə pl. af polt
ˈsåļdəd prt./pp. af salte
ˈbåļdəɹə prs. af boltre
ˈknåļəɹə adj. »knoldrig«, 'knoldet'
ˈsgåļəɹə pl. af skulder

-ɹ

bæɹ sb.n. bær
ˈhæɹ(·)ˌbæɹ'ə sb. herberg, 'karlekammer (ved hestestalden)'
-ˌsgjæɹb sb., se skrueskærpe
væɹdən sb. verden
kvæɹg 1. sb. kværk, 'strube', 2. sb. kværk, (sygdom hos hest)
sdæɹg adj. stærk
sæɹg sb.fk. særk
væɹg sb. værk
kvæɹ(·)g v. kværke
mæɹ(·)g 1. sb.n. mærke[61], 2. v. mærke
sdæɹ(·)g pl. af stærk

hõɹ sb.n. hør
smõɹ sb.n. smør
ˈhõɹ(·)ˌfrø' sb. hørfrø
ˈhöɹ(·)ˌhåw'əð sb.n. »hørhoved«, 'den lok hør, der vikles om høropstanderen på rokken'(?)
ˈhõɹ(·)ˌlad sb. hørlærred
ˈsmõɹ(·)ˌblomsdə pl. af smørblomst
ˈsmõɹ(·)ˌbø(')d sb.fk. smørbøtte
ˈsmõɹ(·)ˌtråw sb.n. smørtrug
hõɹgən sb. hørgarn[62]
sdöɹgən v., se *sdåɹgən*
ˈhöɹgənsˌlaq'nə pl. af hør-

əˈfåɹ adv. »ifor«, 'foran'
sgåɹ sb.n. skår (med le)
ˈfåɹ(·)ˌaq'ə sb.fk. forager (jvf. *hvoðəm*)
ˈfåɹ(·)ˌaqsəl sb.fk. foraks
ˈfåɹ(·)ˌan præp. foran
ˈfåɹ(·)ˌbi':n sb.n. forben
ˈfåɹ(·)ˌbråw' sb. forbro (p vogn)
ˈfåɹ(·)ˌda':ɹ sb. fordør
ˈfåɹ(·)ˌæ·ŋ sb. forende
ˈfåɹ(·)ˈfjæɹəŋ (også: *-ˌfjaɹəŋ*) sb.fk. forfjerding
ˈfåɹ(·)ˌfræ' adv. forfra
ˈfåɹ(·)ˌhiw'əl sb.n. forhjul
ˈfår(·)ˌkå':l sb.fk. forkarl

æ

ˈvæɹ(·)gˌsdœj sb.n. værksted
ˈvæɹ(·)gˌtew sb. værktøj (jvf. håndværkstøj)
hvæɹgən sb. hvergarn
hvæɹgən konj., se *ˈhvæɹˈgən* ndf.
taˈlæɹgən sb.fk. tallerken
mæɹgiŋ (også: *ˈmæɹˈgiŋ*) sb.n. marked
mæɹgəl (også: *ˈmæɹˈgəl*) sb. mergel
mæɹgəl v. mergle
ˈmæɹgəlsˌgraw (også: *ˈmæɹˈgəls-*) sb.fk. mergelgrav
væɹs (ældre: *væs*) sb. vers
gjæɹsəl sb. gærdsel (jvf. vændregærdsel)
fæɹˈəm (også: *fæɹˈəms*) adj. ferm
svæɹˈəm sb.fk. (og n.?) sværm
væɹˈəm adj. varm
bæɹəm sb. bærme
svæɹəm v. sværme
væɹəm sb.fk. varme
væɹˈəmd spec. t-form af varm
fjæɹəŋ sb.fk./n. fjerding[63]
hvæɹˈiˌ sb.fk. hvirvel, 'dørlukke' (se også *hveðˈəl*)
bæɹiˌ sb. »bærel«, 'koens udvendige fødselsdele'

ō

garnslagen
hōɹs (ell. *høɹs*?) interj. »hørs«, tilråb til hestene: 'til højre'
jōɹən pers.n. Jørgen

å

ˈfåɹ(·)ˌlåwə sb.fk. forlover
ˈfåɹ(·)ˌmað sb. formad
ˈfåɹ(·)ˌmaŋ' sb. formand
ˈfåɹ(·)ˌmeðə sb. formiddag
(*om*) *ˈfåɹ(·)ˌmeð(ə)nə* (også: *-ˌmeðən*) om formiddagen
ˈfåɹ(·)meðəsˌmæˌməð sb. formiddagsmellemmad
ˈfåɹ(·)ˌpraŋ' sb. forprang
ˈfåɹ(·)ˌsmæg sb.fk. forsmække
ˈfåɹ(·)ˌsdåw· sb.fk. forstue
ˈfåɹ(·)sdåw(·)ˌdaˑˈɹ sb.fk. forstuedør
ˈfåɹ(·)ˌtiŋ' sb.fk. fortand
ˈfåɹ(·)ˌtiwˈə sb. fortøjr, ved jerntøjr: den øverste del af tøjret (mellem legendet og grimen)
ˈfåɹ(·)ˌve adv. forved, 'foran'
ˈfåɹ(·)ˌoˑˈɹ sb. forår
(*om*) *ˈfåɹ(·)ˌoˑˈɹ(ə)nə* (også: *-ˌoˑˈɹən*) om foråret
ˈhåɹ(·)ˌknuˑð sb. hårdknude
ˈhåɹ(·)ˌkoqd part.adj. hårdkogt
ˈhåɹ(·)ˌmjelgəd adj. hårdmælket
kåɹˑ sb.fk. kurre
ˈsgåɹ(·)ˌbalg sb.fk. skårbalk, 'kam af stubbe

fjæɹiɭ sb.fk. »fjerdel«, 'fjerding', 'lille tønde (der kan rumme 1/4 td. øl, smør)'

ˈhvæɹiɭˌviŋ sb.fk. hvirvelvind

ˈfjæɹiɭsˌpuŋ sb.n. »fjerdelspund«, 'fjerdingspund'

mellem to skår'

ˈsgåɹ(·)ˌlœjən part.adj. skårlagt, 'lagt på skår'

kåɹd 1. sb. kort, 2. adj. kort

kåɹ(·)d pl. af adj. kort

fåɹg sb.fk. fork

sdåɹg sb.fk. stork

fåɹ(·)g v. forke

snåɹ(·)g v. snorke

ˈsdåɹ(·)gˌnæ(ˑ)b sb.n. storkenæb; på vognstjært: krum tap, hvorover hammelen lægges

ˈsdåɹ(·)gˌreˑ sb.fk.(?) storkerede

sdåɹgən (også *sdɔ̃ɹgən*) v. størkne

sdåɹgiŋ prs.part. af storke (af sted)

fåɹgəl sb.n. forklæde

ˈfåɹgəlˌbuːŋ sb.n. forklædebånd

ˈgåɹsˌkåːl sb.fk. gårdskarl

ˈgåɹsˌplas sb.fk. gårdsplads

kåɹs sb.n. kors (jvf. dog marekors)

nåɹsg adj. norsk

fåɹˈəm sb.fk. form

sdåɹˈəm sb.fk. storm

fåɹəm pl. af form

ˈsdåɹəmˌkroːˈq sb.fk.

æ *ō* *å*

stormkrog
ˈ*sdåɹəmˌvœjˈə* sb. stormvejr
tåɹˈən sb.n. tårn
åɹən (også: *åɹdən*) v. ordne
tåɹən 1. pl. af tårn. 2. sb. torden, 3. v. tordne
ˈ*tåɹənˌbyˑq* sb. tordenbyge
ˈ*tåɹənˌkuˑl* sb.fk. tordenkule, '-byge'
ˈ*tåɹənˌlovd* sb. tordenluft
ˈ*tåɹənˌsgraɭˈ* sb.n. tordenskrald
ˈ*tåɹənˌsgøl* sb.n. tordenskyl
ˈ*tåɹənˌvœjˈə* sb. tordenvejr

ˈ*bæɹˈəˌfesg* sb. bergfisk, 'klipfisk'
ˈ*dvæɹˈə* sb.fk. dværg
-ˌ*hvæɹˈə* sb., se krumhverv
ˈ*kjæɹˈə* sb.fk. kærv[64]
ˈ*hæɹˈəd* sb. herred
ˈ*hvæɹˈəd* pp. af »hverre«, 'vende hø'
ˈ*hvæɹˈgən* (også: *hvæɹgən*) konj. hverken
ˈ*næɹˈmə* adj. nærmer, 'venstre (hest)'
ˈ*næɹˈməsd* sup. af nær
ˈ*fjæɹˈnə* (også: ˈ*fjæɹˈmə*) »fjerner«, 'højre (hest)'
ˈ*dvæɹəˌhöˑn* sb.fk. dværghøne

ˈ*smöɹˈəˌbrøˑ* sb. smørrebrød
ˈ*söɹˈəd* pp. af sørge
ˈ*föɹə* (også: ˈ*føɹə*?) num. fyrre
ˈ*föɹəˈtiwˑ* num. fyrretyve
ˈ*söɹə* v. sørge
ˈ*söɹəd* (gl. ˈ*såɹəd*) prt. af sørge
ˈ*öɹəd* sb.fk. ørred
ˈ*sdöɹləŋsˌiˑq* sb.fk. »størlingseg«, 'lille egetræ'
ˈ*sdøɹləŋsˌknœjd* sb.fk. »størlingsknægt«, 'dreng i konfirmationsalderen' (jvf. Feilb.: størrings)

ˈ*kåɹˈə* sb.fk. kurv
ˈ*såɹˈə* sb.fk. sorg
ˈ*tåɹˈə* 1. sb.fk. tørv, 2. sb.n. torv
ˈ*fåɹˈəsd* sup. til forre
ˈ*åɹˈdən* sb.fk. orden
ˈ*fåɹə* adj. »forre«, 'forreste'
ˈ*kåɹə* pl. af kurv
ˈ*påɹə* pl. porrer (jvf. porréløg)
ˈ*tåɹəˌbiɟəŋ* sb.fk. tørvebilling
ˈ*tåɹəˌdawˈ* sb. torvedag
ˈ*tåɹəˌhuws* sb.n. tørvehus
ˈ*tåɹəˌkåɹˈə* sb.fk. tørvekurv
ˈ*tåɹəˌmoðˈə* sb. tørvemud-

æ *õ* *å*

ˈ*dvæɹəˌkåg* sb.fk. dværgkok
ˈ*hæɹə* pl. af herre
ˈ*hæɹəˌgoːɹ* sb.fk. herregård
ˈ*hæɹəˌmaŋˑ* sb.fk. herremand
ˈ*hvæɹə* prs. af »hverre«, 'vende (hø)'
ˈ*kjæɹə* pl. af kærv[65]
ˈ*kjæɹəˌbiŋˑ* v. »kærvebinde«, (gl.) 'binde negene sammen to og to'
ˈ*hvæɹəs* pass. af »hverre«
ˈ*kjæɹəsd* sb. kæreste
ˈ*kjæɹəsdˌfålg* sb. kærestefolk
ˈ*gjæɹtro* (også: *-truð*) pers.n. Gertrud
ˈ*gjæɹka* sb.n. gærkar, 'bryggerkar, anbragt under tappekarret'
ˈ*svæɹmə* prs. af sværme
ˈ*æɹmə* pl. af ærme
ˈ*væɹməd* pp. af varme
ˈ*særləŋ* sb.fk. særling
ˈ*sæɹli* adj. særlig
ˈ*sgjæɹbəd* pp. af skærpe, 'brodde en hest'
ˈ*væɹgə* prs. af værke
ˈ*mæɹgəd* (også: ˈ*mæɹˈgəd*) prt. af mærke
ˈ*læɹgi* sb.fk. lærke
ˈ*læɹgiˌreˑ* sb.n. lærkerede

der
ˈ*tåɹəˌsgiwd* sb.n. tørveskifte
ˈ*tåɹəˌsmol* sb. tørvesmul
ˈ*tåɹəˌsdag* sb.fk. tørvestak
ˈ*tåɹəˌsda(ˈ)g* pl. af d.s.
ˈ*tåɹəˌtriˌlə* sb.fk. tørvetriller
ˈ*fåɹəsd* sup. af forre, substantiveret anv.
ˈ*måɹbrə* (også: ˈ*måɹbro*) sb. morbroder
ˈ*måɹbrəˌsmasg* sb.n. »morbrodersmask«, 'smækkys'
ˈ*sdåɹmə* prs. af storme
ˈ*tåɹnə* prs. af tordne
ˈ*fåɹliŋs* adv. forlæns
ˈ*fåɹgə* 1. pl. af fork, 2. prs. af forke
ˈ*sdåɹgə* pl. af stork
ˈ*åɹˈənli* adj. ordentlig

æ *õ* *å*

*to*ˈ*bæɹglə* (også: *to*-ˈ*bæɹdlə*) pl. tuberkler
ˈ*fjæɹəŋkə* sb.n. fjerdingkar

-⟨ɹ⟩

æ⟨ɹ⟩ prs. af være

få⟨ɹ⟩ præp. for

-nul

dæ cas.obl. af du
fræ præp., se *fræ*ˑ
hvæ (også: *hvæ*ˑɹ) pron. hver
ˈ*knæˌbåwsə* pl. knæbukser
læ imp. af lade
mæ cas.obl. af jeg
sæ pron. sig
ˈ*træˌaqslə* pl. af træaksel
ˈ*træˌbali* sb.fk. træbalje
ˈ*træˌhæsd* sb.fk. træhest
ˈ*træˌhuws* sb.n. træhus, 'brænderum'
ˈ*træˌkiˑl* sb.fk. trækile
ˈ*træˌsdamˑ* sb.fk. træstamme
ˈ*væˈsguˑ* interj. værsgo
æ (også: *a*) best. foransat artikel (normalt kun i tryksvag stilling)[66]

ˈ*blåˌfråsən* adj. blåfrossen
ˈ*blåˌgroˑ* adj. blågrå
ˈ*blåˌsuwˑə* adj. blåsur, om (skummet)mælk: sur, men ikke tyk
ˈ*blåˌtaq* sb. blåtag (jvf. Feilb.: bladtag)
ˈ*gråˌsbaɹˑə* sb.fk. gråspurv
må prs. af måtte
nå interj. nå
ˈ*råˌmjelg* sb. råmælk
ˈ*slåˌtvonˑ* pl. »slåtorne«, 'slåentorne'
ˈ*småˌfålg* pl. småfolk
ˈ*småˌgriˑs* pl. smågrise
ˈ*småˌkaˑq* sb. småkage
ˈ*småˌkjøð* sb. småkød
ˈ*småˌpæˑŋ* pl. småpenge
ˈ*småˌhalˈəm* sb. småhalm
ˈ*sdråˌhad* sb.fk. stråhat
ˈ*sdråˌmaŋˈ* sb.fk. stråmand
så adv. så
å adv. og, 'også' (kun i tryksvag still.: konj. og infinitivmærke)

-*b*

drab prt. af dryppe
dab (også: ˈ*de*(ˀ)*bəd*) prt. af dyppe
hab sb. i udtr. »hip som hap«
kab sb.fk. kappe
klab sb.fk. klap
ˈ*klab*ˌ*heŋsd* (ell. ˈ*kla*(ˀ)*b*-?) sb.fk. klaphingst
knab 1. sb.fk. knap, 2. adv. knap
lab sb.fk. lap
pab sb. pap
rab sb.n. rap
sjab sb.n. sjap
sgrab adj. skrap
slab 1. adj. slap, 2. prt. af slippe
tab sb.fk. tap
kla(ˀ)*b* v. klappe
ˈ*kna*(ˀ)*b*ˌ*vosd* sb. knapost
la(ˀ)*b* sb.fk. lab
na(ˀ)*b* v. nappe
sda(ˀ)*b* v. »stappe«, 'stoppe (et hul, en pibe, pølser)'
ta(ˀ)*b* v. tappe
ˈ*ta*(ˀ)*b*ˌ*hvol* sb.n. tappehul
ˈ*ta*(ˀ)*b*ˌ*sdoŋ* sb.fk. tappestang (i bryggerkar)
tra(ˀ)*b* sb.fk. trappe
habs sb. haps
rabs sb. raps

ˈ*rabis* sb. »rappis«, 'klineler'[67]
ˈ*hja*(ˀ)*bə* prs. af hjappe
ˈ*ka*(ˀ)*bə* pl. af kappe
-ˌ*kla*(ˀ)*bə* pl., se skyklapper
ˈ*kna*(ˀ)*bə* pl. af knap
ˈ*la*(ˀ)*bə* pl. af lap
ˈ*ra*(ˀ)*bə* 1. prs. af rappe, 'sige rap', 2. prs. af rappe, 'berappe', 'komme klineler på en væg'
ˈ*kna*(ˀ)*bəd* pp. af knappe
ˈ*sda*(ˀ)*bəd* pp. af stappe
ˈ*ka*(ˀ)*bəs* prs. kappes
ˈ*na*(ˀ)*bəs* v. nappes
ˈ*ka*(ˀ)*bəsd* (også: ˈ*ka*(ˀ)*bədəs*) prt. af kappes
ˈ*kla*(ˀ)*bnəŋ* sb.fk. (og n.?) klapning (jvf. tagkærv)
ˈ*klabəɹəd* prt. af klapre

-*d*

fad adv. fat
fnad sb. fnat
glad adj. glat
had sb.fk. hat
ˈ*had*ˌ*pål*̩' (ell. ˈ*ha*(ˀ)*d*-?) sb. fk. hattepuld
kad sb.fk. kat
klad sb.fk. klat
lad sb. lærred
nad sb.fk. nat
pjad sb. pjat
ˈ*plad*ˌ*fuoðəd* adj. platfodet
sad 1. pp. af sidde, 2. pp. af sætte
sgad sb. skat
slad sb.fk. slat
tvad adv. tværtimod
ˈ*tvadiˌmuˑð* adv. tværtimod
-ˌ*fa*(ˀ)*d* v., se opfatte
gla(ˀ)*d* pl. af glat
ˈ*ha*(ˀ)*d*ˌ*sgyˑqi* sb.fk. hatteskygge
ˈ*ka*(ˀ)*d*ˌ*dawˑ* pl. kattedage
ˈ*ka*(ˀ)*d*ˌ*ijs* sb. katteis
ˈ*ka*(ˀ)*d*ˌ*kåb* sb.fk. »kattekop«, 'kortovret træsko til kvinder'[68]
ˈ*ka*(ˀ)*d*ˌ*piˑn* sb.fk. kattepine
kra(ˀ)*d* sb.fk. kratte, 'høstrive'
ˈ*kra*(ˀ)*d*ˌ*kroˑq* pl. »krattekroge« (en slags mejered)[69]
la(ˀ)*d* 1. sb.fk. »latte«, 'lægte' 2. prt. af lade (til, som

a

om)
ˈla(')dˌnaw'ə sb.fk. »lattenaver«, (gl.) 'lægtenaver«
ˈna(')dˌluw sb.fk. natlue, '-hue'
ˈna(')dˌfråsd sb. nattefrost
ˈna(')dˌråw' sb. nattero
ˈna(')dˌsduːl sb.fk. natstol
pa(')d sb.fk. patte
sgva(')d v. skvatte
sbja(')d v. »spjatte«, 'spjætte, sparke ud'
sa(')d prt. af sætte
a(')dən num. atten
sla(')dən adj. slatten
a(')diŋ num. attende

ˈfadə sb. (sj.; gl.) fatter (jvf. *ˈfɑːə*)
ˈa(')də (også: *ˈaːdə*; sj. *ˈæ(')də*) præp. efter
ˈa(')dəˈhɑ̀ːŋ (også: *ˈaːdə-*) adv. efterhånden
ˈa(')dəˌmeðə sb.fk. eftermiddag
(om) ˈa(')dəˌmeð(ə)nə (om) eftermiddagen
ˈa(')dəmeðəsˌmæl̩məð sb. eftermiddagsmellemmad
ˈa(')dəˌviŋ' (også: *ˈaːdə-*) sb. »eftervind«, 'medvind'
ˈa(')dəˌoːɹ sb. efterår

(om) ˈa(')dəˌoːɹ(ə)nə (også: *-ˌoːɹən*) om efteråret
ˈfa(')dəˌfål̩g pl. fattigfolk
ˈha(')də pl. af hat
ˈka(')də pl. af kat
ˈla(')də pl. af latte
ˈna(')də 1. sb.fk. »nadver«, 'aftensmad', 2. pl. af nat
ˈsla(')də 1. adj. »slattig«, 'slatten', 2. prs. af slatte
ˈva(')dəˌsuːd sb. vattersot
-ˌpa(')dəd adj., se to-, trepattet

ˈhjad(ə)lə adj. hjertelig

-g

drag prt. af drikke
frag sb.fk. frakke
hag 1. sb.n. hak, 2. pl. af d.s.
jag sb.fk. jakke
lag sb. lak
-ˌsag sb., se tyksak
sgag sb. skak
snag sb.fk. snak
sdag 1. sb.fk. stak, 2. prt. af stikke
tag sb. tak (gratia)
-ˌba(')g sb., se spyttebakke
ˈbra(')gˌjuːɹ sb. brakjord

ˈbra(')gˌmaɹg sb.fk. brakmark
ha(')g v. hakke
na(')g sb. nakke
sna(')g v. snakke
ˈsda(')gˌhaw· sb.fk. stakhave
-ˌsda(')g pl., se tørvestak
ˈsda(')gˌåˑŋəd adj. stakåndet
toˈbagsˌpoŋ' sb.fk. tobakspung
sbəˈtagəl (også (om person): *sbəˈtaˑgəl*) sb.n. spektakel
ˈka(')gəlˌåw'ən sb. kakkelovn
ha(')gəls sb. hakkelse
ˈha(')gəlsˌkjesd sb.fk. hakkelseskiste
ˈha(')gəlsˌkåb sb.n. hakkelseskop

ˈragəˌtåsi sb. »rakkertosse« (et kortspil)
ˈba(')gə prs. af »bakke« (på en pibe)
ˈsna(')gə prs. af snakke

a

*få*ˈ*sna*(ˈ)*gə* prs. af forsnakke
ˈ*bra*(ˈ)*gəd* pp. af brakke, 'lægge brak'
-ˌ*na*(ˈ)*gəd* adj., se stivnakket
ˈ*sna*(ˈ)*gəd* prt. af snakke
ˈ*sda*(ˈ)*gəd* 1. adj. stakket, 2. pp. af stakke
ˈ*sna*(ˈ)*gsom* (også: *-səm*) adj. snaksom

-*v* [1]

gav sb. gab, 'noget gabende, hul, mellemrum' (jvf. *ga*ˑ*v*)
sgav sb.n. skab
gavd (sj. *ga*ˑ*vd*) prt. af gabe
kravd sb. kraft
ˈ*kravd*ˌ*kɑ̂*ˑ*l* sb.fk. kraftkarl
savd sb. saft
sgavd pp. af skabe
sgravd (også: *sgra*ˑ*vd*) prt. af skrabe
sgravd pp. af d.s.
tavd 1. prt. af tabe, 2. pp. af d.s.
*snav*ˈ*əl* sb.fk. snabel
*sdav*ˈ*əl* sb.fk. stabel
sdavəl pl. af stabel
vavəl sb.fk. vable
*av*ˈi*ɻ* sb.fk. »abild«, æbletræ
*trav*ˈi*ɻd* adv. travlt
ˈ*sgav*ˈ*ə* (også: ˈ*sgavə*) pl. af skab
ˈ*sdavlə* prs. af stable
ˈ*vavlə* pl. af vable
ˈ*kravdi* adj. kraftig

-*ð*

að præp. ad (i adv. anv.: *að*; i præp. anv. oftest: *a* (ved enklise med stød, se p. 26,27))
*kom*ˈ*að* sb.n. »komad«[70]
fað sb.n. fad
mað sb.n. mad
ˈ*mað*ˌ*kas* sb.fk. madkasse
ˈ*mað*ˌ*sgræ*(ˈ)*b* sb.fk. »madskræppe«, 'madkasse'
ˈ*mað*ˌ*tiˑn* sb.fk. »madten«, '-tejne', '-kasse'
rað sb.fk. rad, 'benrad'[71]
ˈ*rað*ˌ*rænsə* sb. radrenser
sað prt. af sidde
sgað prt. af skade
saðˈəl sb.fk. sadel
saðəl v. sadle
ˈ*laðˈə* prs. af lade (som, til)
-ˌ*maðˈə* sb.pl., se mellemmad
ˈ*pjaðˈə* sb. pjadder
ˈ*plaðˈə* sb.n. pladder
ˈ*raðˈə* sb.pl., se *råˑ*
ˈ*slaðˈə* sb.n. sladder
ˈ*faðə* sb. fadder
ˈ*pjaðə*ˌ*håwˈəð* sb.n. pjadderhoved
ˈ*plaðə*ˌ*ræˑnə* prs. af pladderegne
ˈ*slaðə* v. sladre
ˈ*smaðə*ˌ*frøˑs* prt. af smadderfryse
ˈ*smaðə*ˌ*råðˈən* adj. smadderrådden
ˈ*smaðə*ˌ*voðˈ* adj. smaddervåd
ˈ*sdaðə* adj. stadig[72]
ˈ*taðə* pl. tadder, 'udvækster på kopatte'
ˈ*hjaðəɹə* prs. af »hjadre«, 'sladre, snakke'
ˈ*slaðəɹə* prs. af sladre

ˈ*baq* ˌ*aqsəl* sb.fk. bagaksel
ˈ*baq* ˌ*biˑn* sb.n. bagben
ˈ*baq* ˌ*bieð* sb.fk. »bagbede«, 'bageste hov på træsko'
ˈ*baq* ˌ*bom*' sb. bagbom (på væv)
ˈ*baq* ˌ*diˑl* sb. bagdel
ˈ*baq* ˌ*a*(')*də* (også: -ˌ*aˑdə*) adv. bagefter
ˈ*baq* ˌ*æˑŋ* sb. bagende
ˈ*baq* ˌ*fjæɹəŋ* (også: -ˌ*fjaɹəŋ*) sb.fk. bagfjerding
ˈ*baq* ˌ*fræˑ* adv. bagfra
ˈ*baq* ˌ*lomˑ* sb.fk. baglomme
ˈ*baq* ˌ*loˑs* sb. baglås
ˈ*baq* ˌ*naw'ən* sb. bagnavn, 'efternavn'
ˈ*baq* ˌ*smæg* sb.fk. bagsmække
ˈ*baq* ˌ*tiw'ə* sb. bagtøjr; ved jerntøjr: den nederste del af tøjret (mellem legendet og tøjrstagen)
ˈ*baq* ˌ*uˑð* adv. bagud
*ə*ˈ*baq* adv. »ibag«, 'bagved', 'bagefter', 'bagtil'
faq sb.n. fag
saq sb.fk. sag
taq 1. sb.n. tag, 'tag på hus'; 'tækkemateriale, langhalm', 2. sb.n. tag, 'en vis tid'[73]
ˈ*taq* ˌ*kjæɹ'ə* sb.fk. tagkærv, 'knippe langhalm (bundet af tre »lokker«)' (alm. bruges: ˈ*kla*(')*bnəŋ*)
baqd 1. prt. af bage, 2. pp. af d.s.
slaqd v. slagte
ˈ*slaqd*ˌ*grijs* sb.fk. slagtegris
ˈ*slaqd*ˌ*mað* sb. slagtemad
smaqd 1. prt. af smage, 2. pp. af d.s.
traqd sb.fk. tragt
aqsəl sb., se *åwsəl*, bag-, for-, vognaksel
laq'ən sb.fk. lagen
sgaqəl sb.fk. skagle

ˈ*aq'ə* sb.fk. ager
-ˌ*baq'əsd* sup., se allerbagest
ˈ*laq'nə* pl. af lagen
ˈ*aqə*ˌ*hönˑn* sb.fk. agerhøne
ˈ*aqə*ˌ*hönˑs* pl. agerhøns
ˈ*aqə*ˌ*koˑl* sb. agerkål
ˈ*aqə*ˌ*reˑn* sb.fk. agerren
ˈ*aqə*ˌ*reˑn* pl. af d.s.
ˈ*aqə*ˌ*riŋˑ* sb.fk. agerrende, '-ren'
ˈ*aqə*ˌ*rø*(')*g* sb. agerryg
ˈ*aqə*ˌ*sænəb* sb. agersennep
ˈ*baqə* adj. »bagre«, 'bageste'
ˈ*faqə* pl. af fag
ˈ*flaqə*ˌ*muws* sb. flagermus
ˈ*flaqəmus*ˌ*löj*(ˑ)*d* sb.fk. flagermuslygte
ˈ*flaqə*,*ha*(')*də* pl. af flagrehat
ˈ*kaqə* pl. af kage
ˈ*kraqə* pl. af krage
–ˌ*maqə* sb., se skomager
ˈ*baqlə* adj. »baglig«, om person: konservativ; retarderet
ˈ*kaqlə* prs. af kagle
ˈ*maqlə* adj. magelig
ˈ*sgaqlə* pl. af skagle
ˈ*sbraqləd* adj. spraglet
ˈ*baqliŋs* adv. baglæns
ˈ*slaqdə* sb.fk. slagter
ˈ*slaqdə*ˌ*sawˑ* sb.fk. slagtersav
ˈ*aqərə* (også: ˈ*aqə*) pl. af ager

ˈ*sbraqləɹə* adj.»spraglerig« 'spraglet'

-*w*

daw' sb.fk. dag
kjøɹməsˈdaw' sb. kørmesdag
modənsˈdaw' sb., se *ˈmoːdənsˌdaw*'
jaw' sb.n. jag
-ˌ*kvaw*' adj., se tiekvav
law' adj. lav
draw sb. drag, 'leskaft'
graw sb.fk. grav
haw sb.n. hav
law sb.n. lag
naw sb.n. nav
slaw 1. (jvf. *slawəls*) sb.fk. (n.) »slag«, 'slags', 2. sb.n. slag (overtøj), 3. sb.n. slag (det at slå)
fåˈslaw sb. forslag (drøjelse)
taw sb.n. tag (bevægelse, greb)
traw sb. trav
ˈ*aw*(·)ˌ*loŋ*' adj. aflang
ˈ*aw*(·)ˌ*tœjd* sb.fk. aftægt
ˈ*aw*(·)*tœjdsˌmaŋ*' sb.fk. aftægtsmand
ˈ*aw*(·)*tœjdsˌsdåw*· sb.fk. aftægtsstue
daw· pl. af dag
ˈ*daw*(·)ˌ*lœjə* sb.fk. daglejer
(*i*) ˈ*daw*(·)ˌ*vijs* (i) dagevis
ˈ*draw*(·)ˌ*kjesd* sb.fk. dragkiste
gaw· sb.fk. gave
gnaw· v. gnave
graw· v. grave
ˈ*graw*(·)ˌ*sdœj* sb. gravsted
haw· sb.fk. have
ˈ*haw*(·)ˌ*beð* sb. havebed
ˈ*haw*(·)ˌ*bleg* sb. havblik
ˈ*haw*(·)ˌ*boŋ*' sb. havbund
ˈ*haw*(·)ˌ*gjaːɹ* sb.n. havegærde
ˈ*haw*(·)ˌ*tuːn* sb. »havtorn«, 'hvidtjørn'
jaw· v. jage
klaw· v. klage
kraw· sb.fk. krave
ˈ*kraw*(·)ˌ*biːn* sb. kraveben
ˈ*kraw*(·)ˌ*tew* sb. kravetøj
eŋəˈlaw· stn. Endelave
law· 1. pl. af lav, 2. v. lave
ˈ*law*(·)ˌ*kaːq* sb. lagkage
maw· sb.fk. mave
ˈ*maw*(·)ˌ*piːn* sb.fk. mavepine
plaw· v. plage
saw· 1. sb.fk. sav, 2. v. save
ˈ*saw*(·)ˌ*graw* sb. savgrav
ˈ*slaw*(·)ˌ*bæŋg* sb.fk. slagbænk
ˈ*slaw*(·)ˌ*haɹə* sb.fk. slagharve (harve med lige tænder)
ˈ*slaw*(·)ˌ*sdoŋ*' sb.fk. slagstang, 'pumpestang'
ˈ*sdaw*(·)ˌ*kjæn*· sb.fk. stavkærne
ˈ*sdaw*(·)ˌ*sjelə* pl. stavseler, '-seletøj'
ˈ*sdaw*(·)ˌ*tew* sb. stavtøj, d.s.
ˈ*sdaw*(·)ˌ*træːə* pl. »stavtræer«, d.s.
traw· 1. sb.fk. trave, 2. v. trave
kaˈvaw· sb. »kavave«, 'urede'[74]
jawd sb.fk. jagt
lawd adv.f. af lav
rawd (ell. *raw*(·)*d*?) sb.fk. rafte
sgawd sb.n. skaft
sgaw(·)*d* v. skafte
ˈ*sgaw*(·)*dˌhawə* sb. skaftehavre, 'utærsket havre'
awdən (også: ˈ*awˈdən*; BKr: *å*(')*dən*) sb. aften
iwəlˈawdən (også: ˈ-ˌ-) sb. juleaften
ˈ*awdənˌmjelg* sb. aftenmælk
ˈ*awdənsˌtij*' sb. aftenstid
aws (yngre: *aqs*) sb.n. aks
-ˌ*daws* adv., se daglig-, mellemmaddags
klaws (ell. *klaw*(·)*s*?) sb. fk. og n. »klavse«, 'klase'

hə'raws adv. heraus
saws sb.fk. saks
snaws adj. snavs
taws adj. tavs
saw(·)s pl. af saks
aw'ən sb.fk. »avn«, 'række af sammenstillede neg på marken (bestående af et antal »stader«)'
faw'ən sb.fk. favn
jaw'ən adj. jævn
fasdə'law'ən sb. fastelavn
naw'ən sb. navn
raw'ən pers.n. Ravn
oŋ'taw'ən part. (præp.), se *'oŋ(·)ˌtaw'ən*
fasdə'law'ənsˌbåˌlə pl. af fastelavnsbolle
fasdə'law'ənsˌnaːɹ sb. fastelavnsnar
awən pl. avner
fawən pl. af favn
'fawənˌmoːl sb.n. favnemål
gawən 1. v. gavne, 2. pp. af gå
nawən pl. af navn
rawən pl. af ravn
slawən pp. af slå
bə'slawən pp. af beslå
tawən pp. af tage
aw'əl sb.fk. avl
haw'əl sb.n. hagl
slaw'əl sb.fk. »slagel«, 'slagstok på plejl'
taw'əl sb. tavl (ternet mønster)
'aw'əlsˌkåːl sb.fk. avlskarl
bə'graw'əls sb.fk. begravelse
'hawəlˌby·q sb.fk. haglbyge
'hawəlˌku·l sb.fk. (gl.) haglkule, '-byge'
krawəl v. kravle
nawəl 1. sb.fk. nagle, 2. sb. navle
'nawəlˌoŋ· sb.fk. »navleunge«, 'gris, kylling (ælling osv.) med deformeret navle'
slawəl pl. af slagel
'svawəlˌblom· sb. svovlblomme
'svawəlˌsde(')gə pl. af svovlstik
slawəls sb.fk. »slagels«, 'slags' (jvf. *slaw*)

'jaw'ə prs. af jage
'maw'ə adj. mager
'naw'ə sb.fk. naver
'sdaw'ə sb.fk. staver (i kar, bindingsværksvæg m.m.)
'svaw'ə sb. svoger
bə'gaw'əd part.adj. begavet
'gnaw'əd pp. af gnave
'graw'əd pp. af grave
'jaw'əd pp. af jage
få'jaw'əd part.adj. forjaget
'law'əd pp. af lave
'saw'əd pp. af save
'aw'dən sb., se *awdən*
modəns'aw'dən (også: *'moːdənsˌaw'dən*) sb. mortensaften
'gawə pl. af gave
'gnawə (også: *'gnaw'ə*?) prs. af gnave
'grawə (også: *'graw'ə*?) prs. af grave
-ˌgrawə sb., se kildegraver
'hawə sb.n. havre
'hawəˌkjæɹ'ə sb.fk. havrekærv, 'afgrøden af en havremark'
'lawə prs. af lave
'mawə pl. af mager
'mjawə prs. af mjave
'plawə prs. af plage
'rawə prs. af rave
'sawə prs. af save
'sgrawə pl. »skraver«, 'lad til høstvogn'
'trawə prs. af trave (om korn: give (mange) traver)
'awəd adj. avet
'gnawəd prt. af gnave
'grawəd (gl. *gråw'*) prt. af grave
'jawəd prt. af jage

a

ˈlawəd prt. af lave
ˈsawəd prt. af save
i ˈjawəs i aftes
ˈdawəs prs. af dages
ˈsawəs pass. af save
ˈslawbə sb. slagbord (på væv)
ˈfrawnə pl. fregner
ˈsawnə prs. af savne
ˈdawnəŋ sb. dagning
ˈlawnəŋ sb.fk. og n. lavning
ˈdawlə adj. daglig
ˈdawlə|daws adj. dagligdags
ˈdawlə|hiːð sb. daglighed
ˈdawlə|sdåwˑ sb.fk. dagligstue
ˈhawlə prs. af hagle

ˈkrawlə prs. af kravle
ˈsvawlə prs. af svovle
ˈawləd 1. prt. af avle, 2. pp. af d.s.
ˈkrawləd prt. af kravle
ˈtawləd adj. tavlet, 'ternet'
ˈawdə adv. (gl.) »agter« (i udtr. [*ˈawtə ɔ ˈfɽam*'] 'frem og tilbage')
ˈsgawdəd pp. af skafte
ˈawdəsd sup. til agter, 'bagest(e)', (kun i forb. [de *ˈawdəsd*] 'det bageste, nl. af det kastede korn')
ˈawdəsd|kuːn sb. »agterstkorn«, 'det bageste (letteste, ringeste) af det kastede korn'[75]

ˈklawsə pl. af klavse
ˈjawənli adv. jævnlig
ˈsdaw'əɹə pl. af staver

(*om*) *ˈdaw'(ə)nə* (også: *daw'ən*) (om) dagen
ˈfrawnəɹə adj. »fregnerig«, 'fregnet'
ˈsvawləɹə adj. »svovlerig«, 'svovlet'
(*om*) *ˈawd(ə)nə* (også: *awdən, å(')dən*) (om) aftenen

-*j*

gaj' sb.fk. »gad«[76]
maj' sb. maj
ˈmaj'|daw' sb. majdag, '1. maj'
ˈmaj'|greˑn pl. af majgren
sbaj' sb. »spad«, 'vand til skoldning af slagtet gris'
traj' (BKr: *trað*') prt. af træde
ajd sb. agt
ajd (ell. *aj(ˑ)d*?) 1. v. agte, 2. prt. af d.s.

sajd adv. »sagte«, 'sagtens'
najən (BKr: *naðən*) pron. anden (som num.: *ajən*)[77]
(*om*) *ˈajən|daw'(ə)nə* om andendagen
ˈajən|kåːl sb.fk. andenkarl
halˈajən num. halvanden
hvæˈajən pron. hveranden
sdajən (også: *sdåðən*) pp. af stå

ˈajə pron.pl., se *ˈaŋə*
ˈmajəg sb.fk. maddike (især om regnorm)
ˈajəs (yngre: *ˈaŋəs*) pers.n. Anders
ˈajdə prs. af agte
-|ajdə adj., se mørk-, skelagtig
ˈajdsom (også: *ajdsəm*) adj. agtsom

-*f*

gafəl sb.fk. gaffel

ˈ*kafə* sb.n. kaffe
ˈ*kafəˌgromsə* pl. (?) kaffegrums
ˈ*kafəˌkaŋ·* sb. kaffekande
ˈ*kafəˌkœjˈəl* sb. kaffekedel
ˈ*kafəˌknœjd* sb. kaffeknægt
ˈ*kafəˌkvaˑn* sb.fk. kaffekværn
ˈ*kafəˌponˈs* sb.fk. kaffepunch
ˈ*sgafə* sb.fk. skaffer
ˈ*gaflə* pl. af gaffel

-*s*

bas sb. bas, 'kontrabas'
maˈdras sb.fk. madras
glas sb.n. glas
hvas adj. hvas, 'skarp'
kas sb.fk. kasse
ˈ*kasˌuˑn* sb.fk. kassevogn
las 1. sb.n. læs, 2. v. læsse, 3. pers.n. Lars (gl.)
ˈ*lasˌtræˑ* sb.n. læssetræ
mas pers.n. Mads
pas v. passe
təˈpas adj. tilpas
plas sb.fk. plads
ras pers.n. (gl.) »Ras«, Rasmus
fasd adj. fast
ˈ*fasdˌlœjən* pp. af fastlægge
-ˌ*kasd* sb., se vedkast
knasd sb.fk. knast
kvasd sb.fk. kvast
gomiˈlasd sb. »gummilast« 'elastik'
lasdəŋ sb. lasting
flasg sb.fk. flaske
ˈ*flasgˌævəl* pl. flaskeæbler
ˈ*hjasgˌvœjˈə* sb.n. hjaskevejr
masg sb.n. mask
ˈ*pjasgˌvoðˀ* adj. pjaskvåd
ˈ*plasgˌvoðˀ* adj. plaskvåd
rasg adj. rask
-ˌ*smasg*, sb., se morbrodersmask
ˈ*smasgˌråðˀən* adj. smaskrådden
tasg prt. af tærske
vasg 1. sb.fk. vask, 2. v. vaske
masən pers.n. Madsen
pasiŋ part.adj. passende
ˈ*basəlˌpå(ˀ)d* sb.fk. barselpotte, 'mad, der blev båret til barselkvinde'[78]
ˈ*hasə* 1. pl. af hase, 'byghase', 2. pl. af hase (hos msk., hest)
ˈ*kasə* pl. af kasse
ˈ*masə* sb.fk. masse
ˈ*pasə* prs. af passe
ˈ*pasəd* prt. af passe
-ˌ*basi* sb., se skarnbasse
ˈ*gasi* sb.fk. gase
ˈ*rasmos* pers.n. Rasmus (jvf. *ras*)
ˈ*asma* sb. astma
ˈ*raslə* prs. af rasle
ˈ*hasbəˌtræˑ* sb.n. haspetræ
ˈ*hasbəd* pp. af haspe
ˈ*fasdə* sb.fk. faster
ˈ*kasdəˌkleˑ* sb.n. kastetøj
ˈ*kasdəˌsjaˑl* sb.n. kastesjal
æ ˈ*vᵛasdəˌvœj* stn. Vadestedvejen
ˈ*knasdəd* adj. knastet
ˈ*hjasgə* 1. pl. »hjasker«, 'trævler i mælk', 2. prs. af hjaske
ˈ*sjasgə* prs. af sjaske
ˈ*vasgə* prs. af vaske
ˈ*vasgəˌkvon* sb.fk. vaskekone
ˈ*flasgəd* prt. af flaske,

'hælde (øl) på flasker'

ˈ*vasgəd* 1. prt. af vaske, 2. pp. af d.s.

ˈ*vasgo* adj. »vådsko(et)«[79]

-*m*

dam' sb.fk. dam
dram' sb.fk. dram
fram' adv. frem
klam' adj. klam
kram' adj. »kram«, 'stram'
lam' 1. sb.n. lam, 2. adj. lam
nam' sb.n. »nam«, 'tap, hage (hvormed noget fastgøres)'
*få*ˈ*nam*' prt. af fornemme
pram' sb.fk. pram
sgam' sb.fk. skam
sdam' adj. »stam«, 'som stammer'
sdram' adj. stram
ham cas.obl. af han
ˈ*am*(·)ˌ*bål*ˌ*d* sb.fk. ambolt
ˈ*am*(·)ˌ*dam*' sb. amdam, 'kartoffelmel'
flam· sb.fk. flamme
*te*ˈ*fram*· adv. »tilfremme«, 'fremefter'
ˈ*ham*(·)ˌ*bewd* sb. »hambugt«, 'knæhase'
kam· (også: *kam, kam*'; nu ofte: *kom*')prt.af komme
ˈ*lam*(·)ˌ*sgyj*'*ə* pl. af lammesky, 'hvid, let sky'
ˈ*lam*(·)ˌ*su*(')*d* sb.fk. lammesut
ram· 1. sb.fk. ramme, 2. v. ramme
sdam· 1. sb.fk. stamme, 2. v. stamme (talefejl)
sdram· pl. af stram
damb sb. damp
hamb sb. hamp
kramb (ell. *kram*(·)*b*?) 1. sb.fk. krampe, 'træskokrampe' olgn., 2. sb. krampe, 'muskelkrampe', 3. v. krampe, 'sætte krampe på (træsko)'
lamb (ell. *lam*(·)*b*?) sb.fk. lampe
sdamb imp. af stampe
tamb sb.fk. tamp
dam(·)*b* v. dampe
sdam(·)*b* 1. sb. stampe (i udtr. »gå i s.«), 2. v. stampe
amd sb. amt
ramd pp. af ramme
ramd (næppe: *ram*(·)*d*) prt. af ramme
vams sb.fk. vams
ram(·)*s* sb., se *ræm*(·)*s*
samsəŋ pers.n. Samsing
ham'*əl* sb.fk. hammel
sam'*əl* adv. sammen
sgam'*əl* sb.fk. skammel
gaməl 1. adj. gammel, 2. b.f./pl. af d.s.
ˈ*gaməlˌdaws* (også: ˈ*gaməldəs*) adj. gammeldags
ˈ*gaməlˌklo*ː*q* adj. gammelklog
ˈ*gaməlˌmålgəd* part.adj. »gammelmalket«, om ko, der har været malket længe, siden den sidst kælvede
ˈ*gaməlmaŋsˌbal*' sb. gammelmandsbal, 'gilde for gifte folk'
ˈ*gaməlˌøl* sb.n. gammeløl
ˈ*gaməlølsˌtyŋ*· sb. gammelølstønde
ˈ*haməlˌre*ː*v* sb. hammelreb
ˈ*haməlˌsdåg* sb.fk. hammelstok
sgaməl pl. af skammel

ˈ*ham*'*ə* sb.fk. hammer
ˈ*dramə* pl. af dram
ˈ*kamə* sb.n. kammer

a

ˈsdamə prs. af stamme
ˈsdramə prs. af stramme
ˈlamәd part.adj. lammet
bəˈramәd pp. af beramme
ˈsdramәd 1. prt. af stramme, 2. pp. af d.s.
ˈsdramәs pass. af stramme
ˈtamәs pers.n. Thomas
ˈsamlə prs. af samle
ˈklambə prs. af klampe
ˈsdambə prs. af stampe
ˈtambəˌdaw' sb. tamperdag
ˈtrambə prs. af trampe
ˈklambәd prt. af »klampe«, 'sætte klamper på (træsko)'
ˈsdambәd pp. af stampe
ˈkamfəˌdroˑvə pl. kamferdråber
ˈhamәɹə 1. pl. af hammer, 2. prs. af hamre

-n

van' pp. af være
an adv. an
-ˌdan adj., se ligedan
gran sb.fk. gran
anˑ pers.n. (gl.) Anne
ˈgan(·)ˌnåqəl sb.n. garnnøgle
ˈgan(·)ˌviŋə sb.fk. garnvinder
ˈgran(·)ˌkoqəl sb.fk. grankogle
ˈsgan(·)ˌbasi sb.fk. skarnbasse
ˈsgan(·)ˌtyˑɹ sb.fk. skarntyde
sdjanˑ sb.fk. stjerne
ˈtran(·)ˌboˑsd sb.fk. tranbørste
hans gen. af han
han(·)s pers.n. Hans
ˈsban(·)sˌgrön' adj. spansk-grøn
dansg 1. adj. dansk, 2. pl. af d.s.
ˈdansgˌhaɹə sb. dansk-harve
fransg adj. fransk
hansən pers.n. Hansen
ˈhjanə pl. hjerne
ˈmanə pron. mange
ˈvᵛanə pl. »verner«, 'knuder efter oksebremser'
ˈdanәd prt. af danne, 'tildanne'
ˈjanuˌaˑːɹ sb. januar
ˈana pers.n. Anna
ˈmandə sb.fk. mandag
ˈansәd sb.n. ansigt

-ŋ

aŋ' sb.fk. and
baŋ' prt. af binde
braŋ' sb. brand, 'ildebrand' (jvf. *brå:ŋ*)
faŋ' prt. af finde
kaŋ' prs., se *ka*
laŋ' sb. land
maŋ' sb.fk. mand
raŋ' sb.fk. rand
sbaŋ' 1. sb.fk. spand, 2. prt. af spinde, 3. prt. af spænde
sdaŋ' sb. stand
tvaŋ' prt. af tvinde
vaŋ' 1. sb. vand, 2. prt. af vinde (over ngn.), 3. prt. af vinde (ngt. om ngt.)
haŋ pron. han
kaŋ prs., se *ka*
ˈaŋ(·)ˌjawd sb. andejagt
ˈbraŋ(·)ˌdam' sb.fk. branddam
ˈbraŋ(·)ˌfåwəð sb. brandfoged
ˈbraŋ(·)ˌmaŋ' sb.fk. brandmand
ˈbraŋ(·)ˌpæˑŋ pl. brand-

penge, 'brandforsikringspræmie'

ˈbraŋ(·)ˌsdåɹˈəm sb.fk. brandstorm

ˈhaŋ(·)ˌkle· sb.n. håndklæde

ˈhaŋ(·)ˌtaq (også: *-ˌtaw*; *ˈhåŋ(·)ˌtaq*) sb.n. håndtag

ˈhaŋ(·)ˌveð (også: *ˈhåŋ(·)-*) sb. håndved, 'håndtag (på plov)'

ˈhaŋ(·)ˌvol sb., se *ˈhåŋ(·)-*

ˈhaŋ(·)ˌiw(·)s sb.fk. håndøkse

kaŋ· sb.fk. kande

ˈlaŋ(·)ˌræˑ:n sb.fk. landregn, 'udbredt, vedvarende regn'

ˈlaŋ(·)ˌvœj sb.fk. landevej

ˈlaŋ(·)ˌhæsd sb.fk. »landhest«, 'den hest, der ved pløjning går oven for furen (på landsiden)'

ˈlaŋ(·)ˌmaŋ' sb.fk. landmand

ˈlaŋ(·)ˌmæ·lə sb.fk. »landmæler«, '-måler'

ˈlaŋ(·)ˌplå·ð sb. »landplade«, 'plade på plovens landside'

ˈlaŋ(·)ˌsij sb. »landside«, 'det upløjede stykke land til venstre for plovmanden'; 'den del af ploven, der vender derimod'

ˈlaŋ(·)ˌsdry·qə sb.fk. landstryger

ˈmaŋ(·)ˌfålg sb.n. mandfolk

ˈmaŋ(·)ˌhålməd adj. »mandholmet«, om hane: 'som vil flyve på mennesker'

paŋ· sb. pande

ˈpaŋ(·)ˌka·q sb.fk. pandekage

ˈpaŋ(·)ˌtræˑ sb.n. pandetræ (undertiden brugt til tyre og uvane køer)

saŋ· adj. sand

ˈsaŋ(·)ˌboŋ' sb. sandbund

ˈsaŋ(·)ˌjuˑɹ sb. sandjord

ˈsdraŋ(·)ˌkaŋd sb. strandkant

ˈtaŋ(·)ˌbyʃ' sb. tandbyld

ˈtaŋ(·)ˌpi·n sb.fk. tandpine

vaŋ· v. vande

ˈvaŋ(·)ˌdro(')gən part.adj. vanddrukken, 'gennemtrukket af vand'

ˈvaŋ(·)ˌfuˑɹ sb.fk. vandfure

ˈvaŋ(·)ˌhå·n sb.fk. vandhane

ˈvaŋ(·)ˌhvol sb.n. vandhul

ˈvaŋ(·)ˌkjaˑɹ sb.n. vandkær[80]

ˈvaŋ(·)ˌlåv sb.n. vandløb

ˈvaŋ(·)ˌmøl· sb.fk. vandmølle

ˈvaŋ(·)ˌpåsd sb. vandpost

ˈvaŋ(·)ˌpyd sb.fk. vandpyt

ˈvaŋ(·)ˌriŋ· sb.fk. vandrende

ˈvaŋ(·)ˌsyˑ:n sb. vandsyn

ˈvaŋ(·)synsˌmiŋ' pl. af vandsynsmand

ˈvaŋ(·)ˌtråw sb.n. vandtrug

ˈvaŋ(·)ˌtæd adj. vandtæt

ˈvaŋ(·)ˌiwəd adj. vandøjet

aŋd n. af anden (OBS: som num. bøjes ordet normalt ikke i n.)

kaŋd sb.fk. kant

paŋd sb.fk. pant

sgjəˈsaŋd sb.fk. sergent

vaŋd adj. (gl.) »vant«[81]

ˈhaŋ(·)dˌlaŋə (også: *ˈhåŋ(·)d-*) sb.fk. håndlanger

ˈkaŋ(·)dˌsdiˑ:n sb. kantsten

paŋ(·)d v. pante

vaŋ(·)d sb.fk. vante

daŋ's sb., se *dåˑ:ŋs*

fraŋ's pers.n., se *fråˑ:ŋs*

glaŋ's sb.fk. glans

maŋ's gen. af mand

saŋ's sb., se *såˑ:ŋs*

sdaŋ's imp. af standse

vaŋ's sb. vand (i forb. m. »til«)

ˈlaŋ(·)sˌmaŋ' sb. landsmand
sdaŋ(·)s v. standse
haŋ'əl sb.fk. handel
kaˈsdaŋ'əlˌtræ: sb. kastanjetræ
vaŋ'əl sb. vandel
haŋəl v. handle
ˈhaŋ'əlsˌmaŋ' sb.fk. handelsmand

ˈaŋ'drəg sb.fk. andrik
ˈaŋə (også: *ˈajə*) pl. af anden
ˈaŋəˌleðəs adv. anderledes
ˈaŋəˌlu·ŋ adv. (gl.) »anderlunde«, 'anderledes'
ˈgraŋəlawˌsdåg sb.fk. grandelagsstok[82]
hvæˈaŋə (også: *-ˈajə*; undertiden: *-ˈaŋəɹə*) pron. hverandre

ˈkaŋə pl. af kande
ˈsaŋə (også: *ˈsaŋəd*) adj. »sandig«, 'sandet'
ˈsbaŋə (også: *sbaŋ·*) pl. af spand
ˈvaŋə adj. »vandig«, 'vandrig'[83]
ˈbaŋəd prt. af bande
ˈlaŋəd prt. af lande
ˈvaŋəd pp. af vande
ˈaŋəs pers.n., se *ˈajəs*
ˈvaŋəs pass. af vande
ˈkaŋbə (også: *ˈkaŋbo*) sb.fk. »kandebord«, 'tallerkenrække (med hylde forneden)'
ˈkaŋbəˌræ(')gi sb.fk. »kandebordrække«, d.s.
ˈhaŋfiˌl (også: *ˈhaŋfuˌl*, *ˈhåŋfuˌl*) sb.fk. håndfuld
ˈhaŋlə prs. af handle

bəˈhaŋlə prs. af behandle
faŋdə prs. af »fante«, 'stønne, puste'
ˈfjaŋdə prs. af fjante
ˈkaŋdə pl. af kant
musiˈkaŋdəˌpæ·ŋ pl. musikanterpenge, 'penge, der ved gilder indsamledes til musikanterne'
ˈplaŋdə sb.pl., se potteplante
ˈvaŋdə pl. af vante
ˈkaŋdəd 1. pp. af kante, 2. adj. kantet
ˈpaŋdəd pp. af pante
ˈhaŋsgə sb.pl., se *ˈhå·ŋsgə*
fåˈaŋ'əɹəŋ sb.fk. forandring[84]
fåˈaŋəɹəd pp. af forandre
ˈaŋəɹəs (også: *ˈaŋəs*) gen. pl. af anden

-ŋ

klaŋ' sb.fk. klang
-ˌpraŋ' sb., se forprang
saŋ' 1. sb.fk. sang, 2. prt. af synge
sbraŋ' prt. af springe
svaŋ' sb. svang (på træsko)
taŋ' sb. tang (plante)
baŋ interj. bang

aŋ· sb. ange (sygdom hos hest)
faŋ· v. fange
laŋ· v. »lange«, 'nå'
taŋ· sb.fk. tang (stykke værktøj)
baŋg sb.fk. bank (pengeinstitut)

blaŋg adj. blank
kraŋg adj. krank
maŋg sb.fk. manke
raŋg (ell. *raŋ(·)g*?) sb.fk. ranke
slaŋg adj. slank
sdaŋg sb.fk. stank
sgaˈvaŋg sb.fk. skavank

a

baŋ(·)*g* sb.fk. banke
ˈ*blaŋ*(·)*g*ˌ*sva·d* sb. blanksværte
aŋəl sb.fk. angel, 'tap på lebladet'
maŋəl v. mangle, 'savne, ikke have'
ˈ*raŋəlˌhew*' adj. »rangelhøj«, 'meget høj'
ˈ*faŋə* prs. af fange
ˈ*laŋə* prs. af lange
-ˌ*laŋə* sb., se håndlanger
-ˌ*praŋə* sb., se gåsepranger
ˈ*faŋəd* prt. af fange
ˈ*maŋlə* prs. af mangle
ˈ*aŋgə* sb.n. anker
ˈ*hjaŋgə* pl. »hjanker«, 'trævler i mælk' (jvf. hjasker)
-ˌ*plaŋgə* sb.pl., se egeplanke
-ˌ*raŋgə* sb.pl., se humleranke
ˈ*taŋgə* pl. af tanke
ˈ*braŋgəd* pp. af branke

-*l*

bal' sb.n. bal
gal' adj. gal
hal' adj. halv
ˈ*hal*'*sdinsˌmuːɹ* sb.fk. halvstensmur
kal' sb.fk. kalv
smal' adj. smal
sdal' (også: *sdal*?) prt. af stjæle
məˈtal' sb. metal
fal adj. fal (i udtr. »holde ngt. fal«)
sal sb. salg
sgal sb.fk. skal
tal sb.n. tal
val adv. vel
fåˈval interj. farvel
al· 1. sb.fk. alen, 2. pl. af d.s.
ˈ*al*(·)ˌ*båwə* (også: ˈ*albuə*) pl. af albue
ˈ*al*(·)ˌ*sdåg* sb.fk. alenstok
ˈ*al*(·)ˌ*træː* sb. alentræ, 'træ i stykker på 1 alen'
gal· b.f./pl. af gal
ˈ*gal*(·)ˌ*håwəðəd* adj. galhovedet
hal· b.f./pl. af halv[85]
ˈ*hal*(·)ˌ*broːə* sb. halvbroder
ˈ*hal*(·)ˌ*brœːŋ* part.adj. halvbrændt (om mursten)
ˈ*hal*(·)ˌ*diːl* sb.fk. halvdel
ˈ*hal*(·)ˌ*daːɹ* sb.fk. halvdør
ˈ*hal*(·)ˌ*faɹə* adj. halvfærdig
ˈ*hal*(·)ˌ*gaməl* adj. halvgammel
ˈ*hal*(·)ˌ*kjesd* sb. halvkiste
ˈ*hal*(·)ˌ*møɹg* adj. halvmørk
ˈ*hal*(·)ˌ*sled* part.adj. halvslidt
ˈ*hal*(·)ˌ*såw*· adj. halvsove
ˈ*hal*(·)ˌ*søsdə* sb. halvsøster
ˈ*hal*(·)ˌ*vœjs* adv. halvvejs
kal· v., se *kjæl*·
ˈ*kal*(·)ˌ*boːs* sb.n. kalvebås
ˈ*kal*(·)ˌ*fjæɹəŋ* (også: -ˌ*fjarəŋ*) sb.fk. kalvefjerding
ˈ*kal*(·)ˌ*paŋ*· sb. kalvepande, 'læder af kalvepande'
ˈ*kal*(·)ˌ*sdiːq* sb.fk. kalvesteg
ˈ*kal*(·)ˌ*sy*(')*g* adj. kalvesyg, om ko: 'som står i begreb med at kælve'
ˈ*vᵛal*(·)ˌ*nøð* sb.fk. valnød
ˈ*val*(·)ˌ*komən* (også: -ˈ*komən*) interj. velkommen
ˈ*val*(·)*majdsˌdaw*· pl. velmagtsdage
hjalb prt. af hjælpe
hvalb sb.fk. hvalp
hval(·)*b* (også: ˈ*hvalbə*) pl. af hvalp
balg sb.fk. balk[86]

a

kalg sb. kalk
sgalg sb.fk skalk, 'endeskive på brød'
kal(·)*g* v. kalke
ˈ*kal*(·)*g*ˌ*boˑsd* sb.fk. kalkbørste
ˈ*kal*(·)*g*ˌ*kuˑl* sb.fk. kalkkule
hals sb.fk. hals
-ˌ*vᵛals* sb., se trippe-, wienervals
hal(·)*s* v. halse
ˈ*hal*(·)*s*ˌ*tæˑŋəls* sb. halsbetændelse
ˈ*hal*(·)*s*ˌ*biŋ* sb.n. halsbind
ˈ*hal*(·)*s*ˌ*broŋˑ* sb. »halsbrunde«, '-brand'
ˈ*hal*(·)*s*ˌ*bræ*(')*giŋ* part.adj. halsbrækkende
ˈ*hal*(·)*s*ˌ*buːŋ* sb.n. halsbånd
ˈ*hal*(·)*s*ˌ*kleˑ* sb.n. »halsklæde«, '-tørklæde'
ˈ*hal*(·)*s*ˌ*kieð* sb. halskæde
ˈ*hal*(·)*s*ˌ*lenəŋ* sb. halslinning

ˈ*hal*(·)*s*ˌ*syˑq* sb. halssyge, 'difteritis'
vᵛalsən sb. i udtr. [ˈ*sleŋ*'*ə i* ˈ*valsən*] slinger i valsen
hal'*əm* sb. halm
kval'*əm* adj. kvalm
faləm v. falme
ˈ*haləm*ˌ*buːŋ* sb. halmbånd
ˈ*haləm*ˌ*vesg* sb.fk. halmvisk
ˈ*haləm*ˌ*vesgə* pl. af d.s.
saləm sb.fk. salme

ˈ*mal*'*ə* sb.n. »malle«, 'marv'
ˈ*tal*'*ə* sb. talg
ˈ*hvalə* adj. »hvællig«, 'rask', 'dygtig'
ˈ*taləˌliw*'*s* sb. talglys, 'tællelys'
ˈ*halməd* adj. halmet, 'fuld af halm'
ˈ*bali* sb.fk. balje
ˈ*gali* sb.fk. »galge«, 'tøjbøjle'

ˈ*sali* sb.fk. (ældre vistnok: pl.) salve
ˈ*tali* 1. sb.fk. talje (hejseanordning), 2. sb.fk. talje, 'lille pind, der blev bundet på lam som ejermærke'
ˈ*vᵛalag* (også: ˈ*vᵛal*(·)ˌ*lag*) sb.fk. vallak[87]
ˈ*albo* (også: ˈ*albə*) sb.fk. albue
ˈ*albo*ˌ*rom*' sb. albuerum
ˈ*balgə* pl. af balk
ˈ*kalgəd* pp. af kalke
ˈ*halsə* prs. af halse
-ˌ*halsəd* adj., se barhalset
ˈ*balsam* sb. balsam
ˈ*palsgu* (også: -*o*) stn. Palsgård

ˈ*hvaləŋə* pl. af hvælving
ˈ*halməˌə* adj. »halmerig«, 'fuld af halm'
ˈ*baliə* pl. af balje
ˈ*galiə* pl. af galge

-*ļ*

hvaļ' pp. af »hvælve«, 'vende (et kar) på hovedet'
knaļ' sb.n. knald
kvaļ' pp. af kvæle
sgraļ' sb.n. skrald
taļ' 1. pp. af tale, 'kalde', 2. pp. af tælle (opregne)
*bə*ˈ*taļ*' pp. af betale
fåˈtaļ' pp. af fortælle
baļ· sb.fk. balde
hvaļ· prt. af »hvælve«
ˈ*knaļ*(·)ˌ*guːl* adj. knaldgul
ˈ*knaļ*(·)ˌ*toːˌ* sb.fk. knaldtår
kvaļ· prt. af kvæle
taļ· 1. prt. af tale, 2. prt. af tælle
*bə*ˈ*taļ*· prt. af betale
fåˈtaļ· prt. af fortælle
vᵛaļd pp. af vælge

a

hjaļ's gen. af hjald[88]
knaļ'əɹd sb. knallert (om cykel med hjælpemotor)

-ɹ

baɹ prt. af bære
kaɹ sb.n. kar
paɹ sb.n. og fk. par
sgaɹ sb.n. 1. »skar«[90], 'sammenføjning', 2. prt. af skære
svaɹ sb.n. svar
ˈglaɹ(·)ˌkjesd sb.fk. glarkiste
ˈkaɹ(·)ˌboˑsd sb.fk. karbørste
ˈkaɹ(·)ˌkluˑð sb.fk. karklud
ˈkaɹ(·)ˌroˑ(')b sb.fk. »karrubbe«, '-børste'
ˈkaɹ(·)ˌræ(')gi sb.fk. karrække, 'tremmebænk til kar'
ˈkaɹ(·)ˌsgro(')bə sb.fk. karskrubber
ˈpaɹ(·)ˌbalˀ sb. parbal
sgaɹb adj. skarp
sgaɹ(·)b pl. af skarp
ˈaɹbəð sb.n. arbejde
ˈaɹbəðsˌhæsd sb. arbejdshest
ˈaɹbəðsˌuˑn sb.fk. arbejdsvogn
kvaɹd adj. kvart
baɹg sb. bark
ˈknaļəˌfryˑs prs. af knalderfryse
ˈsgvaļə v. skvaldre[89]
ˈsgraļəˌgriˑn prs. af skraldergrine
ˈsnaļəəd adj. »snaldret«, 'bedugget'

maɹg 1. sb.fk. mark (stykke jord), 2. sb.fk. mark (møntenhed)
sbaɹg sb.n. spark
ˈbaɹ(·)gˌflöj(·)d sb.fk. barkfløjte
ˈmaɹ(·)gˌaɹbəð sb. markarbejde
ˈmaɹ(·)gˌkåw(·)s sb.fk. markkovse
ˈmaɹ(·)gˌsgjel sb. markskel
ˈmaɹ(·)gˌslæˑv sb.fk. markslæbe, 'stativ, hvorpå ploven slæbtes ud i marken'
ˈmaɹ(·)gˌvœj sb.fk. markvej
sbaɹ(·)g v. sparke
maɹs sb. marts
baɹsg adj. barsk
baɹsəl sb. barsel (jvf. barselpotte)
aɹ'əm sb.fk. arm
kaɹ'əm sb.n. karm
taɹ'əm sb.fk. tarm
aɹəm pl. af arm
ˈaɹəmˌhvol sb.n. »armhul«, 'armhule'
taɹəm pl. af tarm

-ˌ*fjaɹəŋ* sb., se bag-, for-, kalvefjerding

ˈaɹ'ə (også: *aɹ'*) sb.n. ar
-ˌ*saɹ'ə* sb., se gråspurv
ˈfaɹ'əd pp. af farve
ˈhaɹ'əd pp. af harve
ˈnaɹ'əd pp. af narre
ˈsgaɹ'əd pp. af skarre
ˈfaɹə 1. sb. farve, 2. v. farve, 3. sb.fk. farver, 4. adj. færdig
ˈhaɹə sb.fk. harve
ˈsgaɹə v. skarre, 'øge'[91]
ˈbaɹəd stn. Barrit
ˈfaɹəs 1. pass. af farve, 2. v. færdes[92]
ˈfaɹbrə (også: *-bro*) sb. farbroder
ˈsgaɹbə komp. af skarp
ˈgaɹdnə sb.fk. gartner
ˈsbaɹgəd prt. af sparke
ˈmaɹgi (også: *ˈmaɹgiə*?) pl. af mark

raˈbaɹ'bəɹə sb. rabarber[93]
ˈbaɹədə sb.fk. barriter, 'person fra Barrit[94]
ˈaɹbəðəd pp. af arbejde

a

-⟨ɹ⟩

va⟨ɹ⟩ prt. af være

-nul

a præp., se *ad*
a pron. a, 'jeg'
ˈa|paɹdə adj. aparte
ba prt. af bede
bla (ofte: *blad*) sb.n. blad
da adv. da
iŋˈda adv. endda
ga prt. af give
gla (ofte: *glad*) adj. glad
ha v. have
hva pron. hvad
ˈja|giˀ· sb. jagilde
ka (også: *kaŋ'*, *kaŋ*) prs. af kunne
la (ofte: *lad*) sb.n. lad
ˈla|sdoŋ· pl. af ladstang (i stænget over loen)
ra (også: *rad*; gl. vistnok *rå:*) sb. fk. rad, 'række'
ˈra|gå:n sb. radgarn
sga prs. af skulle
ta v. tage
ˈta|tew sb. »tagetøj«, 'spisebestik'
vra adj. »vrad«, om so: brunstig

i

-*d*

-*v*

sdri:v sb. »strib«, (en slags stof)
si:v sb.n. sæbe
bəˈgri·v v. begribe
kni·v sb.fk. knibe
ˈkni·v|taŋ· sb.fk. knibtang
ˈli·v|hawə sb.fk. liebhaver
pi·v 1. sb.fk. pibe, 2. v. pibe

ỹ

dỹ:v adj. dyb
kỹ:v sb.n. køb
dỹ·v pl. af dyb
kry·v v. krybe
dỹ·vən sb.fk. »dyben«, 'dybde'

ū

pu:d sb.fk. port
-|su:d sb., se bleg-, gul-, vattersot
sdu:d adv.f. af stor
tu·d prt., se *ˈtu·ðəd*

gru·v v. »grube«, om plov: gå dybt
ku·v sb.fk. kube
sdru·v sb. strube
ˈsdru·v|huosd sb. strube-hoste

ī	*ȳ*	*ū*
ˈpi·vˌja:n sb.n. pibejern		
ˈpi·vˌvovən adj. pibåben		
sli·v v. slibe		
ˈsli·vˌsdi:n sb.fk. slibesten		
sdri·v sb.fk. stribe		
vi·v sb.fk. vibe		
ˈhi·və prs. af hive		*fåˈsdu·vəd* adj., se *fåˈsdu·qəd*
ˈkni·və 1. adj. »knibig«, 'kneben', 2. prs. af knibe		
-ˌpi·və sb., se lungepiber		
ˈsdri·və pl. af stribe		
ˈsdri·vəd adj. stribet		
ˈsli·vəs pass. af slibe		

-ð

i:ð sb.fk. ed	*sgy:ð* imp. af skyde	*bru:ð* sb.fk. brud
fi:ð adj. fed	*fly·ð* v. flyde	*fu:ð* sb.fk. fod
gi:ð sb.fk. ged	*gry·ð* sb.fk. gryde	*gru:ð* sb. »grud«, 'grus'
hi:ð 1. adj. hed, 2. pp. af hedde, 3. prs. af hedde, se *hi:*⟨*ɹ*⟩	*ˈjy·ðˌpå(ˀ)də* pl. af jydepotte	*klu:ð* sb.fk. klud
hvi:ð adj. hvid	*sgy·ð* v. skyde	*knu:ð* pers.n. Knud
hi·ð (også: *hið*) 1. v. hedde, 2. prt. af d.s.	*sny·ð* v. snyde	*kru:ð* sb. krudt
hvi·ð pl. af hvid	*ˈsny·ðˌklu:ð* sb.fk. »snydeklud«, 'lommetørklæde'	*mu:ð* sb. mod
kri·ð sb. kridt		*iˈmu:ð* præp. imod[95]
ˈkri·ðˌpi·v sb.fk. kridtpibe		*ru:ð* sb.fk. rod
-bəˌsgi·ð v., se overbeskide		*su:ð* sb. sod
sli·ð v. slide		*sdu:ð* sb.fk. stud
smi·ð v. smide		*u:ð* adv. ud
		ˈu:ðˌað adv. udad
		ˈbru·ðˌfålg pl. brudefolk
		ˈbru·ðˌgom' sb. brudgom
		ˈbru·ðˌpi·q sb. brudepige

ī	*ȳ*	*ū*
		klu·ð pl. af klud
		knu·ð sb.fk. knude
		ˈkru·ðˌhuːn sb.n. krudthorn
		pu·ð sb.fk. (og n.?) pude
		ru·ð sb.fk. rude
		snu·ð sb.fk. snude
		sdu·ð pl. af stud
		ˈsdu·ðˌdrevəl pl. studedrevle (plantenavn, jvf. kodrevle)
		tu·ð 1. sb.fk. tud, 2. v. tude
		u·ð adv. ude
		hæˈu·ð adv. herude
ˈmi·ðə pl. af mide	*ˈsgy·ðəs* pass. af skyde	*ˈru·ðə* pl. af rude
ˈsni·ðə pl. »snider«, 'gevind'		*ˈtu·ðə* prs. af tude
ˈsli·ðəs pass. af slide		*ˈtu·ðəd* (også: *tu·d*) prt. af tude
-q		
iːq sb.fk. (som stofbetegn.: n.) eg	*by·q* 1. sb.fk. byge, 2. v. bygge	*bru·q* v. bruge
niːq sb.n. neg	*ˈby·qˌgroŋ* sb.fk. byggegrund	*fu·q* sb.fk. fuge
sgriːq sb.n. skrig	*ˈby·qˌplas* sb.fk. byggeplads	*slu·q* v. sluge
smiːq sb.n. smig, 'vinkelmål til bestemmelse af egres eller vognkæppes hældning'	*kny·q* v. knyge	*u·q* 1. sb.fk. uge, 2. sb.fk. vugge, 3. v. vugge
sdiːq sb.fk. steg	*sdry·q* 1. sb.fk. stryge (til le), 2. v. stryge	*ˈu·qˌvijs* sb. ugevis
di·q sb.fk. (og n.) dige	*ˈsdry·qˌjaːn* sb.n. strygejern	
ˈdi·qˌsœjd (ell. *-ˌsœj(·)d*?) sb.n. »digesigte«[96]	*ˈsdry·qˌsdoːl* sb. strygestål	
ki·q v. kige	*sy·q* 1. pl. af syg, 2. sb., se	

i	*ỹ*	*ū*
li·q adj. lige *pi·q* sb.fk. pige ˈ*pi·q ˌbå:n* sb.n. pigebarn *ri·q* pl. af rig *sgri·q* v. skrige ˈ*sgri·q ˌhals* sb. skrigehals *sgri·qən* vbs. af skrige	bryst-, fåresyge m.fl. ˈ*sy·q ˌhuws* sb.n. sygehus	
ˈ*di·qə* pl. af dige ˈ*ki·qə* prs. af kige ˈ*pi·qəs* gen. af pige ˈ*i·qiˌplaŋgə* pl. af egeplanke ˈ*i·qiˌsdam·* (også: ˈ*i·qə-*) sb.fk. egestamme ˈ*i·qiˌtræ:* (også: ˈ*i·qə-*) sb. egetræ ˈ*i·qiˌtem'ə* (også: ˈ*i·qə-*) sb. egetømmer	*by·qə* prs. af bygge *kny·qə* prs. af knyge *ry·qə* (også: ˈ*ryq'ə*) prs. af ryge ˈ*sgy·qə* prs. af skygge -ˌ*sdry·qə* sb., se landstryger ˈ*by·qəs* pass. af bygge ˈ*sdry·qəs* pass. af stryge ˈ*sgy·qi* sb.fk. (i bet. 'kasketskygge' også n.) skygge ˈ*ty·qi* pers.n. Tyge ˈ*sgy·qiə* pl. af skygge	ˈ*slu·qə* prs. af sluge ˈ*u·qə* 1. pl. af uge, 2. prs. af vugge *få*ˈ*sdu·qəd* (også: -ˈ*sdu·vəd*) part. adj. forstuvet ˈ*lu·qəs* pass. af luge

-s

si:s pass. af se *sbi:s* imp. af spise *få*ˈ*sbi:sd* pp. af forspise ˈ*fli·sˌbåw·* sb.fk. flitsbue *gri·s* pl. af gris ˈ*gri·sˌhåw'əð* sb.n. grisehoved *i·s* 1. sb. is (kun i forb. som »gå, skride på is«), 2. v. ise ˈ*i·sˌfla·q* sb.fk. isflage	*fry:s* prs. af fryse *ny:s* prs. af nyse *fry·s* v. fryse *ky·s* 1. sb.fk. kyse, 2. v. kyse *ny·s* v. nyse	*gə*ˈ*bu:sˌdaw'* sb. geburtsdag, 'fødselsdag' *du:s* sb. dus (i udtr. »sus og dus«) *gru:s* sb. grus -ˌ*kru:s* sb., se ølkrus *su:s* 1. sb.fk. sus, 2. prs. af suse *bru·s* v. bruse *bu·s* sb.fk. »buse«, 'lille (sigte)brød'

ī *ȳ* *ū*

ˈ*i·sˌko:ˀɭ* adj. iskold
ˈ*i·sˌkjaˀ:ɹ* sb.n. iskær
ˈ*i·sˌtab* sb.fk. istap
ˈ*i·sˌslaw* sb. isslag
ˈ*li·sˌpuˀ:ŋ* sb.n. lispund
ˈ*ri·sˌli·m* sb.fk. rislime
ˈ*ri·sˌlimə* pl. af d.s.
ˈ*sbi·sˌgiɭ·* sb.n. spisegilde
ˈ*sbi·sˌtij*ˀ sb. spisetid
vi·s 1. sb.fk. vise (sang), 2. sb.fk. »vise«, 'urviser', 3. sb.fk. »vise«, 'æbleskrog'
si·sd adj. sidste

loˈvi·sə pers.n. Louise
noˈti·səˌboˀ:q sb.fk. noticebog
ˈ*di·səd* adj. diset
ˈ*i·səd* prt. af ise
ˈ*ti·sdə* sb. tirsdag

-m

riˀ:m sb. rim
gri·m sb.fk. grime
ˈ*gri·mˌsgawd* sb.n. grimeskaft
li·m sb.fk. lime, 'riskost'
ˈ*ri·mˌto·q* sb. rimtåge
si·m sb.fk. sime

ˈ*ri·mə* 1. prs. af rime, 'afsætte rim', 2. prs. af rime, 'danne rim med'
ˈ*sdri·mə* prs. af »strime«,

gru·s v. gruse
ˈ*gru·sˌgraw* sb.fk. grusgrav
hu·s pl. af hus
ˈ*hu·sˌləˀ:q* sb. husløg
ˈ*hu·sˌmaŋ*ˀ sb.fk. husmand
ˈ*hu·sˌrom*ˀ sb. husrum
ˈ*mu·sˌfæɭ·* sb.fk. musefælde
ˈ*mu·sˌhvol* sb.n. musehul
ˈ*mu·sˌre·* sb.n. muserede
ˈ*mu·sˌoŋ·* sb. museunge
-ˌ*ru·s* sb., se åleruse
su·s v. suse

ˈ*lu·sə* (også: ˈ*lu·səd*) adj. »lusig«, 'luset'

ˈ*lu·səŋə* pl. af lussing

ī *ȳ* *ū*

'danne striber'
ˈ*ti·mə* pl. af time
ˈ*gri·məd* adj. grimet, 'snavset i hovedet'

-*n*

biˑn sb.n. ben
diˑn pron. din, selvst. anv.[97]
fiˑn adj. fin
griˑn 1. sb.n. grin, 2. prs. af grine
posdəˈliˑn sb. postelin
miˑn 1. pron. min, selvst. anv., 2. prs. af mene
sjasˈmiˑn sb. jasmin
fioˈriˑn|grœjs sb. fiorin-græs
sdəˈriˑn|lyˑs sb. stearinlys[98]
søˈriˑn|bosg sb. (gl.) syrenbusk
siˑn adj. sen
bægəˈsiˑn sb.fk. bekkasin
duˈsiˑn sb.n. dusin
meðiˈsiˑn sb.n. medicin
bəˈsgiˑn sb.fk. besked
sdiˑn sb.fk. sten
kjəˈsdiˑn pers.n. Kirstine
sviˑn sb.n. svin
tiˑn 1. sb.fk. ten, 2. prs. af tjene
biˑn pl. af ben
diˑn pl. af din, selvst. anv.,
-ˈ*bryˑn* sb., se øjenbryn
gryˑn sb. gryn
syˑn sb.n. syn
dyˑn sb.fk. dyne
ˈ*dyˑnbəˈtræg* sb. dynebetræk
ˈ*gryˑnˈtyŋˑ* sb. gryntønde
ˈ*klyˑnˈtåɹˈə* sb. klynetørv
syˑn sb. syn (i forb. »til, af syne«)
tryˑn sb.fk. tryne

bruˑn adj. brun
duˑn sb. dun
huˑn sb.n. horn
kuˑn sb.n. korn[99]
*kal*ˈ*kuˑn* sb.fk. kalkun
*kal*ˈ*kuˑnˈkiwləŋə* pl. af kalkunkylling
luˑn adj. lun
ruˑn sb. rogn
tuˑn sb.fk. torn
uˑn sb.fk. vogn
bruˑn pl. af brun
ruˑn sb. »rune«[100]
uˑn pl. af vogn
ˈ*uˑnˈaqsəl* sb. vognaksel
ˈ*uˑnˈboŋˀ* sb.fk. vognbund
ˈ*uˑnˈpuˑd* sb.fk. vognport
ˈ*uˑnˈreˑv* sb. vognreb
ˈ*uˑnˈreˑv* pl. af d.s.

ī *ȳ* *ū*

undertiden attrib., jvf. *di*

fi·n b.f./pl. af fin

kli·n v. kline

ˈkli·nˌgiɻ· sb.n. klinegilde

ˈkli·nˌliːɹ sb. klineler

mi·n 1. pl. af min, selvst. anv., undertiden attrib., jvf. *mi*, 2. v. mene

pi·n sb.fk. pine

si·n 1. pl. af sin, selvst. anv., 2. pl. af sen, 3. (også: *sin·*) adv. siden

ti·n 1. sb.fk. »tene«, 'tejne', 'madkasse' (jvf. dog madten), 2. v. tjene

ˈti·nˌhåɻə sb.fk. tenholder (til at stille en fuld ten i)

mi·nəŋ sb.fk. mening

bəˈliːnəˌkoŋdə sb. berliner-kontra

luˈpiːnə pl. af lupin

søˈriːnə (gl.) pl. af syren

roˈsiːnə pl. af rosin

ˈviːnəˌvᵛals sb. wienervals

ˈbi·nə pers.n. Bine

hanˈsi·nə pers.n. Hansine

kuˈsi·nə sb.fk. kusine

ˈsi·nə pers.n. Signe

ˈkli·nəd (også: *kliŋ'*) pp. af kline

ˈkli·nəd (også: *kliŋ·*) prt. af kline

ˈly·nə (ældre: *ˈliwsnə*, s.d.) prs. af lyne

ˈsy·nə prs. af syne

kalˈkuːnə pl. af kalkun

ˈjuːni sb. juni

ī	*ȳ*	*ū*
		ˈluˑnəŋə pl. »lugninger«, 'kanterne, hvor side og bund i en tønde støder sammen[101]'
-ŋ		
		bluːˀŋ (også: *bluŋˀ*) sb.n. blund *buːˀŋ* sb.n. bånd *luːˀŋ* sb.fk. lund *uːˀŋ* adj. ond *puːˀŋ* sb.n. pund *sbuːˀŋ* (yngre: *sbons*) sb.fk. spuns *-ˌsduːˀŋ* sb., se middags-, morgenstund *bluˑŋ* v. blunde *buˑŋ* sb.fk. bonde *ˈbuˑŋˌkɑ̊ːˀl* sb.fk. bondekarl *ˈbuˑŋˌkniw'* sb.fk. bånd-kniv *-ˌluˑŋ* adv. se anderlunde *ˈluˑŋˌsde(')g* (yngre: *ˈloŋ-*) lundstikke *uˑŋ* sb.n. onde[102], 2. pl./b.f. af ond *ˈuˑŋˌliwəs* pass. af undlive *ˈpuːˀŋsˌlɑ̊ð* sb.n. pundslod *buˑŋs* gen. af bonde
-l		
biːˀl sb.fk. (automo)bil *sdaˈbiːˀl* adj. stabil *diːˀl* sb.fk. del	*hyːˀl* sb.n. hyl *hyˑl* v. hyle *kyˑl* v. kyle, 'kaste'	*guːˀl* adj. gul *muːˀl* sb. »mul«, 'mug' *suːˀl* 1. sb. sol, 2. sb. sul

ī	*ȳ*	*ū*
dri:l sb.fk. dril (drilbor)	*hy·lən* vbs. til hyle	*sdu:l* sb.fk. stol
fi:l sb.fk. fil		*gu·l* pl. af gul
gi:l adj. »gel«, om kat: brunstig		*ˈgu·lˌsu:d* sb. gulsot
hi:l adj. hel		*ku·l* 1. sb.fk. kule, 'byge', 2. sb.fk. kule, (nedsæt.) gammel hest, 3. sb. kule, 'grav', se kalk-, kartoffelkule
mi:l sb.fk. mil		*ˈku·lˌroŋ* adj. kuglerund
pi:l sb.fk. pil		*mu·l* sb.fk. mule[103]
aˈpri:l sb. april		*ˈmu·lˌpvos* sb.fk. mulepose
ri:l sb. reel (dans)		*smu·l* sb.fk. smule
smi:l sb.n. smil		*u·l* sb.fk. ugle
tvi:l prs. af tvivle		*ˈu·lˌtiŋ* sb. »ulvetand« (på smågrise)
hvi·l 1. sb. hvile, 2. v. hvile		
i·l sb.fk. igle		
ki·l 1. sb.fk. kile, 2. v. kile		
mi·l sb.fk. mile, 'bidsel'		
ˈmi·lˌpæ:l sb.fk. milepæl		
ˈmi·lˌsdi:n sb.fk. milesten		
ˈpi·lˌbosg sb.fk. pilebusk		
ˈpi·lˌkvesd sb.fk. pilekvist		
ˈpi·lˌkåɹ'ə sb.fk. pilekurv		
ˈsbi·lˌbom' sb.fk. spilbom, 'øverste, vandrette bjælke i spiltovet'		
ˈsbi·lˌviŋəŋ sb.n. spilevindue, 'tremme-'		
aˈpri:lsˌna:ɹ sb. aprilsnar		
ˈsmi:lə prs. af smile	*ˈhy·ləd* prt. af hyle	*ˈmu:li* adj. mulig
ˈti·lə adj. tidlig		*ˈmu·lə* adj. »mulig«, 'muggen'
ˈki·ləd (også: *kiˌl'*) pp. af kile		*ˈmu·ləd* pp. af mule
ˈri·li adj. rigelig		

i	*ỹ*	*ū*
-ɹ		
fi:ɹ 1. sb.fk. fjer, 2. sb.fk. fjeder	*fy:ɹ* sb.fk. fyr	*bu:ɹ* sb.n. bord, 2. sb.n. bur
li:ɹ sb. ler	*kom¹fy:ɹ* sb.n. komfur	*fu:ɹ* sb.n. foder, 2. sb. for
pa¹pi:ɹ sb. papir	*gy:ɹ* (også: *¹gyj'ə*) prs. af gø	*fi¹gu:ɹ* sb.fk. figur
ku¹ti:ɹ (også: *kvo-*; som længdemål (gl.): *¹kvodə*) sb.n. kvarter	*ky:ɹ* pl. af ko	*ju:ɹ* sb.n. jord
fi·ɹ v. fire	*sdy:ɹ* sb. styr	*lu:ɹ* sb. »lur« (et kortsp
fli·ɹ v. flire	*fy·ɹ* v. fyre	*mu:ɹ* sb.fk. mur
sbi·ɹ v. sb.fk. spire	*¹fy·ɹ‿¹bægən* (ell. *-¹bæ(')-gən*?) sb.n. fyrbækken	*u:ɹ* sb.n. ord
	¹fy·ɹ‿¹fað sb. fyrfad	*sgu:ɹ* sb.n. skur
	¹fy·ɹ‿¹sdo:l sb.n. fyrstål	*su:ɹ* sb. sb. svær, 'grøn-svær'[104] (jvf. *so·l*)
	¹fy·ɹ‿¹tew sb.n. fyrtøj	*tu:ɹ* sb.fk. tur
	my·ɹ sb.fk. myre	*fu·ɹ* sb., se *fuɹ*
	ny·ɹ sb.fk. nyre	*lu·ɹ* lure
	sdy·ɹ v. styre	*¹lu·ɹ‿¹vœj'ə* sb. lurevejr
	sy·ɹ sb. syre	*mu·ɹ* v. mure
	-¹ty·ɹ sb., se skarntyde	*¹mu·ɹ‿¹sdi:n* sb. mursten
	sy·ɹən vbs. til syre	*sgu·ɹ* 1. sb. skure, 2. v. skure
		¹sgu·ɹ‿¹vesg sb.fk. skurevi
¹fli·ɹə prs. af flire	*¹ny·ɹə* pl. af nyre	*¹bu·ɹə* pl. af bur
¹sbi·ɹə 1. pl. af spire, 2. prs. af spire	*¹sdy·ɹə* prs. af styre	*¹lu·ɹə* prs. af lure
¹vi·ɹə pl. af vire	*¹fy·ɹəd* prt. af fyre	*¹sgu·ɹə* prs. af skure
¹si·ɹob (også: *¹siɹob*) sb. sirup	*¹sdy·ɹəd* 1. prt. af styre, 2. pp. af d.s.	*¹sgu·ɹəd* prt. af skure
		¹sgu·ɹəs pass. af skure
-⟨ɹ⟩		
gi:⟨ɹ⟩ prs. af give		*bu:⟨ɹ⟩* prs. af bo
hi:⟨ɹ⟩ (også: *hi:ð*) prs. af hedde		*(i) ¹gu:⟨ɹ⟩* sb. (i) går
		sdu:⟨ɹ⟩ adj. stor

ī	*ȳ*	*ū*
*li*ˀ⟨ɹ⟩ prs. af le		
*ni*ˀ⟨ɹ⟩ adv. ned		
*si*ˀ⟨ɹ⟩ prs. af se		
*sgi*ˀ⟨ɹ⟩ prs. af ske		
-nul		
*i*ˀ (og *i*) præp. i[105]	*gy*ˀ (også: *gyj*ˀ) v. gø	*blu*ˀ sb. blod
*gi*ˀ pp. af give	*hy*ˀ sb. hø	*bu*ˀ v. bo
*li*ˀ v. le		*gu*ˀ adj. god
*si*ˀ v. se		*sja*ˈ*lu*ˀ adj., se *sja*ˈ*luw*ˀ
*sgi*ˀ 1. sb.fk. ske, 2. v. ske, 3. pp. af d.s.		
*må*ˈ*sgi*ˀ adv. måske		
ˈ*i*·ˌ*slæ*ˀ*d* sb. islæt		
li· adv. lige		
ˈ*li*·ˌ*dan* adv. ligedan		
ˈ*li*·ˌ*fram*ˀ adv. ligefrem		
ˈ*li*·ˌ*gla* (ofte: -ˌ*glað*) adj. ligeglad		
ˈ*li*·ˌ*gåd* adv. ligegodt, 'alligevel'		
*i*ˈ*li*·ˌ*gåd* »iligegodt«, d.s.		
*i*ˈ*li*·ˌ*val* adv. alligevel		
sgi· prt. af ske		

ij	*yj*	*uw*
-*s*		
grijs (og *grij*ˀ*s*) sb.fk. gris[106]		*huws* (og *huw*ˀ*s*) sb.n. hus
ijs (og *ij*ˀ*s*) sb. is		*luws* (og *luw*ˀ*s*) sb.fk. lus
prijs (og *prij*ˀ*s*) sb.fk. pris		*muws* (og *muw*ˀ*s*) sb.fk. mus
-ˌ*vijs* sb., se dage-, ugevis		*tuwsiŋ* (og *tuw*ˀ*siŋ*) num. tusind
		ˈ*tuwsiŋ*ˌ*biˀn* sb.n. tusindben

ij *yj* *uw*

-nul

bij' 1. sb.fk. bi, 2. pl. af d.s.
fɑ̊ˈbij' adv. forbi
soˈfij' (også: *soˈfijə*) pers.n. Sofie
frij' adj. fri
ˈfrijˌsdɑ̊w· sb. (gl.) om en stue i stuehuset, mul. om overstuen
ˈfrijˌtij' sb. fritid
klij' pl. klid
nij' num. ni
dregəˈrij' sb.n. drikkeri
fesgəˈrij' sb. fiskeri
mœjəˈrij' sb. mejeri
maˈrij' pers.n. Marie
pelaˈrij' sb. pilleri
svinəˈrij' sb. svineri
sij' 1. sb.fk. si, 2. adj., se vingesid
sbij' sb. »spi«, 'spyflue(æg)'
tij' 1. sb.fk. tid, 2. num. ti
hvesomənsˈtij' (også: *hvesomsˈtij*') konj. »hvissommenstid«
poliˈtij' sb. politi
ˈtijˌkro·n sb.fk. tikrone
vij' adj. vid
bij v. bie
glij v. glide
gnij v. gnide
hij sb.fk. »hide«, 'hinde'
kvij sb.fk. kvie

blyj' sb. bly
byj' sb.fk. by
flyj' 1. v. fly, 'række, sende', 2. imp. af d.s., 3. pp. af d.s.
lyj' 1. sb. ly, 2. sb.fk. lyd, 3. adj. »ly«, 'lunken'
baɹgiˈlyj' sb.fk. »barkelyd«, 'barkfløjte med »skræbe« som mundstykke'
nyj' adj. ny
ˈnyjˌmo·n sb. nymåne
ˈnyjˌoːɹ sb. nytår
sgyj' sb.fk. sky
syj' v. sy
ˈsyjˌkvon sb.fk. sykone
ˈsyjˌnoːl sb.fk. synål
ˈsyjˌpi·q sb.fk. sypige
ˈsyjˌreŋ' sb.fk. syring
bəˈtyj' v. betyde
byj v. byde
ˈbyjˌmaŋ' sb.fk. bydemand
flyj prt. af fly
lyj 1. v. lyde, 'give lyd, høres', 2. prt. af d.s., 3. v. lyde, 'lytte'[108]; 'adlyde'
sdyj 1. v. »styde«, 'støtte (sig)', 2. prt. af d.s.
syj prt. af sy

duw' (også: *dvo(')d*) pp. af du
kuw' sb.fk. ko
ˈkuw'ˌboːs sb. kobås
ˈkuw'ˌdrevəl pl. kodrevle (plantenavn, d.s.s. studedrevle)
ˈkuw'ˌklɑ̊w· sb.fk. koklove, 'kobindsel'
ˈkuw'ˌpa(')d sb.fk. kopatte
ˈkuw'ˌsdɑ̊ɺ' sb. kostald (jvf. *nøs*)
ˈkuw'ˌsdreqəl sb. kostrigle
ˈkuw'ˌtiw'ə sb. kotøjr
luw' sb. luv
sjaˈluw' (også: -ˈluː) adj. jaloux[107]
ruw' v. (gl.) ro
sguw' 1. sb. sko, 2. pp. af sko
snuw' 1. v. sno, 2. pp. af d.s.
ˈsnuw'ˈbuːŋ sb.n. snobånd, 'snoet bånd af strå til opbinding af kornneg'
duw sb.fk. due
duw (også: *dvo(')d*) prt. af du
ˈduwˌoŋ· sb.fk. dueunge
ˈduwˌe(')g sb. dueæg
ˈfruwˌdaw' sb. fruedag
gruw v. »grue«, om plov: gå dybt i jorden[109]

ij

ˈ*kvijˌkal*' sb.fk. kviekalv
lij v. lide
bjeɹəˈlij stn. Bjerrelide
rij v. ride
ˈ*rijˌhæsd* sb. ridehest
sij sb.fk. side
ˈ*sijˌbiːn* sb. sideben
ˈ*sijˌbiˑn* pl. af d.s.
ˈ*sijˌflöj*(·)*d* sb.fk. sidefløjte, 'tværfløjte'
ˈ*sijˌliŋs* adv. sidelæns
ˈ*sijˌmaŋ*' sb. sidemand
ˈ*sijˌvœj* sb.fk. sidevej
ˈ*sijˌviŋ*' sb. sidevind
sgrij v. skride
sdrij adj. strid[110]
svij sb.fk. svie
ˈ*tijˌkvaw*' adj. »tiekvav«, 'fåmælende, hemmelighedsfuld'[111]
tij v. tie
vrij v. vride
ˈ*vrijˌsgam'əl* sb.fk. vrideskammel

yj

uw

ˈ*gruwˌkœj'əl* sb.fk. gruekedel
luw sb.fk. »lue«, 'hue'
ruw prt. af ro
sgruw 1. sb.fk. skrue, 2. v. skrue
ˈ*sgruwˌsgjæɹb* (ell. -ˌ*sgjæɹ*(·)*b* ?) sb. skrueskærpe, 'slags brod til hestesko'
snuw 1. pl. snue, 2. prt. af sno
suw v. suge
ˈ*suwˌfie'l* sb.fk. sugefjæl, 'fjæl, der sømmes til remmen for at skabe tæthed under tagskægget'
tuw sb.fk. tue

ˈ*rij'ə* prs. af ride
krøðəˈrij'ə pl. krydderier
mœjəˈrij'ə pl. af mejeri
ˈ*sij'ə* prs. af si
ˈ*sgrij'ə* prs. af skride
ˈ*vrij'ə* prs. af vride
ˈ*fij'əs* num. firs
ˈ*sij'əs* pass. af si
maˈtij'əs pers.n. Mattias

ˈ*byj'ə* pl. af by
ˈ*gyj'ə* prs., se *gyːɹ*
ˈ*sgyj'ə* pl. af sky
ˈ*syj'ə* prs. af sy
bəˈtyj'ə prs. af betyde
ˈ*sgyj'əd* adj. skyet
ˈ*byjə* prs. af byde
ˈ*dyjə* adj. dyr
ˈ*lyjə* prs. af lyde

ˈ*duw'ə* prs. af du
ˈ*snuw'ə* prs. af sno
ˈ*suw'ə* adj. sur
ˈ*sguw'nəŋ* sb. skoning
ˈ*duwə* pl. af due
ˈ*gruwə* prs. af »grue«
ˈ*luwə* pl. af »lue«, 'hue'
ˈ*sgruwə* pl. af skrue
ˈ*suwə* pl. af sur

ij

ˈfij'əsiŋsˈtiw· num. firsindstyve
ˈfijə num. fire
ˈfijəˌkaŋdəd adj. firkantet
ˈfijəˌklæv'ə sb. firkløver
ˈlijə prs. af lide
ˈsijə pl. af side
ˈsvijə prs. af svie
ˈtijə pl. af tid
ˈvijə adv. videre
-ˌvrijə sb., se dørvrider
nijiŋ num., se *niŋ·*
svijiŋ part.adj. sviende
tijiŋ num., se *tiŋ·*

yj

ˈsdyjə prs. af styde

uw

ˈtruwə prs. af true
ˈsgruwəd prt. af skrue
ˈfruwənˌtem'ə sb.n. fruentimmer

ie

-d

lie'd pp. af lede
lied prt. af d.s.

-v

kiev sb.fk. kæbe
ˈkievˌø'l sb.fk. kæbeøl, 'den del af en lædergrime, der går under halsen og spændes ved siden'
ˈsievˌsgom' sb. sæbeskum

yø

uo

fuod sb.fk. forte, 'indkørselsvej fra vej til gård'
puod pl. af port
ˈpuodˌham'ə sb.fk. porthammer, 'krum bjælke over porten'
uod sb., se *vo(')d*

ie	*yø*	*uo*
-ð		
bie'ð sb.n. bed, 'arbejdsafsnit'		*buo'ð* pp., se *bvoð'*
bieð 1. sb.fk. bede 'kastreret vædder', 2. sb.fk. bede, 'træskohov', 3. v. bede, 'holde rast med heste'		*buoð* prt., se *bvoð*
		ˈfuoðˌæ·ŋ sb. fodende
		ˈfuoðˌtew sb. fodtøj
		kuoð sb.fk. kode, 'hestens ankel'
		nuoð n. af nogen
		puoð v. pode
		ruoð v. rode
		muoðəns adj. »modens«, 'på mode; moderne'
roˈbieð sb.fk. rødbede		
fieð 1. v. fede, 2. pl. af fed		
ˈfieðˌsviˑn sb. fedesvin		
hieð sb.fk. hede, 'varme'		
kieð sb.fk. kæde		
lieð 1. sb. lede, 'fodrem', 2. v. lede		
ˈbieðə 1. pl. af bede, 'træskohov', 2. prs. af bede, 'holde hvil'		*ˈmuoðə* adj. modig
		ˈpuoðə prs. af pode
		ˈruoðə prs. af rode
		ˈsuoðəd (også: *ˈsvoðəd*) adj. sodet
ˈlieðə prs. af lede		
ˈbieðəd prt. af bede		
-q		
lie'q sb.fk. leg		
lieq v. lege		
ˈlieqˌsdåwˑ sb. legestue		
ˈlieqˌtew sb. legetøj		
pieq v. pege		
ˈpieqˌfæŋ'ə sb. pegefinger		
sdieq v. stege		
ˈsdieqˌgryˑð sb.fk. stegegryde		
ˈsdieqˌåw'ən sb. stegeovn		

ie	*yø*	*uo*
lieqd prt. af lege *pieqd* (også: *ˈpieqəd*) prt. af pege		
ˈlieqə prs. af lege *ˈpieqə* prs. af pege *ˈsdieqə* prs. af stege *ˈnieqi* (også: *ˈnieqə*, *ˈnieqiə*) pl. af neg *ˈtieqi* sb.fk. tæge		
-s		
fliesd (også: *fljesd*?) sup. til flere *miesd* (også: *mjesd*?) sup. til mere *miesdən* (også: *mjesdən*?) adv. »mesten«, 'for det meste'		*ruo's* sb. ros *huos* sb., se *hvos* *muos* sb.fk. mose *puos* sb.fk., se *pvos* *ruos* sb.fk. rose *huo'sd* pp. af hoste *ruo'sd* pp. af rose *huosd* (også: *hvosd*) 1. pl. hoste, 2. v. hoste, 3. prt. af d.s. *ruosd* prt. af rose
		ˈhuosə sb.pl., se *hvosə* *ˈmuosə* (også: *muos*) pl. af mose *ˈpuosə* sb.pl., se *ˈpvosə* *ˈruosə* pl. af rose *ˈhuosdə* (også: *ˈhvosdə*) prs. af hoste
-n		
		kuon sb., se *kvon* *muon* sb., se *mvon*

ie	*yø*	*uo*
		-ˌ*uon* adj., se skumpel-, stummel-, vankelvorn
-*l*		
die'l prs. af dele		*huo'l* adj. hul
fie'l (også: *fjæ'l*?) sb.fk. fjæl		*fuol* v. fole
mie'l sb. mel		*huol* pl. af hul (adj.)
diel 1. pl. af del, 2. v. dele		ˈ*huolˌsgåw'əl* sb.fk. hulskovl (til at kaste korn med)
fiel pl. af fjæl		ˈ*huolˌvœj* sb.fk. hulvej
ˈ*fielˌgvol'* sb. fjælegulv		*sguol* sb., se *sgvol*
hiel pl./b.f.[112] af hel		ˈ*suol-* i ssgr., se ˈ*svol(·)-*
ˈ*mielˌbåɭ·* sb.fk. melbolle		*sbuol* sb.fk. spole
ˈ*mielˌsæg* sb. melsæk		*sduol* pl. af stol
siel (næppe: *sjæ·l*) sb.fk. sele		*suol* sb., se *svå·l*
ˈ*sielˌtew* sb. seletøj		
niels pers.n. Niels		
ˈ*mielə* adj. »melig«, 'melet'		ˈ*fuolə* prs. af fole
		ˈ*fuoləd* prt. af fole
		ˈ*suoləs* pass., se ˈ*svoləs*
-*ɭ*		
die'ɭ pp. af dele		*buoɭ* pers.n. Bodil
gie'ɭ (også: *gjæɭ'*) sb. gæld		*sduoɭ* prt. af stole
gie'ɭ pp. af gilde, 'kastrere'		
dieɭ prt. af dele		
kieɭ sb.fk. »kilde«, 'brønd'		
ˈ*kieɭˌgrawə* sb.fk. »kildegraver« 'brøndgraver'		
ˈ*kieɭˌjoŋ·* sb.fk. »kildejunge«, 'brøndvippe'		

ie *yø* *uo*

ˈ*kieʃˌve(')b* sb.fk. »kildevippe«, d.s.

ˈ*kieʃə* pl. af »kilde«, 'brønd'

-ɹ

baɹˈbie'ɹ (ældre: *bal-*) v. barbere
gratuˈlie'ɹ gratulere
galoˈpie'ɹ v. galopere
krəˈpie'ɹ v. krepere
sgie'ɹ prs. af skære
ˈ*fieɹˌvæ:d* (ell. *fjeɹ(·)-*?) sb. fk. fjedervægt
ˈ*lieɹˌgvol'* sb. lergulv
sgieɹ 1. sb.n. skær, 'plovskær', 2. v. skære
ˈ*sgieɹˌkjesd* sb.fk. skærekiste
ˈ*sgieɹˌtew* sb. skæretøj, d.s.
ˈ*sgieɹˌtåɹ'ə* sb. skæretørv
slieɹ sb.pl., se ˈ*slieɹə*
tieɹ (ell. *tjæ·ɹ*?) sb. tjære

kyøɹiŋ (også: *kjø·ɹiŋ*) prs. part. af køre

nuo'ɹ sb. nord
sbuo'ɹ pp. af spørge
suo'ɹ 1. prs. af svare, 2. pp. af d.s.
uo'ɹ (også: *uo'*?) prs. af vare
buoɹ 1. pl. af bord, 2. v. bore, 3. prt. af burde
-ˌ*buoɹ* sb., se næsebor
ˈ*buoɹˌbi':n* sb. bordben
ˈ*buoɹˌæ·ŋ* sb. bordende
fuoɹ v. fodre
ˈ*fuoɹˌkas* sb.fk. foderkasse
ˈ*fuoɹˌkåb* sb.n. foderkop
ˈ*fuoɹˌlem'* sb.fk. foderlem
ˈ*fuoɹˌlåw'* sb.fk. foderlo
snuoɹ sb.fk. snor
sbuoɹ 1. v. spore, 2. prt. af spørge
suoɹ 1. v. svare, 2. prt. af d.s.
ˈ*suoɹˌhawə* sb. sværhavre, 'havre, sået på sværland'
ˈ*suoɹˌlaŋ'* sb. sværland, 'ompløjet græsmark'
ˈ*suoɹlaŋsˌhawə* sb. sværlandshavre, d.s.s. svær-

ie	*yø*	*uo*
		havre
		tuoɹ 1. prt. af turde, 2. prs. af d.s.[113]
		uoɹ (også: *uo*?) 1. v. vare, 2. prt. af d.s.
		nuoɹən adv. (sb.) norden
baɹˈbieˈɹəd pp. af barbere		ˈ*snuoɹə* pl. af snor
juˈsdieˈɹəd pp. af justere		ˈ*buoɹəd* prt. af bore
ˈ*lieɹə* (også: ˈ*lieɹəd*) adj. »lerig«, 'fuld af ler'		ˈ*fuoɹəd* 1. prt. af fodre, 2. pp. af d.s., 3. adj. foret (jvf. ˈ*dræ·dəd*)
ˈ*slieɹə* (også: *slieɹ*) pl. af slæde		

-nul[114]

gie' prs., se *go*ˑ⟨ɹ⟩	*kyø*' (også: *kjøˑɹ*) prs. af køre	*muo*' sb.fk. moder
de ˈ*hie*' det her[115]	*kyø* (også: *kjø·ɹ*) v. køre	*suo*' adj. »svar«[116]
lie' adj. led		*guo* pl. af god
die adv. der		*huo* adv. hvor
ˈ*dieˌfå*⟨ɹ⟩ adv. derfor		*ruo* stn. Rode, dvs. Staksrode
ˈ*dieˌhæn·* adv. derhenne		*sdaqsˈruo* stn. Staksrode[116a]
flie adj. flere		*sduo* pl. af stor
hie 1. sb.fk. hede (hedestrækning), 2. adv. her		ˈ*sduoˌtåsi* sb. storetosse (et kortspil)
ˈ*hieomˌdawˈən* adv. heromdagen, 'daglig'		
lie sb.n. led, 'ledemod'		
mie adj. mere		
nie adv. nede		
sgie pl. af ske		
slie sb.fk. slæde		

ẽ	*ø̃*	*õ*
-b		
ˈ*fe*ˑ*bə* sb. feber		ˈ*hoˑbə* prs. af håbe ˈ*joˑbə* (også: *joɹ*(ˑ)*b*; nyere form: ˈ*joɹbə*) sb.n. (gl.: fk.?) jordbær
-d		
breˑd stn. Breth	*møˑd* (også: *mø*(ˑ)*d*) prt. af møde	*idiˈjoˑd* sb.fk. idiot
kaˈsgeˑd sb.fk. kasket		*oˑd* num. otte
kaˈsgeˑdˌsgyˑqi sb. kasketskygge		*sgjoˑd* sb.fk. skjorte
maˈgreˑd pers.n. (gl.) Margrethe		*toˑd* pl. (og sg.?) af »tot«, 'streng, dugt i reb'
		-ˌ*troˑd* adj., se totrådet
		moˑdən (også: *moˑdən*; yngre: *måɹdən*) pers.n. Morten
		ˈ*moˑdənsˌdaw*' (også: *modənsˈdaw*') sb. mortensdag
		ˈ*moˑdənsˌaw*'*dən* sb., se *modənsˈaw*'*dən*
ˈ*greˑdə* pers.n. Grethe		ˈ*soˑda* sb. soda
		ˈ*soˑdaˌkaˑq* sb.fk. sodakage
		ˈ*soˑdaˌvaŋ*' sb. sodavand
-g		
	frøˑgən sb. frøken	
	ˈ*høˑgə* (også: ˈ*høˑqə*) sb.fk. høker	
	ˈ*bøˑgə* sb.fk. bødker	

ē	*ø̄*	*ō*
-*v*		
bəˈgreːv 1. sb. begreb, 2. prt. af begribe	*krøːv* prt. af krybe	*groːv* sb.fk. »grob«, 'grøft'; 'rende'
greːv sb.fk. greb	*løːv* prt. af løbe	*hoːv* i [*ə ˈhoːv*] stn. Håbet (en eng)[117]
kneːv prt. af knibe	*søːv* sb.n. svøb	*droːv* sb.fk. dråbe
reːv sb.n. reb	*døːv* v. døbe	*koːv* sb.fk. kåbe
sleːv prt. af slibe	*kjøːv* v. købe	*roːv* v. råbe
ˈreːvˌklåw sb.fk. rebklove	*svøːv* v. svøbe	
ˈeːvi adj. evig	*ˈsvøːvˌreːv* sb. svøbereb	*ˈdroːvə* pl. af dråbe
	ˈkjøːvə prs. af købe	*ˈroːvə* prs. af råbe
	ˈsvøːvə prs. af svøbe	
-*ð*		
beːð prt. af bide	*fløːð* prt. af flyde	*boːð* sb.fk. båd
smeːð prt. af smide	*sgøːð* 1. sb.n. skød, 2. prt. af skyde	*oːð* prt. af æde
sveːð sb. sved	*snøːð* prt. af snyde	*boːð* pl. af båd
veːð prs. af vide	*søːð* adj. sød (om barn, pige)	*ˈboːðˌbråw* sb.fk. bådebro
hveːð 1. sb. hvede, 2. v. »hvæde«, 'hvæsse'	*jøːð* sb.fk. jøde	
ˈhveːðˌve(ˀ)bə pl. hvede-vipper	*ˈjøːðˌkaːq* sb. jødekage	
ˈhveːðˌsdiˀːn sb.fk. »hvædesten«, 'hvæssesten'	*sgøːð* 1. sb.n. skøde, 'skorstensskøde', 2. sb.n. skøde (på ejendom)	
sveːð 1. sb. i udtr. »komme i svede«, 2. v. svede	*ˈsgøːðˌfrag* sb.fk. skødefrakke	
veːð v. vide		
eːð 1. v. æde, 2. sb., se svineæde		
ˈfreːðə sb. fredag		
(*i*) *ˈfreːðəs* (i) fredags		
loŋˈfreːðəsˌaqˀə stn. langfredagsager		
ˈhveːðəs pass. af »hvæde«		
ˈeːðəs pass. af æde		

ē	*ø̄*	*ō*

-*q*

ble'.q 1. adj. bleg, 2. sb., se *ble'.*
ke'.q prt. af kige
kle'.q adj. klæg
kve'.q sb. »kvæg«, 'kvik-sand'
sgre'.q prt. af skrige
sle'.q adj. »sleg«, 'slesk'
ble·q 1. pl. af bleg, 2. v. blege
ˈble·q ˌrø'. adj. blegrød
ˈble·q ˌsu'.d sb. blegsot
pre·q v. prædike
ˈsbe·q ˌpøls (ell. -ˌ*pøl*(·)*s*?) sb. spegepølse
ˈsbe·q ˌsiʃ' sb. spegesild
tve·q sb.fk. tvege
bəˈve·q v. bevæge
ble·qən vbs. til blege
le·qiŋ sb.n. »legende«, 'drejeligt led i tøjr, bindsel'

bø'.q sb. bøg
hø'.q sb.fk. høg
lø'.q sb. løg
rø'.q 1. sb. røg, 2. prt. af ryge
sdrø'.q prt. af stryge
ø'.q sb.n. øg
ˈlø·q ˌsåw's sb. løgsovs
rø·q v. røge
smø·q sb.fk. smøge
sø·q v. søge
vø·q sb.fk. »vøge«, 'væge'
ø·q v. øge

bo'.q sb.fk. bog
do'.q sb. dug, 'vandlag'
klo'.q adj. klog
kro'.q sb.fk. krog
sno'.q sb.fk. snog
klo·q pl./b.f. af klog
ˈklo·qˌsgav sb. klogskab
ko·q v. koge
ˈko·qˌkvon sb.fk. kogekone
ˈko·qˌhi'.ð adj. koghed
ˈko·qˌvæɤ'əm adj. kogvarm
kro·q pl. af krog
lo·q sb.fk. låge
mo·q v. »moge«, 'muge'
ˈmo·qˌbo·ɤ sb.fk. »møgbåre«, '-bør'
ˈmo·qˌsgåw'əl sb.fk. møgskovl
ˈmo·qbəˌsgid (og -ˈ*sgid*) møgbeskidt
to·q sb.fk. tåge
ˈto·qˌvœj'ə sb.n. tågevejr
vo·q sb.fk. våge
ˈvo·qˌkvon sb. vågekone
mo·qəns pers.n., se *mo·ns*
ko·qiŋ prs.part. af koge

ˈble·qə prs. af blege
ˈkve·qə »kvægig«, om jord: sandet
ˈpre·qə prs. af prædike

ˈhø'.qə sb., se *ˈhø'.gə*
ˈsø·qə prs. af søge
ˈrø·qəd pp. af røge
ˈø·qəs pass. af øge

ˈdo·qə prs. af dugge
ˈko·qə prs. af koge
ˈro·qə prs., se *ˈro·ə*
ˈvo·qə prs. af våge

ē	*ø̄*	*ō*
ˈ*sle·qə* prs. af »slege« 'indynde sig'	ˈ*bø·qiˌblå(')gə* (også: -ˌ*blå(')g*) pl. af bøgeblok	ˈ*bo·qəd* sb. boghvede
ˈ*sne·qə* sb.fk. snedker	ˈ*bø·qiˌgre:n* (også: ˈ*bø·qə-*) sb.fk. bøgegren	ˈ*bro·qəd* adj. broget
ˈ*ble·qəd* pp. af blege	ˈ*bø·qiˌkvesdə* pl. af bøgekvist	ˈ*do·qəd* adj. dugget
ˈ*ve·qi* (også: ˈ*ve·qə*) pl. af væg	ˈ*bø·qiˌsdam·* sb.fk. bøgestamme	ˈ*to·qəd* adj. tåget
ˈ*ve·qiˌluws* sb. væggelus	ˈ*bø·qiˌtræ:* sb. bøgetræ	
ˈ*e·qiˌblom·* (også: ˈ*e·qə-*) sb. æggeblomme		
ˈ*e·qiˌsgal* sb.fk. æggeskal		

-*s*

fe:s prt. af fise	*frø:s* prt. af fryse	*bo:s* sb.n. bås
fje:s sb., se *fjæ:s*	*lø:s* 1. adj. løs, 2. prs. af læse	*go:s* sb.fk. gås
kre:s sb.fk. kreds	ˈ*løˑsˌdrewd* (også: ˈ*løˑs-*) sb. løsdrift	*lo:s* sb.n. lås
sne:s sb.fk. snes	*tø:s* sb.fk. tøs	*o:s* 1. sb.n. og fk. ås, 'plovås', 2. sb.fk. os, 3. prs. af ose
sne·s pl. af snes	*ø:s* prs. af øse	*bo·s* pl. af bås
	løˑs 1. v. løse, 2. v. læse, 3. pl. af løs	*do·s* sb.fk. dåse
	ˈ*løˑsˌhåld* sb.fk. løsholt	ˈ*go·sˌfjed* sb. gåsefedt
	ˈ*løˑsˌhåldə* pl. af d.s.	ˈ*go·sˌpraŋə* sb.fk. gåsepranger
	øˑs v. øse	ˈ*go·sˌsdi:q* sb. gåsesteg
	ˈ*øˑsˌræˑnə* (og -ˈ*ræˑnə*) prs. af øsregne	ˈ*go·sˌewdə* pl. af gåseurt
	høˑsd 1. sb.fk. høst, 2. pp. af høste	ˈ*loˑsˌbu:ŋ* sb.n. låsebånd (til kornbinding)[118]
	løˑsd 1. pp. af læse, 2. pp. af løse	*proˑs* sb.fk. prås
	bøˑsd sb. (gl.) bøste (på slagtet gris)	*sloˑs* 1. v. slås, 2. prs. af slås
	føˑsd adj. første	*koˑsd* pp. af koste
	høˑsd 1. v. høste, 2. prt.	*loˑsd* (også: ˈ*loˑsəd*) pp. af låse
		boˑsd sb.fk. børste

ē	*ø̄*	*ō*
	af d.s.	*ko·sd* prt. af koste
	'hø·sd‿aɹbəð sb. høst-arbejde	*o·sd* prt. af ose
	'hø·sd‿fålg pl. høstfolk	*po·sg* sb.fk. påske
	'hø·sd‿fåɹgəl sb. høst-forklæde	
	'hø·sd‿gil· sb.n. høstgilde	
	'hø·sd‿hå·ŋsgə pl. høst-handsker	
	'hø·sd‿kå:l sb.fk. høstkarl	
	'hø·sd‿kjæl'əŋ sb. »høst-kælling« (om det sidste neg, der blev bundet)	
	'hø·sd‿maŋ' sb.fk. høst-mand[119]	
	'hø·sd‿vœj'ə sb. høstvejr	
	'hø·sd‿ævəl pl. af høstæble	
	lø·sd 1. prt. af læse, 2. prt. af løse	
	sdø·sd sup., b.f. af stor	
	ø·sd prt. af øse	
	ø·sdən adv. (sb.) østen	
	'ø·sdən‿viŋ' (også: *'østdən-*) sb. østenvind	
	'klø·sə (gl.) pl. af kløse, 'kødbolle'	*'lo·səd* pp., se *lo:sd*
	'ø·sə sb.fk. øser	*'bo·sdə* pl. af børste
	'hø·sdə sb.fk. høster (d.s.s. høstmand, -karl)	*'to·sdə* sb. torsdag
		'fo·sdi sb.fk. fåresti

-m

	ø̄/ō	
eq'se:m sb. eksem	(Se under *ō*)	*ko:m* sb.fk. kam

ẽ *ø̃* *õ*

-*n*

ø̃/õ̃

gre'ːn sb.fk. gren
re'ːn 1. adj. ren, 2. sb., se agerren
re·n pl. af ren (adj.)

(Se under *õ̃*)

faˈsoˈːn sb.fk. facon
peliˈgoˈːn sb.fk. pelargonium
moˈːn adj. moden
kaˈnoˈːn sb. kanon
profiˈsjoˈːn sb. profession
sboˈːn sb.fk. spån
agˈsjoˈːn (også: *awg-*) sb. fk. auktion
siˈtroˈːn|ævəl sb. citronæble
do·n v. dåne, 'slå bevidstløs'
kro·n sb.fk. krone
ˈkro·n|hjåwd sb.fk. kronhjort
mo·n 1. sb. måne, 2. sb. marne, 'malle til hægte', 3. pl. af moden
sbo·n pl. af spån
to·n sb.fk. tone
mo·ns (yngre: *mo·qəns*) pers.n. Mogens
sgroˈːnəŋ sb.fk. skråning

maˈkroˈːnə pl. af makron
sgavəˈloˈːnə pl. af skabelon
ˈkro·nə pl. af krone
ˈlo·nə pers.n. Lone
abəˈlo·nə pers.n. Abelone
ˈmo·nə prs. af modne
ˈmo·nəd 1. sb.fk. måned, 2. prt. af modne

ē	*ø̄*	*ō*
		ˈ*mo·nəs* pass. af modne ˈ*o·ni* sb.fk. orne ˈ*o·niˌgri·s* pl. af ornegris ˈ*o·niˌsgiŋ'* sb.n. orneskind ˈ*sgroˑ'nəŋə* pl. af skråning ˈ*o·niə* pl. af orne

-*l*

fjeˑ'l sb., se *fieˑ'l*
kaˈneˑ'l (gl.: *kaˈnœj'əl*) sb. kanel
paˈneˑ'l sb. panel

føˑ'l imp. af føle
øˑ'l sb.fk. øl, 'rem'
føˑl v. føle
køˑl v. køle
nøˑl v. nøle
søˑl sb.n. søle
fåˈkøˑləls sb. forkølelse

boˑ'l sb.n. bål
koˑ'l (som navn på ret: pl.) sb. kål
moˑ'l 1. sb.n. mål, 'størrelse, rumfang osv.', 'hensigt', '(udbyttet af) en malkning', 2. sb.n. mål, 'talesprog'
noˑ'l sb.fk. nål
-ˌ*sdoˑ'l* sb., se fyr-, strygestål
oˑ'l sb.fk. ål
moˑl v. male (på kværn)
sgroˑl v. skråle
ˈ*sgroˑlˌhals* sb.fk. skrålhals
sgoˑl sb.fk. skål
soˑl sb.fk. »såle«, 'grønsvær' (jvf. *suˑ'ɹ*)
ˈ*oˑlˌbusiə* pl. af ålebusse
ˈ*oˑlˌlysdə* sb.fk. ålelyster
ˈ*oˑlˌruˑs* sb.fk. åleruse
ˈ*oˑlˌsgiŋ'* sb. åleskind
ˈ*boˑ'lsˌmaŋ'* sb.fk. bolsmand
poˑ'lsg adj. polsk

ẽ	*ø̃*	*õ*
ˈ*re·lə* adj. redelig, 'reel', 'rigtig'	ˈ*øˑlə* pl. af øl *få*ˈ*kø·ləd* part.adj. forkølet ˈ*kø·ləs* pass. af køle ˈ*kø·ləsd* pp. pass. af køle[120] ˈ*kø·li* (også: ˈ*kø·liq*) adj. kølig	*ty*ˈ*roˑlə*ˌ*vᵛals* (også: *tri*ˈ*oˑlə-*) sb. tyrolervals ˈ*mo·lə* prs. af male (på kværn) ˈ*o·lgo* sb.fk. ålegård ˈ*o·lgo*ˌ*sdå·* sb.n. ålegårdsstade
-ɻ		
	føˑɻ (også: *fyɻˀ*) prt. af falde *fø·ɻ* prt., se *fo·ɻ*	*koˑɻ* adj. kold *soˑɻ* sb.n. sold *soˑɻ* (også: *såɻˀ*) pp. af sælge *fo·ɻ* (også: *fø·ɻ*) prt. af føle *ho·ɻ* sb.fk. »holde«, 'træktøj'[121] *ko·ɻ* 1. sb. kolde, 'koldesyge', 2. pl. af kold (også: *kåɻ·*) *sgo·ɻ* v. skolde ˈ*sgo·ɻ*ˌ*hiˑð* adj. skoldhed ˈ*sgo·ɻ*ˌ*kå*(ˀ)*b* (nyere: ˈ*sgåɻ*(·)ˌ*kå*(ˀ)*bə*) pl. skoldkopper *so·ɻ* (også: *såɻ·*) prt. af sælge
-ɹ		
	ø̃/*õ*	
sneˑɹ prs., se ˈ*sneˑə*	*bøˑɹ* sb. bør, 'koens livmoder' *døˑɹ* (også: *døˑ*⟨*ɹ*⟩; også: ˈ*døˑə* ?) prs. af dø *føˑɹ* prs. af føre	*fjoˑɹ* sb.fk. fjord *foˑɹ* 1. sb.n. får, 2. pp. af føre *gjoˑɹ* sb.fk. gjord *goˑɹ* sb.fk. gård

ē *ø̄* *ō*

høˀɹ 1. prs. af høre, 2. imp. af d.s.
kløˀɹ (også: *ˈkløˀə*) sb.fk. kløer, 'knægt'
kjøˀɹ prs., se *kyø*'
kuˈløˀɹ sb. kuløer
moˈløˀɹ sb.fk. maløer, 'støj, ståhej'
møˀɹ adj. mør
røˀɹ 1. sb.n. rør, 2. prs. af røre
sgøˀɹ 1. sb. »skør«, 'det at skære (meje)'[122], 2. adj. skør
smøˀɹ 1. prs. af smøre, 2. imp. af d.s.
sbøˀɹ prs. af spørge
føˑɹ sb.n. føre
høˑɹ v. høre
kjøˑɹ v., se *kyø*
ˈkjøˑɹˌhæsd sb. kørehest
ˈkjøˑɹˌkab sb.fk. kørekappe
pløˑɹ sb.n. pløre
røˑɹ v. røre
sgøˑɹ pl. af skør
smøˑɹ v. smøre
ˈsmøˑɹˌuli sb. smøreolie
snøˑɹ v. snøre
ˈsnøˑɹˌliw' sb. snørliv
sbøˑɹ v. spørge
øˑɹ 1. sb.n. øre, 2. sb.fk. øre
søˑɹən pers.n. Søren

hoˀɹ 1. sb. hår, 2. adj. hård, 3. pp. af høre
koˀɹ sb. kor (del af kirke)
kjoˀɹ pp. af køre
loˀɹ sb.n. lår
moˀɹ sb.fk. mår
roˀɹ pp. af røre
sgoˀɹ sb. skår (glasskår olgn., jvf. *sgåɹ*)
smoˀɹ pp. af smøre
soˀɹ sb.n. sår
-ˌtoˀɹ sb., se knaldtår
oˀɹ sb.n. år
fjæɹəŋˈoˀɹ sb.n. fjerdingår
ˈfoˑɹˌloˀɹ sb.n. fårelår
ˈfoˑɹˌsyˑq sb. fåresyge
goˑɹ pl. af gård
hjoˑɹ sb.fk. »hjorde«, 'hyrde'
ˈhjoˑɹˌdræŋ' sb.fk. »hjorddreng«, 'hyrdedreng'
ˈhjoˑɹˌhy(')d sb.fk. »hjordehytte«, 'hyrde-'
ˈhjoˑɹˌknuˑð sb.fk. »hjordeknude«, 'hyrde-'
hoˑɹ 1. prt. af høre, 2. pl. af hård
ˈhoˑɹˌhæˑŋə adj. »hårdhændig«, '-hændet'
loˑɹ pl. af lår
kjoˑɹ prt. af køre
ˈloˑɹˌbiˀˑn sb. lårben
ˈmoˑɹˌsgav sb. morskab
ˈmoˑɹˌkjesd sb.fk. mår-

ē	*ø̄*	*ō*
	kjø·ɹiŋ part., se *kyø·ɹiŋ*	kiste
	hø·ɹəls sb.fk. hørelse	*ro·ɹ* prt. af røre
	rø·ɹəls 1. sb. rørelse (en slags dyppelse), 2. sb.fk. (og n.?) rørelse, 'apoplektisk tilfælde'	*smo·ɹ* prt. af smøre
		so·ɹ adv. (gl.) såre[123]
		ˈo·ɹˌræ(')gi sb.fk. årrække
	sdø·ɹəls sb.fk. størrelse	*fåˈlo·ɹən* adj. forloren
		ˈo·ɹəŋsˌpla:ˀq sb.n. årings-plag
	ˈsdø·ɹə komp. af stor	*ˈro:ˀɹəb* stn. Rårup
	ˈø·ɹə pl. af øre	*ˈbo·ɹə* (gl.) pl. »bårer«, 'gammel græsmark'
	ˈplø·ɹəd adj. pløret	*ˈho·ɹə* komp. af hård
	ˈsnø·ɹəd pp. af snøre	*ˈso·ɹəd* prt. af såre
	ˈhø·ɹəs pass. af høre	*ˈjo·ɹəs* pass. af jorde
	ˈkjø·ɹəs pass. af køre	*ˈho·ɹəsd* sup. af hård[124]
	ˈsmø·ɹəs pass. af smøre	
		ˈo·ɹəŋə pl. åringer[125]
-⟨ɹ⟩		
	ø̄/ø̃	
	dø:ˀ⟨ɹ⟩ prs., se *dø:ˀɹ*	*flo:ˀ⟨ɹ⟩* (også: *ˈflo:ˀə*?) prs. af flå
	gjø·⟨ɹ⟩ v. gøre	*fo:ˀ⟨ɹ⟩* prs. af få
		go:ˀ⟨ɹ⟩ (gl.: *gie'*) prs. af gå
		go:ˀ⟨ɹ⟩ pp. af gøre
		no:ˀ⟨ɹ⟩ prs. af nå
		slo:ˀ⟨ɹ⟩ prs. af slå
		sdo:ˀ⟨ɹ⟩ prs. af stå
		go·⟨ɹ⟩ prt. af gøre
-nul		
ble:ˀ (også: *ble:ˀq*) sb.fk. ble	*brø:ˀ* sb.n. brød	*blo:ˀ* adj. blå
bre:ˀ adj. bred	*dø:ˀ* 1. v. dø, 2. adj. (part.) død	*flo:ˀ* v. flå
fe:ˀ sb.n. fæ		*ˈfro:ˀkåsdˌgiˌ·* sb. frokost-

ē	*ø̄*	*ō*
*kre*ˀ sb. kræ[126]	*frø*ˀ 1. sb.n. frø, 2. sb.fk. frø	gilde
*sgre*ˀ adj. »skred«, 'glat'[127]	*gløˀ* sb.fk. glød	*gro*ˀ adj. grå
*sne*ˀ 1. sb. sne, 2. v. sne	*klø*ˀ pl. kløˀ	*go*ˀ v. gå
*sbe*ˀ adj. spæd	*-ˌmø*ˀ sb., se pebermø	*lo*ˀ prt. af ligge
*-ˌte*ˀ sb., se hylde-, kamillete	*nø*ˀ sb. nød[128]	*lo*ˀ (sj. *lå·*) prt. af lægge
*ˈte*ˀˌ*hå*ˀ*ŋ* adj. »tilhånd«, om hest: nærmer	*rø*ˀ adj. rød	*no*ˀ v. nå
*ˈtve*ˀˌ*ba*(ˈ)*gə* pl. af tvebak	*sdrø*ˀ v. strø	*o*ˀ sb.fk. å
bre· b.f./pl. af bred	*sø*ˀ sb.fk. sø	*o*ˀ (og *o*) præp. »å«, 'på'[129]
fre· v. frede	*-ˌø*ˀ sb., se Æbelø	*smøɹˈo*ˀˌ*bo·sd* sb.fk. »smørepåbørste«
*ˈfre·*ˌ*sgåw* sb. fredskov	*tø*ˀ sb. tø	*ro*ˀ adj. rå, 'grov, ubearbejdet'
gle· sb. glæde	*blø·* v. bløde	*so*ˀ 1. v. så, 2. prt. af se
kle· sb.n. klæde	*dø·* 1. pl. af død, 2. prt. af dø	*sgro*ˀ adj. skrå
re· 1. sb.n. rede, 2. v. rede	*fø·* sb. føde	*ˈsgro*ˀˌ*sdiwə* sb.fk. skråstiver (i bindingsværk)
*ˈre·*ˌ*ko*ˀ*m* sb. redekam	*ˈfø·*ˌ*go*ˀ*ɹ* sb. fødegård	*slo*ˀ 1. sb.fk. slå, 2. v. slå
sme· pl. af smed	*glø·* pl. af glød	*ˈslo*ˀˌ*træ*ˀ sb.n. slåtræ (til bankning af lergulv)
*ˈsme·*ˌ*kvon* sb. smedekone	*grø·* sb. grøde[130]	*smo*ˀ adj. små
*ˈsme·*ˌ*svæn*ˀ sb.fk. smedesvend	*ˈgrø·*ˌ*vœj*ˀ*ə* sb.n. grødevejr	*sdro*ˀ sb. strå
*ˈsbe·*ˌ*bå*ˀ*n* sb.n. spædbarn	*klø·* sb.fk. kløe	(*i*) *ˈsdo*ˀ (også *sdå·*) sb. (i) stå
*ˈsbe·*ˌ*kal*ˀ sb.fk. spædkalv	*lø·* v. »løde«, 'vise tegn til kælvning'	*sdo*ˀ v. stå
sde· v. stede, 'fæste (karl)'	*rø·* pl. af rød	*få*ˈ*sdo*ˀ v. forstå
	tø· v. »tøde«, 'sinke'	*ˈsdo*ˀˌ*plas* sb.fk. ståplads
	ø· adj. øde	*tro*ˀ sb.fk. tråd
		*to*ˀ sb.fk. tå
		ro· (også: *ro·q*) v. råde
		tro· pl. af tråd
ˈsneˀə (NJD: *sneˀɹ*) prs. af sne	*ˈbrøˀə* pl. af brød	*ˈbloˀə* sb. blår
ˈveˀə pl. af ve	*ˈdøˀə* prs., se *døˀɹ*	*ˈbroˀə* sb. broder
ˈre·əs pass. af rede	*ˈfrøˀə* pl. af frø	*ˈfloˀə* prs., se *floˀ*⟨*ɹ*⟩
	ˈkløˀə 1. prs. af klø, 2. pl. kløer, 3. sb., se *kløˀɹ*	*ˈknoˀə* pl. af kno
		ˈsloˀə pl. »slåer«, 'slåen-

ē	*ø̄*	*ō*
	ˈsøːə 1. pl. af so, 2. pl. af sø	bær'
	ˈsdrøːə prs. af strø	*-ˌsdroːə* sb.pl., se pud-distrå
	ˈtøːə prs. af tø	*ˈsoːə* (NJD: *soːɹ*) prs. af så
	ˈbløˑə prs. af bløde	*ˈoːə* pl. af å
	ˈbrøˑə pl. af broder	*ˈnoːəs* pass. af nå
	ˈføˑə prs. af føde	*ˈgoːiŋ* prs.part. af gå (jvf. *goŋiŋ*)
	ˈgløˑə prs. af gløde	*ˈsdoːiŋ* prs.part. af stå (jvf. *sdåˑŋiŋ*)
	ˈløˑə prs. af »løde«	*ˈroˑə* (også: *ˈroˑqə*) prs. af råde
	ˈtøˑə prs. af »tøde«	*ˈkoˑkosˌgåːn* sb., se *ˈko(')gos-*
	ˈøˑə prs. af øde, 'ødelægge'	
	ˈbrøˑəs gen. pl. af broder	*fåˈsdoːə)lə* adj. forståelig

ǣ	*ø̄*	*å̄*
-b		*ˈvᵛåːbənˌhuws* (også (alm.) *-ˌhuːs*) sb. våbenhus
		ˈnåˑbə (også: *ˈnåˑbo*) sb. nabo
		ˈnåˑbəˌgoːɹ sb. nabogård
		ˈnåˑbəˌkåːl sb. nabokarl
		ˈnåˑbəˌpiqə pl. af nabopige
		ˈnåˑbəɹə (også: *ˈnåˑbuə*) pl. af nabo
-d		
dræːd sb.n. dræt, 'en halv omgang med harve'; 'for i tøj'		*solˈdåːd* sb., se *solˈdaːd*
flæːd pp. af flette		*påːd* sb.fk. part
		akuˈråːd adv. akkurat
		snåːd adv., se *ˈsnåːə*

ǣ	*ō̄*	*å̄*
rǣːd pp. af rette		*på·d* 1. pl. af part, 2. v. »parte«, 'partere'
slǣːd sb. slæt, 'høslæt'		
vǣːd sb.fk. vægt		
flæ·d v. flette		
læ·d 1. pl. af let, 2. v. lette, 3. prt. af d.s.		
(*te*) ˈ*ræ·d* sb. (til) rette		
ræ·d prt. af rette		
sæ·d num. sjette		
slæ·d 1. sb. slette, 'melklister til vævetrend', 2 v. slette, 'bestryge trend'; 'slette ud'		
ˈ*slæ·dˌbo·sd* sb.fk. sletteborste		
sdæ·d sb.fk. stætte, 'overgang over et hegn'		
træ·d pl. af træt		
tæ·d 1. pl. af tæt, 2. v. tætte		
læ·dəls sb.fk. lettelse		
ˈ*læ·də* komp. af let		
ˈ*tæ·də* komp. af tæt		
ˈ*dræ·dəd* pp. af »drætte«, 'fore'		

-g

blå·gən sb., se *blå·qən*

-v [1]

slǣːv sb.n. slæb	*lō̄ːv* sb.fk. løb, 'halmkurv'
sdrǣːv imp. af stræbe	*sdō̄ːv* sb. støb[131]
sgræ·v 1. sb.fk. »skræbe«, 'mundstykke til hyrde-	*lō̄·v* 1. pl. af løb, 'halmkurv' 2. v. løbe

ǣ	*ō̄*	*å̄*
horn', 2. v. »skræbe«, 'skrige, tude'	*sdō·v* v. støbe (af cement)	
ˡ*sgræ·v|hals* sb.fk. »skræbehals«, 'skrålhals'	*sō·v* v. søbe	
slæ·v 1. v. slæbe, 2. sb., se markslæbe	*lō·viŋ* prs.part. af løbe	
ˡ*slæ·v|kuw'* sb. slæbeko, 'forreste ko i et lænke'		
ˡ*slæ·v|riw·* sb.fk. slæberive, 'håndtrukken markrive'		
ˡ*slæ·v|sguw'* sb.fk. slæbesko, 'bremsesko'		
ˡ*slæ·v|sgø(')də* pl. af slæbeskytte, 'skyttel uden hjul'		
sdræ·v v. stræbe, 'skynde sig'		
sgræ·vd (også: *sgrævd*) prt. af »skræbe«		
ˡ*flæ·və* prs. af flæbe	ˡ*sō·və* prs. af søbe	
ˡ*sgræ·və* prs. af »skræbe«	ˡ*sō·vəd* (også: *sō·vd*, *sövd*) prt. af søbe	
ˡ*slæ·və* prs. af slæbe	ˡ*sö·vəs* pass. af søbe	
ˡ*hæ·vəd* pp. af hæve		
ˡ*slæ·vəs* pass. af slæbe		

-*ð*

græ'ð prt. af græde	*blö'ð* adj. blød	*brå'ð* sb., se *bråð*
græ·ð v. græde	*grö'ð* pl. grød	*flå'ð* adj. flad
plæ·ð sb.fk. plæde (en fladfisk)	*sdō'ð* 1. sb. stød, 'træstubbe', 2. sb.n. stød, a. 'det at støde', b. 'fremspring på vognstjært, der hindrer kobbelringen i at	*hå'ð* pp. af have
sæ·ð v. »sæde«, 'passe, være rigtigt'		*få·ð* pl. af fad
væ·ð 1. sb. væde, 2. v. væde		*flå·ð* pl. af flad
		ˡ*flå·ð|boŋəd* adj. fladbundet

ǣ	*ō̄*	*å̄*
	glide tilbage'.	*gå·ð* sb.fk. gade
	sō̄:ð adj. sød, 'som smager sødt' (jvf. *sø̄:ð*)	*ˈgå·ð‚iˌ* sb. gadeild (om blus valborgaften)
	ˈsō̄:ð‚grō̄:ð pl. sødgrød	*ˈgå·ð‚pu̯:d* sb. gadeport
	ˈsō̄:ð‚mjelg sb. sødmælk	*hå·ð* prt. af have
	ˈsō̄:ð‚so(')b pl. sødsuppe	*lå·ð* v. lade, 'årelade'
	blö·ð 1. sb.fk. »bløde«, 'regnskyl', 2. pl. af blød	*ˈlå·ð‚ja̯:n* sb.n. ladejern
	ˈblō̄·ð‚mjelgəd adj. blødmælket	*må·ð* sb.fk. måde
	brō̄·ð sb.fk. brøde, 'hørbrage'	*-‚plå·ð* sb., se land-, muldplade
	ˈbrō̄·ð‚graw sb. brødegrav	*sgå·ð* sb.fk. skade (fugl)
	flō̄·ð pl. fløde	*ˈsgrå·ð‚ijs* sb., se *ˈsgrö·ð-*
	mō̄·ð v. møde	
	ˈsgrö·ð‚ijs (også: *ˈsgrå·ð-*) sb. »skrødeis«, 'tynd is (med luft under)'[132]	
	sō̄·ð pl. af sød, 'som smager sødt'	
	vrö·ð v. »vrøde«, 'vråde, rode (i jorden)'[133]	
	ˈblō̄·ðə prs. af bløde, 'gøre våd'	*ˈlå·ðəd* pp. af lade
	ˈvrō̄·ðə prs. af »vrøde«	*ˈlå·ðəs* pass. af d.s.
	ˈbrö·ðəs pass. af brøde, 'brage hør'	
	ˈrö·ðəs pass. af røde (hør)	

-q

bræ·q v. bræge	*blå·qən* (også: *blå·gən*) sb. blårgarn[134]
sdræ·q sb.fk. streg	
hæ·qən adj. »hægen«, 'ivrig (efter)'	

ǣ	*ō*	*å̄*
ˈhæ·qə prs. af hæge, 'være ivrig (for)'; 'tage sig af, gøre fin'		*ˈå·qə* pers.n. Åge
-j		
		trå·j sb.fk. trøje
-s		
fjæˀ.s (også: *fjeˀ.s*?) sb.n. fjæs		*måˀ.s* sb. mås
hvæˀ.s prs. af hvæse		*sdåˀ.s* sb. stads[136]
hæˀ.s adj. hæs		*ˈsdåˀ.s|klœjˀə* pl. stadsklæder
jæ·s v. »jæse«, 'dampe, ose (fra stegepande)'[135]		*ˈsdåˀ.s|piˀ·q* sb.fk. stadspige, 'pige på gård, der ikke bliver sat til grovere arbejde'
flæ·s sb.fk. flæse		*ˈsdåˀ.s|sdåw·* sb. stadsstue
hvæ·s v. hvæse		*ˈglå·s|iwəd* adj. »glasøjet«[137]
hæ·s pl. af hæs		*krå·s* sb.fk. kråse
bæˀ.sd sb.n. bæst		*kåˀ.sd* pp. af kaste
fæˀ.sd pp. af fæste		*kå·sd* 1. v. kaste, 2. prt. af d.s.
bæ·sd sup.b.f. af bedre		*å·sg* pl. aske
fæ·sd v. fæste (karl osv.)		
ˈfæ·sd|pæ·ŋ pl. fæstepenge		
hæ·sd pl. af hest		
ˈhæ·sd|bræmsə pl. af hestebremse		
ˈhæ·sd|boˀ.s sb. hestebås		
ˈhæ·sd|dægən sb.n. hestedækken		
ˈhæ·sd|gal' adj. hestegal, om hoppe: brunstig		
ˈhæ·sd|goŋ' sb. hestegang, 'hesteomgang'		
ˈhæ·sd|giɭ· sb. hestegilde,		

ǣ	*ō̄*	*å̄*

'gilde i anl. af betaling af hestepenge'

ˈhæ·sd|pæ·ŋ pl. hestepenge, 'betaling for afbenyttelse af hingst'

ˈhæ·sd|sguw' sb. hestesko

ˈhæ·sd|sdål' sb. hestestald (= *sdål'*)

næ·sd adj. næste

ˈpræ·sd|kvon sb.fk. præstekone

ˈpræ·sd|ewdə pl. af »præsteurt«, 'gøgeurt'

væ·sd sup.b.f. af værre

kræ·sdən pers.n. Kresten

væ·sdən adv. (sb.) vesten

ˈvæ·sdən|viŋ' sb. vestenvind

tæ·sg v. tærske

ˈtæ·sg|gil· sb. tærskegilde

ˈtæ·sg|låw' sb. tærskelo

ˈtæ·sg|væɹg sb. tærskeværk

væˈ·sən sb.n. væsen

æˈ·səl sb. æsel

ˈbæˈ·sdə pl. af bæst (tidl. alm. betegn. for hestene)

ˈtæ·sgə 1. sb.fk. tærsker, 2. prs. af tærske

ˈæˈ·s(ə)lə pl. af æsel

ˈkå·sdəs pass. af kaste[138]

-*m*

	ø̄/ō̄	
jæˈ·m sb.fk. em	*søˈ·m* 1. sb.n. søm, 2. sb.fk.	*så·m* pron., se *sa·m*
jæ·m v. emme		

ǣ *ō* *å̄*

søm, 'søm på tøj'; 'udlæg ved tærskning'
ö'ːm adj. øm
sö·m v. sømme, 'slå fast med søm'
sö·m (også: *sōm·*) v. sømme, 'sy søm'
tö·m sb.fk. tømme
ˈö·mˌsgiŋəd adj. ømskindet

ˈkjæ·mə prs. af kæmme
ˈkræ·mə sb.fk. kræmmer
ˈkjæ·məs pass. af kæmme

ˈsö·məd pp. af sømme
ˈsö·məs pass. af d.s.

-n

ø̄/ō̄

hæ'ːn sb., se *hœj'ən*
pæ'ːn adj. pæn
ræ'ːn 1. sb.n. regn, 2. prs. af regne (med, for)
blæ·n sb.fk. blegne
pæ·n pl. af pæn
ræ·n 1. regne, 'være regnvejr', 2. regne, 'foretage udregninger'
ˈræ·nˌbåw· sb.fk. regnbue
ˈræ·nˌku·l sb.fk. »regnkule«, 'rask regnbyge'
ˈræ·nˌslaw sb.n. regnslag
ˈræ·nˌvœj'ə sb.n. regnvejr
sæ·n sb.fk. sene (på kroppen)
ˈsæ·nˌgrœjs sb. senegræs
ˈsæ·nˌsali sb. senesalve

bö'ːn pl. af barn
drö'ːn 1. sb.n. drøn, 2. prs. af drøne
kö'ːn adj. køn
lö'ːn 1. sb. løn, 2. prs. af låne
mö'ːn sb. »møn«, 'mønning'
drö·n v. drøne[139]
hö·n sb.fk. høne
ˈhö·nˌkiwləŋ sb.fk. hønekylling
lö·n 1. v. lønne, 2. v. låne
mö·n v. mønne
ˈmö·nˌtåɹ'ə sb. mønnetørv

bå'ːn sb.n. barn
gå'ːn sb. garn
sgå'ːn sb. skarn
så'ːn adv., se *såð'ən*
å·n sb.fk. arne, 'ovnbund'
ˈbå·nˌdom' sb. barndom
ˈbå·ndomsˌtij' sb. barndomstid
ˈbå·nˌu'ːn sb.fk. barnevogn
gå·n sb.fk. gane
-ˌhå·n sb., se vandhane
ˈhå·nˌbjel(·)g sb.fk. hanebjælke
ˈkå·nˌklå(')gə pl. af kaneklokke
ˈbå'ːnsˌbi'ːn sb. barnsben[140]

æ̈ *ö̇* *å*

ˈ*blæ·nə* pl. af blegne
ˈ*pæ·nə* adj. pæn (sideform m. emfatisk betydn. – til *pæˑˀn*)[141]
ˈ*ræ·nə* prs. af regne, 'være regnvejr'
ˈ*sæ·nə* (også: ˈ*sænə*) pl. af sene, dvs. senegræs
ˈ*ræ·nəd* prt. af regne, 'være regnvejr'
ˈ*ræ·nəs* pass. af regne, 'anse for'

ˈ*mö·nə* prs. af mønne
ˈ*mö·nəd* prt. af d.s.

-*ŋ*

bræˑˀŋ pp. af brænde
hæˑˀŋ pp. af hænge
kjæˑˀŋ pp. af kende
læˑˀŋ sb.fk. lænd
ræˑˀŋ 1. sb.n. rend, 2. pp. af rende
træˑˀŋ pp. af trænge
tæˑˀŋ pp. af tænde
bəˈtæˑˀŋ part.adj. betændt
væˑˀŋ pp. af vende
bæ·ŋ pers.n. Bent[142]
bræ·ŋ prt. af brænde
æ·ŋ 1. sb.fk. ende, 2. v. ende, 3. (også: *æ·ŋd*) prt. af ende
hæ·ŋ 1. v. hænde, 2. prt. af d.s., 3. prt. af hænge
kjæ·ŋ prt. af kende
ræ·ŋ prt. af rende
træ·ŋ prt. af trænge

brå̈ˑˀŋ sb. brand, 'kornsygdom', (fk.:) 'brændende træstykke' (jvf. *braŋ*)
grå̈ˑˀŋ sb.fk. (i bet. 'lille smule': n.) gran, 'lille partikel', lille smule'
hå̈ˑˀŋ sb.fk. hånd
så̈ˑˀŋ sb. sand
fåˈsdå̈ˑˀŋ sb.fk. forstand
sdrå̈ˑˀŋ sb. strand[143]
brå·ŋ v. »brande«, 'pudse et lys'
(*te*) ˈ*grå·ŋ* sb. (til) grunde
-ˌ*hå·ŋ* sb., se allehånde
rå·ŋ sb.fk. »rane«, 'hønsepinde'
sdå·ŋ pl. af stund[144]
tå·ŋ sb.fk. tande, 'garn til et lys', 'væge i tællelys'
å·ŋ sb. ånde

ǣ *ɔ̄* *å̄*

tæ·ŋ 1. v. tænde, 2. prt. af d.s.
væ·ŋ 1. v. vende, 2. prt. af d.s.
ˈvæ·ŋˌplas sb.fk. vendeplads
ˈpæ·ŋsdˌdaw' (også: *piŋsˈdaw'*) sb. pinsedag
ˈpæ·ŋsdˌlåwəɹdə (også: *piŋsˈlåwəɹdə*) sb. pinselørdag
væ·ŋəŋ sb.fk. vending[145]
sæ·ŋəls sb. sendelse, 'madvarer, som gæsterne sendte til gildesgården'
ˈsæ·ŋəlsˌbrɔ̈' sb.n. sendelsebrød[146]
bəˈtæ·ŋəls sb. betændelse

ˈæ·ŋə pl. af ende
-ˌhæ·ŋə adj., se hård-, kejthændig
ˈtæ·ŋə prs. af tænde
ˈvæ·ŋə prs. af vende
ˈblæ·ŋəs pass. af »blænde«, 'blande'
ˈvæ·ŋəs pass. af vende
ˈkjæ·ŋəsd prt.pass. af kende[147]
ˈpæ·ŋsdə sb. pinse

ˈvæ·ŋəŋə pl. af vending[149]

dåˑˈŋs (nu ofte: *daŋ's*) sb.fk. dans
fråˑˈŋs (nu alm. *fraŋ's*) pers. n. Frands
kråˑˈŋs sb.fk. krans
såˑˈŋs (nyere: *saŋ's*) sb. sans
ˈdå·ŋsˌsgvol sb. danseskole
då·ŋs v. danse
så·ŋs v. sanse, 'opfatte, være kvik'
sdå·ŋiŋ prs.part. af stå (jvf. *ˈsdoˑˈiŋ*)

ˈsdå·ŋə pl. af stund (jvf. *sdå·ŋ*)[148]
-ˌå·ŋəd adj., se stakåndet
ˈbrå·ŋəs pass. af »brande«
ˈdå·ŋsə prs. af danse
ˈdå·ŋsəd prt. af danse
ˈhå·ŋsgə (nyere: *ˈhaŋsgə*) pl. af handske

-*ŋ*

pæ·ŋ pl. penge
ˈpæ·ŋsˌpoŋ' sb.fk. pengepung

ǣ *ȫ* *å̇*

-*l*

fjæ'l sb., se *fie'l*
hvæ'l sb.n. »hvæl«, 'skrig'
hæ'l sb.fk. hæl
kvæ'l prs. af kvæle
mæ'l prs. af »mæle«, 'måle'
pæ'l sb.fk. pæl
sdæ'l prs. af stjæle
sæ'l prs. af sælge
tæ'l prs. af tælle
få'tæ'l prs. af fortælle
vræ'l 1. sb.n. vræl, 2. prs. af vræle
hvæ·l v. »hvælle«, 'skrige, råbe'
'hæ·l|kra·mə pl. af hælkramme (på træsko)
kvæ·l v. kvæle
mæ·l 1. sb.n. mæle, 2. v. »mæle«, 'måle'
pæ·l 1. pl. af pæl, 2. pl. af pægl
'pæ·l|mo'l sb.n. pæglemål
sjæ·l sb., se *siel*
sdæ·l v. stjæle
sæ·l v. sælge
tæ·l v. tælle
få'tæ·l v. fortælle
dæ·lən sb. (b.f.) djævelen[150]

brö'l 1. sb.n. brøl, 2. prs. af brøle
brö·l v. brøle

då'l (også: *da'l*) sb.fk. dal
fjå'l sb.fk. fiol, 'violin'
gå'l prs. af gale
kå'l sb.fk. karl
må'l sb. »mal«, 'maling' (jvf. *må·ləŋ*)
må'l (også: *'må·lə*) prs. af male (med farver)
prå'l (også: *'prå'lə*) prs. af prale
tå'l imp. af tale, 'kalde'
ku'tå'l (*kvo-*) sb.n. kvartal
å·l sb. ajle
'å·l|kom· sb.fk. ajlekumme
gå·l v. gale
hå·l sb.fk. hale
'hå·l|pæ'l sb.fk. halepæl, 'bageste stolpe i hestebås'
'hå·l|rem' sb. halerem (del af seletøj)
'hå·l|ru'ð sb. halerod
'hå·l|tusə pl. af haletudse
kå·l pl. af karl
'kå·l|aɹbəð sb. karlearbejde
'kå·l|kamə sb.n. karlekammer
'kå·l|klœj'ə pl. karleklæder, 'mandsklæder'
'kå·l|miŋəsg sb.n. karlemenneske, 'person af mandkøn'

ǣ *ȫ* *å̄*

ˈkå·lˌsij sb. karleside, 'mandsside i kirken'
ˈkå·lˌfålg sb. karlfolk, 'mandsperson'
må·l v. male (med farver)
prå·l v. prale
ˈprå·lˌhals sb.fk. pralhals
svå·l (også: *suol*) sb.fk. svale
tå·l 1. sb.fk. tale[151], 2. v. tale[152]
bəˈtå·l v. betale
hå·liŋ (yngre: *ha·liŋ*) prs. part. af hale, 'styrte af sted'
må·ləŋ sb. maling (jvf. *måˑl*)
bəˈtå·ləŋ sb.fk. betaling

-ˌmæ·lə sb., se landmæler
ˈfæ·ləd sb.fk. fælled, 'udyrket, græsbevokset jord'
ˈsæ·ləs pass. af sælge

ˈpråˑlə prs. se *pråˑl*
bəˈtåˑlə prs. af betale
ˈdå·lə sb.fk. daler
risˈdå·lə sb.fk. rigsdaler
ˈfå·lə adj. farlig[153]
ˈmå·lə prs., se *måˑl*
-ˌhå·ləd adj., se krølhalet
ˈmå·ləd 1. prt. af male (m. farver), 2. pp. af d.s.
ˈmå·ləs pass. af d.s.
ˈsvå·ləs pass., se *ˈsvoləs*
ˈprå·ləɹə adj. »pralerig«, 'pralende, brovtende'

ˈdæ·l(ə)mə interj. »dælleme«

ǣ *ō̄* *å̄*

-ʃ

hæ·ʃ 1. sb.fk. hilde, 2. v. hilde, 'sætte (kreaturer) i hilde'
træ·ʃ stn. Trelde
præ·ʃ prt. af vræle

-ɹ

ø̄/ø̄̄

bæ'ɹ prs. af bære
hvæ'ɹ pron., se *hvæ*
læ'ɹ prs. af lære
sdæ'ɹ sb.fk. stær[154]
svæ'ɹ 1. sb. svær (jvf. dog *so·l, su'ɹ*), 2. adj. svær
tvæ'ɹ adj. tvær
tæ'ɹ 1. prs. af tære, 2. pl., se *ˈtæ'ə*
bæ·ɹ v. bære
læ·ɹ v. lære
ˈlæ·ɹˌpæ·ŋ pl. lærepenge
pæ·ɹ sb.fk. pære
tjæ·ɹ sb., se *tieɹ*
tæ·ɹ v. tære
væ·ɹ sb. værge[155]
ˈnæ'ɹəns|tij' (også: -*ˈtij'*) konj. »nårenstid«, 'når'
æ·ɹiŋ sb. ærinde
tæ·ɹəŋ sb. tæring

(Se under *ø̄*)

bå'ɹ adj. bar
få'ɹ prs. af fare
hå'ɹ prs., se *hå'⟨ɹ⟩*
klå'ɹ adj. klar
lå'ɹ prs. af lade, 'lade som om', 'give udseende af'
rå'ɹ adj., se *rå'⟨ɹ⟩*
sbå'ɹ 1. prs. af spare, 2. pp. af d.s.
bå·ɹ b.f./pl. af bar
ˈbå·ɹˌhalsəd adj. barhalset
få·ɹ 1. v. fare, 'fare af sted', 2. v. fare, 'få grise'
hå·ɹ sb.fk. hare
ˈhå·ɹˌbi'n sb. hareben (en skavank hos hest)
ˈhå·ɹˌsgåɹ sb.n. hareskår
ˈhå·ɹˌku'n sb. hartkorn
kå·ɹ v. karde
ˈkå·ɹˌməl· sb.fk. kardemølle
ˈmå·ɹˌkås sb.n. »marekors«, (dvs. en figur der tegnedes i en leg)

ǣ	*ō̤*	*å̤*
		-ˌ*sgå*·ɹ sb., se ligskare
		sbå·ɹ v. spare
		*få*ˈ*klå*ːɹəŋ sb.fk. forklaring
ˈ*læ*·ɹə sb.fk. lærer		ˈ*kå*·ɹə pl. af karde
ˈ*næ*·ɹə 1. komp. af nær, 2. adj. »nærig«, 'nærgående'		ˈ*klå*·ɹə prs. af klare
		ˈ*snå*·ɹə komp. af snar
ˈ*pæ*·ɹə pl. af pære		ˈ*kå*·ɹəd pp. af karde
-⟨ɹ⟩		
*næ*ː⟨ɹ⟩ 1. adj. (adv.; præp.) nær, 2. konj. når		*få*ː⟨ɹ⟩ sb., se ˈ*få*ːə
*sæ*ː⟨ɹ⟩ adj. sær		*hå*ː⟨ɹ⟩ (NJD: *hå*ːɹ) prs. af have
væ·⟨ɹ⟩ v. være		*rå*ː⟨ɹ⟩ (NJD, MTh: *rå*ːɹ) adj. rar
		*snå*ː⟨ɹ⟩ adv., se ˈ*snå*ːə
		*tå*ː⟨ɹ⟩ prs. af tage
		rå·⟨ɹ⟩ (MTh: *rå*·ɹ) pl. af rar
-nul		
*fræ*ː (og *fræ*) præp. fra[156]	*bö*· interj. bøh	*så*ː pp. af sige
ˈ*fræ*ːˌ*hå*ːŋ adj. »frahånd«, om hest: fjermer	ˈ*bö*·ˌ*maŋ* sb.fk. bøhmand	ˈ*å*·ˌ*sæd* sb.n. »åsæt«, 'den øvre del af vognen'
ˈ*fræ*ːˌ*tå*ːə sb.fk. fratager, 'person, der tager fra (ved opforkning)'		*blå*· pl. af blad
		ˈ*blå*·ˌ*kuːn* sb. bladekorn, 'korn på marken, lige inden det skrider'
*knæ*ː sb.n. knæ		*lå*· sb.fk. lade
*sæ*ː sb.fk. sæd[157]		*lå*· prt., se *lo*ː
*træ*ː sb.n. træ		ˈ*lå*·ˌ*puːd* sb.fk. ladeport
fræ· adv. »frae« (om væren borte fra et sted)		*må*· sb.fk. made, 'eng'
*hə*ˈ*fræ*· adv. »herfrae«[158]		*bre*ˈ*må*· stn. Bredmade

ǣ	*ō̄*	*å̄*
ˈsæˑˌdæ(')gə sb.fk. sæddækker (en slags harve)		*huˈråˑ* interj. hurra
ˈsæˑˌkuːn sb. sædekorn		*råˑ* (gl.; nu alm.: *ˈraðˀə*) pl. af rad, 'række'
ˈsæˑˌtij' sb. sædetid		*såˑ* prt. af sige
		sgåˑ 1. sb. skade, 'beskadigelse', 2. v. skade
		sbåˑ sb.fk. spade
		ˈsbåˑˌsgawd sb.n. spadeskaft
		sdåˑ 1. sb.n. stade[159], 2. pl. af d.s., se *ˈsdåˑə*
		ˈsdåˑˌplas sb. stadeplads (på torvet)
		tåˑ prt., se *tåw'*
ˈdræːə prs. af dræ		*ˈfåːə* (også: *fåːˀ*; yngre: *faˑɹ*) sb. fader
ˈtræːə pl. af træ		*ˈsnåːə* (også: *snåːˀ*; *snåːd*) adv. snart
ˈtæːə (NJD: *tæːɹ*) pl. af tå		*-ˌtåːə* sb., se fra-, optager
		ˈlåˑə pl. af lade
		ˈsgåˑə prs. af skade
		ˈsbåˑə pl. af spade
		ˈsdåˑə (også: *sdåˑ*) pl. af stade

ā

-b

kålˈraˑbi sb.fk. kålrabi

-d

solˈdaːd (gl. *-ˈdåːd*) sb.fk. soldat	*kvaˈdraːdˌalˑ* sb.fk. kvadratalen	*saˈlaːd* sb. salat
		sbiˈnaːd sb. spinat

mu'sga':d sb. muskat
sdja':d sb.fk. stjært, 'vogn-stang'
hja·d sb.n. hjerte

-*g*

'sa·go|gry':n sb. sagogryn

-*v*[1]

fla':v sb.fk. (som skældsord også n.) flab
ga':v sb.n. gab, 'mund', 'hul, mellemrum' (jvf. *gav*)
sga':v sb. skab (en hudsygdom)

-|sva·d sb., se blank-, skosværte
a·d 1. sb.fk. ært, 2. pl. af d.s.

sgra·v v. skrabe
'sgra·v|ka·q sb.fk. skrabekage[160]
'sgra·v|naw'ə sb.fk. skrabenaver (træskomandsredskab)
ta·v v. tabe

'a·d|kjæn· sb.fk. ærtekerne

'a·də præp., se *'a(')də*
'sva·dəd prt. af sværte

ga·vd prt., se *gavd*
sgra·vd prt., se *sgravd*

'ta·və prs. af tabe
'fla·vəd adj. flabet
'sga·vəd adj. skabet
'sgra·vəs pass. af skrabe

-*ð*

ga':ð prt. af gide
sogo'la·ðə sb. chokolade
'v^{v}a·ðəd (gl. måske: *'voðəd*) prt. af vade

-*q*

fla':q sb.n. flag
-|kna':q sb., se høle-, spidsknag
pla':q sb.n. plag
ra':q adj. »rag«, 'strid' (om uld olgn.)
sma':q sb.fk. smag
sdra':q adj. »strag«, 'lige'

-|sva':q adj., se brystsvag
a·q (gl.) v. age
'a·q |sdu':l sb. agestol
ba·q v. bage
tə'ba·q adv. tilbage
'ba·q|åw'ən sb. bageovn
fla·q sb.fk. flage[161]
ha·q 1. sb.fk. hage, 2. v. »hage«, 'nå op over med hagen'[162]
'ha·q|sge(')g sb. hageskæg
'ha·q |smæ(')g sb.fk. hagesmække
ka·q sb.fk. kage
'ka·q |fåɹ'əm sb.fk. kageform

ˈka·q ˌkvon sb. kagekone, 'kone, der gik rundt og solgte finere bagværk'
kna·q pl. af knag
ˈkna·q ˌfryˑˑs prs. af knagfryse
ˈkna·qˌtaˑˑɹ adj. knagtør
kra·q sb.fk. krage
la·q sb.fk. lage
ma·q sb. mage
pla·q pl. af plag
ra·q 1. sb.fk. rage, 2. v. rage
ˈra·qkniwˌsgawd sb.n. rageknivskaft[163]
sga·q v. skage, 'skætte'
ˈsga·q ˌbloˑˑə sb. skageblår
ˈsga·q ˌfuˑˑð sb.fk. skagefod
ˈsga·q ˌgåˑˑn sb. skagegarn
ˈsga·q ˌhåˑˑŋ sb.fk. skagehånd
ˈsga·q ˌlaw sb.n. skagelav, 'kreds af karle og piger, der samledes til skagning'
ˈsga·q ˌsduˑˑl sb.fk. skagestol (jvf. -fod ovf.)
ˈsga·q ˌtew sb.n. skagetøj, '-fod og -hånd'
sma·q v. smage
ˈsma·q ˌka·q sb.fk. smagekage
ˈsma·q ˌløˑˑs adj. smagløs
sda·q sb.fk. stage (om tøjrstage)
ˈsda·q ˌsdøg sb. stagestykke, 'den nederste del af tøjret'
fla·qd prt., se *ˈfla·qəd*
kna·qd (også: *ˈkna·qəd*) prt. af knage
ra·qd prt., se *ˈra·qəd*
sga·qd prt., se *ˈsga·qəd*
na·qən adj. nøgen
sga·qən vbs. til skage

ˈba·qə 1. sb.fk. bager, 2. prs. af bage
ˈbra·qə prs. af brage
ˈfla·qə pl. af flage
ˈkna·qə prs. af knage
ˈra·qə prs. af rage
ˈsa·qə pl. af sag
ˈsma·qə prs. af smage
ˈfla·qəd (også: *fla·qd*) prt. af flage
ˈkna·qəd prt. se *kna·qd*
ˈra·qəd (også: *ra·qd*) prt. af rage
ˈsga·qəd (også: *sga·qd*; *sgaqd*(?)) prt. af skage
ˈba·qəs pass. af bage
ˈra·qəs pass. af rage
ˈba·qəɹə pl. af bager
ˈkla·qrənə pl. klakringer[164]

-s

aˑˑs 1. (gl.) sb. ars, 'bag', 2 prs. af ase
faˑˑs sb.fk. fas, 'kant'
knaˑˑs sb. knas
maˑˑs prs. af mase

buˈsgaˑˑs sb.n. buskads
aˑs v. ase
braˑs v. brase
knaˑs v. knase
ˈknaˑsˌtaˑˑɹ adj. knastør

maˑs v. mase
aˑˑsən sb.n. asen
planˈtaˑsi sb.fk. plantage
ˈaˑˑs(ə)nə pl. af asen

-m

kraˑm b.fk. »kramme«, 'træskokrampe'
saˑm (også: *såˑm*) pron. samme
ˈkraˑməd pp. af »kramme«, 'sætte krampe på (træsko)'

ā

-n

ja:n sb.n. jern[165]
kva:n sb.fk. kværn
gja·n adv. gerne
ˈja·nˌgrimə pl. af jerngrime
ˈja·nˌreŋi pl. af jernring
ˈja·nˌtiŋ' 1. sb. jerntand, 2. pl. af d.s.
sva·n sb.fk. svane
ˈsva·nˌhals sb.fk. svanehals; spec. om del af undervognen[166]

-l

da:l sb., se *då:l*
desəˈma:lˌvæ:d sb.fk. decimalvægt
sja:l sb.n. sjal
ha·liŋ part., se *hå·liŋ*
ˈfja·lə adj. »fjalig«, 'genert'

-ɹ

da:ɹ sb.fk. dør
gja:ɹ pl. gær
kja:ɹ sb.n. kær
la:ɹ pp. af lære
-ˌna:ɹ sb., se aprils-, fastelavnsnar
baˈsa:ɹˌtræsguə pl. bazartræsko, 'træsko med læderbelægning over vristen'
sgja:ɹ 1. sb.n. skær, 'lysskær', 2. adj. skær[167]
ta:ɹ adj. tør
va:ɹ adj. værd
da·ɹ pl. af dør
ˈda·ɹˌkaɹ'əm sb.fk. dørkarm
ˈda·ɹˌsdålb (ell. *-ˌsdål(·)b*?) sb. dørstolpe
ˈda·ɹˌtren sb.n. dørtrin
ˈda·ɹˌtræ: sb.n. dørtræ (= -trin)
ˈda·ɹˌvrijə sb.fk. dørvrider
(o) *ˈfa·ɹ* sb. (på) færde
fa·ɹ adv. før
fa·ɹ sb., se *ˈfå:ə*
fja·ɹ num. fjerde
halˈfja·ɹ num. halvfjerde
ˈfa·ɹˌve adv. førved, 'før (noget andet)'[168]
ˈgla·ɹˌmæsdə sb.fk. glarmester
gja·ɹ sb.n. gærde
ˈgja·ɹˌkrå:ŋs sb.fk. gærkrans
kja·ɹ pl. af kær
la·ɹ prt. af lære
ta·ɹ pl. af tør
(tə) *ˈfa:ɹs* sb. (til) færds[169]
ma·ɹən pers.n. Maren
ta·ɹən vbs. til tørre
ˈgja·ɹə pl. af gærde
ˈta·ɹə sb.fk. tørrer, 'overhaling, lussing olgn.'
ˈta·ɹəd pp. af tørre
ˈgja·ɹəs pass. af gærde, 'indgærde'
ˈta·ɹəs pass. af tørre

-nul

ˈda·ˌtåw' sb.fk. dato
ˈsa·frən sb. safran

Noter til kap. 1–3.

1. Der bortses her fra Børge Andersen. Rønnemålet. (1959), en bog, som der iøvrigt ikke er nogen grund til at se bort fra.
2. Se dog nærmere nedenfor p. 37.
3. Se nedenfor p. 96f.
4. Om sporadisk forekomst af vestjysk stød på stemt konsonant foran klusil, se nedenfor.
5. Stødform af »punch« kender Feilb. (se *pons*) kun fra Vendsyssel. I sb. lys findes stød vistnok overalt i det (østlige) område hvor det har former med [-*w*-] (Feilb., EllaJensen.Hbm.23. NSams. 27).
6. Lyngbys lydskrift er her omsat til Danias.
7. Iøvrigt savnes i litteraturen om de vestjyske dialekter med stabile længdeforhold en redegørelse for længde i sammensætningers førsteled.

7a. Kommutationspar som [*rijs*] || [*ruos*], [*ijs*] || [*a·s*] anføres med de forbehold, som de fonetiske forhold vedrørende glider + *s* (p. 23) indebærer. Alternativt kan opstilles kommutationspar som [*ɾij's*] || [*ɾu'os*] ros, [*ij's*] || [*a'.s*] prs. af ase.

8. Selv om vi her har valgt at regne forskellen mellem lange og korte vokaler for en vokalforskel, kan vokallængde naturligvis rent fonetisk betragtes isoleret og på linje med konsonantlængden.
9. Se Poul Andersen i Nordisk tidsskrift for tale og stemme *15* (1955). 70ff.
10. Hertil kommer modsætningen *y/ø* || *ö* foran -*ɻ*, der imidlertid ikke har voldt vanskeligheder.
11. [*fe'.bə*] feber, [*jo·bə*] jordbær; [*hø'.kə*] høker, [*frø'.gən*] frøken, [*bø·gə*] bødker; [*trå·j*] trøje, [*pæ·ŋ*] penge.
12. Forbindelserne *õ* + *ŋ* og *õ* + *ɻ* findes, men er i materialet kun repræsenteret ved nogle få ord(former), der alle har sideform med *å*: *lõŋd* (og *låŋd*) lånt, *brõɻ·* (og *bråɻ·*) brølte, ˈ*brõɻəb* (og ˈ*bråɻəb*) bryllup, ˈ*õɻu* (og ˈ*åɻu*) elleve.
13. *å·* + *g* haves dog i ˈ*blå·gən*, blårgarn der er sideform til *blå·qən*.
14. Forb. *å·* + *m* er kun repræsenteret af formen *så·m* samme, hvilket ord dog hos de fleste meddelere hedder *sa·m*.
15. *ẽ* + *ɹ* findes dog i *sne'.ɹ* sner, der er sideform til ˈ*sne'.ə*.
16. En mindre del af de ndf. nævnte ord er optegnet både i en form med [-*i*] og en form med [-*ə*]; nærmere oplysninger i forb. m. materialeopstillingen.
17. Her forekommer i optegnelsen v.s.a. [*u*] både [*o*] og [*ə*]. Nærmere i materialeopstillingen.

18. Her forekommer i optegnelsen undertiden v.s.a. [*o*] også [*ə*]. Se nærmere materialeopstillingen.
19. Undertiden findes i optegnelsen [*ə*] v.s.a. [*a*], se materialeopstillingen.
20. »det« er i enklitisk stilling efter konsonant altid optegnet som [*ət*].
21. Jvf. EllaJensen.Hbm. § 47. NSams. § 37.
22. Jeg har ved denne opdeling i to typer draget nytte af den af Ella Jensen i NSams. § 37 fremsatte iagttagelse, at man i bøjningsformer (dvs. ord med *-ə* (ell. *-i*) *efter* de to konsonanter) kan konstatere evt. tilstedeværelse af et *ə* i stillingen *mellem* de to konsonanter, mens dette i almindelighed ikke er muligt i ubøjede former (dvs. ord uden *-ə* (ell. *-i*) efter de to konsonanter). Mens Ella Jensen imidlertid anvender de ved undersøgelsen af bøjningsformerne vundne resultater ved fastlæggelsen af de ubøjede ords form, har jeg her behandlet de to typer hver for sig.
23. Det bedes bemærket, at ikke-kursiveret i i stærktrykstilling har en anden værdi, idet det enten (foran *-w*) repræsenterer synkretismen *i/y* eller (foran *-ŋ*, *-ɭ*) synkretismen *i/e*.
24. Det sjældent brugte Dania-tegn [d] har værdien »stemt d«.
25. Herfra undtages dog [*r*], [*r*], som i intervokalisk stilling er frie varianter i forhold til [*ɹ*], [*ɻ*]. (ndf. p. 91).
26. Ved størsteparten af optegnelserne er overalt skrevet [*p*, *t*, *k*], til dels i modstrid med den fonetiske realitet (jvf. p. 15).
27. Der er synkretisme *e/æ* foran *-j*, og de to ord udgør altså ikke et egentligt kommutationspar. Hvor det i det flg. bliver nødvendigt som det ene ord af prøvens par at anvende et med vokalsynkretisme, opstilles så vidt muligt to ordpar, et for hver vokal, der indgår i synkretismen; se f.eks. ndf. p. 85f. (u. *ð*, *q* og *j*).
28. Dette medfører, at når der faktisk forekommer et [*p*], [*t*] ell. [*k*] i indlyd, må det tolkes som manifestation af et i stavelsesforlyd stående *p-*, *t-* ell. *k-*, eksss.: *ˈko·-kos* kokos, *ˈfjæɹəŋ-kə* fjerdingkar (jvf. p. 19.).
29. Problemet *j* : *ð* i Bjerre herred behandles af Marius Kristensen i Kort etc. p. 121, hvor han nævner de af Jean Fischer anførte former (Danske studier. 1909. 110) [*boðən*], [*sboðən*] o. lign. (altså *ð* < nd i indlyd). Jean Fischer skriver anf. st. bl.a.: »*b0ðən sb0ðən tw0ðən* (*b0jən sb0jən tw0jən*)« og p. 113: »nd går endnu mest over til *ð* med efterklang af *j*«. I Jean Fischers seddelsamling bruges som nævnt et kombineret *ð-* og *j*-tegn til betegnelse af den særlige spirantkvalitet, J.F. har iagttaget. Det kan ikke ud fra de givne oplysninger afgøres, om og i hvilket omfang der hos Jean Fischers meddelere har foreligget sammenfald af *-j* og *-ð*.

    Kort etc. p. 111 anføres, at der i målene mellem Horsens og Kolding fjorde (som tilsvar til ældre dansk th) forekommer en *j*-agtig *ð*-lyd, der næppe (i betragtning af det p. 121 anførte – se ovf.) er særlig oprindelig; der gives her ingen eksempler på ord, i hvilke et sådant *ð* skulle forekomme. Derimod anfører K. Ringgaard (Bjerre Herreds Bogen (1963). 350) et

par eksempler på ord med *ð* svarende 1) til glda. th: blad, bud, buden og 2) til andre konsonanter: trøje, løjer. Af disse ord kan iflg. mine optegnelser »blad« have *ð*, idet dog den ældre form er *bla*, »bud« har *ð* hos en enkelt meddeler, *j* hos alle andre (se p.88); »buden«, »trøje« og »løjer« har derimod, så vidt jeg har kunnet konstatere, altid *j*: *böjən*, *trå·j*, *ˈlåjə*.

30. Det er ikke således (som i midtøstjysk, se EllaJensen.Hbm.51), at vi her altid har [*ɻ*]; f.eks. er der tydelig forskel på den intervokaliske kontoid i de to ord [*vili*] vilje og [*siɻə*, *seɻə*] silde.
31. Også optegnet med præsensformen *hiˀð*.
32. Det er hos de forskellige meddelere ikke ganske det samme ordforråd, der opviser disse -*ɹ*-forhold. Ord, der hos nogle dialekttalende har »løst« -*ɹ*, der optræder efter de anførte regler, kan hos andre have »fast« -*ɹ*. Nærmere herom i materialeopstillingen.
33. Eller, når sidste konsonant er -*ŋ* eller -*ɻ*: *i*/*ə*.
34. Til »usikre« stavelser, dvs. stavelser med *ə*/nul eller *i*/*ə*/nul, er der ikke taget hensyn; se herom p. 20., 96f.
35. Det er lidt tvivlsomt, om -*ɹ* kan medregnes til de finale konsonanter i tryksvag stavelse, da ordtyperne $vc^1əc^2ə$ og $vc^1c^2ə$ jo ovenfor p. 74 erklæredes for sammenfaldende, når $c^2 = ɹ$.

Noter til kap. 4.

1. I relation til efterfølgende *d* dog synkretismen *v/f* (skrevet v), se p. 92.
2. Spec. som tilråb til heste: 'til venstre'; jvf. »hørs«.
3. Ældre form: [*ˈmæd'əsdəˌpo̰lˑs*] (NJD, MTh, BKr). Obs! stød på *d* (jvf. p. 27, 80).
4. Også i udtr. [*də ˈæ ˈbiɭəd fɔɹ ə ˈkiwləɳə*] der er bildet for kyllingerne, ɔ: de har prikket hul på ægget, er ved at komme ud.
5. Ordet bruges (eller brugtes; kun hørt hos JPO) om forskellige mindre gilder i anledning af, at et arbejde var udført eller en tjeneste ydet; f.eks. om plovgilde.
6. I forb. [*eɟ ən ˈbe't*] 'ikke det mindste'.
7. I forb. som [*di't ˈkluðəˌhɔw'əð*] dit kludderhoved! findes vokalen *i*, ikke *e*. Formen med »t« minder iøvrigt mere om den »selvstændige« (prædikative, substantiviske) form af ordet end om den attributive (*di*), se Danske Folkemål XVIII, Tillæg (1964). 164f.

7a. Til vægge (vegge), 'kile'? (Se ODS I. Vægge, Feilb. 1. vegge).

8. Spec. i udtr. [*ˈmaw'ə sɔm ən ˈhɔqˌstɔk*] mager som en huggestok.
9. I pl. spec.: menstruation.
10. I udtr. som [*dæ wə fɔ ˈlɛt ˈɛw'l ˈi həm*], [*ˈham æɹ əd sgu ˈɛw'əl ˌi:*].
11. F.eks. af korn med plejl, af jord med plov.
12. Det er næppe rigtigt, når BKr og AKr har ment, at betydningen var 'koret i kirken'. Både Feilb., Jean Fischers samling og en ordliste fra Stenderup (v. H. Ussing) har bet. 'våbenhus'.
13. Se p. 88f.
14. I forb. som [*ˈhes ˈiŋˑ i də ˈnajən ˈstɔwˑ*] hist inde i den anden stue.
15. I udtr. »at gå med hosefødder«, ɔ: gå på strømpesokker.
16. *om'*: Således, når ordet står trykstærkt som adv. eller slutstillet præp. Samme form (med stød) findes ligeledes, når ordet står trykstærkt præpositionelt med efterfølgende enklitiske ordformer som [*-ət*] det: [*hɔ do ˈsbuɔ̰'i . . . ˈom'ət*] har du spurgt om det, [*ə*] best.art.: han skal have noget [*ˈɔm' ə ˈfæŋ'ə*] om fingeren, eller f.eks. [*ɔ*] og/at: [*de wə* jo *ˈɔm' ɔ hɛt ˈo ˌnuəð*] det var (ɔ: gjaldt) jo om at hitte på noget.

    om: Når styrelsen er et tryksvagt pron. som [*sə*] sig, [*hiŋ*] hende, [*də*] dig (der alle har initial konsonant), findes ikke stød: [*haŋ ˈwa ˈno . . . ˈguˑ ˈte ɔ væ.i ˈom sə*] har var nu . . . god til at være om sig, [*de blew ˈsåˑ ˈom hiŋ* det blev sagt om hende, [*a ka ˈeɟ nɔ ˈɔm də*] jeg kan ikke nå om dig.

17. Også om den bløde (inden for skorpen beliggende) del af brødet.
18. Jvf. Kort etc. 62 m. note 6.
19. Opt. i forb. [*ˈde ˈg0ɳˀ*] den gang, [*de ˈfø·st ˈg0ɳ·*] den første gang, ɔ: i begyndelsen.
20. Også overf.: [*haŋ kjo̤ mæ ˈbleŋkə*] om en der blinker særlig meget.
21. Denne fremgangsmåde har meddeleren (JPO) dog ikke selv set.
22. Spec. i udtr. [*o ˈɾæt ˈkølˀ*] på ret køl.
23. F.eks. i et udtr. som [*f0 ˈstɛlaŋ ˈoˈət*] ɔ: få det anbragt rigtigt.
24. Også: [*de: ˈgrɔw· s0m de kw0lmə ˈɔp*] om torden- eller regnskyer, der trækker op.
25. I forb. som [*haŋ ˈfɑˑl ˈhiˑl ˈvɛɹisˌløˑs*] han faldt helt værgesløs, ɔ: pludselig, hovedkulds, uden at kunne tage for sig.
26. Ekss. på brugen: [*a ˈtɾɔwˈə ˈeɪ dæŋ bliwə ˈo̤ɹgəd*] jeg tror ikke, den (ɔ: en mark) bliver ørket. Også: [*øɹikət ˈɔp*] dyrket op. [*no go ˈa ɔ ˈo̤ɹgə mi ˈtɾæˑ ˈsjelˀ*] nu går jeg og ørker (ɔ: saver og kløver) mit træ selv.
27. Stor økse, brugtes til at hugge stammer op med
28. Også som tidskonjunktion med betydningen '(i det øjeblik, dengang) da': [*de wa ˈve de wa ˈve ɔ bliw lɛjən ˈɔwˀ*] det var ved (ɔ: på den tid) det (ɔ: en skik) var ved at blive lagt af; [*ˈve ˈhon wa ˈfæmˈ ɔ ˌtiwˑ da wa ˈhaŋ haɪˈtɾɛs*] ved (ɔ: da) hun var femogtyve, da var han halvtreds.
29. Jvf. MDL: Hokken (»Bierge Herred«), Feilb.: hokken, 2. hokke, ODS: I. Hok, Mensing: Hock[2].
30. ɔ: give lyd (på en særlig måde), jvf. flg. ekss.: de tog ved ham og satte ham imod døren så [*de ˈgwæˈkət ˈi həm*]; prs.: [*deˑ ˈgɾɔwˑ som de ˈgwæˈgə i ˈdæŋˈ ˈhæsd*] (om en lyd i livet på de unge heste, der kom ud og løb kåde omkring).
31. Også i en særlig bet.: [*ˈs0mˑ ˈspɾæˈkət æ ˈɾo̤ˈk* (dvs. agerryggen)], ɔ: først pløjede de den op, derefter sammen igen, særlig ved brakjord.
32. Opt. i sætningen [*vi sga haˑəd* (ɔ: *ed ˈiˑsˌkjaˑi*) *ˈvæˈgət*] vi skal have det (ɔ: et iskær) vækket.
33. Dels om at koble køer sammen til et kobbel: [*ɔ kɔvl ˈkreˑ*], dels om at forlænge en vogn (der skulle bruges til kævlekørsel) ved at indskyde en lænke mellem for- og bagvogn: [*ɔ ˈkɔvəl ən ˈuˑn*].
34. *åwˀ*: Således, når ordet står trykstærkt som adv. ell. slutstillet præp. Samme form (med stød) findes ligeledes, når ordet står trykstærkt præpositionelt med efterfølgende enklitiske ordformer som [*ə*] best.art., [*-ət*] det, [*-ən*] den: [*k0m ˈɔwˈ ə ˈvæj*] komme af vejen, [*gjo̤ ˈɔwˈ ət*] gøre af det, [*ˈlet ˈɔwˈ ən*] lidt af den.

   åw: Når styrelsen er et tryksvagt pronomen som [*sə*] sig, [*mə*] mig, [*hiŋ*] hende, [*si*] sin (der alle har initial konsonant), findes ikke stød: [*haŋ æ ˈguˑ . . . ˈɔw sə*] han er god . . . af sig, [*haŋ ˈkjøvt ən ˌɔw mə*] han købte den af mig, [*ˈde wə ˈkəˑnt ˈgoˑ ˈɔw hiŋ*] det var kønt gjort af hende, [*tɾæk ˈɔw si ˈtew*] trække af sit tøj. Ved styrelsen [*dəm*] dem er der vaklen mellem

støddform og stødløs form: [*di ska ha nuəð ˈbluˑ tapət ˈɔwˀ dəm*] de skal have noget blod tappet af dem (ɔ: sig), [ˈ*eɳən ɔwˀ dəm*] ell. [ˈ*eɳən ˈɔw dəm*] ingen af dem.

35. Gilde, der holdtes om efteråret, når man var færdig med at pløje.
36. Plovhammeren brugtes til at kile langjernet fast med.
37. På en båndoptagelse af JPO (IDD's båndsaml. nr. 1143, se Dialekttekster I. (1967). 62), hvor ordet forekommer flere gange, siges [ˈ*sgɔ̀wˌfɔ̀wəðə*] (sg.), men denne form har ikke kunnet bekræftes (JMJ 63, MTh 63).
38. Gilde, som træskomanden holdt for bønderne, når de havde hjulpet ham træ hjem fra skoven.
39. Se Feilb.: hjortes. Den til gættelegen hørende ordveksling er i Bjerre hd. opt. således. Efter JMJ: A: [*hjɔwt ˈhīẽ*], B: [ˈ*huŋə ˈflīẽ*], A: [ˈ*aɬə ˈmoˑ ˈsiɬə ˈgoˑ*], B: [*læ mæ ˈsɔ ˈtɔwˀ ˌfoˑ*], B betaler den evt. forskel. Efter JS: A (der har taget f.eks. 3 pebernødder i hånden): [ˈ*hjɔwˌtjeˑq*], B: [ˈ*huŋə ˈfliə*], A: [*git hwOˈmanə*] B: f.eks. 7, A: [ˈ*gjo̤ mæ dəm tə ˈsiw*ˀ]. Så skal B af med fire.
40. også: [*ət sæt ˈhɔwəðˌtɛ̊w*] et sæt hovedtøj. Det skulle pibes med pibejern.
41. ˈ*kråwˀə* brugtes ofte i bet. 'købmandsforretning' (vist fordi købmandsvarer tidligere forhandledes i kroen). At gå [*te ˈkr̥ɔwˀəs*] kunne altså betyde at gå til købmanden, [*ə ˈkrɔ̀wˀəˌkɔɹˀə*] var indkøbskurven, [ˈ*krɔwˀəˌmaŋ*ˀ] kunne betyde købmand.
42. Opt. i sætningen [*haŋ ə bOðə ˈtɔwˀət ɔ ˈtaˑɹət*] han er både toet og tørret.
43. Formen [*slawˀənst*] er opt. hos MTh. K. J. Lyngby har i 1856 fra nabosognet Rårup optegnet: *slawˀəns*(*t*?) (NykglSaml.812kg.4°.I. 110).
44. Eks.: [*ə ˈɔwəsd*] af et hus = tagkonstruktionen.
45. Jvf. Feilb.: lageje og (?) Norsk Riksmåls Ordbok: ablegøier.
46. Også (tryksvagt): [*ət vr̥ɛ ˈhaťˀm*], ɔ: et sammenvredet bundt halm.
47. I trykstærk stilling forekommer *mæ* vist kun i forb. med tryksvag pronominalform samt den foransatte best. artikel: [*haˈr̥aws ˈmæ də*], [*ta ˈmæ sæ ˈhjæm*ˀ]. Der indsættes stød efter reglerne p. 25, 27: [*de ˈgoˑ ˈmæˑ n ˈr̥of*] det går med en ruf, [ˈ*mæˑ ə ˈhwoˑsˌfæðˀə*] med hosefødderne, ɔ: uden sko.
48. Iflg. Jean Fischer (DaStud.1910.112) er *fjerdingvej* n. Har ikke kunnet verificeres.
49. I forb. som [*de wə ˈeɻ de ˈmöjˑ teˈbaˑq*] der var ikke det meget (ɔ: ikke ret meget) tilbage. Talem.: [*de ˈmöjˑ ska ˈte de ˈmöjˑ ˈsåˑ ə ˈmaŋˀ da han ˈpɛsət ˈiˑ ə ˈstr̥åˑŋ*].
50. Om bet. er flg. meddelt: JPO: (gl.) muligvis om ølkovsen, mest spøgende. JMJ: det kan én sige om så mange ting, om noget, der ligner hverken et fad eller en krukke. Også som skældsord: [*ən ˈsæˀə ˈbɔjˀək*].
51. Regnskyl, der er så kraftigt, at det kommer kartoflerne til gode.
52. Eks.: det er [*ed ˈslæmə ˈsjab i ˈdawˀ*].
53. Dvs. en lille gård (med kun én hest; tillige vel ordspil med »spænde«, 'tagspær').

54. Især i bet. 'ene', 'udelukkende', eks.: [*de ku ˈeʃ ˈwal la sæ ˈgyə ɔ f0 ˈjɛnlə ˈkjɛnˑ*] (når man opskar en træstamme).
55. Både 'noget afskyeligt' og 'epidemi'.
56. Opt. i bet. 'anbringe bænk- (afsats-)vis': [*di ˈbæŋkə djə ˈmoq*] nu om dage.
57. Bl.a. opt. i talem. [*ˈdɔw'ən ˈskreðə tå ˈloŋ' ˈnåls*].
58. Jvf. ODS: Goldvand.
59. Mest i forb. [*i ə ˈfæḷəŋ*].
60. I udtr. [*ɔ kjǫɹ ɛwə ˈstɔḷəŋ*] 'køre for længe med en hest, så den ikke kan komme af med vandet, når den kommer ind'.
61. Dog: [*leqə ˈmæɹgə ˈte*] lægger mærke til.
62. Der er opt. både [*höiqən*] og [*höɹqən*]. Det er lidt tvivlsomt, om dette forhold kan tolkes således, at [*g*] og [*q*] er varianter i indlydskonsonantforbindelsen *-ɹg-*. Lydforbindelsen [*-ɹq*] forekommer iøvrigt ikke.
63. Opt. som n. i forb. som [*ət fjæɹəŋ ˈöl*], [*ət fjæɹəŋ ˈkuˑn*].
64. Kun med kollektiv bet.: 'årsafgrøde af et indtægt'. Man taler om 1., 2. kærv osv. (ikke nødvendigvis kornafgrøder, også f.eks. roer). Desuden i udtr. [*ən ˈguˑ ˈkjæɹ'ə*] en god kærv, om det høstede korn, der står sat sammen (i avn) på marken. Jvf. havrekærv og – med afvigende betydn. – tagkærv.
65. [*ə ˈkjæɹə*] kan betegne det opbundne korn, i et udtr. som »vi har da kærvene inde« (men ikke rivningen).
66. Iflg. Kort &c. 155, kort 80 hedder artiklen i Bjerre herreds sø. og nv. del *a*. Den almindelige form er nu iflg. mine iagttagelser [*ə*], [*æ*]; dog må det understreges, at vokalkvaliteten, p.gr.af ordets normalt tryksvage stilling, er meget ubestemt. På direkte spørgsmål til meddelerne har jeg fået flg. svar:

    MTh: altid [*æ*].

    ORO: Kan ikke huske, at nogen (heller ikke faderen, JPO) har sagt[*a*]

    BKr: Mener ikke, der er tale om en *a*-lyd: [*ˈbeqə ə ˈpå·t*]. [*ə ˈbuˑɹ*], [*ə ˈsduˑl*].

    NJD: Det hedder [*a ˈkeuˑ*] koen, [*ˈbeqə a ˈdjəl*] begge dele(ne) – iøvrigt er der hos denne meddeler altid optegnet [*ə*].

    AKr: Mener, den best. art. er [*a*]: [*a ˈgrǫjs ˈde' ə ˈgrǫn'*] – normalt er der optegnet [*ə*].

    På en båndoptagelse med JPO (Barrit), som til dels er aflæst og offentliggjort i Danske dialekttekster.I.(1967).56ff., har jeg overalt opfattet ordet som [*ə*] eller [*æ*], også når det forekommer efter pause; i de direkte optegnelser efter JPO er aldrig skrevet [*a*]. – I K. Ringgaards transskription efter samme indtaler i Bjerre Herreds Bogen. (1963).354f. skrives imidlertid ofte [*a*].

    Mens den ældre udtale [*a*] efter min opfattelse altså er næsten fortrængt i hovedområdet for denne beskrivelse, har jeg på to andre punkter konstateret, at den er særdeles levende. I de forholdsvis små optegnelser, der er foretaget i Tyrsted (OHj) og Daugård (KK), findes adskillige eksempler

på [*a*] som best.art. med tilføjelse om, at [*a*]-udtalen her var meget tydelig. Der er grund til at bemærke, at begge de to meddelere er relativt unge.

På grundlag af sprogprøven i DaStud.1909.115 (ved Jean Fischer) berører Kr. Møller i Nordiske Artikelproblemer.(1945).105 spørgsmålet, om artiklen i Bjerre herred er svundet i visse stillinger (nl. efter præp. på udlydende vokal), eks.: [*fræ huŋ's snuːð ω hɛn' te ˈiɭˑhʊlˈ*]. Med Ella Jensen som kilde benægtes det dog, at dette er tilfældet, idet der i virkeligheden findes en vis længde eller cirkumfleks på præpositionens vokal. Denne beskrivelse støttes stort set af mine optegnelser, idet der normalt, når ikke artiklen ligefrem er angivet ved vokoidtegn [*ə*] – hvilket er det almindeligste i alle stillinger, er angivet længde på foregående ords udlydende vokal. Eksempler herpå (til dels fra Danske Dialekttekster. I) er: [*haŋ ˈgik oˑ ˈvæj*] han gik på vejen, [*haŋ ˈkʲøə̯' ˈɔp aː ˈgåˑð*] han kører op ad gaden, [*ˈlʊnˌs aˑ ˈvɛj*] langs ad vejen. Imidlertid kan denne længde eller cirkumfleks være vanskelig at høre. Ovenst. eks. »han gik på vejen« er sammenlignet med [*haŋ wa o ˈvæj ˈhjæmˈ*] (AKr), og jeg har været i tvivl om, hvorvidt der var forskel på udtalen af »på« i de to sætninger. I flg. ekss. har det også været anset for tvivlsomt, om der udtaltes [*ə*] eller cirkumfleks på foregående lyd, eller om man må anse artiklen for svundet (»opslugt« af foregående lyd): [ˈ*dīə̯ ˈåˑp i*(ˑ) ˈ*åwəˌståwˑ*] der oppe i overstuen, [ˈ*mæj ˈåp ˈiˑ ˈåwəˌståwˑ*] med op i overstuen, [*de ˈnæˑst ˈlaw ˈde bəˈgyŋt . . å ˈgiˑ fəˈsoːn*] det næste lag det begyndte . . at give faconen, [ˈ*niˑ ˈɔw' ˈbuːɹ*] ned af bordet. (Det bør dog her bemærkes, at såvel verbet give som præpositionen af i forbindelse med et normalt ubestemt substantiv ville være såvel tryk- som stødløst: [*gi ˈslep*] give slip, [*ɔw ˈlie*] af led).

Forholdet er altså vanskeligt at trænge helt til bunds i; men det kan dog med sikkerhed fastslås, at uomtvistelig artikelløshed som i V. Hanherred – se Kr. Møller.Nordiske Artikelproblemer.105, P. Skautrup i Landet mod Nordvest. (1946). 193. Harald Christiansen. Utrykt specialeafhandling (IDD.Ms.saml.nr.191) – ikke forekommer, idet et »bestemt« substantiv i begyndelsen af en sætning aldrig mangler artikel. Når der sidst i Jean Fischers forannævnte tekstprøve forekommer en passage som [*sgræðə(ɹ) fəˈl baqlæns aw buːɹ, gamˑəl kjælɪŋ beˈswiˑmət i sæŋˈ*] osv., må den underkendes som bevis for en sådan fuldstændig artikelmangel. Den sidste del af teksten er i høj grad kunstig, stiliseret (vel for at give indtryk af hast) og absolut ikke repræsentativ for dagligsproget.

67. Jvf. ty. rapputz, puds (ODS: VII. rappe).
68. Navnet formentlig p.gr.af, at denne slags træsko, når de var udtjent, brugtes som mælkeskål for katte (Kr. Møller).
69. Mindre end alm. »hølekroge«, med tre krattetænder på en 25–30 cm; brugtes til kortere korn, til lejesæd olgn.
70. Til forb. [*kom ˈað ˌmæj*] ɔ: komme af sted med. Om heste: den egenskab at gå godt i tøjet, f.eks. [*dæŋ hɔ ˈeŋən kʊmˈað i ˈtew*]; også om person: [*haŋ ˈhåːˈ əd ˈsgit komˈað o hans ˈaɹbəð*] ɔ: et dårligt håndelag.

71. Især i udtr. [*ən ˈmaw'ə ˈɽað*].
72. 'Vedvarende', om person: 'stabil'; som adv.: 'til stadighed'.
73. F.eks. [*de we da ət ˈgɽɔw· ˈtaq*] ɔ: det var da en farlig tid.
74. [*de ə kOmən i kaˈwaw*] ɔ: i uorden, blevet forkludret, også f.eks. om garn. Jvf. (?) vn. kǫngurváfa, edderkop (ODS: kunkle). Jvf. også ODS: Feddevav(e) (Feilb.: fiddivave).
75. Også om det ringeste korn efter behandling i rensemaskine.
76. I udtr. [(han er) *ən ˈslæm' ˈgaj*'].
77. Ekss.: [*ə ˈnajən*] en anden, [*ən ˈhiˑl ˈnajən ˈsnak*] en helt anden snak, [*de wə de ˈajən ˈstǫk haŋ ˈfæk*] ɔ: nr. 2, [*o ˈajən ˈhɔŋ*'] på anden hånd.
78. Også (nu) om enhver barselgave; jvf. udtr. »at få (f.eks. en sølvske) [*i ˈbasəlˌpɔ't*]«.
79. Ekss.: [*a blew ˈwasgo*] ɔ: fik våde fødder, [*haŋ fæg ˈwasgo*) ɔ: fik træskoen fuld af vand, [*haŋ traj ˈwasgo*] ɔ: trådte i med en fod.
80. 'Kær med vand'; også om midlertidige vandansamlinger: [*də sto ˈkjaˑɹə o ə ˈmaɹˑgi*] der står kær på markerne.
81. Forekommer i gl. remse: [*ɔ ˈhaŋ wa ˈhwæɹ'kən ˈwaŋt hæʃə ˈglað*], muligvis = Feilb.: 3. vant 2.
82. På grandelagsstokken var medlemmernes navne stemplet.
83. Især: 'regnfuld', [*ət ˈwaŋə ˈoˑɹ*].
84. Spec.: 'menstruation'; [*hOn ˈhåˑ hiŋ fɔˈɽaŋ'əɹəŋ i ˌdaw*'].
85. Stødløs form af »halv« findes også i kompositum-lignende forbindelser som [*klɔk ˈhaɬ ˈsiw*'] klokken halv syv, [*haŋ wa ˈhalˑ slawən iˈhjæl*] han var halvt slået ihjel.
86. I de hos Feilb.: 2. balk u. 1 og 2 nævnte bett.
87. Alm. dog i denne bet.: *hæsd.*
88. Ordet forekommer kun i forb. »til hjalds«: [*di* (ɔ: hønsene) *fliwə tə ˈhjaʃ's*]; jvf. rane.
89. Især i forb. [*sgwaʃə ˈɔp*].
90. Dette er JMJ's form. En ældre form ˈ*sgaɹ'ə* findes belagt hos Jean Fischer samt på båndoptagelsen af JPO.
91. Alm.: [*skarə ˈsam'əɬ*].
92. Eks.: [*haŋ ka ˈeʃ ˈfaiəs ˈmöj*' *ˈuˑð ˈnO*]. Med særlig bet. (samme ord?): [*haŋ ˈfaiəs sɔ ˈmöj*'] om en syg der ligger og kaster sig.
93. Tidligere i skriftsproget R(h)abarbara, Rhabarbera olgn., af mlat. rhabarbarum (ODS).
94. Især i forb. [*di ˈbaɹəda*] de barriter, barritfolkene.
95. Spec. i forb. m. »om« + tidsangivelse: [*om ən ˈtiˑm* (*ed ˈoˑɹ*) *iˌmuˑð*] ɔ: om en times (et års) tid, mindre br.: [*Om ˈlet iˌmuˑð*].
96. Ikke-eksisterende redskab, som man sendte ukyndige af sted efter.
97. Dog også attributivt i forb. m. nedsættende personbetegnelse: [ˈ*diˑn ˈklɔw'n*] din klovn!
98. Formen *lyˑs* i stedet for *liw's* er i nutiden ikke ualmindelig.
99. Hertil: [*ən kOŋ ˈknɛjt*] ɔ: en lille knægt.

100. I udtr. [ɔ ˈta' ə ˈɽuˑn ˈɔp] ɔ: tage det hele med.
101. Se ODS: I. Lug, Feilb.: 2. lug.
102. Især om ømhed, hævelse hos mennesker og dyr (spec. om yverbetændelse hos ko).
103. Både om ko-, hestemule og om fremspringende del af hjulnav.
104. Især i forb. [*plɔw ˈsuːɹ*] pløje (grøn)svær. Iflg. JS også om flæskesvær.
105. *iː*: Således, når ordet står trykstærkt som adv. eller slutstillet præp. Samme form (med stød) findes ligeledes, når ordet står trykstærkt præpositionelt med efterfølgende enklitiske ordformer som [ə] best.art., [(ə)*t*] det, [(ə)*n*] den: [ˈiːˑ ə ˈvɛj'ə] i vejret, [iːˑ *n*] i den, [iːˑ *t*] i det. Se videre om enklisestød p. 25f.

i: Den stødløse form findes derimod, når et efterfølgende let pronomen har initial ustemt kontoid: [ˈ*i sə*] i sig, [ˈ*i si* ˈ*hwoɬ*] i sit hul.
106. Om forholdet stød: ikke-stød på langvokal, der manifesteres ved glider, i stillingen foran *s*, se p. 22.
107. Dels 'undselig, fjalet', dels 'misundelig'.
108. Spec. forb. som [ˈ*lɥɣ ve ə* ˈ*daːɹ*] ɔ: lytte ved døren, [ɔ ˈ*lɥjˑ* ˈ*iɳ' te* ˈ*ham*] ɔ: at høre ind til ham.
109. Jvf. Feilb.: grude, grobe.
110. F.eks. om vind, hår, sind, kæp, sand.
111. Jvf. Feilb.: tiekvær.
112. Kun adjektivisk: [ə ˈ*hiəl* ˈ*hɔw'əð*]. Derimod substantivisk; [*de* ˈ*hiələ*].
113. Ofte tryksvagt: [*tu(ɹ)*]: [*a tu* ˈ*eɟ* ˈ*sæj ət*] jeg tør ikke sige det, [ˈ*de tuɽ a* ˈ*ɛɟ* ˈ*dǫmˑ* ˌ*0mˑ*] det tør jeg ikke dømme om.
114. Ved manifestationen indskydes dog ofte [*ɹ*] efter diftongen, se p. 94.
115. Ordforbindelsen fungerer som dem.pron. og bøjes normalt ikke i køn og tal, dvs. kan forbindes med både fk.-, n.- og pl.-ord. Undertiden høres *de* ˈ*hie* (ikke blot i pl.), i fk. undertiden *dæn* ˈ*hie*'.
116. I forb. som [*ən* ˈ*s(w)ɛ̃ɔ̃*' ˈ*pɽoˑs* (ˈ*jæn*', ˈ*kåːl*)] ɔ: person med tilbøjelighed til praleri.

116a. Formen med [*q*] er næppe oprindelig, jvf. Vejle Amts Stednavne. (1944). 22.

117. Jvf. Vejle Amts Stednavne. (1944). 34. Feilb.: 1. hob.
118. En lok korn forsynedes med en knude i topenden (»låsen«), derefter deltes den i to og lagdes om neget, hvorefter de to halvdele samledes i rodenden og lukkedes ved at blive vredet sammen og stukket ind; mere alm. end snobånd.
119. Spec. i mods. til optager.
120. [(når grisen) *håð* ˈ*hæːɳ ɔ* ˈ*køˑləst sɔ blɛw ən skɔn* ˈ*niː*]. Fejl for [ˈ*køˑɭəst*]?
121. Betegnelsen var vist især knyttet til den ældre form for træktøj, to træstykker med bolt i hver ende.
122. I udtr. »at stille høleen rigtigt for skør«. Jvf. opskør.
123. I udtr. [*sɔ* ˈ*soˑɹ*] ɔ: så snart.
124. Også i adv. anv.

125. Især i udtr. [*di ˈsi·st ˈo·ɹəŋə*] ɔ: de senere år.
126. Mest koll.: 'kreaturer'; 'køer'.
127. Vist især overf.: [*haŋ ˈæ sɔ ˈskɾeˑ sOm ən ˈoˑl*].
128. Opt. i udtr. [*ɔw ˈnøˑ ɔ ˈtɾ̥0ŋ*'].
129. *o*ˑ: Således, når ordet står trykstærkt som adv. ell. slutstillet præp. Samme form (med stød) findes ligeledes, når ordet står trykstærkt præpositionelt med efterfølgende enklitiske ordformer som [*ə*] best.art., [(*ə*)*t*] det, [(*ə*)*n*] den: [ˈoˑ *ə* ˈɛj'*n*] på egnen, [*oˑn*] på den, [*oˑ t*] på det. Se videre om enklise-stød p. 25f.

o: Den stødløse form findes derimod, når et efterfølgende let pronomen har initial ustemt kontoid, [ˈ*o ham*] på ham.

OBS! I et tilfælde som [*hɛt ˈo ˌnuəð*] hitte på noget, findes ikke stød (som f.eks. i [ˈ*o m'ə*] på mig); dette skyldes, at »noget« er tungere end infortis, og at forbindelsen ikke er egentlig enklitisk.
130. Spec. om knude, gevækst (i denne bet.: n.).
131. I forb. »sætte i støb«.
132. Nogen tilsvarende form ikke i Feilb. (skrogris) ell. ODS (Skrad-, Skrogis).
133. Især om svin, der roder i jorden med trynen. Også f.eks. om et bor.
134. Især i forb. som [ˈ*blå·qəns ˈlaq'nə*], [ˈ*blå·qənsˌlaq'nə*].
135. Feilb.: jæse, ODS: III. æse (3).
136. Spec. om udskæringer til pynt på træsko [*ə sæt ˈståˑs ˈo'dəm*].
137. Om øjensygdom hos hest. Også om beruset person med stift blik olgn.
138. Spec. om øl: 'blive surt': [*ə ˈöˑ de ku ˈkå·stəs sɔ ku de ˈeʧ ˈstoˑ sə*].
139. Spec. om lyd hos ko.
140. I udtr. [*fɾ̥æ ˈbåˑnsˌbiˑn ˈɔw*'].
141. Eks.: [*ət ˈpæ·nə ˈheus*].
142. Kun opt. (om sct. Bendt) i kalenderrimet [ˈ*gjɛɹtɾ̥o ɔ ˈbæ·ŋ di ˈɾ̥ǫstə djə ˈæ·ŋ*].
143. [*ə ˈsdråˑŋ*] = det uden for kysten liggende vand, fjorden, havet.
144. I udtr. som [*ha ˈguo ˈsdå·ŋ*] ɔ: have god tid, [*fo ˈstå·ŋ ˌte*] ɔ: få tid til. Jvf. imellemstunder.
145. I udtr. [*ən ˈsnæw'ə ˈvæ·ŋəŋ*].
146. Fint brød, som de, der havde bragt sendelse, fik med sig hjem.
147. Eks.: [*de ˈkje·ŋəst ˈo hiŋ*] ɔ: det kunne ses på hende.
148. I udtr. [ˈ*nO Om ˈstå·ŋə*].
149. I udtr. [ˈ*ɾ̥ask i ə ˈvæ·ŋəŋə*], [ˈ*lOŋ*' ˈ*i*' *ə* ˈ*væ·ŋəŋə*] ɔ: rask, langsom i vendingen.
150. Ekss.: (gl.) [*a hjɔw ˈdæ·lən ə ˈhɔw'əð ˈɔw' ən ˈhʊ·n*] jeg huggede »dælen« hovedet af en høne; (af gl. remse:) [ˈ*dæ·ɬən ska ˈpiˑv ɔ ˈgå·ɬ ˈid'ə*] »dælen« skal pibe og gale i dig.
151. Ekss.: [*haŋ ˈhɔɻt ən ˈtå·l*], [*haŋ æ ˈeʧ ˈnem ɔ fo i ˈtå·l*].
152. I bet. a. holde tale, b. ˈ*tå·l* (ˈ)*te*, kalde på; vække: [*ka do ˈtå·l ˈte m'ə ve ˈdæŋ*' ˈ*tʃ̂ij*'].

153. Oftest med blot forstærkende bet.: 'stor', 'kraftig', 'lang' olgn. Om person [*ən ˈfɑ̂·lə ˈkɑ̂ːl* olgn.]: 'som bilder sig noget ind'.
154. Muligvis dog *sdæɹ'*. Trods gentagne forsøg har det ikke været muligt at nå til endelig klarhed over, om ordet er fuldgyldigt rim til *bæːɹ* [*bɛːɹ*] osv. Heller ikke flg. sætning gjorde sagen helt klar: [(det er) *ən ˈsæːɹ ˈsdæ̃ɹ' de ˈæɹ'ət*].
155. I udtr. [*haŋ ˈhɑ̂ːɹ ˈnūðð i hans ˈvɛ·ɹ*] ɔ: er noget velhavende.
156. *fræː*: Således, når ordet står trykstærkt som adv. eller slutstillet præp. Samme form (med stød) findes ligeledes, når ordet står trykstærkt præpositionelt med efterfølgende enklitiske ordformer som [*ə*] best.art., [(*ə*)*t*] det, [(*ə*)*n*] den, se videre om enklisestød p. 25ff. Jvf. et eks. som [*go ˈfṛæːˌ ɔ ˈte* (hans arbejde)] gå fra og til hans arbejde.

   fræ: Den stødløse form findes derimod, når et efterfølgende let pronomen har initial ustemt kontoid: [*ˈfṛæ si fɔˈstɑ̂ːˌŋ*] fra sin forstand.
157. Kun i bet. 'såning': [(det korn, der skulle bruges) *te ˈsɛːˌ*] samt i forb. som [*de hå ˈfåd ən ˈguˌ ˈsæːˌ*] om en kornmark, iflg. BKr: 'det er løbet godt op, er tæt', iflg. JøJ: 'man har sået rigeligt'. Jvf. dog korn-, leje-, vintersæd.
158. Eks.: [*dØ sku ha ˈblewən həˈfṛæ·*].
159. Spec. om neghob på marken, bestående af 6 eller 10 neg (jvf. avn). Også i udtr. [(gå) *i ˈstå·*] ɔ: gå i stå.
160. Kage af den sidst sammenskrabede dej; overf. om den yngste i en børneflok.
161. Spec. om læskærm, brugt af hyrdedrenge.
162. F.eks. i flg. hånlige tiltale til en lille person (barn): [*ka ˈdØ ˈstoˌ o ən ˈtɔɹəˌbiʃəŋ ɔ ˈha·q ən ˈaŋˌ*].
163. I talem. [*dæŋ ˈæ sɔ ˈskaɹp sØm ət ˈra·qkniwˌskawt*] ɔ: sløv.
164. Opt. i forb. [*di ˈkla·qrənə*] ɔ: klakringboerne.
165. Spec. som betegn. for en høstkarl og en optagerske.
166. Forbindelsesstykke, der fortil er fastgjort ved akselbolten, bagtil er fæstnet til langvognens forreste ende.
167. Opt. i forb. [*ˈskjaːˌɹ ɔ ˈreːˌŋ*].
168. Eks.: [*i ˈfjɔ̈w'ə* betyder ikke *ˈsi·st ˈoːˌɹ* men *ə ˈoːˌi ˈfa·iˌve*] (NB! sætningens indhold er næppe korrekt).
169. Opt. i forb. [*ˈgɔt tə ˈfaːˌɹs*] ɔ: som går godt, godt gående.

Summary

Introduction

The present description of a dialect consists in the first place in a synchronous examination of the so-called "expression system" of the dialect, i.e. a separation and an arrangement of the smallest units in the plane of expression, made on the basis of the commutation test. Apart from vowels and consonants, certain prosodic elements (length of consonants, glottal stop) form part of this system. In remarks certain features of the dialect are occasionally viewed diachronically.

In the second place, the last chapter of the book contains an arrangement of all the recorded material.

Geographically the task has been limited to three parishes in the Bjerre district, a peninsula in SEJutland, bounded on the north by the Horsens inlet, on the south by the Vejle inlet. In spite of the position on the map, the dialect contains essential features traditionally characterized as WJutlandish (preposed article, "WJutl." glottal stop, v. below). In remarks is given a certain amount of supplementary information about the dialects of the other parishes in the peninsula.

In the introduction is given (p. 14ff.) a preliminary survey of the phonetic notation used. The symbols are the special Danish phonetic symbols ("Dania's phonetic notation"). In the recording a relatively narrow ("phonetic") transcription was used. In the present monograph such recorded forms of words are enclosed in square brackets [ ].

In accordance with the analysis made in chapters 1–3, these forms have been transferred to a broader transcription i.e. a transcription containing only one symbol for each invariant which has been demonstrated in the dialect ("phonemic" or "systematic" transcription). This transcription, which is primarily used in chapter 4: Arrangement of the Material, appears without brackets yet like the first mentioned one in italics in order to stress that it pretends to be not only a formal notation by symbols for the smallest functional units, but to a certain degree also a phonetic notation. Apart from symbols denoting vowel, consonant, glottal stop, and length, special symbols are used in this systematic

notation to indicate syncretism in certain positions. For example, non-italicized i in the position before the consonant *-ŋ* (*fiŋ·*, finde (to find)) indicates that we have here a syncretism of the two vowels *i* and *e*, which in other positions occur as invariants. Furthermore, certain symbols for prosodic elements are put in brackets in positions where the prosodic element in question may be absent. For example, (·) in *låw(·)d*, lugte (to smell) indicates that the consonant quantity which when it is present distinguishes the word from *låwd*, loft (a loft), may sometimes be absent. The vowel signs of the systematic notation are listed on p. 50, the consonant signs on p. 81 and 91f., signs indicating syncretisms on p. 103 where, furthermore, the possibilities for the use of brackets are enumerated.

Chapter 1. Concerning prosody

In chapter one are treated the prosodic phenomena of the dialect, in the first place "stress and types of words". Three degrees of stress are operated with (arbitrarily): fortis, semifortis, and infortis. Most polysyllables consist of a fortis-syllable followed by one or more infortis-syllables. In compounds, however, fortis-semifortis is normally found. In two remarks (p. 18–19) accounts are given of some problems concerning syllable border and the number of syllables in certain types of words. Among other things it is here maintained that there is a merging of the infortis-vowel *ə* and zero in words of the type [*dɔw'ən*, *dɔ̀w'n*] doven (lazy), [*frɔsən*, *frɔsn*] frossen (frozen), which are thus intermediate between monosyllables and dissyllables. (By syllable is here meant "pseudosyllable" (Hjelmslev), i.e. a unit consisting of a single vowel unit with or without surrounding consonant units). Non-italicized ə is used to indicate this merging, e.g. *dåw'ən*, *fråsən*.

On p. 21 is found an account of the function of the glottal stop in the dialect. It is shown by means of a number of commutation tests that the contrary terms glottal stop : non-glottal-stop are phonemically valid both when the glottal stop occurs in a long vowel (p. 21ff.) and when it occurs in a consonant (p. 23ff.). It is shown as something specific for the dialect that the glottal stop may be missing in words containing *ij* or *uw* + *s*, e.g. [*grijs*] gris (pig), [*meus*] mus (mouse).

The dialect is within the area where, apart from the common Danish glottal stop in long vowels and consonants (in original monosyllables), glottal stop

occurs in short vowels before a plosive (in original polysyllables: Old Danish -pp-, -tt-, -kk-). This glottal stop is often called "WestJutl. glottal stop". On p. 29ff. it is shown that this glottal stop, too, has phonemic validity (e.g. [*dṛe'k*] drikke (to drink) || [*dṛek*] drik (a drink)) and that it is somewhat unstable, but only in such a way, however, that words which may be pronounced with a glottal stop are sometimes without it, while other words of the type in question never contain a glottal stop. The linguistic situation which faces us here is that of participation: one of two oppositionel elements may occur instead of the other (in the case in point: zero instead of glottal stop), but not vice versa. In the systematic notation one writes e.g. *dre(')g* (inf.), *dre(')gə* (pres.). The lack of stability of the WJutl. glottal stop in the dialect is no doubt connected with the geographical position: near the boundary of the, dialectologically speaking, EJutl. dialects which like the Funen and Zealand dialects and also Standard Danish are without glottal stop in the types of words in question.

A characteristic difference between WJutl. and EJutl. is that in the WJutl. dialects a significant contradistinction is kept up between long and short final consonant as far as it manifests itself by a voiced sound while this is not the case in EJutl. On this point, too, the present dialect is in the main in agreement with WJutl. as at least the majority of the consonants manifesting themselves by a voiced sound may occur with distinctive length, e.g. [*sdæj*] sted (place) || [*stæj·*] stige, sb. (ladder), [*ʃɔw*] lov (permission) || [*lɔw·*] love (to promise) (p. 36ff.). In consonant groups consisting of voiced + unvoiced consonant, quantity is less stable (p. 39ff.); a contrast like [*mo̤ik*] mørk (dark) || [*mo̤i·k*] mørke (pl. of same) occurs frequently in certain informants, but by no means every time it might be expected. In other informants such a contrast is not found at all. Also with regard to consonant quantity, therefore, the dialect may be said to be intermediate between WJutl. and EJutl.

Chapter 2. Vowels

By means of commutation tests (p. 46ff.) the vowel system of stressed syllables is demonstrated: 10 units manifesting themselves by short vocoids and 15 (perhaps 16) units manifesting themselves by long vocoids (p. 50). The three long vowels manifesting themselves as glides (i.e. closing diphthongs) and the 2 (3) which manifest themselves as opening diphthongs are of particular interest here. The frequent rising or indeterminated pronunciation of the latter

type results in certain problems of identification (p. 51ff.). It is assumed that the diphthong *yø* which normally occurs together with *ie* and *uo* is found in the dialect, but only in very few words (p. 53). The three glides which in the systematic notation are written *ij*, *yj*, and *uw* are invariants in this dialect in relation to the non-gliding long vowels *i·*, *y·*, and *u·*; this is not normally the case in Jutl. but is known in the Funen dialect. Their distribution is extremely limited (p. 55–59).

Then follows a survey of the manifestations of the remaining vowels and also an account of certain problems of delimitation (p. 59–63). Finally an enumeration of a few vowel-syncretisms and a large number of vowel-consonant combinations not used (p. 63–68); in schematic form p. 66 and 68.

Vowels in unstressed position are treated more summarily, with ample exemplification, however, as regards vowels other than the one most common in this position: *ə* (p. 68–71). The above-mentioned problem concerning the merging of *ə*/zero (and *i*/*ə*/zero) in unstressed syllables is treated in more detail (p. 71–75). It is proved that the relationship long vowel + *ə* : long vowel + *ɹ* which in other Jutl. dialects is a variant relationship, is here a fixed linguistic opposition, e.g. [*fø·ə*] pres. føder (from føde (to give birth)) || [*fø̤·ɹ*] sb. føre (state of roads) (p. 75f.).

Chapter 3. Consonants

The initial consonants of stressed syllables are listed according to commutation tests, p. 81; final consonants on p. 91. In initial position [*v*] and [*w*] occur as bound variants as [*w*] is found before back vowels and placed after another consonant, [*v*] in all other cases. In the systematic notation the sign *v* is used. In final position are found 18 invariants; this is three more than in initial position. Added are *-ɳ* which manifests itself as a palatalized alveolar nasal, *ɻ* which manifests itself as a palatalized alveolar lateral, *-ŋ*, *-w* which in this position is commutable with *-v*, also *-ð* and *-q* and finally *-ɖ* (a palatalized alveolar plosive; found in one word only). In initial position the three aspirated plosives [*p*], [*t*], and [*k*] are commutable with [*b*], [*d*], and [*g*], but in final position they are variants of these so that one pronounces [*p*], [*t*], [*k*] in final position before a pause, [*b*], [*d*], [*g*] in other cases. In the systematic notation *-b*, *-d*, and *-g* are used. The manifestations of the consonant phonemes are treated on p. 80f. and 87f. In the case of the final consonants it is particularly

the delimitation of the *-j*-manifestations as compared with the *-ð*-manifestations which is discussed, as a certain tendency to confusion and quite large differences between the various informants and parishes have been found (p. 87ff., incl. the remark on p. 89). No distinction is made between *-v* and *-f* in the position before *-d* [*d*/*t*]. In the systematic notation this syncretism is marked by non-italicized v. Initial consonant groups are treated on p. 81f., final ones on p. 94–98.

Consonants in unstressed position are treated on p. 99ff.

Chapter 4. Arrangement of the Material

In the last chapter of the book the recorded material is arranged and transcribed in the above-mentioned systematic notation. The words have been placed in groups according to (1) the vowel of the syllable carrying the main stress, (2) the consonant following the vowel, (3) the number of syllables. In the subdivisions glottal stop, length of consonants, and weakly stressed vowels and consonants have been taken into consideration, too. In the notes to the collection of material is given supplementary information concerning the meaning and use of the words.

Ordregister

Der henvises med sidetal. Sidetal fra 103 og opefter vedrører kap. 4, materialeopstillingen.

A

a *pron.* 26, 27, 219; *cas. obl.* 27, 28, 78, 203
Abelone *pers.n.* 243
abild *sb.* 20, 97, 206
Abraham *pers.n.* 71
ad *præp., adv.* 26, 27, 85, 206; *jvf.* hjem-, indad
Adam *pers.n.* 71
Adolf *pers.n.* 71
af *præp.* 27, 28, 65, 101, 167
affento *adv.* 168
afgøre *v.* 167
aflagt *part.adj.* 167
aflang *adj.* 208
aflægger *sb.* 168
afplovet *part.adj.* 168
aften *sb.* 19, 34, 73, 208; »i aftes« 210; »om aftenen« 210
aftenmælk *sb.* 208
aftenstid *sb.* 208
aftægt *sb.* 208
aftægtsmand *sb.* 208
aftægtsstue *sb.* 208
afvædret *adj.* 168
age *v.* 49, 263
ager *sb.* 207; *pl.* 207; *jvf.* for-, kål-, Langfredags-, Stangsager
agerhøne *sb.* 207
agerhøns *pl.* 207
agerkål *sb.* 207
agerren *sb.* 207; *pl.* 207
agerrende *sb.* 207
agerryg *sb.* 207
agersennep *sb.* 207
agestol *sb.* 263
agt *sb.* 86, 210
agte *v.* 35, 210; *prs.* 86, 210; *prt.* 210
agter *adv., adj.* 86, 210; *sup.* 210
agterstkorn *sb.* 210
-agtig *adj.* 210
agtsom *adj.* 210; *jvf.* uagtsom
agurk *sb.* 155; *pl.* 155
ajle *sb.* 258
ajlekumme *sb.* 258
akkurat *adv.* 249
aks *sb.* 208
aksel *sb.* (*på vogn*) 171; *jvf.* bag-, for-, træ-, vognaksel
aksel *sb.* (*skulder*) 171
akselstok *sb. pl.* 34
akvavit *sb.* 104
al *pron.* 27, 85, 194; *pl.* 195
albue *sb.* 18, 217; *pl.* 216
albuerum *sb.* 217
alder *sb.* 197; *jvf.* menneskealder
alderdom *sb.* 197
aldrig *adv.* 86, 197
alen *sb.* 36, 216; *pl.* 101, 216; *jvf.* kvadratalen
alenstok *sb.* 216
alentræ *sb.* 216
allegej *sb.* 175
allehånde *sb.* 195
allerbagest *adj.* 197
allesammen *pron.* 195
alletider *adv.* 195
alligevel *adv.* 91, 229
almindelig *adj.* 147
aloe *sb.* 192
alter *sb.* 198; »til alters« 98
alterlys *sb.* 198
ambolt *sb.* 212
amdam *sb.* 212
amt *sb.* 212
amt *sb.* 86
an *adv.* 36, 85, 213
and *sb.* 213; *pl.* 119
andejagt *sb.* 213
anden *pron.* 72, 88, 89, 90, 210; *n.* 86, 214; *pl.* 88, 215; *pl.gen.* 215
andendag *sb.* »om andendagen« 210
andenkarl *sb.* 210
anderledes *adv.* 215
anderlunde *adv.* 215
Anders *pers.n.* 210
andrik *sb.* 19, 215
ange *sb.* 215
angel *sb.* 216
anker *sb.* 216
Anna *pers.n.* 213
Anne *pers.n.* 36, 213
ansigt *sb.* 213
aparte *adj.* 219
april *sb.* 227
aprilsnar *sb.* 227
ar *sb.* 218
arbejde *sb.* 218; *jvf.* hov-, høst-, karle-, mark-, skovarbejde
arbejde *v.prt.* 218
arbejdshest *sb.* 218
arbejdsvogn *sb.* 218
arm *sb.* 24, 218; pl. 24, 218; *jvf.* over-, underarm
armhul *sb.* 218
arne *sb.* 255; *jvf.* ovnsarne
ars *sb.* 264
ase *v.* 48, 264; *prs.* 264
asen *sb.* 73, 264; *pl.* 264
ask *sb.* 139
aske *pl.* 253
askerafte *sb.* 140
asketræ *sb.* 69, 140
aspidistria *sb.* 71, 112
astma *sb.* 19, 71, 211

at *infinitivmærke* 26, 27, 28
atten *num.* 73, 205
attende *num.* 205
auktion *sb.* 243
aurikel *sb.pl.* 105
avet *adj.* 209
avl *sb.* 209; *jvf.* høavl
avle *v.prt.* 210; *pp.* 210
avlskarl *sb.* 209
avn *sb.* 209
avner *pl.* 209; *jvf.* bygavner

B

bagaksel *sb.* 207
bagbede *sb.* 207
bagben *sb.* 207
bagbom *sb.* 207
bagdel *sb.* 207
bage *v.* 49, 263; prs. 264; *prt.* 207; *pp.* 47, 207; *pass.* 264; *jvf.* friskbagt
bagefter *adv.* 207
bagende *sb.* 207
bageovn *sb.* 263
bager *sb.* 264; *pl.* 264
-bagest *adj.* 207
bagfjerding *sb.* 207
bagfra *adv.* 207
baglig *adj.* 19, 207
baglomme *sb.* 207
baglæns *adv.* 207
baglås *sb.* 207
bagnavn *sb.* 207
bagre *adj.* 207; *jvf.* næstbagre
bagsmække *sb.* 207
bagtøjr *sb.* 207
bagud *adv.* 207
-bakke *sb.* 205
bakke *v.prs.* 205
-bakkelse *sb. se* fedtbakkelse
bal *sb.* 78, 216; *jvf.* gammelmands-, parbal
balde *sb.* 217
balje *sb.* 70, 217; *pl.* 70, 217; *jvf.* salt-, svine-, træ-, vaskeopbalje
balk *sb.* 216; *pl.* 217; *jvf.* lo-, skårbalk
balsam *sb.* 217
bande *v.* 77; *prt.* 215
bang *interj.* 37, 215
bank *sb.* 40, 87, 215
banke *sb.* 40, 216
banke *v.* 150; *prs.* 151; *imp.* 25; *prt.* 151; *pp.* 151
bankerot *sb.* 160
bar *adj.* 260; *b.f./pl.* 260
barbere *v.* 94, 236; *pp.* 237
bare, *adv.* 27
barhalset *adj.* 260
bark *sb.* 87, 218
barkelyd *sb.* 230
barkfløjte *sb.* 218
barn *sb.* 255; *pl.* 67, 78, 255; *jvf.* spæd-, stedbarn, søskendebørn
barndom *sb.* 255
barndomstid *sb.* 255
barnevogn *sb.* 255
barnsben *sb.* 255
Barrit *stn.* 218
barriter *sb.* 218
Barritskov *stn.* 168
barsel *sb.* 96, 218
barselpotte *sb.* 96, 211
barsk *adj.* 218
bas *sb.* 211; *jvf.* kontrabas
-basse *sb.* 211
bazartræsko *sb.* 265
bed *sb.* (*arbejdsafsnit*) 48, 54, 233
bed *sb.* (*havebed*) 156; *jvf.* have-, urtebed
bede *sb.* (*kastreret vædder*) 48, 51, 233
bede *sb.* (*træskohov*) 233; *pl.* 233; *jvf.* bagbede
bede *v.* (*b. om, til*) *prt.* 93, 219
bede *v.* (*holde hvil*) 233; *prs.* 233; *prt.* 233
bedre *adj.* 181; *sup.* 184, 253
bedstefader *sb.* 185
bedstemoder *sb.* 185
bedømme *v.* 186
beg *sb.* 37, 133
begavet *part.adj.* 209
bege *v.pass.* 134
begge *pron.* 69, 134
begravelse *sb.* 209
begreb *sb.* 239
begribe *v.* 219; *prt.* 239
begribelig *adj.* 73, 106
begrænse *v.pp.* 190
begtråd *sb.* 133
begynde *v.* 114; *prs.* 119; *prt.* 64, 115; *pp.* 24, 115
begyndelse *sb.* 115
begå *v.prt.* 104
behandle *v.prs.* 215
behøve *v.* 135
bejdse *v.pp.* 182
bekkasin *sb.* 224
bekymring *sb.* 62; *pl.* 144
ben *sb.* 35, 53, 54, 78, 224; *pl.* 54, 224; *jvf.* bag-, bord-, hare-, krave-, kød-, revels-, side-, skinne-, tusindben
benedder *sb.* 113
-benet *adj.* 114
benmel *sb.* 54, 113
benpibe *sb.* 113
Bent *pers.n.* 256
beramme *v.pp.* 213
bergfisk *sb.* 201
berlinerkontra *sb.* 225
besked *sb.* 35, 54, 224
-beskide *v.* 220
beskidt *adj.* 104; *jvf.* møgbeskidt
beskub *sb.* 125
beslå *v.* pp. 209
besætning *sb.* 161
betale *v.* 259; *prs.* 259; *prt.* 217; *pp.* 217
betaling *sb.* 93, 259
betingelse *sb.* 150
betjent *sb.* 190
-betræk *sb.* 162
betrække *v.pp.* 164
betyde *v.* 56, 230; *prs.* 231
betændelse *sb.* 98, 257; *jvf.* halsbetændelse
betændt *part.adj.* 256
betænke *v.* 191; *prs.* 192; *pp.* 190
betænksom *adj.* 192; *jvf.* ubetænksom
bevæge *v.* 240
bi *sb.* 48, 56, 230; *pl.* 230
bibel sb. *pl.* 73, 106
bid *sb.* 131; *jvf.* underbid
bide *v.* 90, 106; *prs.* 107; *prt.* 48, 239; *pp.* 46, 61, 78, 126
-bider *sb.* 107
bie *v.* 48, 56, 78, 90, 230; *prt.* 78, 175
bikube *sb.* 124

bil *sb.* 226
bilde *v.* 122; *pp.* 123
-bildsk *adj.* 122
billig *adj.* 70, 100, 121
-billing *sb.* 122
bimpel *sb.* 141; *jvf.* øl-bimpel
bims *adj.* 141
-bind *sb.* 114
binde *v.* 115; *prs.* 119; *prt.* 28, 213; *pp.* 66, 78, 88, 89, 90, 97, 137, 267; *jvf.* kærvebinde
bindehund *sb.* 115
bindetrøje *sb.* 115
binding *sb.* 98, 118
bindøkse *sb.* 115
Bine *pers.n.* 225
birk *sb.* 155
Birte *pers.n.* 156
bismer *sb.* 19, 140
bisse *v.* 177; *prs.* 25, 95, 177
bisse(r) *sb.* 112
bistade *sb.* 124
bitte *sb.* 126
bjerg *sb.* 155; *jvf.* Helle-, Stenbjerg
Bjerrelide *stn.* 231
bjæffe *v.* 183; *prs.* 183
bjældre *v.prs.* 197
bjælke *sb.* 34, 40, 41, 43, 61, 91, 153; *pl.* 154; *jvf.* hane-bjælke
-bjærg *sb., se* fingerbjærg
blad *sb.* 89, 90, 219, 268; *pl.* 261; *jvf.* skulderblad
bladekorn *sb.* 261
blande *v., se* blænde
blank *adj.* 24, 215
blanksværte *sb.* 216
ble *sb.* 247
bleg *adj.* 240; *pl.* 51, 240
blege *v.* 240; *prs.* 240; *pp.* 241; *vbs.* blegen 240; *jvf.* ubleget
blegne *sb.* 255; *pl.* 256
blegrød *adj.* 240
blegsot *sb.* 240
blik *sb.* (*metal*) 128
-blik *sb.* (*det at se*) 128
blikslåer *sb.* 128
bliksmed *sb.* 128
blimre *v.prs.* 145
blind *adj.* 114
blink *sb.* 149
blinke *v.* 95, 150; *prs.* 151; *prt.* 152
blinker *sb.* 151
blis *sb.* 177
blisset *adj.* 182
blive *v.* 109; *prs.* 110; *prt.* 134; *pp.* 135
blod *sb.* 53, 229; *jvf.* næse-blod
bloddråbe *sb.* 131
blodrig *adj.* 85, 131
blok *sb.* 162; *pl.* 162; *jvf.* bøge, hugge-, hoseblok
blomkål *sb.* 140
blomkålssuppe *pl.* 140
blomme *sb.* 141; *pl.* 144; *jvf.* svovlblomme
blomst *sb.* 96, 143; *pl.* 145; *jvf.* kamille-, smørblomst
blomstre *v.præs.* 145
blostre *v.prs.* 185
blund *sb.* 226
blunde *v.* 226; *prt.* 118
blus *sb.* 22, 111; *jvf.* valborgblus
bly *sb.* 230
blænde *v.pass.* 257
blære *sb.* 181
blæse *v.* 25, 177; *prs.* 25, 177; *prt.* 178; *pp.* 25, 96, 178
blæsebælg *sb.* 177
blæst *sb.* 184
blæver *sb.* 165
blød *adj.* 251; *pl.* 252
bløde *sb.* 252; *jvf.* kartoffel-bløde
bløde *v.* (*fra et sår*) 248; *prs.* 249
bløde *v.* (*gøre våd*) *prs.* 252
blødmælket *adj.* 252
blå *adj.* 247; *jvf.* himmel-, lyseblå
blåbær *sb.* 160
blåfrossen *adj.* 203
blågrå *adj.* 203
blålig *adj.* 193
blår *sb.* 75, 248; *jvf.* skage-blår
blårgarn *sb.* 252
blåsur *adj.* 203
blåtag *sb.* 203
bo *v.* 48, 49, 56, 92, 229; *prs.* 93, 228; *prt.* 82, 94, 131; *pp.* 52, 54, 82, 90, 131
boble *sb.* 130; *pl.* 130
Bodil *pers.n.* 235
bog *sb.* 28, 240; *pl.* 133; *jvf.* noticebog
Bogense *stn.* 172
boghvede *sb.* 241
bold *sb.* 194; *jvf.* snebold
bolle *sb.* 195; *pl.* 197, *jvf.* fastelavns-, kød-, melbolle
bollemælk *sb.* 197
bolsje *sb.* 154
bolsmand *sb.* 244
bolt *sb.* 196
boltre *v.prs.* 198
bom *sb.* 23, 29, 86, 141; *jvf.* bag-, bryst-, spilebom
bomkæp *sb.* 141
bomme *v.* 23, 141
bomolie *pl.* 141
bompenge *pl.* 141
bomstang *sb.* 141
bonde *sb.* 86, 226; *pl.* 118; *gen.* 226
bondekarl *sb.* 226
-bor *sb.* 236
bord *sb.* 17, 28, 35, 53, 78, 92, 228; *pl.* 54, 94, 236
bordben *sb.* 236
bordende *sb.* 236
bore *v.* 94, 236; *prt.* 237
bornholmer *sb.* 194
bos *sb.* 183
boskab *sb.* 156
bov *sb.pl.* 174
bovstykke *sb.* 168
brage *v.prs.* 264
brakjord *sb.* 205
brakke *v.prs.* 206
brakmark *sb.* 205
brand *sb.* 213, 256; *jvf.* ildebrand
branddam *sb.* 213
brande *v.* 256; *pass.* 257
brandfoged *sb.* 213
brandmand *sb.* 213
brandpenge *pl.* 213
brandstorm *sb.* 214
branke *v.pp.* 216
brase *v.* 60, 264
bred *adj.* 27, 48, 59, 247; *b.f./pl.* 248

bredde *sb.* 131
Bredmade *stn.* 261
bredsel *sb.* 140
bredøkse *sb.* 157
bremse *sb.* 187; *pl.* 188; *jvf.* hestebremse
bremse *v.imp.* 25, 186
Breth *stn.* 61, 238
brev *sb.* 35, 36, 38, 167; *pl.* 36, 38, 167
brillehus *sb.* 153
briller *pl.* 154
bringe *sb.* 149
brink *sb.* 149
bro *sb.* 167; *jvf.* både-, for-, omløbs-, stenbro
brod *sb.* 89, 165
brodde *v.* 165; *pp.* 166
broder, *sb.* 17, 75, 248; *pl.* 76, 249; *pl.gen.* 71, 249; *jvf.* halvbroder
broget *adj.* 241; *jvf.* sort-, rødbroget
brok *sb.* (*grævling*) 162
brok *sb.* (*sygdom*) 162
brokjagt *sb.* 162
brolægge *v.* 157
brombær *sb.* 18, 187
bropikning *sb.* 157
brud *sb.* 220
brudefolk *pl.* 220
brudepige *sb.* 220
brudgom *sb.* 220
bruge *v.* 221; *prs.* 108; *prt.* 26, 39, 95, 108; *pp.* 39, 95, 108; *pass.* 108
brumle *v.prs.* 145
brumme *v.prs.* 145
brummel *adj.* 144; *pl.* 144
brun *adj.* 224; *pl.* 224
-brunde *sb.* 147
brunlig *adj.* 114
bruse *v.* 222
brusk *sb.* 139
bryde *v.prs.* 107; *pass.* 107
brydsk *adj.* 112
brygge *v.* 133; *prs.* 134; *prt.* 134; *pp.* 134; *pass.* 23, 134; *vbs.* bryggen 133
bryggers *sb.* 23, 99, 133
bryggestok *sb.* 133
bryllup *sb.* 71, 99, 197
-bryn *sb.* 224
bryntag *sb.* 62, 146
bryst *sb.* 95, 138; *pl.* 140
brystbarn *sb.* 139
brystpude *sb.* 139
brystsvag *adj.* 139
brystsyg *adj.* 139
brystsyge *sb.* 139
brædder *pl.* 132
bræde *v.pp.* 131
bræge *v.* 51, 60, 252
brække *v.* 162; *prs.* 163; *prt.* 163
-brækkende *part.adj.* 163
brænde *v.* 61, 190; *prs.* 190; *prt.* 256; *pp.* 256; *jvf.* halv-, solbrændt, lurmebrænde
brænder *sb.* 190; *jvf.* triumfbrænder
brændevin *sb.* 70, 100, 190
brændevinsglas *sb.* 100, 190
brændevinshoste *sb.* 190
brændevinstøj *sb.* 190
brændhed *adj.* 190
brændvarm *adj.* 190
bræt *sb.* 126; *jvf.* mangle-, valkebræt
brød *sb.* 48, 247; *pl.* 76, 248; *jvf.* grov-, honning-, hvede-, jule-, mælke-, rug-, sigte-, smørre-, sendelsebrød
brøde *sb.* 47, 252
brøde *v. pass.* 252
brødegrav *sb.* 252
brøl *sb.* 60, 258
brøle *v.* 49, 60, 258; *prs.* 258, *prt.* 195; *pp.* 194
bud *sb.* 88, 89, 90, 137, 268
buddie *v.* 104
buddike *sb.* 180
buddipotte *sb.* 32, 69, 104
-bue *sb.* 168; *pl.* 174
buet *adj.* 174
buffet *sb.* 157
buggjord *sb.* 108
-bugt *sb.* 135
bugte *v.prs.* 134
buk *sb.* 128; *jvf.* gedebuk
bukke *v.* 47, 128; *prs.* 129
buksbom *sb.* 183
bukseben *sb.* 175
bukser *pl.* 175; *jvf.* knæ-, pludder-, underbukser
bul *sb.* 152; *pl.* 153, 154
bullen *adj.* 98, 193
bullenskab *sb.* 193
bulne *v.* 192; *prs.* 193
bulter *adv.* 123
buløkse *sb.* 153
bund *sb.* 86, 147; *pl.* 147; »i bunde« 147; »til bunds« 25, 95, 148; *jvf.* hav-, kiste-, sand-, vognbund
-bundet *adj.* 148
bundsukker *sb.* 147
bundsæddel *sb.* 147
bundt *sb.* 148
bur *sb.* 53, 92, 228; *pl.* 228
burde *v.prt.* 236
burre *sb.* 155; *pl.* 155
buse *sb.* 86, 222
busk *sb.* 139; *pl.* 140; *jvf.* elle-, pile-, siv-, syrenbusk
buskads *sb.* 264
-busse *sb.pl.* 112
bussemand *sb.* 112
buttet *adj.* 104
by *sb.* 49, 55, 56, 230; *pl.* 22, 56, 231
byde *v.* 56, 230; *prs.* 22, 56, 231; *prt.* 65, 89, 90, 175; *pp.* 66, 89, 175, 268; *jvf.* indbyde
bydemand *sb.* 49, 230
byg, *sb.* 32, 33, 47, 105
bygavner *pl.* 108
byge *sb.* 221; *jvf.* hagl-, tordenbyge
bygge *v.* 49, 221; *prs.* 222; *prt.* 39, 108; *pp.* 39, 47, 108; *pass.* 222
byggegrund *sb.* 221
byggeplads *sb* 221
byggryn *sb.* 108
byggrød *sb.* 108
byghøst *sb.* 108
bygkorn *sb.* 108
bygmark *sb.* 108
bygmel *sb.* 108
bygskrå *sb.* 108
bygskæg *sb.* 108
bygvippe *sb.* 108
byld *sb.* 64, 121; *jvf.* tandbyld
bysmed *sb.* 124
bytte *v.* 47, 104; *prs.* 104; *pp.* 46, 104
bægt *sb.* 176

bæk *sb.* 162; *pl.* 69, 124
-bækken *sb.*, *se* fyrbækken
bælg *sb.* 193; *jvf.* blæsebælg
bælgmørk *adj.* 192
bæls *sb.* 192
bælte *sb.* 196
bæltested *sb.* 196
bænk *sb.* 19, 191; *pl.* 19, 69, 192; *jvf.* slag-, sløjbænk
bænke *v.prs.* 69, 192
bær *sb.* 93, 198; *jvf.* tyttebær
bære *v.* 260; *prs.* 28, 260; *prt.* 93, 218; *pp.* 188
bærel *sb.* 74, 98, 199
bærme *sb.* 199
bæsning *sb.* 185
bæst *sb.* 60, 253; *pl.* 254
bævre *v.prs.* 130; *prt.* 131
bødker *sb.* 238
bøg *sb.* 240
bøge- 69
bøgeblok *sb.pl.* 241
bøgegren *sb.* 241
bøgekvist *sb.pl.* 241
bøgestamme *sb.* 241
bøgetræ *sb.* 241
bøh *interj.* 48, 261
bøhmand *sb.* 49, 261
bøje *v.* 77, 78, 134; *prs.* 136; *prt.* 137; *pp.* 136
bøjle *sb.* 136; *jvf.* stigbøjle
-bøl *sb.* 152
bønne *sb.* 188; *pl.* 46, 47, 189; *jvf.* snittebønne
bør *sb.* 245
børing *sb.* 62, 155
børste *sb.* 241; *pl.* 242; *jvf.* kalk-, kar-, klæde-, pudse-, sko-, slette-, smøreå-, tranbørste
bøsning *sb.* 140
bøste *sb.* 241
bøtte *sb.* 47, 126; *jvf.* smørbøtte
bøvl *sb.* 136
båd *sb.* 28, 87, 90, 239; *pl.* 48, 239
både *konj.* 166
bådebro *sb.* 239
bål *sb.* 244
bånd *sb.* 28, 226; *jvf.* forklæde-, halm-, hals-, hose-, låse-, sække-, senge-, tungebånd
båndkniv *sb.* 226
bårer *pl.* 247
bås *sb.* 71, 241; *pl.* 241; *jvf.* heste-, kalve-, kobås

C

cement *sb.* 117
cementgulv *sb.* 117
chalotteløg *sb.* 160
chatol *sb.* 192
chokolade *sb.* 263
cirka *adv.* 71, 156
citronæble *sb.* 243
cykel *sb.* 32, 97, 105
cykelsti *sb.* 17, 105

D

da *adv.* 26, 27, 101, 219
dag *sb.* 17, 27, 208; *pl.* 78, 208; »om dagen« 210; *jvf.* anden-, døds-, fødsels-, frue-, geburts-, hellig-, hunde-, katte-, maj-, mikkels-, mortens-, pinsepovls-, skifte-, steffens-, torve-, velmagtsdag(e)
dages *v.prs.* 210
dagevis *sb.* 35, 208
daglejer *sb.* 208
daglig *adj.* 210
dagligdags *adj.* 210
daglighed *sb.* 210
dagligstue *sb.* 210
dagning *sb.* 210
-dags *adv.* 208
dagsregn *sb.* 17
dal *sb.* 258
daler *sb.* 259
dam *sb.* 212; *jvf.* branddam
damp *sb.* 24, 40, 95, 212
dampe *v.* 40, 212; *prs.* 35
danne *v. prt.* 213
dans *sb.* 25, 257; *jvf.* træskodans
danse *v.* 257; *prt.* 257
danseskole *sb.* 257
dansk *adj.* 39, 96, 213; *pl.* 213
danskharve *sb.* 213
datter *sb.* 33, 161; *pl.* 100, 161; *jvf.* sted-, søsterdatter
davre *sb.* 27, 65, 78, 174
december *sb.* 19, 187
decimalvægt *sb.* 265
deger *sb.* 133
degn *sb.* 97, 179; *gen.* 179
degnekone *sb.* 179
dej *sb.* 175
dejlig *adj.* 70, 182
dejne *v.part.* 182
dejnetrug *sb.* 179
dejse *v.* 25, 177
dejtrug *sb.* 176
del *sb.* 28, 226; *pl.* 235; *jvf.* halv-, bagdel
dele *v.* 52, 235; *prs.* 235; *prt.* 235; *pp.* 52, 54, 235
delirium *sb.* 70, 155
den, pron. 27, 28, 61, 71, 93, 100, 189; *n.* 26, 27, 28, 71, 72, 78, 91, 93, 101, 157; *gen.* 25; *pl.* 26, 27, 91, 94, 100, 101, 124; *pl.cas.obl.* 27, 28, 101, 186; *pl.gen.* (der, deres) 27, 32, 82, 126, 157
dennemand *sb.* 190
der (deres) *pl.gen.*, *se* den
der *adv.* 26, 27, 48, 78, 94, 101, 237
derfor *adv.* 71, 237
derhenne *adv.* 237
derind *adv.* 94
derinde *adv.* 115
det her *pron.* 54, 237; *pl.* 21
dige *sb.* 77, 221; *pl.* 222
digesigte *sb.* 221
digte *v.pp.* 134
din *pron.* 124, 224; *n.* 32, 127; *pl.* 224
dingle *v.prs.* 151
dinke *v.prt.* 152
dirk *sb.* 155
diset *adj.* 223
djævel *sb.* 167; »dælen« 258; *jvf.* dæleme
dobbelt *adj.* 24, 74, 75, 165
dobbelthage *sb.* 165
dogrehoved *sb.* 167
-dom *suffiks* 141
doven *adj.* 20, 78, 172; *pl.* 20
drag *sb.* 208; *jvf.* høle-, langdrag
dragkiste *sb.* 208
dram *sb.* 212; *pl.* 212

dreje *v.* 176; *prs.* 181; *pass.* 182; *prt.* 182; *pp.* 181
dreng *sb.* 61, 191; *pl.* 70, 191, *jvf.* hjord-, skole-, tjeneste-, rugdreng(e)
drengetid *sb.* 191
-drevle *pl.* 130
drift *sb.* 135; *jvf.* løsdrift
drikke *v.* 16, 128; *imp.* 16; *prs.* 34, 129; *prt.* 205; *pp.* 34, 97, 128; *jvf.* vanddrukken
drikkepenge *pl.* 69, 129
drikkeri *sb.* 230
drikkeskilling *sb.* 130
dril *sb.* 227
drittel *sb.pl.* 128
-drive *sb.* 111; *pl.* 111
drive *v.* 109; *prs.* 110; *prt.* 134; *pp.* 135; *jvf.* durkdreven
-driver *sb.* 110
drivvåd *adj.* 109
drukne *v.prs.* 174; *prt.* 174; *pp.* 174
dryppe *v.* 125; *prs.* 126; *prt.* 204; *pp.* 97, 125
drysse *v.* 111
dræ *v.prs.* 262
dræne *v.* 179
drænke *v.* 162; *prs.* 163
dræt *sb.* 59, 249
drætte *v.pp.* 250
drøddik *adj.* 100, 131
drøj *adj.* 134; *jvf.* udrøj
drøje *v.prs.* 136
drøm *sb.* 186
drømme *v.* 186; *prt.* 95, 186; *pp.* 24, 186
drøn *sb.* 67, 255
drøne *v.* 255; *prs.* 255
drøv *sb.* 134
dråbe *sb.* 49, 239; *pl.* 239; *jvf.* blod-, kamferdråbe(r)
du *pron.* 27, 78, 157; *cas.obl.* 27, 78, 93, 203
du *v.* prs. 56, 231; *prt.* 230; *pp.* 56, 230
due *sb.* 48, 56, 78, 230; *pl.* 231
dueunge *sb.* 230
dueæg *sb.* 230
dug *sb.* (*vandlag*) 240
dug *sb.* (*borddug*) 108; *pl.* 108
dugge *v. prs.* 240
dugget *adj.* 241
dukke *sb.* 162; *pl.* 78, 163; *jvf.* neder-, overdukke
dukke *v.pp.* 105
dukkert *sb.* 32, 98, 105
dum *adj.* 78, 141
dumhed *sb.* 141
dumning *sb.* 20, 145
dun *sb.* 224
dunk *sb.* 150
duppet *adj.* 126
dupsko *sb.* 125
durkdreven *adj.* 155
dus *sb.* 222
dusin *sb.* 224
dusk *sb.* 184
dværg *sb.* 82, 201
dværghøne *sb.* 201
dværgkok *sb.* 82, 202
dyb *adj.* 53, 54, 219; *adv.f.* 92, 95, 105; *pl.* 85, 219
dyben *sb.* 219
dygtig *adj.* 69, 134
dynd *sb.* 114
dyne *sb.* 85, 224, *pl.* 47, 114; *jvf.* over-, underdyne
dynebetræk *sb.* 224
dynge *sb.* 70, 151, *pl.* 70, 152; *jvf.* kuldynge
dyppe *v.* 125; *prs.* 126; *prt.* 204; *pp.* 97, 125
dyppelse *sb.* 125
dyr *sb.* 26, 110
dyr *adj.* 56, 231
dyvelsdræk *sb.* 110
dæggelam *sb.* 133
dække *v.* 162; *prs.* 163
dækken *sb.* 35, 163; *pl.* 73, 164; *jvf.* hestedækken
dækkengjord *sb.* 163
-dækker *sb., se* sæddækker
dæleme *interj.* 259
dæmning *sb.* 187
dø *v.* 247; *prs.* 28, 76. 93, 245; *prt.* 248
døbe *v.* 239; *prt.* 62; *pp.* 165
død *adj.* 44, 247; *pl.* 44, 248; *jvf.* skindød
dødfødt *part.adj.* 156
dødsdag *sb.* 138
døgn *sb.* 97, 133
døje *v.* 175
dømme *v.* 186
dør *sb.* 28, 265; *pl.* 265; *jvf.* for-, forstue-, gang-, halv-, køkken-, neder-, nøds-, over-, uderdør.
dørkarm *sb.* 265
dørstolpe *sb.* 265
dørtrin *sb.* 265
dørtræ *sb.* 265
dørvrider *sb.* 265
døv *adj.* 134; *pl.* 77, 78, 134
dåne *v.* 243
dåse *sb.* 241

E

ed *sb.* 53, 89, 220
-edder *sb.* 132
edderkop *sb.* 132
edderslagen *part.adj.* 132
eddike *sb.* 132; *jvf.* vineddike
effen *adj.* 86, 97, 183; *jvf.* ueffen
efter *præp.* 101, 205; *jvf.* bag-, næstefter
efterhånden *adv.* 205
eftermiddag *sb.* 205; »om eftermiddagen« 205
eftermiddagsmellemmad *sb.* 205
eftervind *sb.* 205
efterår *sb.* 101, 205; »om efteråret« 205
eg *sb.* 28, 47, 54, 221; *jvf.* størlingseg
ege- 69
egen *pron.* 20, 179; *n.* 181; *pl.* 20, 72, 86, 179
egentlig *adj.* 70
egeplanke *sb.pl.* 222
eger *sb.* 133; *pl.* 134
egestamme *sb.* 222
egetræ *sb.* 222
egetømmer *sb.* 222
egn *sb.* 20, 179; *pl.* 20, 179
egre *v.* 77
eje *v.prt.* 182
Ejedom *stn.* 176
Ejner *pers.n.* 181
eksem *sb.* 242

ekstra *adj.* 71, 134
el *sb.* 87, 152
Elkær *stn.* 19, 154
ellebusk *sb.* 153
ellerod *sb.* 153
elletræ *sb.* 153
elleve *num.* 70, 198
ellevte *num.* 70, 198
elm *sb.* 192
em *sb.* 254
emme *v.* 254
en *pron.* 27, 77, 188; *n.* 126
en *ubest.art.* 26, 27, 28, 93; *n.* 26
endda *adv.* 219
ende *sb.* 256; *pl.* 257; *jvf.* bag-, bord-, fod-, hoved-, lo-, topende
Endelave *stn.* 208
endelig *adv.* 121
endnu *adv.* 157
ene *adj.* 78, 188
eneste *adj.* 189
Enevoldsen *pers.n.* 189
eng *sb.* 87, 149; *pl.* 70, 151
engelsk *adj.* 98, 150
enke *sb.* 152
enkekone *sb.* 69, 152
enkelt *adj.* 150
enkemand *sb.* 152
enlig *adj.* 19, 189
ens *adj.* 118
enspænder *sb.* 188
enspændergård *sb.* 188
Eriks *pers.n.* 155
es *sb.* 183
esk *sb.*, *se* ask
esse *sb.* 69, 182
evig *adj.* 69, 239

F

facon *sb.* 27, 71, 243
fad *sb.* 206; *pl.* 48, 251; *jvf.* fyrfad
fadder *sb.* 206
fader *sb.* 76, 101, 262; *jvf.* bedste-, olde-, stedfader
fag *sb.* 207; *pl.* 85, 86, 207
fal *adj.* 77, 216
falde *v.*, 195; *prs.* 197; *prt.* 21, 245; *pp.* 197
falme *v.* 24, 217
familie *sb.* 70, 91, 121
fange *v.* 215; *prs.* 85, 216; *prt.* 216
fante *v.prs.* 215
farbroder *sb.* 17, 70, 218
fare *v.* (*fare af sted*) 50, 260; *prs.* 76, 260
fare *v.* (*få grise*) 260
farlig *adj.* 259
farve *sb.* 218
farve *v.* 218; *pass.* 218; *pp.* 218
farvel *interj.* 216
farver *sb.* 218
fas *sb.* 48, 264
fast *adj.* 211
fastelavn *sb.* 209
fastelavnsbolle *sb.pl.* 209
fastelavnsnar *sb.* 209
faster *sb.* 211
fastlægge *v.pp.* 211
fat *adv.* 204
-fatte *v.* 204
fatter *sb.* 32, 205
fattigfolk *pl.* 205
favn *sb.* 209; *pl.* 78, 209
favnemål *sb.* 209
feber *sb.* 32, 238; *jvf.* høfeber
februar *sb.* 157
fed *sb.* 37, 38, 84, 90, 131
fed *adj.* 47, 54, 85, 220; *pl.* 48, 51, 233
fede *v.* 233
fedesvin *sb.* 233
fedt *sb.* 84, 126; *jvf.* gåse-, krydderfedt
fedtbakkelse *sb.pl.* 127
fedte *v.* 127; *prs.* 127; *prt.* 127
fedtelse *sb.* 127
fedtemad *sb.* 127
fedtet *adj.* 127
fedtig *adj.* 127
fedtmund *sb.* 127
fedtpraas *sb.* 127
feje *v.* 176; *prs.* 84, 181; *pp.* 181
fejl *sb.* 97, 179; *pl.* 182
felt *sb.* 196
fem *num.* 186
femskaft *sb.* 186
femte num. 95, 186
femten num. 186
ferm *adj.* 199
fest *sb.* 18, 184
fidibus *sb.* 70, 121
fiffe *v.prt.* 111
fiffig *adj.* 18, 69, 111
figur *sb.* 228; *jvf.* gipsfigur
fil *sb.* 85, 227
fin *adj.* 53, 57, 87, 224; *b.f./pl.* 225
finde *v.* 77, 78, 79, 115; *prs.* 118; *prt.* 79, 213; *pp.* 88, 89, 137
finger *sb.* 61, 191; *pl.* 85, 191; *jvf.* lille-, pege-, tommelfinger
fingerbjærg *sb.* 191
fingerbøl *sb.* 191
fingernem *adj.* 191
-fingret *adj.*, *se* fummelfingret
finker *pl.* 86, 152
fiol *sb.* 258
fioringræs *sb.* 224
fipskæg *sb.* 125
fire *num.* 56, 101, 232
fire *v.* 228
firkantet *adj.* 232
firkløver *sb.* 232
firs *num.* 56, 231
firsindstyve *num.* 232
fise *v.prt.* 48, 241
fisk *sb.* 26, 139; *jvf.* berg-, klipfisk
fiskebensstiver *sb.* 70
fisker *sb.* 86, 140
fiskeri *sb.* 230
fjalig *adj.* 265
fjante *v.prs.* 215
fjeder *sb.* 228
fjedervægt *sb.* 236
fjer *sb.* 87, 228; *jvf.* fuglefjer
fjerde *num.* 265
fjerdel *sb.* 200
fjerdelspund *sb.* 200
fjerding *sb.* 98, 199, 218
fjerdingkar *sb.* 71, 203
fjerdingvej *sb.* 176
fjerdingår *sb.* 246
fjerner *adj.* 201
fjols *sb.* 25, 96, 193
fjor *sb.* 173; *jvf.* overfjor
fjord *sb.* 245
fjorten *num.* 96, 171
fjortende *num.* 171
fjæl *sb.* 52, 54, 235; *pl.* 235;

jvf. sidde-, muld-, suge-, valkefjæl
fjælegulv *sb.* 235
fjæs *sb.* 52, 60, 253
flab *sb.* 49, 263
flabet *adj.* 263
flad *adj.* 28, 29, 89, 90, 251; *pl.* 49, 251
fladbundet *adj.* 251
flag *sb.* 60, 263
flage *sb.* 263; *pl.* 264; *jvf.* isflage
flage *v.prt.* 264
flagermus *sb.* 207
flagermuslygte *sb.* 207
flagrehat *sb.pl.* 207
flamme *sb.* 212
flanniøret *adj.* 69
flaske *sb.* 211; *jvf.* potteflaske
flaske *v.prt.* 211
flaskeæbler *pl.* 211
flere *adj.* 48, 237; *sup.* 83, 234
flette *v.* 35, 250; *pp.* 249
flink *adj.* 150
flire *v.* 228; *prs.* 228
flitsbue *sb.* 222
flomme *sb.* 141
flosnål *sb.* 183
flot *adj.* 160
flov *adj.* 167
flue *sb.* 168
fly *v.* 56, 230; *imp.* 230; *prt.* 48, 56, 230; *pp.* 230
flyde *v.* 49, 220; *prs.* 107; *prt.* 239; *pp.* 160
flynder *sb.* 118
flyt *sb.* 126
flytte *v.* 126; *prt.* 33; *pp.* 33, 126
flyve *v.* 109; *prs.* 110; *prs. part.* 74, 75, 110; *prt.* 134; *pp.* 135
flyvegigt *sb.* 109
flyveskytte *sb.* 109
flæbe *v.prs.* 251
flæk *sb.* 162
flæse *sb.* 253
flæsk *sb.* 184; *jvf.* rygflæsk
flæskesvær *sb.* 184
fløde *pl.* 49, 89, 252
fløjl *sb.* 175
fløjt *sb.* 175
fløjte *sb.* 65, 89, 175; *jvf.* bark-, sidefløjte
fløjte *v.* 175, *imp.* 25
flå *v.* 247; *prs.* 93, 247; *prt.* 165; *pp.* 29, 89, 165
flåd *sb.* 165
fnat *sb.* 204
fod *sb.* 47, 53, 54, 89, 90, 220; *pl.* 89, 166; *jvf.* føl-, skage-, trefod, hosefødder
fodende *sb.* 54, 233
foder *sb.* 54, 78, 79, 228
foderkasse *sb.* 236
foderkop *sb.* 236
foderlem *sb.* 236
foderlo *sb.* 236
fodre *v.* 236; *prt.* 237; *pp.* 237
fodtøj *sb.* 233
-foged *sb.* 171
fold *sb.* (*multiplum*) 194
fold *sb.* (*noget foldet*) 62, 194
folde *v.* 195; *prs.* 197
fole *v.* 49, 52, 53, 235; *prs.* 235; *prt.* 235
folk *pl.* 27, 193; *jvf.* brude-, høst-, kvind-, kæreste-, leje-, mand-, små-, tjenestefolk
folkehold *sb.* 193
folkens *pl.* 193
folkestue *sb.* 193
folketingsmand *sb.* 34
for *sb.* 228
for *præp.* 26, 27, 47, 94, 203; *jvf.* der-, nedenfor
forager *sb.* 198
foraksel *sb.* 198
foran *præp.* 198
forandre *v.pp.* 215
forandring *sb.* 215
forben *sb.* 38, 198
forbi *adv.* 230
forbro *sb.* 198
fordør *sb.* 198
forende *sb.* 198
foret *adj.* 237
forfangen *adj.* 150
forfjerding *sb.* 198
forfra *adv.* 198
forfrossen *adj.* 184
forgifte *v.pp.* 92, 106
forgiftning *sb.* 92, 106
forglemmelse *sb.* 187
forhekse *v.pp.* 134
forhjul *sb.* 198
forhøje *v.pp* 136
forjaget *part.adj.* 209
fork *sb.* 200; *pl.* 202
forkarl *sb.* 198
forke *v.* 200; *prs.* 202
forklaring *sb.* 26, 261
forklæde *sb.* 34, 200; *jvf.* høst-, skrubbeforklæde
forklædebånd *sb.* 200
forkrøblet *adj.* 165
forkulderet *adj.* 123
forkælet *part.adj.* 194
forkølelse *sb.* 244
forkølet *part.adj.* 245
forliges *v.* 108
forloren *adj.* 247
forlover *sb.* 199
forlænge *v.pp.* 191
forlængelse *sb.* 191
forlæns *adv.* 74, 202
form *sb.* 61, 200; *pl.* 200; *jvf.* kage-, lys-form
formad *sb.* 199
formand *sb.* 199
formiddag *sb.* 199; »om formiddagen« 199
formiddagsmellemmad *sb.* 199
fornem *adj. sup.* 144
fornemme *v.* 141; *prt.* 212; *pp.* 144
fornemmelse *sb.* 141
fornøjet *adj.* 136
foroven *adv.* 172
forover *adv.* 21
forprang *sb.* 199
forre *adj.* 201; *sup.* 202; *jvf.* næstforre
forretning *sb.* 161
forsigtig *adj.* 69, 134
forsinket *adj.* 152
forskel *sb.* 98, 184
forskellig *adj.* 70, 154
forslag *sb.* 208
forsmække *sb.* 199
forsnakke *v.prs.* 206
forspise *v.pp.* 222
forstand *sb.* 28, 256
forstoppelse *sb.* 160
forstoppet *adj.* 126
forstue *sb.* 199
forstuedør *sb.* 199

forstuvet *part.adj.* 222
forstå *v.* 72, 248; *prt.* 131
forståelig *adj.* 72, 249
forsvinde *v.pp.* 88, 137
fortand *sb.* 199
forte *sb.* 222
fortælle *v.* 26, 258; *prs.* 258; *prt.* 217; *pp.* 217
fortøjr *sb.* 199
forved *adv.* 199
forvride *v.pp.* 179
forædt *adj.* 126
forældre *pl.* 101, 197
forår *sb.* 199; »om foråret« 199
fra *præp.* 27, 28, 48, 94, 261; *jvf.* bag-, forfra
frae *adv.* 261
frahånd *adj.* 261
frakke *sb.* 205; *jvf.* over-, skødefrakke
Frands *pers.n.* 25, 257
fransk *adj.* 213
fratager *sb.* 261
fred *sb.* 157
fredag *sb.* 239; »i fredags« 239
frede *v.* 248; *pp.* 131
fredskov *sb.* 248
fregner *pl.* 210
fregnerig *adj.* 17, 74, 210
frem *adv.* 212; *jvf.* ligefrem
fremmed *adj.* 187; jvf. ungfremmede
fri *adj.* 48, 56, 230
frisk *adj.* 139
friskbagt *part.adj.* 139
fristue *sb.* 230
fritid *sb.* 230
fritte *v.prs.* 127
frokostgilde *sb.* 247
frost *sb.* 19, 184; *jvf.* nattefrost
frostvejr *sb.* 184
frue *sb.* 56
fruedag *sb.* 230
fruentimmer *sb.* 56, 72, 232
frugt *sb.* 133
fryse *v.* 21, 44, 222; *prs.* 21, 44, 222; *prt.* 241; *pp.* 20, 184; *jvf.* knagfryse, blå-, stivfrossen
frø *sb.* (*padde*) 248; *pl.* 76, 248
frø *sb.* (*plantefrø*) 248; *jvf.* hør-, urtefrø
frøken *sb.* 238
fuchsia *sb.* 69; *pl.* 69, 134
fug *sb.* 85, 104
fuge *sb.* 221
fugl *sb.* 24, 172; *pl.* 24; *jvf.* sommerfugl
fuglefjer *sb.* 173
fuglerede *sb.* 173
fugleunge *sb.* 173
fugt *sb.* 133
fugte *v.* 133
fugtig *adj.* 134
fuld *adj.* 121; *pl.* 122; *jvf.* røvfuld
fuldmåne *sb.* 121
fuldskæg *sb.* 122
fummelfingret *adj.* 144
fure *sb.* 36, 47, 85, 124; jvf. plov-, vandfure
furehest *sb.* 124
fustage *sb. pl.* 69
futmælk *sb.* 104
fyld *sb.* 64, 121
fylde *v.* 122; *prs.* 123; *pp.* 122
fylding *sb.* 122
fynbo *sb.* 146
fyr *sb.* (*person*) 228
fyr *sb.* (*træ*) 47, 49, 124
fyrbækken *sb.* 228
fyre *v.* 49, 57, 228; *prt.* 228
fyrfad *sb.* 228
fyrje *v.* 70, 124; *prs.* 70, 124
fyrre *num.* 62, 201
fyrretræ *sb.* 124
fyrretyve *num.* 21, 201
fyrstål *sb.* 228
fyrtøj *sb.* 228
fyt *sb.* 104
fæ *sb.* 59, 247
-fælde *sb.* 195; *jvf* muse-, rottefælde
fælde *v.* 195; *prt.* 197
fældesav *sb.* 195
fælding *sb.* 196
fælg *sb.* 152
fælle *v.* 193
fælled *sb.* 259
fængsel *sb.* 98, 191
færd *sb.* »på færde« 265; »til færds« 265
færdes *v.* 218
færdig *adj.* 86, 218; *jvf.* halvfærdig
fæste *v.* 60, 79, 253; *pp.* 253
fæstepenge *pl.* 253
fætter *sb.* 30, 32, 84, 85, 161
føde *sb.* 79, 284; *jvf.* sulteføde
føde *v.prs.* 76, 249; *pp.* 87, 90, 131; *jvf.* død-, nyligfødt
fødegård *sb.* 248
fødselsdag *sb.* 139
føl *sb.* 47, 49, 61, 62, 152; *pl.* 153; *jvf.* hingst-, hoppeføl
føle *v.* 49, 60, 61, 244; *imp.* 244; *prt.* 245
følfod *sb.* 153; *pl.* 153
følge *sb.* 154
følge *v.* 154; *prs.* 154; *prt.* 123; *pp.* 123
følges *v.* 154; *prt.* 123; *pp.* 100, 123
følhokken *sb.* 153
følplag *sb.* 153
føløg *sb.* 153
før *adv., præp.* 50, 265
føre *sb.* 76, 246
føre *v.prs.* 245; *pp.* 245
først *adv.* 45, 96, 139
første *adj.* 45, 241; *jvf.* næstførste
førved *adv.* 265
få *v.* 26, 27, 78, 101, 157; *prs.* 93, 247; prt. 26, 79, 162; *pp.* 160
får *sb.* 28, 245
fårelår *sb.* 246
fåresti *sb.* 69, 242
fåresyge *sb.* 246

G

gab *sb.* 206, 263
gabe *v.prt.* 34, 35, 92, 206
gad *sb.* 86, 210
gade *sb.* 252
gadeild *sb.* 252
gadeport *sb.* 252
gaffel *sb.* 73, 211; *pl.* 211
gal *adj.* 27, 78, 86, 216; *b.f./pl.* 216; *jvf.* heste-, hundegal
gale *v.* 49, 258; *prs.* 258; *prt.* 195; *pp.* 195

galge *sb.* 70, 217; *pl.* 70, 217
galhovedet *adj.* 216
galop *sb.* 158
galopere *v.* 54, 94, 236
galt *sb.* 24, 196; *pl.* 198
gammel *adj.* 72, 212; *b.f./pl.* 72, 212; *komp.*, *sup.*, *se* ældre; *jvf.* halv-, ældgammel
gammeldags *adj.* 17, 18, 212
gammelklog *adj.* 212
gammelmalket *part.adj.* 212
gammelmandsbal *sb.* 71, 212
gammeløl *sb.* 212
gammelølstynde *sb.* 212
gane *sb.* 22, 44, 255
gang *sb.* 26, 149; *pl.* 149; *jvf.* foder-, heste-, kirke-, om-, overgang
gangdør *sb.* 149
gangende *part.*, *se* gå
gangsti *sb.* 149
garn *sb.* 22, 44, 255; *jvf.* kokos-, lys-, rad-, skage-, trende-, uldgarn
garnnøgle *sb.* 213
garnvinder *sb.* 213
gartner *sb.* 218
gase *sb.* 69, 211
gave *sb.* 78, 208; *pl.* 209
gavl *sb.* 65, 172
gavn *sb.* 24
gavne *v.* 24, 72, 78, 209
gebis *sb.* 111
geburtsdag *sb.* 222
ged *sb.* 87, 220; *pl.* 131
gedebuk *sb.* 132
gedelam *sb.* 132
gel *adj.* 227
gemme *v.* 186; *pp.* 186
gemmested *sb.* 186
gemmeæbler *pl.* 186
gennemkold *adj.* 21, 187
gennemprygle *v.* 21
gennemvåd *adj.* 21, 187
genvej *sb.* 188
gerne *adv.* 265
gerrig *adj.* 155; *jvf.* nysgerrig
Gertrud *pers.n.* 70, 202
gesvindt *adj.* 118
gevinder *pl.* 119
gide *v.prs.* 107; *prt.* 263
gift *sb.* (*skadeligt stof*) 92, 95, 105
gift *sb.*(*portion foder*) 109, 134
gift *adj.* 95, 109
gifte *v. pass.* 111
giftig *adj.* 95
gigt *sb.* 108; *jvf.* flyvegigt
gilde *sb.* 122; *jvf.* frokost-, heste-, høst-, kline-, knop-, kone-, plove-, tærske-, vævegilde
gilde *v.pp.* 235
gimmerlam *sb.* 145
ginning *sb.* 118
gipsfigur *sb.* 95, 103
gispe *v.prs.* 61, 185
gisten *adj.* 139
give *v.* 27, 78, 124; *imp.* 124; *prs.* 53, 93, 94, 228; *prt.* 26, 27, 78, 101, 219; *pp.* 53, 229; *jvf.* opgive
gjord *sb.* 245; *jvf.* bug-, dækkengjord
glad *adj.* 219; *jvf.* ligeglad
glans *sb.* 25, 214
glarkiste *sb.* 218
glarmester *sb.* 265
glas *sb.* 77, 211; *jvf.* brændevinsglas
glasøjet *adj.* 253
glat *adj.* 204; *pl.* 31, 33, 204
glemme *v.* 186; *prt.* 186; *pp.* 24, 186
glemsom *adj.* 71, 188
glide *v.* 48, 230
glimre *v.prs.* 145
glimt *sb.* 40, 141
glimte *v.prs.* 145
glo *v.prs.* 173
gloende *part.adj.* 20, 172; *jvf.* rødgloende
glugmåned *sb.* 105
glæde *sb.* 48, 248
glød *sb.* 248; *pl.* 248
gløde *v.prs.* 249; *prt.* 37, 131
gnave *v.* 208; *prs.* 209; *prt.* 209; *pp.* 209
gnide *v.* 230
gnist *sb.* 111
gnistre *v.prt.* 112
gnubbe *v.* 125
god, *adj.* 26, 93, 229; *n.* 160; *pl.* 49, 237; *komp.*, *sup.*, *se* bedre; *jvf.* ilige-, ligegodt
godtøl *sb.* 160
gold *adj.* 195; *pl.* 195
goldbro *sb.* 195
goldko *sb.* 196
gran *sb.* (*træ*) 38, 86, 213
gran *sb.* (*lille smule*) 256
grandelagsstok *sb.* 71, 215
grankogle *sb.* 213
gratulere *v.* 54, 94, 236
grav *sb.* 86, 208, *jvf.* grus-, mergel-, ræve-, savegrav
grave *v.* 208; *prs.* 209; *prt.* 209; *pp.* 209
-graver *sb.* 209
gravsted *sb.* 208
greb *sb.* 48, 239
grebning *sb.* 61, 130
gren *sb.* 48, 243; *jvf.* bøge-, majgren
Grethe *pers.n.* 238
grever *pl.* 136
gribe *v.pp.* 130
grim *adj.* 140
grime *sb.* 223; *pl.* 113
grimeskaft *sb.* 223
grimet *adj.* 224
grin *sb.* 224
grinde *sb.* 115; *pl.* 119
grine *v.prs.* 224
grinne *v.* 119
gris *sb.* 22, 23, 35, 55, 56, 57, 58, 229; *pl.* 22, 55, 58, 222; *jvf.* orne-, slagte-, små-, sogris(e)
grisehoved *sb.* 222
gro *v.* 167; *prs.* 173; *prt.* 168; *pp.* 167
grob *sb.* 48, 239; *jvf.* vejgrob
grov *adj.* 168
grovbrød *sb.* 168
grube *v.* 219
grud *sb.* 49, 220
grue *v.* 230; *prs.* 231
gruekedel *sb.* 231
grum *adj.* 141; *sup.* 144
grums *sb.* 143; *jvf.* kaffegrums
grund *sb.* 147; »til grunde« 256; *jvf.* byggegrund
grund *adj.* 147; *adv.f.* 148
grunde *v.prs.* 148

grus *sb.* 222
gruse *v.* 223
grusgrav *sb.* 223
grutning *sb.* 19, 20, 73, 127
grutningskasse *sb.* 100, 127
grutte *v.* 126
gryde *sb.* 48, 220; *jvf.* stege-, suppegryde
grydeske *sb.* 106
gryn *sb.* 48, 224; *jvf.* byg-, sagogryn
grynte *v.* 115
gryntønde *sb.* 224
græde *v.* 48, 51, 87, 251; prs. 166; *prt.* 48, 251; *pp.* 160
græs *sb.* 95, 177; *jvf.* fiorin-græs
græsmark *sb.* 177
græsning *sb.* 183
græsse *v.* 177
græssåle *sb.* 178
grævling *sb.* 173
grød *pl.* 28, 48, 49, 89, 90, 251; *jvf.* byg-, mælke-, risen-, sødgrød
grøde *sb.* 248
grødevejr *sb.* 248
grøn *adj.* 188; *b.f./pl.* 36, 188; *jvf.* spanskgrøn
grønkål *sl.* 188
grønnes *v.* 189
grønsvær *sb.* 188
grå *adj.* 248; *spec. t-form* 160; *jvf.* blå-, skidengrå
grålig *adj.* 193
gråspurv *sb.* 203
gul *adj.* 226; *pl.* 49, 227; *jvf.* knaldgul
guld *sb.* 121
guldsmed *sb.* 122
gulerod *sb.* 121; *pl.* 121
gullig *adj.* 70, 121
gulsot *sb.* 227
gulv *sb.* 23, 52, 82, 152; *pl.* 23, 52, 153; *jvf.* cement-, fjæle-, korn-, ler-, logulv
gulvdriver *sb.* 153
gulvklud *sb.* 153
gummilast *sb.* 211
gumpe *sb.* 95, 143
gvække *v.* 82, *prt.* 163
gylt *sb.pl.* 123
gynge *v.* 149; *prs.* 151
gæffe *v.* 86, 183; *prs.* 183
gæld *sb.* 235
gænge *sb.* 70, 151; *pl.* 151
gær *pl.* 265; *jvf.* ølgær
gærde *sb.* 28, 265; *pl.* 265; *jvf.* have-, stengærde
gærde *v.pass.* 265
gærdsel *sb.* 199; *jvf.* vændre-gærdsel
gærkar *sb.* 71, 202
gærkrans *sb.* 265
gæsling *sb.* 183
gæst *sb.pl.* 61, 185
gæstekammer *sb.* 184
gætte *v.* 104
gæv *adj.* 167
gævling *sb.* 173
gø *v.* 49, 56, 229; *prs.* 56, 228
gødning *sb.* 132
gøre *v.* 53, 247; *prs.* 27, 156; *prt.* 49, 93, 94, 247; *pp.* 93, 247; *jvf.* afgøre
gå *v.* 26, 49, 77, 78, 92, 248; *prs.* 93, 247; *prs.part.* 63, 75, 98, 151, 249; *prt.* 104; *pp.* 28, 72, 78, 209
går *sb.* »i går« 93, 228; *jvf.* overgår
gård *sb.* 17, 28, 75, 78, 92, 245; *pl.* 246; *jvf.* enspænder-, føde-, herre-, hønsegård
gårdskarl *sb.* 200
gårdsplads *sb.* 200
gås *sb.* 241; *pl.* 61, 183
gåsefedt *sb.* 241
gåsepranger *sb.* 241
gåsesteg *sb.* 241
gåseurt *sb.pl.* 241

H

hage *sb.* 263; *jvf.* dobbelthage
hage *v.* 263
hageskæg *sb.* 263
hagesmække *sb.* 263
hagl *sb.* 209
haglbyge *sb.* 209
hagle *v.prs.* 210
haglkule *sb.* 209
hak *sb.* 84, 85, 205; *pl.* 205
hakke *v.* 205
hakkelse *sb.* 33, 98, 205
hakkelseskiste *sb.* 205
hakkelseskop *sb.* 205
hale *sb.* 49, 87, 258; *pl.* 193
hale *v.prs.part.* 98, 259
halepæl *sb.* 258
halerem *sb.* 258
halerod *sb.* 258
-halet *adj.* 259
haletudse *sb.pl.* 258
halm *sb.* 24, 72, 98, 217; *jvf.* lang-, rug-, små-, tækkehalm
halmbånd *sb.* 217
halmvisk *sb.* 217; *pl.* 217
halmerig *adj.* 217
halmet *adj.* 217
hals *sb.* 24, 40, 217; *jvf.* pral-, skræbe-, skrål-, slug-, svanehals
halsbetændelse *sb.* 217
halsbind *sb.* 217
halsbrunde *sb.* 217
halsbrækkende *part.adj.* 217
halsbånd *sb.* 217
halse *v.* 40, 217; *prs.* 217
-halset *adj.* 217
halsklæde *sb.* 217
halskæde *sb.* 217
halslinning *sb.* 217
halssyge *sb.* 217
halv *adj.* 27, 63, 78, 216; *b.f./pl.* 86, 216
halvanden *num.* 210
halvandenmilssten *sb.* 70
halvandenpotflaske *sb.* 71
halvandentøndemål *sb.* 70
halvbroder *sb.* 216
halvbrændt *part.adj.* 216
halvdel *sb.* 216
halvdør *sb.* 216
halvfems *num.* 24, 95, 187
halvfemsindstyve *num.* 21, 187
halvfjerde *num.* 265
halvfjerds *num.* 183
halvfjerdsindstyve *num.* 184
halvfærdig *adj.* 38, 216
halvgammel *adj.* 216
halvhundrede *num.* 118
halvkiste *sb.* 216
halvmørk *adj.* 216
halvslidt *part.adj.* 216
halvsove *v.* 216
halvstensmur *sb.* 70, 216
halvsøster *sb.* 216

halvtredje *num.* 107
halvtreds *num.* 139
halvtredsindstyve *num.* 140
halvvejs *adv.* 216
hambugt *sb.* 212
hammel *sb.* 212
hammelreb *sb.* 212
hammelstok *sb.* 212
hammer *sb.* 212; *pl.* 213; *jvf.* plov-, porthammer
hamp *sb.* 212
hamre *v.prs.* 213
han *pron.* 21, 26, 27, 28, 37, 84, 85, 101, 213; *cas.obl.* 26, 84, 212; *gen.* 40, 47, 84, 101, 213
handel *sb.* 24, 79, 98, 215
handelsmand *sb.* 215
handle *v.* 24, 215; *prs.* 73, 215
handske *sb.pl.* 257; *jvf.* høst-, stofhandske
-hane *sb.* 255
hanebjælke *sb.* 255
Hans *pers.n.* 40, 213
Hansen *pers.n.* 213
Hansine *pers.n.* 225
hap *sb.* 84, 204
haps *sb.* 84, 204
hare *sb.* 60, 87, 260
hareben *sb.* 260
hareskår *sb.* 260
hartkorn *sb.* 260
harve *sb.* 218; *jvf.* dansk-, pig-, slag-, svenskharve
havre *v.pp.* 218; *jvf.* skotskharve
hase *sb.* (*på benet*) *pl.* 211
hase *sb.* (*byghase*) *pl.* 211
haspe *sb.* 95
haspe *v.pp.* 211
haspetræ *sb.* 211
hassel *sb.* 179
hat *sb.* 84, 204; *pl.* 34, 205; *jvf.* flagre-, silke-, siv-, skurv-, stråhat
hattepuld *sb.* 204
hatteskygge *sb.* 204
hav *sb.* 208
havblik *sb.* 38, 208
havbund *sb.* 38, 208
have *sb.* 79, 86, 208; *jvf.* hæs-, kål-, senneps-, stak-, urtehave
have *v.* 27, 71, 219; *prs.* 26, 27, 93, 261; *prt.* 26, 27, 252; *pp.* 28, 251
havebed *sb.* 208
havegærde *sb.* 38, 208
havre *sb.* 17, 18, 79, 209; *jvf.* kløver-, svær-, sværlands-, udlægshavre
havrehalm *sb.* 27
havrekærv *sb.* 209
havtorn *sb.* 208
-hed *suffiks, se* dum-, ny-, renlig-, rimelig-, søllehed
hed *adj.* 220; *spec. t-form* 126; *jvf.* brænd-, kog-, skoldhed
hedde *v.* 220; *prs.* 93, 228; *prt.* 220; *pp.* 220
hede *sb.*(*hedestrækning*) 237
hede *sb.* (*varme*) 233
hegle *sb.* 166
hegle *v.* 166; *prs.* 167; *pass.* 99, 167
hegn *sb.* 24, 179; *jvf.* pigtrådshegn
hegne *v.* 24, 179
-hegning *sb., se* indhegning
hegnssyn *sb.* 179
hejse *v.* 178; *imp.* 25, 177; *prt.* 178
heks *sb.* 133
hel *adj.* 26, 47, 53, 54, 227; *b.f./pl.* 48, 54, 101, 235
held *sb.* 87, 194
heldig *adj.* 27
Hellebjerg *stn.* 195
heller *konj.* 180
heller *adv.* 180
hellere *adv.* 197; *sup.* 24, 39, 96, 196
hellig *adj.* 193; *b.f./pl.* 194
helligdag *sb.pl.* 194
helmis *sb.* 70, 99, 194
helsen *sb.* 192
helsen *adv.* 178
helvede *sb.* 154
helvedesild *sb.* 99, 194
helvedessten *sb.* 194
hen *adv.* 44, 87, 94, 188
henne *adv.* 44, 188; *jvf.* derhenne
hente *v.* 35, 64, 95; *imp.* 25, 117; *pp.* 117; *jvf.* indhente
henvej *sb.* 38, 188
her *adv.* 48, 54, 78, 79, 94, 237
heraus *adv.* 209
herberg *sb.* 198
herfrae *adv.* 261
heromdagen *adv.* 237
herre *sb.pl.* 202
herred *sb.* 201
herregård *sb.* 202
herremand *sb.* 202
herude *adv.* 221
hest *sb.* 26, 184; *pl.* 253; *jvf.* arbejds-, fure-, køre-, land-, ride-, træ-, tællehest
hestebremse *sb.pl.* 253
hestebås *sb.* 253
hestedækken *sb.* 253
hestegal *adj.* 253
hestegang *sb.* 253
hestegilde *sb.* 253
hestepenge *pl.* 254
hestesko *sb.* 254
hestestald *sb.* 254
hid *adv.* 106
hide *sb.* 48, 77, 78, 79, 230; *jvf.* isterhide
hilde *sb.* 48, 87, 260; *jvf.* nik-, plejlshilde
hilde *v.* 260
hilse *v.* 41, 192; *imp.* 41
hilsne *v.* 192
himmel *sb.* 141
himmelblå *adj.* 141
himmelhøj *adj.* 141
hindbær *sb.* 19, 120
hingst *sb.* 39, 150; *jvf.* klaphingst
hingstføl *sb.* 150
hinke *v.prs.* 152
hip *sb.* 103
hist *adv.* 138
hitte *v.* 127, 276
hive *v.prs.* 220
hjadre *v.prs.* 206
hjald *sb.* »til hjalds« 25, 96, 218
hjanker *pl.* 216
hjappe *v.prs.* 204
hjaske *v.prs.* 211
hjasker *pl.* 211
hjaskevejr *sb.* 211
hjem *adv.* 186

hjemad *adv.* 186
hjemme *adv.* 186
hjerner *pl.* 213
hjemvej *sb.* 186
hjerte *sb.* 263
hjertelig *adj.* 205
hjorddreng *sb.* 246
hjorde *sb.* 246
hjordehytte *sb.* 246
hjordeknude *sb.* 246
hjort *sb.* 170; *jvf.* kronhjort
hjorte *v.* 170
hjul *sb.* 97, 110; *jvf.* forhjul
hjulbenet *adj.* 110
hjulmand *sb.* 110
hjulstol *sb.* 110
hjælp *sb.* 24, 40, 61, 153
hjælpe *v.* 40, 153; *imp.* 25; *prt.* 216; *pp.* 153
hjørne *sb.* 62, 146
hjørne *v.prs.* 146
hjørnestolpe *sb.pl.* 146
hjørnetand *sb.* 146
hofte *sb.* 72, 95, 170
hofteben *sb.* 170
hogen *sb.* 133
hokken *sb.* 32, 85, 162; *jvf.* føl-, svinchokken
hold *sb.* 195; *jvf.* folke-, ophold
holde *sb.* 48, 245
holde *v.* 196; *imp.* 195; *prs.* 197; *prt.* 26, 196; *pp.* 25, 196
holden *adj.* 85, 98, 197
holdeplads *sb.* 196
holder *sb.* 197; *jvf.* tenholder
holdt *sb.* 196
Holger *pers.n.* 193
holk *sb.* 193
hollandsk *adj.* 18, 71
holme *v.pp.* 194
-holmet *adj.* 194
-holt *sb.*, *se* løsholt
honning *sb.* 146
honningbrød *sb.* 146
hoppe *sb.* 158
hoppe *v.* 158; *prs.* 33, 100, 160; *prs.part.* 97, 160; *prt.* 160; *pp.* 160
hoppeføl *sb.* 158
hoppeplag *sb.* 158
horn *sb.* 54, 224; *pl.* 146; *jvf.* krudt-, pølsehorn
Horsens *stn.* 98, 184
hose *sb.* 52, 138; *pl.* 52, 140
hoseblok *sb.* 138
hosebånd *sb.* 138
hosefødder *pl.* 138
hoseskaft *sb.* 138
hosesok *sb.* 139
hoste *pl.* 234; *jvf.* brændevins-, kink-, kriller-, strubehoste
hoste *v.* 52, 234; *prs.* 140, 234; *prt.* 234; *pp.* 54, 234
hov *sb.* 168
hovarbejde *sb.* 168
hove *sb.* »til hove« 168
hove *v.* 72; *prs.* 66; *prt.* 174
hoved *sb.* 72, 90, 97, 171; *jvf.* dogre-, grise-, hør-, klummer-, nødde-, pjadder-, pludre-, sludre-, torske-, vrøvlehoved
hovedende *sb.* 171
-hovedet *adj.*, *se* tyndhovedet
hovedklæde *sb.* 171
hovedkulds *adv.* 171
hovedlag *sb.* 172
hovedtøj *sb.* 172
hovedvand *sb.* 172
hovedvandsæg *sb.* 172
hoven *adj.* 172
hovkræ *sb.* 168
hovse *v.* 25, 44, 95, 171; *imp.* 25, 171; *prs.* 25, 44, 171; *prt.* 171; *pp.* 25, 96, 171
hovsekage *sb.* 171
-hudet *adj.* 107
hue *v.*, *se* hove
hug *sb.* 32, 128
hugge *v.* 37, 133; *prs.* 133; *prt.* 133; *pp.* 28, 133
huggeblok *sb.* 133
huggehus *sb.* 133
huggespån *sb.* 133
huggestok *sb.* 133
hugorm *sb.* 168
hugse *v.*, *se* hovse
huje *v.* 111
hujeskrige *v.* 111
hukommelse *sb.* 144
hul *sb.* 35, 152; *pl.* 101, 154; *jvf.* arm-, muse-, næse-, vand-, vældhul
hul *adj.* 48, 52, 53, 54, 235; *b.f./pl.* 48, 49, 52, 53, 54, 235
huld *sb.* 195
hulskovl *sb.* 235
hulter *adv.* 123
hulvej *sb.* 235
humle *sb.* 144
humleranke *sb.pl.* 144
humlestang *sb.* 144
humlestok *sb.* 144
humleurt *sb.* 144
humpe *v.* 41, 143; *prs.* 18, 145
humpel *sb.pl.* 145
hun *pron.* 26, 101, 146; *cas.obl.* 64, 77, 78, 79, 115; *gen.* 115, 119
hund *sb.* 23, 29, 114; *pl.* 23, 114; *jvf.* bindehund
hundedage *pl.* 114
hundegal *adj.* 114
hundehvalp *sb.* 115
hundekulde *sb.* 21, 118
hundelab *sb.* 115
hundestejle *sb.* 115
hundrede *num.* 101, 118
Hundsrøv *stn.* 25
hunhund *sb.* 39
hurra *interj.* 262
hus *sb.* 22, 23, 28, 35, 48, 49, 56, 57, 229; *pl.* 22, 27, 49, 56, 57, 223; *jvf.* brille-, hugge-, hønse-, kerne-, klokke-, spænde-, stue-, svine-, syge-, træ-, tørve-, ud-, våbenhus
huske *v.*, *se* hovse
husløg *sb.* 223
husmand *sb.* 223
husrum *sb.* 223
hvad *pron.* 26, 93, 219
hvalp *sb.* 41, 216; *pl.* 41, 216; hunde-, muldhvalp
hvas *adj.* 211
hvede *sb.* 47, 239
hvedebrød *sb.* 132
hvedel *sb.* 131
hvedevipper *pl.* 239
hvejr *sb.* 180
hvejrtræ *sb.* 181
hvem *pron* .186

hveps *sb.* 167
hver *pron.* 203
hveranden *pron.* 210
hverandre *pron* 215
hvergarn *sb.* 199
hverken *konj.* 34, 201
hverre *v.prs.* 202; *pass.* 202; *pp.* 201
-hverv *sb.* 201
hvi *adv.* 124
hvid *adj.* 53, 89, 90, 220; *pl.* 47, 78, 220
hvidkløver *sb.* 106
hvidkål *sb.* 106
hvidkålssuppe *sb.* 71, 106
hvidte *v.pp.* 104
hvidved *sb.* 100, 132
hvile *sb.* 227
hvile *v.* 227
hvilken *pron.* 128; *n.* 129
hvilkentid *adv.* 104
hvingle *v.prs.* 151
hvinnie *v.prs.* 69, 114
hvirvel *sb.* 199
hvirvelvind *sb.* 200
hvis *konj.* 27, 138
hviske *v.* 139
hvissommenstid *konj.* 230
hviste *v.* 111
-hvivs *adj.* 109
hvoddem *sb.* 97, 131
hvor *adv.* 53, 93, 94, 237
hvordan *adv.* 26, 27
hvæde *v.* 239; *pass.* 239
hvædesten *sb.* 239
hvæl *sb.* 258
hvælle *v.* 258; *prt.* 195
hvællig *adj.* 217
hvælve *v.prt.* 217; *pp.* 217
hvælving *sb.pl.* 217
hvæs *sb.* 138
hvæse *v.* 253; *prs.* 253
hvæsse *v.* 138; *pass.* 140; *pp.* 140
hyl *sb.* 47, 226
hyld *sb.* 121
hylde *sb.* 122; *pl.* 123
hyldebær *sb.* 123
hyldete *sb.* 122
hyle *v.* 48, 49, 226; *prt.* 64, 122, 127; *vbs.* hylen 227
hynde *sb.* 114
hyppe *v.* 103; *pass.* 103
hyppeplov *sb.* 103
hyrde *sb., se* hjorde
hytte *sb.* 104; *jvf.* hjorde-hytte
hæge *v.* 60; *prs.* 253
hægen *adj.* 60, 252
hægte *sb.* 40, 177; *pl.* 182
hægte *v.* 40, 177; *pass.* 182
hæk *sb.* (*hegn*) 162; *jvf.* lavendel-, ligusterhæk
hæk *sb.* (*foderhæk*) 162
hækle *v.* 163; *prt.* 163; *pp.* 163
hæl *sb.* 47, 48, 258
hælde *sb.* 195
hælde *v.* 195; *prs.* 197; *pp.* 25, 96, 196
hælkramme *sb.pl.* 258
hælmte *sb.* 192
hænde *v.* 256; *prt.* 256
-hændig *adj.* 257
-hæng *sb.* 149
hænge *v.* 149; *prs.* 151; *prt.* 87, 256; *pp.* 48, 256; *jvf.* ophængt
hængsel *sb.* 150; *pl.* 152
hæs *sb.* 178
hæs *adj.* 60, 253; *pl.* 48, 253
hæshave *sb.* 178
hæsplads *sb.* 43, 178
hæssel *sb., se* hassel
hætte *sb.* 160
hæve *v.pp.* 251
hø *sb.* 49, 54, 55, 229
høavl *sb.* 156
høfeber *sb.* 157
høg *sb.* 240
-høj *sb., se* Stenhøj
høj *adj.* 134; *adv.f.* 25, 135; *pl.* 135; *komp.* 136; *sup.* 136; *jvf.* himmel-, rangel-høj.
højbenet *adj.* 38, 135
højde *sb.* 19, 136
højlys *adj.* 134
højre *adj.* 66, 136
Højreomsbanke *stn.* 25, 95
højrød *adj.* 135
højvande *sb.* 135
høker *sb.* 32, 238
høkrog *sb.* 157
hølad *sb.* 157
høle *sb.* 70, 154; *pl.* 70
høleblad *sb.* 154
høledrag *sb.* 154
hølekarl *sb.* 154
høleknag *sb.* 154
hølekroge *pl.* 154
høne *sb.* 67, 255; *jvf.* ager-, dværg-, ligge-, skrukhøne
hønekylling *sb.* 255
høns *pl.* 24, 43, 47, 95, 188; *jvf.* agerhøns
hønsegård *sb.* 188
hønsehus *sb.* 43, 188
hønsekødsuppe *sb.* 18
hønserane *sb.* 188
hønsevrøvl *sb.* 188
hør *sb.* 47, 62, 198
høre *v.* 53, 246; *imp.* 28, 246; *prs.* 246; *pass.* 247; *prt.* 246; *pp.* 246
hørelse *sb.* 247
hørfrø *sb.* 198
hørgarn *sb.* 198
hørgarnslagen *sb.pl.* 198
hørhoved *sb.* 198
hørlærred *sb.* 198
hørme *v.* 62; *prs.* 155
hørs *interj.* 62, 199
høslæt *sb.* 157
høst *sb.* 241; *jvf.* byg-, korn-høst
høstak *sb.* 157
høstarbejde *sb.* 242
høste *v.* 241; *prt.* 241; *pp.* 241
høster *sb.* 242
høstfolk *pl.* 242
høstforklæde *sb.* 242
høstgilde *sb.* 242
høsthandsker *pl.* 242
høstkarl *sb.* 242
høstkælling *sb.* 242
høstmand *sb.* 242
høstvejr *sb.* 242
høstæble *sb.pl.* 242
høtyv *sb.* 157
høvl *sb.* 167; *pl.* 168
høvle *v.* 168
håbe *v. prs.* 238
Håbet *stn.* 239
hånd *sb.* 48, 256; *pl.* 118; *jvf.* kejt-, skage-, tilhånd
-hånde *sb.* 256
håndelag *sb.* 190
håndfuld *sb.* 19, 215
håndklæde *sb.* 214
håndlanger *sb.* 214

håndslag *sb.* 189
håndsrækning *sb.* 190
håndtag *sb.* 214
håndvarm *adj.* 190
håndved *sb.* 214
håndvol *sb.* 190
håndværk *sb.* 190
håndværker *sb.* 190
håndværkstøj *sb.* 190
håndøkse *sb.* 214
hår *sb.* 246
hård *adj.* 246; *adv.f.* 160; *pl.* 60, 246; *komp.* 247; *sup.* 247
hårdhændig *adj.* 246
hårdknude *sb.* 199
hårdkogt *part.adj.* 199
hårdmælket *adj.* 199

I

I *pron.* 26, 124; *cas.obl.* 157; *gen.* (jer, jeres) 32, 127, 157
i *præp.* 26, 27, 28, 101, 229
ibag *adv.* 207
idiot *sb.* 31, 72, 238
ifol *adj.* 111
ifor *adv.* 198
igen *adv.* 86, 188
igennem *præp.*, *adv.* 98, 101, 187
igle *sb.* 227
ihjel *adv.* 152
ikke *adv.* 27, 129; *jvf.* itte
ilag *konj.* 27
ild *sb.* 23, 46, 121; *jvf.* gade-, helvedesild
ilde *v.* 23, 122
ilde *adv.* 122
ildebrand *sb.* 123
ilder *sb.* 123
ilderkiste *sb.* 123
ildklemme *sb.* 122
iligegodt *adv.* 229
ilæmmet *adj.* 124
imellem *præp.* 195
imellemgodelag *adv.* 195
imellemstunder *adv.* 195
immervæk *adv.* 144
imod *præp.* 220
ind *adv.* 27, 28, 114
indad *adv.* 114
indbildsk *adj.* 115
indbyde *v.pp.* 115
inde *adv.* 115
inden *præp.*, *adv.* 118
inderlig *adj.* 73, 120
inderlomme *sb.* 119
inderlår *sb.* 119
indhegning *sb.* 115
indhente *v.* 115
indkøren *sb.* 115
indre *adj.sup.* 119, 120
indrette *v.pp.* 116
indtægt *sb.* 116
ingen *pron.* 98, 150
ingenting *pron.* 150
insekt *sb.pl.* 116
is *sb.* 22, 35, 48, 56, 229; »på ise« 22, 222; *jvf.* katte-, skrødeis
ise *v.* 222; *prt.* 223
isflage *sb.* 222
iskias *sb.* 69
iskold *adj.* 223
iskær *sb.* 223
islæt *sb.* 229
isslag *sb.* 223
istap *sb.* 223
isterhide *sb.* 112
itte *adv.*, *pron.* 26, 27, 32, 35, 93, 101, 128
Iver *pers.n.* 110

J

ja *interj.* 78, 79
jag *sb.* 208
jage *v.* 78, 79, 208, *prs.* 209; *prt.* 209; pp. 209
jagilde *sb.* 219
jagt *sb.* 208; *jvf.* ande-, brokjagt
jakke *sb.* 205
jaloux *adj.* 230
januar *sb.* 213
jasmin *sb.* 224
jeg *pron.*, *se* a
Jelling *stn.* 24
Jens *pers.n.* 101
Jeppe *pers.n.* 158
jer (jeres) *gen.*, *se* I
jern *sb.* 265; *jvf.* lade-, lang-, pibe-, strygejern
jerngrime *sb. pl.* 265
jernring *sb.pl.* 265
jerntand *sb.* 265; *pl.* 265
Jesper *pers.n.* 18
jo *adv.* 26, 27, 28, 65, 101
jomfru *sb.* 70
jord *sb.* 78, 79, 228; *jvf.* brak-, muld-, sandjord
jordbær *sb.* 18, 238
jorde *v.pass.* 247
jul *sb.* 110
juleaften *sb.* 208
julebrød *sb.* 110
julekage *sb.* 110
julenadver *sb.* 110
juleneg *sb.* 110
julestads *sb.* 110
juletid *sb.* 110
juletræ *sb.* 110
julevisit *sb.* 110
junge *sb.* 149; *jvf.* kilde-junge
juni *sb.* 69, 225
Juno *propr.* 18, 70, 114
justement *adv.* 117
justere *v. pp.* 237
jydepotte *sb.pl.* 220
jysk *adj.* 112
jægt *sb.* 133
jæse *v.* 253
jævn *adj.* 20, 79, 209; *pl.* 20; *jvf.* ujævn
jævne *v.* 78
jævnlig *adj.* 210
jøde *sb.* 239
jødekage *sb.* 239
Jørgen *pers.n.* 62, 199

K

kabuds *sb.* 111
kaffe *sb.* 27, 85, 86, 211
kaffegrums *sb.* 211
kaffekande *sb.* 211
kaffekedel *sb.* 211
kaffeknægt *sb.* 211
kaffekværn *sb.* 211
kaffepunch *sb.* 211
kage *sb.* 48, 263; *pl.* 85, 207, *jvf.* jule-, jøde-, lag-, pande-, skrabe-, smage-, soda-, søsterkage
kageform *sb.* 263
kagekone *sb.* 264
kagle *v. prs.* 207
kakkelovn *sb.* 205
kakkelovnsvarme *sb.* 71

kalde *v.prs.* 100; *pass.* 197; *prt.* 40, 41, 196
kalk *sb.* 24, 40, 41, 43, 217; *jvf.* spækkekalk
kalkbørste *sb.* 217
kalke *v.* 40, 41, 43, 217; *prs.* 87; *pp.* 217
kalkkule *sb.* 217
kalkun *sb.* 53, 224; *pl.* 225
kalkunkylling *sb.pl.* 224
kalv *sb.* 78, 216; *jvf.* kvie-, spæd-, tyrekalv
kalvebås *sb.* 216
kalvefjerding *sb.* 38, 216
kalvepande *sb.* 216
kalvesteg *sb.* 216
kalvesyg *adj.* 216
kam *sb.* 28, 29, 86, 242; *jvf.* redekam
kamferdråber *pl.* 95, 213
kamilleblomst *sb.pl.* 121
kamillete *sb.* 121
kammer *sb.* 86, 212; *jvf.* gæste-, karle-, mælke-, pige-, sovekammer
kande *sb.* 37, 78, 214; *pl.* 86, 215; *jvf.* kaffe-, tinkande
kandebord *sb.* 17, 19, 70, 215
kandebordrække *sb.* 215
kaneklokke *sb.pl.* 255
kanel *sb.* 59, 244
kanon *sb.* 71, 243
kant *sb.* 24, 214; *pl.* 215; *jvf.* strand-, trekant
kante *v.pp.* 215
kantet *adj.* 215
kantsten *sb.* 214
kappe *sb.* 204; *pl.* 204; *jvf.* kørekappe
kappes *v.prs.* 204; *prt.* 204
kar *sb.* 85, 86, 218
karbørste *sb.* 218
karde *sb.pl.* 261
karde *v.* 260; *pp.* 261
kardemølle *sb.* 260
kardæsk *sb.* 184
karklud *sb.* 218
karl *sb.* 26, 28, 29, 258; *pl.* 94, 258; *jvf.* anden-, avls-, bonde-, for-, høle-, høst-, kraft-, nabo-, plove-, stald-, tredje-, ungkarl
karlearbejde *sb.* 258
karlekammer *sb.* 258
karleklæder *pl.* 258
karlemenneske *sb.* 258
karleside *sb.* 259
karlfolk *sb.* 259
karm *sb.* 218; *jvf.* dørkarm
karnøfle *v.pp.* 183
karrubbe *sb.* 218
karrække *sb.* 218
karskrubber *sb.* 218
kartoffel *sb.* 65, 97, 183; *pl.* 183
kartoffelbløde *sb.* 183
kartoffelkule *sb.* 183
kasket *sb.* 26, 59, 71, 238
kasketskygge *sb.* 238
kasse *sb.* 47, 78, 86, 211; *pl.* 86, 211; *jvf.* foder-, grutnings-, madkasse
kassevogn *sb.* 211
-kast *sb.* 211
kastanjetræ *sb.* 85, 215
kaste *v.* 253; *pass.* 254; *prt.* 253; *pp.* 253
kasteklæde *sb.* 211
kastesjal *sb.* 211
kat *sb.* 46, 85, 204; *pl.* 205
kattedage *pl.* 204
katteis *sb.* 204
kattekop *sb.* 204
kattepine *sb.* 204
kavave *sb.* 208
ked *adj.* 109
kedel *sb.* 24, 179; *pl.* 24, 180; *jvf.* grue-, kaffe-, kobber-, messingkedel
kejthændig *adj.* 177
kejthånd *sb.* 177
Keld *pers.n.* 194
kende *v.* 116; *pass.* 119; *prs.* 118; *prt.* 256; *prt.pass.* 257; *pp.* 27, 256
kendskab *sb.* 116
kerne *sb.* 188; *pl.* 189; *jvf.* svang-, ærtekerne
kernehus *sb.* 38, 188
kiddike *sb.* 107
-kig *sb.* 105
kige *v.* 48, 221; *prs.* 222; *prt.* 240
kilde *sb.* 85, 235; *pl.* 236
kildegraver *sb.* 235
kildejunge *sb.* 235
kildevippe *sb.* 236
kile *sb.* 227; *pl.* 121; *jvf.* trækile
kile *v.* 227; *pp.* 227
killing *sb.* 64, 122
kind *sb.* 78, 116
kindinger *pl.* 121
kindtand *sb.* 116
kinkhoste *sb.* 150
kirke *sb.* 155
kirke - 69
kirkegang *sb.* 156
kirkegangskone *sb.* 156
kirkegård *sb.* 70, 156
kirkeklokke *sb.* 156
kirketårn *sb.* 156
kirsebær *sb.* 18, 95, 140
Kirstine *pers.n.* 224
kirtel *sb.* 97, 127; *pl.* 127
kirtelsyge *sb.* 127
kiste *sb.* 139; *jvf.* drag-, glar-, hakkelse-, halv-, ilder-, lig-, mår-, skære-, stenkiste
kistebund *sb.* 139
kisteklæder *pl.* 139
kit *sb.* 46, 104
kitte *v.* 104
kjole *sb.* 172; *jvf.* silke-, skindkjole
klage *v.* 208
klakringer *pl.* 264
klam *adj.* 212
klampe *v.prs.* 213; *prt.* 213
klang *sb.* 215
klap *sb.* 30, 204; *pl.* 204; *jvf.* læder-, skyklap
klaphingst *sb.* 204
klapning *sb.* 80, 204
klappe *v.* 30, 204; *prt.* 204
klapre *v.prt.* 74
klar *adj.* 260
klare *v.* 27; *prs.* 261
klarinet *sb.* 160
klat *sb.* 204
klavse *sb.* 208; *pl.* 210
klejne *sb.pl.* 182
klemme *sb.* 186; *jvf.* ildklemme
klemme *v.* 186
kleppert *sb.* 160
klid *pl.* 230
kline *v.* 225; *prt.* 225; *pp.* 225
klinegilde *sb.* 225

klineler *sb.* 225
-klinge *sb.* 149
klinger *adj.* 151
klingre *v.* 151; *prs.* 152; *prt.* 152
klinke *sb.* 150
klinke *v.prt.* 152
klinte *sb.* 117
klipfisk *sb.* 125
klippe *v.prs.* 126
klirre *v.prs.* 156
klister *sb.* 112
klod *sb.* 90
klods *sb.* 184; *pl.* 185
klodstræsko *sb.pl.* 184
klog *adj.* 240; *b.f./pl.* 240
klogskab *sb.* 240
klokke *sb.* 162; *pl.* 34, 163; *jvf.* kane-, kirke-, uldklokke
klokkehus *sb.* 162
klokkeværk *sb.* 162
klov *sb.* (*koens tå*) 135, 168
klov *sb.* (*kløft*) 167
klove *sb.* 77, 168; *jvf.* rebklove
klove *v.pp.* 173
klovn *sb.* 65, 172
klud *sb.* 53, 54, 87, 90, 220; *pl.* 221; *jvf.* gulv-, kar-, snydeklud
klukke *v.prs.* 105
klummerhoved *sb.* 145
klump *sb.* 143
klynetørv *sb.* 224
klynge *sb.* 149
klynke *v.* 149; *prt.* 151
klæde *sb.* 248; *jvf.* hals-, hoved-, hånd-, kaste-, lommeklæde
klæde *v.pp.* 90
klædebørste *sb.* 181
klæder *pl.* 90, 180; *jvf.* karlekiste-, senge-, stads-, søndagsklæder
klædeskab *sb.* 181
klæg *adj.* 240
klæptræ *sb.* 158
klø *pl.* 92, 248
klø *v.prs.* 248; *prt.* 37, 131
kløe *sb.* 248
kløer *pl.* 76, 248
kløft *sb.* 170
kløftet *adj.* 175
klør *sb.* 76, 92, 246
kløse *sb.pl.* 242
kløve *v.* 109; *prs.* 110; *pp.* 135
kløver *sb.* 165; *jvf.* fir-, hvid-, nykløver
-kløver *sb.* 110
kløverhavre *sb.* 165
-knag *sb.* 263; pl. 264
knage *v.prs.* 264; *prt.* 264
knagfryse *v.prs.* 264
knagtør *adj.* 264
knald *sb.* 217
knalderfryse *v.prs.* 218
knaldgul *adj.* 217
knaldtår *sb.* 217
knallert *sb.* 218
knap *sb.* 204; *pl.* 204
knap *adv.* 204
knapost *sb.* 204
knappe *v.pp.* 204
knas *sb.* 264
knase *v.* 264
knast *sb.* 79, 211
knastet *adj.* 211
knastør *adj.* 264
kneb *sb.* 48, 130
knebber *sb.* 165
kneben *adj.* 97, 130
knebre *v.prs.* 165
knibe *sb.* 219
knibe *v.prs.* 106, 220; *prt.* 48, 239
knibig *adj.* 220
knibtang *sb.* 219
knippe *sb.pl.* 126
knirke *v.prs.* 156
kniv *sb.* 109; *pl.* 109; *jvf.* bånd-, hakke-, lomme-, tække-, tælle-, vævekniv
knivtromle *sb.* 109
knivskaft *sb.* 109
kno *sb.pl.* 248
knog *sb.* 166; *jvf.* sneknog
knogle *sb.* 133; *pl.* 134
knokkel *sb.* 32, 128
knold *sb.* 195
knoldrig *adj.* 198
knop *sb.* 125; *pl.* 126
knopgilde *sb.* 125
-knort *sb.*, *se* tyreknort
knot *sb.* 160
knotten *adj.* 161
knotterig *adj.* 161
knebre *v.prs.* 130
Knud *pers.n.* 220
knude *sb.* 221; *pl.* 107; *jvf.* hjorde-, hårdknude
knur *sb.* 23
knurre *v.* 23, 36, 155; *prs.* 155
knyge *v.* 221; *prs.* 222
knyk *sb.* 128
knyst *sb.* 111; *pl.* 112
knytnæve *sb.* 126
knæ *sb.* 261
knæbukser *pl.* 203
knægt *sb.* 40, 95, 177; *pl.* 40, 177; *jvf.* kaffe-, størlingsknægt
ko *sb.* 56, 230; *pl.* 28, 53, 56, 85, 228; *jvf.* gold-, slæbe-, udsætterko
kobbel *sb.* 24, 165
kobbelring *sb.* 165
kobber *sb.* 165
kobberkedel *sb.* 165
koble *v.* 165; *prt.* 165
kobler *pl.* 24, 165
kobås *sb.* 230
kode *sb.* 233
kodrevle *pl.* 230
koge *v.* 48, 240; *prs.* 240; *prs.part.* 97, 240; *prt.* 133; *pp.* 133; *jvf.* hårdkogt
kogekone *sb.* 240
koghed *adj.* 240
kogle *sb.* 133; *jvf.* grankogle
kogvarm *adj.* 240
kohorn *sb.* 54
kok *sb.* 47, 78, 162; *pl.* 78, 163; *jvf.* dværgkok
kokkekone *sb.* 163
kokkekylling *sb.* 162
kokkepige *sb.* 163
koklove *sb.* 230
kokos- 71
kokosgarn *sb.* 19, 129
kolbøtte *sb.* 196
kold *adj.* 86, 245; *spec. t-form* 40, 41, 196; *pl.* 245; *jvf.* gennem-, iskold
kolde *sb.* 245
kolik *sb.* 105
komad *sb.* 206
komfur *sb.* 53, 57, 228
komme *v.* 28, 36, 77, 141;

imp. 36, 141; *prs.* 26, 144; *prt.* 86, 212; *pp.* 98, 143; *jvf.* velkommen
kommen *sb.* 143
kone *sb.* 52, 146; *pl.* 146; *jvf.* degne-, enke-, kirkegangs-, koge-, kokke-, præste-, smede-, vaske-, vågekone
konegilde *sb.* 146
konfirmation *sb.* 101
kongeægt *sb.* 149
Konrad *pers.n.* 71
-kontra *sb., se* berlinerkontra
kontrabas *sb.* 149
kop *sb.* 84, 158; pl. 160; *jvf.* foder-, hakkelse-, katte-, neder-, skold-, toldekop
kopatte *sb.* 230
kopsætte *v.pp.* 158
kopsættertøj *sb.* 158
kor *sb.* 246
korn *sb.* 27, 53, 54, 71, 224; *jvf.* byg-, hart-, sæde-, udlægskorn
korngulv *sb.* 39, 146
kornhøst *sb.* 146
kornmod *sb.* 146
kornsæd *sb.* 146
kors *sb.* 200
kort *sb.* 200
kort *adj.* 41, 96, 200; *pl.* 41, 200
kost *sb.* (*føde*) 184
-kost *sb.* (*fejekost*) 139
kostald *sb.* 230
koste *v.prt.* 242; *pp.* 241
kostrigle *sb.* 230
kotøjr *sb.* 230
kovse *sb.* 171; *jvf.* mark-, ølkovse
kovsetræsko *sb.pl.* 171
kraft *sb.* 92, 206
kraftig *adj.* 69, 92, 206
kraftkarl *sb.* 206
krage *sb.* 264; *pl.* 207
kram *adj.* 212
kramme *sb.* 264
kramme *v.pp.* 264
krampe *sb.* (*træskokrampe*) 212
krampe *sb.* (*muskelkrampe*) 212; *jvf.* stivkrampe
krampe *v.* 212
krank *adj.* 215
krans *sb.* 25, 257; *jvf.* gærkrans
kratte *sb.* 204
krattekroge *pl.* 204
krave *sb.* 208; *jvf.* spredemøgkrave
kraveben *sb.* 208
kravetøj *sb.* 208
kravle *v.* 209; *prs.* 210; *prt.* 210
kreds *sb.* 60, 241; *jvf.* rundkreds
krepere *v.* 94, 236
Kresten *pers.n.* 254
kridt *sb.* 47, 220
kridtpibe *sb.* 220
krikke *sb.* 105
krillerhoste *sb.* 123
kringer *pl.* 151
kringle *sb.pl.* 151
kringstol *sb.* 149
kro *sb.* 173; »til kros« 173
kro *v.* 167
krog *sb.* 240; *pl.* 240; *jvf.* hø-, høle-, kratte-, meje-, stormkrog(e)
krokurv *sb.* 173
kromand *sb.* 173
krone *sb.* 243; *pl.* 243
kronhjort *sb.* 243
kronnie *v.prs.* 69, 147
krop *sb.* (*forkølelse*) 158
krop *sb.* (*legeme*) 158
krudt *sb.* 220; *jvf.* ukrudt
krudthorn *sb.* 221
krukke *sb.* 105
krum *adj.* 141; *pl.* 141
krumhverv *sb.* 142
krumme *sb.* 141
krumrygget *adj.* 142
-krus *sb.* 222
krybbe *sb.* 37, 62, 164; *pl.* 165
krybbebider *sb.* 164
krybbesætter *sb.* 165
krybe *v.* 219; *prs.* 106; *prt.* 239; *pp.* 164
krybskytte *sb.* 26
krydderfedt *sb.* 107
krydderier *pl.* 231
kryds *sb.* 111
krykke *sb.* 69, 105; *pl.* 105
krympe *v.pp.* 18, 62, 144
kræ *sb.* 248; *jvf.* hov-, ungkræ
kræfter *pl.* 92, 165
kræmmer *sb.* 255
krøbbel *sb.* 62, 165
krølhalet *adj.* 153
krølle *sb.* 153
krølle *v.* 153
krøllet *adj.* 154
kråse *sb.* 253
kube *sb.* 48, 219; *jvf.* bikube
kuffert *sb.* 98, 138
kuglerund *adj.* 227
kuk *sb.* 47, 105
kukke *v.* 105
kukkemand *sb.* 105
kukkemandsspyt *sb.* 105
kul *sb.* 52, 152
kuld *sb.* 122; *jvf.* hundekulde
kulde *pl.* 122
-kulds *adv.* 197
kuldslået *part.adj.* 122
kuldynge *sb.* 153
kule *sb.* (*byge*) 227; *jvf.* hagl-, regn-, tordenkule
kule *sb.* (*gammel hest*) 227
kule *sb.* (*grav*) 227; *jvf.* kalk-, kartoffelkule
kulsort *adj.* 153
kulør *sb.* 59, 246
-kumme *sb.* 142
kunne *v.prs.* 37, 78, 219; *prt.* 26, 27, 71, 101, 124; *pp.* 114
kunster *pl.* 18, 96, 147
kunstig *adj.* 69, 147
kuplet *adj.* 99, 130
kuppel *sb.* 32, 97, 103
kurre *sb.* 199
kurre *v.prs.* 155
kurv *sb.* 201; *pl.* 201; *jvf.* kro-, pile-, tøje-, tørvekurv
kusine *sb.* 225
kvadratalen *sb.* 262
kvalm *adj.* 217
kvalme *v.prs.* 154
kvart *adj.* 96, 218
kvartal *sb.* 258
kvarter *sb.* 228
kvast *sb.* 26, 79, 211
-kvav *adj.* 208

kvidre *v.prs.* 74, 107
kvie *sb.* 78, 230
kviekalv *sb.* 231
kvindfolk *sb.* 116
kvint *sb.* 117
kvist *sb.* 95, 139; *pl.* 140; *jvf.* bøge-, pilekvist
kvæg *sb.* 240
kvægig *adj.* 240
kvække *v.prs.* 163
kvældsnadver *sb.* 196
kvæle *v.* 258; *prs.* 258; *prt.* 217; *pp.* 217
kværk *sb.* (*hestesygdom*) 198
kværk *sb.* (*strube*) 198
kværke *v.* 198
kværn *sb.* 27, 71, 265; *jvf.* kaffekværn
kyle *v.* 226; *prt.* 122
kylling *sb.* 111; *jvf.* høne-, kokkekylling
kys *sb.* 47, 138
kyse *sb.* 222
kyse *v.* 222
kyst *sb.* 111
kæbe *sb.* 48, 85, 232
kæbeøl *sb.* 232
kæde *sb.* 233; *jvf.* hals-, skorstenskæde
kæft *sb.* 92, 164
kælder *sb.* 197
kælepotte *sb.* 194
kælig *adj.* 194
kælling *sb.* 24, 98, 192; *jvf.* høstkælling
kælve *v.* 192; *prs.* 194; *prt.* 194
kæmme *v.pass.* 255; *prs.* 255
kæmpe *sb.* 69, 187
kæp *sb.* 158; *pl.* 33, 34, 158; *jvf.* bomkæp
kæpstok *sb.* 158
kær *sb.* 265; *pl.* 265; *jvf.* is-, vandkær
kæreste *sb.* 202
kærestefolk *pl.* 202
kærne *sb.* 188; *jvf.* stavkærne
kærnemælk *sb.* 188
kærv *sb.* 201; *pl.* 202; *jvf.* havre-, tagkærv
kærvebinde *v.* 202
kævle *sb.* 136; *pl.* 137
køb *sb.* 53, 54, 85, 219; *jvf.* lidkøb
købe *v.* 27, 53, 239; *prs.* 53, 239; *prt.* 62, 130; *pp.* 62, 92, 130
køber *sb.* 53
købmand *sb.* 94, 157
kød *sb.* 89, 131; *jvf.* rævekød
kødben *sb.* 131
kødbolle *sb.* 131
kødpølse *sb.* 131
køkken *sb.* 32, 105; *pl.* 105
køkkendør *sb.* 105
køl *sb.* 26, 152
køle *v.* 244; *pass.* 245; *pp.* *pass.* 245
kølig *adj.* 70, 100, 245
kølle *sb.* 153
køn *adj.* 78, 255
kønrøg *sb.* 188
køre *v.* 27, 53, 237; *pass.* 247; *prs.* 28, 68, 237; *prs.* *part.* 236; *prt.* 26, 91, 246; *pp.* 246; *vbs.* køren, *se* indkøren
kørehest *sb.* 246
kørekappe *sb.* 246
kørmes *sb.* 62, 155
kørmesdag *sb.* 208
kørne *v.pass.* 146
kåbe *sb.* 239
kål *sb.* 78, 86, 244; *jvf.* ager-, blom-, grøn-, hvid-, rød-, spidskål
kålager *sb.* 192
kålhave *sb.* 192
kålorm *sb.* 192
kålrabi *sb.* 69, 262
kålstok *sb.* 192

L

lab *sb.* 204; *jvf.* hundelab
lad *sb.* 219; *jvf.* hølad
lade *sb.* 49, 261; *pl.* 262
lade *v.* (lade til, som (om)) *prs.* 206, 260; *prt.* 204
lade *v.* (*årelade*) 252; *pass.* 252; *pp.* 252
lade *v.* (*give tilladelse til*) *imp.* 203
ladejern *sb.* 252
ladeport *sb.* 261
ladstang *sb. pl.* 219
lag *sb.* 17, 36, 86, 208; *jvf.* hoved-, hånde-, imellemgode-, sinde-, skage-, tyre-, vejrlag
lage *sb.* 48, 264; *jvf.* saltlage
lagen *sb.* 207; *pl.* 207; *jvf.* hørgarnslagen
lagkage *sb.* 208
lak *sb.* 85, 205
lam *sb.* 86, 212; *jvf.* dægge-, gede-, gimmer-, vædderlam
lam *adj.* 212
lammesky *sb.pl.* 212
lammesut *sb.* 212
lammet *part.adj.* 213
lampe *sb.* 212
land *sb.* 79, 213; *jvf.* sværland
lande *v.prt.* 215
landevej *sb.* 38, 214
landhest *sb.* 214
landmand *sb.* 214
landmæler *sb.* 214
landplade *sb.* 214
landregn *sb.* 214
landside *sb.* 214
landsmand *sb.* 215
landstingsmand *sb.* 18
landstryger *sb.* 214
lang *adj.* 23, 87, 149; *adv.f.* 148; *pl.* 149; *komp.* 85, 86, 191; *sup.* 191
langbenet *adj.* 149
langdrag *sb.* 149
lange *v.* 215; *prs.* 86, 216
-langer *sb.* 216
Langfredagsager *stn.* 239
langhalm *sb.* 149
langjern *sb.* 149
langs *adv., præp.* 95, 150
langsom *adj.* 71, 151
langvogn *sb.* 149
lap *sb.* 84, 204; *pl.* 204
Lars *pers.n.* 211
lasting *sb.* 211
latte *sb.* 34, 204; *pl.* 34, 205
lattenaver *sb.* 205
lav *adj.* 86, 208; *adv.f.* 25, 208; *pl.* 36, 78, 208
lave *v.* 17, 36, 58, 79, 208; *prs.* 79, 86, 209; *prt.* 17, 210; *pp.* 209

lavendel *sb.* 190
lavendelhæk *sb.* 190
lavning *sb.* 210
Lavst *pers.n.* 96
le *v.* 92, 229; *prs.* 27, 93, 229; *prt.* 167
led *sb.* 22, 81, 237; *jvf.* skulderled
led *sb.* (*i indhegning*) 79, 124
led *adj.* 22, 54, 237
lede *sb.* 233
lede *v.* 233; *prs.* 233; *prt.* 51, 232; *pp.* 232
ledig *adj.* 46, 132; *jvf.* uledig
leg *sb.* 54, 233
lege *v.* 48, 54, 233; *prs.* 234; *prt.* 234
legende *sb.* 240
legestue *sb.* 51, 233
legetøj *sb.* 233
lej *sb.* 175
leje *sb.* (*til v.* ligge) 58, 176; *pl.* 86, 181
leje *sb.* (*lejeforhold*) 176
lejefolk *pl.* 176
lejesæd *sb.* 176
lejle *sb.* 180
lejrer *pl.* 183
lejret *part.adj.* 183
lem *sb.* (*på legemet*) 141; *pl.* 145
lem *sb.* (*luge*) 140; *jvf.* foder-, loftslem
ler *sb.* 28, 53, 54, 92, 228
lergulv *sb.* 236
lerig *adj.* 237
let *adj.* 46, 47, 48, 61, 160; *pl.* 35, 48, 51, 250; *komp.* 35, 250
lette *v.* 250; *prt.* 250
lettelse *sb.* 27, 73, 87, 98, 250
leve *v.* 55, 58, 77, 135; *prs.* 136; *prt.* 137; *pp.* 136
levende *part.adj.* 97, 136
lever *sb.* 136
levne *v.* 135
lide *v.* 55, 58, 79, 231; *prs.* 232
lidkøb *sb.* 176
lidt *adj.* 27, 28, 46, 78, 126
liebhaver *sb.* 219
lig *sb.* 32, 33, 46, 77, 105
lige *adj.* 85, 222
lige *adv.* 26, 55, 81, 229
ligedan *adv.* 229
ligefrem *adv.* 229
ligeglad *adj.* 17, 229
ligegodt *adv.* 229
ligegyldig *adj.* 69
ligesom *konj.* 80, 100, 112
ligeså *adv.* 71
ligesådan *adv.* 112
ligge *v.* 37, 133; *prs.* 85, 133; *prs.part.* 133; *prt.* 79, 248; *pp.* 179
liggehøne *sb.* 133
liggeplads *sb.* 133
ligkiste *sb.* 108
ligne *v.* 108; *prs.* 108
ligskare *sb.* 108
ligtorn *sb.* 108
lille *adj.* 123; *b.f.* 123; *pl., se* små; *adv.f.* (småt) 160; *komp., sup., se* mindre
liguster *sb.* 112
lillefinger *sb.* 123
lillepige *sb.* 123
lilletosse *sb.* 123
lime *sb.* 85, 223; *pl.* 113; *jvf.* rislime
lind *sb.* (*træ*) 114
lind *sb.* (*det at linde*) 146
lind *adj.* 114
linde *v.prt.* 119
line *sb.pl.* 114
linje *sb.pl.* 69, 114
linned *sb.* 18, 146
linnig *adj.*, 86, 146
linning *sb.* 146; *jvf.* halslinning
Lisbeth *pers.n.* 112
lispund *sb.* 223
liste *sb.* 112
liste *v.prs.* 140; *prs.part.* 74, 139
liv *sb.* 35, 109; »til live« 109; »til livs« 109; *jvf.* snørliv
livstykke *sb.* 109
lo *sb.* 23, 167; *jvf.* foderlo
lobalk *sb.* 167
lod *sb.* 85, 166; *pl.* 46, 85, 88, 89, 90, 166; *jvf.* pundslod
loende *sb.* 167
loft *sb.* 40, 80, 170; *jvf.* nødsloft
loftslem *sb.* 96, 171
loftsvindue *sb.* 171
logulv *sb.* 91, 167
lok *sb.* 46, 162; *pl.* 163
lomme *sb.* 142; *jvf.* bag-, inder-, yderlomme
lommeklæde *sb.* 142
lommekniv *sb.* 142
Lone *pers.n.* 243
loppe *sb.* 158; *pl.* 160
los *adv.* 184
Louise *pers.n.* 233
lov *sb.* 58, 85, 168
love *v.* 58, 169; *prs.* 85, 174; *prt.* 174; *pp.* 173
lovlig *adj.* 19, 70, 175
lue *sb.* (*flamme*) 23, 169
lue *sb.* (*hue*) 49, 55, 56, 58, 78, 231; *pl.* 56, 231; *jvf.* natlue
luffe *sb.* 85; *pl.* 85, 86, 138
luffevanter *pl.* 138
luft *sb.* 92, 130; *jvf.* tordenluft
luge *v.pass.* 222
lugninger *pl.* 226
lugt *sb.* 40, 170
lugte *v.* 40, 171
lukke *v.* 34, 46, 128; *imp.* 85; *prs.* 34; *prt.* 29, 31, 33, 34, 126; *pp.* 29, 46, 47, 61, 126
lukkelse *sb.* 33, 128
lummer *adj.* 144
lummervarm *adj.* 145
lummervarme *sb.* 21
lun *adj.* 224
lund *sb.* (*slibeflade*) 87, 417
lund *sb.* (*lille skov*) 226
lundstikke *sb.* 226
lunge *sb.* 23, 149; *pl.* 86, 151
lungepiber *sb.* 150
lungepølse *sb.* 150
lunken *adj.* 150
lunte *v.* 148; *prs.part.* 34, 148
lupin *sb.pl.* 225
lur *sb.* 228
lure *v.* 228; *prs.* 100, 228
lurevejr *sb.* 228
lurk *sb.* 155
lurme *v.prs.* 155
lurmebrænde *v.prs.* 155
lus *sb.* 22, 35, 49, 55, 79, 229; *jvf.* væggelus
lusig *adj.* 223
luske *v.prs.* 112

luskepotte *sb.* 112
lussing *sb. pl.* 73, 223
lutterkig *sb.* 104
luv *sb.* 230
ly *sb.* 230
ly *adj.* 230
lyd *sb.* 49, 230
lyde *v.* 56, 58, 230; *prs.* 231; *prt.* 56, 230
lyde *v.* (*lytte, adlyde*) 230
lydt *adj.* 104
lygte *sb.* 34, 35, 95, 175; *pl.* 180; *jvf.* flagermuslygte
lykke *sb.* 128
lykkes *v.prs.* 129; *prt.* 129
lykkeskilling *sb.* 69, 129
lynder *sb.* 118
lyne *v.prs.* 225
lyng *sb.* 149
lynke *v.* 149
lynket *part.adj.* 151
lys *sb.* 25, 55, 95, 109; *jvf.* alter-, stearin-, talglys
lys *adj.* 25, 39, 40, 55, 109; *adv.f.* 110; *pl.* 39, 40, 109
lyse *v.* 109
lyseblå *adj.* 109
lysegrøn *adj.* 43
lysegråhvivs *adj.* 111
lysesaks *sb.* 109
lysestage *sb.* 42, 109
lysform *sb.* 110
lysgarn *sb.* 110
lysne *v.* 110; *prs.* 111
lyssen *sb.* 110
lysskær *sb.* 42, 110
lyster *sb.* 112; *jvf.* ålelyster
lyve *v.* 55, 58, 109; *prs.* 110; *prt.* 134; *pp.* 135
læbe *sb.* 125; *pl.* 32, 126; *jvf.* over-, underlæbe
læder *sb.* 85, 180; *jvf.* overlæder
lædertræsko *sb.pl.* 181
læg *sb.* 32, 33, 35, 46, 128; *jvf.* udlæg
lægge *v.* 133; *pass.* 80; *prs.* 133; *prt.* 248; *pp.* 179; *jvf.* brolægge, fast-, skårlagt
læggeplads *sb.* 133
-lægger *sb.* 134
lægte *sb., se* latte
læk *adj.* 162
lækker *adj.* 32, 85, 163
læmme *v.* 186; *prs.* 85, 187; *prt.* 187; *jvf.* ilæmmet
lænd *sb.* 256
længde *sb.* 19, 191
længe *adv.* 191; *komp.* 101
længes *v.* 191; *prt.* 61, 190; *pp.* 190
lænke *sb.* 69, 150, 152
-læns *adv.* 118
lære *v.* 260; *prs.* 28, 260; *prt.* 265; *pp.* 28, 79, 265
lærepenge *pl.* 260
lærer *sb.* 261; *jvf.* skolelærer
lærerinde *sb.* 101, 115
lærke *sb.* 202
lærkerede *sb.* 69, 202
lærred *sb.* 46, 47, 79, 84, 204; *jvf.* hørlærred
læs *sb.* 78, 84, 85, 86, 211
læse *v.* 241; *prs.* 241; *prt.* 242; *pp.* 49, 241
læske *v.* 184
læsse *v.* 211
læssetræ *sb.* 26, 211
løb *sb.* (*kurv*) 48, 49, 60, 250; *pl.* 250
løb *sb.* 84, 85, 164; *jvf.* op-, til-, vandløb
løbe *v.* 26, 250; *prs.* 165; *prs.part.* 97, 251; *prt.* 49, 60, 239; *pp.* 164
løbsk *adj.* 164
løde *v.* 49, 248; *prs.* 249
løfte *v.* 34, 35, 135; *imp.* 135; *pass.* 137; *prs.* 34, 35; *prt.* 135; *pp.* 135
løg *sb.* 85, 240; *jvf.* husporré, chalotteløg
løgel *sb.* 24, 97, 133; *pl.* 24, 133
løgn *sb.* 135
løgnhals *sb.* 135
løgsovs *sb.* 240
løjer *pl.* 88, 89, 90, 180, 268
lømmel *sb.* 62, 186
løn *sb.* 255
lønne *v.* 255
lørdag *sb.* 98, 175; *jvf.* pinselørdag
løs *adj.* 59, 85, 241; *pl.* 241; *jvf.* smag-, værgesløs
løsdrift *sb.* 241
løse *v.* 241; *prt.* 242; *pp.* 2
løsholt *sb.* 241; *pl.* 241
løsne *v.pass.* 140
lådden *adj.* 88, 89, 166; *pl.* 90, 166
låg *sb.* 85, 166; *jvf.* øjelåg
låge *sb.* 240
låne *v.* 255; *prs.* 255; *prt.* 41; *pp.* 24, 41, 190
lår *sb.* 246; *pl.* 246; *jvf.* får inderlår
lårben *sb.* 246
lås *sb.* 241; *jvf.* baglås
låse *v.* 49; *pp.* 49, 241
låsebånd *sb.* 241

M

mad *sb.* 17, 206; *jvf.* fedtemellem-, pølse-, slagte-, tilmad
maddike *sb.* 210
made *sb.* 261
madkasse *sb.* 206
madras *sb.* 211
Mads *pers.n.* 50, 211
Madsen *pers.n.* 211
madskræppe *sb.* 206
madten *sb.* 206
mage *sb.* 264
magelig *adj.* 207
-mager *sb.* 207
mager *adj.* 209, *pl.* 209
magtig *adj.* 101
maj *sb.* 90, 210
majdag *sb.* 210
majgren *sb.pl.* 210
makron *sb.pl.* 243
mal *sb.* 258
male *v.* (*med maling*) 60, 259; *pass.* 259; *prs.* 258 *prt.* 259; *pp.* 259
male *v.* (*på kværn*) 60, 244 *prs.* 245
maling *sb.* 259
malke *v.* 193; *prs.* 34, 194; *prt.* 34, 194; *pp.* 194; *jvf* nyligmalket
malkepige *sb.* 193
malkeskammel *sb.* 193
malketegn *pl.* 193
malle *sb.* 217
malt *sb.* 79, 196
malurtdram *sb.* 192

malurter *pl.* 192
malør *sb.* 246
mand *sb.* 63, 79, 213; *pl.* 77, 79, 115, *gen.* 214; »til mands« 25; *jvf.* aftægts-, brand-, busse-, byde-, enke-, handels-, herre-, hjul-, hus-, høst-, kro-, kukke-, køb-, land-, lands-, over-, potte-, pumpe-, rigsdags-, side-, spille-, strå-, sø-, træsko-, tække-, vandsyns-, vejmand
mandag *sb.* 19, 213
mandfolk *sb.* 214
mandholmet *adj.* 214
mange *pron.* 44, 63, 66, 213
mangle *v.* (*rulle*) 144; *prt.* 145
mangle *v.* (*savne*) 216; *prt.* 216
manglebræt *sb.* 144
manke *sb.* 215
marekors *sb.* 260
Maren *pers.n.* 265
Margrethe *pers.n.* 238
marguerit *sb.pl.* 104
Marie *pers.n.* 101, 230
mark *sb.* 218; *pl.* 69, 218; *jvf.* brak-, byg-, græsmark
mark *sb.* (*møntenhed*) 218
markarbejde *sb.* 218
marked *sb.* 34, 98, 199; *jvf.* mikkelsmarked
markkovse *sb.* 218
markskel *sb.* 218
markslæbe *sb.* 218
markvej *sb.* 218
marne *sb.* 243
marts *sb.* 218
marv *sb.*, *se* malle
mase *v.* 49, 50, 60, 264; *prs.* 264
mask *sb.* 79, 211
maske *sb.pl.* 101
masse *sb.* 26, 27, 86, 211
materie *sb.* 70, 155
Mattias *pers.n.* 231
mave *sb.* 78, 208
mavepine *sb.* 208
med *præp.* 26, 101, 176
medicin *sb.* 224
medisterpølse *sb.* 112
meget *adj.* 26, 65, 87, 90, 93, 175, *b.f.* 58, 175
mejekroge *pl.* 176
mejeri *sb.* 230; *pl.* 231
mejerist *sb.* 139
mel *sb.* 47, 48, 51, 52, 54, 235; *jvf.* ben-, bygmel
melbolle *sb.* 235
melig *adj.* 235
mellemmad *sb.* 17, 18, 71, 195; *pl.* 195; *jvf.* eftermiddags-, formiddagsmellemmad
mellemmaddags *sb.* 197
mellemmadstid *sb.* 197
mellemstue *sb.* 195
melsæk *sb.* 235
mene *v.* 53, 54, 225; *prs.* 54, 224; *prt.* 118; *pp.* 24, 46, 117
mening *sb.* 225
menneske *sb.* 120; *pl.* 100, 120; *jvf.* karlemenneske
menneskealder *sb.* 120
mere *adj.* 79, 237; *sup.* 234
mergel *sb.* 19, 199
mergelgrav *sb.* 199
messing *sb.* 98, 184
messingkedel *sb.* 184
messingsøm *sb.* 184
mesten *adv.* 234
-mester *sb.* 185
metal *sb.* 216
Mette *pers.n.* 160
middag *sb.* 132; »om middagen« 132; *jvf.* efter-, formiddag
middagslag *sb.* 132
middagsmælk *sb.* 132
middagsstund *sb.* 132
mide *sb. pl.* 221
midnat *sb.* 116
midt *adv.* 126
midte *sb.* »i midten« 127
midtre *adj.* 127
midtvejs *adv.* 28
mikkelsdag *sb.* 129
mikkelsmarked *sb.* 129
mil *sb.* 47, 53, 87, 227
mild *adj.* 64, 121; *spec. t-form* 64, 122
mildne *v.prs.* 123
mile *sb.* 227
milepæl *sb.* 227
milesten *sb.* 227
milt *sb.* 122
mimre *v.prs.* 145
min *pron.* 57, 87, 124, 224; *n.* 32, 127; *pl.* 53, 225
mindre *adj.* 101, 119; *sup.* 24, 39, 96, 118
miste *v.* 139; *pp.* 139
mjave *v.* 82; *prs.* 209
mjød *sb.* 157
mod *sb.* 220
moden *adj.* 243; *pl.* 243; *jvf.* overmoden
modens *adj.* 233
moder *sb.* 54, 237; *jvf.* bedste-, sted-, svigermoder
modhage *sb.* 28
modig *adj.* 233
modne *v.pass.* 244; *prs.* 243; *prt.* 243
modvind *sb.* 131
mog *sb.*, *se* møg
moge *v.* 240
Mogens *pers.n.* 243
morbroder *sb.* 70, 202
morbrodersmask *sb.* 202
morgen *sb.* 82, 146; »i morges« 82, 146, »om morgenen« 147; *jvf.* overmorgen
morgenmælk *sb.* 146
morgenstund *sb.* 146
morskab *sb.* 246
Morten *pers.n.* 238
mortensaften *sb.* 209
mortensdag *sb.* 238
mos *sb.* 139
mose *sb.* 49, 53, 234; *pl.* 234
moster *sb.* 185
mudder *sb.* 131; *jvf.* tørvemudder
mudderig *adj.* 131
muffe *sb.* 138
muffedise *sb.* 111
mufle *v.* 20; *pp.* 138
muge *v.*, *se* moge
muk *sb.* 105
mul *sb.* 226
muld *sb.* 122
mulde *v.* 122
muldfjæl *sb.* 122
muldhvalp *sb.* 122
muldig *adj.* 123
muldjord *sb.* 122

muldplade *sb.* 122
muldplov *sb.* 122
muldskud *sb.* 122
mule *sb.* 227; *pl.* 121
mule *v.pp.* 227
mulepose *sb.* 227
mulig *adj.* 70, 227
mulig *adj.* (*muggen*) 227
mund *sb.* 79, 147; *jvf.* fedt-, neder-, overmund
-mundet *adj.* 148
mundfuld *sb.* 74, 75, 100, 148
mundig *adj.* 148
mundstykke *sb.* 147
munke *v.pass.* 151
mur *sb.* 57, 78, 79, 228
mure *v.* 228
murre *v.prs.* 155
mursten *sb.* 228
mus *sb.* 22, 23, 35, 49, 56, 79, 229; *jvf.* flagermus
musefælde *sb* 223
musehul *sb.* 22, 223
muserede *sb.* 223
museunge *sb.* 223
musik *sb.* 105
musikanterpenge *pl.* 215
musiker *sb.* 32, 105
musikpenge *pl.* 105
muskat *sb.* 263
Musse *pers.n.* 112
mutter *sb.* 127
myg *sb.* 32, 33, 105
myre *sb.* 228
mæle *sb.* 258
mæle *v.* 258; *prs.* 48, 258; *prt.* 196; *pp.* 195
-mæler *sb.* 259
mælk *sb.* 40, 41, 43, 82, 95, 153; *jvf.* aften-, bolle-, fut-, kærne-, middags-, morgen-, rå-, skummet-, skør-, sød-, tykmælk
mælkebrød *sb.* 154
mælkegrød *sb.* 154
mælkekammer *sb.* 153
mælkes *v.* 154
mælkespand *sb.* 43, 154
mælkestue *sb.* 154
-mælket *adj.* 154
mærke *sb.* 198
mærke *v.* 198; *prt.* 202
mæske *v.* 184; *pass.* 185
mæslinger *pl.* 185
mæt *adj.* 29, 160; *pl.* 29, 31, 33, 160
-mø *sb.* 248
mødding *sb.* 97, 131
møde *v.* 252; *pass.* 132; *prt.* 238; *prt.pass.* 127
møg *sb.* 37, 133
møgbeskidt *adj.* 21, 240
møgbåre *sb.* 240
møgskovl *sb.* 240
møl *sb.* 36, 39, 152
mølle *sb.* 36, 153; *jvf.* karde-, vandmølle
møller *sb.* 154
møllevinge *sb.* 153
mølædt *part.adj.* 39, 153
møn *sb.* 67, 78, 255
mønne *v.* 255; *prs.* 256; *prt.* 256
mønnetørv *sb.* 255
mønster *sb.* 62, 146
mønt *sb.* 46, 64, 115
mør *adj.* 246
mørk *adj.* 40, 41, 62, 96, 155; *pl.* 40, 41, 155; *jvf.* bælg-, halvmørk
mørkagtig *adj.* 155
mørke *sb.* 69, 156
mørkne *v.prs.* 156
mørkning *sb.* 156
mørtel *sb.* 155
møsk *adj.* 139
møtring *sb.* 127
måde *sb.* 252
mål *sb.* 79, 244; *jvf.* favne-, potte-, pægle-, top-, øjemål
mål *sb.* (*talesprog*) 244; *jvf.* væddemål
måle *v.*, *se* mæle
måne *sb.* 243; *jvf.* fuldmåne
måned *sb.* 99, 243; *jvf.* glugmåned
mår *sb.* 246
mårkiste *sb.* 246
mås *sb.* 253
måske *adv.* 229
måtte *v.prs.* 27, 101, 203; *prt.* 27, 30, 33, 161; *pp.* 30, 160

N

nabo *sb.* 249; *pl.* 70, 249
nabo- 70
nabogård *sb.* 249
nabokarl *sb.* 249
nabopige *sb.* 249
nadver *sb.* 205; *jvf.* jule-, kvældsnadver
nagle *sb.* 209
nakke *sb.* 205
-nakket *adj.* 206
nam *sb.* 212
nappe *v.* 204
nappes *v.* 204
-nar *sb.* 265
narre *v.pp.* 215
nasturtium *sb.* 69, 112
nat *sb.* 79, 204; *jvf.* midnat
natlue *sb.* 205
natstol *sb.* 205
nattefrost *sb.* 205
nattero *sb.* 205
nav *sb.* 208
naver *sb.* 209; *jvf.* latte-, rumme-, skrabenaver
navle *sb.* 209
navleunge *sb.* 209
navn *sb.* 44, 79, 209; *pl.* 44, 209; *jvf.* bagnavn
Nebsager *stn.* 95
ned *adv.* 54, 93, 94, 229
nede *adv.* 28, 79, 94, 237
neden *adv.* 179; »for neden« 179
nedenfor *adv.* 179
nedenom *adv.* 179
nederdukke *sb.* 181
nederdør *sb.* 181
nederkop *sb.* 181
nedermund *sb.* 181
nedertand *sb.* 181
nedre *adj.* 181; *sup.* 181
neg *sb.* 53, 54, 221; *pl.* 54, 69, 234; *jvf.* juleneg
negl *sb.* 180; *pl.* 180
negle *v.* 180
negre *v.prs.* 134
nej *interj.* 175
nem *adj.* 26, 141; *komp.* 145; *jvf.* fingernem
nemme *sb.* 141
nerium *sb.* 71
ni *num.* 230
Niels *pers.n.* 235
niende *num.* 75, 116
nikke *v.* 77, 128; *pp.* 129

nitten *num.* 127
nittende *num.* 74, 127
nogen *pron.* 78, 93; *n.* 27, 101, 233; *gen.* 174; *pl.* 27, 94, 101, 174
nogentider *adv.* 174
nok *sb.pl.* 163
nok *adv.* 79, 85, 162
nokke *v.prt.* 163
noks *adj.* 95, 128
nord *sb.* 54, 236
norden *adv.* 237
norsk *adj.* 96, 200
noticebog *sb.* 223
november *sb.* 19, 187
nu *adv.* 26, 27, 100, 157
nul *sb.* 192
nulre *v.prs.* 123
nummen *part.adj.* 143
nummer *sb.* 144
nuttig *adj.* 47
ny *adj.* 49, 56, 230; *jvf.* splinterny
nybåren *adj.* 103
nyhed *sb.* 124
nykløver *sb.* 124
nylig *adj.* 154
nyligfødt *part.adj.* 154
nyligmalket *part.adj.* 154
nyligvasket *part.adj.* 154
nymåne *sb.* 230
nyre *sb.* 228; *pl.* 228
nyse *v.* 222; *prs.* 222
nysgerrig *adj.* 111
nyttig *adj.* 47, 127
nytår *sb.* 230
næb *sb.* 32, 33, 158; *jvf.* storkenæb
næbbes *v.prs.* 160; *prt.* 160
næbre *v.pass.* 131; *prs.* 130
nær *adj.* 93, 261; *komp.* 261; *sup.* 201
nærig *adj.* 261
nærmer *adj.* 19, 201
næse *sb.* 178
næseblod *sb.* 178
næsebor *sb.* 178; *pl.* 178
næsehul *sb.* 178
næsig *adj.* 182
næst *adv.* 184
næstbagre *adj.* 184
næste *adj.* 79, 254
næstefter *adv.* 184
næsten *adv.* 27, 184
næstforre *adj.* 184
næstførste *adj.* 184
næstsidst *adv.* 184
næve *sb.* 77, 78, 79, 135; *jvf.* knytnæve
nævne *v.* 135
nød *sb.* 37, 131; *pl.* 131; *jvf.* peber-, valnød
nød *sb.* (*ulykkelig tilstand*) 49, 248
nødde *sb.* 18, 69, 107
nøddehoved *sb.* 107
nøds *sb.* 138
nødsdør *sb.* 138
nødsloft *sb.* 138
nøle *v.* 244
nøfle *v.pp.* 183
nøgen *adj.* 264
nøgle *sb.* 101, 166; *jvf.* garnnøgle
nøgle *sb.* (*til lås*), *se* løgel
nøje *v.* 135
nøje *adv.* 135
nøjes *v.* 137; *prt.* 137
nå *v.* 71, 78, 79, 248; *pass.* 71, 249; *prs.* 93, 247; *prt.* 85, 166; *pp.* 165
nå *interj.* 203
nådler *sb.* 161
nål *sb.* 26, 78, 79, 101, 244; *jvf.* flos-, stoppe-, sy-, tækkenål
nåls *sb.* 193
når *konj.* 26, 93, 261
nårenstid *konj.* 260

O

od *sb.* 85, 90, 165
odder *sb.* 166
offer *sb.* 86, 183
ofre *v.prs.* 183
og *adv.*, *konj.* 26, 27, 101, 203
også *adv.* 185
oksnet *adj.* 175
ol *sb.* 152
oldefader *sb.* 197
oldenborre *sb.* 123
olding *sb.* 197
Ole *pers.n.* 154; *gen.* 154
olie *pl.* 70, 121; *jvf.* bom-, smøre-, stenolie
om *præp.* 27, 28, 86, 141; *i forb. m. tidsangivelse, se* aften, andendag, dag, eftermiddag, efterår, formiddag, forår, morgen, sommer, søndag, vinter; *jvf.* neden-, rundten-, udenom
omgang *sb.* 142
omgangstøj *sb.* 71, 142
omkring *præp.* 149
omløbsbro *sb.* 142
omme *adv.* 142
omvej *sb.* 142
omvendt *part.adj.* 142
ond *adj.* 85, 87, 226; *n.* 64, 115; *b.f./pl.* 226
onde *sb.* 86, 226
onsdag *sb.* 18, 96, 147
op *adv.* 26, 27, 101, 158
opad *adv.* 158
opfatte *v.* 159
opgive *v.* 159; *pp.* 159
ophold *sb.* 159
opholdsvejr *sb.* 159
ophæng *sb.* 159
ophængt *part.adj.* 159
opløb *sb.* 159
oppe *adv.* 28, 33, 158
opredt *part.adj.* 159
opskrift *sb.* 159
opskør *sb.* 159
opsynsmand *sb.* 95
optager *sb.* 159
optærske *v.pp.* 159
optøjle *sb.* 159
ord *sb.* 87, 228
orden *sb.* 19, 20, 73; *jvf.* uorden
ordentlig *adj.* 81, 202
ordne *v.* 201
orm *sb.* 98, 155; *jvf.* hug-, kål-, stålorm
orne *sb.* 18, 35, 69, 244; *pl.* 244
ornegris *sb.pl.* 244
orneskind *sb.* 244
os *sb.* 241
ose *v.prs.* 241; *prt.* 242
ost *sb.* 139
otte *num.* 50, 61, 72, 238
ottende *num.* 161
oven *adv.*, *præp.* 172
over *præp.* 136
overarm *sb.* 136

overbeskide *v.* 136
overdukke *sb.* 174
overdyne *sb.* 174
overdør *sb.* 174
overfjor *sb.* 136
overfrakke *sb.* 136
overgang *sb.* 136
overgår *sb.* 136
overlig *adj.* 175
overlæbe *sb.* 136
overlæder *sb.* 136
overmand *sb.* 136
overmoden *adj.* 136
overmorgen *sb.* 136
overmund *sb.* 136
overse *v.* 136
overskyet *adj.* 136
overskæg *sb.* 174
overskære *v.pp.* 136
overslag *sb.* 136
overstue *sb.* 174
overtand *sb.* 137; *pl.* 137
overtrukken *part.adj.* 137
ovn *sb.* 65, 172; *jvf.* bage-, kakkelovn
ovne *v.prt.* 175
ovnsarne *sb.* 172
ovre *adj.* 86, 136, 174; *suj.* 173, 174

P

Palsgård *stn.* 70, 217
pande *sb.* 77, 214
pandekage *sb.* 214
pandetræ *sb.* 214
panel *sb.* 244
pant *sb.* 40, 214
pante *v.* 40, 77, 214; *pp.* 215
pap *sb.* 84, 204
papir *sb.* 57, 228
par *sb.* 84, 218
parbal *sb.* 218
part *sb.* 31, 71, 96, 249; *pl.* 250
parte *v.* 49, 250
passe *v.* 211; *prs.* 211; *prt.* 211
passende *part.adj.* 20, 74, 98, 211
pastinak *sb. pl.* 32
patte *sb.* 47, 205; *jvf.* ko-patte
-pattet *adj.* 205
peber *sb.* 130
pebermø *sb.* 130
pebernød *sb.pl.* 130
peberrod *sb.* 130
pebersvend *sb.* 130
Peder *pers.n.* 180
pege *v.* 52, 233; *prs.* 234; *prt.* 234
pegefinger *sb.* 233
pelargonium *sb.* 243
pen *sb.* 77, 188; *pl.* 188
penge *pl.* 87, 101, 257; *jvf.* bom-, brand-, drikke-, fæste-, heste-, musikanter-, lære-, sølvpenge
pengepung *sb.* 95, 257
perikum *sb.* 70, 71, 155
persille *sb.* 70, 121
pestilens *sb.* 25, 190
Peter *pers.n.* 101
petroleums- 71
petroleumslampe *sb.* 100
pibe *sb.* 77, 219; *pl.* 23, 106; *jvf.* ben-, kridtpibe
pibe *v.* 219; *prs.* 23, 106
pibejern *sb.* 220
-piber *sb.* 220
pible *v. prs.* 104
pibåben *adj.* 220
pig *sb.* 32, 33, 77, 105; *pl.* 34, 105
pige *sb.* 26, 77, 222; *gen.* 222; *pl.* 108; *jvf.* brude-, kokke-, lille-, malke-, nabo-, skole-, skænke-, stads-, stuepige
pigebarn *sb.* 222
pigekammer *sb.* 108
piggerig *adj.* 105
pigharve *sb.* 108
pigtrådshegn *sb.* 108
pikke *v.* 77, 128; *prt.* 129; *pp.* 129
-pikning *sb.* 129
pil *sb.* 227; *pl.* 121
pilebusk *sb.* 227
pilekurv *sb.* 227
pilekvist *sb.* 227
pille *v.* 153; *prs.* 154; *prt.* 154; *pp.* 121, 154
pilleri *sb.* 230
pilrådden *adj.* 21, 153
pind *sb.* 77, 115; *pl.* 77, 116; *jvf.* pølse-, vindepind
pindsvin *sb.* 116
pine *sb.* 225; *jvf.* katte-, mave-, tandpine
pinedød *interj.* 120
pinse *sb.* 257
pinsedag *sb.* 257
pinsel *sb.* 114
pinselørdag *sb.* 257
pippe *v.prs.* 103
pirre *v.prs.* 156
pisk *sb.* 112
piske *v.* 112
pisse *v.* 138; *prt.* 140
pjadder *sb.* 206
pjadderhoved *sb.* 206
pjaskvåd *adj.* 211
pjat *sb.* 204
pjævl *sb.* 172
pladder *sb.* 206
pladderregne *v.prs.* 206
-plade *sb.* 252
plads *sb.* 77, 211; *jvf.* bygge-, holde-, hæs-, ligge-, sidde-, stade-, stå-, vendeplads
plag *sb.* 263; *pl.* 264; *jvf.* føl-, hoppe-, åringsplag
plage *v.* 208; *prs.* 209
-planke *sb.pl.* 216
plantage *sb.* 69, 264
-plante *sb.pl.* 215
plaskvåd *adj.* 211
platfodet *adj.* 204
pleje *v.* 176; *prs.* 182; *prt.* 182; *pp.* 181
plejl *sb.* 80, 91, 180
plejlshilde *sb.* 180
plejlvise *sb.* 180
plet *sb.* 160; *pl.* 161
plettet *adj.* 161
plov *sb.* 36, 169; *jvf.* muld-, svingplov
plove *v.* 36, 77, 169; *prs.* 174; *prt.* 174; *pp.* 173; *vbs.* ploven 172, plovning 175; *jvf.* skrælleplove, afplovet
plovfure *sb.* 169
plovgilde *sb.* 169
plovhammer *sb.* 169
plovkarl *sb.* 169
plovskær *sb.* 169
pludderbukser *pl.* 107
pludre *v.prs.* 107

pludrehoved *sb.* 107
plukke *v.* 34, 128; *prs.* 34; *prt.* 32, 33, 126; *pp.* 33, 126
plyds *sb.* 111
plæde *sb.* 251
pløje *v.*, se plove
pløre *sb.* 246
pløret *adj.* 247
pode *v.* 233; *prs.* 233
pold *sb.* 195
poldtræer *pl.* 196
politi *sb.* 230
polka *sb.* 71, 154
polsk *adj.* 96, 244
polt *sb.pl.* 198
pony *sb.* 69
poppel *sb.* 32, 160
porréløg *sb.* 157
porrer *pl.* 201
port *sb.* 31, 53, 54, 85, 219; *pl.* 49, 54, 232; *jvf.* gade-, lade-, vognport
porthammer *sb.* 232
pose *sb.* 139
pose *sb.* 82; *pl.* 52, 82, 140; *jvf.* mulepose
post *sb.* (*postbud*) 184
-post *sb.*, *se* vandpost
postelin *sb.* 224
potte *sb.* 31, 33, 47, 161; *pl.* 161; *jvf.* barsel-, buddi-, jyde-, luskepotte
potteflaske *sb.* 161
pottemand *sb.* 161
pottemål *sb.* 161
potteplante *sb.pl.* 161
Poul *pers.n.* 172
poulsdag *sb.* 173
povis *sb.* 70, 130
prale *v.* 259; *prs.* 258
pralerig *adj.* 259
pralhals *sb.* 259
pram *sb.* 212
-prang *sb.* 215
-pranger *sb.* 216
pregle *v.* 133; *prs.* 134
pres *sb.* 61, 183
presse *v.prs.* 185; *prt.* 185; *pp.* 185
prikket *adj.* 129
prins *sb.* 118
pris *sb.* 23, 35, 229
profession *sb.* 243
pruste *v.prs.* 112
prygl *sb.* 133
prædike *v.* 60, 240; *prs.* 240
præst *sb.* 61, 184
præstekone *sb.* 254
præsteurt *sb.pl.* 254
prøve *v.* 135; *prs.* 137; *prt.* 137; *pp.* 136
pràs *sb.* 241; *jvf.* fedtpràs
puddistrå *pl.* 69, 104
pude *sb.* 221; *jvf.* brystpude
pudse *v.prt.* 112
pudsebørste *sb.* 111
pukkel *sb.* 32, 128
pukkelrygget *adj.* 128
puld *sb.* 195; *jvf.* hattepuld
pulrehoved *sb.* 123
puls *sb.* 25, 121
pulse *v.prs.* 154
pumpe *sb.* 143
pumpe *v.prs.* 145
pumpemand *sb.pl.* 143
punch *sb.* 25, 146; *pl.* 25; *jvf.* kaffepunch
pund *sb.* 85, 226; *jvf.* fjerdels-, lispund
pundslod *sb.* 226
pung *sb.* 149; *jvf.* penge-, tobakspung
punkt *sb.* 95, 150
putte *v.* 126; *prs.* 32, 127
pygre *v.prs.* 108
pylre *v.prs.* 123
pylrehoved *sb.* 123
pynt *sb.* 40, 64, 115
pynte *v.* 40, 115; *pass.* 119; *prs.* 18, 119; *prt.* 119; *pp.* 119
pys *sb.* 110
-pyt *sb.* 104
pægl *sb.pl.* 258
pæglemål *sb.* 258
pæl *sb.* 51, 258; *pl.* 258; *jvf.* hale-, mile-, rendepæl
pæn *adj.* 255, 256; *pl.* 46, 87, 255; *komp.* 189; *sup.* 189
pære *sb.* 260; *pl.* 261
pøjke *sb.* 180
pølse *sb.* 96, 153; *jvf.* kød-, lunge-, medister-, rulle-, sort-, spegepølse
pølsehorn *sb.* 153
pølsemad *sb.* 153
pølsepind *sb.pl.* 154
på *præp.*, *se* å
påske *sb.* 242

R

rabarber *sb.* 19, 218
rad *sb.* (*række*) 219; *pl.* 262
rad *sb.* (*benrad*) 206
radgarn *sb.* 219
radise *sb.pl.* 112
radrenser *sb.* 206
rafte *sb.* 208; *jvf.* askerafte
rag *adj.* 22, 263
rage *sb.* 264
rage *v.* 22, 49, 264; *pass* 264; *prs.* 264; *prt.* 264
rageknivskaft *sb.* 264
rakkertosse *sb.* 205
ramme *sb.* 212
ramme *v.* 212; *prt.* 41, 212; *pp.* 25, 41, 212
rand *sb.* 63, 79, 213
rane *sb.* 256; *jvf.* hønserane
rangelhøj *adj.* 216
ranke *sb.* 215; *pl.* 216
rap *sb.* 204
rappe *v.* (*sige rap*) *prs.* 204
rappe *v.* (*berappe en mur*) *prs.* 204
rappis *sb.* 70, 204
raps *sb.* 204
rar *adj.* 28, 93, 261; *pl.* 93, 261
Ras *pers.n.* 211
rask *adj.* 211
rasle *v.prs.* 73, 211
Rasmus *pers.n.* 19, 70, 211
rave *v.prs.* 209
Ravn *pers.n.* 209
ravn *sb.* 79; *pl.* 209
reb *sb.* 61, 239; *jvf.* hammel-, svøbe-, vognreb
rebklove *sb.* 239
redde *v.* 37, 38, 90, 131; *prs.* 132; *prt.* 132; *pp.* 132
rede *sb.* 48, 248; *jvf.* fugle-, lærke-, muse-, storkerede
-rede *sb.*, *se* urede
rede *v.* 248; *pass.* 71, 248; *pp.* 85, 131; *jvf.* opredt
redekam *sb.* 248
redelig *adj.* 245
reel *sb.* 227
regel *sb.* 133; *pl.* 134

regn *sb.* 48, 59, 87, 255; *jvf.* land-, støvregn
regnbue *sb.* 255
regne *v.* (*være regnvejr*) 255; *prs.* 59, 100, 256; *prt.* 256; *jvf.* pladder-, skyl-, øsregne
regne *v.* (*udregne, tage i beregning*) 255; *pass.* 256; *prs.* 255
regnkule *sb.* 255
regnslag *sb.* 255
regnvejr *sb.* 255
rejse *sb.* 178
rejse *v.* 40, 178; *imp.* 25, 177; *prs.* 79, 177; *prt.* 178; *pp.* 25, 178
rem *sb.* 141; *jvf.* halerem
remse *sb.* 40, 187
-ren *sb.* 243
ren *adj.* 48, 59, 243; *pl.* 243
rend *sb.* 64, 115, 256
rende *sb.* 116; *jvf.* skot-, skovle-, vandrende
rende *v.* 116; *prs.* 118; *prs. part.* 118; *prt.* 256; *pp.* 87, 256
rendepæl *sb.* 116
renlig *adj.* 146
renlighed *sb.* 146
rense *v.* 43, 188; *imp.* 25, 188; *prt.* 189
-renser *sb., se* radrenser
rente *sb.pl.* 120
reseda *sb.* 69, 140
resen *adj.* 179
rest *sb.* 139
reste *v.prs.* 140
ret *sb.* »til rette« 35, 250
ret *adj.* 26, 84, 160
retning *sb.* 161
rette *v.prt.* 250; *pp.* 250; *jvf.* indrette
revelsben *sb.* 130
revl *sb.* 167
revle *v.prs.* 173
revne *sb.* 72, 74, 135
ribs *sb.* 95, 130
ride *v.* 22, 77, 79, 231; *prs.* 56, 231; *prt.* 65, 78, 79, 85, 89, 90, 175; *pp.* 179
ridehest *sb.* 231
ridse *sb.* 22, 58; *pl.* 112
rig *adj.* 32, 33, 46, 77, 105; *pl.* 222
rigelig *adj.* 70, 108, 227
rigsdagsmand *sb.* 108
rigsdaler *sb.* 259
rigtig *adj.* 69, 134
rim *sb.* 223
rime *v.* (*afsætte rim*) *prs.* 223
rime *v.* (*danne rim med*) *prs.* 223
rimelig *adj.* 73, 74, 145
rimelighed *sb.* 145
rimtåge *sb.* 223
ring *sb.* 85, 149; *pl.* 69, 70, 151; *jvf.* jern-, kobbelring
ringe *v.* 149; *prs.* 69, 151; *prt.* 151; *pp.* 151
ringe *adj.* 149; *sup.* 39, 150
ringtromle *sb.* 149
ris *sb.* 22, 48
risengrød *pl.* 112
rislime *sb.* 223; *pl.* 223
rist *sb.* 139; *pl.* 140
-rive *sb.* 109
rive *v.* 109; *prt.* 134; *pp.* 72, 74, 135
rivning *sb.* 111
ro *sb.* 167
ro *v.* 230; *prt.* 231
rod *sb.* 21, 220; *pl.* 62, 89, 90, 166; *jvf.* elle-, gule-, hale-, peberrod, kønrøg
Rode *stn.* 48, 237
rode *v.* 49, 233; *prs.* 233
roe *sb.* 174; *pl.* 65, 174
rogn *sb.* 224; *jvf.* silde-, torskerogn
rok *sb.* 78, 79, 162; *pl.* 162; *jvf.* spelte-, spinderok
rolig *adj.* 101, 154; *jvf.* urolig
ronnevædder *sb.* 146
ronnie *v.prs.* 69, 147
ros *sb.* 22, 54, 234
rose *sb.* 22, 48, 53, 234; *pl.* 234
rose *v.* 22, 54; *prt.* 234; *pp.* 54, 234
rosin *sb.pl.* 225
rotte *sb.* 161; *pl.* 161
rottefælde *sb.* 161
rottehul *sb.* 161
-rubbe *sb.* 125
rubbe *v.* 125
rude *sb.* 21, 49, 221; *pl.* 221; *jvf.* vinduesrude
ruf *sb.* 84, 138
ruflet *adj.* 138
rug *sb.* 66, 168
rugbrød *sb.* 169
rugdrenge *pl.* 169
rughalm *sb.* 169
rugklapning *sb.pl.* 169
rugtag *sb.* 169
rugvippe *sb.pl.* 169
rulle *sb.* 122; *pl.* 123
rulle *v.* 122; *prt.* 123
rullepølse *sb.* 122
rum *sb.* 78, 141; *jvf.* albue-, hus-, væggerum
rumle *v.prs.* 73, 145
rumme *v.* 142
rummelig *adj.* 73, 100, 145
rummenaver *sb.* 142
rumpe *sb.* 143
rund *adj.* 79, 147; *adv.f.* 25, 26, 64, 95, 148; *pl.* 147; *jvf.* kuglerund
runde *v.pass.* 148; *pp.* 148
rundkreds *sb.* 148
rundtenom *adv.,sb.* 89, 131
rune *sb.* 224
-ruse *sb.* 223
rusk *sb.* 95, 139
ruske *v.* 139; *pass.* 140
ruskvejr *sb.* 139
russisk *adj.* 112
rust *sb.* 139
ruste *v.prs.* 140
ryddelig *adj.* 73, 108
ryg *sb.* 29, 32, 33, 46, 128; *pl.* 129; *jvf.* agerryg
ryge *v.prs.* 108, 222; *prt.* 240; *pp.* 85, 166
rygflæsk *sb.* 133
-rygget *adj.* 134
rygvind *sb.* 133
ryk *sb.* 29, 33, 128
rykke *v.* 29, 128; *imp.* 29, 128; *prs.* 129; *prs.pass.* 129; *prt.* 33, 126; *pp.* 84, 126
rynke *sb.* 149; *pl.* 95, 151
ryste *v.* 139; *prs.* 140; *prt.* 139
ræd *adj.* 37, 85, 89, 90, 131; *pl.* 37, 131

række *sb.* 69, 164; *pl.* 69, 164; *jvf.* kandebord-, kar-, årrække
række *v.* 46, 162; *prs.* 163; *prt.* 163; *pp.* 163
ræv *sb.* 38, 66, 84, 167
rævegrav *sb.* 38, 167
rævekød *sb.* 167
rød *adj.* 248; *pl.* 79, 248; *jvf.* højrød
rødbede *sb.* 233
rødbroget *adj.* 157
røde *v.pass.* 252
rødgloende *part.adj.* 157
rødkål *sb.* 157
rødne *v.* 114
rødspætte *sb.pl.* 157
røg *sb.* 240
røge *v.* 49, 240; *pp.* 240
røgte *v.* 175
røgter *sb.* 180
rør *sb.* 246
røre *v.* 68, 76, 246; *prs.* 28, 246; *prt.* 22, 75, 247; *pp.* 22, 78, 246
rørelse *sb.* (*dyppelse*) 247
rørelse *sb.* (*apopleksi*) 247
røst *sb.* 139
røv *sb.* 134
røvfuld *sb.* 134
rå *adj.* 248
råbe *v.* 239; *prs.* 239; *prt.* 92, 130
rådden *adj.* 24, 89, 166; *pl.* 89, 166; *jvf.* pil-, smadder-, smaskrådden
råde *v.* 248; *prs.* 75, 100, 249; *prt.* 166
rådne *v.* 24, 85, 166; *prs.* 166
råmælk *sb.* 203
Rårup *stn.* 247

S

sadde *sb.* 86, 90, 175
sadel *sb.* 24, 85, 206
sadle *v.* 24, 206
saft *sb.* 92, 206
sag *sb.* 84, 207; *pl.* 264; *jvf.* urtesager
sago- 70
sagogryn *sb.* 263
sagte *adv.* 210
-sak *sb.* 205
saks *sb.* 19, 44, 72, 209; *pl.* 20, 40, 72, 209; *jvf.* lyse-, uldsaks
salat *sb.* 31, 262
salg *sb.* 36, 216
salme *sb.* 217
salt *sb.* 79, 196
saltbalje *sb.* 197
salte *v.* 196; *prt.* 198; *pp.* 198
saltlage *sb.* 197
salve *sb.* 70, 217; *jvf.* sene-salve
samle *v.prs.* 213
samme *pron.* 264
sammen *adv.* 26, 28, 85, 212
Samsing *pers.n.* 212
sand *sb.* 256
sand *adj.* 214
sandbund *sb.* 38, 214
sandig *adj.* 86, 215
sandjord *sb.* 214
sang *sb.* 215
sanktvejtsdans *sb.* 25
sans *sb.* 25, 257
sanse *v.* 257
sav *sb.* 208; *jvf.* fælde-, skov-, skørt-, slagter-, tømmersav
save *v.* 78, 79, 208; *pass.* 19, 20, 72, 212; *prs.* 86, 209; *prt.* 210; *pp.* 209
savgrav *sb.* 208
savle *v.* 85, 166; *prs.* 167
savne *v.prs.* 210
se *v.* 47, 48, 53, 54, 55, 57, 101, 229; *pass.* 222; *prs.* 93, 229; *prt.* 26, 48, 50, 71, 79, 248; *pp.* 126; *jvf.* overse, ubeset
seddel *sb.* 97, 165; *pl.* 85, 165
segl *sb.* 180
sej *adj.* 23, 27, 65, 79, 175
sejl *sb.* 180
sejle *v.* 85, 180; *prt.* 182
seks *num.* 40, 177
sekskløver *sb.* 43
seksten *num.* 178
sekstende *num.* 178
sekstur *sb.* 178
sekundvise *sb.* 148
sel *sb.* 152
sele *sb.* 48, 235; *pl.* 154
seletøj *sb.* 235
selv *pron.* 52, 93, 152
semper *adj.* 187; *sup.* 188
sen *adj.* 54, 78, 224; *pl.* 225
sendelse *sb.* 257
sendelsebrød *sb.* 257
sene *sb.* 255; *pl.* 59, 256
senegræs *sb.* 255
senerig *adj.* 189
senesalve *sb.* 255
seng *sb.* 61, 191; *pl.* 70, 191
sengebånd *sb.* 191
sengeklæder *pl.* 191
sengested *sb.* 192
sengetid *sb.* 192
sengetæppe *sb.* 192
sengevarme *sb.* 192
sennep *sb.* 99, 189; *jvf.* agersennep
sennepshave *sb.* 100, 189
september *sb.* 187
sergent *sb.* 214
s'gu *interj.* 27
si *sb.* 47, 48, 55, 57, 230
si *v.pass.* 56, 231; *prs.* 22, 231
-sid *adj.* 230
sidde *v.* 37, 38, 90, 131; *prs.* 87, 90, 131; *prs.part.* 97, 131; *prt.* 206; *pp.* 204
siddefjæl *sb.* 131
siddeplads *sb.* 131
side *sb.* 48, 56, 79, 231; *pl.* 22, 232; *jvf.* karle-, land-, vindside
sideben *sb.* 231; *pl.* 231
sidefløjte *sb.* 231
sidelæns *adv.* 231
sidemand *sb.* 231
siden *adv.* 225
sidevej *sb.* 231
sidevind *sb.* 231
Sidsel *pers.n.* 140
sidst *adv.* 47, 112; »til sidst« 112; *jvf.* næstsidst
sidste *adj.* 47, 223
sig *pron.* 203
sige *sb.* 176
sige *v.* 23, 26, 176; *pass.* 182; *prs.* 26, 87, 90, 180; *prt.* 49, 50, 262; *pp.* 48, 50, 71, 261
Signe *pers.n.* 225
-sigte *sb.* 177
sigtebrød *sb.* 34, 182
sikken *pron.* 26, 105

sikker *adj.* 32, 33, 129
siksak *sb.* 105
sild *sb.* 122; *jvf.* spegesild
silderogn *sb.* 122
sildig *adv.* 64, 123
silke *sb.* 69, 121
silkehat *sb.* 121
silkekjole *sb.* 121
sime *sb.* 86, 223; *pl.* 113
sin *pron.* 28, 124; *n.* 32, 127; *pl.* 86, 225
sind *sb.* 77, 78, 115
sindelag *sb.* 119
sinder *sb.* 118
sindig *adj.* 119; *jvf.* stiv-, tungsindig
sindret *adj.* 120
sinke *v.prs.* 152
sirup *sb.* 71, 228
siv *pl.* 69, 111
sivbusk *sb.* 111
sivhat *sb.* 111
sivsko *sb.* 111
sjal *sb.* 265; *jvf.* kastesjal
sjap *sb.* 204
sjaske *v.prs.* 211
sjette *num.* 35, 250
sjokke *v.prs.* 163
sjov *sb.* 167
sjælden *adv.* 196
skab *sb.* 85, 206; *pl.* 85, 206; *jvf.* klædeskab
skab *sb.* (*hudsygdom*) 263
-skab *suffiks, se* bo-, kend-, klog-, morskab
skabe *v.pp.* 206
skabelon *sb.pl.* 243
skabet *adj.* 263
skade *sb.* (*beskadigelse*) 262
skade *sb.* (*fugl*) 49, 252; *jvf.* skovskade
skade *v.* 262; *prs.* 262; *prt.* 206
skaffer *sb.* 85, 86, 211
skaft *sb.* 41, 43, 208; *jvf.* fem-, grime-, hose-, kniv-, ragekniv-, spade-, to-, vimmelskaft
skafte *v.* 41, 43, 208; *pp.* 210
skaftehavre *sb.* 43, 208
skage *v.* 264; *prt.* 264; *vbs.* skagen 264
skageblår *sb.* 264
skagefod *sb.* 264
skagegarn *sb.* 264
skagehånd *sb.* 264
skagelav *sb.* 264
skagestol *sb.* 264
skagetøj *sb.* 264
skagle *sb.* 207; *pl.* 207
skak *sb.* 85, 205
skal *sb.* 85, 216; *jvf.* æggeskal
skalk *sb.* 217
skam *sb.* 212
skammel *sb.* 24, 212; *pl.* 24, 212; *jvf.* malke-, vrideskammel
skar *sb.* 218
-skare *sb.* 261
skarn *sb.* 255
skarnbasse *sb.* 213
skarntyde *sb.* 38, 213
skarp *adj.* 41, 96, 218; *pl.* 41, 34, 218; *komp.* 218
skarre *v.* 86, 218; *pp.* 218
skat *sb.* 204
skavank *sb.* 215
ske *sb.* 54, 229; *pl.* 237; *jvf.* gryde-, skummeske
ske *v.* 47, 229; *prs.* 93, 229; *prt.* 27, 229; *pp.* 229
skefuld *sb.* 97, 138
skel *sb.* 36, 152; *jvf.* markskel
skelagtig *adj.* 153
skelig *adj.* 154
skelne *v.* 154
skeløjet *adj.* 153
skib *sb.* 37, 105; *pl.* 106
skiden *adj.* 97, 106
skidengrå *adj.* 106
skidt *adv.* (*sb., adj.*) 104
skifte *sb.* 109; *jvf.* tørveskifte
skifte *v.* 109; *pp.* 109
skiftedag *sb* 109
skik *sb.* 33, 128
skikke *v.imp.* 128
skikkelse *sb.* 129
skille *v.* 36, 153; *pp.* 122
skilling *sb.* 192; *jvf.* drikke-, lykkeskilling
skilt *sb.* 196; *jvf.* vejskilt
skimlet *adj.* 145
skimmel *sb.* 141
skimte *v.* 40, 141
-skin *sb.* 146
skind *sb.* 115; *jvf.* orne, åleskind
skindkjole *sb.* 116
skindød *adj.* 146
skinke *sb.* 40, 150
skinne *sb.* 23, 146; *pl.* 146
skinne *v.* 146; *prs.* 23, 146; *prt.* 116
skinneben *sb.* 146
skipper *sb.* 103
skive *sb.* 109; *pl.* 110; *jvf.* æbleskive
skivetørv *sb.* 109
skjoldet *adj.* 197
skjorte *sb.* 238
skjul *sb.* 110
skjule *v.* 110
sko *sb.* 47, 49, 56, 230; *jvf.* dup-, heste-, siv-, slæbesko
sko *v.pp.* 230
skobørste *sb.* 124
skodde *sb.* 166
skogre *v.prs.* 74, 86, 167
skolde *v.* 87, 245
skoldhed *adj.* 245
skoldkopper *pl.* 245
skole *sb.* 52, 152; *pl.* 154; *jvf.* danseskole
skoledreng *sb.* 153
skolelærer *sb.* 153
skolepige *sb.* 153
skolesti *sb.* 154
skomager *sb.* 124
skoning *sb.* 231
skorsten *sb.* 184; *pl.* 100, 185
skorstenskæde *sb.* 184
skosværte *sb.* 124
skotrende *sb.* 161
skotsk *adj.* 184
skotskharve *v.* 184
skotte *v.prs.* 127
skov *sb.* 36, 94, 168; *pl.* 36, 86, 169; *jvf.* fredskov
skovarbejde *sb.* 169
skove *v.* 36, 169
skover *pl.* 86, 174
skovfoged *sb.* 97, 169
skovgilde *sb.* 170
skovl *sb.* 172; *jvf.* hultækkeskovl
skovle *v.* 136; *prs.* 137
skovlerende *sb.* 136
skovlgang *sb.* 173

skovlskaft *sb.* 173
skovsav *sb.* 170
skovskade *sb.* 170
skovtæge *sb.* 69, 170
skovvogn *sb.* 170
skrabe *v.* 48, 263; *pass.* 263; *prt.* 206; *pp.* 206
skrabekage *sb.* 263
skrabenaver *sb.* 263
skrald *sb.* 63, 217; *jvf.* tordenskrald
skraldergrine *v.prs.* 218
skrap *adj.* 204
skraver *pl.* 209
skred *adj.* 248; *spec. t-form* 126
skride *v.* 231; *prs.* 231; *prt.* 175; *pp.* 179
skridt *sb.* 126
skridte *v.prs.* 127
-skrift *sb.* 135
skrifters *sb.* 137
skrig *sb.* 21, 53, 221
skrige *v.* 21, 222; *prs.* 108; *prt.* 240; *pp.* 97, 133; *vbs.* skrigen 222; *jvf.* hujeskrige
skrigehals *sb.* 222
skrims *sb.* 40, 41, 141
skrip *sb.pl.* 103
skrive *v.prt.* 134; *pp.* 136
skrog *sb.* 166
skrubbe *v.* 125; *prt.* 126
skrubbeforklæde *sb.* 125
-skrubber *sb.* 126
skrubtudse *sb.* 125
skrue *sb.* 231; *pl.* 231
skrue *v.* 231; *prt.* 232
skrueskærpe *sb.* 231
skruflet *adj.* 138
skruk *adj.* 29, 46, 105
skrukhøne *sb.* 105
skrukke *v.* 29, 33, 105; *prs.* 105
skræbe *sb.* 250
skræbe *v.* 48; *prs.* 251; *prt.* 251
skræbehals *sb.* 251
skrædder *sb.* 132; *pl.* 74, 132
skræk *sb.* 46, 85, 162
skrælle *v.pass.* 197
skrælleplove *v.* 197
skrænt *sb.* 118
skræppe *sb.* 158; *jvf.* madskræppe
skræppe *v.prs.* 160
skræv *sb.* 85, 167
skræve *v.prs.* 173
skrødeis *sb.* 252
-skrå *sb., se* bygskrå
skrå *adj.* 248
skråle *v.* 244; *prt.* 196
skrålhals *sb.* 244
skråning *sb.* 243; *pl.* 73, 244
skrås *adv.* 184
skråstiver *sb.* 248
skubbe *v.* 33, 125; *imp.* 84
skud *sb.* 85, 166; *jvf.* muldskud
skuffe *sb.* 84, 138; *pl.* 86
skuffe *v.prt.* 138
skulder *sb.* 86, 197; *pl.* 86, 198
skulderblad *sb.* 197
skulderled *sb.* 197
skulle *v.prs.* 27, 219; *prt.* 27, 94, 101, 124
-skum *sb.* 141
skumme *v.pass.* 145; *prs.* 86, 145; *prt.* 99; *pp.* 145
skummeske *sb.* 142
skummetmælk *sb.* 145
skumpelvorn *adj.* 143
skur *sb.* 228
skure *sb.* 228
skure *v.* 228 *pass.* 228; *prs.* 228; *prt.* 228
skurevisk *sb.* 228
skurvhat *sb.* 155
skutte *v.prs.* 127
skvaldre *v.* 218
skvatte *v.* 83, 205
skvulpe *v.* 83, 95, 153; *prs.* 154; *prt.* 154
sky *sb.* 49, 230; *pl.* 231
skyde *v.* 220; *imp.* 220; *pass.* 221; *prs.* 87, 107; *prt.* 89, 239; *pp.* 160
skydsel *sb.* 139
skyet *adj.* 56, 231; *jvf.* overskyet
skygge *sb.* 18, 69, 222; *pl.* 69, 222; *jvf.* hatte-, kasketskygge
skygge *v.prs.* 69, 222
skyklap *sb.pl.* 124
-skyl *sb.* 153
skylde *v.* 122
-skyldig *adj.* 123
skylle *v.* 153; *prs.* 152; *prt.* 154
skylregne *v.prs.* 153
skytte *sb.* 101, 126; *pl.* 127; *jvf.* flyveskytte
skæg *sb.* 32, 33, 128; *jvf.* byg-, fip-, fuld-, hage-, overskæg
skæld *sb.* 194; *pl.* 195
skændes *v.* 119; *prt.* 120
skænk *sb.* 40, 150
skænke *v.* 40
skænkepige *sb.* 150
skænkestue *sb.* 150
skæppe *sb.* 103
skær *sb.* (*plovskær*) 236; *jvf.* plovskær
skær *sb.* (*lysskær*) 265; *jvf.* lysskær
skær *adj.* 265
skære *v.* 236; *prs.* 54, 94, 236; *pp.* 188; *jvf.* overskære, udskåren
skærekiste *sb.* 236
skæretøj *sb.* 236
skæretørv *sb.* 236
skærf *sb.* 96
-skærpe *sb.* 198
skærpe *v.pp.* 202
skæv *adj.* 167; *pl.* 167; *jvf.* vindskæv
skæve *sb.pl.* 110
skævl *sb.* 167
skævs *adv.* 167
skød *sb.* 239
skøde *sb.* (*dokument*) 239
skøde *sb.* (*skorstensskøde*) 49, 239
skødefrakke *sb.* 239
skøjter *pl.* 180
skøn *sb.* 188
skøn *adj.* 188
skør *sb.* 246
skør *adj.* 76, 246; *pl.* 246
skørmælk *sb.* 155
skørt *sb.* 96
skørtsav *sb.* 126
skål *sb.* 87, 244; *pl.* 154
skår *sb.* (*med le*) 38, 47, 85, 86, 198; *jvf.* hareskår

skår *sb.* (*glasskår*) 246
skårbalk *sb.* 199
skårlagt *part.adj.* 200
sladder *sb.* 206
sladre *v.* 206; *prs.* 206
slag *sb.* (*det at slå*) 208; *jvf.* hånd-, is-, over-, tøjrslag
slag *sb.* (*overtøj*), *jvf.* regn-slag
slag *sb.* (*slags*) 208
slagbord *sb.* 19, 210
slagbænk *sb.* 208
slagel *sb.* 209; *pl.* 209
slagels *sb.* 209
slagharve *sb.* 208
slagstang *sb.* 208
slagte *v.* 95, 207
slagtegris *sb.* 207
slagtemad *sb.* 207
slagter *sb.* 207
slagtersav *sb.* 207
slank *adj.* 215
slap *adj.* 204
slat *sb.* 204
slatte *v.prs.* 205
slatten *adj.* 205
slattig *adj.* 205
sleg *adj.* 240
slege *v.prs.* 241
slem *adj.* 186, 187; *pl.* 186
-slemp *sb.* 141
slette *sb.* 250
slette *v.* 250
slettebørste *sb.* 250
slev *sb.* 134
slibe *v.* 220; *pass.* 220; *prs.* 106; *prt.* 48, 59, 239; *pp.* 130
slibesten *sb.* 220
slid *sb.* 84, 131
slide *v.* 220; *pass.* 221; *pp.* 84, 126; *jvf.* halvslidt
slids *sb.* 111
slidse *v.prs.* 112
slikke *v.* 84, 128
-slikker *sb.* 129
slinger *sb.* 141
slinger *adj.* 151
slingre *v.prs.* 100, 152
slip *sb.* 29, 33, 84, 125
slippe *v.* 29, 33, 84, 125; *imp.* 29, 125; *prt.* 204; *pp.* 34
slippe *v.* (*malke ren*) 103; *pass.* 104; *prs.* 103
slobbelse *sb.* 125
slu *sb.* 105
slubbert *sb.* 32, 98, 126
sludder *sb.* 107
sludre *v.* 107
sludrehoved *sb.* 107
sluge *v.* 221; *prs.* 108, 222, *prt.* 108; *pp.* 108
slughals *sb.* 108
slukke *v.* 128; *imp.* 128; *prs.* 34, 129; *prt.* 34, 126; *pp.* 126
slump *sb.* 143
slumpe *v.prs.* 145
slut *sb.* 104
slutte *v.* 104
slynge *sb.* 149
slynge *v.* 149
slæb *sb.* 59, 84, 250
-slæbe *sb.* 251
slæbe *v.* 251; *pass.* 251; *prs.* 251
slæbeko *sb.* 251
-slæber *sb.*, *se* tungeslæber
slæberive *sb.* 251
slæbesko *sb.* 251
slæbeskytte *sb.pl.* 251
slæde *sb.* 237; *pl.* 94, 237
slægt *sb.* 166
slægtning *sb.* 167
slæt *sb.* 59, 84, 250; *jvf.* hø-, islæt
sløjbænk *sb.* 175
sløjfe *sb.* 95, 175
sløv *adj.* 134
sløve *v.* 135
slå *sb.* 248
slå *v.* 248; *prs.* 93, 101, 247; *prt.* 167, *pp.* 209; *jvf.* edderslagen, kuldslået
-slåer *sb.*, *se* blikslåer
slåer *pl.* 248
slås *v.* 241; *prs.* 241; *prt.* 174; *pp.* 173
slåtorne *pl.* 203
slåtræ *sb.* 248
smadderfryse *v.prs.* 206
smadderrådden *adj.* 206
smaddervåd *adj.* 206
smag *sb.* 263
smage *v.* 264; *prs.* 264; *prt.* 207; *pp.* 207
smagekage *sb.* 264
smagløs *adj.* 264
smal *adj.* 216
-smask *sb.* 211
smaskrådden *adj.* 211
smed *sb.* 157; *pl.* 248; *jvf.* blik-, by-, guldsmed
smede *v.* 29, 131
smedeesse *sb.* 90, 107
smedekone *sb.* 248
smedesvend *sb.* 248
smelte *v.* 197; *prt.* 196; *pp.* 25, 196
smide *v.* 220; *prs.* 107; *prt.* 29, 239; *pp.* 46, 126
smiden *adj.* 106
smig *sb.* 221
smil *sb.* 227
smile *v.prs.* 227
smitsom *adj.* 71, 100, 128
smitte *v.* 127; *prs.* 33, 127
smul *sb.* 152; *jvf.* tørvesmul
smule *sb.* 227
smutte *v.* 104; *prs.* 32; *pp.* 46
-smække *sb.* 162
smøge *sb.* 240
smør *sb.* 47, 62, 198
smørblomst *sb.pl.* 198
smørbøtte *sb.* 198
smøre *v.* 68, 246; *pass.* 247; *imp.* 246; *prs.* 68, 246; *prt.* 247; *pp.* 246
smøreolie *sb.* 246
smøreåbørste *sb.* 248
smørrebrød *sb.* 201
smørtrug *sb.* 198
små *adj.* 248
småfolk *pl.* 203
smågrise *pl.* 203
småhalm *sb.* 203
småkage *sb.* 203
småkød *sb.* 203
småpenge *sb.* 203
snabel *sb.* 206
snak *sb.* 33, 205
snakke *v.* 33, 205; *prs.* 205; *prt.* 26, 206
snaksom *adj.* 71, 206
snaldret *adj.* 218
snar(t) *adv.* 93, 262; *komp.* 261
snavs *adj.* 209
sne *sb.* 48, 59, 248
sne *v.* 248; *prs.* 248; *prt.* 37, 90, 131; *pp.* 89, 90, 131

snebalk *sb.* 157
sneblind *adj.* 157
snebold *sb.* 157
snedker *sb.* 241
snedrive *sb.* 157; *pl.* 157
snegl *sb.* 180
sneknog *sb.* 157
snes *sb.* 60, 241; *pl.* 71, 241
sneslemp *sb.* 157
snevejr *sb.* 157
snider *pl.* 221
snit *sb.* 29, 33, 104
snitte *v.* 29, 33, 104
snittebønne *sb.pl.* 104
sno *v.* 22, 48; *prs.* 231; *prt.* 22, 56, 231
snobånd *sb.* 230
snog *sb.* 240
snor *sb.* 236; *pl.* 237
snorke *v.* 200
snot *sb.* 161
snottig *adj.* 161
snude *sb.* 49, 221
snue *pl.* 231
snurre *v.prs.* 155
snyde *v.* 49, 220; *prs.* 107; *prt.* 239; pp. 161
snydeklud *sb.* 220
snæver *adj.* 136
snølle *sb.* 153
snøre *v.* 53, 68, 246; *pp.* 247
snørliv *sb.* 246
snøvl *adj.* 136
snøvle *v.* 136; *prs.* 137
snøvs *sb.* 40, 55, 135
snøvse *v.* 40, 135
so *sb.* 167; *pl.* 249
sod *sb.* 85, 220
soda *sb.* 238
soda- 71
sodakage *sb.* 238
sodavand *sb.* 238
sodet *adj.* 233
Sofie *pers.n.* 230
sogn *sb.* 65, 78, 172
-sogns *adj.* 172
sogris *sb.pl.* 157
sok *sb.* 162; *pl.* 47, 78
sol *sb.* 48, 53, 54, 226
solbrændt *part.adj.* 153
solbær *sb.* 154
sold *sb.* 245
soldat *sb.* 262
solskin *sb.* 153
solsort *sb.* 153
som *konj.* 100
somme *pron.* 143
sommer *sb.* 144; »om sommeren« 144
sommerfugl *sb.* 145
sorg *sb.* 201
-sort *sb.* 104
sort *adj.* 126; *b.f./pl.* 126; *jvf.* kulsort
sortbroget *adj.* 126
sortne *v.prs.* 127
sortpølse *sb.* 126
sot *sb.* 49, 219; *jvf.* bleg-, gul-, vattersot
sove *v.* 170; *imp.* 167; *prs.* 173; *prt.* 170; *pp.* 173; *jvf.* halvsove
sovekammer *sb.* 170
-sover *sb., se* syvsover
sovs *sb.* 25, 171
spad *sb.* 210
spade *sb.* 92, 262; *pl.* 76, 262
spadeskaft *sb.* 262
spalt *sb.* 196
spand *sb.* (*beholder*) 213; *pl.* 215; *jvf.* gulv-, mælkespand
spand *sb.* (*spand heste*) 26
spanskgrøn *adj.* 213
spare *v.* 76, 92, 261; *prs.* 260; *pp.* 260
spark *sb.* 40, 218
sparke *v.* 40, 218; *prt.* 218
sparsommelig *adj.* 145
specie *sb.* 69
spegepølse *sb.* 240
spegesild *sb.* 240
spejl *sb.* 180
spektakel *sb.* 32, 205
spelterok *sb.* 196
spi *sb.* 230
spids *sb.* 139
spids *adj.* 139
spidse *v.* 139
spidseknag *sb.* 139
spidskål *sb.* 139
spiger *sb.* 133
spil *sb.* 46, 152
spilbom *sb.* 227
spilde *v.* 122; *prt.* 122; *pp.* 96, 122
spile *sb.pl.* 121
spilevindue *sb.* 227
spille *v.* 52, 153; *prs.* 154
spillemand *sb.* 153
spinat *sb.* 262
spinde *v.* 116; *prs.* 119; *prt.* 213; *pp.* 88, 137, 267; *vbs.* spinden 118
spindelvæv *sb.* 118
spinderok *sb.* 116
spire *sb.* 228; *pl.* 228
spire *v.prs.* 228
spise *v.prs.* 55; *imp.* 222
spisegilde *sb.* 223
spisetid *sb.* 223
spjatte *v.* 83, 205
splejse *v.pp.* 182
splinterny *adj.* 120
splitte *v.* 127
spole *sb.* 235
spor *sb.* 155
spore *v.* 236
spraglerig *adj.* 207
spraglet *adj.* 207
sprede *v.pp.* 131
sprede-møg-krave *sb.pl.* 133
springe *v.* 149; *prs.* 151; *prt.* 215; *pp.* 151
springtyr *sb.* 149
spritter *sb.* 104
sprod *sb.* 166
sprog *sb.* 166
sprosse *sb.pl.* 185
sprække *sb.* 162; *pl.* 163
sprække *v.prt.* 163
spuns *sb.* 226
-spurv *sb.* 218
spydsk *adj.* 112
-spyt *sb.* 126
spytte *v.* 126; *prs.* 127; *prt.* 126; *pp.* 126
spyttebakke *sb.* 126
spæd *adj.* 248
spædbarn *sb.* 248
spædkalv *sb.* 248
spækkekalk *sb.* 162
spænde *sb.* 116; *pl.* 119
spænde *v.* 116; *prs.* 119; *prt.* 213; *pp.* 88
spændehus *sb.* 116
spændetamp *sb.* 116
-spætte *sb.pl.* 161
spørge *v.* 246; *prs.* 246; *prt.* 236; *pp.* 54, 94, 236
spån *sb.* 243; *pl.* 243; *jvf.* hugge-, stemme-, tælle-

spån
stabel *sb.* 85, 206; *pl.* 206
stabil *adj.* 226
stable *v.prs.* 206
stade *sb.* 48, 262; *pl.* 262; *jvf.* bi-, ålegårdsstade
stadeplads *sb.* 262
stadig *adj.* 206; *jvf.* ustadig
stads *sb.* 253; *jvf.* julestads
stadsklæder *pl.* 253
stadspige *sb.* 253
stadsstue *sb.* 253
stage *sb.* 264; *jvf.* lyse-, tøjrstage
stagestykke *sb.* 264
stak *sb.* 205; *pl.* 34, 205; *jvf.* hø-, tørve-, vejrstak
stakhave *sb.* 205
stakke *v.pp.* 206
stakket *adj.* 206
Staksrode *stn.* 237
stakåndet *adj.* 205
stal *sb.* 86, 192
stald *sb.* 195; *jvf.* heste-, kostald
staldkarl *sb.* 196
staldkost *sb.* 196
stalle *v.* 196; *vbs.* stalling 197
stam *adj.* 212
stamme *sb.* 212; *jvf.* bøge-, ege-, træstamme
stamme *v.* 212; *prs.* 213
stampe *sb.* 212
stampe *v.* 212; *imp.* 25, 212; *prs.* 213; *pp.* 213
stand *sb.* 213
standse *v.* 215; *imp.* 25, 95, 214
stang *sb.* 149; *pl.* 150; *jvf.* bom-, humle-, lad-, slag-, tappestang
Stangsager *stn.* 25, 150
stank *sb.* 215
stappe *v.* 204; *pp.* 204
staver *sb.* 209; *pl.* 210; *jvf.* vændrestaver
stavkærne *sb.* 208
stavseler *pl.* 208
stavtræer *pl.* 208
stavtøj *sb.* 208
stearinlys *sb.* 224
sted *sb.* 35, 38, 65, 84, 85, 176; *pl.* 86, 182; »af sted« 176; *jvf.* bælte-, gemme-, grav-, senge-, værksted
stedbarn *sb.* 124
steddatter *sb.* 124
stede *v.* 48, 248; *pp.* 131
stedfar *sb.* 124
stedmor *sb.* 124
Steffen *pers.n.* 183
steffensdag *sb.* 183
steg *sb.* 221; *jvf.* gåse-, kalvesteg
stege *v.* 233; *prs.* 234; *prt.* 41, 177; *pp.* 24, 41, 177
stegegryde *sb.* 233
stegeovn *sb.* 233
stegl *adj.* 133
stejl *adj.* 180
stejle *sb.* 180
-stejle *sb.*, *se* hundestejle
stemme *sb.* (*røst*) 186
stemme *sb.* (*bryst på eger*) 186
stemmespån *sb.* 186
stempe *v. pp.* 187
stempel *sb.* 27
sten *sb.* 54, 224; *pl.* 101; *jvf.* helvedes-, hvæde-, hvæsse-, mile-, mur-, slibe-, tilje-, vejsten
Stenbjerg *stn.* 113
stenbro *sb.* 113
stenerig *adj.* 114
stenfisker *sb.pl.* 113
stengærde *sb.* 113
Stenhøj *stn.* 113
stenkiste *sb.* 113
stenkløver *sb.* 113
stenkulstjære *sb.* 18, 71
stenolie *pl.* 113
stenolietønde *sb.* 70
sti *sb.* 124; *jvf.* cykel-, gangsti
stift *sb.* 92, 130
stigbord *sb.* 104
stigbøjle *sb.* 108
stige *sb.* 36, 38, 176
stik *sb.* 31, 85, 128
-stikke *sb.* 129
stikke *v.* 31, 128; *pass.* 129; *prs.* 33, 129; *prt.* 26, 101, 205; *pp.* 128
stikkelsbær *sb.* 130
Stilhøjt *stn.* 135
stilk *sb.* 153
stille *v.pass.* 154; *prs.* 154; *pp.* 122
stille *adj.* 153
stilling *sb.* 154
stillingstøj *sb.* 154
Stine *pers.n.* 46, 114
sting *sb.* 149
stinke *v.prs.* 152
stirre *v.prs.* 86, 91, 156
stiv *adj.* 109; *pl.* 109
stivbenet *adj.* 109
stivelse *sb.* 110
stiver *sb.* 110; *pl.* 111; *jvf.* skråstiver
stivfrossen *adj.* 21, 109
stivkrampe *sb.* 109
stivnakket *adj.* 109
stivsindig *adj.* 109
stivsyge *sb.* 109
stjerne *sb.* 83, 213
stjæle *v.* 258; *prs.* 258; *prt.* 216; *pp.* 193
stjært *sb.* 263; *jvf.* tvingelstjært
stof *sb.* 86, 183
stofhandsker *pl.* 183
stok *sb.* 162; *pl.* 163; *jvf.* alen-, brygge-, grandelags-, hugge-, humle-, kæp-, tommestok
stol *sb.* 17, 54, 227; *pl.* 17, 53, 235; *jvf.* age-, hjul-, kring-, natte-, skage-, tække-, tællestol
stole *v.prt.* 235
stolpe *sb.* 95, 193; *pl.* 194; *jvf.* dør-, hjørnestolpe
stoppe *v.* 159; *prs.* 160
stoppenål *sb.* 159
stopper *sb.* 160
stor *adj.* 49, 54, 93, 228; *adv. f.* 32, 219; *pl.* 101, 237; *komp.* 247; *sup.* 242
storetosse *sb.* 237
stork *sb.* 200; *pl.* 202
storke *v.prs.part.* 200
storkenæb *sb.* 200
storkerede *sb.* 200
storm *sb.* 200; *jvf.* brandstorm
storme *v.prs.* 202
stormkrog *sb.* 200

stormvejr *sb.* 201
Stouby *stn.* 70, 174
Stougård *stn.* 70
strag *adj.* 263
stram *adj.* 212; *pl.* 212
stramme *v.pass.* 213; *prs.* 213; *prt.* 213; *pp.* 213
strand *sb.* 256
strandkant *sb.* 214
streg *sb.* 252
streng *sb.* 191
streng *adj.* 191
strib *sb.* 53, 219
stribbel *sb.* 97, 130
stribe *sb.* 220; *pl.* 85, 220
stribet *adj.* 220
strid *adj.* 231
strigle *sb.* 133; *jvf.* kostrigle
strigle *v.* 133; *prs.* 134
strikke *v.prs.* 129
strime *v.prs.* 85, 223
strimmel *sb.* 141
strippe *sb.* 125
strit *sb.* 126
strop *sb.* 159
strube *sb.* 219
strubehoste *sb.* 219
strunk *adj.* 150
stryge *sb.* 221
stryge *v.* 221; *pass.* 222; *prs.* 108; *prt.* 240; *pp.* 166
strygejern *sb.* 221
-stryger *sb.* 222
strygestål *sb.* 221
stræbe *v.* 251; *imp.* 250; *prt.* 164
strække *v.* 162
strø *v.* 248; *prs.* 249; *prt.* 131; *pp.* 62, 89, 90, 131
strøm *sb.* 186
strømme *v.* 186
strømpe *sb.* 186
strå *sb.* 248; *pl.* 249
stråhat *sb.* 203
stråmand *sb.* 203
stub *sb.pl.* 85, 130
stud *sb.* 220; *pl.* 221
studedrevle *pl.* 221
studs *sb.* 111
stue *sb.* 170; *jvf.* aftægts-, daglig-, for-, fri-, lege-, mellem-, mælke-, over-, skænke-, stads-, uder-, vævestue
stuehus *sb.* 170
stuepige *sb.* 170
stummelvorn *adj.* 144
stump *sb.* 41, 143
stumpe *v.* 143
-stund *sb.* 226; *pl.* 256, 257; *jvf.* imellemstunder
styde *v.* 48, 49, 56, 230; *prs.* 232; *prt.* 230
stykke *sb.* 32, 35, 128; *pl.* 129; *jvf.* bov-, liv-, mund-, stagestykke
styr *sb.* 228
styre *v.* 228; *prs.* 228; *prt.* 228; *pp.* 228
styrte *v.* 40, 135; *prt.* 40, 135; *pp.* 40, 135
stædig *adj.* 100, 132
stække *v.* 162
stængel *sb.* 150; *pl.* 19, 152
stænke *v.prs.* 152
stær *sb.* 260
stærk *adj.* 41, 96, 198; *pl.* 34, 41, 198
stætte *sb.* 250
støb *sb.* 250
støbe *v.* 49, 251; *prt.* 39, 62, 165; *pp.* 39, 62, 165
stød *sb.* 89, 251
stød *sb.* (*træstubbe*) 251
støde *v.prt.* 126; *pp.* 126 *prt.*
størkne *v.* 200
størlingseg *sb.* 201
størlingsknægt *sb.* 201
størrelse *sb.* 98, 247
støv *sb.* 38, 134
støve *v.* 135; *prt.* 137
støvig *adj.* 137
støvle *sb.* 136; *pl.* 136; *jvf.* træskostøvle
støvletræsko *sb. pl.* 136
støvregn *sb.* 38, 135
støvregne *v.* 38
stå *sb.* 248
stå *v.* 248; *prs.* 93, 94, 247; *prs.part.* 75, 89, 98, 249, 257; *prt.* 37, 38, 131; *pp.* 210
-stål *sb.* 244
stålgrå *adj.* 192
stålorm *sb.* 192
ståplads *sb.* 248
suge *v.* 48, 231
sugefjæl *sb.* 231
sukker *sb.* 47, 129; *jvf.* bundsukker
sul *sb.* 53, 54, 86, 226
sult *sb.* 41, 123
sulte *v.* 41, 49, 123
sulteføde *sb.* 123
sulten *adj.* 123
summe *v.prs.* 145
sump *sb.* 143
sumpet *adj.* 145
suppe *pl.* 125; *jvf.* blomkåls-, hvidkåls-, sød-, vinsuppe
suppegryde *sb.* 125
sur *adj.* 56, 231; *pl.* 231; *jvf.* blåsur
sus *sb.* 56, 85, 86, 222
suse *v.* 223; *prs.* 222
sut *sb.* 32, 47, 104; *jvf.* lammesut
sutte *v.* 31, 33, 104; *prs.* 104; *pp.* 99, 104
-svag *adj.* 263
svale *sb.* 259
svale *v.pass.* 52, 99, 154
svamp *sb.* 26
svane *sb.* 265
svanehals *sb.* 265
svang *sb.* 215
svangkerne *sb.* 150
svar *sb.* 218
svar *adj.* 54, 237
svare *v.* 236; *prs.* 53, 54, 94, 236; *prt.* 236; *pp.* 54, 94, 236
sved *sb.* 28, 239; »i svede« 239
svede *v.* 239
svedske *sb.pl.* 140
svejtrit *sb.* 176
svend *sb.* 188; *jvf.* peber-, smedesvend
Svend *pers.n.* 189
svensk *adj.* 188; *pl.* 188
svensker *sb.* 189
svenskharve *sb.* 188
svide *v.prt.pass.* 182; *pp.* 179
svie *sb.* 231
svie *v.prs.* 232
sviende *part.adj.* 72, 75, 100, 232
svigermor *sb.* 108
svimmel *adj.* 141

svin *sb.* 224; *jvf.* fede-, pindsvin
svindler *sb.* 73, 120
svinebalje *sb.* 113
svinehokken *sb.* 113
svinehus *sb.* 114
svineri *sb.* 230
svinesti *sb.* 17, 69, 114
svinetønde *sb.* 114
svineæde *sb.* 114
sving *sb.* 149
svinge *v.prs.* 151
svingel *sb.* (*på vogn*) 24, 150; *pl.* 150
svingel *sb.* (*græsart*) 24, 150
svingle *v.prs.* 151
svingplov *sb.* 149
svip *sb.* 103
svoger *sb.* 209
svovlblomme *sb.* 209
svovle *v.prs.* 210
svovlerig *adj.* 210
svovlstik *sb.pl.* 209
svækket *part.adj.* 163
svær *sb.* 228, 260; *jvf.* grøn-, flæskesvær
svær *adj.* 92, 260
sværhavre *sb.* 236
sværland *sb.* 236
sværlandshavre *sb.* 236
sværm *sb.* 199
sværme *v.* 199; *prs.* 202
-sværte *sb.* 263
sværte *v.prt.* 263
svøb *sb.* 239
svøbe *v.* 53, 239; *prs.* 53, 239
svøbereb *sb.* 239
svømme *v.* 186; *prs.* 187; *prt.* 187
sy *v.* 47, 48, 49, 230; *prs.* 231; *prt.* 49, 56, 230
syd *sb.* 106
sydå *adv.* 106
syg *adj.* 32, 33, 105; *pl.* 49, 221; *jvf.* bryst-, kalvesyg
-syge *sb.* 221; *jvf.* bryst-, fåre-, hals-, kirtel-, stivsyge
sygehus *sb.* 222
sygen *sb.* 74, 75, 108
sykone *sb.* 230
sylte *sb.* 64, 122
sylte *v.* 122
syn *sb.* 224; »til, af syne« 224; *jvf.* hegns-, vandsyn
syne *v.prs.* 225
synge *v.* 149; *prs.* 151; *prt.* 215; *pp.* 151
synlig *adj.* 114
synsk *adj.* 113
synål *sb.* 230
sypige *sb.* 230
syre *sb.* 228
syre *v.vbs.* syren 228
syren *sb.pl.* 225
syrenbusk *sb.* 224
syring *sb.* 230
sysle *v.* 112
sytten *num.* 97, 127
syttende *num.* 97, 127
syv num. 109
syvende *num.* 74, 110
syvsover *sb.* 109
sæbe *sb.* 53, 54, 219
sæbeskum *sb.* 54, 232
sæd *sb.* 48, 59, 92, 261; *jvf.* korn-, leje-, vintersæd
-sæddel *sb.* 165
sæddækker *sb.* 262
sæde *v.* 59, 251
sædekorn *sb.* 262
sædetid *sb.* 262
sægle *v.*, *se* savle
sæk *sb.* 17, 79, 162; *pl.* 69, 164; *jvf.* melsæk
sækkebånd *sb.* 69, 164
sælge *v.* 258; *pass.* 259; *prs.* 48, 59, 258; *prt.* 245; *pp.* 86, 87, 245
sær *adj.* 76, 93, 261
særk *sb.* 198
særlig *adj.* 202
særling *sb.* 202
sæt *sb.* 26, 160
sætte *sb.* 160
sætte *v.* 33, 160; *prs.* 30, 161; *prt.* 47, 205; *pp.* 47, 84, 204; *jvf.* kopsætte
-sætter *sb.*, *se* krybbe-, udsætter
sættevogn *sb.* 160
sø *sb.* 48, 90, 248; *pl.* 249
søbe *v.* 251, *pass.* 251; *prs.* 251; *prt.* 251
sød *adj.* 48, 60, 89, 90, 239, 252; *pl.* 252
sødgrød *pl.* 252
sødmælk *sb.* 252
sødsuppe *pl.* 252
søge *v.* 49, 240; *prs.* 240
søgn *adj.* 24, 133; *pl.* 24, 133
søkke *v.* 32, 128; *prs.* 32, 34, 47, 129; *prt.* 33, 34, 47, 127; *pp.* 33, 47, 126
Søkær *stn.* 19, 158
søle *sb.* 48, 244
sølle *adj.* 193
søllehed *sb.* 193
sølv *sb.* 62, 152
sølvpenge *pl.* 153
søm *sb.* (*til at slå i*) 22, 35, 67, 254; *jvf.* messing-, træskosøm
søm *sb.* (*på tøj m.v.*) 254
sømand *sb.* 157
sømme *v.* (*slå søm i*) 22, 255; *pass.* 255; *pp.* 67, 255
sømme *v.* (*sy søm*) 255
søn *sb.* 36, 188; *gen.* 188; *pl.* 46; *jvf.* søstersøn
søndag *sb.* 18, 119; »om søndagen« 115
søndagsklæder *pl.* 119
sønden *sb.* 98, 115
søndenvind *sb.* 115
Søren *pers.n.* 68, 246
sørge *v.* 62; *prt.* 201; *pp.* 201
søskende *pl.* 139
søskendebørn *pl.* 139
søster *sb.* 77, 140; *gen.* 140; *jvf.* halvsøster
søsterdatter *sb.* 140
søsterkage *sb.* 140
søstersøn *sb.* 140
søvn *sb.* 135; »i søvne« 136
så *v.* 49, 248; *prs.* 75, 76, 249; *prt.* 23, 37, 38, 89, 90, 131; *pp.* 79, 90, 131
så *adv.* 26, 27, 50, 101, 124, 203
sådan *adv.* 26, 28, 88, 101, 166
såle *sb.* 244; *jvf.* græssåle
sår *sb.* 35, 75, 87, 246
såre *v.prt.* 247
såre *adv.* 247

T

tabe *v.* 263; *prs.* 263; *prt.* 34, 39, 206; *pp.* 39, 92, 206
tadder *pl.* 206

tag *sb.* (*tag på hus; tækkemateriale*) 84, 85, 86, 207; *jvf.* blå-, bryn-, rugtag
tag *sb.* (*en vis tid*) 207
tag *sb.* (*bevægelse; greb*) 84, 208; *jvf.* håndtag
tage *v.* 27, 219; *prs.* 93, 261; *prt.* 28, 167; *pp.* 209; *jvf.* undtagen
-tager *sb.* 262
tagetøj *sb.* 219
tagkærv *sb.* 207
tak *sb.* 85, 205
tal *sb.* 77, 84, 85, 86, 216
tale *sb.* 259
tale *v.* 259; *imp.* 258; *prt.* 217; *pp.* 217
talg *sb.* 217
talglys *sb.* 217
talje *sb.* 70, 217
tallerken *sb.* 199; *jvf.* tintallerken
tamp *sb.* 212; *jvf.* spændetamp
tamperdag *sb.* 213
tand *sb.* 77, 115; *pl.* 115; *jvf.* for-, hjørne-, jern-, kind-, neder-, overtand
tandbyld *sb.* 214
tande *sb.* 256
tandpine *sb.* 214
tang *sb.* (*stykke værktøj*); *jvf.* knibtang
tang *sb.* (*plantenavn*) 87, 215
tanke *sb.pl.* 216
tap *sb.* 31, 33, 84, 204; *jvf.* istap
tappe *v.* 31, 33, 204
tappehul *sb.* 204
tappestang *sb.* 204
tarm *sb.* 218; *pl.* 218
tavl *sb.* 209
tavlet *adj.* 210
tavs *adj.* 209
-te *sb.* 248
telt *sb.* 196
ten *sb.* 224
-ten *sb.*, *se* madten
tene *sb.* 225
tenholder *sb.* 225
terning *sb.pl.* 189
Thomas *pers.n.* 213
ti *num.* 230
tid *sb.* 230; *pl.* 232; *jvf.* aftens-, alle-, barndoms-, drenge-, jule-, mellemmads-, nårens-, senge-, spise-, sæde-, u-tid(e(r))
tidlig *adj.* 91, 227
tidsel *sb.* 98, 112; *pl.* 19, 112
tie *v.* 77, 231; *prt.* 175
tiekvav *adj.* 231
tiende *num.* 117
tigge *v.* 46, 133; *prs.* 77, 134; *pp.* 133
tikrone *sb.* 230
til *præp.* 26, 27, 157
tilbage *adv.* 263
tilfremme *adv.* 212
tilhånd *adj.* 248
tilje *sb.* 153
tiljesten *pl.* 153
tilløb *sb.* 157
tilmad *sb.* 157
tilpas *adj.* 211
time *sb. pl.* 224
timian *sb.* 18, 69, 71, 113
timse *sb.* 41, 141
timse *v.* 40, 141; *prt.* 145; *pp.* 145
tin *sb.* 146
tinding *sb.* 115
tindre *v.prs.* 120
ting *sb.* 149; *jvf.* ingenting
tinkande *sb.* 146
tintallerken *sb.* 146
tirsdag *sb.* 223
tiske *v.* 112
tit *adv.* 104
tjene *v.* 225; *prs.* 224; *prt.* 40, 64, 118; *pp.* 24, 40, 118
tjeneste *sb.* 100, 189
tjenestedreng *sb.* 189
tjenestefolk *pl.* 189
tjenlig *adj.* 189
tjære *sb.* 236
to *v. pp.* 173
to *num.* 65, 167
tobakspung *sb.* 205
toft *sb.* 170
tog *sb.* 50, 133
tokke *sb.* 69, 163
tokkenok *sb.* 162
told *sb.* 195
tolde *v.prt.* 197
toldekop *sb.* 196
tolv *num.* 29, 192
tolvte *num.* 197
tomme *sb.* 47, 77, 143
tommelfinger *sb.* 144
tommestok *sb.* 143
tone *sb.* 85, 243
top *sb.* 28, 158
topattet *adj.* 157
topende *sb.* 159
topmål *sb.* 159
toppet *adj.* 160
torden *sb.* 24, 98, 201
tordenbyge *sb.* 201
tordenkule *sb.* 201
tordenluft *sb.* 201
tordenskrald *sb.* 201
tordenskyl *sb.* 201
tordenvejr *sb.* 201
tordne *v.* 201; *prs.* 202
torn *sb.* 54, 224; *pl.* 146; *jvf.* hav-, lig-, slåtorn
torsdag *sb.* 242
torsk *sb.* 96, 184
torskehoved *sb.* 184
torskerogn *sb.* 184
torv *sb.* 201
torvedag *sb.* 201
toskaft *sb.* 157
tosse *sb.* 69, 185; *jvf.* lille-, rakker-, storetosse
tosset *adj.* 18, 19, 185
tot *sb.* (*tot hår olgn.*) 47, 161; *pl.* 161
tot *sb.* (*dugt i reb*) *pl.* 85, 238
totrådet *adj.* 72, 167
tov *sb.* 168; *pl.* 170
toøre *sb.* 167
tragt *sb.* 207; *jvf.* øltragt
trampe *v.prs.* 213
tranbørste *sb.* 213
trang *sb.* 149
trappe *sb.* 204
trav *sb.* 208
trave *sb.* 208
trave *v.* 208; *prs.* 209
travlt *adv.* 24, 206
tre *num.* 77, 175
tredive *num.* 62, 70, 89, 90, 132
tredivte *num.* 70, 132
tredje *num.* 69, 89, 90, 107
tredjekarl *sb.* 107
trefod *sb.* 157
trekant *sb.* 157
trekantet *adj.* 157

Trelde *stn.* 85, 260
trempel *sb.* 141
trend *sb.* 115
trende *v.* 117; *pass.* 120
trendebord *sb.* 19, 120
trendegarn *sb.* 101, 117
trepattet *adj.* 158
tres *num.* 139
tresindstyve *num.* 140
tretten *num.* 160
trettende *num.* 160
trille *sb.* 122
-triller *sb.* 123
trilre *v.prs.* 123
trimle *v.* 141; *prs.* 73, 74, 145; *prt.* 145
trin *sb.* 146; *jvf.* dørtrin
trind *adj.* 115
trippe *v.* 125; *prs.* 126
trippevals *sb.* 125
trisse *sb.* 111
-trit *sb.* 126
triumfbrænder *sb.* 95, 143
trives *v.* 111; *prs.* 111; *prt.* 111
tro *v.* 167; *prs.* 173; *prt.* 170; *pp.* 167
Trofast *propr.* 18, 71, 138
troldtøj *sb.* 196
troldurter *sb.pl.* 196
tromle *sb.* 144; *jvf.* kniv-, ringtromle
true *v.prs.* 232
trug *sb.* 168; *jvf.* dej-, dejne-, smør-, vandtrug
tryk *sb.* 128; *jvf.* udtryk
trykke *v.* 128; *prs.* 129; *prt.* 33, 127; *pp.* 126
trykkende *part.adj.* 97, 128
tryne *sb.* 224
træ *sb.* 59, 261; *pl.* 76, 262; *jvf.* alen-, aske-, bøge-, dør-, ege-, elle-, fyrre-, haspe-, hvejr-, hylde-, jule-, kastanje-, klæp-, læsse-, pande-, stav-, slå-, æbletræ(er)
træaksel *sb.pl.* 203
træbalje *sb.* 203
træde *v.* 176; *prs.* 180; *prt.* 88, 90, 210; *pp.* 66, 88, 89, 175
træffe *v.* 27, 183; *prt.* 183
træhest *sb.* 203
træhus *sb.* 203
træk *sb.* 162
trækile *sb.* 203
trække *v.* 162; *prs.* 163; *prt.* 163; *pp.* 163; *jvf.* overtrukken
træktøj *sb.* 162
træls *adj.* 61, 192
trænge *v.* 191; *prs.* 191; *prt.* 256; *pp.* 256
træsko *sb.* 17, 185; *pl.* 70, 185; *jvf.* bazar-, klods-, kovse-, læder-, støvletræsko
træskodans *sb.* 185
træskomand *sb.* 185
træskostøvler *pl.* 185
træskosøm *sb.* 185
træskovisk *sb.* 185
træskoøkse *sb.* 185
træstamme *sb.* 203
træt *adj.* 61, 160; *pl.* 35, 85, 250
trævl *sb.* 167
trævle *v. prs.* 173
trøje *sb.* 89, 253, 268; *jvf.* bindetrøje
trøsket *adj.* 140
tråd *sb.* 248; *pl.* 248; *jvf.* beg-, uldtråd
-trådet *adj.* 238
tuberkler *pl.* 203
tud *sb.* 221
tude *v.* 221; *prs.* 221; *prt.* 221
tudse *sb.* 112; *pl.* 112; *jvf.* hale-, skrubtudse
tue *sb.* 231
-tulle *sb.* 121
tung *adj.* 149; *komp.* 85; *sup.* 100, 151
tunge *sb.* 150
tungebånd *sb.* 150
tungeslikker *sb.* 150
tungeslæber *sb.* 150
tungsindig *adj.* 150
tur *sb.* 228; *jvf.* sekstur
turde *v.prs.* 237; *prt.* 237
tusind *num.* 35, 56, 229
tusindben *sb.* 229
tvebak *sb.pl.* 248
tvege *sb.* 240
tveskyldig *adj.* 158
tvetulle *sb.* 70, 158
tvilling *sb.* 154
tvinde *v.* 117; *prt.* 213; *pp.* 137, 267
tvingelstjært *sb.* 150
tvist *sb.* 139
tvivle *v.* 110; *prs.* 227; *prt.* 122
tvær *adj.* 260
tvært *adv.* 96, 204
tværtimod *adv.* 204
tyfus *sb.* 70
Tyge *pers.n.* 69, 222
tygge *v.* 46, 133; *prs.* 134; *prt.* 134; *pp.* 133
tyk *adj.* 29, 104; *b.f./pl.* 29, 33, 46, 105; *komp.* 105
tykhudet *adj.* 105
tykke *sb.* 128
tykke *v.* 46, 128; *prs.* 133; *prt.* 33, 127; *pp.* 33, 126
tykkelse *sb.* 105
tykmælk *sb.* 104
tykning *sb.* 105
tyksak *sb.* 105
Tykær *pers.n.* 125
tylle *v.* 122; *prt.* 123; *pp.* 123
tylt *sb.* 122
tynd *adj.* 144; *pl.* 115; *komp.* 119
tyndhovedet *adj.* 115
tynge *v.prs.* 151
tyr *sb.* 110; *jvf.* spring-, ungtyr
tyrekalv *sb.* 110
tyreknort *sb.* 110
tyrelag *sb.* 110
tyrolervals *sb.* 72, 245
tysk *adj.* 112
tyttebær *sb.* 104
-tyv *sb.* 109; *pl.* 109
tyve *num.* 109; *jvf.* halvfemsinds-, halvfjerdsinds-, halvtredsinds-, tresindstyve
tyvende *num.* 110
tæge *sb.* 69, 234; *jvf.* skovtæge
-tægt *sb.* 177
tække *v.* 17, 46, 163; *prs.* 163; *prt.* 164; *pp.* 164
tække- 69
tækkehalm *sb.* 164
tækkekniv *sb.* 164
tækkemand *sb.* 164; *pl.* 21

tækkenål *sb.* 164
tækkeskovl *sb.* 164
tækkestol *sb.* 164
tækning *sb.* 73
tælle *v.* (*opregne*) 85, 258; *prs.* 87, 258; *prt.* 63, 217; *pp.* 87, 217
tælle *v.* (*snitte*) 194; *prs.* 74, 194; *prt.* 194
tællehest *sb.* 194
tællekniv *sb.* 194
tællespån *sb.pl.* 194
tællestol *sb.* 194
tænde *v.* 257; *prs.* 257; *prt.* 22, 257; *pp.* 22, 87, 256
tænke *v.* 35, 191; *imp.* 25; *prs.* 34, 35, 192; *prt.* 41, 190; *pp.* 24, 41, 61, 190
tæppe *sb.* 32, 84, 158; *pl.* 32, 160; *jvf.* sengetæppe
tære *v.* 260; *prs.* 260
tæring *sb.* 260
tærske *v.* 254; *prs.* 254; *prt.* 77, 211; *pp.* 184; *jvf.* optærsket
tærskegilde *sb.* 254
tærskelo *sb.* 254
tærsker *sb.* 18, 254; *jvf.* tøndetærsker
tærskeværk *sb.* 254
tæt *adj.* 47, 160; *pl.* 85, 250; *komp.* 87, 250; *jvf.* u-, vandtæt
tætte *v.* 250
tø *sb.* 248
tø *v.prs.* 76, 249; *pp.* 26, 90
tøde *v.* 248; *prs.* 249; *prt.* 131; *pp.* 131
tøj *sb.* 134; *jvf.* brændevins-, fod-, fyr-, hoved-, håndværks-, kopsætter-, krave-, omgangs-, skære-, stav-, stillings-, tage-, trold-, uld-, værktøj
tøje *sb.* 77, 135
tøjekurv *sb.* 135
-tøjle *sb.* 136; *jvf.* optøjle
tøjr *sb.* 110; *jvf.* bag-, for-, kotøjr
tøjre *v.* 110; *pp.* 111
tøjrslag *sb.* 111
tøjrstage *sb.* 111
tømme *sb.* 67, 255
tømme *v.* 47, 186; *prs.* 187; *prt.* 35; *pp.* 24, 186
tømmer *sb.* 144; *jvf.* egetømmer
tømmersav *sb.* 145
tønde *sb.* 115; *pl.* 119; *jvf.* gammeløls-, gryn-, svine-, øltønde
tønder *sb.* 118
tøndetærsker *sb.* 115
tør *adj.* 265; *pl.* 265; *jvf.* knag-, knas-, vindtør
tørre *v.pass.* 265; *pp.* 265; *vbs.* tørren 265
tørrer *sb.* 265
tørst *sb.* 96, 139
tørste *v.prs.* 140
tørstevejr *sb.* 139
tørstig *adj.* 77, 140
tørv *sb.* 201; *jvf.* klyne-, mønne-, skive-, skære-, æltetørv
tørvebilling *sb.* 201
tørvehus *sb.* 201
tørvekurv *sb.* 201
tørvemudder *sb.* 201
tørveskifte *sb.* 202
tørvesmul *sb.* 202
tørvestak *sb.* 202; *pl.* 202
tørvetriller *sb.* 202
tøs *sb.* 241
tøvejr *sb.* 157
tå *sb.* 77, 248; *pl.* 76, 262
tåbelig *adj.* 165
tåge *sb.* 50, 85, 240; *jvf.* rimtåge
tåget *adj.* 241
tågevejr *sb.* 240
tåle *v.* 192; *pp.* 195
tålig *adj.* 193
-tår *sb.* 246
tårn *sb.* 24, 61, 201; *pl.* 201; *jvf.* kirketårn

U

uagtsom *adj.* 124
ubeset *part.adj.* 124
ubetænksom *adj.* 124
ubleget *part.adj.* 124
ud *adv.* 26, 49, 85, 101, 220; *jvf.* bagud
udad *adv.* 220
ude *adv.* 48, 221
uden *præp.* 107
udenbys *adv.* 70, 107
udenom *adv.* 107
udensogns *adv.* 107
uderdør *sb.* 107
uderlomme *sb.* 107
uderstue *sb.* 107
udgangsøg *sb.* 106
udhus *sb.pl.* 106
udlig *adj.* 73, 107
udlæg *sb.* 106
udlægshavre *sb.* 106
udlægskorn *sb.* 106
udre *adj.* 107; *sup.* 107
udrøj *adj.* 124
udskåren *part.adj.* 106
udsætter *sb.* 106
udsætterko *sb.* 106
udtryk *sb.* 107
ueffen *adj.* 124
uge *sb.* 49, 85, 221; *pl.* 222
ugevis *sb.* 221
ugle *sb.* 227
ujævn *adj.* 124
ukrudt *sb.* 124
uld *sb.* 46, 122
ulden *adj.* 123
uldgarn *sb.* 122
uldklokke *sb.pl.* 123
uldsaks *sb.* 123
uldtråd *sb.* 123
uldtøj *sb.* 123
ulidig *adj.* 124
ulvetand *sb.* 227
unden *sb.* 88, 89, 137
under *præp.* 148
underarm *sb.* 148
underbid *sb.* 148
underbukser *pl.* 148
underdyne *sb.* 148
underlig *adj.* 73, 100, 149
underlæbe *sb.* 148
undlive *v.pass.* 226
undtagen *præp.* 148
ung *adj.* 86, 149; *pl.* 150; *komp.* 151; *sup.* 24, 96, 149
unge *sb.* 150; *jvf.* due-, fugle-, muse-, navleunge
ungfremmede *sb.* 150
ungkarl *sb.* 149
ungkræ *sb.* 149

ungtyr *sb.* 150
uorden *sb.* 124
urede *sb.* 124
urolig *adj.* 125
urt *sb.* (*plante*) 135; *pl.* 137; *jvf.* gåse-, troldurter
urt *sb.* (*ølurt*) 104; *jvf.* humleurt
urtebed *sb.* 135
urtefrø *sb.* 135
urtehave *sb.* 135
urtesager *pl.* 135
Urup *stn.* 70
ustadig *adj.* 125
Uth *stn.* 104
utide *sb.* 125
utæt *adj.* 125

V

vable *sb.* 206; *pl.* 206
vade *v.prt.* 80, 263
Vadestedvejen *stn.* 211
vadmel *sb.* 182
valborgaften *sb.* 123
valborgblus *sb.* 71, 123
valke *v.* 95, 153; *pass.* 154
valkebræt *sb.* 153
valkefjæl *sb.* 153
vallak *sb.* 80, 217
valle *sb.* 61, 62, 196
valnød *sb.* 80, 216
-vals *sb.* 217; »slinger i valsen« 80, 217
vams *sb.* 212
vand *sb.* 79, 213; »til vands« 25, 214; *jvf.* hoved-, høj-, sodavand(e)
vanddrukken *part.adj.* 214
vande *v.* 78, 214; *pass.* 215; *pp.* 215
vandel *sb.* 79, 215
vandfure *sb.* 214
vandfurerende *sb.* 70
vandfureskovl *sb.* 70
vandhane *sb.* 214
vandhul *sb.* 214
vandig *adj.* 215
vandkær *sb.* 214
vandløb *sb.* 214
vandmølle *sb.* 214
vandpost *sb.* 214
vandpyt *sb.* 214
vandrende *sb.* 214
vandsyn *sb.* 214
vandsynsmand *sb.* 70; *pl.* 214
vandtrug *sb.* 214
vandtæt *adj.* 214
vandøjet *adj.* 214
vane *sb.* 146
vankelvorn *adj.* 151
vanne *sb.*, *se* verne
vant *adj.* 214
vante *sb.* 77, 214; *pl.* 215; *jvf.* luffevanter
vare *v.* 53, 237; *prt.* 237; *pp.* 236
varm *adj.* 199; *spec. t-form* 199; *jvf.* brænd-, kog-, lummervarm
varme *sb.* 199; *jvf.* sengevarme
varme *v.pp.* 202
vask *sb.* 211
vaske *v.* 77, 79, 95, 211; *prs.* 211; *prt.* 212; *pp.* 212; *jvf.* nyligvasket
vaskekone *sb.* 211
vaskeopbalje *sb.* 158
vattersot *sb.* 205
ve *sb.pl.* 248
-ved *sb.* 131
ved *præp.* 26, 27, 78, 158; *jvf.* forved
vedkast *sb.* 124
vej *sb.* 19, 36, 58, 85, 86, 176; *pl.* 176
veje *v.* 36, 176; *prs.* 19, 86, 182; *prt.* 182; *pp.* 181
vejgrob *sb.* 176
Vejle *stn.* 180
vejmand *sb.* 176
vejr *sb.* 180; »til vejrs« 98, 180; *jvf.* frost-, grøde-, hjaske-, høst-, lure-, opholds-, regn-, rusk-, sne-, storm-, torden-, tø-, tørste-, tågevejr
vejre *v.prs.* 74, 183; *pp.* 183
vejrlag *sb.* 26, 80, 182
vejrstak *sb.* 182
vejskilt *sb.* 176
vejsten *sb.* 176
veksle *v.* 133
vel *adv.* 216; *jvf.* alligevel
velkommen *interj.* 21, 216
velmagtsdage *pl.* 96, 216
ven *sb.* 44, 85, 86, 188
vende *v.* 257; *pass.* 257; *prs.* 257; *prt.* 257; *pp.* 256; *jvf.* omvendt
vendeplads *sb.* 257
vending *sb.* 257; *pl.* 73, 257
vente *v.* 17, 118; *imp.* 25, 118; *prs.* 44, 120; *prt.* 118; *pp.* 17, 118
verden *sb.* 198
verner *pl.* 80, 213
vers *sb.* 86, 96, 183, 199
vest *sb.* (*klædningsstykke*) 86, 184
vest *sb.* (*verdenshjørne*) 184
vesten *adv.* 254
vestenvind *sb.* 254
vestlig *adj.* 185
vi *pron.* 27, 78, 79, 101, 125; *cas.obl.* 27, 52, 139
vibe *sb.* 77, 85, 220
vid *adj.* 230; *adv.f.* 104
vide *v.* 22, 59, 239; *prs.* 22, 239; *pp.* 139
videre *adv.* 232
wienervals *sb.* 225
vift *sb.* 135
vifte *v.* 135
vikke *sb.pl.* 129
vikken *adj.* 128
vikle *v.* 32; *prt.* 129
vild *adj.* 64, 122; *adv.f.* 122; *pl.* 122
vilje *sb.* 70, 121
ville *v.prs.* 26, 27, 153; *prt.* 26, 122
vimmelskaft *sb.* 141
vind *sb.* 78, 79, 115; *jvf.* efter-, hvirvel-, mod-, ryg-side-, sønden-, vesten-, østenvind
vind *adj.* 115
vinde *sb.* 117
vinde *v.* (*vinde frem, sejre*) 78, 117; *prs.* 119; *prt.* 213; pp. 78, 138
vinde *v.* (*vinde ngt. om ngt.*) 117; *prs.* 119; *prt.* 213; *pp.* 85, 138
vindepind *sb.* 117
vindside *sb.* 117
vindsk *adj.* 96, 118
vindskæv *adj.* 117
vindtør *adj.* 117

vindue *sb.* 118; *pl.* 100, 121; *jvf.* lofts-, spilevindue
vinduesrude *sb.* 118
vindøjet *adj.* 117
vineddike *sb.* 114
vinge *sb.* 149; *pl.* 86, 151; *jvf.* møllevinge
vingesid *adj.* 149
vinke *v.* 150; *prt.* 152
vinkel *sb.* 150
vinsuppe *sb.* 114
vinter *sb.* 44, 120; »om vinteren« 120
vintersæd *sb.* 120
vippe *sb.* 125; *pl.* 126; *jvf.* byg-, rugvippe
-vippe *sb., se* kildevippe
vippe *v.* 125
vire *sb.pl.* 228
virke *v.prs.* 18, 87, 156
virme *v.prt.* 156
virre *v.prs.* 156
-vis *sb.* 229
vis *adj.* 139
vise *sb.* (*sang*) 85, 223; *jvf.* plejlvise
vise *sb.* (*viser*) 223; *jvf.* sekundvise
vise *sb.* (*æbleskrog*) 223
-visit *sb.* 104
visk *sb.* 139; *pl.* 140; *jvf.* halm-, skure-, træskovisk
visker *sb.* 140
visne *v.prs.* 183
vissen *adj.* 98, 179
vist *adv.* 86, 139
vogn *sb.* 54, 224; *pl.* 224; *jvf.* arbejds-, barne-, kasse-, lang-, skov-, sættevogn
vognaksel *sb.* 224
vognbund *sb.* 224
vognport *sb.* 224
vognreb *sb.* 224; *pl.* 224
vokse *v.* 80, 133; *prs.* 25, 79, 177; *pp.* 25, 178
voksen *adj.* 80, 133
vokseværk *sb.* 178
vold *sb.* 62, 195
volds *adj.* 25, 62, 96, 197
vom *sb.* 78, 141
vons *sb.* 146
vor *pron.* 27, 32, 101, 127, 157
-vorn *adj.* 235
vorte *sb.* 127
vrad *adj.* 219
vrang *adj.* 149
vrid *sb.* 175
vride *v.* 231; *prs.* 231; *prt.* 77 175; *pp.* 179
-vrider *sb.* 232
vrideskammel *sb.* 231
vrikke *v.prs.* 129
vrinsk *adj.* 189
vrinske *v.* 189; *prs.* 189
vrinsker *sb.* 189
vrist *sb.* 139
vræl *sb.* 258
vræle *v.prs.* 258; *prt.* 260
vrøde *v.* 49, 252; *prs.* 252
vrøvl *sb.* (*sludder*) 167
vrøvl *sb.* (*hønserede*) 167; *jvf.* hønsevrøvl
vugge *sb.* 49, 221
vugge *v.* 221; *prs.* 222; *prt.* 108; *pp.* 108
vædde *v.* 70, 91, 156; *prt.* 70, 156
væddemål *sb.* 70, 155
vædder *sb.* 180; *jvf.* ronne-vædder
vædderlam *sb.* 182
væde *sb.* 251
væde *v.* 251
væg *sb.* 32, 38, 128; *pl.* 38, 69, 241
væggelus *sb.* 241
væggerum *sb.* 129
vægt *sb.* 31, 250; *jvf.* decimal-, fjedervægt
væk *adv.* 85, 162; *jvf.* immervæk
vække *v.* (*få til at vågne*) 163; *pp.* 164
vække *v.* (*slå hul på is*) 163; *pp.* 164
væld *sb.* 35, 195
vældhul *sb.* 195
vældig *adj.* 69, 197
vælge *v.* 192; *prs.* 194; *pp.* 25, 80, 217
vælling *sb.* 196
vælte *v.* 196; *pp.* 86
vændre *v.* 119; *prs.* 120; *prt.* 120; *pp.* 120
vændregærdsel *sb.* 119
vændrestaver *sb.* 119
vænne *v.* 78, 188
værd *adj.* 79, 265
være *v.* 26, 93, 101, 261; *prs.* 26, 28, 93, 203; *prt.* 26, 27, 28, 78, 79, 93, 94, 101, 219; *pp.* 27, 213
værge *sb.* 260
værgesløs *adj.* 156
værk *sb.* 198; *jvf.* hånd-, klokke-, vokseværk
værke *v.prs.* 202
-værker *sb., se* håndværker
værksted *sb.* 199
værktøj *sb.* 199
værre *adj.* 184, 254
værsgo *interj.* 203
væsel *sb.* 179
væsen *sb.* 254
væv *sb.* 78, 135; *jvf.* spindel-væv
væve *v.* 79, 135; *pass.* 137; *prs.* 137; *prt.* 137; *pp.* 136
vævegilde *sb.* 135
vævekniv *sb.* 135
væveler *pl.* 100, 137
væver *sb.* 137
vævestue *sb.* 135
vøge *sb.* 240
våbenhus *sb.* 80, 249
våd *adj.* 35, 37, 79, 131; *pl.* 37, 38, 43, 89, 131; *jvf.* driv-, gennem-, pjask-, plask-, smaddervåd
vådsko(et) *adj.* 70, 212
våge *sb.* 240; *pl.* 240
vågen *adj.* 80, 172
vågne *v.* 80, 172; *prt.* 175
ydmyg *adj.* 70, 113
yngel *sb.* 98, 149
ynk *sb.* 149
yver *sb.* 110

Z

ziehklinge *sb.* 125

Æ

æ *best.art.* 26, 27, 28, 93, 94, 101, 203
Æbelø *stn.* 165
æble *sb.* 165; *pl.* 165; *jvf.* citron-, flaske-, gemme-, høstæble(r)

æbleskive *sb.pl.* 165
æbletræ *sb.* 165
-æde *sb.* 239
æde *v.* 48, 51, 239; *pass.* 239; *prs.* 87, 132; *prt.* 49, 239; *pp.* 126; *jvf.* mølædt
æg *sb.* (*fugleæg*) 32, 128; *jvf.* due-, hovedvandsæg
æg *sb.* (*kant*) 32, 128
ægge- 69
æggeblomme *sb.* 241
æggeskal *sb.* 241
-ægt *sb.* 177
ældgammel *adj.* 196
ældre *adj.* 197; *sup.* 39, 96, 196
ælling *sb.* 72, 98, 122
ælte *v.* 26; *pass.* 197; *pp.* 25
æltetørv *sb.* 196
ærinde *sb.* 98, 260
ærme *sb.pl.* 202
ært *sb.* 50, 263; *pl.* 263
æsel *sb.* 254; *pl.* 73, 254
ævl *sb.* 136

Ø

ø *sb.* 22, 248
øde *adj.* 22, 248
øde *v.* 92; *pass.* 71; *prs.* 76, 249
øg *sb.* 47, 240; *pl.* 133; *jvf.* føl-, udgangsøg
øge *v.* 49, 240; *pass.* 240; *prt.* 133
øje *sb.* 35, 109; *pl.* 97, 110
øjeblik *sb.* 109
øjelåg *sb.* 109
øjemål *sb.* 109
øjenbryn *sb.* 110
-øjet *adj.* 111
økse *sb.* 39, 110; *jvf.* bind-, bred-, bul-, hånd-, træskoøkse
øl *sb.* (*drik*) 46, 47, 49, 62, 192; *jvf.* gammel-, godtøl
øl *sb.*(*rem*) 60, 244; *pl.* 245; *jvf.* kæbeøl
ølbimpel *sb.* 192
ølgær *sb.* 192
ølkovse *sb.* 192
ølkrus *sb.* 192
øllebrød *sb.* 193
øltragt *sb.* 192
øltønde *sb.* 192
øm *adj.* 67, 255
ømskindet *adj.* 67, 255
ønske *v.* 62, 96, 146
øre *sb.* (*høreorgan*) 68, 76, 92, 246; *pl.* 247
øre *sb.* (*mønt*) 246; *jvf.* tøøre
ørke *v.* 62, 155; *prt.* 156; *pp.* 156
ørred *sb.* 62, 201
øse *v.* 71, 241; *prs.* 241; *prt.* 242
øser *sb.* 242
øsken *sb.* 139
øsregne *v.prs.* 241
øst *sb.* 139
østen *adv.*, *sb.* 98, 242
østenvind *sb.* 242
østlig *adj.* 19, 70, 140
øve *v.pp.* 28

Å

å *sb.* 92, 248; *pl.* 75, 249
å *præp.* 26, 27, 28, 91, 92, 248; *jvf.* sydå
åben *adj.* 74, 85, 130; *jvf.* pibåben
åbenlys *adj.* 130
åbenmundet *adj.* 130
Åge *pers.n.* 253
ål *sb.* 244
ålebusse *sb.pl.* 69, 244
ålegård *sb.* 17, 70, 245
ålegårdsstade *sb.* 71, 245
ålelyster *sb.* 244
åleruse *sb.* 244
åleskind *sb.* 244
ånde *sb.* 256
-åndet *adj.* 257
år *sb.* 75, 92, 246; *jvf.* efter-, forår
åringer *pl.* 247
åringsplag *sb.* 247
årrække *sb.* 247
ås *sb.* 241
åsæt *sb.* 261